

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ  
ΤΡΑΓΩΔΙΑΙ

ΟΙΔΙΠΟΥΣ  
ΤΥΡΑΝΝΟΣ  
ΑΝΤΙΓΟΝΗ

ΣΤ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΑΘΗΝΑΙ 1970



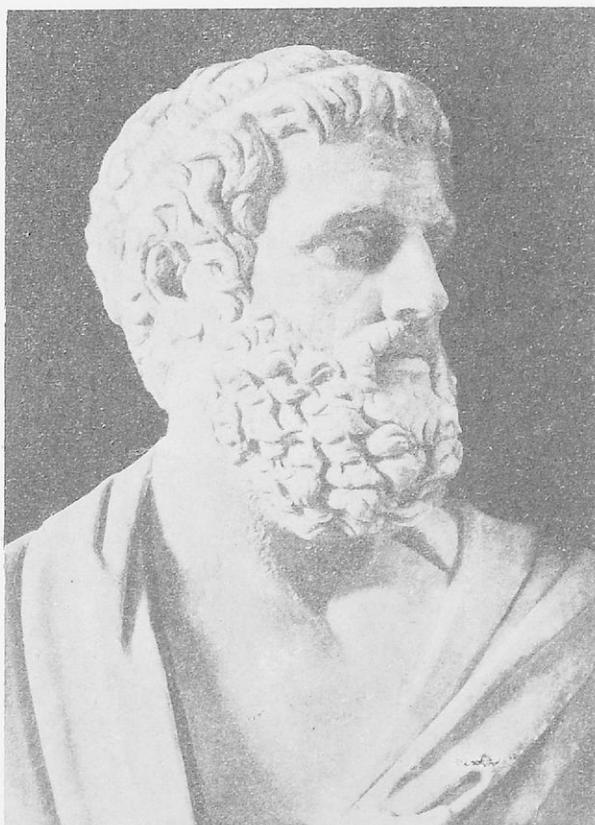
# ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΙ

1. ΟΙΔΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ
2. ΑΝΤΙΓΟΝΗ



ΔΩΡΕΑ  
ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

1985  
ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής



ΣΟΦΟΚΛΗΣ

# ΕΙΣΑΓΩΓΗ

## 1. TO DRAMA

Τὸ δρᾶμα εἶναι καθόλον δημιουργῆμα τοῦ Ἐλληνικοῦ πνεύματος. Ἐγεννήθη δὲ καὶ ἀνεπτύχθη ἐν Ἀττικῇ ὀδίγον κατ' ὀδίγον ἐκ τῶν πρὸς τιμὴν τοῦ θεοῦ Διονύσου τελονμένων ἑορτῶν, αἱ δποῖαι παρεῖχον πλεῖστα δραματικὰ στοιχεῖα (τὰ δρώμενα).

Προσῆλθε δὲ τὸ δρᾶμα ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ ἄσματος, τοῦ ἀδομένου κατὰ τὴν λατρείαν τοῦ θεοῦ Διονύσου, ἐν συνοδείᾳ αὐλοῦ καὶ ὁρχηστικῶν ἢ μιμητικῶν κινήσεων, τοῦ ἀποκληθέντος διθυράμβου. Οὗτος, ἀρχονθμός ὅν ἐν ἀρχῇ κατέστη τεχνικὸς ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ Ἀρίονος τοῦ Μηθυμναίου καὶ, τελειοποιηθεὶς ὑπὸ τοῦ Λάσον τοῦ Ἐρμιονέως, εἰσῆχθη ὑπὸ τοῦ φιλομούσου ἀρχοντος τῶν Αθηνῶν Πεισίστρατον, εἰς τὰς ὑπὸ αὐτοῦ δρισθείσας μεγαλοπρεπεῖς ἑορτάς, τὰ Μεγάλα Διονύσια.

Καὶ ἐκ μὲν τοῦ σοφαροῦ διθυράμβου ἀρχονθμοῦ, δστις ἐψάλλετο κατὰ τὰ Λήναια, καθ' ἃ οἱ ἑορτασταὶ ὑπὸ πένθους κατεχόμενοι διὰ τὸν μαρασμὸν τῆς φύσεως καὶ τὰ παθήματα τοῦ θεοῦ ἔθρηνον δι' αὐτά, ἐγεννήθη δὲ τραγῳδία (τράγον φόδη, ἐπειδὴ οἱ χορευταὶ ἦσαν περιβεβλημένοι δέρματα τράγου, διὸ καὶ τράγοι ἐκαλοῦντο, καὶ παρίσταντον τοὺς Σατύρους, τοὺς δραδοὺς τοῦ Διονύσου), ἐκ δὲ τοῦ φαίδρου διθυράμβου διθυράμβου, δστις ἐψάλλετο κατὰ τὸν χρόνον τοῦ τραγητοῦ καὶ τῆς συγκομιδῆς τοῦ οἴνου, ἐγεννήθη, λόγῳ τῆς ἐπικρατούσης ὑπερτάτης εὐθυμίας καὶ χαρᾶς διὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς φύσεως καὶ τὴν ἀνάστασιν τοῦ θεοῦ, ἥκω μωρὸν δι' α.

Πρῶτος, δστις προσήγαγε τὴν τραγῳδίαν, ἵτο δὲ ἐν τῷ ἀρχοτικῷ δίημῳ τῆς Ἰκαρίας τῆς Ἀττικῆς γεννηθεὶς ποιητής Θέσπιος, δστις εἰσῆγαγε τὸν πρῶτον ὑποκριτήν, ὑποκριτινόμενον ἀλληλοδιαδόχως πολλὰ πρόσωπα διὰ τῆς ἀλλαγῆς προσωπείων ἐξ ὀθόνης. Τοιουτορόπως δὲ μὲν ὑποκριτής, διάφορον τῷρα πλέον πρόσωπον ἀπὸ τὸν χορόν, διμίλει πρὸς αὐτὸν (στοιχεῖον ἐπικόν), δὲ καὶ χορὸς ἀπεκρίνετο ἀδων καὶ χορεύων (στοιχεῖον λυρικόν), ἐκ τῆς ἐνώσεως δὲ τούτων προηλθε τὸ δρᾶμα.

Ἐνῷ δὲ διπλούστροφατος, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν λαόν του, εἰχεν ἀναδείξει τὰ Μεγάλα Διονύσια λαμπροτάτην

καὶ δημοκρατικωτάτην ἑορτὴν καὶ εἰχεν εἰσαγάγει τὸν διθύραμβον, οἱ νιοὶ τοῦ Πεισιστράτου ἐκάλεσαν τὸν διαμορφωτὴν τοῦ δράματος Θέσπιν, ἵνα δώσῃ διαφόρους παραστάσεις μετὰ τοῦ θιάσου τον εἰς τὰ διάφορα χωρία τῆς Ἀττικῆς καὶ τὰ περίχωρα καὶ εἰς τὸ "Αστυν.

Τὸ δρᾶμα δέ, δπερ ἐν ἀρχῇ ἦτο περιωρισμένον εἰς ὑποθέσεις λαμβανομένας ἐκ τῶν μύθων καὶ εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Διονύσου, ἐλάμβανεν ἔπειτα χάριν ποικιλίας ὑποθέσεις, προκαλούσας ζωηρότατα συναισθήματα καὶ συγκινήσεις, ἀπὸ δλον τὸν μυθικὸν κόσμον τῆς Ἑλλάδος, ἀπὸ τὰ ἀθάνατα Ὁμηρικὰ ἔπη καὶ πρὸ πάντων ἀπὸ τὸν κύκλον τῶν τριῶν φημισμένων μύθων, τοῦ Ἀργοναυτικοῦ, τοῦ Θηβαϊκοῦ καὶ τοῦ Τρωϊκοῦ. Τοιουτορρόπτως ἥτοιχθη εἰς τὴν δραματικὴν ποίησιν πλατύτατον καὶ ἀπεριόριστον στάδιον καὶ ἀπέκτησεν αὕτη ποικιλίαν καὶ πολυμέρειαν.

'Εμφανισθέντων δὲ μετὰ τὸν ποιητὴν Θέσπιν τῶν δραματικῶν ποιητῶν Χοιλού τοῦ Ἀθηναίου, μαθητοῦ τοῦ Θέσπιου, δόστις εἰσήγαγε τὰς προσωπίδας καὶ τὰς λαμπρὰς θεατρικὰς ἐνδυμασίας, καὶ τοῦ Φρυνίχον τοῦ Ἀθηναίου, δόστις πρῶτος εἰσήγαγε καὶ τὰ γυναικεῖα πρόσωπα, τὸ δρᾶμα ἐτελειοποιήθη μεγάλως, ἵνα μετὰ τοὺς προδρόμους τούτους ἐμφανισθῇ ἡ ἀκτινοβόλος τριάς τῶν μεγάλων τραγικῶν ποιητῶν, τοῦ Αἰσχύλου εἰσαγαγόντος τὸν β' ὑποκριτήν, τοῦ Σοφοκλέους τὸν γ' καὶ τοῦ τραγικωτέρου πάντων Εὐριπίδου, ὁντ' ὅν τὸ δρᾶμα ἀνήχθη εἰς τὴν ὑψίστην αὐτοῦ ἀκμήν.

Εἰς τὴν ἀνάπτυξιν δὲ καὶ τελειοποίησιν τοῦ δράματος κατὰ τὸν Ε' αἰῶνα συνετέλεσαν μεγάλως καὶ αἱ τότε ἐπικρατοῦσαι θρησκευτικοὶ θρησκευτικοὶ καὶ ἀντιθετικοὶ θρησκευτικοὶ καὶ δοξαῖσι αἴσιαι, αἵηθικαὶ καὶ κοινωνικαὶ ἀρχαὶ, ἵδια κατὰ τὴν πολιτικὴν ἐλευθερίαν, τὴν ἐπικρατήσασαν μετὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους, καθ' οὓς ἐσάθη ἡ Ἑλλὰς καὶ ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμός.

'Ἐν τῷ μέσῳ λοιπὸν τοιούτου κοινωνικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ περιβάλλοντος, ἐν τῷ μέσῳ τοιαύτης - πνευματικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς ἀτμοσφαίρας, εἰς τὴν πανελλήνιον ἀντὴν ἀνωτέρων πνευματικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν σχολὴν ἐμφανισθέντες οἱ τρεῖς μονσόληπτοι τραγικοὶ ποιηταί, διὰ τὰ συμπληρώσωσιν διτοῦ ἐκαλλιτέχνησαν ἐν λίθῳ, χαλκῷ καὶ χρυσῷ καὶ διὰ τῆς σμίλης καὶ τοῦ χρωστῆρος οἱ μεγάλοι καλλιτέχναι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἐφιλοτέχνησαν τὰς τραγῳδίας αὐτῶν, αἴτινες ἀντανακλῶσι τὰς σκέψεις καὶ τὰς ἴδεας, τὰ συναισθήματα καὶ τὰ

πάθη καὶ τὴν ἰδεολογίαν γενικῶς τῆς προηγμένης τότε Ἀθηναϊκῆς ποινωνίας, καὶ ἀπεταμένσαν τὸν λογοτεχνικὸν καὶ ἡθικὸν καρπὸν δῆλης τῆς πνευματικῆς παραγωγῆς, οἵτινες τότε ἀπετέλουν τὸν πνευματικὸν καὶ ἡθικὸν θησαυρὸν ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος.

Ωστε τὸ δρᾶμα δὲν ἦτο αὐθόρμητον δημιούργημα ὀλίγων ἀτόμων ἢ μόνον τῶν λαϊκῆς μορφῆς θρησκευτικῶν ἔορτῶν τοῦ Διονύσου, ἀλλὰ προϊὸν τοῦ φυσικοῦ καὶ κοινωνικοῦ περιβάλλοντος, τῆς ἐξόχου ἐκείνης ἐποχῆς ὅμοι μετὰ τῆς τεχνικῆς ποιήσεως καὶ ἐπινοίας τῶν ἐμπνευσμέρων ἐκείνων ποιητῶν, ἦτο δηλ. ἐν κατακλεῖδι τὸ προϊὸν ἐνὸς προηγμένου πολιτισμοῦ.

Διὰ τοῦτο δὲ καὶ οἱ πρόγονοι ἡμῶν εἶχον ἀνοικοδομήσει εἰς τὰς κυριωτέρας πόλεις τῆς Ἑλλάδος παρὰ τὸν ναούς των καὶ μεγαλοπρεπῆ λίθινα θέατρα καὶ μετ' ἴδιαζούσης τιμῆς περιέβαλλον τὰς θεατρικὰς παραστάσεις καὶ ἀθρόοι προσήρχοντο εἰς ἀντάς, ώς εἰς ἀρίστην καὶ φωτοπάροχον πνευματικὴν ἀγωγήν, διὸ καὶ αἱ δραματικαὶ παραστάσεις διδασκαλίαι ἐλέγοντο, ώς ἀποτελοῦσσαι ἔθνικὸν ἄμα καὶ θρησκευτικὸν θεσμόν, ἐξυφοῦντα καὶ σφραγιλατοῦντα τὰ πατριωτικὰ καὶ θρησκευτικὰ συναισθήματα ἀντῶν.

Τὸ γενονός δὲ μόνον, ὅτι ὑπῆρξεν ἐπίσημος ἀρχων καὶ δὴ ὁ μέγας Περικλῆς, ὅστις παρεῖχεν ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου δωρεὰν τὸ εἰσιτήριον εἰς τὸν ἀπόρον καὶ τὸν ἐργάτα, εἶναι ἵκανὸν τὰ μᾶς πείσῃ, ὅτι τὸ θέατρον κατετάσσετο εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν μεταξὺ τῶν μεγάλων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης φωτοπαρόχων πνευματικῶν ἐστιῶν.

## 2. Ο ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

Ο Σοφοκλῆς, νιὸς τοῦ Σοφίλου, ἐγεννήθη τῷ 496 π. Χ. ἐν τῷ Ἱππίῳ Κολωνῷ, ὅστις ἦτο θελκτικώτατον ἐπὶ λόφου προάστιον τῶν Ἀθηνῶν.

Ο Σοφοκλῆς, ώς νιὸς πατρὸς εὐπόρου, ἔχοντος ἐργοστάσιον μαχαιροποιίας, ἔτυχεν ἐπιμεμελημένης ἀγωγῆς καὶ παιδείας. Ἐδιδάχθη ἐπιμελῶς τὴν μουσικὴν καὶ γυμναστικὴν καὶ ἀνέπτυξεν ἀρμονικῶς τὰς σωματικὰς καὶ ψυχικὰς ἀντοῦ δυνάμεις. Τὸ σωματικόν του δὲ κάλλος, ἥ προθύμος κάροις καὶ ἡ ψυχική του εὐγένεια, ώς καὶ αἱ μουσικαὶ του ἵκανότητες, τὰς ὁποίας ἀνέπτυξεν διερίφημος διδάσκαλός του τῆς μουσικῆς Λάμπρος, κατέστησαν αντὸν ἄξιον μεγάλης προσοχῆς καὶ

έκτιμησεως παρὰ τῶν συμπολιτῶν του. Διὰ τοῦτο, ὅτε μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίᾳν ἑωράσθησαν τὰ ἐπινίκια, ὁ Σοφοκλῆς ἐκλεχθεὶς ἐκ χιλιάδων ἄλλων ἐφήβων Ἀθηναίων ἐχόρευσεν ἐπὶ κεφαλῆς κοροῦ παίδων περὶ τὸ τρόπαιον. Ἡ φυσιογνωμία δὲ τοῦ Σοφοκλέους, τὸ μεγαλοπρεπὲς παράστημά του καὶ ἡ ἡμερος ἔκφρασις τοῦ προσώπου του θαυμασίως εἶναι ἀποτετυπωμένα εἰς τὸν ἐπιβλητικώτατον ἀνδριάντα του, τὸν εὑρισκόμενον σήμερον εἰς τὸ Λατερανὸν Μοναστεῖον τῆς Ῥώμης.

Μελέτῶν ἐκ νεότητός του ὁ Σοφοκλῆς τὸν ἀθάνατον Ὀμηρον καὶ θαυμάζων τὸν πρῶτον καὶ μεγαλοφάνταστον τραγικὸν ποιητὴν καὶ διδάσκαλόν του Αἰσχύλον, ἐνωρὶς ἐτράπη εἰς τὴν ποίησιν, καὶ δὴ εἰς τὴν τραγικήν, καὶ ἀφασιώθη ἐξ δλοκλήρου εἰς τὴν δραματικὴν τέχνην καθ' δλον τὸ βίον του.

Ἐν ἡλικίᾳ μόλις 28 ἐτῶν ὁ Σοφοκλῆς, ἔχων πεποίθησιν εἰς τὴν ποιητικήν του ἀξίαν, κατῆλθε τὸ πρῶτον τῷ 468 εἰς τὸν δραματικὸν ἀγῶνα καὶ ἀντιμετροθεὶς πρὸς τὸν παλαίμαχον τραγικὸν ποιητὴν Αἰσχύλον ἐν ἴκησεν αὐτόν. Κατὰ τὸν ἀγῶνα μάλιστα ἐκεῖνον, ἐνῷ οἱ μὲν τῶν θεατῶν ἐπευφήμουν τὸν Αἰσχύλον, οἱ δὲ τὸν Σοφοκλέα, εἰσῆλθεν εἰς τὸ θέατρον ὁ Κίμων, ἐπιστρέψας ἐκ τῆς ἐκστρατείας του. Παρακληθεὶς δὲ οὗτος νὰ χρησιμεύσῃ ὡς κοιτῆς μετὰ τῶν συντραπήγων του ἀπένειμε τὸν στέφανον τῆς νίκης εἰς τὸν Σοφοκλέα, ὅστις οὕτως ἐμφανίζεται ὡς νέον ἐπιτέλλον ἀστρον ἐν τῇ δραματικῇ σκηνῇ. Ἐκτοτε ὑπερεῖχε σχεδὸν πάντοτε εἰς τὸν δραματικὸν ἀγῶνας, τῷ δὲ 441 διδάξας τὴν Ἀντιγόνην τοσοῦτον ηδοκούμησεν εἰς αὐτήν, ὥστε ἐξελέχθη τῷ 440 συντράτηγος τοῦ Περικλέους εἰς τὸν Σαμακὸν πόλεμον. Καὶ γενικῶς ὁ Σοφοκλῆς ἀνεδείχθη ἀληθῆς καλλιτέχνης τῆς δραματικῆς τέχνης, γράφων ἐπὶ ἔξήκοντα ἔτη ἀριστοτεχνικὰ δράματα μέχρι βαθέος γήρατος αὐτοῦ καὶ συνεχῶς εὑνοούμενος καὶ τιμώμενος ὑπὸ τοῦ Ἀθηναϊκοῦ κοινοῦ, ἡ καλαισθησία τοῦ δόποιον εὑρισκε πάντοτε εἰς τὰ ἔργα του τὴν πληρεστέραν ἴκανοποίησιν.

Ως ἀνθρωπος ὁ Σοφοκλῆς ἦτο φαιδρός, εὐπροσήγορος καὶ πολὺ προσήγορος τηνής, δὲν παρέλειπε δὲ νὰ διατηρῇ φιλικὰς σχέσεις μετ' ἔξεχόντων προσώπων τῆς ἐποχῆς του, οἷον τοῦ Περικλέους, τοῦ Ἡροδότου κ.ἄ. Ἡτο ἐπίσης φιλόθρονος καὶ στενότητος πνεύματος. ἀσκήσας μάλιστα καὶ ἱερατικὸν ἀξίωμα. Ἄξιον σημειώσεως ἐπίσης εἶναι, ὡς θὰ ἀντιληφθῶμεν καὶ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν τραγῳδιῶν

αὐτοῦ, ὅτι ὅλα τὰ ἀνθρώπινα αἰσθήματα είχον τὴν ἀπίγκησίν των εἰς τὴν βαθεῖαν ἐκείνην ψυχήν, ἀντιλαμβανομένην μὲ βαθεῖαν πεῖραν τῆς ζωῆς ὅλους τοὺς βαθμούς καὶ τὰς μορφὰς τοῦ πάθους, τὰ τρυφερὰ αἰσθήματα καὶ τὰς ὑψηλὰς ἐξάρσεις.

Τέλος ὁ Σοφοκλῆς διεκρίνετο διὰ τὴν ἐξ αἰρετον ἀγάπην τον πρὸς τὰς ἄλλους τοῦ τραγικοῦ καὶ ἀλλοι δύο τραγικοὶ καὶ ἀλλοι διανοούμενοι τῆς ἐποχῆς τον εἰς ἄλλας χώρας, καίτοι ἐπανευλημμένως είχε κληθῆ ὑπὸ διαφόρων ἡγεμόνων νὰ ἐπισκεφθῇ τὰς ἀλλὰς αὐτῶν.

Καίτοι δὲ ὁ Σοφοκλῆς είχεν ἐξ ἴδιου συγκρασίας εἴδυθυμον χαρακτῆρα, ἐδοκίμασεν δημοσίας κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου τον ἵκανας λόγας, λόγῳ οἰκιακῶν διενέξεων, τοῦ νίσσου τον μάλιστα Ἰοφῶντος ἐγείραντος δίκην παρανοίας καὶ αὐτοῦ. Ἡ καταλαβοῦσα δὲ αὐτὸν βροθυμία διαφαίνεται καὶ ἐν τῷ τρίτῳ στασίμῳ τοῦ τελευταίου δράματος του, τοῦ Οἰδίποδος ἐπὶ τῷ Κολωνῷ.

Τοιοῦτος ὡν ὁ μέγας τραγικὸς ἀπέθανε γαλήνιον φυσικὸν θάνατον τῷ 406 π. Χ. ἐν ἡλικίᾳ 90 ἑτῶν.

### 3. ΤΟ ΔΡΑΜΑΤΙΚΟΝ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

‘Ο Σοφοκλῆς ζήσας εἰς ἐποχήν, καθ’ ἥν αἱ Ἀθῆναι ἦσαν τὸ πνεῦμα τικὸν καὶ ἐν τῷ οντὸν ὅλῃ τῆς Ἐλλάδος (κοινὴ παιδευσις Ἑλλάδος, Ἑλλάς Ἑλλάδος, δπως ἐλέγοντο), καὶ ἔχων ως ἀνταγωνιστάς τον δύο μεγάλους ἐπίσης διμοτέχνους του, τὸν Αἰσχύλον καὶ τὸν Εὔριπόδην, κατώρθωσε νὰ καινοτομήσῃ εἰς τὴν δραματικὴν τέχνην καὶ νὰ ἐμφανίσῃ τοιαύτας ἰδιότητάς, αἵτινες κατέστησαν αὐτὸν ποιητικὸν ἀστέρα πρώτου μεγέθους καὶ ἀνυπέρβλητον τραγικὸν ποιητήν.

Ἐν πρώτοις ἡ σπουδαιοτέρα μεταβολὴ ἦτο, ὅτι ὁ Σοφοκλῆς ἐδέδασκε τρεῖς χωριστὰς τραγῳδίας μὲ διάφορον δι’ ἐκάστην ὑπόθεσιν, ἀντὶ μιᾶς συνεχομένης τριλογίας μὲ κοινὴν ὑπόθεσιν, ως ἐπραττεν ὁ Αἰσχύλος. Ἡδέσσεν δομοίως τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑποκριτῶν ἐκ δύο (τὸν α’ εἶχεν εἰσαγάγει, ως εἰπομένιον ἀνωτέρῳ ὁ Θέσπις, τὸν β’ ὁ Αἰσχύλος) εἰς τρεῖς. Ὄμοιώς ηδέσσε τὸν ἀριθμὸν τῶν χορευτῶν δι’ ἐκαστον δρᾶμα ἐκ 12 εἰς 15. Ὡσαύτως περιώρισε τὰ ἀσματα τοῦ χοροῦ, δώσας μεγαλυτέραν ἔκτασιν εἰς τὸν διάλογον.

Ἐξ ἀλλού ὁ Σοφοκλῆς είναι ἀπαράμιλλος καλλιτέχνης εἰς τὴν

κατασκευήν τοῦ δράματος. Ἐχει ἀρίστην θοποιίαν, ζωγραφῶν τελείως τὸν χαρακτῆρας τῶν προσώπων του. Ἐπίσης ἐπιτηδεύεται ἄριστα τὴν πλοκὴν τοῦ μύθου, παρεμβάλλων εἰς τὰ δράματά του περιπετείας καὶ ἀναγνωρίσεις, καὶ χρησμοποιεῖ ἐν πᾶσι τὴν φυσικότητα καὶ τὴν ἀρμονίαν, ποὺ πρέπει. Ἀφαιρέσας τὸν δύκον καὶ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ Αἰσχύλου, δύστις παρίστανε τὰ πράγματα ἀνώτερα καὶ ὑπερφυσικά τερατά τοῦ πραγματικοῦ, καὶ ἀντιθέτως πρὸς τὸν Εὐδριπίδην, δύστις παρίστανεν αὐτά, δύοπα εἶναι ἐν τῇ πραγματικότητι, δὲ Σοφοκλῆς παρίστανεν αὐτὰ δύο ποία πρόπειρα εἰναὶ, ἀκολουθῶν τὸ μέτρον, δύπερ εἶναι ἡ εὐγενεστάτη καὶ χαριεστάτη ἀρετὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος. Η γλῶσσά του, ὡς θὰ ἐκτιμήσωμεν αὐτήν, εἶναι πλήρης λεπτότητος καὶ ἀνάλογος πρὸς τὴν ἀρμονικήν καὶ σύμμετρον δραματικήν του τέχνην, καὶ διὰ τοῦτο ἀπεκάλουν αὐτὸν οἱ ἀρχαῖοι μέλιτα ταν, δὲ δὲ Ἀριστοφάνης, ἔλεγεν, δτι τὸ στόμα αὐτοῦ μέλιτι κεχρισμένον ήν. Ἀλλὰ καὶ τὰ χορικά του ἄσματα εἶναι περίτεχνα καὶ ὁραῖα, μεστὰ μεγαλοπρεπείας καὶ κάριτος.

Ομοίως, ἐνῷ εἰς τὸν Αἰσχύλον τὸ τραγικὸν πραγματοποιεῖται εἰς τὴν στάσιν τῆς Μοίρας ἡ τοῦ Θείου ἔναντι τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν πάλην αὐτῶν πρὸς ἐκεῖνα, εἰς τὸν Σοφοκλέα ἡ Μοίρα ἡ δὲ Θεός διευθύνον μὲν μέχρις ἐνὸς σημείου τὰς τύχας τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ’ ἡ ἐσωτερικὴ δύναμις καὶ ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀτόμου εἶναι ἐκεῖνα, τὰ δύοπα παρορμοῦν αὐτὸν εἰς τὴν πραγματοποίησιν τοῦ σκοποῦ, διν θέτει πρὸς αὐτοῦ.

Διὰ τὰς ἀρετὰς του δὲ αὐτὰς καὶ τὰς ἄλλας, ἃς ἡμεῖς οἱ ἴδιοι θὰ ἐκτιμήσωμεν ἐν τῇ ἀναγνώσει τῶν ἔργων του, δικαίως δὲ μὲν Ξενοφῶν ἔθεώρει αὐτὸν ὡς τὸν τελείωτα τον τρῶν τραγικῶν, δὲ δὲ Ἀριστοτέλης τὸν κανόνας τηῆς τραγικῆς τέχνης τραγικῆς τέχνης ἐκ τῶν τραγῳδιῶν κυρίως τοῦ μεγάλου τούτου τραγικοῦ ἔλαβεν.

#### 4. ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

Ο Σοφοκλῆς συγγράφων δι' ὅλου τοῦ βίου ἐποίησε περὶ τὰ 123 δράματα διαφόρων ὑποθέσεων καὶ ἔλαβε τὰς περισσοτέρας ἐξ ὅλων τῶν τραγικῶν νίκας, ἐκ τῶν δραμάτων δὲ τούτων ἐσώθησαν μέχρις ἡμῶν ἑπτά: Ἀντιγόνη, Ἡλέκτρα, Τραχίνιαι, Οἰδίποες τύραννος, Αἴας, Φιλοκτήτης καὶ Οἰδίποες ἐπὶ Κολωνῷ.

Αἱ τραγῳδίαι δὲ αὗται ἐπαίζοντο εἰς ὅλας τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις, εἰκόνες καὶ προτομαὶ αὐτοῦ πολλαὶ ἐστήθησαν καὶ σήμερον τιμῶνται ὑψ' ὀλοκλήρου τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου τὰ ἔργα του, ἀπλήστως ἀναγνωσκόμενα καὶ ἐμφανιζόμενα εἰς τὴν σκηνήν.

### 5. ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ

Εἶναι γνωστὸς ὁ περὶ τοῦ Λάιον, τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν, μῆθος, καθ' ὃν οὗτος ἔλαβε χρησμὸν παρὰ τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν, ὅτι τὸ τέκνον, τὸ δόποιον θὰ ἀποκτήσῃ, θὰ φονεύσῃ τὸν πατέρα καὶ θὰ συζευχθῇ τὴν μητέρα του. Διὰ τοῦτο, γεννηθέντος ἄρρενος τέκνου, φα-βηθέντες οἱ γονεῖς του (Λάϊος καὶ Ἰοκάστη) τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ χρησμοῦ, ἀφοῦ ἐτρύπησαν τὰ σφυρὰ τῶν ποδῶν του διὰ περδόνης καὶ ἐξήρτησαν ἐκ σχοινίου, παρέδωσαν τοῦτο εἰς βασιλικὸν ποιμένα, ἵνα ἐκθέσῃ εἰς τὸν Κιθαιρῶνα διὰ νὰ χαθῇ. Ἐλλ' ὁ ποιμὴν εὐσπλαγχνι-σθεὶς παρέδωσε τὸν παῖδα εἰς Κορίνθιον ποιμένα, δούποις ἐσπευσε νὰ φέρῃ αὐτὸν εἰς τὸν βασιλέα τῆς Κορίνθου Πόλυβον. Ὁ Πόλυβος με-τὰ χαρᾶς ἐδέχθη καὶ νιοθέτησεν αὐτόν, διότι ἐστερεῖτο τέκνων καὶ ὠνόμασεν Οἰδίποδα, λόγω τοῦ παθήματος (τοῦ οἰδήματος) τῶν πο-δῶν αὐτοῦ. Ἐπειδὴ ὅμως ἀνδρωθεὶς ὁ Οἰδίποντος ἐβρίσθη ὑπὸ συνδαι-τυμόνος του ἐν συμποσίῳ, διότι εἶναι νόθος, μετέβη εἰς τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν διὰ νὰ ζητήσῃ πληροφορίας περὶ τῆς γνησίας καταγωγῆς του, τὸ δὲ μαντεῖον τῷ ἔδωκε τὴν ἐντολὴν νὰ μὴ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του, διότι θὰ φονεύσῃ τὸν πατέρα του καὶ θὰ λάβῃ σύζυγον τὴν μητέρα του. Θεωρῶν ὁ Οἰδίποντος τὴν Κόρινθον πατρίδα ἀπεφάσισε νὰ μὴ ἐπανέλθῃ πλέον εἰς αὐτήν, ἀλλ' ἀκολούθησας ὅδὸν πρὸς τὴν Φωκίδα συναντᾶ τὸν πραγματικὸν πατέρα του Λάιον καὶ φονεύει αὐτόν.

Συνεχίζων μετὰ τοῦτο τὸν δρόμον του ὁ Οἰδίποντος φθάνει εἰς τὰς Θήβας, καθ' ὃν ἡ πόλις κατετρύχετο ὑπὸ τοῦ φοβεροῦ τέρατος, τῆς Σφιγγός, ἣτις ἔφειρε πολλοὺς πολίτας, μὴ δυναμένους νὰ λύσουν τὸ προβαλλόμενον αἴνιγμα ὑπὸ αὐτῆς. Διὰ τοῦτο ὁ βασιλεὺων τῆς πόλεως, ἀδελφὸς τῆς βασιλίσσης Κρέων, προεκήρυξεν, διότι ἐκεῖνος, ὁ δόποιος ήθελε λύσει τὸ αἴνιγμα, θὰ ἐγίνετο βασιλεὺς καὶ θὰ ἐλάμβα-νε σύζυγον τὴν χήραν βασίλισσαν.

‘Ο Οἰδίποντος, παρεπιδημῶν ἐν Θήβαις, κατορθώνει διὰ τῆς εὐφυΐας του νὰ λύσῃ τὸ αἴνιγμα καὶ νὰ λάβῃ τὴν βασιλείαν καὶ τὴν βασίλισσαν σύζυγον. Ἀποκτήσας δὲ μετ' αὐτῆς τέσσαρα τέκνα, Ἐτεοκλέα, τὸν

τὸν Πολυνείκη, τὴν Ἀντιγόνην καὶ τὴν Ἰσμήνην, ἐξη ἐν ἀρχῇ εὐτυχῆς, δτε αἰφνῆς δεινὸς λοιμὸς μαστίζει τὴν χώραν του.

Ἄπο τῆς στιγμῆς δὲ ταύτης, καθ' ἥν ὁ μὲν λαὸς ἀγωνιᾷ διὰ τὴν τύχην τῆς πόλεως, ὁ δὲ Οἰδίπος σκέπτεται, ποῖα μέτρα δέοντα νὰ λάβῃ διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ λαοῦ, ἀρχεται τὸ δρᾶμα, τοῦ ὄποίου τὰς λεπτομερείας θὰ ἴδωμεν ἐν τῇ ἀναγνώσει αὐτοῦ.

#### 6. ANTIΓΟΝΗ

*Ο Οἰδίπος*, τυφλὸν δργανον τοῦ μοιραίον, ὡς γνωρίζομεν ἐκ τοῦ ἀνωτέρῳ ἐκτεθέντος σχετικοῦ μνθου, ἐφόνευσεν ἐν ἀγνοίᾳ τὸν πατέρα του Λάιον καὶ συνεζεύχθη τὴν μητέρα του Ἰοκάστην. "Οτε δὲ ἀπεκαλύφθη τὸ γεγονός τῆς πατροκτονίας καὶ τοῦ μιαροῦ γάμου, ἡ μὲν μήτηρ καὶ σύζυγος Ἰοκάστη ἀπηγχονίσθη, ὁ δὲ Οἰδίπος, ἀφ' οὗ ἐτύφλωσεν ἑαυτόν, μετ' ὀλίγον ἀπέθανε. Μετὰ τὸν θάνατον τούτου οἱ νιὸι αὐτοῦ συντρφώνησαν νὰ βασιλεύῃ ἑκάτερος τῶν δύο κατ' ἔτος, ἀλλ' ὅτε παρῆλθε τὸ ἔτος τοῦ πρώτου βασιλεύσαντος Ἐτεοκλέους, ἡρεντο οὗτος νὰ παραχωρήσῃ τὴν βασιλείαν εἰς τὸν ἀδελφόν. Τότε δὲ Πολυνείκης μεταβὰς εἰς τὸ "Αργος καὶ γενόμενος ἐπὶ θυγατρὶ γαμβρὸς τοῦ βασιλέως τοῦ "Αργονος Ἀδράστου ἐκστρατεύει μετὰ τοῦ πενθεροῦ καὶ πέντε ἄλλων ἡγεμόνων ἐναντίον τῶν Θηβῶν. "Εκαστος τῶν ἐπτὰ τούτων ἡγεμόνων ἐτάχθη ἐναντὶ μιᾶς τῶν ἐπτὰ πυλῶν τῆς πόλεως, τὰς δποίας ἐπτὰ ἐπίσης Θηβαῖοι ἥρωες ὑπερήσπιζον. "Ἐνῷ δὲ τοιουτορόπως είχον ἀντιπαραταχθῆ τὰ ἀντίπαλα στρατεύματα, ἀπεφασίσθη νὰ κριθῆ ὁ πόλεμος διὰ μονομαχίας τῶν δύο ἀδελφῶν, ολιτινες πίπτοντα ἀμφότεροι κατ' αὐτήν.

Μετὰ τοῦτο τὴν βασιλείαν ἀνέλαβεν ὁ θεῖος των, ἀδελφὸς τῆς Ἰοκάστης, Κρέων, δστις κατορθώνει, ἀφ' οὗ προσηγέρχθη κατὰ συμβουλὴν τοῦ μάντεως Τειρεσίου θύμα πρὸς ἔξιλέωσιν τοῦ θεοῦ Ἀρεως δὲ πρεσβύτερος νιός του Μεγαρεύς, νὰ νικήσῃ τοὺς ἐχθροὺς καὶ νὰ τρέψῃ αὐτοὺς εἰς φυγήν.

Τὸ ὑπὸ ἀνάγνωσιν τοῦτο δρᾶμα, τὸ δποῖον εἶναι, ὡς θὰ ἴδωμεν, ἀριστον διὰ τὴν ἡθοποίην του καὶ ἵσως ἡ ἐνδοξοτάτη τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν τραγῳδιῶν, ἀρχεται εὐθὺς μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Κρέοντος ἐκδοσιν τῆς διαταγῆς περὶ τῆς τύχης τῶν νεκρῶν τῶν ἀλληλοφονευθέντων δύο ἀδελφῶν.

Π. Ν. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ

---

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ  
ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ



ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ  
ΑΘΗΝΑΙ 1970



ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ  
ΚΕΙΜΕΝΟΝ

ΟΙΔΙΠΟΥΣ

„Ω τέκνα, Κάδμου τοῦ πάλαι νέα τροφὴ<sup>5</sup>  
τίνας ποθ' ἔδρας τάσδε μοι θοάζετε,  
ἴκτηρίοις κλάδοισιν ἐξεστεμένοι;  
πόλις δ' ὁμοῦ μὲν θυμιαμάτων γέμει,  
ὅμοι δὲ παιάνων τε καὶ στεναγμάτων,  
ἄγω δικαιῶν μὴ παρ' ἀγγέλων τέκνα,  
ἄλλων ἀκούειν, αὐτὸς ὦδ' ἐλήλυθα  
ὅ πᾶσι κλεινὸς Οἰδίπους καλούμενος.  
ἀλλ', ὃ γεραιέ, φράζ'<sup>10</sup> ἐπεὶ πρέπων ἔφυς  
πρὸ τῶνδε φωνεῖν, τίνι τρόπῳ καθέστατε,  
δείσαντες ἢ στέρχαντες; ὡς θέλοντος ἂν  
ἔμοι προσαρκεῖν πᾶν· δυσάλγητος γὰρ ἂν  
εἴην, τοιάνδε μὴ οὐ κατοικτίρων ἔδραν.

ΙΕΡΕΥΣ

ἀλλ', ὃ κρατύνων Οἰδίπους χώρας ἐμῆς,  
ὅρᾶς μὲν ἡμᾶς ἡλίκοι προσήμεθα<sup>15</sup>  
βωμοῖσι τοῖς οοῖς· οἱ μὲν οὐδέπω μακρὰν  
πτέσθαι σθένοντες, οἱ δὲ σὺν γήρᾳ βαρεῖς  
ἰερεῖς, ἄγω μὲν Ζηνός, οἵδε δ' ἥθεων

λεκτοί· τὸ δ' ἄλλο φῦλον ἔξεστε μένον  
ἀγοραῖσι θακεῖ πρός τε Παλλάδος διπλοῖς  
ναοῖς ἐπ' Ἰσμηνοῦ τε μαντείᾳ σποδῷ.  
πόλις γάρ, ὡσπερ καύτος εἰσορᾶς, ἄγαν  
ἥδη σαλεύει κάνακου φίσαι κάρα  
βυθῶν ἔτ' οὐχ οἴα τε φοινίου σάλου,  
φθίνουσα μὲν κάλυξιν ἐγκάρποις χθονός,  
φθίνουσα δ' ἀγέλαις βουνόμοις, τόκοισι τε  
ἀγόνοις γυναικῶν· ἐν δ' ὁ πυρφόρος θεὸς  
σκήψας ἐλαύνει, λοιμὸς ἔχθιστος, πόλιν,  
ὑφ' οὖ κενοῦται δῶμα Καδμεῖον, μέλας δ'  
"Ἄδης στεναγμοῖς καὶ γόοις πλουτίζεται.  
θεοῖσι μέν νυν οὐκ ἴσούμενόν σ' ἔγω  
οὐδ' οἵδες παῖδες ἔζόμεσθ' ἐφέστιοι.  
ἀνδρῶν δὲ πρῶτον ἐν τε συμφοραῖς βίου  
κρίνοντες ἐν τε δαιμόνων συναλλαγαῖς.  
ὅς γ' ἔξέλυσας; ἀστυ Καδμεῖον μολών,  
σκληρᾶς ἀοιδοῦ δασμόν, δν παρείχομεν,  
καὶ ταῦθ' ὑφ' ἡμῶν οὐδὲν ἔξειδὼς πλέον  
οὐδ' ἐκδιδαχθείς, ἀλλὰ προσθήκη θεοῦ  
λέγει νομίζει θ' ἡμῖν ὅρθῶσαι βίον.  
νῦν τ', ὡς κράτιστον πᾶσιν Οἰδίπου κάρα,  
ἴκετεύομέν σε πάντες οἵδε πρόστροποι,  
ἀλκήν τιν' εὔρεῖν ἡμὶν, εἴτε του θεῶν  
φήμην ἀκούσας εἴτ' ἀπ' ἀνδρὸς οἰσθά του·  
ώς τοῖσιν ἐμπειρίοισι καὶ τὰς ξυμφορᾶς  
ζώσας ὁρῶ μάλιστα τῶν βουλευμάτων.  
ἴθ', ὡς βροτῶν, ἄριστ', ἀνόρθωσον πόλιν,  
ἴθ', εὐλαβήθηθ', ὡς σε νῦν μὲν ἥδε γῆ  
σωτῆρα κλήζει τῆς πάρος προθυμίας,  
ἀρχῆς δὲ τῆς σῆς μηδαμῶς μεμνώμεθα

20

25

30

35

40

45

στάντες τ' ἐς δρθὸν καὶ πεσόντες ὅστερον· 50  
ἀλλ' ἀσφαλείᾳ τήνδ' ἀνόρθωσον πόλιν.

ὅρνιθι γὰρ καὶ τὴν τότ' αἰσιῷ τύχῃ  
παρέσχες ἡμῖν, καὶ τανῦν ἵσος γενοῦ.  
ώς, εἴπερ ἄρξεις τῆσδε γῆς, ὥσπερ κρατεῖς,  
ἔντιν ἀνδράσιν κάλλιον ἢ κενῆς κρατεῖν,  
ώς οὐδέν ἐστι οὔτε πύργος οὔτε ναῦς  
ἔρημος ἀνδρῶν μὴ ἔνοικούντων 55  
ἐσω.

OI. ὃ παῖδες οἰκτροί, γνωτὰ κούκλα ἄγνωτά μοι  
προσήγαγεθ' ἴμειροντες. εὖ γὰρ οἶδα, ὅτι  
νοσεῖτε πάντες καὶ νοσοῦντες, ώς ἐγώ,  
οὐκ ἔστιν ὑμῶν ὅστις ἔξ ἴσου νοσεῖ. 60  
τὸ μὲν γὰρ ὑμῶν ἄλγος εἰς ἐν' ἔρχεται  
μόνον καθ' αὐτὸν κούδεν ἄλλον· ἢ δ' ἐμὴ  
ψυχὴ πόλιν τε κάμε καὶ σ' ὅμοῦ στένει.  
ἄστ' οὐχ ὑπνῷ γ' εὔδοντά μ' ἔξεγείρετε,  
ἀλλ' ἴστε πολλὰ μέν με δακρύσαντα δή,  
πολλὰς δ' ὁδοὺς ἐλθόντα φροντίδος πλάνοις. 65  
ἢν δ' εὖ σκοπῶν εὔρισκον ἵασιν μόνην,  
ταύτην ἐπραξα· παῖδα γὰρ Μενοικέως  
Κρέοντ', ἐμαυτοῦ γαμβρόν, ἐς τὰ Πυθικὰ  
ἐπειμψα Φοίβου δώμαθ' ώς πύθοιθ', ὅ τι  
δρῶν ἢ τί φωνῶν τήνδε ρυσαίμην πόλιν.  
καὶ μ' ἡμαρτὶδην ἔνοικούμενον χρόνῳ  
λυπεῖ, τί πράσσει· τοῦ γὰρ εἰκότος πέρα  
ἀπεστι, πλείω τοῦ καθήκοντος χρόνου. 70  
ὅταν δ' ἵκηται, τηνικαῦτ' ἐγώ κακὸς

μὴ δρῶν ἀν εἴην πάνθ' ὅσ' ἀν δηλοῖ θεός.  
ἀλλ' εἰς καλὸν σὺ τ' εἴπας οἶδε τ' ἄρτιως  
Κρέοντα προστείχοντα σημαίνουσί μοι.  
ῶναξ "Απολλον, εἰ γὰρ ἐν τύχῃ γέ τῳ 75  
OI.

- σωτῆρι βαίη λαμπρὸς ὥσπερ ὄμματι.  
 IE. ἀλλ' εἰκάσαι μέν, ἡδύς οὐ γὰρ ἂν κάρα  
 πολυυστεφῆς ὅδ' εἰρπε παγκάρπου δάφνης.  
 OI. τάχ' εἰσόμεθα· ξύμμετρος γὰρ ὡς κλύειν.  
 ἀναξ, ἐμὸν κήδευμα, παῖ Μενοικέως,  
 τίν' ἡμῖν ἤκεις τοῦ θεοῦ φήμην φέρων;

85

## ΚΡΕΩΝ

- ἐσθλήν· λέγω γὰρ καὶ τὰ δύσφορ', εἰ τύχοι  
 κατ' ὅρθὸν ἐξελθόντα, πάντ' ἀν εύτυχεῖν.  
 OI. ἔστιν· δὲ ποῖον τούπος; οὔτε γὰρ Θρασὺς  
 οὔτ' οὖν προδείσας εἰμὶ τῷ γε νῦν λόγῳ.  
 KP. εἰ τῶνδε χρήζεις πλησιαζόντων κλύειν,  
 ἐτοῖμος εἰπεῖν, εἴτε καὶ στείχειν ἔσω.  
 OI. ἐς πάντας αὔδα· τῶνδε γὰρ πλέον φέρω  
 τὸ πένθος ἢ καὶ τῆς ἐμῆς ψυχῆς πέρι.  
 KP. λέγοιμ' ἀν, οἶ τὴν ήκουσα τοῦ θεοῦ πάρα.  
 ἀνωγεν ἡμᾶς Φοῖβος ἐμφανῶς ἀναξ  
 μίασμα χώρας, ὡς τεθραμμένον χθονὶ<sup>1</sup>  
 ἐν τῇδ' ἐλαύνειν, μηδ' ἀνήκεστον τρέψειν.  
 OI. ποίω καθαριῷ; τίς δ τρόπος τῆς ξυμφορᾶς;  
 KP. ἀνδρηλατοῦντας ἢ φόνῳ φόνον πάλιν  
 λύοντας, ὡς τόδ' αἷμα χειμάζον πόλιν.  
 OI. ποίου γὰρ ἀνδρὸς τήνδε μηνύει τύχην;  
 KP. ἦν ἡμίν, ὄντας, Λάιός ποθ' ἡγεμῶν  
 γῆς τῆσδε, πρὶν σὲ τήνδ' ἀπευθύνειν πόλιν.  
 OI. ἔξοιδ' ἀκούων· οὐ γὰρ εἰσεῖδόν γέ πω.  
 KP. τούτου θανόντος νῦν ἐπιστέλλει σαφῶς  
 τοὺς αὐτοέντας χειρὶ τιμωρεῖν τινας.  
 OI. οἱ δ' εἰσὶ ποῦ γῆς; ποῦ τόδ' εὑρεθήσεται  
 ἵχνος παλαιᾶς δυστέκμαρτον αἰτίας;

90

95

100

105

- KP. ἐν τῇδ' ἔφασκε γῆ· τὸ δὲ ζητούμενον  
ἀλωτόν, ἐκφεύγει δὲ τάμελούμενον. 110
- OL. πότερα δ' ἐν οἴκοις ἢ 'ν ἀγροῖς ὁ Λάιος  
ἢ γῆς ἐπ' ἄλλης τῷδε συμπίπτει φόνῳ;
- KP. θεωρός, ως ἔφασκεν, ἐκδημῶν, πάλιν  
πρὸς οἴκον οὐκέθ' ἵκεθ' ως ἀπεστάλη. 115
- OL. οὐδ' ἄγγελός τις οὐδὲ συμπράκτωρ ὅδοῦ  
κατεῖδ' ὅτου τις ἐκμαθὼν ἐχρήσατ' ἄν;
- KP. θυήσκουσι γάρ, πλὴν εἰς τις, δις φόβῳ φυγών,  
ἄν εἰδει, πλὴν ἔν, οὐδὲν εἶχ' εἰδὼς φράσαι. 120
- OL. τὸ ποῖον; ἐν γάρ πόλλ' ἀν ἐξεύροι μαθεῖν,  
ἀρχὴν βραχεῖαν εἰ λάθοιμεν ἐλπίδος.
- KP. ληστὰς ἔφασκε συντυχόντας οὐ μιᾶ  
ρώμη κτανεῖν νιν, ἀλλὰ σὺν πλήθει χερῶν. 125
- OL. πῶς οὖν ληστής, εἴ τι μὴ ξὺν ἀργύρῳ  
ἐπράσσετ' ἐνθέδ', ἐς τόδ' ἀν τόλμης ἔβη;
- KP. δοκοῦντα ταῦτ' ἦν; Λατίου δ' ὀλωλότος,  
οὐδεὶς ἀρωγὸς ἐν κακοῖς ἐγίγνετο. 130
- OL. κακὸν δὲ ποῖον ἐμποδών, τυραννίδος  
οὕτω πεσούσης, εἰργε τοῦτ' ἐξειδέναι;
- KP. ἡ ποικιλωδὸς Σφίγξ τὸ πρὸς ποσὶν σκοπεῖν  
μεθέντας ἡμᾶς τάφανη προσήγετο. 135
- OL. ἀλλ' ἐξ ὑπαρχῆς αὗθις αὔτ' ἐγὼ φανῶ.  
ἐπιαξίως γάρ Φοῖβος, ἀξίως δὲ σὺ  
πρὸς τοῦ θανόντος τήνδ' ἔθεσθ' ἐπιστροφήν,  
ώστ' ἐνδίκως ὄψεσθε κάμε σύμμαχον, 140
- γῆ τῇδε τιμωροῦντα τῷ θεῷ θ' ἄμα.  
ὑπὲρ γάρ οὐχὶ τῶν ἀπωτέρω φίλων,  
ἀλλ' αὐτὸς αὐτοῦ τοῦτ' ἀποσκεδῶ μύσος.  
ὅστις γάρ ἦν ἐκεῖνον ὁ κτανών, τάχ' ἄν  
κάμ' ἀν τοιαύτῃ χειρὶ τιμωρεῖν θέλοι. 145

κείνω προσαρκῶν οὖν ἐμαυτὸν ὡφελῶ.  
 ἀλλ' ὡς τάχιστα, παῖδες ὑμεῖς μὲν βάθρων  
 ἵστασθε, τούσδ' ἄραντες ἱκτῆρας κλάδους·  
 ἄλλος δὲ Κάδμου λαὸν ὥδ' ἀθροιζέτω,  
 ὡς πᾶν ἐμοῦ δράσοντος· ἢ γὰρ εὐτυχεῖς  
 σὺν τῷ θεῷ φανούμεθ' ἢ πεπτωκότες.

IE. Ὡς παῖδες, ἵστωμεσθα· τῶνδε γὰρ χάριν  
 καὶ δεῦρ' ἔβημεν, ὃν ὅδ' ἔξαγγέλλεται.  
 Φοῖβος δ' ὁ πέμψας τάσδε μαντείας ἀμα  
 σωτήρ θ' ἴκοιτο καὶ νόσου παυστήριος.

145

150

## ΧΟΡΟΣ

στροφὴ α' Ὡς Διὸς ἀδυεπέες φάτι, τίς ποτε τᾶς πολυχρύσου  
 Πυθῶνος ἀγλακὰς ἔβας  
 Θύβας; ἐκτέταμαι φοβερὰν φρένα, δείματι  
 ἵηις Δάλιε Παιάν, [πάλλων  
 ἀμφὶ σοὶ ἀζόμενος, τί μοι ἢ νέον  
 ἢ περιτελομέναις ὥραις πάλιν  
 ἔξανύσεις χρέος.  
 εἰπέ μοι, Ὡ χρυσέας τέκνον ἐλπίδος, ἀμβρο-

155

[τε Φάμα.

ἀντιστρ. α' πρῶτά σε κεκλόμενος, θύγατερ Διός, ἀμβροτ'  
 [Αθάνα,

160

γαιάοχόν τ' ἀδελφεὰν  
 "Αρτεμιν, ἀ κυκλόεντ' ἀγορᾶς θρόνον εὐκλέα  
 καὶ Φοῖβον ἐκαβόλον, ίώ, [θάσσει,  
 τρισσοὶ ἀλεξίμοροι προφάνητέ μοι.  
 εἴ ποτε καὶ προτέρας ἄτας ὑπερ

ὅρυμένας πόλει

165

ἡγύσατ' ἐκτοπίαν φλόγα πήματος, ἐλθετε καὶ  
 ὡς πόποι ἀνάριθμα γὰρ φέρω [νῦν.

στροφὴ β'

πήματα νοσεῖ δέ μοι πρόπας  
στόλος, ούδ' ἔνι φροντίδος ἔγχος,  
φὶ τις ἀλέξεται· οὔτε γάρ ἔκγονα  
κλυτᾶς χθονὸς αὔξεται, οὔτε τόκοισιν  
ἰηίων καμάτων ἀνέχουσι γυναικες·  
ἄλλον δ' ἂν ἄλλῳ προσίδοις, ἀπέρ εὗπτερον  
[ ὅρνιν, 175

κρεῖσσον ἀμαιμακέτου πυρὸς ὅρμενον  
ἀκτὰν πρὸς ἐσπέρου θεοῦ·  
ῶν πόλις ἀνάριθμος ὅλυται·  
νηλέα δὲ γένεθλα πρὸς πέδῳ 180  
θανατηφόρα κεῖται ἀνοίκτως·  
ἐν δ' ἄλοχοι πολιαί τ' ἐπὶ ματέρες  
ἀκτὰν παρὰ βώμιον ὅλλοθεν ἄλλαι  
λυγρῶν πόνων ἴκτηρες ἐπιστενάχουσιν.  
παιὰν δὲ λάμπει στενόεσσά τε γῆρυς ὅμαυλος·  
ῶν ὑπερ, ὡς χρυσέα θύγατερ Διός.  
εὐώπικ πέμψον ἀλκάν.

στροφὴ γ'  
"Αρεά τε τὸν μαλερόν, δς νῦν ἄχαλκος ἀσπίδων 190  
φλέγει με περιβόητος ἀντιάζων,  
παλίσσυτον δράμημα νωτίσαι πάτρας  
ἄπουρον, εἴτ' ἐς μέγαν θάλαμον Ἀμφιτρίτας 195  
εἴτ' ἐς τὸν ἀπόξενον δρμον,  
Θρήκιον κλύδωνα·  
τέλει γάρ, εἴ τι νὺξ ἀφῆ,  
τοῦτ' ἐπ' ἥμαρ ἔρχεται.

τόν, ὡς τὰν πυρφόρων  
ἀστραπᾶν κράτη νέμων,  
ὦ Ζεῦ, πάτερ, ὑπὸ σῷ φθίσον κεραυνῷ.  
άντιστρ. γ'

Λύκει ἄναξ, τά τε σὰ χρυσοστρόφων ἀπ' ἀγκυλᾶν  
βέλεα θέλοιμ' ἀν ἀδάματ' ἐνδατεῖσθαι 205

ἀρωγὰ προσταθέντα, τάς τε πυρφόρους  
 Ἀρτέμιδος αἰγλας, ξύν αῖς Λύκι' ὄρεα διάσσει.  
 τὸν χρυσομίτραν τε κικλήσκω,  
 τᾶσδ' ἐπώνυμον γᾶς,  
 αἰνῶπα Βάκχον εύιον,  
 Μαινάδων διμόστολον,  
 πελασθῆναι φλέγοντ'  
 ἀγλαῶπι σύμμαχον  
 πεύκα πὶ τὸν ἀπότιμον ἐν θεοῖς θεόν.

210

ΟΙ.

αἵτεις· ἢ δ' αἵτεις, τάμ' ἐὰν θέλης ἐπη  
 κλύων δέχεσθαι τῇ νόσῳ θ' ὑπηρετεῖν,  
 ἀλλὴν λάβοις ἀν κάνακούφισιν κακῶν.  
 ἀγὼ ξένος μὲν τοῦ λόγου τοῦδ' ἐξερῶ,  
 ξένος δὲ τοῦ πραχθέντος οὐ γάρ ἀν μακρὰν  
 ἔγνευον αὐτός, μὴ οὐκ ἔχων τι σύμβολον.  
 νῦν δ', ὕστερος γάρ ἀστὸς εἰς ἀστοὺς τελῶ,  
 ὑμῖν προφωνῶ πᾶσι Καδμείοις τάδε·

220

ὅστις πόδ' ὑμῶν Λάιον τὸν Λαβδάκου  
 κάτοιδεν ἀνδρὸς ἐκ τίνος διώλετο,  
 τοῦτον κελεύω πάντα σημαίνειν ἐμοί.  
 κεὶ μὲν φοβεῖται τούπικλημ' ὑπεξελεῖν  
 αὐτὸς καθ' αὐτοῦ — πείσεται γάρ ἄλλο μὲν  
 ἀστεργές οὐδέν, γῆς δ' ἀπεισιν ἀσφαλής·  
 εἰ δὴ αὖ τις ἄλλον οἴδεν ἢ ἔτι ἄλλης χθονὸς  
 τὸν αὐτόχειρα, μὴ σιωπάτω· τὸ γάρ  
 κέρδος τελῶ γὰρ καὶ χάρις προσκείσεται.  
 εἰ δ' αὖ σιωπήσεσθε, καὶ τις ἢ φίλου  
 δείσας ἀπώσει τούπος ἢ χαύτοῦ τόδε,  
 ἢ ἡ τῶνδε δράσω, ταῦτα χρὴ κλύειν ἐμοῦ.  
 τὸν ἄνδρ' ἀπαυδῶ τοῦτον, ὅστις ἐστί, γῆς  
 τῆσδ', ἥς ἐγὼ κράτη τε καὶ θρόνους νέμω,

225

230

235

μήτ' εἰσδέχεσθαι μήτε προσφωνεῖν τινα,  
 μήτ' ἐν θεῶν εὐχαῖσι μήτε θύμασιν  
 κοινὸν ποιεῖσθαι μήτε χέρνιβος νέμειν,  
 ὀθεῖν δ' ἀπ' οἴκων πάντας, ὡς μιάσματος  
 τοῦδ' ἡμὶν ὄντος, ὡς τὸ Πυθικὸν θεοῦ  
 μαντεῖον ἔξεφηνεν ἀρτίως ἐμοί.  
 ἐγὼ μὲν οὖν τοιόσδε τῷ τε δαίμονι  
 τῷ τ' ἀνδρὶ τῷ θανόντι σύμμαχος πέλω. 240  
 κατεύχομαι δὲ τὸν δεδρακότ' εἴτε τις  
 εἰς ὃν λέληθεν εἴτε πλειόνων μέτα,  
 κακὸν κακῶς νιν ἄμορον ἐκτρῆψαι βίον.  
 ἐπεύχομαι δ', οἴκοισιν εἱ̑ς ξυνέστιος  
 ἐν τοῖς ἐμοῖς γένοιτ' ἐμοῦ ξυνειδότος,  
 παθεῖν, ἀπερ τοῦσδ' ἀρτίως ἡρασάμην. 250  
 ὑμῖν δὲ ταῦτα πάντ' ἐπισκήπτω τελεῖν,  
 ὑπέρ τ' ἐμαυτοῦ τοῦ θεοῦ τε τῆσδε τε  
 γῆς ὅδ' ἀκάρπως καθέως ἐφθαρμένης.  
 οὐδ' εἰ γάρ ἦν τὸ πρᾶγμα μὴ θεήλατον,  
 ἀκάθαρτον ὑμᾶς εἰκὸς ἦν οὔτως ἔαν,  
 ἀνδρός γ' ἀρίστου βασιλέως τ' ὀλωλότος,  
 ἀλλ' ἔξερευνάν. νῦν δ' ἐπεὶ κυρῶ τ' ἐγὼ  
 ἔχων μὲν ἀρχάς, ἀς ἐκεῖνος εἶχε πρίν,  
 ἔχων δὲ λέκτρα καὶ γυναῖχ' διμόσπορον, 260  
 κοινῶν τε παίδων κοίν' ἄν, εἰ κείνῳ γένος  
 μὴ 'δυστύχησεν, ἦν ἀν ἐκπεφυκότα.  
 νῦν δ' ἐς τὸ κείνου κρᾶτ' ἐνήλαθ' ἡ τύχη.  
 ἀνθ' ὃν ἐγὼ τάδ' ὥσπερ εἰ τούμοῦ πατρὸς  
 ὑπερμαχοῦμαι κάπι πάντ' ἀφίξομαι, 265  
 ζητῶν τὸν αὐτόχειρα τοῦ φόνου λαβεῖν  
 τῷ Λαβδακείῳ παιδὶ Πολυδώρου τε καὶ  
 τοῦ πρόσθις Κάδμου τοῦ πάλαι τ' Ἀγήνορος.

- καὶ ταῦτα τοῖς μὴ δρῶσιν εὔχομαι θεούς  
 μήτ' ἄροτον αὐτοῖς γῆς ἀνιέναι τινά,  
 μήτ' οὖν γυναικῶν παῖδας, ἀλλὰ τῷ πότμῳ  
 τῷ νῦν φθερεῖσθαι κάτι τοῦδ' ἔχθιονι.  
 270  
 Οὐδὲν δὲ τοῖς ἄλλοισι Καδμείοις, ὅσιοις  
 τάδ' ἔστ' ἀρέσκονθ', ἣ τε σύμμαχος Δίκη  
 χοὶ πάντες εὗξυνεῖν εἰσαεὶ θεοί.  
 275
- XO. ὥσπερ μ' ἀραιὸν ἔλαβες, ἀδ' ἄναξ, ἐρῶ.  
 οὔτ' ἔκτανον γάρ οὔτε τὸν κτανόντ' ἔχω  
 δεῖξαι· τὸ δὲ ζήτημα τοῦ πέμψαντος ἦν  
 Φοίβου τόδ' εἰπεῖν, ὅστις εἴργασται ποτε.
- OI. δίκαιοι ἔλεξας· ἀλλ' ἀναγκάσαι θεούς,  
 ἀν μὴ θέλωσιν, οὐδ' ἀν εἰς δύναιτ' ἀνήρ.  
 280  
 XO. τὰ δεύτερ' ἐκ τῶνδ' ἀν λέγοιμ' ἀ μοι δοκεῖ.  
 OI. εἰ καὶ τρίτ' ἔστι, μὴ παρῆς τὸ μὴ οὐ φράσαι.  
 XO. ἀνακτ' ἀνακτι ταῦθ' δρῶντ' ἐπίσταμαι  
 μάλιστα Φοίβῳ Τειρεσίαν, παρ' οὐ τις ἂν  
 σκοπῶν τάδ', ἄναξ, ἐκμάθοι σαφέστατα.  
 285  
 OI. ἀλλ' οὐκ ἐν ἀργοῖς οὐδὲ τοῦτ' ἐπεραξάμην.  
 ἐπεμψα γάρ, Κρέοντος εἰπόντος, διπλοῦς  
 πομπούς· πάλαι δὲ μὴ παρὼν θαυμάζεται.
- XO. καὶ μὴν τά γ' ἄλλα κωφὰ καὶ παλαιί' ἐπη.  
 OI. τὰ ποῖα ταῦτα; πάντα γάρ σκοπῶ λόγον.  
 290  
 XO. θανεῖν ἐλέχθη πρός τινων ὁδοιπόρων.  
 OI. ἥκουσα καγώ· τὸν δ' ιδόντ' οὐδεὶς δρᾶ.  
 XO. ἀλλ' εἴ τι μὲν δὴ δείματός γ' ἔχει μέρος,  
 τὰς σὰς ἀκούων οὐ μενεῖ τοιάσδ' ἀράς.  
 295  
 OI. Ὡ μή 'στι δρῶντι τάρβος, οὐδ' ἐπος φοβεῖ.  
 XO. ἀλλ' οὔξελέγξων αὐτὸν ἔστιν· οἶδε γάρ  
 τὸν θεῖον ἥδη μάντιν ἄδ' ἄγουσιν, ὡς  
 τὰληθὲς ἐμπέφυκεν ἀνθρώπων μόνω.

- OI. Ὡς πάντα νωμῶν Τειρεσία, διδακτά τε  
ἀρρητά τ' οὐράνια τε καὶ χθονοστιβῆ,  
πόλιν μέν, εἰ καὶ μὴ βλέπεις φρονεῖς δ' ὅμως,  
οἶων νόσῳ σύνεστιν ἡς σὲ προστάτην  
σωτῆρά τ' ἄναξ, μοῦνον ἔξευρίσκομεν.
- Φοῖβος γάρ, εἴ τι μὴ κλύεις τῶν ἀγγέλων,  
πέμψασιν ἡμῖν ἀντέπεμψεν ἔκλυσιν  
μόνην ἀν ἐλθεῖν τοῦδε τοῦ νοσήματος,  
εἴ τους κτανόντας Λάιον μαθόντες εῦ  
κτείναιμεν ἢ τῆς γῆς φυγάδας ἐκπεμψαίμεθα.  
σὺ νυν φθονήσας μήτ' ἀπ' οἰωνῶν φάτιν  
μήτ' εἴ τιν' ἄλλην μαντικῆς ἔχεις ὄδόν,  
ρῦσαι σεαυτὸν καὶ πάλιν, ρῦσαι δ' ἐμέ,  
ρῦσαι δὲ πᾶν μίασμα τοῦ τεθνηκότος.  
ἐν σοὶ γάρ ἐσμεν· ἄνδρα δ' ὡφελεῖν, ἀφ' ὃν  
ἔχοι τε καὶ δύναιτο, κάλλιστος πόνος.

310

315

## ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

φεῦ φεῦ, φρονεῖν ὡς δεινόν, ἔνθα μὴ τέλη  
λύῃ φρονοῦντι. Ταῦτα γάρ καλῶς ἐγώ  
εἰδὼς διώλεσ'. οὐ γάρ ἀν δεῦρ' ἱκόμην.

- OI. τί δ' ἔστιν; ὡς ἀθυμος εἰσελήλυθας.  
TEI. ἄφες μ' ἐξ οἴκους· ῥᾶστα γάρ τὸ σὸν τε σὺ  
κάγω ἀνοίσω τούμόν, ἦν ἐμοὶ πίθη.  
OI. οὕτ' ἔννομ' εἴπας οὔτε προσφιλῆ πόλει  
τῆδ', ἢ σ' ἔθρεψε, τήνδ' ἀποστερῶν φάτιν.  
TEI. δρῶ γάρ οὐδὲ σοὶ τὸ σὸν φώνημ' ἴὸν  
πρὸς κατιρόν· ὡς οὖν μηδ' ἐγώ ταῦτὸν πάθω...  
OI. μή, πρὸς θεῶν, φρονῶν γ' ἀποστραφῆς, ἐπεὶ  
πάντες σὲ προσκυνοῦμεν οἴδ' ἱκτήριοι.

320

325

- TEI. πάντες γάρ οὐ φρονεῖτ· ἐγὼ δ' οὐ μή ποτε,  
τάμ' ὡς ἀν εἴπω, μὴ τὰ σ' ἐκφήνω κακά.  
OI. τί φής; ξυνειδώς οὐ φράσεις, ἀλλ' ἐννοεῖς  
ἡμᾶς προδοῦναι καὶ καταφθεῖραι πόλιν;  
TEI. ἐγὼ οὔτ' ἐμαυτόν, οὔτε σ' ἀλγυνῶ· τί ταῦτ'  
ἀλλως ἐλέγχεις; οὐ γάρ ἀν πύθοιό μου.  
OI. οὐκ, ὃ κακῶν κάκιστε, καὶ γάρ ἀν πέτρου  
φύσιν σύ γ' δργάνειας, ἔξερεῖς ποτε, 335  
ἀλλ' ὥδ' ἀτεγκτος κατελεύτητος φανεῖ;  
TEI. δργὴν ἐμέμψω τὴν ἐμήν, τὴν σὴν δ' ὅμοι  
ναίουσαν οὐ κατεῖδες, ἀλλ' ἐμὲ ψέγεις.  
OI. τίς γάρ τοιαῦτ' ἀν οὐκ δργίζοιτ' ἔπη  
κλύων, ἂν νῦν σὺ τὴνδ' ἀτιμάζεις πόλιν; 340  
TEI. ήξει γάρ αὐτά, καὶν ἐγὼ σιγῇ στέγω.  
OI. ούκοῦν, ἢ γ' ήξει, καὶ σὲ χρὴ λέγειν ἐμοί.  
TEI. ούκ ἀν πέρα φράσαιμι· πρὸς τάδ', εἰ θέλεις,  
θυμοῦ δι' δργῆς, ήτις ἀγριωτάτη.  
OI. καὶ μήν παρήσω γ' οὐδέν, ὡς δργῆς ἔχω, 345  
ἄπερ ξυνίημ'. Ισθι γάρ δοκῶν ἐμοὶ  
καὶ ξυμφυτεῦσαι τούργον εἰργάσθαι θ' ὅσον  
μὴ χερσὶ καίνων· εἰ δ' ἐτύγχανες βλέπων,  
καὶ τούργον ἀν σοῦ τοῦτ' ἔφην εῖναι μόνου.  
TEI. ἄληθες; ἐννέπω σὲ τῷ κηρύγματι,  
Ὥπερ προεῖπας, ἐμμένειν κάφ' ήμέρας  
τῆς νῦν προσαυδᾶν μήτε τούσδε μήτ' ἐμέ,  
ώς ὅντι γῆς τῆσδ' ἀνοσίω μιάστορι.  
OI. οὕτως ἀναιδῶς ἔξεκίνησας τόδε  
τὸ ρῆμα; καὶ ποῦ τοῦτο φεύξεσθαι δοκεῖς; 355  
TEI. πέφευγα· τάληθες γάρ ίσχῦον τρέφω.  
OI. πρὸς τοῦ διδαχθείς; οὐ γάρ ἔκ γε τῆς τέχνης.  
TEI. πρὸς σοῦ· σὺ γάρ μ' ὀκοντα προυτρέψω λέγειν.

- OI. ποῖον λόγον; λέγ' αὐθις, ὡς μᾶλλον μάθω. 360  
 TEI. οὐχὶ ξυνῆκας πρόσθεν, ἢ 'κπειρῷ λόγων;  
 OI. οὐχ ὥστε γ' εἰπεῖν γνωστόν, ἀλλ' αὐθις φράσον.  
 TEI. φονέα σέ φημι τάνδρός, οὗ ζητεῖς, κυρεῖν.  
 OI. ἀλλ' οὐ τι χαίρων δίς γε πημονὰς ἔρεῖς.  
 TEI. εἴπω τι δῆτα κάλλ', ἵν' ὀργίζῃ πλέον;  
 OI. δόσον γε χρήζεις· ὡς μάτην εἰρήσεται. 365  
 TEI. λεληθέναι σέ φημι σύν τοῖς φιλτάτοις  
 αἴσχισθ' ὅμιλοῦντ' οὐδ' ὅραν, ἵν' εἰ κακοῦ.  
 OI. ἢ καὶ γεγηθώς ταῦτ' ἀεὶ λέξειν δοκεῖς;  
 TEI. εἴπερ τί γ' ἐστὶ τῆς ἀληθείας σθένος.  
 OI. ἀλλ' ἔστι, πλὴν σοί· σοὶ δὲ τοῦτ' οὐκ ἔστ', ἐπεὶ 370  
 τυφλὸς τά τ' ὕτα τόν τε νοῦν τά τ' ὄμματ' εῖ.  
 TEI. σὺ δ' ἀθλιός γε ταῦτ' ὄνειδίζων, ἢ σοὶ  
 οὐδεὶς δις οὐχὶ τῶνδ' ὄνειδιεῖ τάχα.  
 OI. μιᾶς τρέφη πρὸς νυκτός, ὥστε μήτ' ἐμὲ  
 μήτ' ἄλλον, ὅστις φῶς ὅρᾳ βλάψαι ποτ' ἄν. 375  
 TEI. οὐ γάρ σε μοῖρα πρός γ' ἐμοῦ πεσεῖν, ἐπεὶ  
 ικανὸς Ἀπόλλων, ὃ τάδ' ἐκπρᾶξαι μέλει.  
 OI. Κρέοντος ἢ σοῦ ταῦτα τάξευρήματα;  
 TEI. Κρέων δέ σοι πῆμ' οὐδέν, ἀλλ' αὐτὸς σὺ σοί.  
 OI. ὃ πλοῦτε καὶ τυραννὶ καὶ τέχην τέχνης 380  
 ὑπερφέρουσα τῷ πολυζήλῳ βίῳ,  
 ὅσος παρ' ὑμῖν, δι φθόνος φυλάσσεται,  
 εἰ τῆσδέ γ' ἀρχῆς οὔνεχ' ἦν ἐμοὶ πόλις  
 δωρητόν, οὐκ' αἰτητόν, εἰσεγείρισεν,  
 ταύτης Κρέων δι πιστός, οὐξ ἀρχῆς φίλος,  
 λάθρᾳ μὲν ὑπελθὼν ἐκβαλεῖν ἴμείρεται, 385  
 οὐφεὶς μάγον τοιόνδε μηχανορράφον,  
 δόλιον ἀγύρτην, δόστις ἐν τοῖς κέρδεσιν  
 μόνον δέδορκε, τὴν τέχνην δ' ἔφυ τυφλός.

έπει, φέρ' εἰπέ, ποῦ σὺ μάντις εῖσι σαφής;  
 πῶς οὐχ, ὅθ' ἡ ράψῳδὸς ἐνθάδ' ἦν κύων,  
 ηὔδας τι τοῖσδ' ἀστοῖσιν ἐκλυτήριον;  
 καίτοι τό γ' αἴνιγμ' οὐχὶ τούπιόντος ἦν  
 ἀνδρός διειπεῖν, ἀλλὰ μαντείας ἔδει,  
 ἦν οὕτ' ἀπ' οἰωνῶν σὺ προυφάνης ἔχων  
 οὕτ' ἐκ θεῶν του γνωτόν· ἀλλ' ἐγὼ μολών,  
 ὁ μηδὲν εἰδὼς Οἰδίπους, ἐπαυσά νιν,  
 γνώμη κυρήσας οὐδ' ἀπ' οἰωνῶν μαθών·  
 δν δὴ σὺ πειρᾶς ἐκβαλεῖν, δοκῶν θρόνοις  
 παραστατήσειν τοῖς Κρεοντείοις πέλας.  
 κλαίων δοκεῖς μοι καὶ σὺ χῶ συνθεὶς τάδε  
 ἀγηλατήσειν· εἰ δὲ μὴ 'δόκεις γέρων  
 εῖναι, παθών ἔγνως ἀν οἴλα περ φρονεῖς.  
 ἥμιν μὲν εἰκάζουσι καὶ τὰ τοῦδ' ἔπη  
 ὄργῃ λελέχθαι καὶ τὰ σ', Οἰδίπου, δοκεῖ.

390

δεῖ δ' οὐ τοιούτων, ἀλλ' ὅπως τὰ τοῦ θεοῦ  
 μαντεῖ' ἀριστα λύσομεν, τόδε τκοπεῖν.

405

ΤΕΙ. εἰ καὶ τυραννεῖς, ἔξισωτέον τὸ γοῦν  
 ἵσ' ἀντιλέξαι· τοῦδε γάρ καγὼ κρατῶ.  
 οὐ γάρ τι σοὶ ζῶ δοῦλος, ἀλλὰ Λοξία,  
 ὥστ' οὐ Κρέοντος προστάτου γεγράψομαι.  
 λέγω δ', ἐπειδὴ καὶ τυφλόν μ' ὀνείδισας·  
 σὺ καὶ δέδορκας κού βλέπεις οὐ' εἰ κακοῦ,  
 οὐδ' ἔνθα ναίεις οὐδ' ὅτων οἰκεῖς μέτα.

410

ἄρ' οἶσθ' ἀφ' ὃν εῖ; καὶ λέληθας ἔχθρὸς ὃν  
 τοῖς σοῖσιν αὐτοῦ νέρθε κάπι γῆς ἄνω,  
 καί σ' ἀμφιπλήξ μητρός τε καὶ τοῦ σοῦ πατρὸς  
 ἐλᾶς ποτ' ἐκ γῆς τῆσδε δεινόπους 'Αρά,  
 βλέποντα νῦν μὲν ὄρθ', ἐπειτα δὲ σκότον.  
 βοῆς δὲ τῆς σῆς ποῖος οὐκ ἔσται λιμήν,

415

420

ποῖος Κιθαιρών οὐχὶ σύμφωνος τάχα,  
ὅταν καταίσθῃ τὸν ὑμέναιον, δν δόμοις  
ἀνορμον εἰσέπλευσας εὐπλοίας τυχών;  
ἄλλων δὲ πλῆθος οὐκ ἐπαισθάνη κακῶν,  
ἄντοις οὐχὶ τοῖς σοῖς τέκνοις. 425  
πρὸς ταῦτα καὶ Κρέοντα καὶ τούμὸν στόμα  
προπηλάκιζε· σοῦ γάρ οὐκ ἔστιν βροτῶν  
κάκιον ὅστις ἐκτριβήσεται ποτε.

OI. Ή ταῦτα δῆτ' ἀνεκτὰ πρὸς τούτου κλύειν;  
οὐκ εἰς ὅλεθρον; οὐχὶ θᾶσσον; οὐ πάλιν 430

ἄψορρος οἴκων τῶνδ' ἀποστραφεὶς ἄπει;  
οὐδ' ἵνομην ἔγωγ' ἀν., εἰ σὺ μὴ κάλεις.

TEI. OI. οὐ γάρ τί σ' ἥδη μῶρα φωνήσοντ', ἐπεὶ  
σχολῇ σ' ἀν οἴκους τοὺς ἔμοις ἔστειλάμην.

TEI. ήμεῖς τοιούδ' ἔφυμεν, ως μὲν σοὶ δοκεῖ,  
μῶροι, γονεῦσι δ', οἱ σ' ἔφυσαν, ἔμφρονες.

OI. TEI. ποίοισι; μεῖνον· τίς δέ μ' ἔκφύει βροτῶν;  
ἥδ' ἡμέρα φύσει σε καὶ διαφθερεῖ.

OI. TEI. ως πάντ' ὅγαν αἰνικτὰ κάσαφῇ λέγεις.

TEI. OI. οὕκουν σὺ ταῦτ' ἀριστος εὐρίσκειν ἔφυς;

OI. TEI. τοιαῦτ' ὀνείδιζ', οἵτις ἔμρήσεις μέγαν.

TEI. OI. αὕτη γε μέντοι σ' ἡ τύχη διώλεσεν.

OI. TEI. ἀλλ' εἰ πόλιν τήνδ' ἐξέσωσ', οὐ μοι μέλει.

TEI. OI. ἄπειμι τοίνυν καὶ σύ, παῖ, κόμιζέ με.

κομιζέτω δῆθ', ως παρὼν σὺ γ' ἔμποδὼν  
ὄχλεῖς· συθείς τ' ἀν οὐκ ἀν ἀλγύναις πλέον.

TEI. OI. εἰπὼν ἄπειμ' ὅν οὔνεκ' ἥλθον, οὐ τὸ σὸν  
δείσας πρόσωπον· οὐ γάρ ἔοθ' ὅπου μ' ὀλεῖς.

λέγω δέ σοι· τὸν ἄνδρα τοῦτον, δν πάλαι  
ζητεῖς ἄπειλῶν κάνακηρύσσων φόνον  
τὸν Λατεῖον, οὗτός ἔστιν ἐνθάδε,

425

430

435

440

445

450

ξένος, λόγω μέτοικος, είτα δ' ἐγγενῆς  
φανήσεται Θηβαῖος· οὐδ' ἡσθήσεται  
τῇ ξυμφορῇ· τυφλὸς γάρ ἐκ δεδορκότος  
καὶ πτωχὸς ἀντὶ πλουσίου ξένην ἔπι  
σκήπτρῳ προδεικνύς γαῖαν ἐμπορεύσεται.  
φανήσεται δὲ παισὶ τοῖς αὐτοῦ ξυνῶν  
ἀδελφὸς αὐτὸς καὶ πατήρ, καὶ οὗτος ἔφυ  
γυναικὸς οὐδὲς καὶ πόσις, καὶ τοῦ πατρὸς  
ὅμοσπορός τε καὶ φονεύς, καὶ ταῦτ' οὐλων  
εἴσω, λογίζου· κανὸν λάβης ἐψευσμένον,  
φάσκειν ἐμ' ἥδη μαντικῇ μηδὲν φρονεῖν.

455

XO. στρ. α' τίς, ὅντιν' ἀθεσπιέπεια Δελφίς εἴπε πέτρᾳ  
ἄρρητ' ἀρρήτων τελέσαντα φοινίαισι χερσίν; 465  
ώρα νιν ἀελλάδων

ἴππων σθεναρώτερον

φυγῇ πόδα νωμᾶν.

ἔνοπλος γάρ ἐπ' αὐτὸν ἐπενθρώσκει

πυρὶ καὶ στεροπαῖς δὲ Διὸς γενέτας.

470

δειναὶ δὲ ἄμ' ἔπονται

Κῆρες ἀναπλάκητοι.

ἀντιστρ. α' ἔλαμψε γάρ τοῦ νιφοέντος ἀρτίως φανεῖσα  
φάμα Παρνασσοῦ τὸν ἄδηλον ἀνδρα πάντ'

φοιτᾷ γάρ οὐπ' ἀγρίαν

[ἰχνεύειν.]

475

ὕλαν ἀνά τ' ἀντρα καὶ

πέτρας, ὡς ταῦρος,

μέλεος μελέω ποδὶ χηρεύων,

τὰ μεσόμφαλα γᾶς ἀπονοσφίζων

480

μαντεῖα· τὰ δὲ αἰεὶ

ζῶντα περιποτᾶται.

στροφὴ β' δεινὰ μὲν οὖν, δεινὰ ταράσσει σοφὸς οἰω-

[νοθέτας],

485

οὔτε δοκοῦντ' οὔτ' ἀποφάσκονθ', ὅτι λέξω δ' ἀπορῶ.  
πέτομαι δ' ἐλπίσιν, οὔτε ἔνθαδ' ὁρῶν οὔτ' ὀπίσω.  
τι γὰρ ἡ Λαβδακίδαις,

ἢ τῷ Πολύθου νεῖκος ἔκειτ', οὔτε πάροιθέν 490  
ποτ' ἔγωγ' οὔτε τανῦν πω  
ἔμαθον, πρὸς ὄτου δή, βασάνῳ πίστιν ἔχων,  
ἐπὶ τὰν ἐπίδαμον φάτιν εἴμ' Οἰδίποδα, 495  
Λαβδακίδαις ἐπίκουρος ἀδήλων θανάτων.

ἀλλ' ὁ μὲν οὖν Ζεὺς ὁ τ' Ἀπόλλων ξυνετοὶ  
[ καὶ τὰ βροτῶν

εἰδότες· ἀνδρῶν δ' ὅτι μάντις πλέον ἢ 'γω  
[ φέρεται, 500

κρίσις οὐκ ἔστιν ἀληθής· σοφίᾳ δ' ἀν σοφίαν  
παραμείψειν ἀνήρ.

ἀλλ' οὕποτ' ἔγωγ' ἂν, πρὶν ίδοιμ' ὁρθὸν ἔπος,  
μεμφομένων ἀν καταφαίην. 505

φανερὰ γὰρ ἐπ' αὐτῷ πτερόεσσ' ἥλθε κόρα.  
ποτέ, καὶ σοφὸς ὥφθη βασάνῳ θ' ἡδύπολις·  
τῷ ἀπ' ἔμᾶς φρενὸς οὕποτ' ὀφλήσει κακίαν. 510

KP. ἀνδρες πολῖται δείν' ἔπη πεπυσμένος  
κατηγορεῖν μου τὸν τύραννον Οἰδίδουν,  
πάρειμ' ἀτλητῶν. Εἰ γὰρ ἐν ταῖς ξυμφοραῖς 515  
ταῖς νῦν νομίζει πρός γ' ἐμοῦ πεπονθέναι  
λόγοισιν εἴτ' ἔργοισιν ἐς βλάβην φέρον,  
οὕτοι βίου μοι τοῦ μακραίωνος πόθος,  
φέροντι τήνδε βάξιν. οὐ γὰρ εἰς ἀπλοῦν  
ἡ ζημία μοι τοῦ λόγου τούτου φέρει,  
ἀλλ' ἐς μέγιστον, εἰ κακὸς μὲν ἐν πόλει,  
κακὸς δὲ πρὸς σοῦ καὶ φίλων κεκλήσομαι. 520

XO. ἀλλ' ἥλθε μὲν δὴ τοῦτο τούνειδος τάχ' ἂν  
δρυῆς βιασθὲν μᾶλλον ἡ γνώμη φρενῶν.

- KP. τοῦπος δ' ἐφάνθη, ταῖς ἐμαῖς γνώμαις ὅτι πεισθεὶς ὁ μάντις τοὺς λόγους ψευδεῖς λέγοι; 525  
 XO. ηὐδάτο μὲν τάδ', οἶδ' δ' οὐ γνώμῃ τίνι.  
 KP. ἔξ δύματων δ' ὀρθῶν τε καὶ δύρθης φρενὸς κατηγορεῖτο τούπικλημα τοῦτο μου;  
 XO. οὐκ οἶδ' ἀ γάρ δρῶσ' οἱ κρατοῦντες, οὐχὶ ὄρδ. 530  
 αὐτὸς δ' ὅδ' ἡδη δωμάτων ἔξω περᾶ.  
 OI. οὗτος σύ, πῶς δεῦρ' ἥλθες; ή τοσόνδ' ἔχεις τόλμης πρόσωπον, ὥστε τὰς ἐμὰς στέγας ἵκου, φονεὺς ὃν τοῦδε τάνδρὸς ἐμφανῶς ληστῆς τ' ἐναργῆς τῆς ἐμῆς τυραννίδος; 535  
 φέρ' εἰπὲ πρὸς θεῶν, δειλίαν ἢ μωρίαν ἴδων τιν' ἐμοὶ ταῦτ' ἐβουλεύσω ποιεῖν;  
 ή τούργον ὡς οὐ γνωριοῦμί σου τόδε δόλῳ προσέρπον ἢ οὐκ ἀλεξοίμην μαθών;  
 ἂρ' οὐχὶ μῶρόν ἐστι τούγχείρημά σου, 540  
 ἀνευ τε πλήθους καὶ φίλων τυραννίδα θηρῶν, ὁ πλήθει χρήμασίν θ' ἀλίσκεται;  
 KP. οἶσθ' ὡς ποίησον; ἀντὶ τῶν εἰρημένων ἵσ' ἀντάκουσον, κάτα κρῖν' αὐτὸς μαθών.  
 OI. λέγειν σὺ δεινός, μανθάνειν δ' ἐγὼ κακὸς 545  
 σοῦ· δυσμενῆ γάρ καὶ βαρύν σ' εὔρηκ' ἐμοί.  
 KP. τοῦτ' αὐτὸν μου πρῶτ' ἀκουσον, ὡς ἐρῶ.  
 OI. τοῦτ' αὐτὸν μή μοι φράζ', ὅπως οὐκ εἴ κακός.  
 KP. εἴ τοι νομίζεις κτῆμα τὴν αὐθαδίαν εἶναί τι τοῦ νοῦ χωρίς, οὐκ ὀρθῶς φρονεῖς. 550  
 OI. εἴ τοι νομίζεις ἄνδρα συγγενῆ κακῶς δρῶν οὐχὶ ὑφέξειν τὴν δίκην, οὐκ εὖ φρονεῖς.  
 KP. ξύμφημί σοι ταῦτ' ἐνδικ' εἰρῆσθαι· τὸ δέ πάθημ' ὅποιον φήσι παθεῖν, δίδασκέ με.  
 OI. ἔπειθες ἢ οὐκ ἔπειθες, ὡς χρείη μ' ἐπὶ 555

- τὸν σεμνόμαντιν ἄνδρα πέμψασθαι τινα;  
 KP. καὶ νῦν ἔθ' αὐτός εἰμι τῷ βουλεύματι.  
 OI. πόσον τιν' ἡδη δῆθ' ὁ Λάιος χρόνον...  
 KP. δέδρακε ποῖον ἔργον; οὐ γάρ ἐννοῶ.  
 OI. ἀφαντος ἔρρει θανασίμω χειρώματι; 560  
 KP. μαχροὶ παλαιοὶ τ' ἀν μετρηθεῖεν χρόνοι.  
 OI. τότ' οὖν ὁ μάντις οὗτος ἦν ἐν τῇ τέχνῃ;  
 KP. σοφός γ' ὅμοίως καξὶ ἵσου τιμώμενος.  
 OI. ἐμήσατ' οὖν ἐμοῦ τι τῷ τότ' ἐν χρόνῳ;  
 KP. οὔκουν ἐμοῦ γ' ἐστῶτος οὐδαμοῦ πέλας. 565  
 OI. ἀλλ' οὐκ ἔρευναν τοῦ θανόντος ἔσχετε;  
 KP. παρέσχομεν, πῶς δ' οὐχὶ; κούκη κοιύσαμεν.  
 OI. πῶς οὖν τόθ' οὗτος ὁ σοφὸς οὐκ ηὔδα τάδε;  
 KP. οὐκ οἴδα· ἐφ' οἷς γάρ μὴ φρονῶ, σιγᾶν φιλῶ.  
 OI. τόσον δέ γ' οἴσθα καὶ λέγοις ἀν εὗ φρονῶν. 570  
 KP. ποῖον τόδ'; εἰ γάρ οἴδα γ', οὐκ ἀρνήσομαι.  
 OI. ὅθιούνεκ', εἰ μὴ σοὶ ξυνῆλθε, τὰς ἐμάς  
 οὐκ ἀν ποτ' εἶπε Λαῖτου διαφθοράς.  
 KP. εἰ μὲν λέγει τάδ' αὐτὸς οἴσθι· ἐγὼ δὲ σοῦ  
 μαθεῖεν δικαιῶ ταῦθ' ἀπερ κάμοι σὺ νῦν. 575  
 OI. ἐκμάνθαν· οὐ γάρ δὴ φονεὺς ἀλώσομαι.  
 KP. τί δῆτ'; ἀδελφὴν τὴν ἐμὴν γήμας ἔχεις;  
 OI. ἀρνησίς οὐκ ἔνεστιν ὃν ἀνιστορεῖς.  
 KP. ἀρχεις δ' ἐκείνη ταῦτα, γῆς ἵσον νέμων;  
 OI. ἀν ἦ θέλουσα, πάντ' ἐμοῦ κομίζεται. 580  
 KP. οὔκουν ίσοῦμαι σφῶν ἐγὼ δυοῖν τρίτος;  
 OI. ἐνταῦθα γάρ δὴ καὶ κακὸς φαίνη φίλος.  
 KP. οὔκ, εἰ διδοίης γ', ως ἐγώ, σαυτῷ λόγον.  
 σκέψαι δὲ τοῦτο πρῶτον, εἰ τιν' ἀν δοκεῖς  
 ἀρχειν ἐλέσθαι ξὺν φόβοισι μᾶλλον ἦ 585  
 ἀτρεστον εὔδοντ', εἰ τά γ' αὕθ' ἔξει κράτη.

ἐγὼ μὲν οὖν οὔτ' αὐτὸς ἴμείρων ἔφυν  
τύραννος εἶναι μᾶλλον ἢ τύραννα δρᾶν,  
οὔτ' ἄλλος, ὅστις σωφρονεῖν ἐπίσταται.  
νῦν μὲν γάρ ἐκ σοῦ πάντ' ἀνευ φόβου φέρω. 590  
εἰ δ' αὐτὸς ἥρχον, πολλὰ καὶ ἄκων ἔδρων.  
πῶς δῆτ' ἔμοὶ τυραννὶς ἡδίων ἔχειν  
ἀργῆς ἀλύπου καὶ δυναστείας ἔφυ;  
οὕπω τοσοῦτον ἡπατημένος κυρῶ,  
ἄστ' ἄλλα χρήζειν ἢ τὰ σὺν κέρδει καλά. 595  
νῦν πᾶσι χαίρω, νῦν με πᾶς ἀσπάζεται,  
νῦν οἱ σέθεν χρήζοντες ἐκκαλοῦσί με.  
τὸ γάρ τυχεῖν αὐτούς ἂπαν ἐνταῦθ' ἔνι.  
πῶς δῆτ' ἐγὼ κεῖν' ἀν λάβοιμ' ὁφεὶς τάδε;  
οὐκ ἀν γένοιτο νοῦς κακὸς καλῶς φρονῶν. 600  
ἄλλ' οὔτ' ἐραστὴς τῆσδε τῆς γνώμης ἔφυν,  
οὔτ' ἀν μετ' ἄλλου δρῶντος ἀν τλαίην ποτέ.  
καὶ τῶνδ' ἔλεγχον, τοῦτο μὲν Πυθώδ' ἵών  
πεύθου, τὰ χρησθέντ' εἰ σαφῶς ἥγγειλά σοι.  
τοῦτ' ἄλλ', ἐάν με τῷ τερασκόπῳ λάβῃς 605  
κοινῇ τι βουλεύσαντα, μὴ μ' ἀπλῇ κτάνῃς  
ψήφῳ, διπλῇ δέ, τῇ τ' ἐμῇ καὶ σῇ, λαβών.  
γνώμῃ δ' ἀδήλῳ μή με χωρὶς αἰτιῶ.  
οὐ γάρ δίκαιον οὔτε τοὺς κακούς μάτην  
χρηστούς νομίζειν οὔτε τοὺς χρηστούς κακούς. 610  
φίλον γάρ ἐσθλὸν ἐκβαλεῖν οἴσον λέγω  
καὶ τὸν παρ' αὐτῷ βίοτον, διν πλεῖστον φιλεῖ.  
ἄλλ' ἐν χρόνῳ γνώσει τάδ' ἀσφαλῶς, ἐπεὶ  
χρόνος δίκαιον ἀνδρα δείκνυσιν μόνος,  
κακὸν δὲ καὶ ἐν ἡμέρᾳ γνοίης μιᾶ. 615  
ΧΟ. καλῶς ἔλεξεν εὐλαβουμένῳ πεσεῖν,  
ἄναξ· φρονεῖν γάρ οἱ ταχεῖς οὐκ ἀσφαλεῖς.

- ΟΙ. δταν ταχύς τις ούπιβουλεύων λάθρῳ  
χωρῇ, ταχὺν δεῖ κάμε βουλεύειν πάλιν.  
εἰ δ' ἡσυχάζων προσμενῶ, τὰ τοῦδε μὲν  
πεπραγμέν' ἔσται, τάμα δ' ἡμαρτημένα. 620
- KP. τί δῆτα χρήζεις; ἢ με γῆς ἔξω βαλεῖν;  
ΟΙ. ἥκιστα θνήσκειν, οὐ φυγεῖν σε βούλομαι.
- KP. δταν προδείξης, οἶόν ἔστι τὸ φθονεῖν.  
ΟΙ. ὡς οὐχ ὑπείξων οὐδὲ πιστεύσων λέγεις; 625  
KP. οὐ γάρ φρονοῦντά σ' εῦ βλέπω.  
ΟΙ. τὸ γοῦν ἐμόν.  
KP. ἀλλ' ἔξ ίσου δεῖ κάμόν.  
ΟΙ. ἀλλ' ἔφυς κακός.  
KP. εἰ δὲ ξυνίης μηδέν;  
ΟΙ. ἀρκτέον γ' ὅμως.  
KP. οὕτοι κακῶς γ' ἄρχοντος.  
ΟΙ. ὃ πόλις, πόλις.  
KP. κάμοι πόλεως μέτεστιν, οὐχὶ σοὶ μόνῳ. 630  
ΧΟ. παύσασθ', ἀνακτες καιρίαν δ' ὑμῖν ὁρῶ  
τὴνδ' ἐκ δόμων στείχουσαν Ἰοκάστην, μεθ' ἣς  
τὸ νῦν παρεστώς νεῖκος εῦ θέσθαι χρεών.

### ΙΟΚΑΣΤΗ

- τί τὴν ἄβουλον, ὃ ταλαίπωροι, στάσιν  
γλώσσης ἐπήρασθ'; οὐδ' ἐπαισχύνεσθε, γῆς  
οὔτω νοσούσης, ἴδια κινοῦντες κακά; 635  
οὐκ εἴ τ' οἴκους σύ τε, Κρέον, κατὰ στέγας,  
καὶ μὴ τὸ μηδὲν ἄλγος ἔς μέγ' οἴσετε;  
KP. ὄμαιμε, δεινά μ' Οἰδίπους, δ σὸς πόσις,  
δρᾶσαι δικαιοῖ, δυδῖν ἀποκρίνας κακοῖν, 640  
ἢ γῆς ἀπῶσαι πατρίδος ἢ κτεῖναι λαβών.  
ΟΙ. δύμφημι· δρῶντα γάρ νιν, ὃ γύναι, κακῶς

- εῖληφα τούμὸν σῶμα σὺν τέχνῃ κακῇ.  
 KP. μή νυν ὀνάίμην, ἀλλ' ἀραιος, εἴ σέ τι  
 δέδρακ', ὀλοίμην, ὃν ἐπαιτιᾷ με δρᾶν. 645
- IO. ὃ πρὸς θεῶν πίστευσον, Οἰδίπους, τάδε.  
 μάλιστα μὲν τόνδ' ὅρκον αἰδεσθεὶς θεῶν,  
 ἐπειτα κάμε τούσδε θ', οἵ πάρεισί σοι.
- XO. στρ. α' πιθοῦ θελήσας φρονήσας τ', ἄναξ, λίσσομαι. 650
- OI. τί σοι θέλεις δῆτ' εἰκάθω;
- XO. τὸν οὕτε πρὶν νήπιον νῦν τ' ἐν ὅρκῳ μέγαν κα-  
 OI. οῖσθ' οὖν ἢ χρήζεις; [ταίδεσαι.]
- XO. οἶδα.
- OI. φράξε δή τί φήσ.
- XO. τὸν ἐναγῆ φίλον μήποτ' ἐν αἰτίᾳ  
 σύ γ' ἀφανεῖ λόγων ἀτιμον βαλεῖν.
- OI. εῦ νῦν ἐπίστω, ταῦθ' ὅταν ζητῆσε ἐμοὶ  
 ζητῶν ὅλεθρον ἢ φυγὴν ἐκ τῆσδε γῆς.
- XO. στρ. β' οὐ τὸν πάντων θεῶν θεὸν πρόμον 660  
 "Αλιον· ἐπεὶ ἀθεος, ἀφιλος, ὃ τι πύματον  
 ὀλοίμαν, φρόνησιν εἰ τάνδ' ἔχω.  
 ἀλλά μοι δυσμόρω γᾶ φθίνουσα 665  
 τρύχει φυχάν, τάδ' εἰ κακοῖς κακὰ  
 προσάψει τοῖς πάλαι τὰ πρὸς σφῶν.
- OI. ὅδ' οὖν ἵτω, κεί χρή με παντελῶς θανεῖν  
 ἢ γῆς ἀτιμον τῆσδ' ἀπωσθῆναι βίᾳ. 670  
 τὸ γάρ σόν, οὐ τὸ τοῦδ' ἐποικτίρω στόμα  
 ἐλεινόν· οὗτος δ', ἔνθ' ἂν ἦ, στυγήσεται.
- KP. στυγνὸς μὲν εἴκων δῆλος εἴ, βαρὺς δ' ὅταν  
 θυμοῦ περάσης· αἱ δὲ τοιαῦται φύσεις  
 ανταῖς δικαίως εἰσὶν ἀλγυσται φέρειν. 675
- OI. οὔκουν μ' ἐάσεις κάκτος εἴ;
- KP. πορεύσομαι,

σοῦ μὲν τυχὸν ἀγνῶτος, ἐν δὲ τοῖσδ' ἵσος.

XO. ἀνταγόνων, τί μέλεις κομίζειν δόμων τόνδ' ἔσω;

IO. μαθοῦσά γ', ἥτις ἡ τύχη.

680

XO. δόκησις ἀγνώς λόγων ἥλθε· δάπτει δὲ καὶ  
τὸ μὴ ὑδικον.

IO. ἀμφοῖν ἀπ' αὐτοῖν;

XO. ναίχι.

IO. καὶ τίς ἦν λόγος;

XO. ἄλις ἔμοιγ' ἄλις, γᾶς προπονουμένας,  
φαίνεται, ἐνθ' ἔληξεν, αὐτοῦ μένειν.

685

OI. δρᾶς ἵν' ἱκεις, ἀγαθὸς ὃν γνώμην ἀνήρ,  
τούμὸν παρείεις καὶ καταμβλύων κέαρ;

XO. ἀντ. β' ἄναξ, εἶπον μὲν οὐχ ἄπαξ μόνον,  
ἵσθι δὲ παραφρόνιμον, ἀπορον ἐπὶ φρόνιμα  
πεφάνθαι μ' ἄν, εἴ σε νοσφίζομαι  
ὅς τ' ἐμὰν γᾶν φύλον ἐν πόνοισιν  
ἀλύουσαν κατ' ὅρθὸν οὔρισας.

690

ταῦν δ' εὔπομπος, εἰ δύνα, γενοῦ.

IO. πρὸς θεῶν δίδαξον κάμ', ἄναξ, ὅτου ποτὲ  
μῆνιν τοσήνδε πράγματος στήσας ἔχεις.

695

OI. ἐρῶ· σὲ γάρ τῶνδ' ἐς πλέον, γύναι, σέβω·  
Κρέοντος, οἴά μοι βεβουλευκώς ἔχει.

IO. λέγ' εἰ σαφῶς τὸ νεῖκος ἐγκαλῶν ἔρεῖς.

OI. φονέα μέ φησι Λατῶν καθεστάναι.

IO. αὐτὸς ξυνειδὼς ἢ μαθὼν ἄλλου πάρα;

OI. μάντιν μὲν οὖν οκκοῦργον εἰσπέμψας, ἐπεὶ  
τό γ' εἰς ἔαυτὸν πᾶν ἐλευθεροῦ στόμα.

705

IO. σὺ νῦν ἀφεὶς σεαυτὸν ὃν λέγεις πέρι,  
ἐμοῦ πάκουσον καὶ μάθ' οὕνεκ' ἐστί σοι  
βρότειον οὐδὲν μαντικῆς ἔχον τέχνης.  
φυνῶ δέ σοι σημεῖα τῶνδε σύντομα.

710

- χρησμὸς γάρ οὐλή Λατῶ ποτ', οὐκ ἐρῶ  
 Φοίβου γ' ἀπ' αὐτοῦ, τῶν δ' ὑπηρετῶν ἄπο,  
 ως αὐτὸν οἵζοι μοῖρα πρὸς παιδὸς θανεῖν,  
 ὅστις γένοιτ' ἐμοῦ τε κάκείνου πάρα.  
 καὶ τὸν μὲν, ὥσπερ γ' ἡ φάτις, ξένοι ποτὲ 715  
 λησταὶ φονεύουσιν ἐν τριπλαῖς ἀμαξιτοῖς·  
 παιδὸς δὲ βλάστας οὐ διέσχον ήμέραι  
 τρεῖς, καὶ νιν ἀρθρα κεῖνος ἐνζεύξας ποδοῦν  
 ἔρριψεν ἀλλων χεροὺν εἰς ἀβατον ὅρος.  
 κάνταῦθ' Ἀπόλλων οὔτ' ἐκεῖνον ἤνυσεν 720  
 φονέα γενέσθαι πατρός, οὔτε Λάιον,  
 τὸ δεινόν, οὐφοβεῖτο, πρὸς παιδὸς παθεῖν.  
 τοιαῦτα φῆμαι μαντικαὶ διώρισαν.  
 ὃν ἐντρέπου σὺ μηδέν· ὃν γάρ ἂν θεὸς  
 χρείαν ἐρευνᾷς ἥρδίως αὐτὸς φανεῖ. 725  
 ΟΙ. οἶόν μ' ἀκούσαντ' ἀρτίως ἔχει, γύναι,  
 ψυχῆς πλάνημα κάνακίνησις φρενῶν.  
 ΙΟ. ποίας μερίμνης τοῦθ' ὑπὸ στραφεὶς λέγεις;  
 ΟΙ. ἔδοξ' ἀκοῦσαί σου τόδ', ως ὁ Λάιος  
 κατασφαγὴν πρὸς τριπλαῖς ἀμαξιτοῖς. 730  
 ΙΟ. ηὐδάτο γάρ ταῦτ', οὐδέ πω λήξαντ' ἔχει.  
 ΟΙ. καὶ ποῦ σθ' ὁ χῶρος οὗτος, οὗ τόδ' ἦν πάθος;  
 ΙΟ. Φωκὶς μὲν ἡ γῆ κλήζεται, σχιστὴ δ' ὁδὸς  
 ἐξ ταύτῳ Δελφῶν κάποΔ Δαυλίας ἄγει.  
 ΟΙ. καὶ τίς χρόνος τοῖσθ' ἔστιν οὕξεληλυθώς; 735  
 ΙΟ. σχεδόν τι πρόσθεν ἡ σὺ τῆσδε ἔχων φθονὸς  
 ἀρχὴν ἐφαίνου, τοῦτ' ἐκηρύχθη πόλει.  
 ΟΙ. ὁ Ζεῦ, τί μου δρᾶσαι βεβούλευσαι πέρι;  
 ΙΟ. τί δ' ἔστι σοι τοῦτ', Οἰδίπους, ἐνθύμιον;  
 ΟΙ. μήπω μ' ἐρώτας τὸν Λάιον, φύσιν  
 τίν' εἴχε, φράζε, τίνα δ' ἀκμὴν ήβης ἔχων.

- IO. μέγας, χνοάζων ἀρτι λευκανθὲς κάρα,  
μορφῆς δὲ τῆς σῆς οὐκ ἀπεστάτει πολὺ.
- OI. οἴμοι τάλας· ἔοικ’ ἐμαυτὸν εἰς ἀράς  
δεινὰς προβάλλων ἀρτίως οὐκ εἰδέναι. 745
- IO. πῶς φήσ; ὀκνῶ τοι πρὸς σ’ ἀποσκοποῦσ’ ἄναξ.
- OI. δεινῶς ἀθυμῶ, μὴ βλέπων δέ μάντις ἦ.  
Δεῖξεις δὲ μᾶλλον, ἦν ἐν ἔξειπης ἔτι.
- IO. καὶ μήν ὀκνῶ μέν, ἀλλ’ ἀν ἔρη μαθοῦσ’ ἔρῶ.
- OI. πότερον ἔχωρει βαιός, ἢ πολλοὺς ἔχων 750  
ἄνδρας λοχίτας, οἵτινες ἀνήρ ἀρχηγέτης;
- IO. πέντε ἥσαν οἱ ξύμπαντες, ἐν δ’ αὐτοῖσιν ἦν  
κῆρυξ· ἀπήνη δ’ ἥγε Λάιον μία.
- OI. αἰαῖ, τάδ’ ἥδη διαφανῆ· τίς ἦν ποτε  
δέ τούσδε λέξας τοὺς λόγους ὑμῖν, γύναι; 755
- IO. οἰκεύεις τις, δισπερ ἵκετ’ ἐκσωθεὶς μόνος.
- OI. ἢ κάν δόμοισι τυγχάνει τανῦν παρών;
- IO. οὐ δῆτ’ ἀφ’ οὗ γάρ κεῖθεν ἥλθε καὶ κράτη  
σέ τ’ εἶδ’ ἔχοντα Λάιόν τ’ ὀλωλότα, 760  
ἐξικέτευσε τῆς ἐμῆς χειρὸς θιγῶν  
ἀγρούς τε πέμψαι καπὲ ποιμνίων νομάς,  
ώς πλεῖστον εἴη τοῦδ’ ἀποπτος ἀστεως.  
κάπεμψ’ ἐγώ νιν· ἀξιος γάρ, οἵτινες  
δοῦλοις, φέρειν ἦν τῆσδε καὶ μείζω χάριν.
- OI. πῶς ἀν μόλοι δῆθ’ ἥμῖν ἐν τάχει πάλιν; 765
- IO. πάρεστιν· ἀλλὰ πρὸς τί τοῦτ’ ἐφίεσαι;
- OI. δέδοικ’ ἐμαυτόν, δέ γύναι, μὴ πόλλ’ ἀγαν  
εἰρημέν’ ἢ μοι, δι’ αὖτις εἰσιδεῖν θέλω.
- IO. ἀλλ’ ἵξεται μέν· ἀξία δέ που μαθεῖν  
κάγῳ τά γ’ ἐν σοὶ δυσφόρως ἔχοντ’ ἄναξ. 770
- OI. κού μὴ στερηθῆς γ’ ἐς τοσοῦτον ἐλπίδων  
ἐμοῦ βεβῶτος· τῷ γάρ ἀν καὶ μείζονι

λέξαιμ' ἀν τὴ σοὶ διὰ τύχης τοιάσδ' ίών;  
 ἐμοὶ πατήρ μὲν Πόλυβος ἦν Κορίνθιος,  
 μήτηρ δὲ Μερόπη Δωρίς· ἡγόμην δ' ἀνὴρ  
 ἀστῶν μέγιστος τῶν ἐκεῖ, πρίν μοι τύχη  
 τοιάδ' ἐπέστη, θαυμάσαι μὲν ἀξία,  
 σπουδῆς γε μέντοι τῆς ἐμῆς οὐκ ἀξία.  
 ἀνὴρ γάρ ἐν δείπνοις μ' ὑπερπλησθεὶς μέθη  
 καλεῖ παρ' οἴνῳ, πλαστὸς ὡς εἴην πατρί. 775  
 κάγὼ βαρυθυεῖς τὴν μὲν οὖσαν ἡμέραν  
 μόλις κατέσχον· θατέρᾳ δ' ίών πέλας  
 μητρὸς πατρός τ' ἡλεγχον· οἱ δὲ δυσφόρως  
 τούνειδος ἥγον τῷ μεθέντι τὸν λόγον.  
 κάγὼ τὰ μὲν κείνοιν ἐτερπόμην, ὅμως δ'  
 ἔκνιζέ μ' ἀεὶ τοῦθ'. ὑφεῖρπε γάρ πολύ. 780  
 λαθρᾷ δὲ μητρὸς καὶ πατρὸς πορεύομαι  
 Πυθώδε· καὶ μ' ὁ Φοῖβος, ὃν μὲν ἱκόμην,  
 ἀπιμον ἐξέπεμψεν, ἀλλα δ' ἀθλια  
 καὶ δεινὰ καὶ δύστηνα προύφηνεν λέγων, 785  
 ὡς μητρὶ μὲν χρείη με μιχθῆναι, γένος δ'  
 ἀτλητὸν ἀνθρώποισι δηλώσοιμ' ὄραν,  
 φονεὺς δ' ἐσοίμην τοῦ φυτεύσαντος πατρός.  
 κάγὼ, πακούσας ταῦτα, τὴν Κορινθίαν  
 ἀστροις τὸ λοιπὸν ἐκμετρούμενος χθόνα 790  
 ἔφευγον, ἐνθα μήποτ' ὀψοίμην κακῶν  
 χρησμῶν ὀνείδη τῶν ἐμῶν τελούμενα.  
 στείχων δ' ἵκνοῦμαι τούσδε τοὺς χώρους, ἐν οἷς  
 σὺ τὸν τύραννον τοῦτον ὄλυνσθαι λέγεις.  
 καὶ σοὶ, γύναι, τάληθὲς ἐξερῶ· τριπλῆς 800  
 ὅτ' ἦν κελεύθου τῆσδ' ὄδοιπορῶν πέλας,  
 ἐνταῦθα μοι κῆρυξ τε κάπι πωλικῆς  
 ἀνὴρ ἀπήνης ἐμβεβώς, οἰὸν σὺ φής,

775

780

785

790

795

800

ξυνηγητίαζον· καλές δόδοι μ' δ' θ' ἡγεμών  
αὐτός θ' δ' πρέσβυς πρὸς βίσαν ἥλαυνέτην. 805

κάγῳ τὸν ἐκτρέποντα, τὸν τροχηλάτην,  
παίω δι' ὄργῆς καί μ' δ' πρέσβυς, ὡς ὁρᾶ  
ὅχους παραστείχοντα, τηρήσας μέσον  
κάρα διπλοῖς κέντροισί μου καθίκετο.

οὐ μὴν ἵσην γ' ἔτεισεν, ἀλλὰ συντόμως  
σκήπτρῳ τυπεὶς ἐκ τῆσδε χειρὸς ὑπτιος  
μέσονς ἀπήνης εὐθὺς ἐκκυλίνδεται. 810

κτείνω δὲ τοὺς ξύμπαντας. Εἰ δὲ τῷ ξένῳ  
τούτῳ προσήκει Λαῖω τι συγγενές,  
τὶς τοῦδε γ' ἀνδρὸς νῦν ἀν ἀθλιώτερος,  
τὶς ἔχθροδαιμῶν μᾶλλον ἀν γένοιτ' ἀνήρ;  
δν μὴ ξένων ἔξεστι μηδ' ἀστῶν τινι  
δόμος δέχεσθαι μηδὲ προσφωνεῖν τινα,  
ἀθεῖν δ' ἀπ' οἰκων· καὶ τάδ' οὔτις ἀλλος ἦν  
ἢ γὼ π' ἐμαυτῷ τάσδ' ἀράς δ' προστιθείς. 815

λέγῃ δὲ τοῦ θανόντος ἐν γεροῖν ἐμαῖν  
χροίνω, δι' ὅνπερ ὠλετ· ἔρ' ἔψυν κακός,  
ἔρ' οὐχὶ πᾶς ἀναγνος, εἴ με χρὴ φυγεῖν,  
καὶ μοι φυγόντι μῆστι τοὺς ἐμούς ἰδεῖν,  
μή μ' ἐμβατεύειν πατρίδος, ἢ γάμοις με δεῖ  
μητρὸς ζυγῆναι καὶ πατέρα κατακτανεῖν, 820

Πόλυνβον, δις ἔξέφυσε καλέθεψέ με;  
ἄρ' οὐκ ἀπ' ὡμοῦ ταῦτα δαίμονός τις ἀν  
κρίνων ἐπ' ἀνδρὶ τῷδ' ἀν δρθοίη λόγον;  
μὴ δῆτα, μὴ δῆτ', ἡ θεῶν ἀγνὸν σέβας,  
ἰδοιμι ταῦτην ἡμέραν, ἀλλ' ἐκ βροτῶν  
βαίνην ἀφαντος πρόσθεν ἢ τοιάνδ' ἰδεῖν  
κηλῆδ' ἐμαυτῷ ξυμφορᾶς ἀφιγμένην.

ΧΟ. ήμιν μέν, ὅναξ, ταῦτ' ὀκνήρο· ἔως δ' ἀν οὖν

- πρὸς τοῦ παρόντος ἐκμάθης, ἔχ' ἐλπίδα. 835  
 ΟΙ. καὶ μὴν τοσοῦτόν ἐστί μοι τῆς ἐλπίδος,  
 τὸν ἄνδρα τὸν βοτῆρα προσμεῖναι μόνον.
- ΙΟ. πεφασμένου δέ τις ποθ' ἡ προθυμία;  
 ΟΙ. ἐγὼ διδάξω σ'. ἦν γὰρ εὑρεθῆ λέγων  
 σοι ταῦτ', ἔγωγ' ἀν ἐκπεφευγοίνην πάθος.  
 ΙΟ. ποῖον δέ μου περισσὸν ἤκουσας λόγον;  
 ΟΙ. ληστὰς ἔφασκες αὐτὸν ἄνδρας ἐννέπειν,  
 ὃς νιν κατακτείνειαν. εἰ μὲν οὖν ἔτι  
 λέξει τὸν αὐτὸν ἀριθμόν, οὐκ ἐγὼ ἀτανον·  
 οὐ γὰρ γένοιτ' ἀν εἰς γε τοῖς πολλοῖς ἵσος.  
 εἰ δ' ἄνδρ' ἐν' οἰόζωνον αὐδήσει, σαφῶς  
 τοῦτ' ἐστὶν ἥδη τούργον εἰς ἐμὲ ἥπον.  
 ΙΟ. ἀλλ' ὃς φανέν γε τούπος ὥδ' ἐπίστασο,  
 οὐκ ἔστιν αὐτῷ τοῦτό γ' ἐκβαλεῖν πάλιν.  
 πόλις γὰρ ἤκουσ', οὐκ ἐγὼ μόνη τάδε.  
 εἰ δ' οὖν τι κάκτρέποιτο τοῦ πρόσθεν λόγου,  
 οὔτοι ποτ', ὥναξ, τὸν γε Λατίου φόνον  
 φανεῖ δικαίως δρόθον, ὃν γε Λοξίας  
 διεῖπε χρῆναι παιδὸς ἐξ ἐμοῦ θανεῖν.  
 καίτοι νιν οὐ κεῖνος γ' ὁ δύστηνός ποτε  
 κατέκταν', ἀλλ' αὐτὸς πάροιθεν ὥλετο·  
 ὥστ' οὐχὶ μαντείας γ' ἀν οὔτε τῇδ' ἐγώ  
 βλέψαιμ' ἀν ούνεκ' οὔτε τῇδ' ἀν ὕστερον.  
 ΟΙ. καλῶς νομίζεις· ἀλλ' ὅμως τὸν ἐργάτην  
 πέμψον τινὰ στελοῦντα, μηδὲ τοῦτ' ἀφῆς.  
 ΙΟ. πέμψω ταχύνασ'. ἀλλ' ἵωμεν ἐς δόμους.  
 οὐδὲν γὰρ ἀν πράξαιμ' ἀν ὅν οὕ σοι φίλον.  
 ΧΟ. στρ. α' εἴ μοι ξυνείη φέροντι  
 μοῖρα τὰν εὔσεπτον ἀγνείαν λόγων  
 ἐργῶν τε πάντων, ὃν νόμοι πρόκεινται  
 865

- ὑψίποδες οὐρανίαν  
δι' αἰθέρα τεκνωθέντες, ὃν "Ολυμπος  
πατήρ μόνος, οὐδέ νιν  
θνατὰ φύσις ἀνέρων  
ἔτικτεν οὐδὲ μήποτε λάθια κατακοιμάσῃ." 870
- μέγας ἐν τούτοις θεός,  
οὐδὲ γηράσκει.
- ἀντιστρ. α'      Ὕβρις φυτεύει τύραννον.  
                        Ὕβρις, εἰ πολλῶν ὑπερπλησθῆ μάται,  
                        ἢ μὴ πίκαιρα μηδὲ συμφέροντα,  
                        ἀκροτάταν εἰσαναβᾶσ' ἄκραν  
                        ἀπότομον ὕρουσεν νιν εἰς ἀνάγκαν,  
                        ἐνθ' οὐ ποδὶ χρησίμῳ  
                        χρῆται· τὸ καλῶς δ' ἔχον  
                        πόλει πάλαισμα μήποτε λῦσαι θεὸν αἰτοῦμαι. 880  
                        θεὸν οὐ λήξω ποτὲ  
                        προστάταν ἵσχων.
- στρ. β'      εἰ δέ τις ὑπέροπτα χερσὶν  
                        ἢ λόγῳ πορεύεται,  
                        Δίκας ἀφόβητος οὐδὲ  
                        δαιμόνων ἔδη σέβων  
                        κακά νιν ἔλοιτο μοῖρα,  
                        δυσπότιμου χάριν χλιδᾶς. 885  
                        εἰ μὴ τὸ κέρδος κερδανεῖ δικαίως  
                        καὶ τῶν ἀσέπτων ἔρξεται,  
                        ἢ τῶν ἀθίκτων ἔξεται ματάξων.  
                        τίς ἔτι ποτ' ἐν τοῖσδ' ἀνήρ  
                        θυμοῦ βέλη ἔρξεται  
                        ψυχὰς ἀμύνειν; εἰ γὰρ αἱ  
                        τοιαίδε πράξεις τίμιαι,  
                        τι δεῖ με χορεύειν; 895

- ἀντιστρ. β' οὐκέτι τὸν ἀθικτὸν εῖμι  
γᾶς ἐπ' ὄμφαλὸν σέβων  
οὐδ' ἐς τὸν Ἀβαιῖσι ναὸν  
οὐδὲ τὰν Ὁλυμπίαν,  
εἰ μὴ τάδε χειρόδεκτα  
πᾶσιν ἀρμόσει βροτοῖς.  
ἀλλ', ὡς κρατύνων, εἴπερ ὅρθ' ἀκούεις,  
Ζεῦ, πάντ' ἀνάστων, μὴ λάθοι  
σὲ τάν τε σὰν ἀθάνατον αἰὲν ἀρχάν.  
φθίνοντα γὰρ Λαῖτου  
πυθόχροηστα θέσφατ' ἐξ-  
αιροῦσιν ἥδη, κούδαμοῦ.  
τιμαῖς Ἀπόλλων ἐμφανής'  
ἔρρει δὲ τὰ θεῖα. 900
- IO. χώρας ἀνακτεῖς, δόξα μοι παρεστάθη  
ναοὺς ἵκέσθαι δαιμόνων, τάδ' ἐν χεροῖν  
στέφη λαβούσῃ καπιθυμιάματα.  
ὅψιοῦ γὰρ αἱρεῖ θυμὸν Οἰδίπους ὄγαν  
λύπαισι παντοίαισιν, οὐδ' ὅποι ἀνήρ  
ἔννους τὰ καὶ τοῖς πάλαι τεκμαίρεται,  
ἀλλ' ἔστι τοῦ λέγοντος, εἰ φόβους λέγοι.  
ὅτ' οὖν παραινοῦσ' οὐδὲν ἐς πλέον ποιῶ,  
πρός σ', δὲ Λάκει' "Ἀπόλλων, ἄγχιστος γὰρ εἰ,  
ἴκετις ἀφῆγμαι τοῖσδε σὺν κατεύγμασιν,  
ὅπως λύσιν τιν' ἡμὶν εὐαγῆ πόρης.  
ώς νῦν ὁκνοῦμεν πάντες ἐκπεπληγμένον  
κεῖνον βλέποντες ὡς κυβερνήτην νεώς. 910

## ΑΓΓΕΛΟΣ

ἄρ' ἂν παρ' ὑμῶν, δὲ ξένοι, μάθοιμ', ὅπου  
τὰ τοῦ τυράννου δώματ' ἔστιν Οἰδίπου; 920

- μάλιστα δ' αὐτὸν εἰπατ' εὶ κάτισθ' ὅπου.
- ΧΟ. στέγαι μὲν αἴδε, καύτος ἔνδον, ὃ ξένε·  
γυνὴ δὲ μήτηρ ἥδε τῶν κείνου τέκνων.
- ΑΓ. ἀλλ' ὀλβία τε καὶ ξὺν ὀλβίοις ἀεὶ<sup>930</sup>  
γένοι', ἐκείνου γ' οὖσα παντελῆς δάμαρ.
- ΙΟ. αὔτως δὲ καὶ σύ γ', ὃ ξέν· ἄξιος γάρ εἰ  
τῆς εὐεπείας οὕνεκ' ἀλλὰ φράζ', ὅτου  
χρήζων ἀφίξαι χώτι σημῆναι θέλων.
- ΑΓ. ἀγαθὰ δόμοις τε καὶ πόσει τῷ σῷ, γύναι.<sup>935</sup>
- ΙΟ. τὰ ποῖα ταῦτα, πρὸς τίνος δ' ἀφιγμένος;
- ΑΓ. ἐκ τῆς Κορίνθου· τὸ δ' ἔπος, οὐξερῷ τάχα,  
ἥδοι μέν, πῶς δ' οὐκ ἄν; ἀσχάλλοις δ' ἵσως.
- ΙΟ. τί δ' ἔστι; ποίαν δύναμιν ὅδ' ἔχει διπλῆν;
- ΑΓ. τύραννον αὐτὸν οὐπιχώριοι χθονὸς<sup>940</sup>  
τῆς Ἰσθμίας στήσουσιν, ὡς ηὐδᾶτ' ἔκει.
- ΙΟ. τί δ'; οὐχ ὁ πρέσβυς Πόλυβος ἐγκρατῆς ἔτι;
- ΑΓ. οὐ δῆτ', ἐπεινὲ νιν θάνατος ἐν τάφοις ἔχει.
- ΙΟ. πῶς εἰπας; ἢ τέθηνηκε Πόλυβος, ὃ γέρον;  
ΑΓ. εὶ μὴ λέγω τάληθές, ἀξιῶ θανεῖν.<sup>945</sup>
- ΙΟ. ὃ πρόσπολ, οὐχὶ δεσπότη τάδ' ὡς τάχος  
μολοῦσα λέξεις; ὃ θεῶν μαντεύματα,  
ἴν' ἔστε; τοῦτον Οἰδίπους πάλαι τρέμων  
τὸν ἄνδρον ἔφευγε μὴ κτάνοι· καὶ νῦν ὅδε  
πρὸς τῆς τύχης ὅλωλεν, οὐδὲ τοῦδε ὑπο.
- ΟΙ. ὃ φίλαταν γυναικὸς Ἰοκάστης κάρα,<sup>950</sup>  
τί μ' ἔξεπέμψω δεῦρο τῶνδε δωμάτων;
- ΙΟ. ἀκουε τάνδρὸς τοῦδε καὶ σκόπει κλύων,  
τὰ σέμν' ίν' ἥκει τοῦ θεοῦ μαντεύματα.
- ΟΙ. οὗτος δὲ τίς ποτ' ἔστι· καὶ τί μοι λέγει;
- ΙΟ. ἐκ τῆς Κορίνθου, πατέρα τὸν σὸν ἀγγελῶν<sup>955</sup>  
ὡς οὐκέτ' ὄντα Πόλυβον, ἀλλ' ὅλωλότα.

- ΟΙ. τί φής, ξέν'; αὐτός μοι σὺ σημήνας γενοῦ.  
 ΑΓ. εἰ τοῦτο πρῶτον δεῖ μ' ἀπαγγεῖλαι σαφῶς,  
       εῦ ἴσθ' ἔκεῖνον θανάσιμον βεβηκότα.
- ΟΙ. πότερα δόλοισιν, ἢ νόσου ξυναλλαγῇ; 960  
 ΑΓ. συμιρὰ παλαιὰ σώματ' εύνάζει ρόπη.  
 ΟΙ. νόσοις δὲ τλήμων, ὃς ἔοικεν, ἔφθιτο.  
 ΑΓ. καὶ τῷ μακρῷ γε συμμετρούμενος χρόνῳ.  
 ΟΙ. φεῦ, φεῦ, τί δῆτ' ἄν, ὃ γύναι, σκοποῖτό τις  
       τὴν Πυθόμαντιν ἔστιαν ἢ τοὺς ἄνω 965  
       κλάζοντας ὅρνεις, ὃν ὑφηγητῶν ἐγὼ  
       κτενεῖν ἔμελλον πατέρα τὸν ἐμόν; δὲ θανὼν  
       κεύθει κάτω δὴ γῆς, ἐγὼ δὲ δέ εὐθάδε  
       ἀψκυνστος ἔγχους, εἴ τι μὴ τῷμῷ πόθῳ  
       κατέφθιθ'. οὕτω δὲ τὸν θανὼν εἴη τοιοῦ.  
       τὰ δὲ οὖν παρόντα συλλαβὼν θεσπίσματα  
       κεῖται παρ' "Αἰδη Πόλυβος ἀξί' οὐδενός." 970
- ΙΟ. οὔκουν ἐγὼ σοι ταῦτα προύλεγον πάλαι;  
 ΟΙ. ηὔδας· ἐγὼ δὲ τῷ φόβῳ παρηγόμην.  
 ΙΟ. μή νυν ἔτ' αὐτῶν μηδὲν ἐς θυμὸν βάλης. 975  
 ΟΙ. καὶ πῶς τὸ μητρὸς λέχος οὐκ ὀκνεῖν με δεῖ;  
 ΙΟ. τί δὲ τὸ φοβοῦτ' ἀνθρωπος, φῶ τὰ τῆς τύχης  
       κρατεῖ, πρόνοια δὲ ἔστιν οὐδενὸς σαφῆς;  
       εἰκῇ κράτιστον ζῆν, ὅπως δύναιτο τις.  
       σὺ δὲ ἐς τὰ μητρὸς μὴ φοβοῦ νυμφεύματα· 980  
       πολλοὶ γάρ ἡδη κάνω ὀνείρασιν βροτῶν  
       μητρὶ ξυνηυνάσθησαν. Ἀλλὰ ταῦθ' δτῷ  
       παρ' οὐδέν εἶστι, ρῆστα τὸν βίον φέρει.  
 ΟΙ. καλῶς ἀπαντα ταῦτ' ἀν ἐξείρητό σοι,  
       εἰ μὴ κύρει ζῶσ' ἢ τεκοῦσαν νῦν δὲ ἐπεὶ  
       ζῆ, πᾶσ' ἀνάγκη, κεὶ καλῶς λέγεις ὀκνεῖν,  
 ΙΟ. καὶ μὴν μέγας γ' ὀφθαλμὸς οἱ πατρὸς τάφοι.

- ΟΙ. μέγας, ξυνίημ' ἀλλὰ τῆς ζώσης φόβος.  
 ΑΓ. ποίας δὲ καὶ γυναικὸς ἐκφοβεῖσθ' ὑπερ;  
 ΟΙ. Μερόπης, γηραιέ, Πόλυβος ἡς ὥκει μέτα.  
 ΑΓ.. τί δ' ἔστ' ἔκεινης ὅμιλν ἐς φόβον φέρον;  
 ΟΙ. θεήλατον μάντευμα δεινόν, ὃ ζένε.  
 ΑΓ. ἡ ῥητόν, ἢ οὐχὶ θεμιτὸν ἄλλον εἰδέναι;  
 ΟΙ. μάλιστά γ' εἶπε γάρ με Λοξίας ποτὲ  
       χρῆναι μιγῆναι μητρὶ τὴμαυτοῦ τό τε  
       πατρῷον αἷμα χερσὶ ταῖς ἐμαῖς ἐλεῖν.  
       ῶν οὖνεχ' ἢ Κόρινθος ἐξ ἐμοῦ πάλαι  
       μακρὰν ἀπωκεῖτ' εὔτυχῶς μέν, ἀλλ' ὅμως  
       τὰ τῶν τεκόντων ὅμμαθ' ἥδιστον βλέπειν.  
 ΑΓ. ἡ γάρ τάδ' ὀκνῶν κεῖθεν ἥσθ' ἀπόπτολις;      990  
 ΟΙ. πατρός τε χρήζων μὴ φονεὺς εῖναι, γέρον.  
 ΑΓ. τί δῆτ' ἐγὼ οὐχὶ τοῦδε τοῦ φόβου σ' ἀναξ,  
       ἐπείπερ εύνους ἥλθον, ἐξελυσάμην;  
 ΟΙ. καὶ μὴν χάριν γ' ἀν ἀξίαν λάβοις ἐμοῦ.  
 ΑΓ. καὶ μὴν μάλιστα τοῦτ' ἀφικόμην, ὅπως  
       σοῦ πρὸς δόμους ἐλθόντος εὗ πράξαιμί τι.  
 ΟΙ. ἀλλ' οὕποτ' εἴμι τοῖς φυτεύσασιν γ' ὅμοῦ.  
 ΑΓ. ώ παῖ, καλῶς εἰ δῆλος οὐκ εἰδώς τί δρᾶς.  
 ΟΙ. πῶς, ὃ γηραιέ; πρὸς θεῶν, δίδασκέ με.  
 ΑΓ. εἰ τῶνδε φεύγεις οὖνεκα εἰς οἴκους μολεῖν.      1000  
 ΟΙ. ταρβῶν γε, μὴ μοι Φοῖβος ἐξέλθῃ σαφής.  
 ΑΓ. ἢ μὴ μίασμα τῶν φυτευσάντων λάβης;  
 ΟΙ. τοῦτ' αὐτό, πρέσβυ, τοῦτό μ' εἰσαεὶ φοβεῖ.  
 ΑΓ. ἀρ' οἶσθα δῆτα πρὸς δίκης οὐδὲν τρέμων;  
 ΟΙ. πῶς δ' οὐχί, παῖς γ' εἰ τῶνδε γεγνητῶν ἔφυν;      1010  
 ΑΓ. δύθιούνεχ' ἡν σοι Πόλυβος οὐδὲν ἐν γένει.  
 ΟΙ. πῶς εἶπας; οὐ γάρ Πόλυβος ἐξέφυσέ με;  
 ΑΓ. οὐ μᾶλλον οὐδὲν τοῦδε τάνδρός, ἀλλ' ἵσον.

- ΟΙ. καὶ πῶς ὁ φύσας ἔξ ἴσου τῷ μηδενί;  
 ΑΓ. ἀλλ' οὐ σ' ἐγείνατ' οὕτ' ἐκεῖνος οὔτ' ἐγώ. 1020  
 ΟΙ. ἀλλ' ἀντὶ τοῦ δὴ παιδά μ' ὠνομάζετο;  
 ΑΓ. δῶρόν ποτ', ἴσθι, τῶν ἐμῶν χειρῶν λαβών.  
 ΟΙ. καθ' ὅδ' ἀπ' ἄλλης χειρὸς ἔστερξεν μέγα;  
 ΑΓ. ἡ γὰρ πρὶν αὐτὸν ἐξέπεισ' ἀπαιδία.  
 ΟΙ. σὺ δ' ἐμπολήσας ἡ τυχών μ' αὐτῷ δίδως; 1025  
 ΑΓ. εὑρών ναπαίαις ἐν Κιθαιρῶνος πτυχαῖς.  
 ΟΙ. ὠδοιπόρεις δὲ πρὸς τί τούσδε τοὺς τόπους;  
 ΑΓ. ἐνταῦθ' ὀρείοις ποιμνίοις ἐπεστάτουν.  
 ΟΙ. ποιμὴν γὰρ ἥσθα κάπι θητείᾳ πλάνης;  
 ΑΓ. σοῦ δ', ὦ τέκνον, σωτήρ γε τῷ τότ' ἐν χρόνῳ. 1030  
 ΟΙ. τί δ' ἄλγος ἴσχοντ' ἐν κακοῖς με λαμβάνεις;  
 ΑΓ. ποδῶν ἀν ἄρθρα μαρτυρήσειν τὰ σά.  
 ΟΙ. οἴμοι, τί τοῦτ' ἀρχαῖον ἐννέπεις κακόν;  
 ΑΓ. λύω σ' ἔχοντα διατόρους ποδοῦν ἀκμάς.  
 ΟΙ. δεινόν γ' ὄνειδος σπαργάνων ἀνειλόμην. 1035  
 ΑΓ. ὥστ' ὠνομάσθης ἐκ τύχης ταύτης, θεὶς εἰ.  
 ΟΙ. ὦ πρὸς θεῶν, πρὸς μητρὸς ἡ πατρός; φράσον.  
 ΑΓ. οὐκ οἶδ'; δ δοὺς δὲ ταῦτ' ἐμοῦ λῷον φρονεῖ.  
 ΟΙ. ἡ γὰρ παρ' ἄλλου μ' ἔλαβες οὐδ' αὐτὸς τυχών;  
 ΑΓ. οὕκ, ἀλλὰ ποιμὴν ἄλλος ἐκδίδωσί μοι. 1040  
 ΟΙ. τίς οὗτος; ἡ κάτοισθα δηλῶσαι λόγῳ;  
 ΑΓ. τῶν Λατίου δήπου τις ὠνομάζετο.  
 ΟΙ. ἡ τοῦ τυράννου τῆσδε γῆς πάλαι ποτέ;  
 ΑΓ. μάλιστα τούτου τάνδρὸς οὗτος ἦν βοτήρ.  
 ΟΙ. ἡ κάστ' ἔτι ζῶν οὗτος, ὥστ' ἵδεῖν ἐμέ; 1045  
 ΑΓ. ὑμεῖς γ' ἀριστ' εἰδεῖτ' ἀν οὐπιγώριοι.  
 ΟΙ. ἔστιν τις ὑμῶν τῶν παρεστώτων πέλας,  
     ὅστις κάτοιδε τὸν βοτῆρ' δν ἐννέπει,  
     εἴτ' οὖν ἐπ' ἀγρῶν εἴτε κάνθάδ' εἰσιδών;

- σημήναθ', ὡς ὁ καιρὸς ηὔρησθαι τάδε. 1050  
 XO. οἶμαι μὲν οὐδέν' ἄλλον ἢ τὸν ἐξ ἀγρῶν,  
 ὃν κάματευες πρόσθεν εἰσιδεῖν· ἀτὰρ  
 ἥδ' ἀν τάδ' οὐχ ἥκιστ' ἀν Ἰοκάστη λέγοι.
- OI. γύναι, νοεῖς ἔκεινον, ὅντιν' ἀρτίως  
 μοιεῖν ἐφίέμεσθα τὸν θ' οὗτος λέγει; 1055  
 IO. τί δ' ὅντιν' εἴπε; μηδὲν ἐντραπῆς· τὰ δὲ  
 ῥήθεντα βούλου μηδὲ μεμνῆσθαι μάτην.  
 OI. οὐκ ἀν γένοιτο τοῦθ'. ὅπως ἐγώ λαβῶν  
 σημεῖα τοιαῦτ' οὐ φανῶ τούμὸν γένος.  
 IO. μὴ πρὸς θεῶν, εἴπερ τι τοῦ σαυτοῦ βίου  
 κήδη, ματεύσῃς τοῦθ' ἀλις νοσοῦσ' ἐγώ. 1060  
 OI. θάρσει· σὺ μὲν γάρ, οὐδ' ἐὰν τρίτης ἐγώ  
 μητρὸς φανῶ τρίδουλος, ἐκφανῆ κακή.  
 IO. διμως πιθοῦ μοι, λίσσομαι· μὴ δρᾶ τάδε.  
 OI. οὐκ ἀν πιθοίμην μὴ οὐ τάδ' ἐκμαθεῖν σαφῶς. 1065  
 IO. καὶ μὴν φρονοῦσά γ' εῦ τὰ λῷστα σοι λέγω.  
 OI. τὰ λῷστα τοίνυν ταῦτα μ' ἀλγύνει πάλαι.  
 IO. ὃ δύσποτομ', εἴθε μήποτε γνοίης, ὃς εῖ.  
 OI. ἀξεῖ τις ἐλθὼν δεῦρο τὸν βοτῆρά μοι;  
 ταύτην δ' ἔατε πλουσίω χαίρειν γένει. 1070  
 IO. ιὸν ιὸν, δύστηνε· τοῦτο γάρ σ' ἔχω  
 μόνον προσειπεῖν, ἀλλο δ' οὕποθ' ὑστερον.  
 XO. τί ποτε βέβηκε, Οἰδίπους, ὑπ' ἀγρίας  
 ἀξασα λύπης ἡ γυνή; δέδοιχ' ὅπως  
 μὴ 'κ τῆς σιωπῆς τῆσδ' ἀναρρήξει κακά. 1075  
 OI. δόποια χρήζει ῥηγνύτω· τούμὸν δ' ἐγώ,  
 κεὶ σμικρόν ἐστι, σπέρμα· ίδειν θουλήσομαι.  
 αὔτη δ' ἵσως, φρονεῖ γάρ ὡς γυνὴ μέγα,  
 τὴν δυσγένειαν τὴν ἐμὴν αἰσχύνεται.  
 ἐγώ δ' ἐμαυτὸν παῖδα τῆς Τύχης νέμων 1080

τῆς εῦ διδούσης οὐκ ἀτιμασθήσομαι.  
τῆς γὰρ πέφυκα μητρός, οἵ δὲ συγγενεῖς  
μῆνές με μικρὸν καὶ μέγαν διώρισαν.  
τοιόσδε δ' ἐκφύς οὐκ ἀν ἔξελθοιμ' ἔτι  
ποτ' ἄλλος, ὥστε μὴ ἐκμαθεῖν τούμὸν γένος.

1085

- XO. στρ. εἴπερ ἐγὼ μάντις εἰμὶ<sup>1090</sup>  
καὶ κατὰ γνώμαν ἔδρις,  
οὐ τὸν Ὀλυμπὸν ἀπείρων,  
δὲ Κιθαιρών, οὐκ ἔσει  
τὰν αὔριον πανσέλγηνον,  
μὴ οὐ σέ γε καὶ πατριώταν Οἰδίπου  
καὶ τροφὸν καὶ ματέρ' αὔξειν,  
καὶ χορεύεσθαι πρὸς ἡμῶν,  
ῶς ἐπίηρα φέροντα  
τοῖς ἐμοῖς τυράννοις.<sup>1095</sup>  
ἴήιε Φοῖβε, σοὶ  
δὲ ταῦτ' ἀρέστ' εἴη.  
ἀντιστρ. τίς σε, τέκνον, τίς σ' ἔτικτε  
τῶν μακραιώνων ἀρα Πανὸς ὁρεσσιβάτα πατρὸς  
πελασθεῖσ',<sup>1100</sup>  
ἢ σέ γ' εὐνάτειρά τις  
Λοξίου; τῷ γὰρ πλάκες ἀγρόνομοι πᾶσαι φίλοι.  
εἴθ' δὲ Κυλλάνας ἀνάσσοιν,  
εἴθ' δὲ Βακχεῖος θεὸς ναί-  
ων ἐπ' ἄκρων ὄρέων σ'<sup>1105</sup>  
εὔρημα δέξατ' ἔκ του  
Νυμφῶν Ἐλικωνιάδων,  
αἷς πλεῖστα συμπαίζει.  
OI. εἰ χρή τι κάμε, μὴ συναλλάξαντά πω,  
πρέσβεις, σταθμᾶσθαι, τὸν βοτῆρον δρᾶν δοκῶ,<sup>1110</sup>  
ὅνπερ πάλαι ζητοῦμεν· ἐν τε γάρ μακρῷ

- γῆρας ξυνάδει τῷδε τάνδρὶ σύμμετρος,  
ἄλλως τε τοὺς ἄγοντας ὥσπερ οἰκέτας  
ἔγνωκ' ἐμαυτοῦ· τῇ δὲ ἐπιστήμῃ σύ μου  
προύχοις τάχ' ἀν που, τὸν βοτῆρ' ίδὼν πάρος.<sup>1115</sup>
- XO. ἔγνωκα γάρ, σάφ' ἵσθι· Λαῖου γάρ ἦν,  
εἴπερ τις ἄλλος, πιστὸς ὡς νομεύς ἀνήρ.
- OI. σὲ πρῶτη ἐρωτῶ, τὸν Κορίνθιον ξένον,  
ἢ τόνδε φράζεις;
- ΑΓ. τοῦτον, ὅνπερ εἰσορᾶς.
- OI. οὗτος σύ, πρέσβυ, δεῦρο μοι φώνει βλέπων  
ὅσ' ἀν σ' ἐρωτῶ. Λαῖου ποτ' ἥσθια σύ;

## ΘΕΡΑΠΩΝ

- ἢ δοῦλος, οὐκ ὠνητός, ἀλλ' οἶκοι τραφείς.
- OI. ἔργον μεριμνῶν ποῖον ἢ βίον τίνα;
- ΘΕ. ποίμναις τὰ πλεῖστα τοῦ βίου συνειπόμην.
- OI. χώροις μάλιστα πρὸς τίσιν ξύναυλος ὁν;
- ΘΕ. ἦν μὲν Κιθαιρών, ἦν δὲ πρόσχωρος τόπος.
- OI. τὸν ἄνδρα τόνδ' οὖν οἶσθι τῇδέ που μαθῶν;
- ΘΕ. τί χρῆμα δρῶντα; ποῖον ἄνδρα καὶ λέγοις;
- OI. τόνδ' ὃς πάρεστιν· ἢ ξυναλλάξας τί πως;
- ΘΕ. οὐχ ὕστε γ' εἰπεῖν ἐν τάχει μνήμης ἀπο.
- ΑΓ. κούδέν γε θαῦμα, δέσποτ· ἀλλ' ἐγὼ σαφῶς  
ἀγνῶτ' ἀναμνήσω νιν· εῦ γάρ οἶδ' ὅτι  
κάτοιδε, ἥμος τὸν Κιθαιρώνος τόπον
- δ μὲν διπλοῖσι ποιμνίοις, ἐγὼ δὲ ἐνὶ
- ἐπληγσίαζον τῷδε τάνδρὶ τρεῖς ὅλους  
ἔξ ἥρος εἰς ἀρκτοῦρον ἐκμήνους χρόνους·
- χειμῶνι δὲ ἥδη τάμα, τ' εἰς ἔπαινον ἐγὼ  
ἥλαυνον, οὗτός τ' εἰς τὰ Λαῖου σταθμά.
- λέγω τι τούτων ἢ οὐ λέγω πεπραγμένον;

1120

1125

1130

1135

- ΘΕ. λέγεις ἀληθῆ, καίπερ ἐκ μακροῦ χρόνου.
- ΑΓ. φέρ' εἰπέ, νῦν, τότ' οἶσθα παιδά μοί τινα  
δούς, ὡς ἔμαυτῷ θρέμμα θρεψαίμην ἐγώ;
- ΘΕ. τί δ' ἔστι; πρὸς τί τοῦτο τοῦπος ἴστορεῖς;
- ΑΓ. ὅδ' ἔστιν, ὃ τὰν, κεῦνος, ὃς τότ' ἦν νέος. 1145
- ΘΕ. οὐκ εἰς ὅλεθρον; οὐ σιωπήσας ἔσει;
- ΟΙ. ᾧ, μὴ κόλαζε, πρέσβυ, τόνδ', ἐπεὶ τὰ σὰ  
δεῖται κολαστοῦ μᾶλλον ἢ τὰ τοῦδ' ἔπη.
- ΘΕ. τί δ', ὃ φέριστε δεσποτῶν, ἀμαρτάνω;
- ΟΙ. οὐκ ἐννέπων τὸν παῖδ' ὃν οὗτος ἴστορεῖ. 1150
- ΘΕ. λέγει γάρ εἰδὼς οὐδέν, ἀλλ' ἄλλως πονεῖ.
- ΟΙ. σὺ πρὸς χάριν μὲν οὐκ ἔρεῖς, κλαίων δ' ἔρεῖς.
- ΘΕ. μὴ δῆτα, πρὸς θεῶν, τὸν γέροντα μ' αἰκίσῃ.
- ΟΙ. οὐγ' ὡς τάχος τις τοῦδ' ἀποστρέψει χέρας;
- ΘΕ. δύστηνος ἀντὶ τοῦ; τί προσχρήζων μαθεῖν; 1155
- ΟΙ. τὸν παῖδ' ἔδωκας τῷδ', ὃν οὗτος ἴστορεῖ;
- ΘΕ. ἔδωκ'. ὅλεσθαι δ' ὥφελον τῇδ' ἡμέρᾳ.
- ΟΙ. ἀλλ' εἰς τόδ' ἤξεις μὴ λέγων γε τοῦνδικον.
- ΘΕ. πολλῷ γε μᾶλλον, ἦν φράσω, διόλλυμαι.
- ΟΙ. ἀνὴρ ὅδ', ὡς ἔοικεν, ἐς τριβάς ἐλᾷ. 1160
- ΘΕ. οὐ δῆτ' ἔγωγ', ἀλλ' εἴπον ὡς δοίην πάλαι.
- ΟΙ. πόθεν λαβών; οἰκεῖον ἢ 'ξ ἄλλου τινός;
- ΘΕ. ἔμὸν μὲν οὐκ ἔγωγ', ἔδεξάμην δέ του.
- ΟΙ. τίνος πολιτῶν τῶνδε κάκ ποίας στέγης;
- ΘΕ. μὴ πρὸς θεῶν, μή, δέσποοθ' ἴστόρει πλέον. 1165
- ΟΙ. ὅλωλας, εἴ σε ταῦτ' ἐρήσομαι πάλιν.
- ΘΕ. τῶν Λατίου τοίνυν τις ἦν γεννημάτων.
- ΟΙ. ἢ δοῦλος ἢ κείνου τις ἐγγενῆς γεγώς;
- ΘΕ. οἵμοι, πρὸς αὐτῷ γ' εἰμὶ τῷ δεινῷ λέγειν.
- ΟΙ. κάγωγ' ἀκούειν· ἀλλ' ὅμως ἀκουστέον. 1170
- ΘΕ. κείνου γέ τοι δὴ παῖς ἐκλήγεθ'. ἢ δ' ἔσω

- κάλλιστ' ἀν εἴποι, σὴ γυνή, τάδ' ὡς ἔχει.  
 ΟΙ. ἢ γάρ δίδωσιν ἥδε σοι;  
 ΘΕ. μάλιστ' ἀναξ.  
 ΟΙ. ὡς πρὸς τί χρείας;  
 ΘΕ. ὡς ἀναλόσαιμί νιν.  
 ΟΙ. τεκοῦσα τλήμων;  
 ΘΕ. θεσφάτων γ' ὄκνῳ κακῶν. 1175  
 ΟΙ. ποίων;  
 ΘΕ. κτενεῖν νιν τοὺς τεκόντας ἦν λόγος.  
 ΟΙ. πῶς δῆτ' ἀφῆκας τῷ γέροντι τῷδε σύ;  
 ΘΕ. κατοικτίσας, ὃ δέσποιθ', ὡς ἄλλην χθόνα  
     δοκῶν ἀποίσειν, αὐτὸς ἐνθεν ἦν· ὁ δὲ  
     κάκ' ἐς μέγιστ' ἔσωσεν. Εἰ γάρ οὗτος εῖ, 1180  
     ὅν φησιν οὗτος, ἵσθι δύσποτμος γεγώς.  
 ΟΙ. ίοὺς ίού, τὰ πάντα ἀν ἔξήκοι σαφῆ.  
     ὜ φῶς, τελευταῖόν σε προσβλέψαιμι νῦν,  
     ὅστις πέφασμαι φύς τ' ἀφ' ὧν οὐ χρῆν, ξὺν οἵς τ'  
     οὐ χρῆν δύμιλῶν, οὓς τέ μ' οὐκ ἔδει κτανών. 1185  
 ΞΟ. στρ. α' ἵώ γενεαὶ βροτῶν.  
     ὡς ὑμᾶς ἵσα καὶ τὸ μη-  
     δὲν ζώσας ἐναριθμῶ.  
     τίς γάρ, τίς ἀνήρ πλέον  
     τᾶς εὔδαιμονίας φέρει 1190  
     ἢ τοσοῦτον ὅσον δοκεῖν  
     καὶ δόξαντ' ἀποκλῖναι;  
     τὸ σὸν τοι παράδειγμ' ἔχων,  
     τὸν σὸν δαίμονα, τὸν σόν, ὃ  
     τλῆμον Οἰδιπόδα, βροτῶν  
     οὐδένα μακαρίζω.  
     ὅστιεκαθ' ὑπερβολὰν 1195  
     τοξεύσας ἐκράτησας τοῦ  
     ἀντιστρ. α'

πάντ' εύδαιμονος ὅλβου,  
 ὁ Ζεῦ, κατὰ μὲν φθίσας  
 τὰν γαμψώνυχα παρθένον  
 γρησμφδόν, θανάτων δ' ἐμῷ  
 χώρα φύργος ἀνέστας.  
 ἐξ οὗ καὶ βασιλεὺς καλῆ  
 ἐμὸς καὶ τὰ μέγιστ' ἔτι-  
 μάθης, ταῖς μεγάλαισιν  
 ἐν Θήβαισιν ἀνάστων.

στρ. β'  
 τανῦν δ' ἀκούειν τὶς ἀθλιώτερος;  
 τίς ἄταις ἀγρίαις, τίς ἐν πόνοις  
 ξύνοικος ἀλλαγῇ βίου;  
 ἵω κλεινὸν Οἰδίπου κάρα,  
 φρ μέγας λιψὴν αὐτὸς ἤρκεσεν  
 παιδὶ καὶ πατρὶ θαλαμηπόλῳ πεσεῖν,  
 πῶς ποτε, πῶς ποθ' αἱ πατρῷ-  
 αἱ σ' ἄλοκες φέρειν, τάλας,  
 στῆγ' ἐδυνάσθησαν ἐς τοσόνδε;  
 ἐφεῦρέ σ' ἀκονθ' ὁ πάνθ' ὁρῶν χρόνος,  
 δικάζει τὸν ἄγαμον γάμον πάλαι  
 τεκνοῦντα καὶ τεκνούμενον.

ἀντιστρ. β'  
 ἵω, Λατείον, ὁ τέκνον,  
 εἴθε σ', εἴθε σε μήποτ' εἰδόμαν·  
 δύρομαι γάρ ως περίσταλλ' ίαχέων  
 ἐκ στομάτων. Τὸ δ' ὀρθὸν εἰ-  
 πεῖν, ἀνέπνευσά τ' ἐκ σέθεν  
 καὶ κατεκοίμασα τούμὸν ὅμμα.

1200      1205      1210      1215      1220

### ΕΞΑΓΓΕΛΟΣ

ὁ γῆς μέγιστα τῆσδ' ἀεὶ τιμώμενοι,  
 οἵ ἕργ' ἀκούσεθ', οἷα δ' εἰσόψεσθ', ὅσον δ'

- ἀρεῖσθε πένθος, εἴπερ ἐγγενῶς ἔτι    1225  
 τῶν Λαβδακείων ἐντρέπεσθε δωμάτων.  
 οἵμαι γάρ οὕτ' ἂν "Ιστρὸν οὔτε Φᾶσιν ἢν  
 νίψαι καθαρμῷ τήνδε τὴν στέγην, ὅσα  
 κεύθει, τὰ δ' αὐτίκ' εἰς τὸ φῶς φανεῖ, κακὰ  
 ἐκόντα κούκλακοντα. Τῶν δὲ πημονῶν  
 μάλιστα λυποῦσ' αἱ φανῶσ' αὐθαίρετοι.  
 ΧΟ.    1230  
 λείπει μὲν οὐδέποτε πρόσθεν ἥδειμεν τὸ μὴ οὐ  
 βαρύστον εἶναι· πρὸς δ' ἐκείνοισιν τί φήσι;  
 ΕΞ.    1235  
 δὲ μὲν τάχιστος τῶν λόγων εἰπεῖν τε καὶ  
 μαθεῖν, τέθνηκε θεῖον Ιοκάστης κάρα.  
 ΧΟ.    1240  
 ὡς δυστάλαινα, πρὸς τίνος ποτ' αἰτίας;  
 ΕΞ.    1245  
 αὐτὴ πρὸς αὐτῆς. τῶν δὲ πραχθέντων τὰ μὲν  
 ἄλγιστ' ἀπεστιν· ἡ γάρ ὅψις οὐ πάρα.  
 ὅμως δ', ὅσον γε κάνει ἐμοὶ μνήμης ἔνι,  
 πεύσῃ τὰ κείνης ἀθλίας παθήματα.  
 ὅπως γάρ ὁργῇ χρωμένη παρῆλθ' ἔσω  
 θυρῶνος, ἵετ' εὐθὺ πρὸς τὰ νυμφικά  
 λέχη, κόμην σπῶσ' ἀμφιδεξίοις ἀκμαῖς.  
 πύλας, δ', ὅπως εἰσῆλθ', ἐπιρράξας' ἔοι  
 'κάλει τὸν ἥδη Λάιον πάλαι νεκρόν,  
 μνήμην παλαιῶν σπερμάτων ἔχουσ', ὑφ' ὅν  
 θάνοι μὲν αὐτός, τὴν δὲ τίκτουσαν λίποι  
 τοῖς οἰσιν αὐτοῦ δύστεκνον παιδουργίαν.  
 γοῦτο δ' εὐνάξ, ἔνθι δύστηνος διπλοῦς  
 ἐξ ἀνδρὸς ἀνδρα καὶ τέκν' ἐκ τέκνων τέκοι.                                  1250  
 γώπως μὲν ἐκ τῶνδ' οὐκέτ' οἴδ' ἀπόλλυται.  
 βοῶν γάρ εἰσέπαισεν Οἰδίπους, ὑφ' οὗ  
 οὐκ ἦν τὸ κείνης ἐκθεάσασθαι κακόν·  
 ἀλλ' εἰς ἐκεῖνον περιπολοῦντ' ἐλεύσσομεν.  
 φοιτᾷ γάρ ήμας ἔγχος ἔξαιτῶν πορεῖν,    1255

γυναῖκά τ' οὐ γυναῖκα, μητρώαν δ' ὅπου κίχοι διπλῆν ἄρουραν οὗ τε καὶ τέκνων.

λυσσῶντι δ' αὔτῷ δαιμόνων δείκνυσί· τις·

οὐδεὶς γάρ ἀνδρῶν, οὐ παρῆμεν ἐγγύθεν.

δεινὸν δ' αὔσας, ὡς ὑφηγητοῦ τινος

1260

πύλαις διπλαῖς ἐνήλατ', ἐκ δὲ πυθμένων

ἔκλινε κοῖλα κλῆθρα κάμπιπτει στέγη.

οὗ δὴ κρεμαστὴν τὴν γυναῖκ' ἔσείδομεν,

πλεκταῖς ἐώραις ἐμπεπλεγμένην. ὁ δέ,

ὅπως ὁρᾷ νιν, δεινὰ βρυχηθεὶς τάλας,

1265

χαλᾶξ κρεμαστὴν ἀρτάνην· ἐπεὶ δὲ γῆ

ἔκειτο τλήμων, δεινὰ δ' ἦν τάνθένδ' ὁρᾶν.

ἀποσπάσας γάρ εἰμάτων χυσγλάτους

περόνας ἀπ' αὐτῆς, αἴσιν ἔξεστέλλετο,

ἄρας ἔπαιστεν ἀρθρα τῶν αὐτοῦ κύκλων,

αὐδῶν τοιαῦθ', ὁθούνεκ' οὐκ ὄψοιντο νιν,

οὕθ' οἵ ἔπασχεν οὕθ' ὅποι' ἔδρα κακά·

ἀλλ' ἐν σκότῳ τὸ λοιπὸν οὓς μὲν οὐκ ἔδει

ὄψοιαθ', οὓς δ' ἔχρηζεν οὐ γνωσοίατο.

τοιαῦτ' ἔφυμανῶν, πολλάκις τε κούχῳ παῖς

1275

ἥρασσ' ἔπαιρων βλέφαρα· φοίνιαι δ' ὅμοι

γλῆναι γένει' ἔτεγγον, οὐδ' ἀνίεσαν

φόνου μαδώσας σταγόνας, ἀλλ' ὅμοι μέλας

ὄμβρος χαλάζης αἰματοῦς ἐτέγγετο.

τάδ' ἐκ δυοῖν ἔρρωγεν, οὐ μόνου κάτα,

1280

ἀλλ' ἀνδρὶ καὶ γυναικὶ συμμιγῇ κακά.

ὁ πρὶν παλαιὸς δ' ὅλβος ἦν πάρροιθε μὲν

ὅλβος δικαίως· νῦν δὲ τῆδε θῆμέρᾳ

στεναγμός, ἄτη, θάνατος, αἰσχύνη, κακῶν

ὅσ' ἔστι πάντων ὄνόματ', οὐδὲν ἔστ' ἀπόν.

1285

νῦν δ' ἔσθ' ὁ τλήμων ἐν τίνι σχολῇ κακοῦ;

ΧΟ.

- ΕΞ. βοᾶ διοίγειν κλῆθρα καὶ δηλοῦν τινα  
τοῖς πᾶσι Καδμείοισι τὸν πατροκτόνον,  
τὸν μητρός, αὐδῶν ἀνόσι' οὐδὲ ῥητά μοι,  
ώς ἐκ χθονὸς ρίψων ἔκυτὸν οὐδ' ἔτι  
μενῶν δόμοις ἀραῖος, ὡς ἡράσατο. 1290
- ῥώμης γε μέντοι καὶ προηγητοῦ τινος  
δεῖται· τὸ γάρ νόσημα μεῖζον ἢ φέρειν.  
δείξει δὲ καὶ σοί· κλῆθρα γὰρ πυλῶν τάδε  
διοίγεται· θέαμα δ' εἰσόψει τάχα 1295  
τοιοῦτον, οἶον καὶ στυγοῦντ' ἐποικτίσαι.
- ΧΟ. ὦ δεινὸν ἴδειν πάθος ἀνθρώποις,  
ὦ δεινότατον πάντων, ὅ σ' ἐγὼ  
προσέκυρσ' ἥδη. τίς σ', ὦ τλῆμον,  
προσέβη μανία; τίς δὲ πηδήσας 1300  
μείζονα δαίμων τῶν μακίστων  
πρὸς σῆν δυσδαίμονι μοίρᾳ;  
φεῦ φεῦ, δύσταν', ἀλλ' οὐδὲ ἐσιδεῖν  
δύναμαι σε, θέλων πόλλ' ἀνερέσθαι,  
πολλὰ πυθέσθαι, πολλὰ δὲ ἀθρῆσαι·  
τοίαν φρίκην παρέγεις μοι. 1305
- ΟΙ. αἰσῇ αἰαῖ, φεῦ, φεῦ, δύστανος ἐγώ.  
ποῖ γὰς φέρομαι τλάμων; πᾶ μοι  
φθοργὰ διαπεπόταται φοράδην;  
ἰὼ δαῖμον, ἵν' ἐνήλω. 1310
- ΧΟ. ἐς δεινὸν οὐδὲ ἀκουστὸν οὐδὲ ἐπόψιμον.
- ΟΙ. στρ. α' ίὼ σκότου  
νέφος, ἐμὸν ἀπότροπον, ἐπιπλόμενον ἄφατον,  
ἀδάματόν τε καὶ δυσούριστον ὄν. οἴμοι, 1315  
οἴμοι μάλ' αὔθις, οἶον εἰσέδυ μ' ἄμα  
κέντρων τε τῶνδ' οἰστρημα καὶ μνήμη κακῶν.
- ΧΟ. καὶ θαῦμά γ' οὐδὲν ἐν τοσοῖσδε πήμασιν

- 1320
- διπλᾶ σε πενθεῖν καὶ διπλᾶ φορεῖν κακά.
- ΟΙ. ἀντ. α' ἵω φίλος,  
σὺ μὲν ἐμὸς ἐπίπολος ἔτι μόνιμος· ἔτι γάρ  
ὑπομένεις με τὸν τυφλὸν αηδεύων. φεῦ, φεῦ·  
οὐ γάρ με λήθεις, ἀλλὰ γιγνώσκω σαφῶς,  
καίπερ σκοτεινός, τὴν γε σὴν αὐδὴν ὅμως.
- ΧΟ. Θ δεινὰ δράσας, πῶς ἔτλης τοιαῦτα σὰς  
ὄψεις μαρᾶναι; τίς σ' ἐπῆρε δαιμόνων;
- ΟΙ. στρ. β' Ἀπόλλων τάδ' ἦν, Ἀπόλλων, φίλοι,  
δ κακὰ τελῶν ἐμὰ τάδ' ἐμὰ πάθεα.  
ἐπαισε δ' αὐτόχειρ νιν οὔτις,  
ἀλλ' ἐγὼ τλάμων.
- τί γάρ ἔδει μ' ὀρᾶν,  
ὅτῳ γ' ὁρῶντι μηδὲν  
ἥν ἰδεῖν γλυκύ;
- ΧΟ. ἦν ταῦθ' ὄπωσπερ καὶ σὺ φής.
- ΟΙ. τί δῆτ' ἐμοὶ βλεπτόν, ἦ  
στερκτὸν ἢ προσήγορον  
ἔτ' ἔστ' ἀκούειν ἥδονᾶ, φίλοι;  
ἀπάγετ' ἐκτόπιον ὅτι τάχιστά με,  
ἀπάγετ', ὅ φίλοι, τὸν μέγ' ὀλέθριον,  
τὸν καταρότατον, ἔτι δὲ καὶ θεοῖς  
ἐχθρότατον βροτῶν.
- ΧΟ. δείλαιε τοῦ νοῦ τῆς τε συμφορᾶς ἴσον,  
ῶς σ' ἡθέλησα μηδ' ἀν γνῶναι ποτ' ἄν.
- ΟΙ. ἀντ. β' ὅλοιθ' ὅστις ἦν,  
ὅς ἀπ' ἀγρίας πέδας  
νοιμάδος ἐπιποδίας  
ἔλαβε μ' ἀπό τε φόνου  
ἔρυτο κάνέσωσεν,  
οὐδὲν ἐς χάριν πράσσων.

1325

1330

1335

1340

1345

1350

- τότε γάρ ἀν θανάν  
οὐκ ἦν φίλοισιν  
οὐδ' ἐμοὶ τοσόνδ' ἄχος.  
ΧΟ. θέλοντι κάμοι τοῦτ' ἀν ἦν. 1355  
ΟΙ. οὔκουν πατρός γ' ἀν φονεὺς  
ἥλθον, οὐδὲ νυμφίος  
βριτοῖς ἐκλήθην  
ῶν ἔφυν ἄπο.  
νῦν δ' ἀθλιος μέν εἰμ',  
ἀνοσίων δὲ παῖς,  
δύμογενῆς τ' ἀφ' ὧν  
αὐτὸς ἔφυν τάλας.  
εὶ δέ τι πρεσβύτερον  
ἔφυ κακοῦ κακόν,  
τοῦτ' ἔλαγ' Οἰδίπους. 1360  
ΧΟ. οὐκ οἶδ' ὅπως σε φῶ βεβουλεῦσθαι καλῶς·  
κρείσσων γάρ ήσθα μηκέτ' ὧν ἢ ζῶν τυφλός.  
ΟΙ. ώς μὲν τάδ' οὐχ ὥδ' ἔστ' ἄριστ' εἰργασμένα,  
μή μ' ἐκδίδασκε, μηδὲ συμβεύλευ' ἔτι. 1370  
ἐγώ γάρ οὐκ οἶδ' ὅμμασιν ποίοις βλέπων  
πατέρα ποτ' ἀν προσεῖδον εἰς "Αἰδου μολών,  
οὐδ' αὖ τάλαιναν μητέρ' οἶν ἐμοὶ δυοῖν  
ἔργ' ἔστι κρείσσον' ἀγγόνης εἰργασμένα.  
ἄλλ' ἡ τέκνων δῆτ' ὅψις ἦν ἐφίμερος,  
βλαστοῦσ' ὅπως ἐβλαστε, προσλεύσειν ἐμοί;  
οὐ δῆτα τοῖς γ' ἐμοῖσιν δόφθαλμοῖς ποτε·  
οὐδ' ἀστυ γ', οὐδὲ πύργος, οὐδὲ δαιμόνων  
ἀγάλμαθ' ἵερά, τῶν δ παντλήμων ἐγώ,  
κάλλιστ' ἀνήρ εἰς ἔν γε ταῖς Θήβαις τραφεῖς, 1380  
ἀπεστέρησ' ἐμαυτόν, αὐτὸς ἐννέπων  
ἀθεῖν ἀπαντας τὸν ἀσεβῆ, τὸν ἐκ θεῶν

φανέντ' ἀναγνον καὶ γένους τοῦ Λαῖου.  
 τοιάνδ' ἐγὼ κηλίδα μηνύσας ἐμὴν  
 δρθοῖς ἔμελλον ὅμμασιν τούτους ὁρᾶν;  
 ἥκιστα γ· ἀλλ' εἰ τῆς ἀκουούσης ἔτ' ἦν  
 πηγῆς δι' ὡτῶν φραγμός, οὐκ ἀν ἐσχόμην  
 τὸ μὴ ἀποκλῆσαι τούμὸν ἀθλιον δέμας,  
 ἵν' ἦν τυφλός τε καὶ αλύων μηδέν· τὸ γάρ  
 τὴν φροντίδ' ἔξω τῶν κακῶν οἰκεῖν γλυκύ.

ἰὼ Κιθαιρών, τί μ' ἐδέχου; τί μ' οὐ λαβὼν  
 ἔκτεινας εὐθύς, ὡς ἔδειξα μήποτε  
 ἐμαυτὸν ἀνθρώποισιν, ἔνθεν ἦν γεγώς;  
 ὡς Πόλυβε καὶ Κόρινθε καὶ τὰ πάτρια  
 λόγῳ παλαιὰ δώματ' οἶον ἄρα με

κάλλοις κακῶν ὕπουλον ἔξεθρέψατε·  
 νῦν γάρ κακός τ' ὃν κάκ κακῶν εὑρίσκομαι.

ὅτε τρεῖς κέλευθοι καὶ κεκρυμμένη νάπη  
 δρυμός τε καὶ στενωπὸς ἐν τριπλαῖς ὁδοῖς,

αἵ τούμὸν αἴμα τῶν ἐμῶν χειρῶν ἀπό  
 ἐπίετε πατρός, ἄρα μου μέμνησθ' ἔτι,  
 οἵ τοῦ ἔργα δράσας ὑμίν, εἴτα δεῦρ' Ἰών  
 ὅποι ἔπρασσον αὐθίς; ὡς γάμοι, γάμοι,  
 ἐφύσαθ' ἡμᾶς, καὶ φυτεύσαντες πάλιν  
 ἀνεῖτε ταῦτὸν σπέρμα, κάπεδείξατε

πατέρας, ἀδελφούς, παιδας, αἴμ' ἐμφύλιον,  
 νύμφας, γυναῖκας, μητέρας τε, χώπόσα  
 αἰσχιστ' ἐν ἀνθρώποισιν ἔργα γίγνεται.

ἀλλ', οὐ γάρ αὐδᾶν ἔσθ' ἢ μηδὲ δρᾶν καλόν,  
 ὅπως τάχιστα, πρὸς θεῶν, ἔξω μέ που  
 καλύψατ' ἡ φονεύσατ' ἡ θαλάσσιον  
 ἐκρίψατ' ἔνθα μήποτ' εἰσόψεσθ' ἔτι.  
 ἵτ', ἀξιώσατ' ἀνδρὸς ἀθλίου θιγεῖν.

1385

1390

1395

1400

1405

1410

- πίθεσθε, μὴ δείσητε· τάμα γάρ κακὰ  
οὐδεὶς οἶός τε πλὴν ἐμοῦ φέρειν βροτῶν. 1415
- XO. ἀλλ' ὅν ἐπαιτεῖς εἰς δέον πάρεσθ' ὅδε  
Κρέων τὸ πράσσειν καὶ τὸ βουλεύειν, ἐπεὶ  
χώρας λέλειπται μοῦνος ἀντὶ σοῦ φύλαξ.  
OI. οἴμοι, τί δῆτα λέξομεν πρὸς τόνδ' ἔπος;  
τίς μοι φανεῖται πίστις ἔνδικος; τὰ γάρ  
πάρος πρὸς αὐτὸν πάντ' ἐφεύρημαι κακός. 1420
- KP. οὔθ' ὡς γελαστής, Οἰδίπους, ἐλήλυθα  
οὔθ' ὡς ὀνειδιῶν τι τῶν πάρος κακῶν.  
ἀλλ' εἰ τὰ θυητῶν μὴ παταισχύνεσθ' ἔτι  
γένεθλα, τὴν γοῦν πάντα βόσκουσαν φλόγα  
αἰδεῖσθ' ἄνακτος Ἡλίου, τοιόνδ' ἄγος  
ἀκάλυπτον οὕτω δεικνύναι, τὸ μήτε γῆ  
μήτ' ὅμβρος ἵερὸς μήτε φῶς προσδέξεται.  
ἀλλ' ὡς τάχιστ' ἐς οἴκον ἐσκομίζετε· 1425
- τοῖς ἐν γένει γάρ τάγγενῃ μάλισθ' ὅραν  
μόνοις τ' ἀκούειν εὐσεβῶς ἔχει κακά.  
OI. πρὸς θεῶν, ἐπείπερ ἐλπίδος μ' ἀπέσπασας,  
ἀριστος ἐλθὼν πρὸς κάκιστον ἄνδρ' ἐμέ,  
πιθοῦ τί μοι πρὸς σοῦ γάρ, οὐδὲ ἐμοῦ, φράσω.  
KP. καὶ τοῦ με χρείας ὥδε λιπαρεῖς τυχεῖν; 1430
- OI. βῆψόν με γῆς ἐκ τῆσδ' ὅσον τάχισθ' ὅπου  
θυητῶν φανοῦμαι μηδενὸς προσήγορος.  
KP. ἔδρασ' ἂν, εὗ τοῦτ' ἵσθ' ἄν, εἰ μὴ τοῦ θεοῦ  
πρώτιστ' ἔχρηζον ἐκμαθεῖν, τί πρακτέον.  
OI. ἀλλ' ή γ' ἐκείνου πᾶσ' ἐδηλώθη φάτις,  
τὸν πατροφόντην, τὸν ἀσεβῆ μ' ἀπολλύναι. 1440
- KP. οὕτως ἐλέχθη ταῦθ'. ὅμως δ' ἵν' ἔσταμεν  
χρείας, ἀμεινον ἐκμαθεῖν, τί δραστέον.  
OI. οὕτως ἄρ' ἀνδρὸς ἀθλίου πεύσεθ' ὑπερ;

- KP. καὶ γὰρ σὺ νῦν τὰν τῷ θεῷ πίστιν φέροις. 1445
- OI. καὶ σοὶ γ' ἐπισκήπτω τε καὶ προστρέψομαι,  
τῆς μὲν κατ' οἰκους αὐτὸς δὲν θέλεις τάφον  
θοῦ· καὶ γὰρ δρθῶς τῶν γε σῶν τελεῖς ὑπερ.  
ἔμοι δὲ μήποτ' ἀξιωθήτω τόδε  
πατρῶν ἄστυ ζῶντος οἰκητοῦ τυχεῖν. 1450
- ἀλλ' ἔα με ναίειν ὅρεσιν, ἐνθα κλήζεται  
οὐμὸς Κιθαιρών ψύτος, δὲν μήτηρ τέ μοι  
πατήρ τ' ἐθέσθην ζῶντες κύριον τάφον,  
ἴν' ἔξ ἐκείνων, οἵ μ' ἀπωλλύτην, θάνω.  
καίτοι τοσοῦτον γ' οἶδα, μήτε μ' ἀν νόσον  
μήτ' ἄλλο πέρσαι μηδὲν· οὐ γὰρ ἂν ποτε  
θυήσκων ἐσώθην, μὴ πάντα δεινῷ κακῷ.  
ἀλλ' ἡ μὲν ἥμῶν μοῖρ', ὅποιπερ εῖσ', ἵτω.  
παίδων δὲ τῶν μὲν ἀρσένων μή μοι, Κρέων,  
προσθῇ μέριμναν· ἄνδρες εἰσίν, ὥστε μή  
σπάνιν ποτὲ σχεῖν, ἐνθ' ἀν δῆσι, τοῦ βίου.  
ταῖν δ' ἀθλίαιν οἰκτραῖν τε παρθένοιν ἐμαῖν,  
αἵν οὔποθ' ἡμὴ χωρὶς ἐστάθη βορᾶς  
τράπεζ' ἄνευ τοῦδ' ἀνδρός, ἀλλ' ὅσιων ἐγώ  
ψαῦοιμι, πάντων τῶνδ' ἀεὶ μετειχέτην.  
ταῖν μοι μέλεσθαι· καὶ μάλιστα μὲν χεροῖν  
ψαῦσαί μ' ἔσον κάποκλαύσασθαι κακά.  
ἴθ' δῆναξ,  
ἴθ', δι γονῆ γενναῖε· χερσὶν τὰν θιγὼν  
δοκοῦμ' ἔχειν σφᾶς, ὥσπερ ἡνίκ' ἔβλεπον.  
τί φημί;  
οὐ κλύω που, πρὸς θεῶν, τοῖν μοι φίλοιν  
δακρυρροούντοιν, καὶ μ' ἐποικτίρας Κρέων  
ἐπεμψέ μοι τὰ φίλτατ' ἐκγόνων ἐμῶν;  
λέγω τι; 1475

KP. λέγεις· ἐγὼ γάρ εἰμ' ὁ πορσύνας τάδε,  
γνοὺς τὴν παροῦσαν τέρψιν, ή σ' εῖχεν πάλαι.  
OI. ἀλλ' εὐτυχοίης, καὶ σε τῆσδε τῆς ὄδοι  
δαίμων ἄμεινον η μὲ φρουρήσας τύχοι.

ῷ τέκνα, ποῦ ποτ' ἔστε; δεῦρ' ἵτ', ἔλθετε  
ώς τὰς ἀδελφὰς τάσδε τὰς ἐμὰς χέρας,  
αἱ τοῦ φυτουργοῦ πατρὸς ὑμίν ἂδ' ὅρᾶν  
τὰ πρόσθε λαμπρὰ προυξένησαν ὅμματα·  
ὅς ὑμίν, ὃ τέκν', οὕθ' ὅρῶν οὕθ' ἴστορῶν  
πατήρ ἐφάνθην, ἔνθεν αὐτὸς ἥρόθην.

καὶ σφῶν δακρύω, προσβλέπειν γάρ οὐ σθένω,  
νοούμενος τὰ λοιπὰ τοῦ πικροῦ βίου,  
οἶον βιῶναι σφῶν πρὸς ἀνθρώπων χρεών.

ποίας γάρ ἀστῶν ἥξετ' εἰς διμιλίας,  
ποίας δ' ἕορτάς, ἔνθεν οὐ κεκλαυμέναι

1485

πρὸς οἴκον ἵξεσθ' ἀντὶ τῆς θεωρίας;

ἀλλ' ἡνίκ' ἂν δὴ πρὸς γάμων ἥκητ' ἀκμάς,  
τίς οὗτος ἔσται, τίς παραρρίψει, τέκνα,  
τοιαῦτ' ὀνείδη λαμβάνων, ἢ ταῖς ἐμαῖς  
γοναῖσιν ἔσται σφῶν θ' ὅμοι δηλήματα;  
τὶ γάρ οκανῶν ἄπεστι: τὸν πατέρα πατήρ

1490

ὑμῶν ἔπεφνε, τὴν τεκοῦσαν ἥροσεν,  
ὅθεν περ αὐτὸς ἐσπάρη, κακὸν τῶν ἵσων  
ἐκτήσαθ', ὑμᾶς ὄνπερ αὐτὸς ἐξέφυ.

1495

τοιαῦτ' ὀνειδεῖσθε· κἄτα τίς γαμεῖ;  
οὐκ ἔστιν οὐδείς, ὃ τέκν', ἀλλὰ δηλαδὴ  
χέρσους φθαρῆγαι κάγαμους ὑμᾶς χρεών.  
Ὄ παν Μενοικέως, ἀλλ' ἐπει μόνος πατήρ  
ταύταιν λέλειψαι, νώτῳ γάρ, ὃ φυτεύσαμεν,  
δλώλαμεν δύ' ὄντε, μή σφε δὴ περιίδης  
πτωχὰς ἀνάνδρους ἐγγενεῖς ἀλωμένας,

1500

1505

μηδ' ἔξισώσης τάσδε τοῖς ἐμοῖς κακοῖς,  
ἀλλ' οἴκτισόν σφας. ὅδε τηλικάσδ' ὁρῶν  
πάντων ἐρήμους, πλὴν ὅσον τὸ σὸν μέρος.  
ξύννυεσσον, ᾧ γενναῖε, σῇ ψαύσας χερί. 1510

σφῶν δ', ᾧ τέκν', εἰ μὲν εἰχέτην ἥδη φρένας,  
πόλλ' ἂν παρήνουν· νῦν δὲ τοῦτ' εὐχή 'στ' ἐμοί,  
οὗς καιρὸς ἐቅ̄ ζῆν, τοῦ βίου δὲ λώρονος  
ὑμᾶς κυρῆσαι τοῦ φυτεύσαντος πατρός.

KP. ἄλις ἵν' ἔξήκεις δακρύων ἀλλ' ἵθι στέγης ἔσω. 1525

OI. πειστέον, κεὶ μηδὲν ἥδυ.

KP. πάντα γάρ καιρῷ καλά.

OI. οἶσθ' ἐφ' οἵς οὖν εἴμι;

KP. λέξεις, καὶ τότ' εἰσομαι κλύων.

OI. γῆς μ' ὅπως πέμψεις ἀποικον.

KP. τοῦ θεοῦ μ' αἴτεις δόσιν.

OI. ἀλλὰ θεοῖς γ' ἔχθιστος ἥκω.

KP. τοιγαροῦν τεύξῃ τάχα.

OI. φῆς τάδ' οὖν;

KP. ἀ μὴ φρονῶ γάρ, οὐ φιλῶ λέγειν μάτην. 1520

OI. ἀπαγέ νύν μ' ἐντεῦθεν ἥδη.

KP. στεῦχε νῦν, τέκνων δ' ἀφοῦ.

OI. μηδαμῶς ταύτας γ' ἔλη μου.

KP. πάντα μὴ βούλου κρατεῖν·

καὶ γάρ ἀκράτησας, οὐ σοι τῷ βίῳ ξυνέσπετο.

XO. ὦ πάτρας Θήβης ἔνοικοι, λεύσσετ' Οἰδίπους ὅδε,

ὅς τὰ κλείν' αἰνίγματ' ἥδει καὶ κράτιστος ἦν ἀνήρ,

οὗς τίς οὐ ζήλω πολιτῶν ταῖς τύχαις ἐπέβλεπεν,

εἰς ὅσον κλύδωνα δεινῆς συμφορᾶς ἐλήγλυθεν.

ὤστε θυητὸν ὄντ' ἐκείνην τὴν τελευταίαν ἰδεῖν

ἥμέραν ἐπισκοποῦντα μηδέν' ὀλβίζειν, πρὶν ἀν-

τέρμα τοῦ βίου περάσῃ μηδὲν ἀλγεινὸν παθών.

1530

## ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

## ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ( 1 - 150 )

α' ) 1 - 13

**Λεξιλογικαί.** νέα τροφή = νέα θρέμματα, νέα γενεά ( ἐτέθη τὸ ἀφηρημ. τροφὴ ἀντὶ τοῦ συγκεκριμ. ). πάλαι-νέα, ἀντίθεσις· ἡ λέξις νέα δὲν σημαίνει νέαν ἡλικίαν, ἀλλὰ νέαν ἐποχὴν κατ’ ἀντίθεσιν πρὸς τὴν παλαιὰν τοῦ Κάδμου. θοάζω ἐκ ρίζης θε τοῦ τίθημι, συγγενὲς πρὸς τὸ θάσσω = κάθημαι ὑπάρχει καὶ ἄλλο θοάζω συγγενὲς πρὸς τὸ θέω, θοὸς καὶ σημ. κινοῦμαι ταχέως. ἔδρα, ἡ πρᾶξις τοῦ θοάζειν = κάθησθαι, τίνας ποθ’ ἔδρας... θοάζετε εἶναι σύμπτυξις δύο προτάσεων, ἥτοι τίνες εἰσὶν αἵδε αἱ ἔδραι, ἀς θοάζετε; τὸ μοι εἶναι δοτ. ἡθική. ίκτηριος = ίκετευτικός. ἐκστέφω = περικοσμῶ διὰ στεφάνου ἐδῶ ίκτηρίοις κλάδοισιν ἔξεστεμμένοι = κρατοῦντες ( ἔχοντες ) ίκετευτικοὺς κλάδους ἐστεφανωμένους ( διὰ νημάτων ἐρίου ). παιάν, ἐν ἀρχῇ ἥτο ἄσμα ἀδόμενον πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος πρὸς εὐχαριστίαν, ἔπειτα ἥτο ἐπινίκιον ἄσμα ἀδόμενον καὶ πρὸς ἄλλους θεούς. γέμει ἔρμηνεύεται ὡς πρὸς μὲν τὸ θυμιαμάτων = εἶναι πλήρης, ὡς πρὸς δὲ τὸ παιάνων καὶ στεναγμάτων κατὰ ζεῦγμα = ἀντηχεῖ. διμοῦ μέν, διμοῦ δὲ σχῆμα ἀναφορᾶς. ἀγὼ = ἀ ἐγὼ = τούτων δὲ ἐγὼ τὴν αἰτίαν. δικαιῶ = κρίνω ὅρθων ( σωστόν ). πᾶσι καλούμενος ἐτέθη πρὸς μετριασμὸν τῆς περιαυτολογίας. γεραιὲ = πρεσβῦτα ( ἐνν. τὸν ιερέα τοῦ Διός ). πρέπων ἔφυσ ἀντὶ τῆς ἀπροσ. συντάξ. πρέπον σοὶ ἔφυ = ἐκ φύσεως εἶσαι ἀρμόδιος. πρὸ τῶνδε = ἐπ’ ὀνόματι τούτων ἐδῶ. τίνι τρόπῳ = πῶς διακείμενοι. στέργω = ἐπιθυμῶ, ποθῶ. δείσαντες ἡ στέρξαντες αἰτιολογ. μετχ. προσαρκῶ = παρέχω βοήθειαν. δυσάλγητος = ἀναίσθητος. κατοικτίρων, ὑποθετ. μετχ. μὴ οὐ τίθενται ἀμφότερα τὰ ἀρνητικὰ μόρια, ὅταν προηγήται ἀρνητικὴ κυρία πρότασις ( ἐνταῦθα ποὺ ὑπάρχει ἡ ἄρνησις ; ). κατοικτίρω = αἰσθάνομαι μέγαν οἴκτον ἡ συμπάθειαν μετὰ λύπης. ἔδρα = ίκεσία.

**Πραγματικαί.** Οἰδίπους, ἐκ τοῦ οἰδάω, οἰδέω καὶ ποὺς καὶ σημ. φουσκοπόδης. Τὸ δρᾶμα ὑπὸ τοῦ Σοφοκλέους πιθανῶς ὀνομάσθη **Οἰδίπους**, ἡ δὲ προσθήκη τοῦ ἐπιθέτου τύραννος ἐτέθη ὑπὸ μεταγενεστέρων, ἀφ' ἐνὸς μὲν πρὸς διαστολὴν ἀπὸ τοῦ **Οἰδίπους** ἐπὶ **Κολωνῷ**, ἀφ' ἐτέρου δὲ πρὸς δήλωσιν, ὅτι πρόκειται περὶ ἔξοχου δράματος. **τέκνα**· ὁ **Οἰδίπους**, ἔξειθων ἐκ τῆς μεσαίας πύλης τῶν ἀνακτόρων, προσφωνεῖ τοὺς ἵκέτας, ἀποκαλῶν αὐτοὺς τέκνα, διέτι ὁ ἡγεμῶν ἐθεωρεῖτο πατὴρ πάντων τῶν ὑπηκόων του. **τροφὴ** = θρέμματα· πολλάκις οἱ λαοὶ λέγονται, τέκνα τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς πόλεως, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι ἐλέγοντο Κεκροπίδαι, Θησεῖδαι κτλ. **Κάδμου**· οὗτος ἦτο υἱὸς τοῦ Ἀγήνορος, βασιλέως τῆς Φοινίκης, ζητῶν δὲ νὰ εὕρῃ τὴν ἀδελφήν του Εὐρώπην, ἀρπασθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Διός, καὶ φθάσας εἰς Θήβας καὶ μὴ εὑρὼν αὐτὴν δὲν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του, ἀλλ' ἔκτισεν ἐν Θήβαις τὴν Καδμείαν, τὴν ἀκρόπολιν αὐτῶν. **Ιντηρίοις** κλάδοισιν ἔξεστεμένοι· οἱ ἵκέται ἐκράτουν κλάδους δάφνης ἢ ἐλαΐας, ἔστεφανωμένους διὰ λευκῶν νημάτων ἔριον, τοὺς ὄποίους κατέθετον ἐπὶ τῶν βωμῶν καὶ τοὺς ἐλάμβανον πάλιν μετὰ τὸ πέρας τῆς δεήσεώς των. **παιάνων**, θυμιαμάτων καὶ στεναγμάτων· οἱ ἀρχαῖοι, ὡς καὶ ἡμεῖς σήμερον, ἔκαμνον δεήσεις, ἐπίσης ἔκαιον θυμιάματα ἐπὶ τῶν βωμῶν, ὅπως ἡμεῖς λιβανωτὸν κλπ. **αλεινός**· ἐθεωρεῖτο τοιοῦτος, διέτι εἶχε λύσει τὸ αἰνιγμα τῆς Σφιγγὸς καὶ ἀπήλλαξεν αὐτῆς τὴν πόλιν. **δυσάλγητος** κτλ. ποῖα αἰσθήματα τοῦ Οἰδίποδος διακρίνομεν εἰς τοὺς στίχους τούτους;

β') 14 - 57

**Λεξιλογικαί.** **κρατύνω** καὶ **κρατῶ** τινος = ἔχουσιάζω, εἴμαι ἄρχων τινός. προσῆμαι = κάθημαι πλησίον. **ἡλίκοι** προσήμεθα πλαγ. ἔρωτ. πρότ. **ἡμᾶς** κατὰ πρόληψιν. οἱ μέν, οἱ δὲ ἐπεξηγεῖ τὸ ἡλίκοι. **πέτομαι** = πετῶ, βαδίζω ταχέως (μεταφορὰ ἐκ τῶν νεοσσῶν). **ἥθεοι** ἐλέγοντο οἱ ἄγαμοι νεανίαι. **σποδὸς** = τέφρα (μαντικὴ ἐστία). **σαλεύω** = κλυδωνίζομαι, ταράσσομαι (ὅπως ἡ θάλασσα ἐκ τρικυμίας). **ἀνακουφίζω** = ἀνασηκώνω συντάσ. μετὰ γεν. ἀφαιρετ. ὡς χωρισμοῦ σημαντικόν. **φοίνιος** (φόνος) = θανατηφόρος. **φθίνω** = μαραίνομαι, καταστρέ φομαι. **κάλυξ** = περικάρπιον ἐν χρήσει ἐπ' ἀνθέων καὶ καρπῶν. **ἔγκαρπος** = καρποφόρος (ἐννοεῖ ἐδῶ τοὺς πλήρεις κόκκων στάχυς). **ἄγέλη** **βουνόμος** = ἀγέλη βιῶν νεμομένων (βοσκόντων), ἐνῷ βιούνομος = ὁ ὑπὸ τῶν βιῶν νεμόμενος. **τόκος** = τοκετός. **ἄγονος**

έπιθετον δηλοῦν ἔδω τὴν συνέπειαν = ὁ φέρων εἰς τὴν ζωὴν τέκνα μὴ  
ὄντα βιώσιμα, ἀλλὰ θνησιγενῆ. ἐν δὲ σκήψας τιμῆσις· ἐνσκήπτω  
λέγεται ίδια ἐπὶ κεραυνοῦ. ἔλαύνω = μαστίζω, πλήττω. πλουτίζεται·  
ἀντίθεσις πρὸς τὸ κενοῦται καὶ λέγεται κατὰ παιδιάν πρὸς τὸν Πλού-  
τωνα, θεὸν τοῦ "Ἄδου. νῦν = λοιπόν, ὅθεν. ἐφέστιος = ὁ ( παρὰ τὴν  
ἐστίαν ) ίκετης. συμφοραί βίου = αἱ συνήθεις περιπέτειαι τῆς ζωῆς.  
συναλλαγαί = σχέσεις. συναλλαγαί δαιμόνων = αἱ ἐπίτηδες ὑπὸ<sup>τῶν</sup>  
θεῶν ἀποστελλόμεναι δυστυχίαι, αἱ ἔκτακτοι θεομηνίαι· ἡ συντακτ.  
σειρὰ τῶν λέξεων εἶναι : ἐγὼ καὶ οἴδε παῖδες ἔζόμεσθ' ἐφέστιοι, οὐ  
κρίνοντες μέν σε ίσονμενον θεοῖς, πρῶτον δὲ κρίνοντες ἀνδρῶν. ἐκλύω  
= ἀπαλλάσσω, ἐλευθερώνω. συντάσ. ὡς στερητικὸν πρὸς διπλῆν αἰτια-  
τικήν. ὅς ἔξελυσας ἀναφ. αἰτιολ. πρότ., αἰτιολογοῦσα τὸ ἔζόμεσθ'  
ἐφέστιοι. μολών ( βλώσκω ) = ἐλθόν ( μετχ. ἐναντιωματ. ), ἀοιδός·  
ἀποκαλεῖται οὕτως ἡ Σφίγξ, διότι τὸ αἰνίγμα αὐτῆς ἦτο ἔμμετρον.  
δασμὸς εἶναι τὰ καταβροχθιζόμενα θύματα. καὶ ταῦτα = καὶ μάλι-  
στα. ἔξοιδα = γνωρίζω ἀκριβῶς. ἐκδιδάσκομαι = διδάσκομαι ἀκρι-  
βῶς· καὶ αἱ δύο μετχ. ἔξειδως καὶ ἐκδιδαχθεὶς ἐναντιωμ.. διὰ τῆς πρώ-  
της θέλει νὰ σημάνῃ, ὅτι δὲν ἔλαβε παρὰ τῶν Θηβαίων γνῶσιν τῆς λύ-  
σεως τοῦ αἰνίγματος, διὰ δὲ τῆς δευτέρας, ὅτι δὲν ἐφρόντισεν ὁ ίδιος  
δι' ἀτομικῶν του πληροφοριῶν νὰ διαφωτισθῇ, ἀλλ' ὅτι ἡ ἔρμηνεία  
τοῦ αἰνίγματος ἦτο στιγματία ἔμπνευσίς του. προσθήκη = συνδρομή,  
συμβουλή. λέγει νομίζει τε· προσωπ. σύντ. ἀντὶ ἀπροσώπου. δρθῶ  
= ἀνορθῶ, σφίζω. νῦν τε σχετικῶς πρὸς τὸ προηγούμενον πάλαι.  
πᾶσιν· δοτ. τῆς κρίσεως. Οἰδίπου κάρα· περίφρασις εἰς δήλωσιν  
ἀγάπης ἢ τιμῆς. πρόστροπος ( προστρέπω ) = ίκετης γονυκλινής. ἀλιή  
= μέσον πρὸς ἀπόκρουσιν τοῦ κακοῦ. φήμη ( φημὶ ) = μαντεία. ἀκού-  
σας ἐνν. τὸ οἰσθα. ξυμφορά ( δχι ἐπὶ κακῆς σημασίας ) = ἀπόβασις,  
ἔκβασις. ζώσας = εὐδοκιμούσας, ἐπιτυχεῖς ( μετοχ. κατηγορημ. ). ἔμ-  
πειρος = ὁ δεδοκιμασμένος ἐκ πείρας, ὁ συνετός. εὐλαβοῦμαι =  
φροντίζω, προνοῶ. ωδ· αἰτιολ. τῆς πάρος προθυμίας ( γεν. αἰτ. )  
= διὰ τὴν προηγουμένην καλήν σου πρόθεσιν, ζῆλον. ἥθελε δὲ νὰ  
προσθέσῃ : εἴτα δὲ φέξουσιν ως ὀλετῆρα, ἀλλ' ἀπέφυγε τοῦτο ἐκ σεβα-  
σμοῦ. μηδαιμῶς μεμνώμεθα ( δ. μέμνημαι ) = οὐδόλως ἀς ἔχωμεν  
τοιαύτην ἐνθύμησιν τῆς βασιλείας σου. στάντες ἐς δρθὸν = ὅτι ἐσώ-  
θημεν. πεσόντες ὕστερον = ὅτι ἤφαντοςθημεν, κατεστράφημεν. ἐκ  
τοῦ ὕστερον θὰ ἐννοήσωμεν τὸ πρότερον εἰς τὸ στάντες τίνος εἰδους

μετοχαὶ εἰναι ἀμφότεραι; δρνις = οἰωνός. τύχη μέση λέξις, ( ἐδῶ ) = εὐτυχία. ἵσος = ὅμοιος, καὶ — καὶ ὅμοιωματ., ἡ σύνταξις : ὥσπερ γάρ τὴν τότε τύχην δρνιθι αἰσίῳ παρέσχες ήμιν, αὔτως καὶ νῦν ἵσος γενοῦ εἴπερ ἄρξεις = ἀν θέλησ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι νὰ ἀρχης. κενῆς ( ἐνν. ἀνδρῶν ). πύργος, ναῦς ( περιλαμβ. τὴν χερσαίαν καὶ θαλασσίαν δύναμιν ). μὴ ξυνοικούντων ἐπεξηγ. κατὰ πλεονασμὸν τοῦ ἑρῆμος. ὡς οὐδὲν ἔστιν... ( γνωμικὸν ἔχον καθολ. ἀξίαν ).

**Πραγματικά. βωμοῖσι τοῖς σοῖς.** ἐννοεῖ τὸν βωμὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, ἵσως δὲ καὶ τῆς Ἀρτέμιδος καὶ τῆς Παλλάδος, εύρισκομένους πρὸ τῶν ἀνακτόρων τοῦ Οἰδίποδος. **ἄγοραῖσι.** ἐν Θήβαις ὑπῆρχον δύο ἀγοραί, ἐν αἷς ἡσαν διάφοροι ναοὶ καὶ βωμοί, ἐλατρεύετο δὲ ἴδιαζόντως καὶ ἡ Ἀθηνᾶ, τῆς ὁποίας ὑπῆρχον δύο ναοί, ἀναφέρεται δὲ τὴν Παλλάδα Ἀθηνᾶν, διότι τὸ δρᾶμα ἐπαίζετο ἐνώπιον Ἀθηναίων. **Ισμηνός.** ποταμὸς ῥέων παρὰ τὰς Θήβας. **σποδῶ.** ὀνομάσθη οὕτως, ἐπειδὴ ἡ τέφρα τῶν θυμάτων ἀνυψοῦτο δλίγον καὶ ἔχρησιμοποιεῖτο ὡς βωμός. **σαλεύει...** κάνανκουφίσαι κάρα κτλ. ἡ θεομηνία ἔξεταθη εἰς πάσας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, ἥτοι εἰς τὴν ἀφορίαν τῆς γῆς καὶ τὸ ἄγονον γυναικῶν καὶ ζώων. **δῶμα Καδμεῖον.** ἡ δλη πόλις τῶν Θηβῶν παρίσταται ἐν τῷ πνεύματι τοῦ ποιητοῦ ὡς ἐν δῶμα. μέλας "Αδης· Ὅ. Ἄδης λέγεται μέλας ἡ ἐκ τοῦ ἐπικρατοῦντος ἐν τῷ βασιλείῳ αὐτοῦ σκότους, ἡ διότι φέρει εἰς τὸν ἀνθρωπὸν τὸ πένθος, τὸ πένθη εἶναι μέλανα. **στεναγμοῖς** καὶ γόσις· αἱ ψυχαὶ ἀπερχόμεναι εἰς τὸν "Ἄδην θρηνοῦν διὰ τὴν μοῖράν των. **δρνιθι αἰσίῳ.** ἡ οἰωνοσκοπία ἡ δρνεοσκοπία ἥτο ἡ παρατήρησις, ἡ ὁποία ἐγίνετο κατὰ τὴν πτῆσιν ἡ τὸ λάλημα καὶ κατὰ τὰς ἀλλας κινήσεις τῶν πτηγῶν. **Ἐκ τούτου καὶ πᾶσαν μαντείαν καὶ οἰωνὸν ἀπεκάλουν δρνιν,** ὡς ἐδῶ λέγεται.

γ') 58 - 86

**Λεξιλογικά. οἰκτρός = ἀξιος οίκτου. γνωτὰ κούκ ἀγνωτα·** ἡ αὐτὴ ἔννοια ἐκφέρεται θετικῶς καὶ ἀρνητικῶς. θεωρητέον ὡς σύστοιχον ἀντικείμενον τοῦ ἴμειροντες. **ἱμείρω = ἐπιθυμῶ. νοσῶ = πάσχω,** ὑποφέρω ( ὁ παιητὴς ἀφίνει νὰ νοηθῇ καὶ ἡ ἀλλη σημασία διὰ τὸν Οἰδίποδα, πάσχω ἐξ ἡθικοῦ μολύσματος ). **οὐκ ἔστιν δστις = οὐδείς.**

**νοσοῦντες**· μετὰ τὴν μετοχὴν ταύτην, ἡτις εἶναι ἐναντιωματική, ἔπρε-  
πε νὰ τεθῇ : οὐ νοσεῖτε ἔξι ἵσου ὡς ἐγώ, ἢ ἡ μετοχ. νοσοῦντες ἔδει  
νὰ τεθῇ κατὰ γεν., ἡτοι καὶ ὑμῶν νοσούντων οὐκ ἔστις ἔξι ἵσου  
νοσεῖ, ὡς ἐγώ. καθ' αὐτὸν = χωριστὰ εἰς τὸν ἑαυτόν του (ἢ κατά  
σημ. μερισμόν). πόλιν κάμε καὶ σὲ σημ. τὴν αἰτίαν. ὅπνωφ εύ-  
δοντα (πλεον.) = βαθέως κοιμώμενον, τ. ἔ. ἀδρανοῦντα. δδός = μέ-  
θοδος, σχέδιον. ὁ πλάνος = ἡ πλάνη ἐκ τούτου ἔξαρτ. ἡ γενικὴ  
φροντίδος = σκέψεως. ἦν· καθ' ἔλξιν πρὸς τὸ κατηγορ. ἵασιν, ἀντὶ<sup>δ</sup>·  
ὅ· δομοίως ταύτην ἀντὶ τοῦτο. γάρ ἐπεξηγημ. γαμβρὸς = κηδεστής,  
(ὁ γυναικάδελφός του). Πυθικά, πύθοιτο, παρήγησις. ὅ, τι ῥυσαί-  
μην, πλαγία ἐρώτησις. ῥύομαι = σώζω. ξυμμετροῦμαι = μετρῶ ἐν  
συγκρίσει. ἥμαρ = τόδε, ἥμαρ δῆλ. τὸν ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του μέ-  
χρι τῆς σημερινῆς ἡμέρας διαίνθεντα χρόνον. χρόνῳ = πρὸς τὸν ἀπαι-  
τούμενον διὰ τὸ ταξίδιόν του. λυπεῖ. βραχυόλογία ἀντὶ τοῦ: μὲν λυπεῖ  
(ὑποκ. ὁ Κρέων), ὥστε ἐρωτῶ, τί κάμνει. πλείω (χρόνον) τοῦ εἰ-  
κότος = τοῦ πρέποντος. καθήκων = ἀναγκαῖος. τηνικαῦτα = τότε.  
κακός, μὴ δρῶν κτλ. τίνος εἴδους ὑποθετικὸς λόγος εἶναι; τὸ δὲ  
ὑπερβατὸν σχῆμα, ὡς καὶ ἡ ἐπισώρευσις συνωνύμων φράσεων τίνα  
ψυχικὴν κατάστασιν τοῦ Οἰδίποδος δηλοῦσιν; εἰς καλὸν (φράσις  
ἐπιρρηματικῶς προσδιορίζουσα τὸ εἶπας) = εἰς καλὴν ὥραν, εὐκαίρως.  
οἶδε· εἶναι οἱ πρὸς τὰ ἀριστερὰ τῶν ἴκετῶν παιδεῖς, οἵτινες πρῶτοι,  
λόγω τῆς θέσεώς των, εἴδον ἐρχόμενον ἐκ τῆς ἀριστερᾶς παρόδου τὸν  
Κρέοντα καὶ ἔδειξαν τοῦτον διὰ τίνος χειρονομίας, ἀφ' οὗ ἄλλως τε  
αὐτὸν μὲν ἤσαν ὀξυδερκέστεροι, ὁ δὲ ἱερεὺς προσεῖχεν εἰς τὸν Οἰδίπο-  
δα διμιοῦντα. προστείχω = προσέρχομαι. εἰ γάρ = εἴθε. σωτῆρι  
= σωτείρᾳ. ὥσπερ ἐνν. βαίνει. λαμπρὸς = φαιδρός. εἰκάσαι τιθε-  
ται ἀπολύτως τὸ ἀπαρέμφατον, ἐνίστε ὅμως λαμβάνει τό: ὡς ἔστιν  
(εἰκάσαι) = ὅπως δύνανται νὰ συμπεράνῃ τις. μὲν τούλαχιστον. ἥδυς  
ἔχει ἐνεργ. σημ. = ὁ ἐμποιῶν χαράν, ἀλλὰ σημ. καὶ ὁ χαρούμενος,  
ὅπως ἐδῶ. ἥδυς (ἐνν. βαίνει). ἔρπω = ἔρχομαι, πολυστεφής = διὰ  
πολλῶν στεφάνων κεκοσμημένος· δέχεται δὲ ἀντικείμενον κατὰ γενι-  
κὴν ὡς πλησμονῆς σημαντικόν. πάγκαρπος = πολύκαρπος. οὐ γάρ  
ἄν εἰρπε· ἀπόδοσ. τῆς ἐννοούμ. ὑποθέσεως: εἰ μὴ ἔβαινεν ἥδυς. τά-  
χα = ταχέως. εἰσόμεθα (ρ. οἰδα). ξύμμετρος = εὐρίσκεται εἰς σύμ-  
μετρον (ἀνάλογον) ἀπόστασιν. κλύω = ἀκούω. κήδευμα = ἀφηρ.  
ἀντὶ συγκεκρ. = κηδεστής.

**Πραγματικαί.** πολυστεφής: οἱ ἐκ Δελφῶν φέροντες αἰσίους χρησμοὺς ἐπανήρχοντο ἐστεφανωμένοι μὲν δάφνην, ἥτις ἦτοι ἵερὸν φυτὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. παγκάρπου δάφνης: δὲν ἐννοεῖται ἡ πικροδάφνη. ἀλλ' ἡ δάφνη, ἡ ὄνομαζομένη βάια. ἄναξ, ἐμὸν κῆδευμα... πολλαὶ προσφωνήσεις δηλοῦσαι τὴν ἔξαιρετικὴν συγκίνησιν τοῦ προσφωνοῦντος. ἄναξ: ἄνακτας ἐκάλουν οὐ μόνον τοὺς βασιλεῖς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπισήμους καὶ εὐγενεῖς πολίτας.

δ') 87 - 131

**Λεξιλογικαί.** ἐσθλὸς = αἴσιος. δύσφορος = δύσκολος, πολύμοχθος. κατ' ὅρθὸν ἔξέρχεσθαι = κατορθοῦσθαι, λαμβάνειν εὐτυχῆ ἔκβασιν. καὶ ἐπιδοτ. = καὶ αὐτὰ τὰ δύσφορα. πάντα = καθ' ὅλα, ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις. ἀν εύτυχεῖν· ἀπόδοσις τῆς ὑποθέσ. εἰ τύχοι. ἔπος = ὁ χρησμός. θρασύς είμι = ἔχω θάρρος. προδείσας είμι = (πρὶν ἀκούσω τὸν χρησμόν), περιφραστ. παρακ. = ἔχω φοβηθῆναι, πρὶν μάθω τὸν χρησμόν. χρήζω = ἐπιθυμῶ. εἴτε καὶ στείχειν ἔσω (ἐνν. εἴτε χρήζεις στείχειν ἔσω, ἔτοιμός είμι καὶ στείχειν ἔσω). αὐδάω-ῶ = λέγω. τῶνδε ἐνν. ἡ περί. πλέον (κατηγορ. τοῦ πένθος). λέγοιμι ἀν = ἡμπορῶ νὰ εἴπω, θὰ εἴπω (ἡ εὔκτικὴ μετὰ τοῦ ἀν εἰναι πολλάκις ἡ πιωτέρα ἔκφρασις ἀντὶ μέλλοντος). ἄνωγα = προτρέπω. ἐμφανῶς = σαφῶς. ἐλαύνω = ἀπομακρύνω. ὡς τεθραμμένον = διότι ἔχει τραφῆ καὶ αὐξηθῆ. ἀνήκεστον (ἀ στερητ. καὶ ὁ. ἀκέομαι = θεραπεύομαι) κατηγορ. κατὰ πρόληψιν = ὡστε ἀνήκεστον (= ἀθεράπευτον) γενέσθαι. καθαρμὸς = ἔξαγνισμός. ποίω καθαρμῷ (ἐνν. ἄνωγεν ἡμᾶς ἐλαύνειν). ξυμφορὰ = δυστυχία, τὸ μίασμα. ὁ τρόπος = ἡ φύσις, τὸ εἶδος. ἀνδρηλατῶ = (ἄνδρα-ἐλαύνω) = ἐκδιώκω ἀνδρα. λύω φόνον = ἐπανορθῶ, πληρώνω καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἔξαγνίζω = ἐννοητέα ἡ φράσις πρὸ τῶν μετοχῶν: ἄνωγεν ἡμᾶς ἐλαύνειν. χειμάζω = κατατρύχω διὰ θυέλλης καὶ εἴτα ἀπλῶς κατατρύχω. τόδ' αἴμα· ἐνν. τὸ ὑπὸ τοῦ θεοῦ νοούμενον. ὡς χειμάζον, αἵτιατ. ἀπόλυτος (αἵτιοι.). ὡς ὑποκειμενικ. (ἐνν. κατὰ τὸν χρησμὸν τοῦ Ἀπόλλωνος). ποίου γάρ ἀνδρὸς τήνδε μηνύει τύχην; βραχυλογία ἀντὶ τοῦ: ποίου γάρ ἀνδρός ἐστιν ἡδε ἡ τύχη, ἦν μηνύει (ὁ Ἀπόλλων); μηνύω = δηλῶ, καταγγέλω. ἀπευθύνω = κυβερνῶ. ἔξοιδ' ἀκούων = γνωρίζω ἔξ ἀκοῆς (δὲν ἐτέθη ἀκούσας, διότι ἐννοεῖ τὸ κατ' ἐπανάληψιν ἀκούειν μέχρι τοῦδε). ἐπιστέλλω = παραγγέλλω. αὐτοέντης = ὁ πράττων τι

διὰ τῆς ἴδιας χειρός του, ὁ αὐτουργός· τοῦτο προσδιορίζεται πλεοναστικῶς ὑπὸ τοῦ : χειρί· τινάς δορίστως = οἰοιδήποτε καὶ ἀν εἶναι. **τιμωρεῖν** ἵσοδύναμον τῷ τιμωρεῖσθαι. **δυστέκμαρτος** = δυσεύρετος· μεταφορὰ ἀπὸ τῶν κυνῶν ζητούντων τὸ ἔχην. τόδ' ἔχνος = τὸ ὑπὸ τοῦ θεοῦ ὑποδεικνυόμενον, ἀλλὰ μὴ καθοριζόμενον· τὸ τόδε ἀναφέρεται εἰς τὸ τῆς αἰτίας. αἰτία = ὁμάρτημα, ἔγκλημα. **ἔφασκε** ἐνν. εὑρεθήσεσθαι. **ζητούμενον**· τίνα σημασίαν ἔχει τὸ ζητῶ καὶ τί διαφέρει τοῦ αἰτῶ; ( πρβλ. τὸ τοῦ Εὐαγγελίου : ζητεῖτε καὶ εὑρήσετε, αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν ). **ἀλωτὸς** = ὁ δυνάμενος νὰ εὑρεθῇ. **συμπίπτω** φόνῳ = πίπτω θῦμα φόνου· τίνα ἔννοιαν ἔχει ὁ ἴστορικὸς ἐνεστώς, ὁ ὄποιος καὶ παρὰ τοῖς ταγικοῖς συχνάκις ἀπαντᾷ ; **θεωρός** ( θεὸς - ὥρα ) = ὁ πορευμόνενος πρὸς θεοὺς διὰ χρησμὸν ἢ διὰ νὰ προσφέρῃ ἀνάθημα ἢ διὰ νὰ παρευρεθῇ εἰς ἀγῶνας· ἐδῶ σημ. τὸ α' διταν δὲ παράγεται ἐκ τοῦ θεῶμαι, σημαίνει θεατής. **ἔφασκεν**· ὁ Λάιος ( ὅτε ἀνεχώρει ). **ἀπεστάλη** ( ἐνν. σῶος καὶ ὑγιῆς ) = ἀπῆλθεν. **συμπράκτωρ** ὁδοῦ = συνοδοπόρος, ἀκόλουθος. **κατεῖδ'** = κατεῖδεν = εἰδεν ἀκριβῶς. **ὅτου** = παρὰ τοῦ ὄποίου. **ἐκμανθάνω** = μανθάνω καλῶς, λαμβάνω ἀκριβεῖς πληροφορίας. **ἔχρισατο** μετεχειρ. ἀόριστον, διότι ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ φόνου. γάρ αἰτιολ. τὴν φράσιν : **οὐδεὶς συμπράκτωρ κατεῖδε τι**, διπέρ ὑπεδήλωσε δι' ἀνανεύσεως τῆς κεφαλῆς του. εἰς τις ἀορίστως καὶ μετά τίνος περιφρονήσεως ὡμίλησε περὶ τοῦ φυγόντος ὁ Κρέων, ἵνα μὴ ἀποδώσῃ σημασίαν ὁ Οἰδίπους, διπέρ ἀπήτει ἢ πορεία τοῦ δράματος· ἢ σειρὰ την λέξεων : δις φυγῶν φόβῳ οὐδὲν εἶχεν εἰδῶς φράσαι, ὃν εἶδε, πλὴν ἐν. εἰδῶς = ἐν συνειδήσει, σαφῶς. **ἔχω** = δύναμαι. τὸ ποῖον; ἀναφέρει. εἰς τὸ πλὴν ἐν καὶ σημ. ποῖον ἄρα γε εἶναι τοῦτο ; ἐν γάρ ἔξεύροι ἀν ( τὸ ἐν προσωποποιεῖται ) = διότι ἐν δύναται νὰ ὀδηγήσῃ. **συντυγχάνω** = συναντῶ. νιν εἶναι παντὸς γένους ἀντίστοιχον πρὸς τὸ μιν τῶν πεζῶν. **σύν πλήθει** χερῶν = τῇ συμπράξει πολλῶν. **δοκοῦντα ταῦτ'** ἦν = ἐπιστεύοντο ταῦτα. **Λαίου** γεν. ἀντικειμεν. εἰς τὸ ἀρωγὸς = βοηθός, ἐκδικητής. **ἐν κακοῖς** = ἐν μέσῳ τῶν δεινῶν. **κακὸν** δὲ ποῖον ἔμποδὼν εἴργε = ἀλλὰ ποῖον δεινὸν ὡς ἔμποδιον ἡμπόδιε; **ἔμποδὼν εἴργε**, πλοῦτος ἐκφράσεως. **τυραννίς** ἀντὶ τύραννος. **ποικιλωδὸς** = ἡ αἰνιγματώδης ἄδουσα, ἡ αἰνιγματώδης. **προσάγομαι** = ἀναγκάζω· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : ἡ ποικιλωδὸς **Σφίγξ** προσήγετο ἡμᾶς, μεθέντας τάφανη, σκοπεῖν τὸ

πρὸς ποσίν. τάφανη ἐνν. τὰ κατὰ τὸν φόνον τοῦ Βασιλέως. μεθίημι = ἀφίνω κατὰ μέρος.

**Πραγματικά. ἐσθλήν.** ἀντὶ ὁ Κρέων ν' ἀναφέρῃ τὸν χρησμόν, συμφώνως πρὸς τὴν ἐρώτησιν τοῦ Οἰδίποδος, ἐκφέρει τὴν κρίσιν του περὶ αὐτοῦ ὡς καλοῦ, τὸ μὲν διὰ νὰ ἀρχίσῃ ἐκ τῶν εὐφήμων, τὸ δὲ διότι ἐνόμιζεν δρθότερον ν' ἀνακοινώσῃ ἰδιαιτέρως τὸ περιεχόμενον τοῦ χρησμοῦ εἰς τὸν Οἰδίποδα, διὰ νὰ μὴ μάθῃ ὁ ἔνοχος καὶ τεχνασθῇ μέσα διαφυγῆς. **ἔς πάντας αὔδα.** ὁ δυστυχῆς Οἰδίπους, ὅστις θεωρεῖ τὴν συνείδησίν του καθαράν, θέλει δημοσίᾳ ν' ἀναγγείλῃ ὁ Κρέων τὸν χρησμόν, διὰ τοῦ τρόπου δὲ τούτου ἐπιτυγχάνει τὸν ἔλεον τῶν θεατῶν, ὅστις εἶναι εἰς τῶν σκοπῶν τοῦ δράματος. **ἔμφανῶς.** θέλει νὰ δηλώσῃ τὴν σαφήνειαν τοῦ χρησμοῦ κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς συνήθεις χρησμοὺς τοῦ μαντείου, οἱ ὅποιοι ἥσαν δίσημοι καὶ σκοτεινοί. **μίασμα.** οἱ ἀρχαῖοι ἐφόροντο, ὅτι ὁ μιαρὸς μετέδιδε τὸ μίασμα εἰς ὅλους τοὺς ἀναστρεφομένους αὐτὸν, καὶ διὰ τοῦτο διὰ καθαρμοῦ ἡδύνατο οὗτος νὰ ἔξαγνισθῇ, ὅτε δὲ ἦτο φονεύς, πρὸς ἔξαγνισμὸν ὅλης τῆς πόλεως ἀπητεῖτο ἡ τιμωρία αὐτοῦ. **πότερα δ' ἐν οἰκοις...** τοῦτο φαίνεται ἀπίθανον εἰς τὸν θεατήν, δηλ. ὅτι ὁ σύζυγος τῆς Ἰοκάστης, ὁ ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη βασιλεὺς τῶν Θηβῶν Οἰδίπους, ἔμφανίζεται ἀγνοῶν τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸν Λάιον. Ἀλλὰ κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη πᾶν ἀπίθανον ἐπιτρέπεται, ἀν εἶναι ἐκτὸς τῆς ὑποθέσεως τῆς τραγῳδίας. "Ἀλλως τε ἀφ' οὗ παρῆλθε τοσοῦτος χρόνος, ὁ Οἰδίπους ἀμυδρῶς πως ἐνεθυμεῖτο τὰ κατὰ τὸν Λάιον, τώρα δέ, ὅτε ἐκτελεῖ ἀνακριτικὸν τρόπον τινὰ ἔργον καὶ εἶναι ἀνάγκη, προσπαθεῖ νὰ ἔξιχνιάσῃ αὐτά. **θεωρός.** δὲν λέγει, διὰ τίνα λόγου μετέβαινεν εἰς Δελφούς ὁ Λάιος, ὅλη' ἐκ τῶν **Φοινισσῶν** τοῦ Εὑριπίδου 36 εἰκάζομεν, ὅτι οὗτος μετέβαινεν ἐκεῖ, ἵνα ζητήσῃ πληροφορίας περὶ τῆς τύχης τοῦ ἐκτεθέντος τέκνου του. **οὐδὲν εἶχ'** εἰδὼς **φράσαι.** ὁ ἀκόλουθος οὗτος ἔπαθε τοιαύτην ψυχικὴν διαταραχὴν κατὰ τὴν ὥραν τοῦ φόνου τοῦ Λαίου, ὥστε ὡς φαίνεται, δὲν ἀντελήθη ἀκριβῶς τὰ κατ' αὐτόν, ἔπρεπε δ' ἄλλως νὰ δικαιολογήσῃ τὴν φυγὴν του, διὰ νὰ μὴ θεωρῇ δειλὸς καὶ τιμωρηθῇ, καὶ διὰ τοῦτο εἴπεν ὅτι λησταὶ καὶ δχι ληστῆς συνήντησαν αὐτόν. Τοῦτο δὲ ἦτο ἀναγκαῖον καὶ εἰς τὸν ποιητήν, διὰ νὰ μὴ σχηματίσῃ τὴν ὑπόνοιαν ὁ Οἰδίπους, ὅτι αὐτὸς ἦτο ὁ φονεύς, ὅτε δὲν ἦτο δυνατή ἡ γενομένη ἀρι-

στοτεχνική πλοκή τοῦ μύθου. εἰ μὴ ξὺν ἀργύρῳ ἐπράσσετο, τί ὑποπτεύονται πάντοτε οἱ τύραννοι:

ε') 132 - 150

**Λεξιλογικαί.** φαίνω = φέρω εἰς φῶς. αὔτ' = αὐτά, ἐπαξίως — ἀξίως = ἀναφορά, τιθεμένων συνωνύμων λέξεων. πρὸς τοῦ θανόντος = χάριν, πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ ἀποθανόντος. ἐπιστροφὴν τίθεμαι πρὸς τινος = στρέφω τὴν προσοχήν μου, πρὸς τι, φροντίζω περὶ τινος. ἐνδίκως = ὅπως εἶναι δίκαιον, πρεπόντως. τιμωρῶ τινι = προσφέρω τὴν βοήθειάν μου ὑπέρ τινος. ἀπωτέρω = ἐνν. ἐμαυτοῦ. οἱ ἀπωτέρω φίλοι = οἱ μακρινοὶ φίλοι. ἀποσκεδάνυμι = ἀπομακρύνω. αὐτοῦ ἀντὶ τῆς αὐτοπαθοῦς ἐμαυτοῦ, διότι οἱ ἀρχαῖοι καὶ μάλιστα οἱ τραγικοὶ μετεχειρίζοντο συνήθως τὸ γ' πρόσωπον τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας ἀντὶ τοῦ α' ή β'. (τὸ) μύσος = μίασμα. τάχα = ἵσως. προσαρκῶ τινι = προσφέρω ἵκανοποίησιν εἰς τινα. ἴσταμαι = ἀνίσταμαι. ἄραντες (ἀπὸ τῶν βωμῶν) = ἄλλοι δὲ (ἐκ τῶν θεραπόντων, τῶν διορυφόρων). πεπτωκότες = δυστυχεῖς. ὅν = ἔλξις ἀντὶ τοῦ ἀ. ἔξαγγέλλομαι = ὑπόσχομαι. ἄμα = ὅπως ἔστειλε τὰς μαντείας, οὕτως ἂς ἔλθῃ καὶ σωτήρ. ἵκοιτο = ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ γένοιτο. παυστήριος = παυστήρ.

**Πραγματικαί.** ὑπέρ τῶν οὐχὶ ἀπωτέρω φίλων = ἐνν. τὸν Λάιον. ἄραντες = ἀφ' οὗ εἰσηκούσθη ἡ ἱκεσία, ἐλήφθησαν οἱ κλάδοι πάλιν. ἄλλοις (ἐκ τῶν θεραπόντων, διτὶς ἀπέρχεται δεξιὰ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἐντολῆς). **σωτήρ.** ὁ Ἀπόλλων ἐτιμάτο πάντοτε ὡς σωτήρ, ἐπικούριος, καθάρσιος, ἀκέστωρ αὐτοῦ. σώζων τὸν ἀνθρώπον ἰδίᾳ ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν. **σωτήρ θ'** ἵκοιτο αὐτῷ. μετὰ τοὺς λόγους τούτους ἀπέρχετοι ὁ Ἱερεὺς μετὰ τῶν παιδῶν διὰ τῆς δεξιᾶς παρόδου εἰς τὴν πόλιν, κενωθείσης δὲ τῆς σκηνῆς εἰσέρχονται γέροντες Θηβαῖοι ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ. Ἐδῶ λάγει ὁ πρόλογος τοῦ δράματος, ὁ ὑποῖος ἀποτελεῖ τὴν πρότασιν αὐτοῦ.

ΠΑΡΟΔΟΣ (151 - 215)

Στροφ. α' (151 - 158)

**Λεξιλογικαί.** φάτις (φημὶ) σημ. τὸν χρησμόν· ἐδῶ προσωποποιεῖται ἡ φάτις. ἀδυεπῆς = ἡδυεπῆς = γυλύκολογος· τὸ ἡδυεπῆς πλεονα-

στικῶς ἀντὶ ἡδεῖα. τίς = τί δηλοῦσα. ἀγλαδός = λαμπρός. ἔβας δωρικὴ κατάληξις = ἡλθεῖς. ἔβας Πυθῶνος Θήβας. συνετάχθη μετὰ γενικῆς ἀπὸ τόπου καὶ αἰτιατικῆς εἰς τόπον κινήσεως. ἐκτέταμαι = ἐκπέπληγμαι = διατελῶ ἐν ὀγωνίχ. φοβερός. ἄλλοτε μὲν μεταβ. = ἐμπνέων φόβον, ἄλλοτε δὲ ἀμεταβ., ὅπως ἐδῶ = πλήρης φόβου, αἰσθανόμενος φόβον. φρένα = αἰτιατικὴ τοῦ κατά τι. πάλλων ἀμετ. = παλλόμενος. δεῖμα = φόβος. ἵηισ. ἵσως ἐκ τῆς λυπηρᾶς ἐπιφωνήσεως ἵη, ἵη· παιάν. δωρικὸς τύπος τῆς λέξεως παιήων, ὅστις ἦτο ὁ ἵατρὸς τῶν θεῶν; ἄλλα καὶ ὁ Ἀπόλλων ἐκαλεῖτο τοιούτοτρόπως ὡς ἵατρικὸς θεός. ἀμφὶ σοι. προσδιορ. τῆς ἀναφορᾶς = περὶ σοῦ. ἀζομαι = εὐλαβοῦμαι, φοβοῦμαι. τί μοι... πλαγία ἐρωτ. πρότασις, ἔξαρτωμένη ἐκ τοῦ ἐννοούμ. μετὰ τὸ ἀζόμενος, ἐρωτῶ. ἔξανύτω = ἐκτελῶ. τὶ χρέος ἔξανύσεις μοι = τί καθῆκον ( πρὸς ἔξιλασμὸν ) θὰ μοῦ ἐπιβάλῃς νὰ ἐκτελέσω. ἢ περιτελλομέναις ώραις πάλιν = ἢ μετὰ παρέλευσιν χρόνου, ἐπαναλημβανομένου πάλιν. εἰπέ μοι ( ἀντικ. τὸ χρέος αὐτό ). φάμα, λέγει ἀθάνατον τὸν χρησμόν, ὡς ἀνήκοντα εἰς θεὸν ( τὸν Ἀπόλλωνα ); διατὶ λέγεται τέκνον ἐλπίδος ὁ χρησμός ;

Αντιστρ. α' ( 159 - 167 )

Λεξιλογικαί. κεκλόμενος ἀόρ. β' τοῦ κέλομαι μετ' ἀναδιπλασιασμοῦ, ἐτέθη δὲ ἀνακοινούθως μετοχὴ κατ' ὀνομαστ. ἀντὶ νὰ τεθῇ κατὰ δοτ. διὰ νὰ συμφωνήσῃ πρὸς τὸ μοι, ὅπερ εἶναι δοτ. προσωπ. εἰς τὸ προφάνητε πῶς δικαιοισογεῖται ἐνταῦθα ἢ ὀνομαστ. ἀπόλυτος; θάσσω συγγ. τοῦ θακέω, θῶκος = κάθημαι. εὐκλέα. ἐκ τοῦ εὐκλεέα. κυκλόεντα θρόνον ἀντὶ θρόνου τῆς κυκλοεσσῆς ἀγορᾶς = τῆς ἐχούσης πολλοὺς κυκλούς ( ἡ ἴδιότης δηλ. τοῦ κυκλοτεροῦς μετηνέχθη ἐκ τῆς ἀγορᾶς εἰς τὸν θρόνον ), ἐκαβόλος ( ἐκάς-βάλλω ) = ὁ μακρὰν βάλλων. ἵω. ἐπιφών. τιθέμενον μόνον ἢ διπλοῦν, ἴδιας ἐπὶ ἐπικλήσεως βοηθείας = ἔ! ἢ ἄχ. τρισσοὶ = τρεῖς. ἀλεξίμοροι ( οἱ ἀλέξοντες τὸν μόρον = θάνατον ) = διώκται τοῦ θανάτου. ἄτα = ἄτη = συμφορὰ προελθοῦσα ἐκ διαστρεβλώσεως τοῦ νοῦ λόγῳ θεῖκῆς ἐπεμβάσεως. προτέραν ἀταν. ἐδῶ ἐνν. τὴν ἐκ Σφιγγὸς προελθοῦσαν. ὑπερόρνυμαι = ὀρθοῦμαι ὑπεράνω. ἀνύω = κατορθώνω. ἐκτόπιος εἶναι προληπτ. κατηγορ. δηλ. κατωρθώσατε, ὥστε νὰ ἐκτοπισθῇ ἡ φλόξ. καὶ νῦν ( ἐνν. ὅπως ἄλλοτε, οὕτω καὶ νῦν ).

## Στροφ. β' (168 - 177)

**Λεξιλογικαί.** ὁ πόποι· ἀρχαιοτάτη κλητική, περιπεσοῦσα εἰς χρῆσιν ἐπιφωνήματος = φεῦ. στόλος = λαός. πρόπας = ὅλος ἐν γένει. ἔνι = ἔνεστι = ὑπάρχει. ἔγχος (τὸ) = ὅπλον, δύναμις. ἔγχος φροντίδος = δύναμις ἐπινοίας. ἀλέξω καὶ ἀλέξομαι = ἀπομακρύνω. ὃ τις ἀλέξεται χρόν. μέλι, ἀναφορ. τελικὴ πρότασις. γὰρ αἰτιολ. τό: νοσεῖ πρόπας στόλος. ἔκγονα = προϊόντα. κλυτός = ἔξοχος, ἔξαιρετος. τόκοισιν = ἐν καιρῷ τοκετῶν. ίηιος (ἐκ τοῦ ἐπωφων. ίη) = θρηνητικός. κάματοι (κάμνω) = οἱ πόνοι τῶν τοκετῶν. ἀνέχω (ἐκ μεταφορᾶς ἀπὸ τῶν κολυμβώντων, οἱ δόποιοι κρατοῦσι τὴν κεφαλὴν ὑπὲρ τὴν θάλασσαν) = σηκώνω τὴν κεφαλὴν, ἐλευθεροῦμαι. ἄλλον δ' ἂν ἄλλῳ προσίδοις = ἄλλον δὲ κατόπιν ἄλλου δύνασαι νὰ ἴδης. ὅρμενον μεσ. ἀόρ. τοῦ ὅρνυμαι = τρέχω, πετῶ. εὔπτερος = καλλίπτερος. ὅρνις (ό) = πτηνόν, τίθ. περιληπτικῶς. κρείσσον = ταχύτερον, δρμητικώτερον, ἀμαιμάκετος πιθανωτέρα ἐτυμολογία αὐτοῦ εἶναι ἐκ τοῦ ἀμαχος, ἀμάχετος διὰ τινος ἀναδιπλασιασμοῦ. ἀπερ = ὕσπερ· ή σειρὰ τῶν λέξ.: προσίδοις δ' ἂν ἄλλον ἄλλῳ ὅρμενον πρὸς ἀκτὰν ἐσπέρου θεοῦ ἀπερ εὔπτερον ὅρνιν κρείσσον ἀμαιμακέτου πυρός.

## 'Αντιστρ. β' (178 - 189)

**Λεξιλογικαί.** ἀνάριθμος = μὴ ἔχουσα ἀριθμόν· συντάσ. μετὰ γεν. ψών (πημάτων). ὄλλυμαι = χάνομαι, ἀφανίζομαι, νηλεής (νῆ-ἔλεος) ἐνεργ. = ὁ μὴ αἰσθανόμενος ἔλεον, παθ. ὅπως ἐδῶ = ὁ μὴ τυχὼν ἔλέου. γένεθλον = τέκνον, γόνος. θαναταφόρος = φέρων τὸν θάνατον διὰ τῆς μολύνσεως. ἀνοίκτως = ἀνοικτιρμόνως. ἐν δὲ ἐπιρρηματ. = ἐν τῷ μέσῳ δὲ (τῶν ἄλλων κακῶν). ἄλοχος (αὐτοῖστ. καὶ λέχος) (ή) = σύζυγος. ἐπὶ = ἐπὶ ταύταις ταῖς συζύγοις. ἀκτὰν παρὰ βώμιον = παρὰ τὰς βαθμίδας τῶν βωμῶν. ἄλλοιθεν ἀντὶ ἄλλοθι. λυγρὸς = θλιβερός, λυπηρός. ίκτηρες (θηλ.) = ίκτεύουσαι. λυγρῶν πόνων γεν. αἰτίας εἰς τὸ ίκτηρες = ἔνεκα τῶν λυπηρῶν πόνων. λάμπει (μεταφορ., ὅπως παρ' ἡμῖν ἀναψε τὸ γλέντι) = ζωηρῶς ἀντηχεῖ, καὶ τοιουτοτρόπως ἔγινε μετάβασις ἀπὸ τῆς αἰσθήσεως τῆς δράσεως εἰς τὴν αἴσθησιν τῆς ἀκοῆς. στονόεις (στόνος = στε-

ναγμὸς) = τεθλιψμένος, πλήρης στεναγμῶν. γῆρας, υος (ἡ) = φωνὴ (περιλ.). δύμαυλος = σύμφωνος, δύμου ἡχῶν. ὃν ὑπερ, τελ. αἰτ. = πρὸς ἀπόκρουσιν δὲ τούτων τῶν κακῶν. εὐώψ, ὠπος (εὖ-ώψ) = ὥραιος τὴν ὄψιν (προσωποπ.), φαιδρός· τίθεται καθ' ὑπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς Ἀθηνᾶς εἰς τὴν ἀλκάν, ἀλκά = βοήθεια.

Στροφ. γ' (190 - 202)

**Λεξιλογικαί. μαλερὸς** (μάλα) = καυστικὸς (κυρ. ἐπιθ. τοῦ πυρός). ὡς μεταφορ. = φλογερός, δρμητικός. ἀχαλκος ἀσπίδων ἀντὶ τοῦ ἄνευ χαλκῶν ἀσπίδων. φλέγει = καίων βασανίζει (ὑπαινίσ-σεται τὸν πυρετὸν τῆς νόσου). περιβόητος = περιβαλλόμενος ὑπὸ τῶν φωνῶν τῶν γύρω του θυμάτων. ἀντιάζω = ἔρχομαι εἰς ἐχθρικὴν συνάντησιν, προσβάλλω, παλίσσουτος (πάλιν — σεύομαι) = δι μετὰ ταχύτητος δρμώμενος πρὸς τὰ δύσισ. νωτίζω = στρέφω τὰ νῶτα, γυρίζω πρὸς τὰ δύσισ, τρέπομαι εἰς φυγήν· τὸ ἀπαρέμφ. ἔξαρτᾶται ἐκ τοῦ πέμψιν ἡ κατὰ ζεῦγμα ἐκ τοῦ ποίησον ἡ δός. δράμημα = τρέξιμον, ἀντικ. τοῦ νωτίσαι, προσδιορίζεται δὲ ὑπὸ τοῦ παλίσσουτον. ἀπουρος (ἐκ τοῦ ἀπὸ - δρος) μακρὰν τῶν ὁρίων ὡν, προληπτ. κατηγορ. τοῦ "Αρεα = ὡστε ν' ἀπέλθῃ μακρὰν τῶν ὁρίων τῆς πατρίδος (πάτρας) ἡμῶν. ἀπόξενος = ἀξενος, ἀφιλόξενος. δρμος = πόντος. κλύδων = θαλασσοταραχή. Θρήκ. κλύδωνα = Εὔξεινον πόντον. τέλει = κατὰ τὸ τέλος αὐτῆς. ἀφίημι = καταλείπω τι σῶν. τοῦτ' ἐπ' ἡμαρ ἔρχεται (τμῆσις ἀντὶ ἐπέρχεται) = τοῦτο ἐπερχομένη ἡ ἡμέρα καταστρέψει. τὸν = τοῦτον (τὸν "Αρη). κράτη νέμω, ἔρχω. φθίνω. ὡς ἐνεργ. μεταβ. = καταστρέψω μετὰ παθητ. διαθ. = μαραίνομαι, χάνομαι: ἐδῶ τὸ α'.

'Αντιστρ. γ' (203 - 215)

**Λεξιλογικαί. χρυσόστροφος** = χρυσόπλεκτος. ἀγκύλη (ἀγ-κος) = νευρὰ τοῦ τόξου, πληθ. ἀντὶ ἐνικοῦ. ἀδάματος = ἀκαταδάμα-στος, ἀήττητος. ἐνδατέομαι ἐδῶ, ὡς παθητ. = διασκορπίζομαι, δια-μοιράζομαι. προσταθέντα (τοῦ ὅημ. προϊσταμαι) = προστάντα-ἀρωγὰ προσταθέντα = πρὸς βοήθειαν ταχθέντα. ἀρωγὰ εἶναι κα-τηγορ. ἡ σειρὰ τῶν λέξ.: θέλοιμ' ἀν τὰ σὰ βέλεα ἀδάματα ἀπὸ χρυ-σοστρόφων ἀγκυλῶν ἐνδατεῖσθαι προσταθέντα ἀρωγά. — διάσσω

( διατίσσω ) = διατρέχω, περιπρέχω. χρυσομίτρας ὁ ἔχων ἀναδεδεμένην τὴν κόμην διὰ χρυσῆς μίτρας, ταινίας, ὁ ἔχων χρυσοῦν διάδημα. κικλήσκω = ἐπικαλοῦμαι. οἰνώψ, ὥπος = ὁ ἔχων τὸ χρῶμα τοῦ οἴνου. εύιος ( ἐκ τοῦ εὐοῦ, ὅπως ίήιος ἐκ τοῦ ίή ) = ἐνθουσιαστικός. δμόστολος = ὄμοδίσαιτος, συνοδοιπόρος. πελάζω καὶ πελάζομαι ὡς ἀμετάβ. = πλησιάζω, ἔρχομαι πλησίον. ἀγλαώψ, ὥπος = φωτεινός, λαμπρός. φλέγοντα = πάλοντα. ἀπότιμος = ἐστερημένος τιμῆς, προσδιορ. τοῦ πελασθῆναι.

**Πραγματικαὶ δλοκλήρου τῆς παρόδου.** Κενωθείσης τῆς σκηνῆς, εἰσέρχεται εἰς τὴν ὄρχήστραν διὰ τῆς δεξιᾶς, ὡς πρὸς τοὺς θεατάς, παρόδου χορὸς ἐκ 15 εὐγενῶν Θηβαίων, ἐκπροσωπῶν τὸν λαὸν τῆς πόλεως. **Διὸς φάτι**, ὁ χρησμὸς λέγεται τοῦ Διὸς καὶ ὅχι τοῦ Ἀπόλλωνος, διότι ὁ Ἀπόλλων ἔδιδε τὰς μαντείας κατ' ἐντολὴν τοῦ Διὸς, ὡς διερμηνεὺς τῶν βουλῶν τούτου. Λέγει δὲ ὁ χορὸς τῶν χρησμὸν ἡδυεπῆ ἢ χάριν εὐφημίας ἢ διότι φαντάζεται ὅτι θὰ εἶναι χαρμόσυνος, περιέχων ὁδηγίαν τινὰ πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς νόσου. **Πυθῶνος**. Πυθῶν καὶ Πυθὼλέγεται διόποις, ἐν τῷ ὅποιῳ ἦτο τὸ μαντεῖον τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος. **τὰς πολυχρύσουν διατὶ ἀποκαλεῖται οὕτω;** **Δάλιε**. ἐπειδὴ ἐν Δήλῳ ἐγεννήθη ὁ Ἀπόλλων. **Παιάν**. κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ὁμήρου καὶ Ἡσίδου ἐκαλεῖτο Παιάνων ὁ ἱατρὸς τῶν θεῶν, ἄλλος ἀπὸ τὸν Ἀπόλλωνα. "Επειτα ὀνομάσθη ὡς τοιοῦτος δωριστὶ **Παιάν** ὁ Ἀπόλλων, ὡς ἱατρικὸς καὶ οὗτος θεός. **γαιήοχος**. τοιουτοτρόπως λέγεται ἡ Ἀρτεμις, ὡς προστάτις καὶ πολιοῦχος τῶν Θηβῶν. συνήθως δὲ ἐλέγετο τοιοῦτος ὁ Ποσειδῶν, ὡς περιβάλλων τὴν γῆν. **προτέρας ἄτας**. ἐνντῆς Σφιγγός, τῆς βλαπτούσης τοὺς Θηβαίους. **ῷ τις ἀλέξεται**. ἐπειδὴ δὲ λουκίδς παρίσταται ὡς κακὸς δαίμων καὶ δλετήρ, εἰναι ἀνάγκη ἀλέξετηρίου ὅπλου. **κλυτᾶς**. ἐννοεῖ τὴν γῆν τῶν Θηβῶν, ἐξαίρετον ὡς πρὸς τὴν εὐφορίαν, καὶ τοιουτοτρόπως δηλοῦται ἡ ἀντίθεσις: καίπερ τῆς γῆς ἔξαιρέτου οὕσης τὰ προϊόντα δύμως δὲν αὔξανονται. **ἄλλον δ' ἀν** **ἄλλω προσίδοις** κλπ. εἰκὼν ἀποδίδουσα τὸν ταχὺν ἔξαφανισμὸν τῶν ἀποθηνησκόντων. **πρὸς ἀκτὰν ἐσπέρου θεοῦ**. ὁ Ἀδης ὀνομάζεται ἐσπερος θεός, διότι κατὰ τὸν "Ομήρον κατώκει ἐν τῇ ἐσχατιᾳ τοῦ δυτικοῦ μέρους τῆς γῆς, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ὁ Πλούτων καλεῖται καὶ ἄλλως ἐσπερος θεός. Θαναταφόρα κεῖται ἀνοίκτως, δότι, φοβούμενος μὴ μολυνθῶσιν, ἀπέφευγον νὰ ἐγγίσουν καὶ νὰ θάψουν τοὺς νεκρούς,

διὰ δὲ τοῦ ἀνοίκτως θέλει κυρίως νὰ δηλώσῃ, ὅτι καὶ ἄκλαυτοι ἀπέθνησκον, ἐνῷ ὁ θρῆνος ἡτο ἀπαραίτητον καθῆκον τῶν οἰκείων πρὸς τὸν νεκρόν. **Θύγατερ Διός**· ἐπικαλεῖται τὴν Ἀθηνᾶν πρώτην καὶ τελευταίαν. **Αρεά τε**· οἱ ἀρχαῖοι ἐπίστευον, ὅτι οὐ μόνον οἱ πόλεμοι, ἀλλὰ καὶ ἄλλαι συμφοραὶ καὶ νόσοι ὠφείλοντο εἰς τὸν "Αρη, χαίροντα καὶ διὰ πάντα βίᾳον θάνατον, καὶ διὰ τοῦτο, διὰ νὰ δηλώσῃ, ὅτι δὲν πρόκειται περὶ πολέμου, προσέθηκε τὴν φράσιν ἄγαλκος ἀσπίδων· ἐπικαλεῖται δὲ τὴν Ἀθηνᾶν κατ' αὐτοῦ, διότι αὕτη κατέβαλεν αὐτὸν δὶς ( 'Ομ. Ιλιάδ. Ε 856, Φ. 406 ). εἴτ' ἔς μέγαν θάλαμον κτλ.. λέγει, ὅτι ἡ θάλασσα ἐκπλύνει καὶ καταπίνει πᾶν κακόν· διὸ καὶ ἡ ῥῆσις : Θάλασσα κλύζει τάνθρωπων κακά. Ἀναφέρει δὲ δύο θαλάσσας κειμένας εἰς τὰς ἄκρας τῆς γῆς, τὴν Ἀτταντίδα ἢ Ἀτταντικὸν Ὡκεανὸν εὑρισκόμενον πέρα τῶν Ἡρακλείων στηλῶν, καὶ τὸν Εὔξεινον Πόντον, δηλ. τὴν ἄκραν δύσιν καὶ ἀνατολήν. Λέγει δὲ Θρήκιον, διότι ἡ Θράκη ἐθεωρεῖτα ὡς πατρὶς τοῦ Ἀρεως, δπως ἡτο καὶ τοῦ Βορέου. Ἐπομένως ὑπαινίσσεται ἐδῶ, ὅτι πρέπει νὰ ἐπανέλθῃ τὸ ταχύτερον εἰς τὴν πατρίδα του. κεραυνῷ· ἡτο οὗτος, ὡς γνωστόν, σύμβολον τῆς δυνάμεως τοῦ Διός. **Λύκειε**· ὁ Σοφοκλῆς τὸ ἐπίθετον τοῦτο τοῦ Ἀπόλλωνος ἄλλοτε μὲν παράγει ἐκ τῆς βίζ. λυκ. —, ἐξ ἡς λυκόφως, ἀμφιλύκη κτλ., ἐπειδὴ ἡτο θεὸς τοῦ φωτός, ἄλλοτε δέ, ὡς ἐνταῦθα σχετίζει αὐτὸ πρὸς τὴν Λυκίαν, ἡ ὅποια ἡτο τὸ κέντρον τῆς λατρείας τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ κατά τινα μῆθον ἡτο δ τόπος τῆς γεννήσως του ὑπὸ τῆς Λητοῦς. Διὰ τοῦτο δὲ λέγει κατωτέρω, ὅτι περιτρέχει τὰ ὅρη τῆς Λυκίας. **Ἀρτέμιδος αἰγλας**· ἡ φωσφόρος ἡ σελασφόρος "Ἀρτεμις εἰκονίζετο ἔχουσα λαμπάδας εἰς ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας. χρυσομίτραν· μίτρα ἡτο πλατύς κεφαλόδεσμος, καταλήγων εἰς στενώτερα καὶ πλαγίως αἰωρούμενα ἄκρα. διόστολος· εἰς πολλὰ ἔργα τέχνης, ἀγγεῖα καπ., εἰκονίζεται ὁ Βάκχος ἀκολουθούμενος ὑπὸ σατύρων καὶ νυμφῶν. **Φλέγοντα**· ὁ Βάκχος ἐπαλλελαμπάδα πεύκης, διότι κατὰ τὸν μῆθον αἱ ἀνὰ τὸν Παρνασσὸν νυκτεριναὶ περιπολίαι αὐτοῦ ἐγίνοντο ὑπὸ τὸ φῶς λαμπάδων. **ἀπότιμον**· λέγει τοιουτοτρόπως τὸν "Αρη, διότι ἐθεωρεῖτο ὡς, εἴπομεν ἀνωτέρω, παντοίων κακῶν πρόξενος, ἐνῷ οἱ θεοὶ ἐθεωροῦντο πάντοτε εὐργετικοὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, λεγόμενοι καὶ δοτῆρες ἔάων ( ἀγαθῶν ).

## ΠΡΩΤΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (216 - 275)

α') 216 - 275

**Λεξιλογικαι.** **ὑπηρετῶ τῇ νόσῳ** = λαμβάνω τὰ ἀναγκαῖα μέτρα κατὰ τῆς νόσου. **ἀλκήν** = ὑπεράσπισιν, βοήθειαν. ἔθηκε τοῦτο ἀντικείμ. τοῦ λάβοις ἄν, ὡς ἐπίτῃγησιν τοῦ: ἀ δ' αἰτεῖς, ὅπερ ἔπρεπε κυρίως νὰ εἶναι ἀντικείμενον τοῦ λάβοις ἄν, ἀλλὰ λόγῳ τῆς ἀπομακρύνσεως ἐτέθη ἀντ' αὐτοῦ: τό : ἀλκήν κανακούφισιν. **ἄγὼ** = ἄ (ἔπη) ἔγώ. **ἔξαγορεύω** = δημοσίᾳ ἀνακοινώω. **ἴένος** μὲν (μετὰ γεν. ἐπειδὴ σημαίνει ἀπειρος) = μὴ ἔχων μὲν σχέσιν. τοῦ πραχθέντος = τοῦ γενομένου φόρου. **αὐτὸς** = μόνος μου. μὴ οὐκ ἔχων, ὑποθ. μετ., τίνα ἔχει ἀπόδοσιν; οὐκ ἀν ἵχνευον μακρὰν (δόδον): μεταφορὰ ἐκ τοῦ τόπου εἰς τὸν χρόνον... διὰ τὰς δύο ἀρνήσεις μὴ οὐκ ιδὲ στίχ. 13. **σύμβολον** (ἐκ τοῦ συμβάλλω = εἰκάζω, συμπεραίνω) = σημεῖον, ἔνδειξις, τεκμήριον. **νῦν δέ**· ἀντίθεσις πρὸς τὸ μὴ πραγματικόν. **ὕστερος** ἐνν. τοῦ πραχθέντος. **τελῶ** = πληρώνω φόρον. **τελῶ εἰς ἀστοὺς** = ἀνήκω εἰς τὴν τάξιν τῶν πολιτῶν (ἐπειδὴ οἱ πολῖται εἰς πολλὰς τῶν ἀρχ. Ἑλλην. πόλεων διηροῦντο εἰς τάξεις, ἀναλόγως τῆς φορολογησίμου περιουσίας αὐτῶν). **προφωνῶ** (ἐπανάληψις τοῦ προηγ. ῥ. ἔξερῶ δι' ἄλλου ρήματος) = διακηρύττω. **Λάιον** κατὰ πρόληψιν. **τούπικλημα** = τὴν κατηγορίαν. **ὑπεξαιρῶ** κυρίως σημαίνει = ἀπὸ κάτω ἔξω ἔξαγω, εἶτα = βγάζω ἀπὸ τὸ βάθος, καὶ ἐδῶ = βγάζω ἀπὸ τὸ βάθος τῆς καρδιᾶς μου· μετ' αὐτὸν ἐννοεῖται τὸ παραλειπόμενον μὴ φοβείσθω, ὅπερ θὰ ὑπεδήλωσε διὰ σημείου τινός (σχῆμα ἀποσιωπήσεως). **πείσεται** (ῥ. πάσχω). **γὰρ αἰτιολογεῖ** τὸ ἀποσιωπηθέν: μὴ φοβείσθω. **ἀστεργῆς** = δυσάρεστος, φοβερός. **εἰ δ' αὖ = ἐὰν δὲ ἀφ'** ἐτέρου. **τὸ κέρδος** = τὴν πρέπουσαν ἀμοιβήν. **τελῶ μέλ.** = θὰ πληρώσω. **χῆ** (= καὶ ἡ) **χάρις προσκείσεται** = καὶ προσέτι θὰ τοῦ δοφέλεται εὐγνωμοσύνη. **δείσας** = ἐνδιαφερθεὶς (ἐκ φόρου μήπως πάθη). **ἀπωθῶ** = ἀψύφω, περιφρονῶ. **τούπος** = τὸ κήρυγμα, τὴν διαταγὴν μου. **ἄ τῶνδε =** δοσα μετὰ ταῦτα. **ἀπαυδῶ** = ἀπαγορεύω. **τὸν ἄνδρα τοῦτον** (τὸν φονέα) ἀντικ. τοῦ εἰσδέχεσθαι καὶ προσφωνεῖν. **γῆς ἔξαρτ.** ἐκ τοῦ τινὸς (κάτοικον). **ἡ σειρὰ τῶν λέξεων**: **ἀπαυδῶ** μήτε τινὰ γῆς τῆσδε εἰσδέχεσθαι μήτε προσφωνεῖν τὸν ἄνδρα τοῦτον (τὸν φονέα) δοτὶς ἐνστί. **εἰσδέχεσθαι**, ἐνν. εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. **κράτη τε καὶ θρόνους** (σχ. ἐν διὰ δυοῖν) = τὴν βασιλικὴν ἔξουσίαν. **κοινὸν =**

κοινωνόν, συμμέτοχον. θύματα = θυσίαι. χρένιψ, ιβος = καθάρσιον, ήγιασμένον ὕδωρ. ὀθεῖν τὸ ἀπαρέμφατον ἐκ τοῦ ἐννοουμένου ἐκ τοῦ προηγ. ἀπαυδῶ κατὰ ζεῦγμα = κελεύω ἢ παραγγέλω. τοῦδε (ἐνν. τοῦ φονέως). τοιόσδε σύμμαχος πέλω = τοιαύτην συμμαχίαν παρέχω. δαιμονι= τῷ θεῷ Ἀπόλλωνι. κατεύχομαι = καταρῶμαι. τις εἰς διὰ τούτων καθιστᾷ ἀριστότερον τὸ νόημα. ἐκτρίβω βίον = ἔξοφλῶ τὴν ζωήν. κακὸν (ἐνν. ὄντα) νιν = αὐτόν, ὑποκ. τοῦ ἐκτρίψαι. ἄμορος = ἐν κακῇ μοῖρᾳ, δυστυχής. ἐπεύχομαι = καταρῶμαι προσέτι. ξυνέστιος = σύνοικος ἐμοῦ. ξυνειδότος = ἐν γνώσει ἐμοῦ. τοῖσδε = τῷ φονεῖ καὶ τοῖς γνωρίζουσι καὶ ἀπκρύπτουσιν αὐτόν. ἀράομαι -ῶμαι (ἐκ τοῦ ἀρά = κατάρα) = καταρῶμαι. ἐπισκήπτω = παραγγέλω, διατάσσω. ὑπὲρ τ' ἐμαυτοῦ, σχ. ὑπερβατόν, ἀντὶ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ τε. θεοῦ, τοῦ Ἀπόλλωνος. ἀκάρπως -ἀθέως = ἐν ἀφορίᾳ καὶ ἐν ἐγκαταλείψει ὑπὸ τῶν θεῶν. θεήλατος = θεόπεμπτος, διατεταγμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ. τὸ πρᾶγμα = ἡ ἔρευνα τοῦ φόνου· ἐν δὲ τῷ ἐπομ. στίχῳ ἀκάθαρτον ἔαν... ἐνν. αὐτὸν (τὸν φόνον)· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: εἰ γάρ μὴ ἦν τὸ πρᾶγμα θεήλατον, οὐδὲ (ἄν) εἰκὸς ἦν οὕτως (ώς μέχρι τοῦδε) ἔαν ἀκάθαρτον (ἄνευ καθαροῦ, ἄνευ ἔξαγνισμοῦ). ἔξερευνᾶν ἐκ τοῦ εἰκὸς ἦν. νῦν δὲ ἀντίθεσις πρὸς τὸ προηγ. ήθελε νὰ εἴπῃ: νῦν δ' ἐπεὶ τὸ πρᾶγμα θεήλατὸν ἔστι, ἀλλ' ἔσπευσε νὰ ἐκθέσῃ τὰ αἰτια, διὰ τὰ ὄποια ἔχει ὑποχρεωτικὸν καθῆκον νὰ ἐνεργήσῃ διὰ τὴν τιμωρίαν τοῦ φονέως. κυρῶ = τυγχάνω. (τὸ) λέκτρον = συζυγικὴ κλίνη. ὁμόσπορος παθητ. σημασίας = ὅμοιος σπαρεῖσα, τὸ ἐνεργ. ὁμοσπόρος = ὅμοιος σπείρασα. τὰ κοινὰ κοινῶν = κοινότης κοινῶν (ἥτοι τὰ τέκνα τοῦ Οἰδίποδος θὰ ἥσαν ἀδελφοὺς τῶν τέκνων ἐκείνου, ἀν κατέλειπε τέκνα). νῦν· νέα ἀντίθεσις λόγῳ τοῦ προηγγθ. εἰ μὴ ἐδυστύχησεν δηλ. ἀλλ' ἡ τύχη τὸν ὀδήγησεν εἰς τὸν θάνατον· ἡ ὅλη πρότασις ἀνθ' ὄν... κεῖται παρενθετικῶς ἐν τῷ λόγῳ. κράτα (αἰτιατικὴ τοῦ κάρα = κεφαλή). ἐνάλλομαι = πηδῶ ἐναντίον, ἐνσκήπτω. ἀνθ' ὄν = διὰ ταῦτα (διὰ τὰς ἀνωτέρω μνημονευθείσας αἰτίας): τάδε σύστ. ἀντικ. εἰς τὸ ὑπερμαχοῦμαι = θὰ καταβάλω αὐτάς τὰς προσπαθείας ὑπέρ... ἀφικιοῦμαι ἐπὶ πᾶν = τὸ πᾶν πράττω, τὸ πᾶν ἐπινοῶ. Λαβδακείω ἀντὶ Λαβδάκου. παιδὶ δοτ. χαριστ. καὶ ταῦτα τοῖς μὴ δρῶσιν = καὶ τοῖς μὴ ταῦτα δρῶσι. Ὁ Οἰδίποος μετὰ τὴν συνδρομὴν τῶν ἀνθρώπων ἐπικαλεῖται τὴν τῶν θεῶν καὶ ζητεῖ τρία τινά, δηλούμενα διὰ τῶν τριῶν ὥρημά των εὔχομαι, κατεύχομαι, ἐπεύχομαι. μήτ' ἀνιέναι = μήτε νὰ

ἐπιτρέψουν νὰ γίνη. **ἄρωτος** σημ. τὸν χρόνον, καὶ ὁν γίνεται ἡ ἄροσις, καὶ τὸν καρπόν, ὅπως ἐδῶ. **παῖδας** ἐνν. ἀνιέναι, διότι ἡ γυνή, ὅπως ἡ γῆ, ἀποδίδει ὡς καρπούς τέχνα. φθερεῖσθαι = φθαρήσεσθαι. **κάτι τοῦδ' ἔχθιονι** = καὶ δι' ἔτι χειροτέρας ἀπὸ τὴν παροῦσαν. **ὑμῖν** ἀντίθεσις εἰς τὸ ἀνωτέρω τοῖς μὴ δρῶσιν... σύμμαχος κατηγορ. προληπτικὸν = ὡς σύμμαχος. **ξυνεῖεν** (ξύνειμι) = εἴθε νὰ εἶναι μαζί μου, μὲ τὸ μέρος μου (νὰ εἶναι βοήθειά μου).

**Πραγματικαί. αἰτεῖς.** ὁ Οἰδίπους, ὅτε ἤδετο ἡ τελευταία ἀντιστροφὴ τοῦ χοροῦ, ἤκουσε τὰ λεγόμενα. **πᾶσι Καδμείοις.** ὁ χορὸς ἀντιπροσωπεύει τὸν ὄλον λαὸν τῶν Θηβῶν. **χέρνιψ** εἶναι τὸ ἡγριασμένον ὕδωρ, ὅπερ καθηγιάζετο δι' ἐμβαπτιζομένου ἐν αὐτῷ δαυλοῦ, ὃν ἐλάμβανον ἐκ τῆς ἐν τῷ βωμῷ πυρᾶς. Διὰ τοῦ ἡγριασμένου δὲ αὐτοῦ ὕδατος περιέρριψεν τοὺς παρευρισκομένους ἐν τῇ θυσίᾳ καὶ ἐξήγγιζον αὐτούς. **Δίκη.** θυγάτηρ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Θέμιδος, μιᾶς τῶν Ωρῶν, πάρεδρος τοῦ πατρός της οὖσα καὶ καταγγέλλουσα εἰς αὐτὸν πάντα ἀδικον δικαστήν, εἶναι προσωποποίησις τῆς δικαιοσύνης. **εὗ ξυνεῖεν.** ὁ λόγος τοῦ βασιλέως προκαλεῖ, ὡς εἶναι φυσικόν, πολλὴν συμπάθειαν τῶν θεατῶν, ἐπειδὴ γνωρίζουσιν, ὅτι τὸ ἔγκλημα, διὰ τὸ ὅποιον ἐκφέρει ἀρετάς, εἶναι ἰδικόν του ἔγκλημα καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἀπευθύνει αὐτὸς εἰς τὸν ἔκαυτόν του ἐν ἀγνοίᾳ τῆς καταστάσεώς του.

β') 276 - 299

**Λεξιλογικαί. ἀραιός** (ἀρά) = κατηραμένος, μεστὸς ἀρᾶς. **ἀραιόν μ' ἔλαβες** = μὲ ἐδέσμευσες διὰ τῶν ἀρῶν σου. **ὦδε = τοιούτοις ποτρόπως,** ὑπὸ τὸ βάρος αὐτῶν (τῶν καταρῶν σου.). **γάρ = δηλαδή.** τὸ ζήτημα εἶναι ἀντικ. τοῦ πέμψαντος καὶ τοῦ εἰπεῖν. **ὅστις εἰργασταί ποτε πλαγή.** ἔρωτ. πρότ., ἀντικείμ. δὲ τοῦ εἰργαστοῦ ἐνν. τὸν φόνον. **δίκαια = ὄρθιά.** ἐκ τῶνδε = μετὰ ταῦτα. εἴ καὶ τρίτα ἐστί, τοῦτο δεικνύει τὴν μεγάλην προθυμίαν τοῦ Οἰδίποδος, διὰ νὰ ἀνακαλύψῃ τὸν φονέα. **παρίημι = ἀφίνω.** τοῦ ὄγκου τούτου, ὡς κωλυτικοῦ, τίθεται συμπλήρωμά τὸ μὴ μετ' ἀπαρεμφάτου, ἐὰν δὲ εἶναι ἀρνητικόν, τίθ. τὸ μὴ οὐ μετ' ἀπαρεμφάτου. **ταῦθ' ὄρῶντα = ταῦτα εἰδότα.** μάλιστα = κατ' ἔξοχὴν (ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους μάντεις).

ἡ σειρὰ τῶν λέξεων εἶναι : ἐπίσταμαι ἀνακτα Τειρεσίαν μάλιστα δρῶντα ταύτα ἀνακτι Φοίβῳ. οὐκ ἐν ἀργοῖς=οὐχὶ μεταξὺ τῶν ἀμεληθέντων καὶ μὴ ἔκτελεσθέντων. ἐπραξάμην = ἐπραξα καὶ χάριν τοῦ ἰδίου συμφέροντός μου ( ὡς μέσον ). διπλοῦς=τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον ( σπουδὴ τοῦ Οἰδίποδος ). θαυμάζεται μὴ παρών προσωπ. σύνταξις ἀντὶ ἀπροσώπ. : θαυμαστόν ἐστι μὴ παρεῖναι αὐτόν. καὶ μήν = καὶ βεβαίως. κωφός ὁ μὴ δυνάμενος ν' ἀκούσῃ, ἀλλὰ καὶ ὁ μὴ ἀκούσμενος, ὁ ἀόριστος, ὁ ἀσαφῆς. τὰ ποῖα; ( ὅδε στίχ. 120 ). δόδοι-πόρων ἀγωτέρω ἐλέχθη ( στ. 122 ), διτὶ ὑπὸ ληστῶν ἐφονεύθη, τώρα λέγεται διτὶ ὑπὸ δόδοιπόρων, ὅπερ ἐγγίζει περισσότερον πρὸς τὴν ἀλήθειαν. τὸν δ' ἰδόντα = τὸν δὲ αὐτόπτην μάρτυρα. εἰ δείματός γ' ἔχει μέρος = ἐὰν βέβαια τὸν κατέχῃ καὶ μικρὸς φόβος. οὐ μενεῖ = δὲν θὰ ἀντιμετωπίσῃ, δὲν θὰ ἀναμείνῃ νὰ ἐκπληρωθῶσι, νὰ ξεσπάσουν κατὰ τῆς κεφαλῆς του, ἐνν. : ἀλλὰ θὰ ἐμφανισθῇ. τάρβος ( τὸ ) = φόβος. δρῶντι τάρβος ἐστί· τί διαφέρει τοῦ τάρβος ἐστὶ δρᾶν; οὐδὲ ἔπος = οὔτε καὶ ὁ λόγος ( ἡ κατάρα ). γάρ = δηλαδή. οἴδε· οἱ ἀποσταλέντες ὑπὸ τοῦ Οἰδίποδος πομποὶ καὶ ὁ ὀδηγῶν τὸν τυφλὸν παῖς, οἴτινες ἀγουσι τὸν διὰ τῆς δεξιᾶς παρόδου εἰσερχόμενον Τειρεσίαν. ἐμπέφυκε τάληθὲς = εἶναι ἔμφυτος ἡ ἀλήθεια.

**Πραγματικαί.** ἀλλ' ἀναγκάσαι θεοὺς οὐδ' ἂν εἰς... πῶς χαρακτηρίζεται ἐνταῦθα ὁ Οἰδίπους ἔναντι τῶν θεῶν; **ἀνακτα.** ἀποκαλεῖ ἀνακτα τὸν Τειρεσίαν, διότι συγκατελέγετο εἰς τοὺς εὐγενεῖς Θηβαίους. **Κρέοντος εἰπόντος.** τὴν συμβουλὴν ταύτην ἔδωκεν ὁ Κρέων εἰς τὸν Οἰδίποδα οὐχὶ ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἀλλ' ἐντὸς τῶν ἀνακτόρων. Πάντως διὰ τῆς συμβουλῆς ταύτης προπαρασκευάζεται ἡ κατωτέρω σχηματισμησομένη ὑπόνοια τοῦ Οἰδίποδος, διτὶ δ Τειρεσίας ἐπεισθη ὑπὸ τοῦ Κρέοντος νὰ μὴ εἴπῃ τὴν ἀλήθειαν.

γ') 300 - 315

**Λεξιλογικαί.** νωμάω-ῶ ( νέμω ) ( ἐνν. ἐν φρεσὶ ) = ἀνακινῶ ἐν τῇ ψυχῇ μου, ἔξετάζω καὶ κρίνω. πάντα ἐπεξηγεῖται ὑπὸ τῶν διδακτά τε ἄρρητά τε, ἀπερ ἐπίσης ἐπεξηγ. ὑπὸ τῶν : οὐράνια τε καὶ χθονιστιβῆ κατὰ σχῆμα χιαστόν. ἄρρητα μεταφορὰ ἀπὸ τῶν ἴερῶν, τῶν μὴ μεταδιδομένων εὐκόλως εἰς τοὺς μὴ μεμυημένους. **χθονοστιβῆς** = ὁ

πατῶν τὴν γῆν, ὁ ἐπίγειος. τὴν πόλιν κατὰ πρόληψιν ἀντί : φρονεῖς δ' ὅμως, οἴα νόσω πόλις σύνεστιν. νόσῳ προσωποποιία: τὰ ὥρματα ἔξευρίσκομεν καὶ κλύεις μὲ σημασ. παρακειμ. πέμψασιν ἡμῖν (ἀγγέλους, θεωρούς). ἀντέπεμψεν = ἀνταπέστειλεν ἀπόκρισιν. ἔκλυσις = ἀπολύτρωσις. ἀν ἐλθεῖν ἀπόδοσις τῆς ὑποθέσεως : εἰ ἐκπεμψάμεθα. νῦν = κατὰ ταῦτα. φθονῶ = ἀρνοῦμαι. φάτιν ἀπ' οἰωνῶν = μαντείαν ἀπὸ οἰωνοσκοπίαν. ὁδὸν = τρόπον. ῥύομαι = ὑπερασπίζομαι, σώζω, ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ ῥῦσαι ἐνυπάρχει ἡ ἔννοια τῆς ἀποκρούσεως, ὡστε : ῥῦσαι δὲ πᾶν μίασμα τοῦ τεθνηκότος = σῶσον δὲ ἡμᾶς ἀποκρούων (διώκων μακρὰν) πᾶν μίασμα προερχόμενον ἀπὸ τοῦ ἀποθανόντος. ἐν σοὶ γάρ ἐσμεν = διότι ἀπὸ σοῦ ἔξαρται ἡ ὑπαρξία μας, ἡ σωτηρία μας. ἄνδρα = ἔκαστον (ὑπόκτονος ὁφελεῖν)· ἡ σειρά τῶν λέξεων : καλλιστος δὲ πόνος (ἐστίν) ὁφελεῖν ἄνδρα, ἀφ' ὧν ἔχοι τε καὶ δύναιτο.

**Πραγματικαί.** διδακτὰ τε ἄρρητά τε καὶ. διὰ τούτων θέλει νὰ δηλώσῃ τὴν μεγάλην μαντικὴν δύναμιν τοῦ Τειρεσίου, ἣν ἔλαβεν οὗτος ὅμοιος μὲ τὴν μακροβιότητα; ζήσας ἐπὶ ἐπτὰ ἡ ἔννεα γενεάς, εἰς ἀντάλλαγμα τῆς γενομένης ὑπὸ τῶν θεῶν τυφλώσεως του. ῥῦσαι· ἡ ἐπικαληψίς τοῦ αὐτοῦ ἡρήματος φανερώνει τὸ μέγα ἐνδιαφέρον τοῦ βασιλέως καὶ ἔξαρτει τὴν θερμήν παράκλησιν αὐτοῦ πρὸς τὸν Τειρεσίαν. ἄλλην μαντικῆς ὁδὸν ἐννοεῖ ἄλλον τρόπον μαντικῆς ἐκτὸς τῆς οἰωνοσκοπίας, εἰς ἣν κυρίως διεκρίνετο διά μάντις, ἢτοι τὴν δι' ἐμπύρων μαντικήν.

δ') 316 - 403

**Λεξιλογικαί.** φρονῶ = φρονῶ ὁρθῶς, γνωρίζω τὴν ἀλήθειαν. τέλη λύω = λυσιτελῶ, ὁφελῶ. ταῦτα (δηλαδὴ διτι δεινόν ἐστι φρονεῖν ἔνθα). γάρ... αἰτιολογεῖ τὸ ἐπιφώνημα φεῦ. διόλλυμι = λησμονῶ. οὐκ ἀν ἴκομην, ἀπόδοσις τίνος ἐννοουμένης ὑποθέσεως; ἀθυμοῖς = δύσθυμοις. ὅφεις μ' ἔσ οἶκους, ἐνν ἵέναι. ῥῆστα = εὔκολώτατα. διαφέρω = ὑποφέρω μέχρι τέλους. τὸ σὸν - τούμδον = τὴν μοῖράν σου — τὴν ἴδικήν μου. τὸ σὸν τε σὺ κάγὼ τούμόν, εἴδος χιαστοῦ σχήματος. ἦν ἐμοὶ πίθη (δηλ. μὲ ἀφήσης νὰ ἀπέλθω). ἔννομα = σύμφωνα πρὸς τὸν νόμον (τ. ε. πρὸς τὸ κήρυγμα τοῦ Οἰδίποδος). τὴνδε φάτιν τὸν ἀναμενόμενον τοῦτον λόγον σου. ἀποστερῶ =

ἀποκρύπτω. γάρ αἰτιολογεῖ τὴν παραλειφθεῖσαν πρότασιν: οὐ λέγω ἐν-  
νομα οὔτε προσφιλῆ. οὐδὲ τὸ σὸν φώνημα ἵὸν πρὸς καιρὸν σοὶ  
= οὔτε καὶ οἱ ἴδιοι σου λόγοι ἀποβαίνουσι πρὸς ἀγαθόν σου. φώ-  
νημα ἐννοεῖ γενικῶς τὸ διάταγμα καὶ τοὺς τελευταίους τούτους λόγους  
τοῦ Οἰδίποδος. ὡς οὖν μηδὲ ἔγώ ταῦτὸν πάθω, ἐπρόκειτο νὰ εἴπῃ  
τὴν λέξιν σιγήσομαι ή μᾶλλον ἄπειμι, ὅπερ δηλοῦται ἐκ τοῦ ἐπομέ-  
νου στίχου, ὃπου φάνεται ὅτι ὁ μάντις κινεῖται διὰ νὰ φύγῃ. φρο-  
νῶν γε = ἐνῷ βέβαια ἡξεύρεις. ἀποστραφῆς = ἀπέλθης· προσκυ-  
νοῦμεν ἵκτήριοι (τυπικὴ φράσις πρὸς δήλωσιν ἰσχυρᾶς παρακλήσεως )  
= εὑσεβῆς σὲ θερμοπαρακλοῦμεν. οὐ μὴ ποτε, τὸ οὐ μὴ μεθ' ὑποτ. ἀρ.  
σημ. ἐντονον ἀρνησιν. μὴ ἐκφήνω = διὰ νὰ μὴ φανερώσω. τὶ φής; ἐντεῦ-  
θεν ἀρχεται ὀργιζόμενος. ἄλλως = μάτην, ἀνωφελῶς. ἐλέγχω = ἐρω-  
τῶ νὰ μάθω. δργαίνω· ἔχει μεταβατ. σημασ. ὡς ἐδῶ = εἰς ὀργὴν κι-  
νῶ· ή φράσις μετριάζει τὴν κακὴν ἐντύπωσιν ἐκ τῆς ὕβρεώς: ὃ κα-  
κῶν κάκιστε, ἀφ' οὗ ἄλλωστε ἐλπίζει ὅτι θὰ λύσῃ τὴν σιωπήν του ὁ  
μάντις. ἔξερεῖς τοῦ ἔξαγορεύω = λέγω φανερά. ἀτεγκτος, (ἀ-τέγγω =  
βρέχω) = ἀδάκρυτος, ἀσυγκίνητος. ἀτελεύτητος = ὁ μὴ δίδων τέλος  
εἰς πρᾶγμά τι, ὁ ἰσχυρογνώμων. δργὴ σημαίνει γενικῶς ἥθος, χαρα-  
κτήρ, ἐδῶ δὲ διὰ μὲν τὸν Τειρεσίν ἐννοεῖ ἰσχυρογνωμοσύνην, διὰ δὲ  
τὸν Οἰδίποδα ὀξυθυμίαν. τὴν σὴν ναίουσαν· ὑπαινίσσεται, κεκαλυμμέ-  
νως τὴν σύζυγον του Ἰοκάστην. ψέγεις ἐπανάληψις μοιμφῆς μετὰ τὸ  
ἐμέμψω, γάριν ἐμφάσεως. γάρ αἰτιολογ. τὸ ἐννοούμ. ἐκ τῶν ἀνωτέρω  
ἔχω βεβαίως δργήν. ἀ ἀτιμάζεις πόλιν· τὸ ἀτιμάζω ὡς στερητ. συντάσ-  
σεται μετὰ διπλῆς αἰτιατικῆς. ἥξει γάρ αὐτά, (σιωπῶ) διότι τὰ  
πράγματα μόνα των θὰ φανερωθῶσιν. πέρα = περισσότερον. πρὸς  
τάδε· τοῦτο τιθέμενον μετὰ προστακτικῆς σημαίνει ἀμετάτρεπτον ἀπό-  
φασιν = ἐναντὶ τούτων. θυμόδομαι-οῦμαι = δργίζομαι, καὶ μὴν πα-  
ρήσω (παρίημι) γ' οὐδὲν = καὶ ὅμως τίποτε βεβαίως δὲν θὰ πα-  
ραλείψω. ἄπερ = ἔκεινων ἀ. ξυμφυτεύω = συμπράττω. καὶ ἐπιδοτ.  
= ὅχι μόνον ὅτι γνωρίζεις, ἀλλὰ καί... δσον μὴ χερσὶ καίνων (πε-  
ριορίζει τὴν ἐννοιαν τοῦ εἰργάσθαι) = ἐκτὸς μόνον ποὺ δὲν τὸν ἐφόνευ-  
σες μὲ τὰ ἵδια σου τὰ χέρια. ἄληθες = ἀλήθεια; ἀναβιβάζεται ὁ  
τόνος ἐπὶ ἐρωτηματ. εἰρωνείας. ωπερ (ἀντὶ τοῦ ὅπερ) καθ' ἔλξιν πρὸς  
τὸ κηρύγματι. προσαυδῶ = προσφωνῶ, ὡς δητι· ἔθηκε δοτ. ἀντὶ αι-  
τιατ. δητα πρὸς τὸ σέ, διὰ νὰ ἀποφευχθῇ ἡ παρανόησις πρὸς τὸ ἐμέ.  
κάφ = καὶ ἀπό. τοῦτο· ἐνν. τὸ ἐκκινῆσαι τόδε τὸ βῆμα, ἥτοι τὰ ἐπα-

κολουθήματα τῆς πράξεως σου ταύτης. ποῦ = πῶς. πέφευγα· ἔχω ήδη διαφύγει (διὰ τοῦ παρακ. δηλοῦται τὸ τετελεσμένον). Ισχὺον κατηγορ. διὰ τῶν κατωτέρω ὁ Οἰδίπους προσπαθεῖ, οἷονεὶ ἀνακρίνων ν' ἀποκαλύψῃ συνωμοσίαν, ἢν ὑποπτεύεται. ἐκπειρῶμαί τινος = ὑποβάλλω τι εἰς δοκιμασίαν· ἡ ἔννοια ἐδῶ εἶναι: ὑποβάλλεις τοὺς λόγους μου εἰς δοκιμασίαν, ἂν δηλαδὴ θὰ ἐμμείνω εἰς αὐτοὺς ἡ θὰ περιπέσω εἰς ἀντιφάσεις. οὐχ ὥστε γ' εἰπεῖν γνωστὸν = οὐχὶ ἔννῆκα οὕτως, ὥστε εἰπεῖν ἐγνωσμένον, δὲν ἐνόησα τόσον πολύ, ὥστε νὰ εἴπω δτὶ τὸ ἔχω κατανοήσει. φονέα σὲ φημι κτλ. ἡ κανον. σειρὰ τῶν λέξεων εἶναι: φημὶ φονέα σε κυρεῖν τάνδρός, οὗ τὸν φονέα ζητεῖς. οὐ τι χαίρων = οὐχὶ ἀτιμωρητί. πημονάς = ὕβρεις. δσον γε χρήζεις ἐνν. λέγε. αἰσχισθ' ὅμιλῶ = ἔχω αἰσχροτάτας (ἐνν. συζυγικάς) σχέσεις. τοῖς φιλτάτοις ἐνν. τῇ μητρὶ. Ίν' εἴ κακοῦ πλαγ. ἐρωτ. πρότ. κακοῦ· γεν. μεριστ. ἡ = ἀλήθεια. γέγγηθα παρακ. τοῦ γηθέω = χαίρω, ἀγάλλομαι. γεγγηθώς ἀεὶ = πάντοτε ἀτιμώρητος. ἀλλ' ἔστι ἐνν. τῆς ἀληθείας σθένος. σοὶ... σοὶ δοτικαὶ τῆς ἀναφορᾶς. τυφλὸς τὰ τ' ὄπα... ἡ παρήχησις τοῦ τὸ ἐπαυξάνει τοὺς πειρακτικοὺς λόγους τοῦ Οἰδίποδος, εἶναι δὲ πολὺ πειρακτικοὶ οἱ λόγοι του καὶ διότι ἀναφέρονται εἰς φυσικὸν ἐλάττωμα τοῦ μάντεως· τὸ τυφλὸς ἀνήκει μόνον εἰς τὰ ὅμματα, ἐνῷ εἰς τὰ ὄπα καὶ τὸν νοῦν ἐννοεῖται κατὰ ζεῦγμα τὸ ἐπίθετον ἀμβλύς ἡ ἀλλο συναφές αὐτοῖς. ταῦτα δνειδίζων = αὐτὰς τὰς ὕβρεις (τὴν ἀμβλύτητα τοῦ νοῦ καὶ τὴν τυφλότητα). πρὸς μιᾶς νυκτὸς = ὑπὸ μιᾶς συνεχοῦς τυφλώσεως (σκότους). γάρ· αἰτιολογεῖ τὸ ἐννοούμ. οὐχ ἀν βλέψαιμι σε. ὡς τάδε (δηλ. πεσεῖν σε). ἐκπρᾶξαι μέλει = ὁ ὄποῖς ἐνδιαφέρεται νὰ κατορθώσῃ αὐτὰ ἐδῶ (δηλ. νὰ πέσης). ἐξευρήματα = ἐπινοήματα. Κρέων δέ σοι πῆμα οὐδὲν = ἀλλ ὁ Κρέων οὐδεμίαν βλέψηγε σοῦ παρέχει. ὑπερφέρω = ὑπερτερῶ, ὑπερέχω. πολύζηλος βίος = ὁ πλήρης φθόνου καὶ ἀμίλλης βίος. δωρητὸν οὐκ αἰτήτον = δωρηθεῖσαν καὶ οὐχὶ ζητηθεῖσαν. πιστὸς εἰρων. ὑπελθών... ὑφείς(ἡ πρόθ. ὑπὸ σημαίνει τὸ λαθραῖον τὸ ὅπουλον) = λαθραίως ὑπεισελθών... ὑποβαλὼν ὡς ὅργανον· μεταφορὰ ἐκ τῶν παλαιόντων. μάγος = ἀπατεών. ἀγύρτης (ἀγείρω), ὄπως καὶ παρ' ἡμῖν = ὁ πλάνος. δέδορκε τοῦ δέρκομαι (= βλέπω) = ἔχει τὰ βλέμματά του, τὸν νοῦν του. τὴν τέχνην ἐνν. τὴν μαντικὴν τέχνην. ποῦ; εἰς ποίας περιπτώσεις; σαερής = ἀψευδής. κύων = σκύλα, τέρας. ῥαψῳδὸς = αἰνιγματοπλόκος. ἐκλυτήριος = ἀπαλλακτικός, ἀπολυτρωτικός. τούπιόντος =

τοῦ τυχούντος ( γεν. κατηγορ. )· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: καίτοι διειπεῖν ( ὑπόκ. ) τὸ αἰνιγμα οὐκ ἦν τούπιόντος. προυφάνης = ἐφανερώθης· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: ἦν σὺ προυφάνης οὐκ ἔχων γνωτόν, οὕτ' ἀπ' οἰωνῶν οὔτε ἐκ θεῶν του. νὶν = τὴν Σφίγγα. κυρήσας = ἐπιτυχών τῆς λύσεως τοῦ αἰνίγματος. γνώμη = διὰ τῆς ἐπινοίας μου. ἐκβαλεῖν ἐνν. θρόνων. παραστατῶ = ἵσταμαι πλησίον. πέλας = πλεονασμός. χῶ συνθεῖς = καὶ ὁ σκευωρήσας. ἀγηλατέω-ῶ = τὸν ἐναγῆ ἀπομακρύνω. παθών ( ἐνν. τοιαῦτα ) οἴά περ φρονεῖς, ἔγνως ἂν = θὰ ἔβαζες μυαλό, θὰ ἐνουθετεῖσο, θὰ συνετίζεσο.

**Πραγματικάι. φρονεῖν**· ὁ Τειρεσίας ἐγγνώριζε τὸν φονέα τοῦ Λατοῦ, ἀλλὰ σεβόμενος τὸν σωτῆρα τῆς πόλεως δὲν ἤθελε νὰ μαρτυρήσῃ διὰ νὰ μὴ τὸν ἐκθέσῃ. Προσκληθεὶς δὲ ἤδη ὑπὸ τοῦ Οἰδίποδος εἶχε μὲν ἀπόφασιν ἐν ἀρχῇ νὰ εἴπῃ τὸ μυστικόν, ἀλλὰ κατελήφθη ὑπὸ δισταγμοῦ λόγῳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ τοῦ βασιλέως. ῥάστα γὰρ τὸ σόν... αἱ φράσεις τοῦ μάντεως εἶναι σκοτεινά, ὡς συνήθως. πλοῦτος καὶ τυραννίς, ταῦτα ἔθεωροιντο ὡς ὕψιστα ἀγαθὰ καὶ διὰ τοῦτο προεκάλουν εὐκόλως τὸν φθόνον τῶν ἄλλων. ἀγύρτης· ἀγύρται παρ' ἀρχαίοις ἐλέγοντο κυρίως πλανόδιοί τινες Ἱερεῖς, ἀσχολούμενοι εἰς τὸ ἔργον μαγείας καὶ διὰ τοῦτο ἡ λέξις ἀγύρτης συνδέεται μὲ τὴν λέξιν μάντις καὶ χρησιμεύει ὡς ὕβρις ἐναντίον αὐτοῦ. ἐκ θεῶν γνωτόν... ἐκ τῶν μάντεων ἄλλοι μὲν ἐνεπνέοντο ὑπὸ τινος θεοῦ, ἄλλοι δὲ παρτηροῦντες ἡρμήνευον τοὺς οἰωνούς. παθών ἔγνως ἂν κατὰ τὸ παροιμιῶδες «παθόντα μαθεῖν» ( πρβλ. τὸ παρ' ἡμῖν ὁ παθός μαθός ).

ε' ) 404 - 462

**Λεξιλογικαί.** ἡμῖν μὲν εἰκάζουσιν = εἰς ἡμᾶς τούλάχιστον, καθὼς δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν. δεῖ· συντάσ. μετὰ τῆς γενικῆς τοιούτων καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου σκοπεῖν. δπως λύσομεν πλαγ. ἐρωτ. πρότασις, χρησιμεύουσα καὶ ὡς ἐπεξηγ. τοῦ τόδε. ἔξιστάτεον ( σοι ) = πρέπει νὰ ἔξισθω πρὸς σέ. γοῦν = τούλάχιστον. τὸ ἀντιλέξαι ( προσδιορισμὸς ἀναφορᾶς ) = εἰς τὸ νὰ δώσω ἵσην ἀπάντησιν. τοῦδε δηλ. τοῦ ἵσα ἀντιλέξαι. προστάτου γράφομαι = γράφομαι ἔχων τὴν προστασίαν τινός. **Κρέοντος** γεν. κατηγορηματική. δέρκομαι ( εξ οὗ δράκων ) = βλέπω καθαρῶς, ἔχω τὴν δύναμιν τῆς ὁράσεως. καὶ... καὶ ἐτέθησαν δύο προτάσεις κατὰ παράταξιν, ἀντὶ νὰ τεθοῦν καθ' ὑπόταξιν

= εἰ καὶ δέδορκας, οὐ βλέπεις. ἵν' εἴ κακοῦ πλαγ. ἐρωτ. πρότ. δπως καὶ αἱ εἰσαγόμεναι διὰ τοῦ ἔνθα καὶ δτων· ἔνθα ἐννοεῖ τὸν πατρικὸν οἶκὸν, τὸ δὲ δτων μέτα ἐννοεῖ τὴν μητέρα. τοῖς σοῖσιν αύτοῦ... ἀκολουθεῖ κανονικῶς νέρθε (ἐνν. τὸν πατέρα) καὶ ἐπὶ γῆς ἄνω (ἐνν. τὴν μητέρα). ἀμφιπλήξ (ἀμφὶ-πλήττω) = ἐκατέρωθεν πλήττουσα, κτυπῶσα καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη, δηλ. καὶ ἀπὸ τοῦ πατρὸς καὶ ἀπὸ τῆς μητρός. δεινόπους = ἔχουσα φοβεροὺς πόδας, φοβερὰ διώκτρια. δρθά = τὰ πράγματα ὑπὸ τὴν ἀληθῆ αὐτῶν ὅψιν. σκότος = διαρκές σκότος. λιμὴν = θάλασσα. Κιθαιρῶν = ὄρος (ἔθηκε τὴν συγκεκριμένην καὶ ἀτομ. ἐννοιαν Κιθαιρῶν, ἀντὶ τῆς γενικῆς ὄρος, ἵσως διότι ἐν Κιθαιρῶνι ἔζετέθη ὁ Οἰδίπους ὡς βρέφος). σύμφωνος = συμφωνῶν, ἀντηχόντων. συντάσ. μετὰ τῆς γενικῆς βοῆς = θὰ ἀντηχήσῃ τοὺς θρήνους σουναταισθάνομαι = αἰσθάνομαι καλά, κατανοῶ. ὑμέναιος = τὸ γαμήλιον ἄσμα, εἴτα δὲ μετωνυμικῶς σημ. τὸν γάμον. δόμοις = ἐν τῷ πατρικῷ οἴκῳ. ἄνορμον = ἀνευ ἀσφαλοῦς λιμένος (κατηγορ.). ἄνορμος ὑμέναιος δὲ εἶναι ὁ ἀλίμενος γάμος· ἡ μετοχὴ τυχῶν εἶναι ἐνδοτική. εὐπλοίας ἐνν. τὴν εὔνοϊκὴν λύσιν τοῦ αἰνίγματος. ἄλλων κακῶν = τῶν ἄλλων βδελυρῶν σχέσεων σου (μετὰ τῆς μητρός). ἄστρος ἔξισώσει σοὶ τε... παρήχησις τοῦ σ., λόγω δξύτητος τοῦ λόγου. πρὸς ταῦτα = ἔναντι αὐτῶν, ποὺ σοῦ λέγω. τούμὸν στόμα = τὰς προφτείας μου, ἐμέ. προπηλακίζω κυρίως σημ. χρίω διὰ πηλοῦ, ῥίπτω εἰς τὴν λάσπην, ἐδῶ μεταφορικῶς: ὑβριστικῶς μεταχειρίζομαι τινα, διασύρω· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: οὐ γάρ ἔστι βροτῶν, δστις ἐκτριβήσεται ποτε κάκιον σοῦ. ἐκτριβομαι = φθείρομαι, καταστρέφομαι ἐξ ὀλοκλήρου. οὐκ εἰς ὅλεθρον ἐνν. ἄπει = δὲν πᾶς νὰ χαθῆῃ τὸ αὐτὸ δῆμα ἐννοητέον εἰς τὸ οὐχὶ θᾶσσον. ἄψορρος ἐκ τοῦ ἄψ (= ὀπίσω) καὶ ῥέω = ὀπίσω πορεύομενος· ἐδῶ σημαίνει ὀπίσω. ἀποστρέφομαι = στρέφομαι πρὸς τὰ ὀπίσω· τά: πάλιν ἄψορρος, ἀποστραφεὶς ἄπει, ἔχουσι τὴν αὐτὴν περίπου σημασίαν καὶ ἀποτελοῦσι πλοῦτον ἐκφράσσως, γίνεται δὲ τοῦτο συνήθως, δταν ὁ λέγων κατέχεται ὑπὸ μεγάλης συγκινήσεως ἡ ὀργῆς. οὐδ' ἵκόμην κλπ. ἐννοεῖται: οὐ μόνον ἄπειμι θᾶσσον, ἀλλ' οὐδ' ἄν... φωνήσοντα· τίνος εἰδους μετοχὴ εἶναι; σχολῆς κυρίως = δυσκόλως, καὶ ἐκ τῆς σημασίας αὐτῆς = οὐδέποτε. ἔστειλάμην = μετεπεμψάμην· ἔστειλάμην ἀν ἀπόδ. τίνος ὑποθέσεως; γονεῦσι δοτ. τῆς κρίσεως. μῶροι-ἔμφρονες ἐπεξηγοῦν καὶ ἀναπτύσσουν τὸ τοιούτε. ποίοισι ἐνν. γονεῦσι. μεῖνον· εἰπὼν τὰ προηγού-

μενα δ Τειρεσίας ἐδοκίμασε νὰ φύγη, ἀλλὰ ἐπειδὴ ὑπεδήλωσεν, ὅτι γνωρίζει τοὺς ἀληθεῖς γονεῖς, ἐνεθυμήθη ὁ Οἰδίπους τὰ ἐν Κορίνθῳ λεγόμενα περὶ αὐτοῦ καὶ τὸν δοθέντα χρησμὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ διὰ τοῦτο, θέλων νὰ μάθῃ τὴν ἀληθῆ καταγωγὴν του, τὸν προτρέπει νὰ μείνῃ, ἐνῷ πρότερον τὸν ἔστελλε εἰς ὅλεθρον. **ἐκφύει**, ἰστορ. ἐνεστ. =ἔχει γεννήσει, εἶναι πατήρ μου. **φύσει** ἐδῶ σημ. =ἀποκαλύψει τὴν γέννησίν σου, τοὺς γεννήτοράς σου. **διαφθείρω**=καταστρέψω (ἐνν. τὰ μετὰ τὴν ἀποκάλυψιν παθήματά του). **αἰνικτὰ**=αἰνιγματώδη. **ἄριστος** εἴρων. **μέγαν** ἐνν. τὴν δόξαν του ἐπὶ τῇ λύσει τοῦ κινήγματος καὶ τῇ ἀναλήψει τοῦ βασιλικοῦ ἀξιώματος· ὑπόθεσις τοῦ εὐρήσεις εἶναι: ἐὰν σκέψῃ καλῶς. **ἡ τύχη**=ἡ τυχαία σύμπτωσις τῆς λύσεως τοῦ αἰνίγματος· διατὸν κατέστρεψεν αὐτόν; **οὐ μοι μέλει**=δὲν μὲν ἐνδιαφέρει (ἐνν. ὅτι μὲν κατέστρεψεν ἡ τύχη). **εἰ τὴν πόλιν τὴνδ'** **ἔξέσωσα**=ἀρκεῖ, ποὺ ἔσωσα αὐτὴν ἐδῶ τὴν πόλιν (πῶς χαρακτηρίζομεν πάλιν ἐνταῦθα τὸν Οἰδίποδα; ) **κομιζέτω δῆτα**=ἀς τὴν ὁδηγήσῃ λοιπὸν (ἀπ' ἐδῶ). **δχλῶ**=ἐνοχλῶ. **ἔμποδὼν**=παρέχων ἐμπόδια διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ χρησμοῦ. **συθείς** (παθ. ἀόριστος τοῦ σεύομαι =κινοῦμαι ταχέως)=ἐὰν ἐπέλθῃς ἀμέσως. **ῶν οὕνεκ'** **ῆλθον** (προσδιορ. τελ. αἰτίου). **ὅπου ἀντὶ ὅπως.. οὐκ ἔσθ'** **ὅπου** δὲν ὑπάρχει τρόπος ὅπως. **τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐτέθη κατ'** αἰτιατ. **καθ'** ἔλξιν πρὸς τὸ ἐπόμ. **ὄν.** **ἀνακηρύσσων φόνον**=κάμνων προκηρύξεις διὰ τὸν φόνον τοῦ Λατοῦ. **λόγω· δ λόγος θὰ ἥτο πλήρης**: ξένος μὲν λόγω μέτοικος ὅν. **εἴτα δὲ φανήσεται** (ἀντὶ φανησόμενος σχετικῶς πρὸς τὴν μετ. ὅν). **ξυμφορὰ**=συντυχία, καλὴ τύχη (διὰ τὸ ὅτι θὰ ἀποκαλυφθῇ Θηβαῖος). **ἐκ δεδορκότος ἐντονώτερον τοῦ**: βλέποντος. **σκηπτρῷ προδειχνύει**=τῇ βασιτηρίᾳ δεικνύει τὴν ὁδόν. **ἔμπορεύομαι**=πορεύομαι, μεταβαίνω. **αὐτὸς**=ὁ ἴδιος. **δόδμόσπορος**=δόμργαμος. **Ιών εἴσω**=εἰσερχόμενος εἰς τὸ ἀνάκτορον σου. **καν λάβθης** ἐνν. **ἔμε.** **φάσκειν** ἀντὶ προστακτ. (πρβλ. ἀγγέλειν κτλ.) **μαντικῇ μηδὲν φρονῶ**=οὐδεμίαν γνῶσιν (ἰδέαν) ἔχω μαντικῆς. Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὁ Τειρεσίας ἀπέρχεται ἐκ δεξιῶν.

**Πραγματικαί. Λοξίφ:** τοιουτοτρόπως ἐπεκαλεῖτο ὁ Ἀπόλλων διὰ τὸ σκοτεινὸν καὶ διφορούμενον τῶν χρησμῶν του. **προστάτου.** ἐν ταῖς ἀρχαίαις Ἀθήναις πᾶς μέτοικος εἶχεν ἔνα πολίτην, ὁ ὁποῖος ἀνελάμβανε τὴν προστασίαν καὶ κηδεμονίαν του ἐνώπιον τῶν ἀρχόντων

καὶ τῶν δικαστηρίων, τὸ ὄνομα δὲ τοῦ μετοίκου κατεγράφετο εἰς τοὺς καταλόγους τῆς πόλεως ὁμοῦ μετὰ τοῦ προστάτου αὐτοῦ· τοῦτο ἐλέγετο γράφομαι προστάτου. Ἐπάρ. ἡ Ἐπάρ προσωποποιθεῖσα ἀλλοτε μὲν διακρίνεται ὡς αὐθύρπακτος καὶ ἀλλοτε τχυτίζεται πρὸς Ἑρινύν· ὅρμον ἄνορμον· ὁ γάμος τοῦ Οἰδίποδος, ὑπὸ εὐτυχεῖς κατὰ τὸ φαινόμενον περιστάσεις συναφθεῖς, παραβάλλεται πρὸς εἰσπλουν ἄνορμον, τ.ἔ. πρὸς λιμένα ἀλίμενον, ἐν τῷ ὄποιῷ ἐναυάγησεν. **εἰπών ἀπειμι,** οὐ τὸ σὸν δείσας... ὁ Τειρεσίας ἐρεθισθεῖς ἐκ τῶν περιφρονητικῶν δι’ αὐτὸν λόγων τοῦ Οἰδίποδος ἀποκαλύπτει τὰ κατ’ αὐτὸν τώρα σαφέστερον, ἀποφεύγων τὰς ἐπιφυλάξεις. Φαίνεται δέ, ὅτι ὁ Οἰδίπους εἶχεν ἀπέλθει τῆς σκηνῆς, καθ’ ἣν ὥραν ἔλεγε τὰ τοιαῦτα ὁ μάντις, καὶ δὲν ἤκουσεν αὐτά, ἡ δὲ φράσις οὐ τὸ σὸν δείσας πρόσωπον δὲν ἀντιμάχεται εἰς τὸ γεγονὸς τῆς ἀπουσίας τοῦ Οἰδίποδος, ἐὰν λάβωμεν ὑπ’ ὅψιν, ὅτι ὁ Τειρεσίας ἦτο τυφλὸς καὶ δὲν ἀντελήφθη τὴν ἀπουσίαν του.

### ΠΡΩΤΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ ( 463 - 522 )

#### Στροφ. α' ( 463 - 472 )

**Λεξιλογικαί.** θεσπιέπεια ( θέσπις = θεὸς - ἔπος ) = ἡ ἐκπέμπουσα θεῖα ἔπη, ἡ προφητική. Δελφίς = Δελφική. πέτρα = βράχος ἐτέθη ὁ τόπος ἀντὶ τοῦ θεοῦ Ἀπόλλωνος. ἄρρητ' ἀρρήτων τίθεται ἀντὶ ὑπερθετικοῦ = δεινότατα. τελέσαντα κατηγορ. μετοχή, καίτοι ἐξαρτᾶται ἐκ ρήματος λεκτικοῦ· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : τις ( ἐστιν ) ἔκεινος, ὅντιν' ἡ θεσπιέπεια Δελφίς πέτρα εἰπε τελέσαντ' ἄρρητ' ἀρρήτων φονίαισι ( φονικαῖς ) χερσίν; ὥρα ( ἐνν. ἐστὶν ) = εἶναι καὶ ρός. ἀελλὰς - δος = ταχεῖα, λέγεται περὶ ἵππων τρεχόντων ὅπως ἡ θύελλα ( ἀελλα ). σθεναρώτερον = ἴσχυρότερον. ἐδῶ σημ. ταχύτερον. ἐπενθρώπσικω = ἐφορμῶ ( τὸ ἀπλοῦν ρῆμα θρώπου, ἀόρ. β' ἔθορον, ἔξ οὖ θούριος, σημ. πηδῶ ). πυρὶ καὶ στεροπαῖς σχῆμα ἐν διὰ δυοῖν = κεραυνίᾳ πυρί, πυρφόρῳ κεραυνῷ, προσδιορίζει ὡς ὀργανικ. δοτ. τὸ ἔνοπλος, γενέτας σημ. πατήρ καὶ οὐράς ἐδῶ σημ. τὸ δεύτερον. **Κῆρες** = μοῖραι τοῦ θανάτου· ἐδῶ εἶναι αἱ Ἑρινύες, ἐπιζητοῦσαι τὴν τιμωρίαν τοῦ φονέως τοῦ Λατέου. ἀναπλάκητοι = ἀναμπλάκητοι ( παρελείφθη τὸ μ λόγῳ τοῦ μέτρου· γίνεται ἐκ τοῦ α στεργτικοῦ καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου ἀόρ. β' ἀμπλακεῖν = ἀμαρτῆσαι ) = αἱ

οῦδέποτε ἀποτυγχάνουσαι τοῦ σκοποῦ των. δειναί κατηγορούμ. τοῦ Κῆρες.

'Αντιστρ. α' (473 - 482)

**Λεξιλογικαί.** ἔλαμψεν = ἐφώτισεν, ἐδήλωσεν ἢ ἡχησε λαμπρῶς καὶ εὐκρινῶς. γάρ ἐπεξηγεῖ τὸν τρόπον τῆς διώξεως ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος. νιφόεις = χιονοσκεπής. φάμα = ὁ χρησμὸς ἢ σειρὰ τῶν λέξεων : ἔλαμψε γάρ φάμα (ἀπὸ) τοῦ νιφόεντος Παρν. πάντα (Θηβαῖον) ἰχνεύειν τὸν ἄδηλον (τὸν ἄγνωστον) ἀγδρα. φοιτᾶ ἐνν. ὁ ἄδηλος ἀνήρ, ὁ φονεὺς. γάρ αἰτιολ. τὸ ἰχνεύει. νπ̄ ἀγρίαν ὕλαν = εἰς τὰ ἄγρια δάση. μελέω ποδὶ = μὲ τὸν δυστυχῆ του πόδα (ἐνεκα τῆς διαρκοῦς διώξεως του). χηρεύω = ζῶ εἰς τὴν μοναξιάν, στεροῦμαι τῆς κοινωνίας τῶν ἀνθρώπων. μεσόμφαλα = εύρισκόμενα εἰς τὸ κέντρον τῆς γῆς (τὸν ὅμφαλὸν τῆς γῆς). καθ' ὑπαλλαγὴν εἴπε τὰ μαντεῖα μεσόμφαλα ἀντὶ τοῦ τόπου, ὅστις εὑρίσκετο εἰς τὸν ὅμφαλὸν τῆς γῆς. ἀπονοσφίζων = ἀπομακρύνων ἀφ' ἐαυτοῦ, ἀποφεύγων. αἰεὶ ζῶντα = πάντοτε ἴσχυοντα, ἔχοντα αἰώνιον κῦρος. περιποτῶμαι = περιπίπταμαι. Ἐν ὅλῃ τῇ ἀντιστροφῇ γίνεται παρομοίωσις τοῦ φονέως πρὸς ταῦρον, ὑπὸ οἰστρου κεντούμενον καὶ φεύγοντα, ἵνα κρυφθῇ· ὁ οἰστρος παρομοιάζεται πρὸς τὸν χρησμὸν καὶ τὰ μαντεύματα.

**Πραγματικαί.** Οἱ κορός, ἀκούσας εἰς τὸ τέλος τὸν διάλογον καὶ τὴν στιχομυθίαν τοῦ Οἰδίποδος καὶ Τειρεσίου, δὲν κάμνει λόγον περὶ τοῦ μάντεως, ἀλλὰ προτιμᾷ ἐν τῇ α' στροφῇ καὶ ἀντιστροφῇ νὰ κάμη μνείαν περὶ τοῦ χρησμοῦ καὶ μόλις ἐν τῇ β' στροφῇ καὶ ἀντιστροφῇ ὅμιλει περὶ τῶν λεχθέντων ὑπὸ τοῦ Τειρεσίου. **Δελφις πέτρα** εἶναι ὁ ὑπεράνω τῶν Δελφῶν ἀπότομος βράχος, αἱ Φωιδριάδες πέτραι, παρὰ τὰς ὁποίας ἔκειτο ἡ Κασταλία πηγὴ καὶ τὸ μαντεῖον. πυρὶ καὶ στεροπαῖς. λέγει κεραύνιον πῦρ, ἐπειδὴ ὁ Ἀπόλλων ἐρμηνεύει τὴν θέλησιν τοῦ Διὸς καὶ ἐκτελεῖ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ καὶ κατ' ἀκολουθίαν ὅπλίζεται μὲ τὸ ὅπλον τοῦ πατρός, τὸν κεραυνόν. **Κῆρες**. αἱ μοῖραι τοῦ θυνάτου παρίστανται ἐδῶ ὡς θεότητες τιμωροί, ὡς Ἐρινύες, αἱ ὁποῖαι ζητοῦν νὰ τιμωρήσουν τὸν φονέα τοῦ Λατέου. μεσόμφαλα μαντεία. ἐπιστεύετο ὅτι τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν ἔκειτο εἰς τὸ κέντρον τῆς γῆς καὶ ὅτι ὁ Ζεὺς ἀπέλυσεν ἐξ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως δύο ἀετοὺς κατ' ἀντίθετον διεύθυνσιν, οὗτοι δὲ πετάζαντες συνηγνήθησαν

εἰς τοὺς Δελφούς, ὅπου μνημεῖον ἐκ λευκοῦ λίθου σχήματος ἡμισφαιρίου, ἐντὸς τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος, ἐδείκνυε τὴν θέσιν τῆς συναντήσεως. Τοῦτο ἐλέγετο ὁφαλός.

Στροφ. β' (483 - 497)

**Λεξιλογικαί.** δεινὰ ταράσσει = φοβερὰς σκέψεις ἐν τῇ ψυχῇ του ἀνακινεῖ, ἔξεγείρει. οἰωνοθέτης = ὁ ὄρίζων τὴν σημασίαν τῶν οἰωνῶν, ὁ οἰωνοσκόπος. οὔτε δοκοῦντα οὔτ' ἀποφάσικοντα = οὔτε πιθανὰ (πιστευτὰ) οὔτε ἀπίθανα (ἀπίστευτα). ὅρῶν μετ. αἰτιολ. ἐνθάδε = ἐν τῷ παρόντι. ὅπισω = ἐν. τῷ παρεθόντι. νεῦκος = φιλονικία. ἔκειτο = ὑπῆρχε. τανῦν = μετὰ τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ Τειρεσίου. πρὸς ὅτου δὴ (ἐνν. νεύκους) = ἀπὸ τοῦ δοποίου ἀκριβῶς ἔκκινῶν (ὅρμωμενος). βασάνω πίστιν ἔχων = ἀποδίδων εἰς αὐτό, ὡς εἰς ἀπόδειξιν, πίστιν. ἐπίδαμος φάτις Οἰδίποδα = ἡ ὑπάρχουσα παρὰ τῷ λαῷ φήμη περὶ τοῦ Οἰδίποδος. εἴμι ἐπί... νὰ ἐπέλθω κατά. Λαβδακίδαις δοτ. χαριστική. ἀδήλων θανάτων γεν. ἀντικειμ. εἰς τὸ ἐπίκουρος θανάτων ποιητ. πληθ. ἀντὶ τοῦ ἐνικ. θανάτου.

Αντιστρ. β' (498 - 512)

**Λεξιλογικαί.** ξυνετὸς = σοφός. πλέον φέρομαι = ὑπερέχω, ὑπερβάλλω. ἡ φράσις πλέον φέρομαι ἐλήφθη κατὰ μεταφορὰν ἐκ τῶν ἀγώνων. σοφίᾳ δοτ. ὄργαν. παραμείβω = ὑπερτερῶ. μέμφομαι = κατηγορῶ. κατάφημι = λέγω ναί, ἐπιδοκιμάζω. ἐπ' αὐτῷ, ἀντὶ : ἐπὶ τοῖς Θηβαίοις, ἀλλ' ἐπειδὴ οὗτος προσῆλθεν, ἵνα λύσῃ τὸ αἰνιγμα, ὁ κίνδυνος ἐκ μέρους αὐτῆς κατ' αὐτοῦ κυρίως ἐστρέφετο. βασάνω = ἐν τῇ δοκιμασίᾳ του. ἥδυπολις = εὐχάριστος εἰς τὴν πόλιν. τῷ = διὰ ταῦτα. ὀσφλισκάνω κακίαν = ὀσφλισκάνω δίκην κακίας = θεωροῦμαι κακός δικοίως λέγεται ὀσφλισκάνω μαρίαν, δυσσέβειαν, αἰσχύνην κτλ.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (513 - 648)

α') 513 - 531 )

**Λεξιλογικαί.** Ὁ Κρέων ἔρχεται ἐκ τῆς δεξιᾶς παρόδου, διότι ήταν ἦτο σύνοικος τοῦ Οἰδίποδος, ὡς διαφαίνεται καὶ κατωτέρω ἐν τῷ στίγμῃ 533. πολίται = συμπολίται. πεπυσμένος (πυνθάνομαι) αἰτιολ. μετ' κατηγορεῖν = κατηγοροῦντα λέγειν. ἀτλητῷ ἐκ τοῦ ἀτλητοῦ (ἀ-τλάω = ὑπομένω) = ἀδυνατῶ νὰ ὑπομείνω, δυσκονασχετῶ.

**μακραιών** = μακρογρόνιος. φέροντε μετ. ύποθ. βάξις ( ἐκ ρ. βάξω = λέγω, διμιλῶ ) = λόγος, κατηγορία. εἰς ἀπλοῦν = εἰς μικρὸν, πρὸς ἀντίθεσιν τοῦ κατωτέρω εἰς μέγιστον. ἐν πόλει = ἐνώπιον τῶν πολιτῶν. μὲν δὴ = μὴν δὴ = ἀλλὰ βεβαίως. ηλθε = ἐξεφράσθη. δργῆ βιασθὲν ἀν μᾶλλον ἢ γνώμη φρενῶν = τὸ δόπιον θά προεκλήθη μᾶλλον ἐκ στιγμαίας δργῆς παρὰ ἐξ ἐνδομέρου πεποιθήσεως. ἔφανθη = ηλθεν εἰς φῶς. τοὺς λόγους· ἔθηκε τὸ ἄρθρον διὰ νὰ δηλώσῃ τοὺς γνωστοὺς λόγους τοῦ Τειρεσίου, τοὺς λεχθέντας ἀνωτέρω ὑπ' αὐτοῦ, οἶδα δ' οὐ· ἐτέθη ἡ ἄρνησις μετὰ τὸ δῆμα πρὸς ἔξαρσιν τῆς ἀντιθέσεως. τίνι γνώμῃ = μὲ ποίαν πρόθεσιν. δ χορὸς ὠμολόγησεν μὲν δὲ ἐλέγοντο, ἀλλὰ προσέθηκε τὸ οἶδα δ' οὐ γνώμῃ τίνι διὰ νὰ μετριάσῃ τὴν κακὴν ἐπύπωσιν τοῦ Κρέοντος καὶ τὴν δργῆν αὐτοῦ. ἐξ δμμάτων δρθῶν = μὲ ἀνοικτὰ ( μὴ ταραχμένα ) μάτια. ἐξ δρθῆς φρενὸς = μὲ ἥρεμον νοῦν. ἐπίκλημα ( ἐπικαλέω ) = κατηγορία. ὅδε = ίδού.

**Πραγματικαί.** τύραννος· ἐνέχει ἡ λέξις αὕτη προσβλητικὴν ἔννοιαν διὰ τὸν Οἰδίποδα, ὑποδηλοῦσα, δὲ οὗτος δὲν εἶναι κληρονομικῷ δικαιώματι βασιλεύς. ταχ' ἀν βιασθέν... δ χορὸς πάντοτε ἀποβλέπει εἰς συμβιβασμοὺς καὶ καταπράγνισιν τῶν δργιζομένων. Φ γὰρ δρῶσιν οἱ κρατοῦντες οὐχ δρῶ· τοῦτο εἶναι πολὺ δουλοπρεπές. ἐξ δμμάτων δρθῶν· ἐπειδὴ δὲν δύναται νὰ τὸν διαφωτίσῃ δ χορὸς περὶ τῶν προθέσεων τοῦ Οἰδίποδος, ὁ Κρέων προσπαθεῖ νὰ μαντεύσῃ αὐτὰς ἐκ τῆς ἐξωτερικῆς δψεώς του καὶ διὰ τοῦτο ἐρωτᾷ περὶ τοῦ βλέμματός του, διότι ἐν αὐτῷ κατοπτρίζεται ἡ ψυχή.

β') 532 - 633

**Λεξιλόγιον.** οὗτος σὺ = ἐσύ ( διαφαίνεται τὸ δργίλον ὕφος τοῦ Οἰδίποδος, διὰ τοιούτων δὲ προσφωνήσεων ἐξεδηλοῦτο παρ' ἀρχαίοις ἐχθρότης καὶ ἐρεθισμὸς τοῦ λέγοντος ). τόλμης = θράσους καὶ ἀναιδείας. φονεύς· ἀφ' οὗ ὁ Κρέων κατὰ τὴν γνώμην σοῦ Οἰδίποδος ὑπέβαλεν εἰς τὸν Τειρεσίαν νὰ τὸν θεωρήσῃ φονέα τοῦ Λατίου, κατ' αὐτὸν ἄρχεινα φονεύς του, διότι ὁ φονεύς τοῦ Λατίου θὰ ἐφονεύετο. τοῦδε τάνδρὸς = ἐμοῦ. ἐναργῆς = ὀλιφάνερος. ὡς οὐ γνωριοῦμι = δὲ θὰ δέν θὰ ἀποκαλύψω· ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀπὸ τῆς προηγ. μετοχ. ίδων ὑπονοούμενης κατὰ ζεῦγμα συνωνύμου μετοχ. ὑπολαβών, νομίσας. προσέρπω. = δολίως πλησιάζω, ἐρχομαι ὑπούλως ( μεταφορ. ἀπὸ τῶν

όφεων). ἀλέξομαι μέλλ. τοῦ ἀλέξω = ἀποκρούω. ὡς οὐ γνωριοῦμι  
 ἢ οὐκ ἀλεξίμην ἀναπτύσσουσι κατ' ἀντίστροφον τάξιν, ἤτοι κατὰ  
 σχῆμα χιαστόν, τὰ προηγούμενα δειλίαν ἢ μωρίαν. ἔγχειρημα = ἐπι-  
 χειρημα. δ = ἡ. οἰσθ' δ ποίησον ; = οἶσθ' δ χρή σε ποιεῖν ; τίθε-  
 ται δηλ.. παρὰ τοῖς τραγικοῖς ποιηταῖς μετὰ τὴν ἑρώτησιν οἰσθ' δ ἡ  
 προστατικὴ ποίησον πρὸς δήλωσιν συμβουλῆς. ἀντὶ = ἔναντι, εἰς  
 ἀπόκρισιν. αὐτὸς = ὁ Ἰδιος, μόνος σου. βαρὺν = ἀντιπαθητικόν,  
 φορτικόν· ἢ σειρὰ τῶν λέξεων : ἄκουσόν μου νῦν πρῶτ<sup>7</sup> ὡς ἑρῶ  
 ( πῶς θὰ ἔξηγήσω ). τοῦτ<sup>8</sup> αὐτὸς ἐπαναλαμβάνονται αἱ αὐταὶ λέξεις τοῦ  
 Κρέοντος διὰ νὰ σκώψῃ αὐτόν. αὐθαδία = αὐταρέσκεια, αὐθαιρεσία.  
 κακῶς δρῶ σημαίνει δ, τι καὶ τὸ κακῶς ποιῶ· παθητ. τὸ κακῶς πά-  
 σχω. ὑπέχω δίκην = δίδωμι δίκην = τιμωροῦμαι. τὴν δ. = τὴν  
 προσήκουσαν, τὴν ἐπιβεβλημένην. σοὶ ποιητ. αἴτ. τοῦ εἰρῆσθαι. ἔν-  
 δικα = δίκαια, δρθά. σεμνόμαντις = σεμνός, σοβαρὸς μάντις ( εἰ-  
 ρων.). ἐπὶ τὸν = ἵνα καλέσῃ αὐτόν. τῷ βουλεύματι = τῇ συμβουλῇ  
 ( προσδιορ. τοῦ κατά τι ). χρόνον διακόψαντος τοῦ Κρέοντος, δ Οἰ-  
 δίποις δὲν προσέθηκε τὸ δῆμα, ὅπερ θὰ ἦτο παθητικόν. ἔρρει ( ἴστορ.  
 ἐνεστῶς ) = ἔγινεν ἀφαντος. θανατίμω χρειρώματι = μὲ βίαιον θά-  
 νατον. μακροὶ παλαιοὶ τε ( ἀντὶ ἐνικοῦ ἀριθ. ) = ἀπὸ πολλοῦ ἀρχί-  
 σαντες καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐκταθέντες· ἐδῶ εἰναι σύμπτυξις δύο  
 προτάσεων· ἀντὶ : μακρὸς παλαιὸς τ' ἀν χρόνος εἴη, εἰ μετρηθείη.  
 τότε, δτε δηλ. ἐφονεύθη δ Λάτιος. εἰμι ἔν τινι = ἀσχολοῦμαι εἰς τι  
 ( ὁμοίως λέγεται ἐν φιλοσοφίᾳ, ἐν λόγοις εἰμί ). σοφός γε ( τὸ γε βε-  
 βαιωτ.). οὔκουν.... ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: οὐδαμοῦ ( ἐμνήσατό σου )  
 ἐμοῦ γε (= τοῦλάχιστον) ἐστῶτος πέλας ( παρόντος ἐμοῦ ). πα-  
 ρέσχομεν = ἐκάμαμεν τὴν ὄφειλομένην ἔρευναν ( ἡ πρόθεσις παρὰ  
 ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν τοῦ δήματος ). σοφὸς εἰρωνεύεται τὸ ἀνωτέρω  
 λεχθὲν ἐν στίχ. 563 σοφὸς γ' ὁμοίως κ.λ.π. τάδε δηλ. τὸ ἀποτέλεσμα  
 τῆς ἔρευνης περὶ τοῦ ποῖος ἦτο δ φονεύς. ἐφ' οἰς = ἐπὶ τούτοις, δι'  
 δ. φρονῶ = γνωρίζω. φιλῶ = συνηθίζω. διθούνεκα = δτι. ξυνέρ-  
 χομαι = ἔρχομαι εἰς συνενόησιν ( τὶ λόγος εἰναι ἐδῶ ; ). τὰς ἐμὰς  
 ( ἀντὶ γεν. ὑποκειμ. ). λατεῖον γεν. ἀντικειμ. δισφθοραι = φόνος· ἡ  
 ἐρμηνεία : δτι ἐὰν δὲν εἶχεν ἔλθει εἰς συνενόησιν μὲ σέ, οὐδέποτε ἥθε-  
 λειν ὄμιλησει περὶ τοῦ φόνου τοῦ Λατεῖου, δτι ἔγινεν ἀπὸ ἐμέ. αὐτὸς  
 = μόνος σου. ταύθ<sup>9</sup> = κατὰ τὸν Ἰδιον τρόπον. ἀπερ = καθ' δν ἀ-  
 κριβῶς. ἐκαμθάνω ( ἡ πρόθ. ἐκ ἔχει ἐπιτατικὴν σημασίαν ). γήμας

έχεις είναι περίφρα. παρακειμένου, συνήθης παρά τοις Ἀττικοῖς καὶ σημ. διάρκειαν ἐνεργείας = ἔχεις σύζυγον. ἀνιστορῶ = ἐρωτῶ νὰ μάθω. ἄρχεις δ' ἔκεινη ταῦτα, γῆς ἵσον νέμων; = ἄρχεις δὲ ἐπὶ τῆς χώρας τὴν αὐτὴν ἀρχὴν μὲν ἐκείνην, ἀποδίδων ἵσας τιμάς καὶ εἰς αὐτὴν; ἀν = ἀ ἄν. κομίζομαι = λαμβάνω. ἴσουμαι = εἰμαι ἵσος ώς πρὸς τὴν τιμήν. σφῶν = ὑμῖν (δοτ. προσ. ἀντωνυμ. β' προσ.). τρίτος ἐτέθη κατὰ πλεονασμόν. ἐνταῦθα γὰρ δῆ = εἰς αὐτὸν ἀκριβῶς (δηλ. ἀν καὶ ἐτιμᾶσθο ἐξ ἵσου μὲν ἡμᾶς, ὅμως ἐπιβουλεύεσσαι τὴν ἐξουσίαν μου). κακός = ἀπιστος. οὐκ, ἐνν. φαίνομαι κακός φίλος. εἰ διδοίης γε σαυτῷ λόγον = ἐὰν βέβαια σκεφθῆς κατὰ σεαυτόν. εἴ τινα... ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: εἰ δοκεῖς ἐλέσθαι ἀν τιν' ἄρχειν ξύν φόβοισι μᾶλλον ἢ ἄρχειν ἀτρεστον εύδοντα. ἀτρεστος (ἀ-τρέω = φοβοῦμαι) = ἀφοβος. εὔδω = κοιμῶμαι. ἐγὼ μὲν οὕτ' αὐτὸς ἰμειρῶν ἔφυν εἶναι μᾶλλον τύραννος ἢ τύραννα δρᾶν = ἐγὼ τούλαχιστον οὔτε δὲ δίοις ἐπόθησα ἐκ φύσεως νὰ εἰμαι μᾶλλον τύραννος παρὰ νὰ ἔχω βασιλικὴν ἐξουσίαν. ἔχειν προσδιορ. ἀναφορᾶς. πᾶσι χαίρω = ὅλοι μοῦ λέγουν χαῖρε, ὅλοι μοῦ εἶναι ἀντικείμενον χαρᾶς. ἀσπάζομαι = χαιρετίζω. νῦν τρεῖς φοράς ἐπαναλαμβανόμενον ἐξαίρει τὴν λόγω τῆς ἐξαιρετικῆς θέσεώς του συσσώρευσιν τόσων ἀγαθῶν. ἐκκαλῶ = καλῶ ἔξω, προσκαλῶ (παραστατικώτερον καὶ ὅπως θὰ ἐλέγομεν σήμερον εἶναι τὸ ἐκκαλοῦσι = ἕρχονται καὶ καυποῦν τὴν πόρτα μου καὶ μὲ καλοῦν). ἄπαν (ἐνν. οὐ ἔχουσι χρείαν). ἐνταῦθα (ἐν τῷ ἐκκαλεῖν ἐμέ). ἔνι = ἔγκειται. κείνα τὴν ἐξουσίαν μετὰ τῶν δυσαρέστων συνθηκῶν αὐτῆς. τάδε σημ. τὴν παροῦσαν θέσιν μου μετὰ τῶν εὐεργετημάτων αὐτῆς. οὐκ ἀν... ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: νοῦς καλῶς φρονῶν οὐκ ἀν γένοιτο νοῦς κακός = νοῦς ὑγιῶς κρίνων τὰ πράγματα δὲν δύναται νὰ γίνη κακός (μοχθηρός), νὰ ἐνεργήσῃ δηλ. ἐναντίον τοῦ συμφέροντός του. τῆσδε τῆς γνώμης (δηλ. τοῦ λαβεῖν ἐκεῖνα ἀφεῖς τάδε). ἀν τλαίην = ἥθελον τολμήσει, ἐνν. ἀντικείμ. δρᾶν ἐκ τοῦ δρῶντος. καὶ ἔλεγχον τῶνδε προεξαγγελ. παράθεσις εἰς τὴν ἐπομένην πρότασιν πεύθου κλπ.= καὶ πρὸς ἔλεγχον αὐτῶν δὲ (ποὺ λέγω). πεύθομαι = πληροφοροῦμαι. ἐδῶ : ζητῶ νὰ μάθω ποιητ. τύπος τοῦ παρὰ τοῖς πεζοῖς πυνθάνομαι. Πυνθάδε πεύθου παρήχησις. τὰ χρησθέντα = τὰ χρησμοδοτηθέντα, πρόληψις. τοῦτ' ἄλλο ἀντὶ τοῦτο δέ = ἀφ' ἐτέρου δέ. τερασκόπος = τερατοσκόπος = ὁ μάντις. λαβών ἀφ' οὐ μὲ πιάσης· ἡ δὲ φρ. κτάνης λαβών ίσοδυναμεῖ πρὸς

τὸ παρ' ἡμῖν : πιάσε με καὶ σκότωσέ με. γνώμη δοῦλος = ἐπὶ τῇ βάσει δὲ γνώμης ἀναποδείκτου. χωρίς = αὐθαιρέτως ( χωρὶς νὰ ἔρωτήσῃς ἄλλους ). αἰτιῶ προστακτ. τοῦ δ. αἰτιάματα-ῶματα. μάτην = ἀβασανίστως, ἀνεξετάστως. ἵσον καὶ = ἵσον πρός. ἔκβαλεῖν = ἀπολέσαι. χρόνος = μαχρὸς χρόνος. εὐλαβουμένω ( δοτ. τῆς κρίσεως ) = κατὰ τὴν κρίσιν ἑκείνου, δστις προσέχει. φρονεῖν προσδιορ. ἀναφορ. εἰς τὰ : ταχεῖς καὶ ἀσφαλεῖς ἡ ἔννοια εἰναι : διότι ἑκεῖνοι, οἱ ὅποιοι εἶναι ταχεῖς εἰς τὰς ἀποφάσεις των, δὲν εἰναι ἀσφαλεῖς ( ἀλάθητοι ) εἰς τὰς σκέψεις των. ταχύς τις κατηγορηματικῶς λαμβάνεται τοῦτο = ταχέως πως. ταχὺν δεῖ κάμε βουλεύειν πάλιν (= ἀντεπιβουλευειν ) = ἀντιθέτως πρέπει ταχέως καὶ ἔγω νὰ λαμβάνω ἐναντίον του τὰ ἐπιβαλλόμενα πρὸς ἀμυνάν μου μέτρα. ἡσυχάζων = ἀδρανῶν, μὴ λαμβάνων τὰ προσήκοντα μέτρα. τὰ τοῦδε = τὰ σχέδια, οἱ σκοποὶ αὐτοῦ ἔδω. ἦ ( ἐνν. χρήζεις ). ἥκιστα = οὐδόλως. ὅταν προδείξῃς = ὅταν πρότερον ( πρὸ τοῦ θυνάτου μου )... οἶόν ἔστι τὸ φθονεῖν = ὅποιοι εἴδους εἰναι, εἰς τί συνίσταται ὁ ἐναντίον σου φθόνος μου. οὐ πιστεύω = δὲν ὑπακούω. οὐ γάρ ἐνν. τὸ οὐχ ὑπείξω... τὸ γοῦν ἐμὸν ( ἐνν. εὗ φρονῶ ) = ὅσον ἀφορᾶ τούλαχιστον εἰς τὸν ἔκυτόν μου σκέπτομαι ὀρθῶς = τούλαχιστον τὸ συμφέρον μου γνωρίζω καλῶς. ἀλλ' ἔξ ἵσου δεῖ κάμὸν = δεῖ σε καὶ τὸ ἐμὸν εῦ φρονεῖν ( δηλ. ὁ Οἰδίπους ὠφειλεν ὡς δίκαιος βασιλεὺς καὶ ὡς συγγενῆς νὰ σκεφθῇ καὶ διὰ τὸ ἴδικόν του συμφέρον ). εἰ δὲ ξυνίης μηδέν ; = ἀν δὲ δὲν ἐννοηῆς τίποτε, ἀν πλανᾶσαι ; ἀρκτέον = δεῖ σε ἀρχεσθαι. καιρίαν ἐπιρρημ. κατηγορ. = ἐν καιρῷ, εἰς κατάλληλον περίστασιν. κάμοι πόλεως μέτεστι = καὶ ἔγω μετέχω τῆς πόλεως, καὶ ἔγω ἔχω δικαιώματα ἐπὶ τῆς πόλεως. εῦ τίθεμαι = διευθετῶ, τακτοποιῶ.

Πραγματικαί. ἄνευ πλήθους καὶ φίλων· διὰ μὲν τοῦ πλήθους ἐννοεῖται ὁ στρατός, διὰ δὲ τῶν φίλων οἱ πολιτικοὶ φίλοι, τὸ πολιτικὸν κόμμα. ἀνδρα συγγενῆ κακῶς δρῶν... τραγ. εἰρωνεία· χωρὶς νὰ θέλῃ ὁ Οἰδίπους προλέγει ἑκεῖνο, τὸ δόποιον θὰ πάθη βραδύτερον ὁ ἴδιος, στίχ. 614. χρόνος δίκαιον ἀνδρα... καὶ ἀληθῶς κακὸς δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς τοιοῦτος καὶ ἐκ μιᾶς μόνον κακῆς πράξεως, ἀλλὰ διὰ νὰ σχηματίσωμεν ἀντίληψιν, δτι εἰναι τις ἀγαθός, ἀπαιτεῖται μακρὰ παρακολούθησις καὶ δοκιμασία πρὸς διάγνωσιν αὐτοῦ. Ὡ πόλις πόλις. Νομίσας ὁ Κρέων, δτι ὁ Οἰδίπους καλεῖ τὴν πόλιν εἰς

βοήθειαν, ἀποκρίνεται, ὅτι καὶ αὐτὸς εἶναι πολίτης καὶ ἔχει δικαιώματα νὰ προστατευθῇ ὑπὸ τῆς πόλεως.

γ') 634 - 648

**Λεξιλογικαὶ. στάσις γλώσσης = ἕρις γλώσσης, γλωσσομαχία. ἄβουλος = ἀλόγιστος, ἀπερίσκεπτος. ἐπαίρομαι = ἔγειρω. κινῶ = ἀνακινῶ. νοσούσης, μετ. ἐνδοτ. ἴδια κακά = ἀτομικὰ πάθη. οὐκ εἰ; (μέλλ. τοῦ εἶμι) = δὲν θὰ ὑπάγγης; = πήγαινε, διότι ἡ ὥριστ. μέλλ. ἐν ἀποφατικῇ ἐρωτήσει τίθεται ἀντὶ προστακτ. καὶ σημαίνει ἔντονον προσταγήν. μηδὲν = μηδανινόν, ἀσήμαντον· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: καὶ οὐ μὴ τὸ μηδὲν ἐσ μέγ' ἀλγος οἴσετε; ἀποκρίνω = ἀπογωρίζω, ἐκλέγων. ἡ γῆς ἀπῶσαι κλπ. Ἀνωτέρω δὲ Οἰδίπους ἤξιωσε τὸν Θάνατον τοῦ Κρέοντος, ἤδη δὲ δὲ τελευταῖος οὗτος προσπαθεῖ νὰ ἐπιτύχῃ μετριασμὸν τῆς ἀποφάσεως αὐτοῦ, διὰ νὰ προδιαθέσῃ τὸν Οἰδίποδα εἰς ὑποχώρησιν ὑπὲρ τῆς ἔξορίας του, διότε δέχεται δὲ Οἰδίπους, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ ξύμφημι. τούμὸν σῶμα = ἔμε. σὺν τέχνῃ κακῇ = μὲ δόλια τεχνάσματα. ὀναίμην (εὔκτ. ἀρ. τοῦ ρήμ. δνίναμαι = ὠφελοῦμαι) νὰ μὴ χαρῶ (ἐνν. τὴν ζωήν μου), νὰ μὴ σώσω. νυν συλλογιστικός. ἀραιός = ἐπικατάρατος· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: ἀλλ' δλοίμην ἀραιός, εἰ σε δέδρακά τι ὡν ἐπαιτᾷ με δρᾶν. τὸν δ' ὄρκον· τὸν δμοθέντα ἀνωτέρω, διότι οἱ ὄρκοι εἴτε ὡμινύοντο ἐν δνόματι τῶν θεῶν εἴτε μή, ἔπρεπε νὰ τηρῶνται, ἐφ' ὅσον ἐτέλουν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν θεῶν, οἱ δὲ ἐπίορκοι ἐτιμωροῦντο ὑπ' αὐτῶν.**

#### ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ

Στροφὴ (649 - 677)

**Λεξιλογικαί. πιθοῦ = πείσθητι· αἱ μετγ. θελήσας... φρονήσας συναφθεῖσαι μετὰ τῆς προστακτικῆς πιθοῦ ἔχουν καὶ αὗται προστακτικὴν ἔννοιαν· σημαίνουν: δεῖξον καλὴν θέλησιν καὶ δρθῆν σκέψιν. εἰκάθω ὑποτ. τοῦ ἀρ. εἴκαθον, ἐκτενεστέρου τύπου τοῦ εἴκω = ὑποχωρῶ· τίνος εἴδους ὑποτακτικὴ εἶναι; νήπιος (νή + ἔπος) = μικρός, ἀνάξιος λόγου. ἐν ὄρκῳ προσδιορ. τοῦ ὄργανου = δι' ὄρκου (δεδεμένον), ὡστε νὰ εἶναι ἵσχυρός. καταιδοῦμαι = σέβομαι. τί φης = τί ἔννοεῖς. ἐναγῆς = ὁ διατελῶν ὑπὸ τὸ βάρος ἄγους (μικροῦ ἐγκλή-**

ματος) και έπομένως ἀνόσιος· ἐνταῦθα δύμως ίσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ἀνωτέρω ἀραιοῖς = δεδεσμευμένος δι' ὅρκου, ἀγνός. ἐν αἰτίᾳ βάλλω = αἰτιῶμαι, ἐνοχοποιῶ· τὸ ἀπαρέμφ. βαλεῖν ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἐννοουμ. φημὶ και διὰ τοῦτο τίθεται ἀντὶ προστακ. αἰτία ἀφανῆς λόγων = κατηγορία ἀσαφής, στηριζομένη εἰς λόγους (και οὐχὶ εἰς τὰ πράγματα). νῦν = νῦν. ἐπίσταμαι = γνωρίζω καλῶς, τὸ δὲ εὗ πλεοναστικῶς κεῖται· ἡ ἔννοια τῶν λεγομένων ὑπὸ τοῦ Οἰδίποδος εἶναι: ὅταν ὁ χορὸς θεωρήσῃ ἀθῷον τὸν Κρέοντα ὡς πρὸς τὰς εἰσηγήσεις του εἰς τὸν Τειρεσίαν περὶ ἐνοχῆς τοῦ Οἰδίποδος, εἶναι τὸ αὐτὸς ὡς ἐὰν θεωρῇ τὸν Οἰδίποδα φονέα και θέλῃ τὴν καταστροφήν του, διότι κατὰ τὸν χρησμὸν ἦτο ἀνάγκη ὁ τὸν Λάιον φονεύσας ἢ νὰ φονεύθῃ ἢ νὰ ἔξορισθῇ πρὸς σωτηρίαν τῆς πόλεως ἀπὸ τοῦ λοιμοῦ. οὖ τὸν, ποιλάκις ἐπὶ ὅρκων παραβείπ. τὸ μά. πρόμοις = πρῶτος. ἀθεος, ἀφιλος = ἐγκαταλειμμένος ὑπὸ τῶν θεῶν και τῶν φίλων. ὅτι πύματον συστ. ἀντικ. τοῦ ὀλοίμαν = εἴθε νὰ ὑποστῶ τὸν χείριστον τῶν θανάτων. φρόνησις = ἰδέα. φθίνουσα (ὑπὸ τοῦ λοιμοῦ). τρύχω = κατατρύχω, βασανίζω. προσάψει (προσάπτω) ἀμεταβ.= θὰ προστεθοῦν. ἵτω = ἀπελθέτω ἐλεύθερος. τὸ σὸν στόμα = σέ, κατόπιν τῶν λεχθέντων σου. ἐλεινὸς = ἀξιολύπητος. στυγήσεται, παθ.= στυγηθήσεται = μισηθήσεται. στυγνός, ἔχει ἐνεργ. σημ.= θὰ φέρης βαρέως τὸ πρᾶγμα ἐν τῇ ψυχῇ σου. φύσις = χαρακτήρ, ἰδιοσυγκρασία. ἄλγισται αὐταῖς = αἰσθάνονται μέσα των μεγίστην λύπην. ἐκτὸς εἰ = θὰ ἀπέλθης ἐκτὸς τῆς περιφερείας τῶν ἀνακτόρων. τυχών σου = ἀφ' οὖ σὲ εὔρον. τυχών σου ἀγνῶτος = ὑπὸ σοῦ παραγνωρισθείς. ἐν δὲ τοῖσδ' ἵσος = κατὰ τὴν κρίσιν δὲ τούτων ἐδῶ δ αὐτὸς κατὰ τὸν χαρακτῆρα, ὅπως και πρωτύτερα. Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὁ Κρέων ἀπέρχεται διὰ τῆς δεξιᾶς παρόδου, δὲ Οἰδίπους παραμένει μόνος σύννους.

'Αντιστροφὴ (678 - 697)

Λεξιλογικαί. μέλλω = βραδύνω. ἥτις ἡ τύχη (πλαγ. ἐρώτ.) = ποῖον ἦτο τὸ συμβάν (ποία ἡ αἰτία τῆς ἔριδος). Τοῦτο θέλει νὰ μάθῃ ἡ Ἰοκάστη και λόγω τῆς γυναικείας περιεργίας και διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν κατάπαυσιν τῆς ἔριδος. δόκησις λόγων = ὑπόνοια στηριζομένη εἰς λόγους (προκύψασ ύπερ τῆς συζητήσεως). ἀγνῶς = παραγνωρίζουσα τὴν ἀλήθειαν, τὰ πράγματα· ἔπομένως = ἀβάσιμος (δηλ. ἐπῆλθε παρανόησις). ἥλθεν = ἐξεφράσθη. δάπτω =

πειράζω, βλάπτω, τὸ μὴ ὑδικον = ή μὴ δικαία κατηγορία. ναιχι = ἔκτεταμένος τύπος τοῦ ναί, ὅπως παρ' ἡμῖν ναιτσής. ἄλις ἐπίρρ. = ἀρκετά. γᾶς προπονουμένας = ἐνῷ ταλαιπωρεῖται ή χώρα ἐκ προηγουμένων δεινῶν ή σειρὰ τῶν λέξ. ἄλις, ἄλις ἔμοιγε φαίνεται (τὸν λόγον) αὐτοῦ μένειν, ἔνθα ἔληξεν γᾶς προπονουμένας ή ἐπανάληψις τοῦ ἄλις δηλοῦ τὴν μεγάλην ἐπιθυμίαν τοῦ χοροῦ νὰ λήξῃ ή φιλοκικία. ίν<sup>ο</sup> ἥκεις = ποῦ ἔφθασες, εἰς ποῖον σημεῖον κατήντησες (πλαγ. ἐρώτ., ἔξαρτωμένη ἐκ τοῦ ὁρᾶς). παρίημι = παραμελῶ, ἀδιαφορῶ. τούμπον = τὸ δίκαιον μου, τὸ ἴδικόν μου συμφέρον. καταμβλύνω = ἔξασθενῶ. κέαρ (τὸ) κῆρ = καρδία = τὴν πρός σε ἀγάπην μου. παραφρόνιμας = παράφρων. ἀπορος ἐπὶ φρόνιμα = ἀνίκανος (ἀκατάληλη λος) εἰς πᾶν φρόνιμον. πεφάνθαι μ' ἀν = ὅτι πεφασμένος ἀν εἴην = ὅτι ἥθελον φανῆ, δειχθῇ. εἴ σε νοσφίζομαι (ὑπόθ. καθ' ὄριστ. ἀντὶ εὐκτ.). = ἀν σὲ ἀπομακρύνω ἀπ' ἐμαυτοῦ, ἀν σὲ ἐγκαταλείπω. ἐν πόνοισιν = ἐν μέσῳ τῶν βασάνων, τῶν δοκιμασιῶν της. δις τ' οὔρισας ἀναφ. αἰτιολ. πρότ. ἀλύω καὶ ἀλύω = εἶμαι ταραχμένος ἐκ λύπης, εἶμαι ἔκτὸς ἐμαυτοῦ. οὐρίζω (ἐκ τοῦ οὐρος = οὐρίος ἀνεμος) = φέρω εἰς οὔριον ἀνεμον, διευθύνω καλῶς. κατ' ὀρθὸν = αἰσίως, ἀσφαλῶς. εὕπομπος ἔχει ἐνεργ. σημ. = ἀγαθὸς ὁδηγός, κυβερνήτης (ἐνταῦθα ὁ χορὸς προσπαθεῖ νὰ πραῦνη τὸν Οἰδίποδα καὶ νὰ στρέψῃ τὴν προσοχήν του εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως).

**Πραγματικαί.** "Αλιον. Οἱ ἀρχαῖοι ὄρκιζόμενοι ἐπεκαλοῦντο συνήθως τρεῖς θεούς, τὸν Δία, τὴν Ἀθηνᾶν καὶ τὸν Ἀπόλλωνα· διὰ τοῦτο παρ' Ὁμήρω συχνὰ ἀπαντῶμεν τό : αἱ γὰρ Ζεῦ τε πάτερ καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἀπολλον. ἐνταῦθα δι' ἐπικαλεῖται τὸν Ἀπόλλωνα, διόποιος ἐποπτεύει καὶ πάντα γινώσκει, ἐπειδὴ καὶ ὁ χορὸς ἔξωτερικεύει ἐνδόμυχον ψυχικὴν διάθεσιν. τοῖς πάλαι κακοῖς· αὐτὰ εἶναι ὁ λοιμὸς καὶ αἱ ἐκ τούτου συμφοραὶ τῆς πόλεως.

ΤΡΙΤΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (698 - 862)

α') 698 - 725

**Λεξιλογικαί.** κάμε· ὅπως γνωρίζουν καὶ οἱ ἄλλοι πολῖται· ὅτου ποτὲ πράγματος = διὰ τίνα ἄρα γε αἰτίαν. μῆνιν στήσας ἔχεις = ἔχεις μηνίσει, ἔχεις ὄργισθῃ. **Κρέοντος** (ή γεν. ἐκ τοῦ λεκτ. ἐρῶ )

= διὰ τὸν Κρέοντα ἡ μῆνιν Κρ.= διὰ τὴν μῆνιν πρὸς τὸν Κρέοντα. οἷα βεβουλευκῶς ἔχει καὶ εἰ σαιφῶς ἔρεις (πλάγιαι ἐρωτ. προτ.). Ἐγκαλῶν (Κρέοντι) τὸ νεῖκος (= τὴν αἰτίαν τῆς φιλονικίας) = (διὰ νὰ ἔδω ἀν ἀκριβῶς θὰ ἔξηγήσης τὸ πρᾶγμα), ἀποδίδων τὴν αἰτίαν τῆς φιλονικίας εἰς τὸν Κρέοντα. καθεστάναι= εἶναι. αὐτὸς ξυνειδώς (ἐνν. τὸ ρ. φησι) ἔξ ίδιας πεποιθήσεως. μὲν οὖν τούναντίον (ἐνν. ἐκ τῶν προηγ. οὐ μόνον δὲν εἶπεν, ἐὰν γνωρίζῃ ἔξ ίδιας ἀντιλήψεως... ἀλλὰ καὶ). εἰσπέμψας= ἀποστέλλας ἐκ μέρους του πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ του. κακοῦργον, ἐπὶ τῆς σημ. τοῦ ἀπατηλοῦ. τὸ γ' εἰς ἑαυτὸν (προσδιορ. ἀναφορᾶς). ἐλευθεροῦ στόμα πᾶν (κατηγορ.) = παρουσιάζει τὸ στόμα του παντελῶς ἐλεύθερον (καθαρὸν) ἀπὸ τὴν κατηγορίαν. οὐδὲν βρότειον= οὐδὲν ἀνθρώπινον, οὐδεὶς ἀνθρωπός. μαντ. τέχν. γεν. μεριστ. σημεῖα= τεκμήρια, ἀποδείξεις. γάρ, διασαφ. ἥξοι μοῖρα αὐτὸν θαγεῖν= θὰ ἔλθῃ μοῖρα, (θὰ εἶναι μοιραῖον, θὰ συμβῇ νά...). γένοιτο εὔκτ. τοῦ πλαγ. λόγου. καὶ τὸν μὲν= καίτοι τοῦτον μέν. ὕσπερ γ' ἡ φάτις (ἐστί) = ὅπως βεβαίως εἶναι ἡ φήμη, ὅπως λέγουν. ἐν τριπλαῖς ἀμαξιτοῖς (ἐνν. ὅδοῖς) = ἐν τῇ συναντήσει τριῶν ἀμαξιτῶν ὁδῶν. βλάστας= τὴν γένινησιν. διέχω= διαχωρίζω. οὐ διέσχον καὶ· ἀντὶ τῆς καθ' ὑπόταξιν ἔθηκε κατὰ παράταξιν σύντ. ἐνζεύγνυμι= συνδέω. ἄβατον δρος (ἐνν. τὸν Κιθαιρῶνα). κάνταυθα= καὶ ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει (δηλ. τοῦ παιδὸς κατὰ τοιοῦτον τρόπον χαθέντος). ἀνύω καὶ ἀνύτω= κατορθώνω. διορίζω= καθορίζω. τοιαῦτα (τοῦτο λέγει μετά τίνος περιφρονήσεως). ὄν= τούτων δὲ τῶν φημῶν. ἐντρέπομαι τίνος= φροντίζω περὶ τίνος.

**Πραγματικαί.** οὐδὲν βρότειον μαντικῆς ἔχον τέχνης· προσπαθεῖ διὰ τούτων νὰ ταπεινώσῃ τὰς μαντείας τοῦ Τειρεσίου. λησταὶ· ἀναφέρονται πολλοὶ λησταὶ, διότι ὁ δραπετεύσας ἀκόλουθος τοῦ Λατοῦ πολλοὺς εἰχεν ἀναφέρει, εἴτε πλανθεῖς ἔνεκα τοῦ φόβου του εἴτε διὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν φυγήν του. τριπλαῖς ἀμαξιτοῖς· ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τούτων ὁ Οἰδίπους ἐταράχθη, ἐνθυμηθεὶς τὸν τόπον, ἔνθα ἐφόνευσεν ἀνθρωπὸν καί, ὡς ἦτο ἐπόμενον, τοῦ μπῆκαν, ὡς λέγει ὁ λαός, ψύλλοι στ' αὐτὶα ἀπὸ τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ἤκουσε τοῦτο. Τοιουτοτρόπως ἐδὼ ἔχομεν περιπέτειαν. ἐνζεύξας ἀρθρα ποδοῖν· ὁ Λάιος διὰ νὰ κρεμάσῃ τὸ νήπιον, ἐτρύπησεν ἀμφοτέρους τοὺς πόδας αὐτοῦ μεταξὺ τῶν σφυρῶν καὶ τῶν τενόντων, ἔξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα Οἰδίπους.

‘Ομιλεῖ δ’ ἐπίτηδες ἀορίστως ἐνζεύξας ἄρθρα, διὰ νὰ μὴ ὑποπτευθῆ δι’ ἔσυτὸν ὁ Οἰδίπους· ἀλλως τε ὁ Οἰδίπους ἀκούσας τὸ κεραυνοφθόλον δι’ αὐτὸν ἐν τριπλαῖς ἀμαξιτοῖς ἔχει καταληφθῆ ὑπὸ τῆς σκέψεως ταύτης καὶ δὲν προσέχει πλέον εἰς τοὺς ὑπολοίπους λόγους τῆς Ἰοκάστης.

β') 726 - 833

**Λεξιλογικαί.** πλάνημα ψυχῆς = σύγχυσις ψυχῆς. ἀνακίνησις φρενῶν = ταραχὴ τοῦ νοῦ. στραφεῖς = ταραχθεῖς, συγκινηθεῖς· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : λέγεις τοῦθ', ὑπὸ ποίας μερίμνης στραφεῖς ; ἔδοξ' ἀκούσαι = μοῦ ἐφάνη ὅτι ἥκουσα ( εἶναι τόσον φοβερόν, ὅστε δὲν θέλει νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἥκουσεν ἐννοεῖ τὸ ἀκουσμα : ἐν τριπλαῖς ἀμαξιτοῖς ). ηὐδᾶτο γάρ· ναὶ εἴναι ἀληθὲς τοῦτο, ἐπειδὴ ἐλέγοντο ταῦτα. τόδε πάθος = αὐτὸ δὰ τὸ συμβάν ( τοῦ θανάτου τοῦ Λαίου ). σχιστή = χωριζομένη, ἐσχισμένη ( ὑπ’ ἀλληγορίᾳ ), ὥστε νὰ ἀποτελεσθῇ τρίστρατον. Δελφῶν, ἐνν. καὶ εἰς αὐτὸ δὴ πρόθ. ἀπό. τοῖσδε ( δοτ. ἀναφορᾶς ) = ὡς πρὸς τὰ γεγονότα αὐτὰ ἐδῶ, ἀφ’ ὅτου ἔγινεν ἡ πρᾶξις αὕτη, περὶ τῆς ὁποίας τώρα ὅμιλες. ἔξερχομαι = παρέρχομαι. ἔκηρρύχθη = ἔγινε γνωστόν. σχεδόν τι = διάλιγον περίπου. τί δ’ ἐστὶ σοι τοῦτο<sup>7</sup> Οἰδίπους, ἐνθύμιον ; ἀλλὰ διατὶ τοῦτο, δο Οἰδίπου, σοῦ προξενεῖ βάρος ( ἀνησυχίαν ) εἰς τὴν ψυχήν ; Λαίον προληπτικῶς ἀντί : τίνα φύσιν Λαίος. φύσις ἔξωτερηκὴ μορφή, τὸ παράστημα· τοῦτο λέγεται καὶ φυὴ. ἀκμὴ ἥβης=ἀκμὴ τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας. μέγας = μεγαλόσωμος. χνοάζω = ἔχω τὸ πρῶτο χνοῦδι μύστακος ἡ γενείου, ἐδῶ = βγάζω τὸ πρῶτον πολιὸν τρίχωμα. λευκανθές, τίθεται κατὰ πόληψιν = ὥστε ἔγινε λευκανθές, ὥστε εἶχε λευκὰς τρίχας. ἀποστατῶ = ἀπέχω τοῦτο ἥτο μία ἵκανη ἀπόδειξις, ὅτι ὁ φονευθεὶς ἥτο ὁ πατήρ του, ἀφ’ οὗ πολὺ ὡμοίαζον πρὸς ὀλλήλους· τοῦτο βεβαίως δὲν ἥτο δυνατὸν νὰ ὑποπτευθῇ ὁ Οἰδίπους, ταράσσεται ὅμως ὑπερβολικὰ καὶ ἀναφωνεῖ οἷμοι, διότι ὁ περιγραφόμενος ὑπὸ τῆς Ἰοκάστης ὅμοιόζει πρὸς ἐκεῖνον, τὸν ὅποιον ἐνθυμεῖται ὅτι ἐφόνευσεν., οὐκ εἰδέναι = ὅτι δὲν ἀντελαμβανόμην, ὅτι δὲν ἐνόουν· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : εοικα οὐκ εἰδέναι προβάλλων ἀρτίως ἐμαυτὸν εἰς ἀράς δεινάς. δικνῶ = αἰσθάνομαι φόβον. ἀποσκοπῶ = προσβλέπω. δεινῶς ἀθυμῶ = ὑπερβολικὰ φοβοῦμαι. μὴ βλέπων διαμάντις ἢ· ἀναιρεῖ διὰ τῶν ἐνταῦθα λεγομένων τὰ ἐν στίχῳ. 371 λεχθέντα : τυφλὸς τὰ τ’ ὤτα...

**έξείπης** ( τοῦ ρήμ. ἔξαγορεύω ) = εἰπῆς ἀκριβῶς, διαλευκάνης. **βαιός** = μικρός, ὀλίγος: ἐδῶ σημ.: μὲ δὲ λίγην συνοδείαν, μόνος. **λοχίτης** = σύντροφος, ἀκόλουθος. **οἶα** = ὅπως. **ἀπήνη** = ἄμαξα. **μία**, καὶ οὐχὶ ἄλλαι, πρὸς χρῆσιν θεραπόντων ἢ μεταφορὰν σκευῶν κτλ. **διαφανῆ** = ὀλοφάνερα. **οἰκεύς** = οἰκογενῆς δοῦλος. **ἀφ' οὗ** = ἀφ' ὅτου. **κράτη σέ τε**, σχῆμα ὑπερβοτὸν = σέ τε ἔχοντα κράτη Λάϊόν τε δὲ λωχότα. **νομαὶ** = τόποι βοσκῆς ἢ ἐπὶ πρόθ. ἀρμόζει καὶ εἰς τοὺς ἀνγρούς καὶ εἰς τὰς νομάς. **ώς** πλεῖστον εἴη τοῦδ' ἀποπτος ( ἐνεργητ. διάθ. ) **ἄστεως** = ἵνα εἴναι ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον μακρὰν τῆς ὄψεως ταύτης τῆς πόλεως. **οἶα** = σὰν ( ὅσον ἀξίζει ἔνας δοῦλος, διὰ νὰ γίνεται λόγος περὶ αὐτοῦ ). **πῶς** ἀν μόλοι = πῶς δύναται νὰ ἔλθῃ ( σημ. ζωηρὰν ἐπιθυμίαν ), ἀς ἔλθῃ. **πάρεστιν** = εἴναι παρών, ἀμέσως θὰ ἔλθῃ. **ἔμαυτόν** πρόληψις, καθόσον τὸ ἀντικείμενον τῆς δευτερεύσης προτάσεως μὴ εἰρηκώς ὥ, ἢ ὅποια ἔξυπακούεται ἐκ τῆς παθ. ἐκπεφρασμένης μὴ εἰρημένῃ ἢ μοι, κεῖται ὡς ἀντικείμ. ἢ ἀναγκαστικὸν αἵτιον τῆς κυρίας δέδοικα. **ἴζεται** ( ἴκνοῦμαι ) τὰ ἐν σοὶ = τὰ ἐν τῇ ψυχῇ σου. **κού** ( φόβος ἐστι ) μὴ στερηθῆς ( ἐνν. τοῦ μαθεῖν ). **ἔλπιδων** = κακῶν φόβων. **ἔμοι** βεβῶτος ( βεβηκότος ). **τῷ** = τίνι. **μείζονι** = ἀξιωτέρῳ. **διὰ τύχης τοιᾶσδ'** **ἰών** = διὰ τοιαύτης τύχης διελθών, περιπεσών εἰς τοιαύτην δὲ τύχην. **Δωρίς** = καταγομένη ἐκ τῆς Δωρίδος χώρας. **ἄγομαι** = νομίζομαι, θεωροῦμαι. **μέγιστος** = κατέχων ἐπισημοτάτην θέσιν. **τύχη** = τυχαῖον ἐπεισόδιον. **ἐπέστη** = παρουσιάσθη πρὸς δυστυχίαν μου. **ἀξία — ἀξία** σχ. ὅμοιοτέλευτον. **σπουδῆς** = τῆς προσοχῆς μου, τοῦ ζήλου, μεθ' οὗ τὴν ἔξητασα ( ἐπειδὴ ὡφείλετο εἰς τὴν μέθην τοῦ εἰπόντος ). **ὑπερπίμπλαμαι** ( συντάσ. μετὰ γεν., ἐνν. οὖνοι ) = ὑπερπληροῦμαι. **μέθη** = λόγῳ τῆς μέθης του. **ἐν δείπνοις** ποιητικῶς ἐτέθη δ πληθ. ἀντὶ ἐνικοῦ. **παρ'** **οἶνῳ** = κατὰ τὴν διάρκειαν οἰνοποσίας ( τῆς ἐπακολουθούσης τὸ συμπόσιον ). διὰ τῶν πολλῶν συνωνύμων **ἐν δείπνοις**, **μέθη**, **παρ'** **οἶνῳ** θέλει ὁ Οἰδίπους νὰ δηλώσῃ τὸ ἀνυπόστατον τοῦ λεχθέντος ὑπὸ τοῦ μεθυσθέντος νέου. **πλαστός** = ὑποβολιμαῖον τέκνον, νόθος. **βαρύνομαι** = δυσφορῶ. **τὴν οὖσαν** = τὴν παροῦσαν. **κατέσχον** ( ἐνν. ἐμαυτὸν ) = ἐκρητήθην. **ἐλέγχω** = ζητῶ νὰ μάθω, ζητῶ ἔξηγήσεις. **μεθίημι** = ἀπερισκέπτως ἐκφράζομαι. **τὰ μὲν κείνοιν ἐτερόπομην** = ηγχαριστούμην διὰ τὰ ἐκείνων, διὰ τὴν στάσιν ἐκείνων ( τ.ἔ. διότι ἔβλεπον, ὅτι ἡγανάκτουν οἱ γονεῖς μου διὰ τὴν γενομένην εἰς βάρος

μου προσβολήν ). **κνίζω**=ξύνω, γαργαλίζω καὶ μεταφ. ἐκ τοῦ ἔρωτος=έρεθίζω, ἐνοχλῶ, πειράζω. **ὑφειρπέ** ( με )=εἰσεγάρει βαθέως εἰς τὴν φυχήν μου. **ἴκονη**=έκεινων, δὲ ( αἰτ. τοῦ σκοποῦ )=δὲ ἀκόμην. **ἀτιμον** ( ἐκείνων )=μὴ ἀξιωθέντα, χωρὶς νὰ μὲ κρίνῃ ἄξιον ἐκείνων. **προύφηνεν**=έφανέρωσε. **δύστηνος**=δυστυχής. **μειχθῆναι**=νὰ συνευρεθῶ. ( ὡς ) **δηλώσοιμι**=ὅτι ἔμελλον νὰ φέρω εἰς φᾶς. **ἀτλητὸν** **όρπην**=ἀφόρητον ὡς πρὸς τὴν ὅψιν. **ἐκμετροῦμαι** **ἄστροις** ( μεταφ. ἐκ τῆς ναυτικῆς ζωῆς )=ὑπολογίζω μὲ ὁδηγούς τὰ ἀστρα ( παροιμιώδης φράσις, τιθεμένη κυρίως ἐπὶ τῶν ἀποφευγόντων ἔνα τόπον ). **ἔνθα μήποτ'** **δψοίμην**, ἀναφορ. τελ. πρότ. τῶν ἔμῶν=τῶν δοθέντων εἰς ἑμέ. **κέλευθος**=όδος· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : ὅτε ὁδοιπορῶν ἦν πέλας τῆσδε κελεύθου. **πωλικὴ**=ἡ διὰ νεαρῶν ἵππων συρομένη. **ξυναντιάζω**=συναντῶ. **ἡγεμῶν**=ὁ ἡνίοχος, ὡς ὁδηγῶν τὴν ἀμάξιν. **πρὸς βίλαν**=βαίως. **ἥλαυνέτην**· παρατατ. ἀποπειρατικός. **ἐκτρέπω**=προσπαθῶ νὰ βγάλω ἀπὸ τὴν ὁδόν. **τροχηλάτης** ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν ἀνωτέρω ἡνίοχον. **δι' ὀργῆς**=μετ' ὀργῆς, μετὰ θυμοῦ. **παραστείχω**=διέρχομαι πλησίον. **ὄχους** ( ἐτέθη ποιητικὸς κατὰ πληθ. ἀριθ. )=τὴν ἀμάξιν. **τηρῶ**=παραφυλάττω. **καθίκετό** μου διπλοῖς κέντροις=μὲ ἐκτύπησε μὲ ράβδον ἀπολήγουσαν εἰς δύο κέντρα. **οὐδὲ μὴν** **ἴστην** ( τίσιν σύστοιχ. ἀντικ. ) **γ' ἔτεισεν**=ἀλλ' τὸ κτύπημά του δὲν τὸ ἐπλήρωσε μὲ ἴσην τιμωρίαν ( ἐνν. ἀλλὰ μὲ μεγαλυτέραν ). **συντόμως**=παρευθύς. **τύπτω**=κτυπῶ. **ἐκ τῆσδε χειρός**· προσδ. ὀργ. μέσης ( κατηγορούμ. ) **ἀπήνης**=ἐκ τοῦ μέσου τῆς ἀμάξης. **ἐκκυλίνδεται** ( ἡ γεν. ἔξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐκ )=κυλίεται ἔξω. εἰ δὲ τῷ ξένῳ τούτῳ προσήκει **Λαῖψ** τι συγγενές=ἔὰν δὲ ὑπάρχῃ ( ἀνήκῃ ) κάποια συγγένεια εἰς τὸν ξένον τοῦτον ( τὸν φονευθέντα ὑπ' ἐμοῦ ) πρὸς τὸν Λαῖψον ἡ μὲν δοτ. ξένῳ ἔξαρτᾶται ἐκ τοῦ προσήκει, ἡ δὲ Λαῖψ ἐκ τοῦ συγγενές. **τοῦδ' ἀνδρὸς** ἀντὶ ἔμοῦ. **ἔχθροδαιμων**=έχθρος τοῖς θεοῖς, θεομίσητος. **ὅν μη ἔξεστι**· ἀναφ. ὑποθ. πρότ. **ἄθεεν**· **ἔξαρτᾶται** ἐκ τοῦ ἐννοούμενου ἐκ τοῦ ἔξεστι κατὰ ζεῦγμα ῥήματος δεῖ. τὸ τάδε, ὅπερ εἶναι ἀντικ. τοῦ προστιθεὶς, ἐπεξηγεῖται ὑπὸ τοῦ τάσδε ἀράς· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : καὶ οὕτις ἀλλος ἦν δ τάδε τάσδε ἀράς προστιθεὶς ἡ ἐγώ π' ἐμαυτῷ. λέχη τὴν κλίνην, τὴν σύζυγον. **ἐν χεροῖν** **ἐμαῖν**· ὀργαν. **χραινώ**=μολύνω. **ἄρ'** **ἔψυν**; ἀντὶ τοῦ ἄρ' οὐκ ἔψυν; **πᾶς** **ἄναγνος**=ὅλως ἀκάθαρτος, μεμιασμένος. **μῆστι**=μὴ ἔστι=δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένον. **ἔμβατεύω** τινὸς =

ἀπτοματινος = ἐπισκέπτομαι, πατῶ τὸν πόδα εἰς τινα τόπον. ή=εἰ δὲ μή ( δηλ. ἔὰν τολμήσω νὰ μεταβῶ εἰς τὴν πατρίδα μου ). δρθῶ λόγινον = ὄμιλῶ δρθῶς· ή σειρὰ τῶν λέξεων : ἔπ' οὐκ ἀν δρθοίη τις λόγινον κρίνων ταῦτα ( προελθεῖν ) ἐπ' ἔμοι ( ἀπὸ ) δαίμονός τινος ; θεῶν σέβας=σεβαστοὶ θεοί. ταύτην ἡμέραν, καθ' ἥν πρόκειται νὰ γίνωσιν αὐτά. πρόσθεν ή=πρὶν ή. κηλίδα ξυμφορᾶς = ἐπονείδιστον συμφοράν.

Πραγματικαί. σχιστὴ δόδος ἀπὸ Δελφῶν κάπὸ Δαυλίας· ἐπὶ τῆς μικρᾶς χαράδρας, τῆς εὐρισκομένης μεταξὺ τοῦ ἀποτόμου ὅρους Κίρφους καὶ τοῦ Παρνασσοῦ, εἰς ἀπόστασιν τριῶν περίπου ὁρῶν ἀπὸ τῶν Δελφῶν, συναντῶνται δύο ὄδοι, η ὁδὸς ή ἄγουσα ἀπὸ Δελφῶν εἰς Θήβας καὶ η ὁδὸς ή ἄγουσα ἀπὸ Δαυλίας εἰς Δελφούς· τοιουτοράπως διασταυροῦνται εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον τρεῖς ὄδοι. Ἐκεῖ λοιπὸν ἔγινεν η συνάντησις Λαίου καὶ Οἰδίποδος. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Πιωσανίου ἐδεικνύοντο εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο οἱ τάφοι τοῦ Λαίου καὶ τῶν οἰκετῶν. Σήμερον η χαράδρα λέγεται Ζεμενός, τὸ δὲ σημεῖον τῆς τριόδου καλεῖται σταυροδρόμι τοῦ Μέγα, διότι ὑπάρχει καὶ τάφος τοῦ Μέγα, δ ὅποιος ήτο ἀξιωματικὸς ἐξ Ἀραχώβης πεσὼν εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο κατόπιν συγκρούσεως πρὸς ληστάς. κήρυξ· δ βασιλεὺς σχεδὸν πάντοτε συναδέετο ὑπὸ κήρυκος, διτὶς διεκρίνετο ἐκ τῆς στολῆς καὶ τοῦ κήρουκειου. ἀποπτος ἀστεως· δ δοῦλος δὲν ἡγείχετο νὰ βλέπῃ τὴν ἔδραν τοῦ κυρίου του κατεχομένην ήδη ὑπὸ τοῦ φονέως αὐτοῦ. Μή τολμήσας δὲ νὰ καταγγείλῃ τὴν πρᾶξιν, ἔζητησεν ἐπιμόνως νὰ φύγῃ ἐκ Θηβῶν, ὅπερ ἀπήτει καὶ η οἰκονομία τοῦ δράματος, διὰ νὰ βραδύνῃ η παρουσία αὐτοῦ. ἀπήνης· ἀπήνη ητο κυρίως τετράτροχος ἄμαξα, ἐπὶ τῆς ὁποίας πολλοὶ ἡδύναντο νὰ καθίσωσι. τοὺς σύμπαντας· δ Οἰδίπους ἐνόμισεν διτὶ τοὺς ἐφόνευσεν ὅλους, ἐνῷ διέφυγεν ὁ εἰς τὴν φυγὴν τοῦ ὁποίου δὲν ἀντελήφθη.

γ') 834 - 862

Λεξιλογικαί. δικνηρὰ ( ἐνεργ. ) διεγέροντα φόβον, φοβερά· πρὸς τοῦ παρόντος=παρ' ἐκείνου, δις ην παρών, παρὰ τοῦ αὐτόπτου μάρτυρος. τοσοῦντόν ἔστι μοι τῆς ἐλπίδος=τόσην μόνον ἐλπίδα διατηρῶ. πεφασμένου, ἐνν. αὐτοῦ ( τοῦ βοσκοῦ ) = ἔὰν δὲ οὗτος φανερωθῇ, ἔλθῃ. προθυμία = τὸ θέρος, η ἐλπίς. ταῦτ'=ταῦτα. ἐκ-

πεφευγοίην = ήθελον εἶναι ἀπηλλαγμένος ἀπὸ τὸ πάθος = τὸ ἐκ τοῦ φόνου δυστύχημα, μίασμα. περισσὸν = τὸ ὑπερβαῖνον τὸ σύνηθες, τὸ ἔκτακτον, τὸ παράδοξον. ληστάς· πρόληψις, ἀντὶ ὡς λησταὶ νιν (τὸν Λάιον) κατακτείνειαν. αὐτὸν = τὸν βοτῆρα. ἐνυέπω = λέγω, διηγοῦμαι. τὸν αὐτὸν ἀριθμόν· δηλ. πολλοὺς καὶ ὅχι ἕνα. Εἰς τὴν μαρτυρίαν ταῦτην τοῦ βοσκοῦ στηρίζει ὁ Οἰδίπους μεγίστας ἐλπίδας, διότι, καὶ ἂν ὑπῆρχεν ἡ ἄμαξα καὶ ἂν ἥτο ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος τοῦ φόνου τοῦ Λατοῦ, ὡς ἐδηλώθη ἀνωτέρω, καὶ ἂν ἥτο ἡ ἀναφερθεῖσα μορφὴ καὶ ἡλικία τοῦ Λατοῦ, παρὰ πάντα ταῦτα ὁ Οἰδίπους θὰ ἥτο ἀμέτοχος τοῦ φόβου, ἂν ἐξηκριβοῦτο ἐκ τῆς μαρτυρίας τοῦ βοσκοῦ, ὅτι εἶναι πολλοὶ οἱ φονεύσαντες καὶ ὅχι εἰς. οἰόζωνος = μονόζωνος (ἐζωσμένος μόνος αὐτὸς πρὸς δόδοιπορίαν, μόνος δόδοιπορῶν), μόνος (διότι οἱ δόδοιπόροι συνήθωσαν ἔζωσμένους τὸ οἰόζωνος ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ οἴος ἐτέθη πρὸς δήλωσιν μείζονος ἐναργείας). εἰς ἐμὲ ῥέπον ἐστὶν = εἰς ἐμὲ κλίνει, ἀφορᾷ· (μεταφορ. ἐκ τοῦ ζυγοῦ). ὡς φανὲν ὅδε τούπος = ὡς ἀνακοινωθέντα (ὑπὸ τοῦ βοσκοῦ) κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, τὸν λόγον (περὶ πολλῶν ληστῶν). ἐκβαλεῖν πάλιν = ν' ἀνακαλέσῃ πάλιν. κάκτρεποιτο τοῦ πρόσθεν λόγου = καὶ ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἤθελεν ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ τὸ προηγουμένως λεχθὲν (ὑπὸ αὐτοῦ). φανεῖ δικαίως δρθὸν = θὰ φανερώσῃ, ὅπως εἶναι δίκαιον, πραγματοποιηθέντα (τὸν φόνον τοῦ Λατοῦ). δὸν γε διεῖπε· ἀναφορ. αἰτιολ. πρότ. = διότι δὶ αὐτὸν ῥήτως εἰπε. μαντείας γ' οὐνεκα = ἔνεκα μαντείας τούλαχιστον, ὑπὸ την ἔποψιν τῆς μαντείας. οὔτ' ἀν τῆδε βλέψαιμ' ἀν οὔτε τῆδ' = οὔτε ἐδῶ ἤθελον στρέψει τὴν προσοχὴν οὔτε ἐκεῖ, δηλ. οὔτε εἰς τοὺς λόγους (τοὺς χρησμοδοτηθέντας ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος) οὔτε ἐδῶ, εἰς τοὺς τελευταῖος λεχθέντας ὑπὸ τοῦ θεράποντος αὐτοῦ, δηλ. τοῦ Τειρεσίου (ἢ Ἰοκάστη προφανῶς ἀσεβεῖ εἰς τὸν θεόν).

Πραγματικαί. καίτοι νιν οὐ κεῖνός γ' ὁ δύστηνος κατέκταν· ἀλλ' αὐτὸς πάροιθεν ἀλετο· ἐν τούτοις καὶ τοῖς ἀμέσως ἐπομένοις ἐνυπάρχει τὸ ἔξης δίλημμα: ἢ ὁ Ἀπόλλων εἰπε τὴν ἀλήθειαν ἢ ἐψεύσθη. Ἀν μὲν συνέβη τὸ πρῶτον, δὲν εἶναι παραδεκτὸν τοῦτο, διότι ὁ Λάιος δὲν ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ υἱοῦ του, (ἐπειδὴ ὁ τελευταῖος οὗτος ἐξετέθη εἰς τὸ δέρος καὶ ἀπέθανεν): ἐὰν πάλιν ἐψεύσθη καὶ ὁ εἰπὼν αὐτὸν ὑπηρέτης του ἐν τῷ μαντείῳ· καὶ εἰς τὰς δύο περί-

πτώσεις δὲ Λάιος δὲν ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Οἰδίποδος. Τὸ δίλημμα ὅμως προφανῶς εἶναι ἀστήρικτον, διότι λαμβάνεται ὡς βάσις, ὅτι τὸ τέκνον τοῦ Λαῖος εἶχεν ἀποθάνει, ὥπερ δὲν συνέβη.

### ΤΡΙΤΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ ( 863 - 910 )

Στροφ. α' ( 863 - 872 )

**Λεξιλογικαί.** εἰ· τὸ εἰ· ποιητικῶς ἀντὶ τοῦ εἴθε. φέροντι = ἔχοντι = ἔχειν. τὰν = τὴν γνωστὴν εἰς ὅλους. εὔσεπτος = σεπτός, σεβαστός. λόγων τε ἔργων = ἐν λόγοις καὶ ἔργοις. ὃν = περὶ ὃν ( λόγων καὶ ἔργων ). πρόκεινται = δημοσίᾳ εἶναι ἐκτεθειμένοι, ἐκ τῶν προτέρων εἶναι τεθειμένοι, καθιερωμένοι. δι' οὐρανίαν αἰθέρα = εἰς τὰ στρωματα τοῦ οὐρανίου αἰθέρος. ὑψίποδες = ὑψηλοί, εὑρισκόμενοι ὑψηλά. νὺν = αὐτοὺς ( τοὺς νόμους ). θνατὰ φύσις ἀνέρων = ἡ φύσις τῶν θνητῶν ἀνθρώπων ( οἱ θνητοὶ ἀνθρώποι ). οὐδὲ μήποτε = οὐδέποτε. λάθα = ἡ λήθη. κατακοιμῶ = βάλλω τινὰ νὰ κοιμηθῇ καὶ μεταφορικῶς : ἀχρηστεύω. θεὸς = θεία δύναμις. γηράσκω = χάνω τὴν ἰσχύν μου, μαραίνομαι: ἀντὶ νὰ εἴπῃ γηράσκων, ἔθηκε κατὰ παράταξιν : οὐδὲ γηράσκει.

'Αντιστρ. α' ( 873 - 882 )

**Δεξιλογικαί.** ὕβρις = ἀσέβεια, ἀλαζονεία. φυτεύει τύρ. = γεννᾷ τὴν τυρανν. ἔξουσίαν. εἰ ( συντάσσεται ἐνίστε μεθ' ὑποτακτικῆς ) ὑπερπληθῆ = ἐὰν ὑπερπληρωθῆ. μάταν = ματαίως, χωρὶς νὰ κορεσθῇ. μὴ πίκαιρα = μὴ σύμφωνα πρὸς τὸν καιρόν, πρὸς τὸ δίκαιον = ἀδίκια. μηδὲ συμφέροντα = ἀσύμφορα. ἀκροτάταν εἰσαναβᾶσα ἀκραν = ἀναβᾶσα εἰς τὸ ὑψηλότατον ὕψωμα. ἀπότομος = ἀπόκρημνος. ἀνάγκα = μοιραία ἀνάγκη, ὅλεθρος. ὕρουσεν εἰς ἀπότομον ἀνάγκαν = συνήθως καταπίπτει αἰρνιδίως εἰς τὴν ὑπὸ τῆς μοίρας ἐπιβαλλομένην σκληράν ἀνάγκην. οὐ ποδὶ χρησίμῳ χρῆται = δὲν χρησιμοποιεῖ τὸν πόδα, ὡστε νὰ εἶναι οὕτος εὐχρηστος, ἀσφαλῆς, ὡστε νὰ πατῇ στερεῶς χρησίμῳ, προληπτ. κατηγ. τὸ καλῶς ἔχον πάλαισμα = τὴν εὐγενῆ πάλην, τὸν εὐγενῆ ἀγῶνα ( τῆς πόλεως πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ φονέως )· ή σειρὰ τῶν λέξεων : αἰτοῦμαι δὲ θεὸν μήποτε λῦσαι τὸ καλῶς ἔχον τῇ πόλει πάλαισμα.

Στροφ. β' ( 883 - 897 )

**Λεξιλογικαί.** ὑπέροπτα. = ὑπεροπτικῶς, περιφρονητικῶς. Δίκας.

γεν. ἀντικειμεν. τοῦ ἀφόβητος = χωρὶς νὰ φοβῆται τὴν θεῖαν δικαιοσύνην. ἔδη δαιμόνων = τὰς ἔδρας, τὰ ἀγάλματα τῶν θεῶν. κακά νιν ἔλοιτο μοῖρα = εἴθε νὰ τὸν καταλάβῃ ἡ κακὴ μοῖρα. δύσποτομος = δυστυχής, ἀνόσιος, ἀσεβής, χλιδᾶς = χλιδή, αὐθάδεια, ὑπερηφάνεια. χάριν δυσπότου χλιδᾶς = λόγω τῆς ἀνοσίου ὑπερηφανείας του. εἰ μὴ ἐπαναλαμβάνεται ἡ ἐν ἀρχῇ τῆς β' στροφῆς τεθεῖσα ὑπόθεσις. τὸ κέρδος· τὸ δρῦμον σημ. τὸ ἐπιζητούμενον (κέρδος). καὶ ἔρχεται, ἐνν. πρὸ τοῦ δρῦματος ἡ ὑπόθεσις εἰ μὴ = καὶ ἀν δὲν ἀπομακρυνθῇ (δὲν ἀπόσχῃ). τῶν ἀσέπτων = τῶν ἀσεβῶν πράξεων. ἔχομαί τινος = ἀπομαί τινος, ἐγγίζω, φαύω τι. ἄθικτα = ἐκεῖνα, τὰ ὅποια δὲν δυνάμεθα νὰ ἐγγίσωμεν, τὰ ιερά· εἰς τὸ δῆμα ἔξεται ὑπονοεῖται ἐκ τῶν προηγουμένων τὸ εἰ, οὐχὶ ὅμως καὶ τὸ μὴ. ματάζω (καὶ δρύπτερον ματάζω, ἐκ τοῦ μάτην) = φέρομαι ματάλως, ἀνοήτως. ἐν τοῖσδε = ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας (δηλ. ἐὰν δὲν τιμωρῶνται οἱ ἀσεβεῖς). ἀμύνειν ψυχῆς βέλη θυμοῦ = ὥστε νὰ ἀπομακρύνῃ (ν' ἀποκρούσῃ) ἀπὸ τῆς ψυχῆς τὰς κακὰς δρμάς τοῦ θυμοῦ. τίμιαι = ἔντιμοι. αἱ τοιαίδε = αἱ τοιαύταις ἀσεβεῖς πράξεις. χορεύω = μετέχω τῶν (θρησκευτικῶν) χορῶν, λατρεύω τὸν θεὸν μὲν χορούς.

'Αντιστρ. β' (898-910)

Δεξιλογικαί. δύμφαλὸν γᾶς· ἵδε στίχ. 480. \*Αβαῖσι δοτ. τοπ. = ἐν 'Αβαις. τάδε· ἐννοεῖ τοὺς χρησμοὺς καὶ τὰς ἐκβάσεις αὐτῶν. χειρόδεικτος = ὁ δεικνύομενος διὰ τῶν δακτύλων τῶν χειρῶν, ὄλοφάνερος. εἴπερ δρθ' ἀκούεις = ἐὰν δρθῶς ἀκούῃς, ἐὰν δρθῶς κελῆσαι. πάντ' ἀνάστων = ως ὃν παντάναξ, (χρησιμ. ως κατηγορ. τοῦ ὑποκειμ. τοῦ δρθ' ἀκούεις). μὴ λάθοι (ὑποκ. ἡ πρὸς τὸ θεῖον ἀσέβεια ἢ τὸ προηγ. τάδε). σὲ τὰν τε ἀρχὰν ἀθάνατον (ἢ ἴδιότης ἀρχὰν προστέθη εἰς τὸ ὅλον σὲ) = εἴθε νὰ μὴ διαφύγῃ τὴν προσοχὴν σου καὶ τῆς αἰωνίας ἀθανάτου ἔξουσιας σου. ἔξαιρω = ἔξαφανίζω, δὲν δέχομαι ως ἐγκυρα. ἔξαιρούσιν (οἱ ἄνθρωποι, ἀλλ' ὁ χορὸς ἐννοεῖ τὴν Ἰοκάστην). φθίνοντα Λαῖου θέσφατα = τὰ περὶ Λαῖου μαντεύματα, ὥστε νὰ φθίνουν, ὥστε νὰ εἶναι ἀκυρα (τὸ φθίνοντα εἶναι κατηγ. κατὰ πρόληψιν). κούδαμοῦ τιμαῖς \*Απόλλων ἐμφανῆς = καὶ οὐδαμοῦ φανερὰ τιμιάται ὁ Ἀπόλλων (διότι ἀμφιβάλλουσιν οἱ ἄνθρωποι περὶ τῆς ἀληθείας

τῶν χρησμῶν). ἔρρει δὲ τὰ θεῖα = ἡ δὲ θρησκεία (ἡ δὲ λατρεία τοῦ θείου) ἐξαφανίζεται.

Πραγματικάι. νόμοι πρόκεινται δι' αἰθέρα τεκνωθέντες· ἐννοῦνται οἱ ἄγραφοι καὶ θεῖοι νόμοι, οἱ ὅποιοι εἶναι αἰώνιοι καὶ ἀμετάβλητοι καὶ οὐδέποτε χάνουν τὸ κύρος αὐτῶν, ἐνῷ οἱ γραπτοί, ὑπ' ἀνθρώπων νομοθετηθέντες συχνὰ μεταβάλλονται. Περὶ τῶν πρώτων, ἃτοι περὶ τοῦ θείου καὶ τοῦ φυσικοῦ δικαίου, φύσει ἐδρεύοντος εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, ὁ Σοφοκλῆς λέγει ἐν τῇ Ἀντιγόνῃ « οὐ γάρ τι νῦν γε κάκθες, ἀλλ' ἀεὶ ποτε ζῆται ταῦτα, κούδεις οἶδεν, ἐξ δτού 'φάνη». "Ολυμπος· ποιητικῶς ἐτέθη ἡ ἐδρα τῶν θεῶν ἀντὶ αὐτῶν τῶν θεῶν. οὐκέτι τὸν ἀθικτον... ἀναφέρει τρεῖς τόπους λατρείας τῶν προφητικῶν θεῶν (διότι περὶ χρησμῶν ἐνταῦθα πρόκειται), δύο τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ἕνα τοῦ Διός. 'Αβαισι· εἰς τὰς Ἀβάς, πόλιν τῆς Φωκίδος, ὑπῆρχε ναὸς καὶ μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος. 'Εν δὲ τῇ 'Ολυμπίᾳ ὑπῆρχεν ἀρχαῖον μαντεῖον τοῦ Διός, τῶν ἐν αὐτῷ ιερέων Ἰαμιδῶν μαντευομένων δι' ἐμπύρων θυσιῶν.

#### ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (911 - 1085)

α') 911 - 999

Λεξιλογικαί. χώρας ἀνακτεσ· ἡ Ἰοκάστη ἔρχται διὰ τῆς μέσης θύρας τῶν ἀνακτόρων, συνοδευομένη ὑπὸ δύο θεραπανίδων καὶ κρατοῦσσα στέφανον καὶ θυμιάματα. δόξα μοι παρεστάθη = μοῦ ξήλθεν ἡ ίδεα. στέφη = ἱετευτικοὶ κλάδοι. ἐπιθυμιάματα = θυμάματα. ὑψοῦ θυμὸν αἴρει = μετεωρίζεται τὴν ψυχὴν (διατελεῖ ἐν ὑπερβολικῇ διεγέρσει), λυπούμενος ὑπερβολικά (μεταφορ. ἐκ τῶν ὑψουμένων κυμάτων τῆς θαλάσσης). οὐδ' ὅποι ἀνήρ ἔνησος τεκμαίρεται τὰ καινὰ τοῖς πάλαι = καὶ δὲν κρίνει ὡς συνετὸς ἀνήρ τὰ νέα ἐκ τῶν παλαιῶν (δηλ. ματαιωθέντος τοῦ πρὸ πολλοῦ δοθέντος πατέρων τοῦ Λάτιον, εἶναι αὐτονόητον δτι καὶ τὰ τοῦ Τειρεσίου σημερινὰ μαντεύματα εἶναι φευδῆ). φόβους = πράγματα διεγέροντα φόβους. ἄγχιστος (ἄγχι) = πλησιέστατος (διότι ὁ βωμός του ἥτο ἐμπροσθεν τῶν ἀνακτόρων). κάτευγμα (ἐκ τοῦ κατεύχομαι) = ἀφιέρωμα, ἀνάθημα. λύσις = ἀπαλλαγὴ τοῦ Οἰδίποδος ἀπὸ τῶν φόβων του περὶ τοῦ γενομένου ἐγκλήματος. εὐαγῆ προλ. κατηγ. = ὥστε εὐαγῆ γενέσθαι τὸν Οἰδίποδα, ὥστε ν' ἀπαλλαγῇ τῆς κατηγορίας, ποὺ τοῦ ἀ-

πέδωσαν. ώς κυβερνήτην νεώς = ώς δύκνοῦσιν οἱ ναῦται, βλέποντες ἐκπεπληγμένον τὸν κυβερνήτην νεώς. ἀρ' ἂν μάθοιμι· ἐν αὐτοῖς ἐνυπάρχει παράλησις ( παρατηρητέον ὅτι καὶ οἱ τρεῖς κατὰ σειρὰν στίχοι λήγουσιν εἰς τὴν αὐτὴν συλλαβήν ). αὐτὸν εἴπατε· τὸ αὐτὸν ἐτέθη κατὰ πρόληψιν ἀντὶ : εἴπατε, ὅπου αὐτός ἐστιν. γυνὴ δέ... ἡ κανον. σειρὰ τῶν λέξεων : γυνὴ δὲ μήτηρ τῶν κείνου τέκνων ἐστὶν ἥδε· αἱ λέξεις δὲ γυνὴ μήτηρ παρατιθέμεναι φανερώνουσι τὴν ἀληθῆ σχέσιν τοῦ Οἰδίποδος πρὸς αὐτήν. δλβιος = εὔτυχής. παντελῆς δάμαρ = τελεία ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν σύζυγος. αὕτως = ωσαύτως, ἐνν. εἶης. ἀξιος εἰ, ἐνν. τοῦ ὅλβιος εἶναι. εὐέπεια = εὐφημία, καλὴ εὐχή. ὅτου χρήζων ἀφίξαι· πλάγ. ἔρωτ. πρότ.= τίνος ἔχων ἀνάγκην ἤλθεις ; χώτι= καὶ ὁ, τι. πρὸς τίνος δ' ἀφιγμένος ; ἐνν. ἀγαθὰ θέλεις σημῆναι ; ἐκ τῆς Κορίνθου· ἀντὶ ν' ἀπαντήσῃ παρὰ τίνος ἤλθειν, ἀναφέρει τὸν τόπον, ἔξ οὖ ἤλθειν, ἔπειδη μόνος του, χωρὶς ν' ἀποσταλῇ πάρ' ὄλου, ἤλθε· τὸ δ' ἔπος· αἰτιατ. τοῦ κατά τι ἡ τῆς ἀναφορᾶς. ἥδοιο—ἀσχάλλοις, ἐνν. τούτῳ= τῷ ἔπει· ὃ ἀν ἀνήκει καὶ εἰς τὰς δύο εὐκτικάς. ἀσχάλλω = λυποῦμαι. διπλῆν δύναμιν = διπλῆν ἐνέργειαν τοῦ ἥδεσθαι καὶ ἀσχάλειν, δηλ. χαρᾶς καὶ λύπης. Ἰσθμίας = Κορινθίας. Ἰστημι = ἀνακηρύττω, ἐκ τῆς φράσεως δὲ στήσουσι τύραννον φανερώνεται, ὅτι δὲ Οἰδίποις δὲν ἦτο νόμιμος κληρονόμος τοῦ θρόνου τῆς Κορινθίας. ἔγκρατης ἔτι = εἶναι πλέον ἐν τῷ κράτει, ἐν τῇ ἐξουσίᾳ. οὐ δῆτα ( ἐνν. ἔγκρατης ἔτι )· τοῦτο μετά τίνος δημάδους χαριτολογίας λέγεται ὑπ' ἀνθρώπου τοῦ λαοῦ, δηλαδὴ δὲν ἔξουσιάζει, ἀλλ' ἔξουσιάζεται ὑπὸ τοῦ θανάτου. ἀξιῶ θανεῖν = ἀπαιτῶ νὰ θανατωθῶ ( ὅπως δὲ λαὸς λέγει πολλάκις πρὸς διαβεβαίωσιν : νὰ μοῦ κόψουν τὸ κεφάλι, νὰ πεθάνω ). Ὡς πρόσπολε· ἀποστέλλει μίαν τῶν θεραπαινίδων, διὰ νὰ ἀναγγεῖλῃ καὶ καλέσῃ τὸν Οἰδίποδα. ἵν' ἔστε = ποῦ εἰσθε. τοῦτον Οἰδίπους...· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : τοῦτον τὸν ἄνδρα Οἰδίπους πάλαι ἔφευγε, τρέμων, μὴ κτάνοι ( αὐτόν ). πρὸς τῆς τύχης = ἀπὸ φυσικὸν θάνατον. τοῦδε· τοῦ Οἰδίποδος, δὲ δόποῖς αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἤρχετο ἐκ τῶν ἀνακτόρων. ἐκπέμπομαι = στέλλω καὶ προσκαλῶ ἐκτός. ἵν' ἥκει = ποῦ κατήντησαν. τὰ σεμνὰ ( εἰρων. ). ἀγγελῶν· τί μετοχὴ εἶναι ; σημήνας γενοῦ περιφρ. = σήμηνον, ἀνάγγειλον. θανάσιμον βεβηκότα = ὅτι ἀπῆλθεν εἰς τὸν θάνατον, ὅτι ἀπέθενανεν· δόλοις = διὰ δολοφονίας, διὰ δολοφονικῆς ἐπιβουλῆς. ἡ ξυναλλαγῇ νόσου ; ἡ ἐκ συντυχίας νόσου, ἡ ἀπὸ ἀσθένειαν ; σμικρὰ ροπή =

πολὺ μικρά, ἀσήμαντος ἀφορμὴ ( ῥοπή = κλίσις· ἡ μεταφ. ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ ). εὐνάζω = βίπτω εἰς τὴν εύνην ( κλίνην ), καταβάλλω. συμμετροῦμαι, ἔδει στίχ. 73. συμμετρούμενος τῷ μακρῷ χρόνῳ = συμφώνως μὲ τὴν μακρὰν ἡλικίαν του, σύμφωνα μὲ τὸ βαθὺ γῆράς του. πυθόμαντις ἐστία = ἡ μαντικὴ ἐστία τῆς Πυθοῦς ( προσωποπ.). κλάζω = κράζω. τοὺς ἄνω ( εἰς τὸν ἀέρα ) κλάζοντας ὅρνεις περιφρονητικῶς ὅμιλεῖ διὰ τοὺς λόγους τοῦ Τειρεσίου. ἀν ν φηγητῶν ( ὄντων ) = κατὰ τὴν ὑφῆγησιν, ὁδηγίαν τῶν ὄποιων. κεύθει. ἔχει παθ. σημ. = κρύπτεται, ἔχει ταφῆ. ἀψιαστος ( ἐνεργ. ) ἔγχους = χωρὶς νὰ ἐγγίσω δόρυ η ξίφος. εἴ τι μὴ = ἔκτὸς ἐὰν ίσως. τῷ μῷ πόθῳ. ἀντὶ : τῷ πόθῳ ἐμοῦ = ἔξ αιτίας τοῦ πόθου του πρὸς ἐμέ. οὔτω = ὑπὸ τοιούτους ὄρους. ἀν θανὼν εἶη = θάνοι ( ἀντὶ ὄριστ. ). τὰ δ' οὖν = ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει. θέσπισμα = χρησμός. τὰ παρόντα· τὰ διποῖα τώρα μᾶς ἐμβάλλουν εἰς σκέψεις, εἰς φόβους. συλλαβών = λαβών μαζί του. ἀξια ( κατηγορ. ) οὐδενὸς = ἀνευ οὐδενὸς κύρους. παράγομαι = παρασύρομαι. εἰς θυμὸν βάλλω = ἐνθυμοῦμαι, βάλλων εἰς τὸν νοῦν μου. τὸ λέχος τῆς μητρός = τὸν μετὰ τῆς μητρός μου γάμον. ὃ τὰ τῆς τύχης κρατεῖ = ἐν τῷ βίῳ τοῦ ὄποιου κρατεῖ ἡ τύχη ( ἡ τυφλὴ τύχη καὶ οὐχὶ η θεὰ Τύχη, ἡτις ἐπιστεύετο παρὰ πάντων ). ὅμιλεῖ γενικῶς ἐνταῦθα καὶ μόνον κατωτέρω ἐν στίχῳ 980 εἰδικεύει διὰ τὸν Οἰδίποδα : σύ δέ... πρόνοια δ' οὐδενὸς σαφῆς = δὲν ὑπάρχει δὲ ἀσφαλῆς πρόγνωσις διὰ κανὲν πρᾶγμα. εἰκῇ = ὅπως τύχῃ, ὅπως ἔτυχεν ( ἀνευ σκέψεων ): ταῦτα καὶ τὰ κατωτέρω λέγει η Ἰοκάστη πρὸς παρηγορίαν τοῦ Οἰδίποδος. εἰς τὰ νυμφεύματα ( προσδιορ. ἀναφορ. ) = ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς μετὰ τῆς μητρός σου γάμους. ἀλλ' ὅτῳ ταῦτα παρ' οὐδένεν ἐστι ( ἀναφ. ὑποθ. πρότ. ) = ἀλλ' ἐάν τις οὐδεμιᾶς προσοχῆς ἔξια θεωρῇ ταῦτα. ῥάστα = εὐκολώτατα, ἀλυπότατα. μέγας δρθαλμὸς = ισχυρὸς ὁδηγός, τρανὴ ἀπόδειξις. ξυνίημι = ἐνοῶ. τῆς ζώσης γεν. ὑποκ. = ἡ ζῶσα. καὶ ὑπὲρ ποίας γυν. = καὶ διὰ ποίαν γυναῖκα ( ἀναγκ. αἵτιον ). τί ἔκεινης = τί πρᾶγμα ἔκεινης. η ῥητόν ; = ἔρα γε δύναται νὰ ἀνακοινωθῇ ; τό τε πατρῶον... η σειρὰ τῶν λέξεων : ἐλεῖν τε τὸ πατρῶον αἷμα ταῖς ἐμαῖς χερσὶ = καὶ νὰ φυνεύσω τὸν πατέρα μου διὰ τῶν ίδίων μου χειρῶν. ἔξ ἐμοῦ· ἀντὶ ὑπὲμοῦ. εύτυχῶς· διότι μὴ μεταβάς εἰς Κόρινθον ἀλλ' εἰς Θήβας, ἀπέφυγε τοὺς κινδύνους τῶν ἐγκλημάτων πρὸς τοὺς γονεῖς του καὶ ἀπέβη εύτυχής, ὡς ἀναλαβὼν τὴν βασιλείαν τῶν Θηβῶν· ( τραγ. εἰρωνεία, διότι

αὐτὸν ἀκριβῶς ἐπέφερε τὸν δλεθρόν του). ἀλλ' ὅμως ήδιστον= ἀλλ' ὅμως ήτο παρὰ πολὺ εὐχάριστον ( προβλ. τὸ ἐν Ὁδυσσείᾳ i 34 « οὐδὲν γλύκιον ἡς πατρίδος οὐδὲ τοκήων »).

β') 1000 - 1085

ἡ γάρ τάδ' ὄκνῶν ἥσθα ἀπόπτοιες; = ἀλήθεια λοιπὸν εὑρίσκεσσο μακρὰν τῆς πατρίδος σου, ἐπειδὴ αὐτὰ δὲ ἐφοβεῖσο; πατρός τε χρήζων = ἐκτὸς τοῦ λόγου, ποὺ ἔξεθηκα, καὶ διότι ἐπεθύμουν... τί δῆτ' ἔγω οὐχὶ ἔξελυσάμην σε = διατὶ λοιπὸν δὲν σὲ ἀπήλαξα ἀμέσως, τί κάθημαι καὶ δὲν σὲ ἀπαλλάττω ἀμέσως, δύναμαι ἀμέσως νὰ σὲ ἀπαλλάξω. χάριν = ἀνταμοιβήν, δῶρον. τοῦτο ἀφικόμην= πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον... πρὸς δόμους ἐνν. εἰς Κόρινθον. εὗ πράττω τι = εὔτυχῶ κάπως, λαμβάνω κάποιαν εὐεργασίαν. δμοῦ, ἀντὶ δμόσε= εἰς τὸ αὐτὸν μέρος. φυτεύσαντας, ἐνν. ἐδῶ τὴν μητέρα, ἐνῷ ἡ λέξις λέγεται μᾶλλον περὶ πατρός. εἰ τῶνδε φεύγεις οὕνεκα= ἐὰν ἔνεκεν αὐτῶν τῶν αἰτίων ( τὰ ὅποια ἀνεφέρθησαν ἀνωτέρω ) ἀποφεύγης. μὴ ἔξελθῃ σαφῆς= μὴ ἀποδειχθῇ ( βγῆ ) ἀληθής. μίασμα τῶν φυτευσάντων ( γεν. ὑποκ. ) = μόλυσμα ἀπὸ τοὺς γονεῖς. τοῦτο<sup>τ</sup> αὐτό, τοῦτο, ἡ ἐπανάληψις τοῦ τοῦτο πρὸς δῆλωσιν τῆς μεγάλης προσδοκίας τοῦ Οἰδίποδος περὶ τοῦ λεχθέντος ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου. οὐδὲν πρὸς δίκης= οὐδέλως δικαιώς. πῶς δ' οὐχὶ ; ἐνν. πρὸς δίκης τρέμω ; γεννητῆς= δι γεννήτωρ, δι γονέας, ἐνῷ γεννητῆς= δι εἰς τὸ αὐτὸν γένος ἀνήκων. διθούνεκα= διότι οὐδὲν ἐν γένει σοι ἦν= οὐδεμίαν συγγένειαν εἶχε πρὸς σέ. οὐ μᾶλλον οὐδέν. ἐπαναλαμβάνει τὴν προηγηθεῖσαν ἀρνησιν πρὸς μείζονα ἔμφασιν. τοῦτο<sup>τ</sup> ἀνδρὸς (= ἔμοῦ) ἀλλ' ἵσου= δὲν σὲ ἐγένησε περισσότερον ἀπὸ ἐμέ, ἀλλ' ἔξ ἵσου δηλ. τόσον εἶναι πατήρ σου δι Πόλυβος, ὅσον ἔγω ( τοῦτο εἶναι ἀπὸ τὰς συνήθεις εὐφυολογίας τῶν ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ ). ἔξ ἵσου ἐνν. τὸ ἐξέφυσε. τῷ μηδενὶ ( ἐνν. ὄντι ) = τῷ μὴ φύσαντι. ἐγείνατο= ἐγέννησε. ἀντὶ τοῦ δὴ παῖδά μ' ὕνομαζετο; = ἔνεκα τίνος λόγου λοιπὸν μὲ ὕνομαζεν ώς ἰδικόν του παιδί ; λαβών, αἰτιολ. μετ. καθ'= καὶ εἴτα= καὶ μ' ὅλα ταῦτα. ώδε μέγα= τόσον μεγάλως. στέργω= ἀγαπῶ. ἀπ' ἀλλῆς χειρός, ἐνν. ἡ ἐναντιωμ. μετ. λαβών. ἐκπείθω= πειθαναγκάζω. ἔμπολάω = ἀγοράζω. διδως, ἴστορ. ἐνεστ. ναπαῖαι πτυχαι= δασώδεις χαράδραι. ἐπιστατῶ= εἷμαι βοσκός ( εἰς τὰ ποίμνια ), διότι δι ποιμὴν ἐλέγετο καὶ ἐπιστάτης. ἐπὶ θητείᾳ= ἐπὶ ἐμπίσθῳ ὑπηρεσίᾳ· θῆς δὲ

έλεγετο δὲ ἐλεύθερος ἐργάτης ὑπηρετῶν ἐπὶ μισθῷ ( ὑποτίθεται δὲτι εἰναι τοῦ Πολύβου, ἀφοῦ εἰς τοῦτο τὸ ἔκθετον παρέδωκε ). σοῦ δὲ σωτήρ γε = ( ναὶ ὑπηρέτης, ὡς περιπλανώμενος ἔμμισθος ἐργάτης ), ἀλλὰ γενόμενος σωτήρ σου ( λέγει τοῦτο μετά τινος ὑπηρηφανείας ). τί ἄλλος ἵσχοντα ; = ἀπὸ ποῖον κακὸν ὑποφέροντα ; ( κάμνει τὴν ἐρωτησιν ταύτην ὁ Οἰδίπους, ἐπειδὴ ἤκουσε τὴν λέξιν σωτήρ, δηλ. ἀπὸ τί κακὸν μὲν ἕσσωσες ; ). μαρτυρήσειαν δὲν = δύνανται νὰ μαρτυρήσουν, νὰ τὸ ἀποδεῖξουν ( διτὶ ἐν κακοῖς δύνται σὲ ἔλαβον ). ποδῶν ἄρθρα τὰ σὰ = τὰ ἄρθρα τῶν σῶν ποδῶν. τί τοῦτο<sup>7</sup> ἀρχαῖον ἐννέπεις κακόν ; = τί ἔστι τοῦτο τὸ ἀρχαῖον κακόν, δὲ ἐννέπεις ; διάπορος = διατρυπημένος, διαπεπερονημένος. ἀκμαὶ ποδοῖν = αἱ ἔξοχαι τῶν ἀστραγάλων, τὰ σφυρά. δεινὸν γένειδος σπαργάνων ἀνειλόμην = νφοβεράν αἰσχύλην βεβαίως ἀνέλαβον ἐκ νηπιακῆς ἡλικίας ( καθ' ἣν γίνεται ἡ σπαργάνωσις τῶν παιδιῶν ). ἐκ τύχης ταύτης = ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου. δεὶς εἰ = ποῖος εἰσαι ( οἷος πράγματι εἰσαι, δηλ. Οἰδίπους = οἰδάω, οἰδέω καὶ πούς ). πρὸς πατρὸς ἢ μητρός, ἐνν. ἔπαθον τὸ πάθημα τούτο. λῶν φρονεῖ = ἀκριβέστερον γνωρίζει. τυχῶν = εὑρόν κατὰ τύχην. οὐκ, ἐνν. οὐκ ἔλαβον αὐτὸς τυχῶν· τῶν Λαίους τις = κάποιος ἐκ τῶν ἀνθρώπων ( ὑπηρετῶν ) τοῦ Λαίου. δήπον = ὡς ἐνθυμοῦμαι. εἴτ' οὖν ἐπ' ἀγρῶν εἴτε κάνθαδ' εἰσιδών ; = εἴτε γνωρίσας τοῦτον ἐδῶ προσωπικῶς, εἴτε εἰς τοὺς ἀγρούς ; σημήνατε = καταστήσατε μου αὐτὸν γνωστόν. κατιρὸς = κατάληλος εὔκαιρία. οὐδέν<sup>8</sup> ἀλλον, ἀντικ. τοῦ ἐννοούμ. ἀπαρεμφ. ἐννέπειν, οὐ δύοκ. τό : αὐτὸν ( τὸν ἄγγελον ). τὸν ἔξι ἀγρῶν = τὸν ἐν ἀγροῖς δύντα καὶ προσιλθήντα ἔξι αὐτῶν ὑπὸ σοῦ. ματεύω = ζητῶ. ἐφιέμεθα μολεῖν = ἐπεθυμοῦμεν νὰ ἔλθῃ. τὸν = δν. τί δὲ δύντιν<sup>9</sup> εἶπε· πλήρης θὰ ἦτο ἡ φράσις : τί δὲ ἐρωτᾶς, δύντιν<sup>10</sup> εἶπε. μηδὲν ἐντραπῆσαι νὰ μὴ φροντίζῃς ( νὰ μὴ ἐνδιαφέρεσαι καθόλου ). οὐκ δὲν γένοιτο τοῦτο, δπως ἔγω σὺ φανῶ = δὲν δύναται νὰ γίνῃ τοῦτο, ἵνα ἔγω μὴ φανερώσω ( ὁ Οἰδίπους φαντάζεται, διτὶ τὸν ἐμποδίζει ἡ Ιοκάστη νὰ εὑρῇ τὸ γένος του, διὰ νὰ μὴ ἀποδειχθῇ ἡ ταπεινὴ καταγωγή του ). ἄλις ( εἰμι ) νοσοῦσ<sup>11</sup> ἔγω προσ. σύνταξ. ἀντὶ τῆς ἀπροσ. ἄλις ἔστι νοσεῖν ( πάσχειν, ὑποφέρειν ) ἐμέ. τρίδουλος τρίτης μητρὸς = δοῦλος καταγόμενος ἐκ δούλης μητρὸς μέχρι τρίτης γενεᾶς. ἐκφανῆ κακὴ = θὰ ἀποκαλυφθῆσαι ταπεινὴν καταγωγὴν. μὴ οὐ = ὥστε μὴ οὐ. τάδε = ἀναζήτησιν τῆς καταγωγῆς σου. φρονοῦσα εὐ = κρί-

νουσα ὄρθως, ἀποβλέπουσα εἰς τὸ καλόν σου. τὰ λῶστα = τὰ ὡφελιμώτατα. τὰ λῶστα ( ἡ ἐπανάληψις τούτου ὑποδηλοῦ ἀγανάκτησιν ) = τὰ συμφερώτατα αὐτὰ ( δηλ. ἡ μὴ ἀνεύρεσις τῆς καταγωγῆς μου ). πάλαι ( ἀφ' ἣς τὸ πρῶτον ἤκουσεν ἐν Κορίνθῳ, ὅτι εἶναι νόθος ). δύσποτμος = δυστυχής. ἄξει τις, ἀποστέλλεται δεύτερος πομπὸς νὰ φέρῃ τὸν ποιμένα τὸ ταχύτερον μετὰ τὸν ἐν σχήμῃ. 861 ἀποσταλέντα πρῶτον. χαίρειν = νὰ ἔναβρύνεται, νὰ καμαρώνῃ. προσειπεῖν = νὰ προσαγορεύσω ( δηλ. ὅτι εἶσαι δύστηνος = δυστυχής ). ἀλλο δ' οὔποθ' υστερον· μετὰ τοὺς λόγους τούτους ἡ Ἰοκάστη ἀπέρχεται ἀποθυμως διὰ τῆς μεσαίας πύλης εἰς τὰ ἀνάκτορα. ἄξασα ( τοῦ δ. ἀττισσω ) = ὄρμήσασα ταχέως. δύμας μὴ ( μετὰ φόβου σημαντ. ὁήμ. τίθεται τὸ δύπως μὴ μεθ' ὄριστ. μέλλοντος ). ἀναρρήξει ( ἀμεταβ. ) = μήπως ξεσπάσουν. σιωπῆς, ἐννοεῖ τὴν σιωπὴν τῆς Ἰοκάστης, ἀποφυγούσης νὰ ἔξηγήσῃ τοὺς λόγους τῆς αἰφνιδίας φυγῆς τῆς καὶ ἀρκεσθείσης νὰ εἴπῃ μόνον τὸ ἰού, ἰού. ὅποια χρήζει ρήγηνύτω = ἀς ξεσπάσουν ὅσα θέλουν. φρονῶ μέγα = μεγαλοφρονῶ. δυσγένεια = ταπεινὴ καταγωγή. νέμω = θεωρῶ. τῆς εὗ διδιούσης = τῆς ἀγαθοποιοῦ, τῆς παρεχούσης μοι εὐτυχίαν ( ἐνν. τὴν προηγ. πρὸς αὐτὸν εὔνοιαν τῆς τύχης )\* οὐκ ἀτιμασθήσομαι = δὲν θὰ προσβληθῶ. τῆς γὰρ = διότι ἔξ αὐτῆς ( τῆς τύχης ). οἱ συγγενεῖς μῆνες = οἱ χρόνοι, ποὺ μὲ ἐσυντρόφευσαν εἰς τὴν ζωήν, ποὺ παρηκολούθησαν τὸν βίον μου ἀπὸ τῆς γεννήσεώς μου μέχρι σήμερον ( ἐννοεῖ τὸν χρόνον τῆς ζωῆς καθέλου, ὁ ὅποιος κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῶν ἀρχαίων συγγεννᾶται τῷ ἀνθρώπῳ, διέρχεται μαζὶ τὸν βίον καὶ συγγηράσκει μετ' αὐτοῦ ). διώρισαν μικρὸν καὶ μέγαν = ὥρισαν ( προώρισαν, ἔταξαν ) νὰ γίνω κατ' ἀρχὰς μὲν μικρός, ἔπειτα δὲ μέγας. τοιόσδε ἐκφύς = τοιιούτην ἀφ' οὐ ἔσχον καταγωγήν, ἀφ' οὐ τοιοῦτος ἐγεννήθην. οὐκ ἀν ἔξέλθοιμ' ἔτι ποτ' ἄλλος, ὥστε μὴ ἐκμαθεῖν τούμὸν γένος = δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀποδειχθῶ ποτε ἄλλος, ὥστε νὰ μή μάθω τὴν καταγωγήν μου ( ἐν ἄλλοις λόγοις θέλει νὰ εἴπῃ, ὅτι τὴν καταγωγήν μου τίποτε δὲν μπορεῖ νὰ μεταβάλῃ καὶ ἐπομένως δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ μή μάθω τὰ κατ' αὐτήν ).

Πραγματικαί. Ικέτις ἀφίγματι τελειώσασα τοὺς λόγους τούτους ἡ Ἰοκάστη στέφει τὸ ἄγαλμα τοῦ θεοῦ, αἱ δὲ θεραπαινίδες ἀνάπτουν τὸ πῦρ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ διὰ τὰ θυμιάματα. ἀρ' ἀν παρ' ὑμῶν, ὡς ξέ-

νοι... ὁ ἄγγελος ἔρχεται ἐξ ἀριστερῶν, ἡ δὲ ἐμφάνισις αὐτοῦ φαίνεται ὡς ἄμεσον ἐπακολούθημα τῆς προσευχῆς τῆς βασιλίσσης. παντελής δάμαρ· ὁ γάμος παρ' ἀρχαῖοις ἔθεωρεῖτο ἀτελής, ἐὰν δὲν ἀπεκτῶντο τέκνα· διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὰ προικοσύμφωνα ἐσηνηθίζετο ν' ἀναγράφηται «ἐπ' ἀρότῳ παῖδων ἄγομαι γαμετὴν» τ.ε. νυμφεύομαι, διὰ νὰ τεκνοποιήσω. Κατ' ἀκολουθίαν ἐλέγετο παντελής δάμαρ ἡ σύζυγος ἐκείνη, ἥτις εἶχε καὶ τέκνα. **ῷ τὰ τῆς τύχης ορατεῖ·** ἀφ' οὗ ἐν στίχ. 724 ἡ Ἰοκάστη ἔξέφρασεν ἀμφιβολίας περὶ τοῦ ἀξιοπίστου τῶν ἀνθρωπίνων μαντειῶν, ἐν δὲ τῷ στίχ. 853 δὲν ἐφείσθη οὐδὲ τοῦ Ἀπόλλωνος, τώρα θεωρεῖ ὡς κυρίαρχον τοῦ κόσμου τὸ μοιραῖον καὶ τυχαῖον «τύχη κυβερνᾷ πάντα». ἐπείπερ εὔνους ἥλθον... ὁ ἄγγελος νομίζει ὅτι θὰ εὐχαριστήσῃ τὸν Οἰδίποδα, ἀν τοῦ ἀναγγείλη, ὅτι αὐτὸς τὸν ἔσωσεν ἐκτεθειμένον ἀνάπτηρον παιδίον εἰς τὸν Κιθαιρῶνα· ποῖον δμως ἀλλο ἀποτέλεσμα ἐπῆλθεν; Ἐπομένως ἔχομεν ἐδῶ ἄλλην περιπέτειαν. εὑρῶν ναπαίαις ἐν Κιθαιρῶνος πτυχαῖς. τοῦτο ἥτο τὸ πρῶτον κεραυνοβόλον πλῆγμα τῆς Ἰοκάστης, ἥτις ἤρχισε νὰ ὑποπτεύῃ τὴν ἀλήθειαν, διὰ νὰ πεισθῇ κατωτέρω ἀπολύτως ἐν τοῖς στίχ. 1032 καὶ 1042. μικρὸν καὶ μέγαν διώρισαν. ἀληθῶς ἥτο οὗτος ἐν ἀρχῇ ἔκθετον ἀνάπτηρον παιδίον καὶ ἔγινε διάδοχος καὶ ἐπειτα βασιλεὺς τοῦ θρόνου τῆς Κορίνθου καὶ ἐξ ἄλλου ἀπελπις ὁδοιπόρος καὶ βασιλεὺς τῶν Θηβῶν.

#### ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ (1086-1108)

#### Στροφὴ (1086-1097)

**Λεξιλογικαί.** εἴπερ ἔγώ μάντις. Καθ' ὃν χρόνον ὁ Οἰδίπους μένει μόνος ἐν τῇ σκηνῇ σύννους καὶ στρέφει ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὸ βλέμμα, μήπως ἔδη ἐρχόμενον τὸν ποιμένα, ὁ χορὸς περιχαρῆς ἀδει τὸ τρίτον στάσιμον, διὰ νὰ ἔκφράσῃ τὴν ἐλπίδα, ὅτι ὁ βασιλεὺς, ὁ δόποιος ἔθεωρεῖτο ξένος (Κορίνθιος), συντόμως θὰ ἀποδειχθῇ Θηβαῖος τὴν καταγωγήν. μάντις, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς ἀνθρωπίνης μαντικῆς. **ἴδρις=σοφός.** κατὰ γνώμην=κατὰ νοῦν. οὐκ ἔσει ἀπείρων = δὲν θὰ εἶσαι ἀπειρος, θὰ εἶναι μέτοχος. ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : οὐκ ἔσει ἀπείρων μὴ οὐ σέ γε αὔξειν = δὲν θὰ εἶσαι ἐστεργμένος τοῦ νὰ σὲ μεγαλύνωμεν, θὰ μάθῃς ὅτι σὲ... πατριώτης=συμπατριώτης. διὰ τῶν τριῶν ἐπιθέτων : πατριώτην, τροφὸν καὶ μητέρα ὁ ποιητής ἐσχημάτισε κλιμακωτὸν σχῆμα ἐκ τῶν μικροτέρων εἰς τὰ μεγαλύτερα.

**χορεύομαι** = τιμῶμαι διὰ χορῶν. ἐπίηρα φέρω ( 'Ομηρ. φράσις) = φέρω εὐχάριστα. τυράννοις = τῷ Οἰδίποδι ( ὁ πληθ. τῇ βασιλικῇ οἰκογενείᾳ τοῦ Οἰδίποδος ). Ιδιε Φοῖβε. ίδε στίχ. 154.

'Αντιστροφὴ (1098-1108)

**Δεξογυικαί.** μακραίων = μακρόβιος. μακραιώνων ( ἐνν. κορῶν ). ἔτικτε ( μεταφέρεται εἰς τὸν χρόνον τῆς εὐρέσεως τοῦ Οἰδίποδος ). πελασθεῖσα Πανὸς = συνευρεθεῖσα μετὰ τοῦ Πανός. εὐνάτειρα = σύνευνος. πλάκες ἀγρόνομοι = πλάκες ἀγρῶν νεμομένων = ὅρειναι πεδιάδες ἀγρῶν ( ὅπου βόσκουσι κτήνη ). **Κυλλάνας** = Κυλλήνης. **Βακχεῖος** = ὁ Διόνυσος. εὔρημα. = ὡς λαμπρὸν δῶρον, ὡς εὐφρόσυνον κέρδος, καὶ ἐπομένως τέκνον του ( δηλ. νύμφη τις ἔτεκεν αὐτῷ ).

**Πραγματικαί.** Τὸ χορικὸν φῆμα εἶναι μεστὸν χαρᾶς καὶ ἐλπίδων, ἐσυνηθίζοντο δὲ τοιαῦτα ἐν τοῖς ἀρχαίοις δράμασιν, ίδιᾳ τότε, ὅταν προβλέπονται μεταβολὴ ἐπὶ τὰ χείρων καὶ καταστροφὴ. τὰν αὔριον πανσέληνον. ὁ χορὸς ἀναμένει αὔριον νὰ διαλευκανθῇ πλήρως τὸ μαστήριον τῆς καταγωγῆς τοῦ Οἰδίποδος, ὅτε θὰ ἥτο πανσέληνος, συμπίπτουσα μὲ τὴν ἐπαύριον τῆς ἑορτῆς τῶν Μεγάλων Διονυσίων, κατὰ τὴν ὅποιαν ἐδιδάσκοντο τὰ δράματα. ἵσως δὲ διὰ τῆς πανσελήνου ἥθελησε νὰ δείξῃ, ὅτι ἡ ἀνακάλυψις τοῦ πράγματος γενήσεται ἐν πλήρει φωτί. μακραιώνων, ἔννοει τὰς νύμφας, αἱ ὄποιαι ἡσαν παρθενικαὶ θεότητες, προσωποποιήσεις τῶν δυνάμεων τῆς φύσεως. Κατόκουν εἰς δρη, δάση, πεδιάδας, κοιλάδας, σπήλαια, κρήνας καὶ ποταμούς καὶ ἔκων ἐπὶ μακρὸν τρώγουσαι ἀμβροσίαν. Ἐξελαμβάνοντο ὄμοίως δις τροφοὶ καὶ παιδαγωγοὶ τοῦ Διὸς καὶ τοῦ Διονύσου καὶ τοῦτον παρακολουθοῦσι συνεχῶς μετὰ τοῦ Πανὸς καὶ τῶν Σατύρων. **Πάν.** ἥτο ὁ ἐν 'Αρκαδίᾳ κατ' ἔξοχὴν τιμώμενος ποιμενικὸς θεός, υἱὸς τοῦ 'Ερμοῦ, γεννηθεὶς ἐπὶ τοῦ 'Αρκαδικοῦ ὄρους Λυκαίου. Ἡτο οὗτος ἐκ γενετῆς κερασφόρος, τρχγόπους, γενειῶν καὶ σιμὸς τὴν ῥῆνα, δασὺς καὶ ἔχων οὐράν, ἔπαιζε τὴν σύριγγα καὶ συνέπαιζε πάντοτε ἐπὶ τῶν δρέων καὶ τῶν δασῶν μετὰ τῶν νυμφῶν. **Ἐρμῆς.** ἥτο καὶ οὗτος προστάτης τῶν ποιμνίων, λεγόμενος νόμιος, ἐπιμήλιος, κριοφόρος κ.τ.λ. καὶ συμπάκτης τῶν Νυμφῶν. **Βακχεῖος.** ἥτο ὁ θεός Διόνυσος, δστις παρίσταται πολλάκις συνοδευόμενος ὑπὸ παροινοῦντος θιάσου Σατύρων, Σειλη-

νῶν, Νυμφῶν καὶ Μουσῶν, ἥρεμος καὶ γαλήνιος αὐτὸς ἐν τῷ μέσῳ· ναίων ἐπ' ὅρέων εἰς τὸν Κιθαιρῶνα, τὸν Παρνασσὸν καὶ εἰς ἄλλα ὅρη ἐτελοῦντο νυκτεριναὶ ἑορταὶ. ‘Ελικωνιάδων’ ήσαν αἱ ‘Ελικωνιάδες Μοῦσαι, ἀποκληθεῖσαι οὔτως, ἐπειδὴ διέμενον μετὰ τοῦ Ἀπόλλωνος εἰς τὸ ὅρος ‘Ελικῶν τῆς Βοιωτίας, 1570 μ. όφους, κατάφυτον καὶ συσκίους ἔχον καὶ τερπνάς πεδιάδας.

### ΠΕΜΠΤΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (1109-1185)

**Λεξιλογικαί.** συναλλάσσω = συντυγχάνω, συναντῶ· ἡ μετοχή· ἔναντιωμ. σταθμῶμαι = εἰκάζω, συμπεραίνω. πρέσβεις = πρεσβῦται. ξυνάδει = συμφωνεῖ. σύμμετρος = ίσόχρονος, ὁμοιοῦς (δηλ. καὶ αὐτὸς γέρων). πλεονάζει = μετὰ τὸ ξυνάδει. ἐν μακρῷ γήρᾳ, ἀντὶ ἀπολῆς δοτ., προσδ. ἀναφορ. τῷδε τάνδρῳ = τῷ Κορινθίῳ ἀγγέλῳ. σύ, τοῦτο λέγει ἀποτενόμενος πρὸς τὸν κορυφαῖον τοῦ χοροῦ, ἐνῷ ἀνωτέρῳ διὰ τοῦ: πρέσβεις προσεψώνησεν δόλον τὸν χορόν. προύχοις ἀλλού τῇ ἐπιστήμῃ = δύνασαι νὰ εἶσαι ὑπέρτερος ἐμοῦ κατὰ τὴν γνῶσιν· τὸ ἐπιστήμη ἐνέχει ἀντίθεσιν πρὸς τὸ σταθμᾶσθαι, γάρ, αἰτιολ. τὸ ἔννοιούμενον ἐκ τοῦ προηγ. στίχου: προύχω τῇ ἐπιστήμῃ. εἰπερ τις ἀλλοις, ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν τοῦ πιστός, ἐνῷ διὰ τοῦ ὡς νομεύεις ἀνήρ περιορίζει τὴν προηγουμένην ἐπίτασιν (ώς δύναται νὰ εἴναι πιστὸς ἔνας ἀνήρ βοσκός). δεῦρο μοι βλέπων = στρέφων τὰ βλέμματά σου ἐδῶ πρὸς ἐμὲ (ίνα καὶ ἐκ τῶν βλεμμάτων καὶ τῆς ὅλης στάσεώς του ἀνεύρῃ τὴν ἀλήθειαν, διότι ὁ δοῦλος ἴδων τὸν Κορίνθιον ἄγγελον καὶ ἀναγνωρίσας αὐτὸν καὶ φοβούμενος, διότι θὰ ἐρωτηθῇ ὑπὸ τοῦ φονέως τοῦ Λαίου, εἴναι περιδεής καὶ βλέπει κάτω). ή = ἡ. οἰκοι τραφεῖς = οἰκοτραφής (τοῦτο λέγει μετά τίνος ὑπερηφανείας ὁ δοῦλος, διότι οἱ οἰκογενεῖς δοῦλοι ἀπέλαυνον ἴδαιτέρας ἐμπιστοσύνης παρὰ τῶν κυρίων των). μεριμνῶν = ἐπιδιδόμενος. ή βίον τίνα (ἔχων) = πῶς ζῶν. ξύναυλός εἰμι = συγκαταυλίζομαι, συνδιανυκτερεύω. ήν μὲν Κιθαιρῶν (ἐνν. οὐ ήν ξύναυλος). πρόσχωρος (τῷ Κιθαιρῶνι) = πλησιόχωρος, γειτονικός, τόνδε (τὸν Κορίνθιον ἄγγελον). τῇδέ που = ἐκεῖ κάπου. μαθὼν = γνωρίσας αὐτόν. καὶ λέγεις = λοιπὸν ἔννοεῖς. ή ξυναλλάξας, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ οἴσθια, ὅπως καὶ τὸ μαθών, διαφέρει δὲ τοῦ μαθών κατὰ τὸ διτι τὸ μὲν μαθών ἔννοεῖ, διτι τὸν ἐγνώρισε καλῶς, τὸ δὲ ξυναλλάξας δηλοῦ

ἀπλῆν ἐκ συναντήσεως γνωριμίαν. οὐχ ὥστε = οὐκ οἶδ' ὥστε. κού-  
δέν γε θαῦμα = καὶ οὐδόλως βέβαια παράδοξον εἰναι τοῦτο (τὸ μὴ  
δύνασθαι εἰπεῖν ἐν τάχει...). ήμος = ὅτε..., χρον. πρότασις ἀντὶ εἰ-  
δικῆς. τῷδε τάνδρι, ἐνν. τὸν Θηβαῖον ποιμένα. ἐξ ἥρος εἰς ἀρκτοῦ-  
ρον = ἀπὸ τῆς ἀνοίξεως μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ φθινοπώρου. τρεῖς ὄ-  
λους ἔκμήνους χρόνους = ἐπὶ τρία ὀλόκληρα ἔξαμηνα. τάμα = ἔπαυ-  
λα = εἰς τὰ μνηδριά μου. σταθμά, ταυτόσημον πρὸς τὸ ἔπαυλα.  
πεπραγμένον = πραγματικόν, ἀληθὲς (κατηγ. τοῦ τι). ἐκ μακροῦ  
χρόνου, ἐνν. ἡ ἐναντιωμ. μετοχ. ὄντα. ὡς ἔμαυτῷ θρέμμα θρέψαι-  
μην ἔγω = ἵνα ἀναθρέψω αὐτὸν ὡς ἤδιν μου τέκνον. ίστορῶ = ἔρευ-  
νῶ, ἔρωτῶ νὰ μάθω. ὡς τᾶν = ὡς φίλε, φίλε μου· (λέγει μετά τινος  
ὑπερηφανείας, ὅτι τὸ παραδοθὲν εἰς αὐτὸν βρέφος κατέλαβε βασιλικὸν  
ἀξίωμα). οὐκ εἰς ὄλεθρον; ἐνν. ἀπει. ἂ, ἐπιπλήνημα ἐν χρήσει πρὸς  
ἔκφρασιν ποικίλων συγκινήσεων· ἔδω εἰναι ἔφεκτικόν. κολάζω = τι-  
μωρῶ (πρὸς σωφρονισμόν)· ἔδω σημ. ἐπιπλήττω ἐνέχει δὲ εἰρωνείαν,  
διότι ἐπὶ δούλου δὲν δύναται νὰ λεχθῇ κολάζει, ἀλλὰ μόνον κολάζεται.  
Παρατηρητέα ἡ διάφορος αἰσθηματικὴ κατάστασις τῶν διαλεγομένων  
προσώπων. 'Ο μὲν Κορίνθιος αἰσθηματικῶς φαίνεται ἀφελής, φα-  
δρὸς καὶ θριαμβεύων, δέρεων ποιμὴν εἰναι ἐμβρόντητος καὶ μετὸς  
ἄγωνίας καὶ ἀνησυχίας, δέρεων ποιμὴν, πλήρης δρυγῆς διὰ  
τὴν ἔστω καὶ ἐπ' ὀλίγας στιγμὰς ἀναβολὴν τῆς ἔκμυστηρεύσεως τῶν  
γεγονότων, δέρεων ποιμὴν μὲν τὸ ἐνδιαφέρον του, ἀλλ' ἐν ἀφε-  
λείᾳ καὶ ἀγνοΐᾳ καὶ, τέλος, δέρεων ποιμὴν μὲ φρίκην βλέπει ἀπὸ στιγμῆς  
εἰς στιγμὴν προσεγγίζουσαν τὴν φοβερὰν ἀποκάλυψιν. ὡς φέριστε,  
'Ομηρ. ὑπερθετ. λέγεται καὶ φέρτατος = ἄριστος, κράτιστος. τί ἀ-  
μαρτάνω ; = ποίαν παρεκτροπὴν κάμων; οὐκ ἐννέπων (ἐνν. τὸ δέ  
ἀμαρτάνεις), μετ' αἰτιολ. = διότι δὲν ἀναφέρεις.... ἀλλως = μαται-  
ως, ἀνωφελῶς (ἐνν. διὰ τοῦ ἀλλως ὅτι, ἀντὶ νὰ φέρῃ καλὸν εἰς τὸν  
Οἰδίποδα, τούναντίον συντελεῖ εἰς τὸν ὄλεθρόν του). πρὸς χάριν =  
ἀνευ τιμωρίας, μὲ τὸ καλό. κλαίων = τιμωρούμενος, κατόπιν τιμω-  
ρίας. αἰκίζομαι (ώς καὶ τὸ ἐνεργητικὸν αἰκίζω) = μεταχειρίζομαι  
βλαβερῶς, βασανίζω (παρατηρητέα ἡ μεγάλη δειλία τοῦ ποιμένος διὰ  
τὴν καλυτέραν πλοκὴν τῆς ὑποθέσεως τοῦ δράματος). οὐχ ὡς τάχος  
τις τοῦδ' ἀποστρέψει χεῖρας; (ἐτέθη ἀντὶ προστακτικῆς) = δὲν θὰ  
γυρίσῃ τις δύσιστη ταχέως τὰς χεῖρας τούτου; δύστηνος, ἐνν. ἐγώ. ἀν-  
τίτοι; (ἐνν. κελεύεις στρέψαι χεῖρας) = ἔνεκα ποίας αἰτίας; δύν οῦ-

**τος ιστορεῖ** = διὰ τὸν ὁποῖον οὗτος σὲ ἐρωτᾷ. διλέσθαι δ' ὥφελον τῆδ' ἡμέρᾳ = εἰθεὶς νὰ εἰχα χαθῆ κατ' ἔκεινην τὴν ἡμέραν (καθ' ἦν τὸν ἔδωσα). εἰς τόδε, εἰς τὸ διλέσθαι. **τούνδικον** = τὸ ἀληθές, ἔκεινο ποὺ ἐπιβάλλει τὸ δίκαιον. **διόλλυματι**, ἀντὶ μέλλοντος. **τριβή** = βραδύτης, ἀναβολή. εἰς τριβάς ἐλᾶ (μέλλ. τοῦ ἐλαύνω) = θὰ προβῆδιὰ χρονοτριβῶν εἰς ἀναβολάς. οὐ δῆτ' ἔγωγε (εἰς διατριβάς ἐλῶ). ἐμὸν μὲν (ἐνν. οὐκ ὄντα). **τις**, ἀντὶ τι γεννημάτων, κατὰ σύνεσιν. **ἔγγενής** = συγγενής. λέγειν, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ δεινῷ. πρὸς αὐτῷ τῷ δεινῷ = ἐπ' αὐτοῦ ἀναμφισβήτητως τοῦ φοβεροῦ. **ἐκλήζετο**, λέγει οὕτως ἀντὶ θην, διὰ νὰ μετριάσῃ τὸ φοβερὸν τοῦ πράγματος. Η γὰρ = ἀλήθεια λοιπόν. ὡς πρὸς τὶ χρείας; = πρὸς ποίαν ἀνάγκην, πρὸς ποῖον σκοπόν; ὡς ἀναλώσαιμι νιν (ἔξαρτ. ἐκ τοῦ δίδωσιν, διπέρ εἶναι ίστορ. ἐνεστὼς) = ἵνα τὸν θανατώσω. **τεκοῦσα** ἐναντιώμ. μετοχ. **τλήμων** = συλλογά. **θεσφάτων** (γεν. ἀντικ.) **ὅκνω** = φοβουμένη τοὺς δυσοιώνους χρησμούς. **τοὺς τεκόντας**, ἐνν. τὸν πατέρα, διότι τοῦτο ἔλεγεν ὁ χρησμός. **κατοικτίζω** = αἰσθάνομαι μεγάλην συμπάθειαν. **γεγώς** (κατηγρ. μετχ.) = ὅτι ἔχεις γίνει (ἐδῶ ή ἀναγνώρισις ἐπῆλθε πλήρης). **ἔξήκοι ἀν σαφῆ** = θέλουσιν ἔκδηλωθῆ, ἐκπληρωθῆ σαφῶς. **προσβλέψαιμι** = δύναμαι νὰ σὲ προσβλέψω. **φύς**, **δομιλῶν**, **κτανῶν** (ἔξαρτῶνται ἐκ τοῦ προηγ. ἥρμ.). τίνος εἴδους μετοχαὶ εἶναι;). **ἀφ' ὧν**, ἐνν. τὴν μητέρα. **οὓς τε**, ἐνν. τὸν πατέρα. **δομιλῶ** = συνευρίσκομαι.

**Πραγματικαί**: (στιχ. 1123 κ.έ.) **δοῦλοι**· ἀξιόπιστοι δοῦλοι, καὶ ιδίᾳ οἰκογενεῖς, ὅπως ὁ παρὸν δοῦλος τοῦ Λατού, ἀνελάμβανον πολλάκις τὴν ἐπίβλεψιν μεγάλης ἐκτάσεως κτημάτων ἢ πολλῶν ποιμένων, δόμοιως δὲ τοιαῦται δοῦλαι ἀνελάμβανον τὴν διεύθυνσιν τῶν ἐν τῷ οἴκῳ πραγμάτων καὶ ἀπέλαυνον ιδιαιτέρας ὑπολήψεως παρὰ τῶν δεσποτῶν αὐτῶν. **εἰς ἀρκτούρον**· οἱ ἀρχαῖοι πολλάκις ἐκανόνιζον τὸν χρόνον ἐκ τῶν ἀστερισμῶν ἢ ἐπιτολὴ δὲ τοῦ ἀρκτούρου γίνεται κατὰ τὰς ἀρχὰς Σεπτεμβρίου, ὅτε ἀρχεται καὶ τὸ φθινόπωρον. **ἔκμήνους χρόνους**· καὶ κατὰ τοὺς σημερινοὺς χρόνους οἱ χωρικοὶ καὶ οἱ ποιμένες κακονίζουν τὰς συμφωνίας των ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἔξαμήνων, π.χ. ἀπὸ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου μέχρι τοῦ Ἀγίου Δημητρίου, καθ' ὃ δηλ. διάστημα, λόγω τοῦ καλοῦ καιροῦ, τὰ ποίμνια δόδηγοῦνται εἰς βοσκάς. οὐκ εἰς δλεθρον κ.τ.λ.; ὁ θεράπων ἀρχίζει ν' ἀναγνωρίζῃ, ὅτι ὁ

Οἰδίπους εἶναι υἱὸς τοῦ Λατού, καὶ ἐπομένως πατροκτόνος, ἐνῷ μέχρι τοῦδε ἐγνώριζεν αὐτὸν μόνον ὡς φονέα τοῦ κυρίου του, καὶ διὰ τοῦτο ἀποτρέπει τὸν Κορίνθιον νὰ προχωρήσῃ εἰς περαιτέρω ἀποκαλύψεις. κλαίων δὲ ἔρεις· οἱ δοῦλοι ὑπεβάλλοντο εἰς φοβερὰς βασάνους καὶ τιμωρίας ἐν περιπτώσει σοβαρῶν παραπτωμάτων, κλοπῆς, ἀνυπακοῆς κ.λ.π., δύσκοις δὲ προσήρχοντο ὡς μηνυταὶ ἢ ὡς μάρτυρες πρὸ τοῦ δικαστηρίου, καὶ εἰς μαστιγώσεις ἀκόμη ὑπεβάλλοντο, διὰτοῦτο διακριβωθῆ τὸ ἀξιόπιστον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν, ὅπως καὶ κατωτέρω ἐν στίχῳ 1154 δηλοῦται. Στίχ. 1185 μετὰ τοὺς τελευταίους λόγους τοῦ Οἰδίποδος οὗτος μὲν εἰσέρχεται εἰς τὰ ἀνάκτορα διὰ τῆς μέσης θύρας, δὲ τὸν Κορίνθιον ἄγγελος ἀπέρχεται διὰ τῆς ἀριστερᾶς παρόδου, ἵνα μεταβῇ εἰς Κόρινθον.

#### ΠΕΜΤΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ ( 1186 - 1222 )

##### Στροφ. α' ( 1186 - 1196 )

Λεξιλογικαί. ὡς = πόσον. ίσα, ἐπίρρ.= ἔξ ΐσου. καὶ = ὅπως (πολλάκις ὁ καὶ ἔχει σημ. δύοιων ματικὴν μετά τὰ δύοισι τητοῖς σημαντικά, ὅπως εἶναι ἐδῶ τὸ ίσα ). ἐναριθμῶ = λογαριάζω, θεωρῶ. τᾶς εὑδαιμονίας, τὸ ἄρθρ. σημ. τῆς πολυμνήτου, τῆς πολυποθήτου. τοσοῦτον δσον = τόσον μόνον ὥστε. δοκεῖν, ἐνν. ἀντικ. εὐδαιμονεῖν = ὥστε νὰ φαίνηται ( δηλ. νὰ νομίζῃ καὶ νὰ νομίζηται παρὰ τῶν ἀλλων ) διτε εύτυχεῖ. καὶ δόξαντα = καὶ εὐθὺς ὡς φανῇ ( θέλει τὰ δηλώση τὴν ταχεῖαν μετάβασιν ἀπὸ τῆς εύτυχίας εἰς τὴν δυστυχίαν ). ἀποκλῖναι = ν' ἀποκλίνῃ, νὰ καταπέσῃ ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς εύτυχίας εἰς τὸ ἀντίθετον ( εἰς τὴν δυστυχίαν ). Οἰδιπόδα, δωρικὸς τύπος ἀντὶ Οἰδίπου, χρησιμοποιούμενος ὑπὸ τῶν τραγικῶν εἰς τὰ μελικὰ μέρη. τὸν σὸν δαιμόνα = τὴν ίδιαν σου τύχην· ἡ ἀναφορὰ τοῦ : τὸν σὸν ἔξαίρει τὸ παράδειγμα τῆς τύχης τοῦ Οἰδίποδος.

##### Αυτιστρ. α' ( 1197 - 1203 )

Λεξιλογικαί. δστις ἐκράτησας, ἀναφ. αἰτιολ. πρότ. = διότι σὺ ἔγνως κύριος. καθ' ὑπερβολὰν ( ποσοτ. προσδιορ. τοῦ ) τοξεύσας = ὑπερβολικὰ ἐπιτυχῶν εἰς τοὺς ἀγῶνάς σου ( μεταφ. ἀπὸ τοῦ τοξότου, προσπαθοῦντος νὰ ἐπιτύχῃ τὸν στόχον του ). τοῦ πάντ' εὐδαίμονος βλβου = τῆς κατὰ πάντα εὐτυχοῦς μακαριότητος. κατὰ...φθίσας(τμῆσις) = ἔξολοθρεύσας, καταστρέψας. γαμφῶνυξ, προσδιορ. τό : παρθέ-

νον χρησμωδόν· ὀνομάζετο δὲ χρησμωδός, λόγῳ τοῦ ἀκαταλήπτου αἰνίγματος, ἔχοντος ἀνάγκην μαντείας πρὸς λύσιν, οἵτινες αἰγιγματώδης· ἀνέστας = ἡγέρθης, ἐνωρθιώθης· πύργος θανάτων = προπύργιον κατὰ τῶν θανάτων (ἢ γεν. εἶναι ἀντικείμεν.), θανάτους δὲ ἐννοεῖ τοὺς προελθόντας ἐκ τῆς μῆτρας ἑπιτυχοῦς λύσεως τοῦ αἰνίγματος τῆς Σφιγγός.

### Στροφ. β' (1204 - 1212)

**Λεξιλογικαὶ.** ἀκούειν, προσδιορ. ἀναφορᾶς ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀθλιώτερος· ἐνν. ἢ γεν. σοῦ ἀντικ. τοῦ ἀκούειν = ὡς πρὸς τὸ νὰ ἀκούῃ τίς σε (τοὺς θρήνους σου). ἄται = ἄγριαι, σκληραὶ δυστυχίαι, ἐν πόνοις = ἐν βασάνοις· προσωποποιοῦνται ἀμφότερα λόγῳ τοῦ ἔνοικος. ἔνοικος, ἐνν. ἐκ τοῦ ἀθλιώτερος τὸ μᾶλλον = συνοικεῖ, κατέχεται περισσότερον ἀπὸ σὲ κ.λ.π., ἀντικείμενα δὲ τοῦ ἔνοικος εἶναι ἡ ἀπλῆ δοτ. ἄταις καὶ ἡ ἐμπρόθ. ἐν πόνοις. ἀλλαγῇ (δοτ. ὁργαν.) = διὰ τῆς μεταβολῆς. αὐτὸς = ὁ αὐτός. λιμὴν, ἐννοεῖ τὸν γαμήλιον λιμένα. θαλαμηπόλεος = ὁ πελόμενος, ὁ ἀναστρεφόμενος ἐν τῷ θαλάμῳ (ὡς σύζυγος). πεσεῖν = ὥστε νὰ πέσῃ. ἀλοξ = αἰλαξ, κοίτη, γυνὴ (μετ. ταφορ. ἐκ τοῦ ἐκ τοῦ γεωργ. βίου). πατρῷαι ἄλοκες = ἡ πατρικὴ κλίνη. ἐς τοσόνδε (ἐνν. χρόνον) = ἐπὶ τόσον πολὺ χρονικὸν διάστημα. φέρειν = νὰ σὲ ἀνεχθῇ. σιγα = σιωπηλῶς, ἀδιαμαρτυρήτως.

### Αντιστρ. β' (1213 - 1222)

**Λεξιλογικαὶ.** ἐφεῦρε = ἔφερεν εἰς φῶς, ἀπεκάλυψε. ὁ πάνθ<sup>ρ</sup> δρῶν χρόνος = ὁ πάντα βλέπων (καὶ ἐπομένως ἀποκαλύπτων) χρ., προσωποποίησις τοῦ χρόνου. ἄγαμον γάμον = κακόγαμον γάμον· σχ. ὅξειμωρον. τεκνοῦντα καὶ τεκνούμενον, καθ' ὑπαλλαγὴν αἱ μετοχαὶ ἀπεδόθησαν εἰς τὸν γάμον ἀντὶ εἰς τὸν Οἰδίποδα, ἔπρεπε ἄρα νὰ λεγθῇ κατὰ γεν. τεκνοῦντος καὶ τεκνούμενου (Οἰδίποδος). εἰδόμαν = εἰδον. περίαλλα = ὑπερβολικά, σφοδρότατα· διὰ τοῦ μορ. ὡς ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν αὐτοῦ. ιαχέω = θρηνῶ, ἐκβάλλω κραυγήν. τὸ δ' ὅρθὸν εἰπεῖν = διὰ νὰ εἴπω δύμας τὴν ἀλήθειαν. ἀνάπτυνσα = ἔλαβον ἀναπνοήν, ἀναψυχήν. κατεκοίμασα = ἔκλεισα τοὺς ὄφθαλμούς μου, παραδοθεὶς εἰς ἡσυχον ὄπον.

**Πραγματικαὶ** ίῶ γενεαί· ὁ χορὸς ἐν τῷ τετάρτῳ τούτῳ στασίμῳ οἰκτίρει τὸ εὐμετάβλητον τῆς ἀνθρωπίνης τύχης· πρβλ. τὸ τοῦ

ἀγγέλου ἐν τῇ Ἀντιγόνῃ «οὐκ αἰνέσαμ’ ἀν οὔτε μεμψάμην ποτέ, τύχη γάρ δρθοῦ καὶ τύχη καταρρέπει τὸν εύτυχοῦντα τὸν τε δυστυχοῦντ’ αἵ...»· δύοις τὸ τοῦ Πινδάρου «τί δέ τις; τί δ’ οὐ τις; σκιᾶς ὅναρ ἀνθρωπος...». **χρησμωδός**· λόγῳ τῆς ἀσαφείας τοῦ αἰνίγματος καὶ διότι τοῦτο ἀπηγγέλετο ἐμμέτρως ἐν ἔξαμέτρῳ. **ἀνέπνευσα - κατεκοίμασα**· ἐνν. τὴν παλαιὰν εὐεργεσίαν τοῦ Οἰδίποδος, δι’ ἣς ἡ πόλις ἀπηλλάγῃ τῆς Σφιγγός.

### ΕΚΤΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (1223-1296)

**Λεξιλογικαί. ἔξαγγελος**· ὀνομάζεται οὕτω, διότι ἡ ἀγγελία γίνεται ἐκ τῶν ἔνδον τῶν ἀνακτόρων πρὸς τὰ ἔξω, εἶναι δὲ ἰδιος ὁ ὑποκριτής, δὲ διότις ὑπεδύετο τὸ πρόσωπον τοῦ ποιμένος, ἔξέρχεται δὲ ἐκ τῶν ἀνακτόρων διά τῆς δεξιᾶς πλαγίας θύρας. **ἀρεῖσθε** (ρῆμ. ἀρνυμαι) = θὰ λάβητε, θὰ αἰσθανθῆτε. **ἔγγενῶς** = συγγενικῶς, καὶ ἐπομένως: εἰλικρινῶς. **νίψαι** ἀν (ρ. νίζω) **καθαριμῷ** = ζήθελον καθαρίσει διὰ καθαριστηρίου λουτροῦ. **στέγην** (συνεκδ.) = ἀνάκτορα. **τὰ δ’ αὐτίκα...** τὸ πλῆρες θὰ ἥτο: κακὰ τοσαῦτα, δσα τὰ μὲν κεύθει, τὰ δ’ αὐτίκα ἔς φως φανεῖ. **κεύθω** = κρύπτω. **ἐκόντα** κούκλουντα (σχ. ἐκ παραλήλου). **πημονή** = δυστυχία. **αὐθαίρετοι** = προελθοῦσι ύπὸ τοῦ ἴδιου. **βαρύστονος** = δὲ βαρέως πενθούμενος, λυπηρότατος, θλιβερώτατος. δὲ μὲν **τάχιστος** τῶν λόγων κ.τ.λ., προεξαγγελτικὴ παράθεσις τῆς ἀκολούθου προτάσεως: τέθηκε θεῖον Ἰοκάστης κάρα. **εἰπεῖν**, ύποκ. ἐμέ. μαθεῖν ύποκ. ύμᾶς. **τάχιστος εἰπεῖν** = συντομώτατος. θεῖον Ἰοκάστης κάρα, περίφρασις (θεῖον διὰ τὴν βασιλικὴν ἴδιότητα, ἥτις θεόθεν προήρχετο). **οὐ πάρα** = πάρεστι (ἐνν. ἡμῖν). ἡ γὰρ **ὅψις** οὐ πάρα = διότι δὲν τὰ εἰδομεν. **ἔνεστι**. **πεύσῃ**, β'. ἐν. πρόσ. ὄριστ. μέλλ. τοῦ πυνθάνομαι. **θυρῶν** = προπυλῶν, ἡ ἔξωτερικὴ πρὸς τὴν ὁδὸν θύρα. **ἴετο** = μετὰ σπουδῆς ἐφέρετο. **λέχη** (διότι ἔξ αὐτῶν ἐχάθη). **ἄκματι** = ἄκρα· ἐδῶ σημ. χειρες, ἀλλαχοῦ πόδες. **κόμην σπῶσσα** = βιαίως μαδῶσα τὴν κόμην. **ἀμφιδεξίοις**, ἀντὶ ἀμφοῖν = δι’ ἀμφοτέρων (δηλ. δσον ἐνήργει ἡ δεξιά, τοσοῦτον καὶ ἡ ἀριστερά· τὸ ἐπίθ. πρὸς ἔξαρσιν τῆς μανίας, μεθ’ ἣς ἐκτύπα τὴν κόμην τῆς). **ἐπαρράσσω** = κλείω μεθ’ δρυμῆς (μετὰ πατάγου). **παλαιῶν σπερμάτων** = τῶν παλαιῶν γάμων μετὰ τοῦ Λατίου. **δύστεκνον παιδουργίαν** (τὸ ἀφηρ. ἀντὶ τοῦ συγκεκρ. παιδοποιὸν) = γεννήσασαν παρὰ φύσιν. **γοᾶτο δ’ εύνας** = ἐθρήνει δὲ γοε-

ρώς διὰ τὴν συζυγικὴν κλίνην. διπλοῦς, ἀντὶ διπλοῦν κακόν, οὗ ἐπεξ. εἶναι τὰ ἐπόμενα (έννοεῖ δὲ ἐκ τοῦ Λατου τὸν Οἰδίποδα καὶ ἐκ τοῦ Οἰδίποδος τὰ τέκνα του). ἐκ τῶνδε = μετὰ ταῦτα. ὅπως ἀπόλλυται (πλαγ. ἔρωτ. πρότ.) = πῶς ἀπέθανε. εἰσπαίω = μετὰ βίας εἰσοριμῶ, εἰσπηδῶ. ὑφ' οὖ, ἀναγκ. αἴτ. οὐκ ἦν (ἡμῖν) = δὲν ἦτο δυνατὸν εἰς ἡμᾶς. ἐκθεῶμαι = προσέχω, πρακοιλουθῶ μέχρι τέλους. λεύσσω = παρατηρῶ. περιπολῶ = περιφέρομαι ὡσάν κατεχόμενος ὑπὸ μανίας. πορεῖν, ἀόρ. β'. τοῦ καθ' ὑποθ. λαμβανομένου ὡς ἐνεστῶτος πόρω = προσφέρω, παρέχω. γυναικά τ' οὐ γυναικα, σχ. ὁξύμ. ὅπου κίχοι (ρ. κιχάνω = εύρισκω), πλαγ. ἔρωτ. πρότ. ἐκ τοῦ ἐρευνῶν, ὅπερ ἐξυπακούεται κατὰ ζεῦγμα ἐκ τοῦ ἐξαιτῶν. διπλῆν δρουραν = διπλοῦν ἀγρὸν (ἐν φέσπαρῃ καὶ ἐσπειρε), διπλῆν μητέρα. οὖ = ἔαυτοῦ. αὖ = φωνάζω. δεινόν, σύστ. ἀντικ. = φοβερὰν κραυγήν. ὡς ὑφηγητοῦ (ένν. ἡ ἀπόλ. μετχ. δόντος) ὡς εἰ νόφηγεῖτο = ὑπεδείκνυε τις τὴν δόδον. ἐνάλλομαι = ἐφοριμῶ, ἐπιπίτω. διπλαῖ πύλαι = δίφυλοις θύραι. κλῆθρα = τοὺς μοχλοὺς (τοὺς μανδάλους). πυθμένων = τῶν στηριγμάτων τοῦ μοχλοῦ ἐπὶ τῶν παραστάδων. κοῖλα, προληπτ. κατηγ. = ὥστε νὰ γίνουν κοῖλοι, νὰ καμφθοῦν. κάμπιπτει στέγη = καὶ εἰσώρμησεν εἰς τὸ δωμάτιον. ἔώρα (μόνον ἐδῶ ἀπαντᾷ, ἀλλαχοῦ αἱώρα) = τὸ δργανον, δι' οὗ τις μετεωρίζεται, ὁ βρόχος. πλεκταῖς ἔώραις = μὲ πλεκτὸν σχοινίον. ὅπως = μόλις. δεινὰ βρυχηθεῖς = βρυχησάμενος (βρυχάομαι) (μεταφ. ἐκ τοῦ λέοντος) = ἀφ' οὗ ἐξέβαλε φοβερὸν βρυχηθμόν. ἀρτάνη (ἀρτάω = κρεμῶ) = τὸ σχοινίον, δι' οὓς τις ἀρτᾶ ἢ ἀρτάται = ἀγχόνη. χαλάω-ῶ = χαλαρώνω, λύω. δεινὰ δ' ἦν τάνθένδ' ὁρᾶν = φοβερὰ δὲ ἡσαν τὰ μετὰ ταῦτα ὡς πρὸς τὴν δψιν. εἴματα = ἐνδύματα. χρυσήλατος = ὁ κατειργασμένος ἐκ σφυρηλάτου χρυσοῦ. ἐκστέλλω = κουμβώνω ἢ καρφώνω διὰ πόρπης τὸ ἐνδύμα πρὸς συγκράτησιν αὔτοῦ ἢ πρὸς στολισμόν. δρας = σηκώσας ὑπεράνω τῶν ὀφθαλμῶν, (ἴνα τὸ κτύπημα εἶναι ίσχυρότερον), ἀντικ. τὰς περόνας. ἄρθρα τῶν αὐτοῦ κύκλων περίφρ. = τοὺς ὀφθαλμοὺς του. ὁθιύνεκα = ὅτι. οὐκ ὁψοιντο = δὲν θέλουσι βλέπει ἐν τῷ μέλλοντι. ἔπασχε... ἔδρα, διὰ τοῦ α' ἐνν. τὸν μετὰ τῆς μητρός του ἀνόσιον γάμον, διὰ δὲ τοῦ β' τὸν φόνον τοῦ πατρός. ἐν σκότῳ = μέσα εἰς σκοτάδι. ὁψοιατο ἐν σκότῳ (οξύμωρ. ) = δὲν θὰ ἔβλεπε καθόλου. οὓς μὲν οὐκ ἔδει (ἰδεῖν), ἐνν. τοὺς παῖδας του. οὓς δ' ἔχρηζεν (ἐνν. ιδεῖν), ἐνν. τοὺς γονεῖς. ἔφυμων = ἀνοιμώζων, καταρώμενος.

ἀράσσω = κτυπῶ ἵσχυρῶς· μετὰ τούτου συναπτέον τὸ πολλάκις τε κούχ ἀπαξ. φοίνιος = αἵμόφυρτος. γλήνη = κάρη τοῦ ὀφθαλμοῦ. ὁμοῦ = ὁμοῦ τῷ ἀράσσειν = συγχρόνως μὲ τὸ κτύπημα τῶν ὀφθαλμῶν. τέγγω = βρέχω, θεραίνω. ἀνίημι = ἐκβάλλω, ἐκχύνω. οὐδ' ἀνίεσσαν φόνου μυδώσας (μυδάω = είμαι θερός, διάχροχος) σταγόνας = καὶ δὲν ἔξεχουναν ἀπλῶς σταγόνας διαβρόχους ἐξ αἰματος. ἀλλ' ὁμοῦ = ἀλλ' εὐθύς. μέλας ὅμβρος χαλάζης αἰματοῦς (αἴματεις = αἴματηρς) = μαύρη αἴματηρ βροχὴ χαλάζης. τέγγω = χύνω. ἔρρωγεν (ῥήγνυμι) = ἔχουν ξεσπάσει. οὐ μόνου κάτα = οὐχὶ μόνον κατὰ τοῦ ἑνὸς (τοῦ Οἰδίποδος). συμμιγῇ = ἀνάμεικτα. ὄνθιματα = εἰδη. ἐν τίνι σχολῇ κακοῦ = εἰς ποίαν παῦσιν κακοῦ, ποῦ ἐσταμάτησεν ἡ συμφορά του. βοᾶ = μετὰ βοῆς παραγγέλλει. διοίγω = ἀνοίγω. δηλοῦν τινα = νὰ φανερώσῃ τις. τὸν μητρός, ἐνν. μιάστορα (ἢ ἄλλην παρεμφερῆ πρὸς αὐτὴν λέξιν) · σχῆμα ἀποσιωπήσεως, ἐπειδὴ ὁ ἄγγελος ἀποφεύγει νὰ εἴπῃ λέξιν ἀνάρμοστον νὰ λεχθῇ. ὡς ῥίψιαν· αἰτιολ. μετοχ. καὶ οὐχὶ τελ. = διότι θέλει νὰ ῥίψῃ. ἀραιος (ἐνν. ὁν) = ὑπὸ τὸ βάρος τῶν καταρῶν διατελῶν (τὰς ὅποιας καθ' ἑαυτοῦ κατηράσθη). ῥώμης = ἴσχυρᾶς βοηθείας (ἐνν. καὶ εἰς αὐτὴν τό : τινός). νόσημα = πάθημα. ἢ φέρειν = ἢ ὥστε δύνασθαι φέρειν. δεῖξει δὲ καὶ σοί, ἐνν. ὁ Οἰδίποις ταῦτα. στυγῶ = μισῶ. ἐποικτίζω = οἰκτίρω, αἰσθάνομαι συμπάθειαν. στυγοῦντα = καὶ μισῶν τις.

Πραγματικαί. ἔγγενῶς ἔτι · διὰ τοῦ ἔτι θέλει νὰ δηλώσῃ δτι πιθανῶς τὰ ἀποαλυφθέντα τελευταῖα αἰσχη ἔμείωσαν τὴν ἀγάπην καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἀρχόντων πρὸς τὴν οἰκογένειαν τῶν Λαβδακιδῶν. οὔτ' "Ιστρον οὗτε Φάσιν · θέλει νὰ δηλώσῃ δτι οὔτε τὰ νεφρὰ τῶν μεγίστων ποταμῶν τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης (Φάσις διαφέρων τὴν Κοιλχίδα καὶ ἐκβάλλων εἰς τὰ ἀνατολικὰ τοῦ Εὔξεινου Πόντου, "Ιστρος ὁ σημερινὸς Δούναβις), δὲν δύνανται ν' ἀποπλύνουν τὰ αἰσχη τοῦ οἰκου τῶν Λαβδακιδῶν. ἔκόντα ἀμαρτήματα · ἐκούσια ἀμαρτήματα θεωρεῖ τὴν αὐτοκτονίαν τῆς Ἰοκάστης καὶ τὴν τύφλωσιν τοῦ Οἰδίποδος. χρυσηλάτους περόνας · αἱ Ἀθηναῖαι κατὰ τοὺς ἴστορικοὺς χρόνους μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Σοφοκλέους ἔφερον χιτῶνα δωρικόν, συγκρατούμενον περὶ τοὺς ἄμους διὰ περονῶν, ἀλλὰ βραδύτερον καὶ κατ' αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς χρόνους τοῦ Σοφοκλέους ἔφερον τὸν Ἰωνικὸν χιτῶνα μετὰ χειρίδων, ἐσυγήθιζον δὲ αὕται νὰ συνάπτωσι τὰ ἐνδύματά των δι'

ώραιων καὶ μὲ πολυτίμους λίθους κεκομημένων περονῶν, αἱ ὅποιαι  
ώς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὀπέληγον εἰς κεφαλὴν ἔχουσαν τύπον ἀνθρώπου,  
ζῷου δὲ καὶ πραγμάτων.

#### ΚΟΜΜΟΣ 1297 - 1366

##### α') 1297 - 1312

**Λεξιλογικαί.** ᾧ δεινόν... ὁ Οἰδίποις ἔξεργεται διὰ τῆς μέσης  
θύρας, ὀδηγούμενος ὑπὸ ὑπηρέτου καὶ προκαλῶν τὴν συμπάθειαν καὶ  
τὴν φρίκην τοῦ χοροῦ. προσκυρέω-ῶ = συναντῶ. προσέβη σε =  
ἔβη ἐπὶ σέ, προσέβαλέ σε. τις (ἐνν. δῆ) ὁ πηδήσας μείζονα τῶν  
μακιστῶν = ποῖος δῆτο, δστις ἔκαμε μεγαλύτερα ἐχθρικὰ πηδήματα  
ἀπὸ μέγιστα. πρὸς σῇ δυσδαιμονι μοίρᾳ (ἡ πρὸς σημ. προσθήκην)  
= ἔκτὸς τῆς ἴδικῆς σου βαρυδαίμονος (δυστυχοῦς) μοίρας· ἡ ἔννοια  
τῶν λόγων του εἶναι: ἔκτὸς τῆς δυστυχοῦς μοίρας σου, νὰ φονεύσῃς  
τὸν πατέρα καὶ νὰ νυμενφθῆς τὴν μητέρα, ἐπῆλθε καὶ ἡ ἄλλη, νὰ στε-  
ρηθῆς τὴν δρασίν σου. Θέλων ἔναντιωμ. μετκ. ἀθρέω-ῶ = παρα-  
τηρῶ μετὰ προσοχῆς. τοίαν = διότι τοιαύτην. ποῖ γᾶς (γεν. διαιρ.)  
= εἰς ποῖον μέρος τῆς γῆς (δι' αὐτοῦ φαίνεται ἡ ἀστάθεια τῶν βημα-  
τισμῶν τοῦ Οἰδίποδος). φθογγά = ἡ φωνὴ μου. διαπεπόταται, δωρ.  
ἀντὶ διαπεπότηται (διαποτάμω) = ἔχει μὲ ταχύτητα πετάξει, ἔχει  
πετάξει μακράν (καὶ ὅντως διὰ τοὺς τυφλοὺς ἡ φωνὴ φαίνεται δτι  
ἀκούεται μακράν καὶ σφέννυται ἔκτὸς τοῦ περιβάλλοντος αὐτοὺς σκο-  
τεινοῦ χώρου). φοράδην = ὀρμητικῶς. ἵν' ἔνήλω; (ἀδρ. τοῦ ἔναλ-  
λομαι) = εἰς ποῖον βαθμὸν πηδήσας ἐπροχώρησες; ἔς δεινὸν = εἰς  
φοβερὸν βαθμὸν (ἐνν. ἔνήλατο). οὐδ' ἀκουστὸν = καὶ εἰς ἀνήκουστον.  
οὐδ' ἐπόψιμον = οὔτε καὶ προσιτὸν εἰς θέαν (ἐκεῖνον, ποὺ δὲν βα-  
στᾷ ἡ καρδιά μας νὰ ἴδωμεν).

##### Στροφ. α' (1313 - 1320)

**Λεξιλογικαί.** σκότου νέφος = σκοτεινὸν νέφος. ἀπότροπον  
= ἐκεῖνο ἀπὸ τοῦ ὅποιου τις ἀποστρέφεται, φρικῶδες. ἐπιπλόμενον  
(ἐπιπελόμενον) = ἐπελθόν. ἀφρατον = μὴ δυνάμενον νὰ ἔχφρασθῇ,  
ὑπερβολικόν. ἀδάματον = ἀκαταδάμαστον. δυσούριστον = τὸ ὅποιον  
ὑπὸ δυσμενοῦς ἀνέμου προσήχθη. εἰσέδυ = βαθέως εἰσέδυσεν. οἴ-  
στρημα κέντρων = κεντήματα τῶν περονῶν ἐμβάλλοντα μανίαν. οἴον

οἰστρημα κέντρων καὶ μνήμη κακῶν εἰσέδυ με = ὅποια μανιώδης δύνη ἐκ τῶν περοῦν καὶ ὑπόμνησις τῶν ἀνοσιουργημάτων μου εἰσεχθρησε βαθέως εἰς τὴν ψυχήν μου. ἐν τοσοῖσδε πήμασιν = ἐν μέσῳ τόσων πολλῶν συμφορῶν σου. πενθεῖν... φορεῖν ( σχῆμα πρωθύστερον ) = νὰ ὑποφέρῃς τὸ βάρος διπλῆς δυστυχίας ( σωματικῆς καὶ ψυχικῆς ) καὶ νὰ ἔχῃς διπλοῦν πένθος.

Αντιστρ. α' ( 1321 - 1328 )

Λεξιλογικαί. μὲν = τούλαχιστον. ἐπίπολος = βιοθός, σύντροφος. ἔτι μόνιμος ( εἰ ) = παραμένεις ἀκόμη. κηδεύω = θεραπεύω, ἐνδιαφέρομαι. οὐ γάρ με λήθεις = διότι δὲν διαφέύγεις τὴν προσοχήν μου. καίπερ σκοτεινὸς ( ὃν ) = ἂν καὶ περιβάλλωμαι ἀπὸ σκότους, ἂν καὶ εἴμαι τυφλός. πῶς ἔτλης = πῶς ἐτόλμησες, πῶς ἐβάσταξεν ἡ καρδιά σου. τοιαῦτα, ἐπιρρημ. προσδιορ. = μὲ τοιοῦτον ( σκληρὸν ) τρόπον. σάς δψεις μαρᾶναι = νὰ μαράνης τοὺς δρόμους σου ( τὸ μαρᾶναι ἐπὶ τῆς σημασίας κυρίως : ν' ἀποξηράνῃς τὴν πηγὴν τῆς ὄρασεώς σου ). ἐπαίρω = παρακινῶ, πείθω.

Στροφ. β' ( 1329 - 1348 )

Λεξιλογικαί. δ κακὰ τελῶν... ἡ σειρὰ τῶν λέξη : ὁ τελῶν ἐμοὶ τάδ' ἐμὰ κακὰ πάθεα. νιν, τὰς ὄψεις. οὐ τις ἀλλ' = οὐ τις ὄλος ἢ. δρῶντι ( ὑποθ. ) βλεπτὸν ἡ στερκτὸν = εἶναι δυνατὸν νὰ βλέπω ἢ νὰ ἀγαπῶ. προσήγορον = ἀξιον προσαγορεύσεως. ἐκτόπιον, προληπτ. κατηγορ. ἀπάγετε ἐκτόπιον = ἀπομαρύνατέ με μακρὰν τῶν τόπων αὐτῶν ἐδῶ. μέγ' δλέθριον τὸ μέγα μετὰ τοῦ ἐπιθ. ἐπιτείνει τὴν σημασίαν αὐτοῦ εἰς τὸν ὑπερθετικὸν βαθμόν. δείλαιος = δυστυχισμένος. αἱ γεν. νοῦ — συμφορᾶς εἴναι τοῦ αἰτίου.

Αντιστρ. β' ( 1349 - 1366 )

Λεξιλογικαί. δστις = δστισδήποτε ( ἂν καὶ γνωρίζῃ τὸν σωτῆρα, δῆλ. τὸν Κορίνθιον ἀγγελον, διμιεῖ ἀστριστας, ἀδιαφορῶν διὰ τὸν σώσαντα ). ἀγρία = σκληρά. πέδη = δέσμη τῶν ποδῶν. νομάς, ἐπιθ. ( ἐκ τοῦ νομός, νέμομαι = βόσκω ) = ἐκτεθειμένος εἰς τὰς νομὰς ( βοσκάς ) τοῦ Κιθαιρῶνος. ἐπιπόδιος = ὁ ἐπὶ τῶν ποδῶν. ἔρυτο, ἀστριστ. β' ( ύδρομαι ) = ἀπήλασξεν, ἀπελύτρωσεν. ἔς χάριν = πρὸς εὐχαρίστησίν μου. φίλοισιν ( τοῖς ἐμοῖς ), δῆλ. πατρί, μητρί, τέκνοις, τοσόνδ'

**ἄχος**= ἀφορμὴ τόσον μεγάλης θλίψεως. Θέλοντι κάμοι τοῦτο<sup>7</sup> ἂν ἦν = καὶ μὲ τὴν ἴδικήν μου θέλησιν θὰ ἔγίνετο τοῦτο. γ' ἂν ἥλθον= ἥθελον γίνει ( καταντήσει ). βροτοῖς ἐκλήθην ἐννοητέος δὲν, ή ὑπόθεσις δὲ ἀμφοτέρων τῶν προτάσεων λαμβάνεται ἐκ τοῦ ἐνοιουμένου θυνών. ἀφ' ὧν ἔφυν= ἔκείνων, ἀπὸ τῶν ὅποιων ἐγεννήθην ( δῆλ. τῆς μητρός ). δμογενῆς ( ἐνεργ. διαθ. ) = δμοῦ γεννήσας μὲ ἔκείνους. πρεσβύτερον = μεγαλύτερον, χειρότερον.

**Πραγματικαί.** 'Εν τῷ κομμῷ, τῷ διήκοντι ἀπὸ τοῦ στίχ. 1297—1366, δ Οἰδίπους ἔξερχεται τῶν ἀνακτόρων ὁδηγούμενος καὶ στηρίζομενος ὑπὸ δύο ὑπηρετῶν, ή θέα δὲ αὐτοῦ ἦτο τόσον οἰκτρά, ὡστε οἱ ἀποτελοῦντες τὸν χορὸν ἀπέστρεψαν τὰ βλέμματα, ὡς φαίνεται καὶ ἐκ τῶν κατωτέρω.

ΕΞΟΔΟΣ ( 1367 - 1530 )

α') 1367 - 1415

**Λεξιλογικαί.** δπως σε φῶ, πλαγ. ἐρωτ. προτ. κρείσσων ἥσθα, ἀντὶ ἀπροσ. συντ : κρείσσον γάρ ἦν μηκέτ' εἶναι σε ἢ ζῆν τυφλόν. προσειδον δν= ἥθελον προσβλέψει. οἴν δυοῖν ἔργα ἔστιν εἰργασμένα μοι = εἰς τοὺς ὅποιους καὶ τοὺς δύο ( γονεῖς μου ) ἔχουσι γίνει ὑπ' ἐμοῦ ἔργα... κρείσσονα ἀγχόνης= μείζονος ( σκληροτέρας ) τιμωρίας ἄξια ἢ ἀγχόνης. ἔφιμερος= ποθητός. βλαστοῦσα, ὑπαλλαγή, ἀντὶ βλαστόντων= γεννηθέντων. προσλεύσσειν ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἔφιμερος. οὐδ δῆτα ( ἦν ἔφιμερος ). πύργος= τείχη ( μετὰ πύργων, οἱ ὅποιοι ἤσαν περίφημοι ἐν Θήβαις ). τῶν = δν ( πάντων τῶν προηγουμένων ). κάλλιστα τραφεῖς ( ἐναντιώμ. μετχ. ) = ἀν καὶ διηλθον τὸν βίον του ἄριστα. εἰς= μόνος ἐγώ, ἀπεστέρησα, ποῖα τὰ ἀντικείμενά του ; καὶ γένους τοῦ Λατίου, ἐνν. ή μτχ. δντα= καὶ τὸν ἀνήκοντα εἰς τὸ γένος τοῦ Λατίου. κηλῆδα= στίγμα ( τὸν ὑπ' αὐτοῦ γενόμενον φόνον τοῦ Λατίου ). ἔμήν, κατηγορ. δρθοῖς= σηκωμένοις, ἀνοικτοῖς. τούτους= τοὺς πολίτας. ἡκιστά γε= οὐδόλως βεβαίως. τῆς ἀκουσούσης δι' ὕπαντων πηγῆς = τῆς ἀκουστικῆς πηγῆς. εἰ ἔτι ἦν φραγμὸς = ἐὰν πρὸς τούτοις ἦτο δυνατὸς δ φραγμὸς, ἐὰν ἥδυνάμην ἀκόμη νὰ φράξω. οὐκ ἀν ἐσχόμην τὸ μὴ ἀποκλῆσαι = δὲν ἥθελον κρατηθῆ ἀπὸ τοῦ νὰ μὴ ἀποκλείσω. ίν' ἦν = διὰ νὰ ἤμην ( τὸ ίνα μεθ' ὄριστικ. ίστορ. χρόνου τίθεται, ίνα δηλώσῃ, ὅτι δ σκοπὸς ἥδυνατο νὰ γίνη, ἀν προηγεῦτο ή ἐνέργεια ή δηλουμένη διὰ τῆς προτάσεως,

έκ τῆς ὁποίας ἔξαρτάται ἡ πελ. πρότ.). τὴν φροντίδα = τὴν συνείδησιν, τὸν νοῦν. ίώ Κιθαιρών, προσωποποιεῖ τὸν Κιθαιρῶνα, κινῶν οὕτω τὸν ἔλεον τῶν θεατῶν. ὡς μήποτ' ἔδειξα, πελ. πρότ. μεθ' ὄριστικ. ίστορ. χρόνου ( ίδε προηγουμένην ). λόγῳ ἐνν. διὰ λόγων, κατ' ὅνομα, καὶ οὐχὶ πραγματικό. κάλλος ὑπουρλον κακῶν = κάλλος ὥρας· οὐ μὲν ἔξωθεν, ἀλλὰ πλήρες κακῶν ἔσωθεν, κάλλος ὑποκρῆπτον κακά ( ἐκ μεταφορᾶς ἀπὸ τῶν τραυμάτων, τὰ διόπτα φαίνονται μὲν ἔξωθεν λαμπρῶς ισθέντα, ἔσωθεν δὲ ἀφθονον πύον ἐμπειρίζουσι ). κάλλος κακῶν σχῆμα δέξιμ., λεχθὲν μετὰ σαρκασμοῦ. κάκ κακῶν ( γονέων ). νάπη δασώδης κοιλάς· ἡ φάραγξ. τούμὸν αἷμα, διότι τὸ ίδικόν του ξτο τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ τοῦ πατέρος. θύμιν, δοτ. ήθ. γάμοι, ἐνν. τοὺς τοῦ Αατού καὶ Οἰδίποδος μετὰ τῆς Ἰοκάστης. ήματς = ἐμὲ. ἀνίημι = ἀναδίδω. ἀποδεικνύω = φανερώνω. αἷμ' ἐμφύλιον = αἷμα τοῦ αὐτοῦ γένους· τὰ μὲν τρία πρῶτα πατέρας, ἀδελφούς, παῖδας ἀφορῶσιν εἰς τὸν Οἰδίποδα, ὅστις ὄντως ξτο πατήρ καὶ ἀδελφὸς τῶν τέκνων καὶ υἱὸς τῆς συζύγου, τὰ δὲ λοιπὰ τρία νύμφας κ.λ.π. εἰς τὴν Ἰοκάστην, οὖσαν νεόνυμφον καὶ γυναικα καὶ μητέρα τοῦ Οἰδίποδος, διὰ πάντων δὲ τούτων ὑποδηλοῦ τὸν διπλοῦν γάμον τῆς Ἰοκάστης, μεταχειρισθεὶς πληθυντ. ἀριθμὸν ἐπὶ τὸ μεγαλορρημονέστερον ἐτέθη δὲ μεταξὺ τούτων τὸ αἷμα ἐμφύλιον, διὰ νὰ δηλωθῇ ὅτι πάντα ταῦτα ὠφείλοντο εἰς τὰς αἵμομειξίας. καλύψατε = κρύψατε. θαλάσσιον κατηγορ. = εἰς τὴν θάλασσαν. ἔνθα μήποτ' εἰσέφεσθ' ἔτι = ἵνα μή με προσατενίσητε πλέον. ἀξιώσατε θιγεῖν = κρίνατε βξιον νὰ ἐγγίσητε.

Πραγματικαί. ποίοις ὅμμασι προσειδον ἀν· ἀρχαῖοι ἐπίστευον, ὅτι ἡ ψυχὴ ξτο εἰδωλον τοῦ σώματος καὶ κατ' ἀκολουθίαν διετήρει καὶ μετὰ θάνατον τὰς αἰσθητικὰς ίδιότητας αὐτῆς. ἀγγόνης· ἡ τιμωρία τῆς ἀγγόνης ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, ὅπως καὶ ὁ νός ήμῶν, ἡ χειροτέρα τῶν τιμωριῶν. ὣς Κιθαιρών, ὣς Πόλυβε... ἐν τριπλαῖς ὁδοῖς, ὣς γάμοι. τέσσαρα σπουδαίτατα σημεῖα τῆς ζωῆς του ἀναπολεῖ εἰς τὴν μνήμην του.

β') 1416 - 1477

Δεξιλογικαί. ἀλλ' εἰς δέον πάρεσθ' ὅδε ὃν ἐπαιτεῖς = ἀλλ' εἰς κατάλληλον καιρὸν δι' ἐκεῖνα, τὰ διόπτα ζητεῖς, ίδουν προσέρχενται ὁ Κρέων. τὸ πράσσειν καὶ τὸ βουλεύειν, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ πάρε-

στι= ώστε νὰ ἔκτελῃ καὶ ν' ἀποφρασίσῃ. τίς μοι φανεῖται πίστις ἔνδικος ; = ποία ἐμπιστοσύνη θὰ δειχθῇ πρὸς ἐμὲ δικαίως ; τὸ πάρος= κατὰ τὸν προηγούμενον χρόνον. γελαστής= περιφρονητής, περιγελαστής. οὐθ' ὡς δινεδειῶν τι τῶν πάρος κακῶν= οὔτε διότι σκοπεύω νὰ σοῦ ἀποδώσω διειδος διὰ τὰ προηγούμενα κακά (ἐννοεῖ τὴν φιλονικίαν μεταξὺ τοῦ Οἰδίποδος καὶ ἑαυτοῦ καὶ τὰς λαβούσας χώραν ἀντεγκλήσεις). ἀλλ' εἰ... διακόπτων τὴν συνέχειαν ἀποτελεῖται εἰς τοὺς συνοδεύοντας τὸν Οἰδίποδα θεράποντας. γένεθλον= τέκτον, γόνος. τὰ θυητῶν γένεθλα= τοὺς θυητούς. τὴν γοῦν πάντα βάσικουσαν φρόγα ήλιου= τὸ φῶς τοῦ ἥλιου τοὐλάχιστον τὸ συντηροῦν τὰ πάντα. τοιόνδ' ἄγος= τοιοῦτον ἐναγῆ, ἀνδσιον. τοῖς ἐν γένει= τοῖς συγγενέσιν. τάγγενη= τὰ τῶν συγγενῶν ἡ σύντ.: μόνοις γάρ τοῖς ἐν γένει μάλιστ' εὐσεβῶς ἔχει ὄραν τ' ἀκούειν συγγενῆ κακά. εὐσεβῶς ἔχει= εἶναι εὐσεβὲς καθῆκον, εἶναι ἐπιβεβλημένον. ἐλπίδος= κακῆς ἐλπίδος, τοῦ φόβου μου (ἐννοεῖ τὸν φόβον, τὸν ὅποιον εἶχεν, διὰ τὸ Κρέων θὰ συμπεριεφέρετο ἔναντί του κακῶς). πρὸς σοῦ, οὐδ' ἔμοι= ὑπὲρ σοῦ, πρὸς τὸ ἴδιον σου συμφέρον, καὶ οὐχὶ πρὸς τὸ ἴδιον μου. τοῦ ;= τίνος πράγματος ; ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : καὶ λιπαρεῖς (= ἐκλιπαρεῖς) ἀδέ με τυχεῖν τοῦ ; = καὶ μὲ θερμοπαρακαλεῖς τοιουτοτρόπως νὰ τύχῃς ποίου πράγματος ; διόπου φανοῦμαι μηδενὸς τῶν θυητῶν προστήγορος= ἐκεῖ διόπου θὰ φάνωμαι, διὰ δὲν θὰ προσαγορεύωμαι ὑπὸ οὐδενὸς ἐκ τῶν θυητῶν. ἔδραστ' ἂν εἰ ἔχρηζον, τί λόγος εἶναι ἐδῶ ; εἰς τὸ β' ἂν ἐννοητ. πάλιν τὸ ἔδρασα. τί πρωκτέον (ἐννοεῖ διὰ τούτου διὰ τοῦτο νὰ μὲν ὁ χρησμὸς εἶχεν δρίσει, διὰ δέον νὰ τιμωρηθῇ ὁ φογεὺς τοῦ Λατού, ἀλλὰ τώρα πρέπει νὰ ἐρωτηθῇ ἐκ νέου, τί δέον νὰ γίνῃ διὰ τὸν Οἰδίποδα, ὁ δόποῖς εἶναι καὶ φονεὺς τοῦ πατρός του). πατροφρόντης= πατροκτόνος. ἀπολλύναι, τελ., ἀπαρέμφ. ἔξαρτ. ἐκ τῆς κελευστικῆς ἐννοίας, τῆς ἔνυπαρχούσης εἰς τὸ ἐδηλώθη φάτις. Ιν' ἔσταμεν χρείας= εἰς ὁ σημεῖον ἀνάγκης περιήλθομεν. γάρ, αἰτιολ. τὸ ἐννοούμ. ἐκ τῶν προηγουμένων : πεισδύμεθα. τὸν= τοὶ ἄν· τὸ τοὶ= βεβαίως (ἐκ τῶν πραγμάτων πεισθεῖς). πίστιν φέροις= πιστεύεις (ἐνν. τὴν κακοπιστίαν του πρὸς τὸν μάντιν Τειρεσίαν καὶ πρὸς τὸν Κρέοντα). ἐπιεικήπτω= παραγγέλλω ὁ σύνδεσμος καὶ ἐννοεῖ ἐκτὸς τῶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ δηλωθησομένων. προστρέπομαι= στρέφομαι πρὸς τινα, ἵνα παρακαλέσω αὐτόν, ἰκετεύω. τῆς μὲν κατ' οἴκους ἡν ἀποφεύγει νὰ δημάσῃ μη-

τέρα ή γυναικα. αύτὸς δν θέλεις τάφον θοῦ= μόνος σου κάμε τὰ τοῦ ἐνταφιασμοῦ της, καθ' δν τρόπον θέλεις. καὶ γάρ, αἰτιολ. τὸ ἐννοούμ. : παραλείπω νὰ εἴπω ἄλλο τι, διότι καὶ... ὑπὲρ τῶν σῶν= χάριν τῶν ἴδικῶν σου (τῆς ἀδελφῆς σου). τελεῖς (μέλλ.), ἐνν. τάφον. ἀξιωθήτω= ἀς κριθῇ ἀξιον. ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : μήποτε ἀξιωθήτω πατρῶον ἀστυ τυχεῖν ἔμοῦ ζῶντος οἰκητοῦ (κατηγορ.). κλήζεται= εὔρισκεται ὁ καλούμενος. ζῶντε= ὅτε ξσαν ἀκόμη ἐν τῇ ζωῇ. δν ἔθεσθην κύριον τάφον, τὸν ὅποῖον προώρισαν ὡς τάφον μου, ἔχοντα ὅλην τὴν ἔξουσίαν ἐπ' ἔμοι. ἵν' ἔξ ἔκεινων, οἱ μ' ἀπωλλύτην, θάνω= ἵνα εὔρω τὸν θάνατον ἀπὸ ἔκεινους, οἱ δοποῖοι ἐπεθύμουν τὸν θάνατόν μου. τοσοῦτον= τόσον μόνον. πέρθω= καταστρέψω, ἀφανίζω. θνήσκων= ἐνῷ ἀπέθνησκον. μή, ἐνν. σωθεῖς= εὶ μὴ ἐσώθην. ἐπὶ τῷ δεινῷ κακῷ= πρὸς ἐκτέλεσιν φοβεροῦ τινος κακοῦ. ὅποι περ εἰσι= ὅπου ἀκριβῶς προχωρεῖ, βαδίζει. ἵτω= ἀς προχωρῇ. μὴ προσθῆς μέριμναν= μὴ ἐκτὸς τῶν ἄλλων σου μεριμνῶν ἀναλάβῃς φροντίδα. σπάνις= ἀνάγκη, ἔλλειψις. ὁ βίος = τὰ πρὸς τὸ ζῆν. βορὰ= φαγητόν. αἰν χωρὶς= χωριστὰ ἀπὸ τὰς δόποιας· ἐπεξηγεῖται ὑπὸ τοῦ : ἀνευ τεῦδ' ἀνδρὸς= χωριστὰ ἀπὸ ἐμέ. ταῖν μοι (δοτ. χαριστ.) μέλεσθαι= δι' αὐτὰς πρὸς χάριν μου νὰ ἔχης μέριμναν· τὸ ἀπαρέμφατον ἀντὶ προστακτ. μάλιστα μὲν= κυρίως μέν· ἐννοεῖται : εὶ δὲ μή. ἀποκλαίομαι κακὰ= κλαίων τὰς δυστυχίας μου.

(Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ὁ Κρ. παρχγγέλλει εἰς δύο θεράποντας νὰ μεταβῶσι καὶ ὀδηγήσωσιν ἐνώπιόν του τὰς θυγατέρας τοῦ Οἰδίποδος).

γονῆ γενναῖος= εὐγενῆς τὴν καταγωγήν. θιγών (θιγγάνω), ὑποθ. μετχ.: τὶς ἡ ἀπόδοσις; που= ὡς νομίζω, ἀν δὲν ἀπατῶμαι. τοῖν φίλοιν, παρὰ τοῖς ἀττικοῖς συνήθως ὁ δυϊκὸς τῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιθέτων εἶναι κοινὸς καὶ διὰ τὰ δύο γένη. ἔκγόνων ἔμῶν= τῶν ἔμῶν τέκνων. λέγω τι;= λέγω τι ἀληθές; πορσύνω (πόρω)= πορίζω, παρέχω, ἐτοιμάζω. γνοὺς= ἐπειδὴ ἀντελήφθην. τὴν παρούσαν τέρψιν= τὴν ὑπάρχουσαν εἰς σὲ σφοδρὰν ἐπιθυμίαν. πάλαι= πρὸ δλίγου.

Πραγματικαί. χώρας λέλειπται φύλαξ· προσφωνεῖται οὕτως ὁ Κρέων ὑπὸ τοῦ χοροῦ, διότι τὰ ἄρρενα τέκνα τοῦ Οἰδίποδος εἶναι ἀνήλικα καὶ διὰ τοῦτο ἀνέλαβεν οὗτος τὴν βασιλείαν. ἀλλ' εὶ τὰ θη-

τῶν... μὴ καταισχύνεσθ' ἔτι κτλ. λέγει ταῦτα, ἐπειδὴ οἱ θεράποντες  
ῆσαν ὑπεύθυνοι διὰ τὴν ἐκ τῶν ἀνακτόρων ἔξοδον τοῦ Οἰδίποδος ἐν  
τοιαύτῃ καταστάσει. ἀνακτος Ἡλίου· πᾶν μιαρὸν ἔμψυχον ἢ ἄψυχον  
οἱ ἀρχαῖοι ἀπεμάκρυνον ἀπὸ τοῦ θεοῦ τοῦ φωτὸς Ἡλίου, διότι θὰ ἔμι-  
αίνετο ἐκ τῆς θέας αὐτοῦ. ὅμβρος· ὁ ὅμβρος ἢ τοῦ ίερὸς τοῦ Διός.

γ') 1478 - 1530

Λεξιλογικαί. τῆς ὁδοῦ (τῶν θυγατέρων), γεν. τῆς αἰτίας =  
διὰ τὴν ἔλευσιν τῶν θυγατέρων μου. φρουρήσας τύχοι = φρουρή-  
σσεις. ὡς τὰς ἀδελφὰς = εἰς τὰς ἀδελφικάς. προυξένησαν = ἔγι-  
ναν αἰτίαι. λαμπρὰ = ἀκτινοβόλα, φυτουργὸς = γεννήσας, γεννή-  
τωρ. ὥδ' ὁρᾶν = νὰ βλέπουν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, νὰ εἶναι τυφλά·  
ἢ σειρὰ τῶν λέξεων : αἱ προυξένησαν ὑμῖν ὁρᾶν ὥδε τὰ πρόσθε λαμ-  
πρὰ ὅμματα. ίστορῶ = γνωρίζω. ἔνθεν αὐτὸς ἥροθην = ἐκ τῆς  
όποιας δὲ ἤδιος ἔγεννήθην. προσβλέπεται = δεικνύω συμπάθειαν διὰ  
τοῦ βλέμματος. νοοῦμαι = ἀναλογίζομαι. τὰ λοιπὰ τοῦ πικροῦ  
βίου = τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς πικραμένης ζωῆς. οἷον χρεών  
(έστιν) βιῶναι σφώ πρὸς ἀνθρώπων = τὸν ὄποιον εἶναι ἀνάγκη σεῖς  
νὰ διέλθητε μὲ παθήματα ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων. δυιλία = συναν-  
στροφή, συγκέντρωσις. ξεσθε = θὰ ἐπανέλθητε. ἀντὶ τῆς θεωρίας  
= ἀντὶ τῆς ἀπὸ τῆς θεωρίας τέρψεως. ἀκμαῖ γάμων = ἀκμή, ὡρι-  
μότης τοῦ γάμου. παραρρίπτω = ῥιψοκινδυνεύω, ἐκτίθεμαι εἰς κίν-  
δυνον· τὸ πλῆρες θὰ ἦτο : τίς ἔσται ἐκεῖνος, δις παραρρίψει. τοιεῦτα  
ὄνειδη λαμβάνων = ἀναλαμβάνων τοιαῦτα αἰσχη. γονὴ (ἢ) =  
τέκνον, ἀπόγονοι, γενεά. δηλήματα = (δηλέομαι = βλάπτω) = βλά-  
βαι. ἐπεφρνε, ἀδρ. τοῦ καθ' ὑπόθεσιν ῥήμ. φένω = φονεύω. ὅθεν περ  
αὐτὸς ἐσπάρη = ἐκ τῆς ὄποιας βεβαίως αὐτὸς σπαρεῖς ἔγεννήθη. ἐκ  
τῶν ἵσων = ἐκ τῆς ἰδίας. τοιαῦτα ὄνειδιεῖσθε (μέσ. μέλλ. ἀντὶ πα-  
θητ.) = τοιαῦτα ὄνειδη θὰ λάβητε. τίς γαμεῖ ; = ποῖος θὰ σᾶς νυμ-  
φευθῇ ; χέρσος λέγεται ὁ μὴ καλλιεργηθεὶς ἀγρός, ἐπειδὴ δὲ ἡ γυνὴ  
παραβάλλεται πρὸς ἀρουμένην γῆν, λέγεται : χέρσος = ἀνύπανδρος.  
νῶ γάρ, ὡ = διότι ἡμεῖς, οἱ ὄποιοι. δύο δύντε = ἀμφότεροι ( συμ-  
πειριλαμβάνει καὶ ἔαυτὸν λόγω τῆς θέσεως, εἰς ἣν διατελεῖ ). παρίημι  
= ἐγκαταλείπω, ἀφίνω ἀπροστατεύτους. ἔγγενεῖς (οὔσας) = ἐπειδὴ  
εἶναι συγγενεῖς σου. ἀλῶμαι = πλανῶμαι. πτωχὰς ἀνάνδρους, κα-

τηγορ· ή σειρά τῶν λέξεων : μὴ παρῆς σφε οὐσας ἐγγενεῖς, ἀλωμένας πτωχάς ἀνάνδρους, τάσδε (βραχυλ.) = τὰ κακὰ τῶνδε. ὅδε, συνάπτεται πρὸς τὸ δρῶν. τηλικόσδε = τόσον νέος τὴν ἡλικίαν. πλὴν ὅσον τὸ σὸν μέρος = ἔκτὸς ὅσον ὀφορᾷ εἰς σέ. ξυννεύω = συγκατανεύω. ψεύσας, ἐνν. ἐμοῦ. ἔπειπε νὰ γίνη ἡ χειραψία, διότι ὁ Οἰδίπους, ὡς τυφλός, δὲν ἥδυνατο κατ' ἄλλον τρόπον νὰ θῇ τὴν συγκατάνευσιν τοῦ Κρέοντος. "Αλλως τε ἡ χειραψία προσέδιδε μεῖζονα πίστιν. σφῶν = ὑμῖν. εἰ μὲν εἰχέτην ἥδη φρένας = ἔὰν μὲν τώρα εἰχετε ὕριμον νοῦν. πόλλ' ἀν παρήνουν = θὰ σᾶς ἔδιδον πολλὰς συμβουλάς. τοῦτ' εὐχὴν 'στ' ἐμοὶ = παρέχεται (ἐκ μέρους μου) ἡ ἔνης εὐχὴ πρὸς σᾶς. οὖ καιρὸς ἔξ (ἐπεξηγ. τοῦ προηγ.) = ἔφ' ὅσον τὸ ἐπιτρέπουν αἱ περιστάσεις. λώονος = καλυτέρου· ἡ σειρά τῶν λέξεων : κυρῆσαι δ' ὑμᾶς τοῦ βίου λώονος τοῦ φυτεύσαντος πατρός. Ινα = ἔκει πού. κεὶ μηδὲν ἥδιν = ἔστω καὶ ἂν δὲν εἶναι καθόλου εὐχάριστον (δι' ἐμέ). καιρῷ, δοτ. χρον. = εἰς τὸν καιρὸν των. ἔφ' οἵς ; ἐπὶ πολοῖς δροῖς; λέξεις καὶ... ἡ σύνταξις εἶναι κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν : ὅταν λέξης, εἴσομαι (τοῦ ῥ. οἴδα). δπως πέμψεις, πλκγ. ἔρωτ. πρότ. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἐννοούμ. σκόπει. ἀποικιν γῆς = μακρὰν τῆς χώρας. τοῦ θεοῦ δόσιν = δῶρον διδόμενον ὑπὸ τοῦ θεοῦ. ἀλλὰ θεοῖς γε = ἀλλὰ ἵσα ἵσα εἰς τοὺς θεούς. τοιγαροῦν = δι' αὐτὸ λοιπὸν (ἐὰν δηλ. εἴσαι μισητὸς εἰς τοὺς θεούς). τεύξῃ (ἐνν. τῆς τοῦ θεοῦ δόσεως) = θὰ τύχης (τοῦ δώρου τοῦ θεοῦ, δηλ. τῆς ἔξορίας). φῆς τάδ' οὖν; (ἐνν. ἔσεσθαι μοι) = βεβαιώνεις λοιπὸν ὅτι ταῦτα δὰ (δηλ. ἡ ἔξορία μου) θὰ γίνουν ; γάρ, αἰτιολογεῖ τὸ ἐννοούμενον : φημὶ τάδε = βεβαιώς βεβαιῶ ταῦτα, διότι... ἢ μὴ φρονῶ (ἀναφορ. ὑποθ. πρότ.) = ἔὰν δὲν γνωρίζω καλῶς τινα. φιλῶ = συνηθίζω. ἀφοῦ (μέσ. ἀδρ. β' προστακτ. τοῦ ῥ. ἀφίημι) = ἀποχωρίσθητι ἀπὸ... (ἐκ τούτων ἔξαγεται, ὅτι ὁ Οἰδίπους ἔξηριοιούθει νὰ κρατῇ τὰς θυγατέρας του). ἔλη (αἱροῦμαι) = ἀφαιρέστης ταῦτας. πάντα κρατεῖν = νὰ ὑπερισχύῃ ἡ γνώμη σου εἰς δλα. ἀκράτησας = ἢ ἐκάτησας = ὅσα ἐπέτυχες νικῶν. συνέπομαι = συμπαρακολουθῶ. τῷ βίῳ = μέχρι τέλους τῆς ζωῆς σου (προσωποποιῶ τοῦ πλούτου καὶ τῆς εὐτυχίας, τὰ ὄποια ὡς σύντροφοι παρακολουθοῦν αὐτὸν εἰς τὸν βίον του). λεύσσω = παρατηρῶ. κλεινὰ = τὰ ξακουστὰ (τὰ διοξάσαντα τὸν Οἰδίποδα). οὖ τις οὐ ζήλω... ἡ σειρά τῶν λέξεων : οὖ ταῖς τύχαις τὶς τῶν πολιτῶν οὐκ ἐπέβλεπε ζήλω = τοῦ ὅποίου τὰς τύ-

χας ( τὴν εὔτυχίαν ) ποῖος ἐκ τῶν πολιτῶν δὲν ἔβλεπεν μὲ εὐγενῆ πόθον, ( δὲν ἔζήλευε ). εἰς δσον ακλύδωνα δεινῆς συμφορᾶς ( πλαγ. ἔρωτ. πρότ. ἔξαρτωμένη ἐκ τοῦ λεύσσετε ) = εἰς πόσον μεγάλην ἀνεμοζάλην φοβερᾶς συμφορᾶς. δλβίζω = καλοτυχίζω ( ὑποκ. τοῦ δλβίζειν εἶναι τὸ τινά, ἀντικ. δὲ τὸ μηδένα θνητὸν δντα ). ἐπισκοπῶ = ἔξετάζω. ἐπισκοποῦντα ἰδεῖν = ἐφ' δσον κοιτάζειν νὰ ἰδῃ. πρὶν ἀν τέρμα τοῦ βίου περάσω ( μεταφ. ἐκ τοῦ σταδίου ). μηδὲν ἀλγεινὸν παθών = χωρὶς νὰ πάθῃ δυσάρεστόν τι· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : ὥστε χρεών ( ἔστι ) ἐπισκοποῦντα τὴν τελευταίαν ἡμέραν ἰδεῖν μηδένα θνητὸν δλβίζειν πρίν... .

**Πραγματικαί.** δαίμων ἄμεινον ἢ μὲ φρουρήσας τύχοι. ἐπιστεύετο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, ὅτι πᾶς ἀνθρωπος εἶχεν ἕδιον δαίμονα ὡς προστάτην. δνείδη· κατὰ τὴν ἀντίληψιν, ὅτι τὰ αἴσχη τῶν γονέων βαρύνουντι τὰ τέκνα. ἀγάμους τὸ ἀγαμον τῶν θηταρέων ἐθεωρεῖτο παρ' ἀρχαίοις πολὺ κακόν, διότι προορισμὸς τῆς γυναικὸς ἐνομίζετο ἡ διὰ τοῦ γάμου ἀποκατάστασις· διὰ τοῦτο καὶ ἡ Ἀντιγόνη ἀπαγομένη εἰς τὸν θάνατον θρηνεῖ, διότι ἀγαμος, ἀνυμέναιος κ.λ.π. κατέρχεται εἰς τὸν "Ἀδην. καὶ γάρ ἀκράτησας... ξυνέσπετο· μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὁ Κρέων, ὁ Οἰδίπους, αἱ θυγατέρες του καὶ οἱ ὑπηρέται εἰσέρχονται διὰ τῆς μεσαίας θύρας εἰς τὰ ἀνάκτορα. Ὡ πάτρας Θήβης ἔνοικοι... ἐπειδὴ ἡ σκηνὴ ὑπόκειται πρὸ τῶν ἀνακτόρων, ὑποτίθεται ὅτι παρίσταται πλὴν τῶν ἀποτελούντων τὸν χορὸν πολιτῶν καὶ ἄλλο πλῆθος, εἰς τὸ δποῖον ἀποτείνει ὁ χορὸς τὸν λόγον. μηδέν' δλβίζειν πρὶν ἀν... παρεμφερῇ γνώμην ἔξήνεγκε καὶ δ Σόλων εἰς τὸν Κροῖσον ( Ἡρόδ. 1,32 ) « σκοπέειν δὲ χρὴ παντὸς χρήματος τὴν τελευτὴν κῃ ( πῃ ) ἀποβήσεται... » δμοίως δὲ καὶ δ Εύριπίδης ἐν 'Ανδρῳ μάχῃ 102 « χρὴ δ' οὔποτ' εἰπεῖν οὐδέν' ὅλβιον βροτῶν, πρὶν ἀν θανόντος τὴν τελευταίαν ἕδης, δπως περάσας ἡμέραν ἤζει κάτω ».



Π. Ν. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ

---

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ  
ΑΝΤΙΓΩΝΗ



ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ  
ΑΘΗΝΑΙ 1970



## ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

### ΚΕΙΜΕΝΟΝ

#### ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ω κοινὸν αὐτάδελφον 'Ισμήνης κάρα,  
ἄρ' οἶσθ' ὃ τι Ζεὺς τῶν ἀπ' Οἰδίπου κακῶν  
δύποιον οὐχὶ νῷν ἔτι ζώσαιν τελεῖ;  
οὐδὲν γὰρ οὔτ' ἀλγεινὸν οὔτ' ἄτης ἄτερ  
οὔτ' αἰσχρὸν οὔτ' ἀτιμόν ἔσθ', δύποιον οὐ  
τῶν σῶν τε κάμῶν οὐκ ὅπωπ' ἐγὼ κακῶν.  
καὶ νῦν τί τοῦτ' αὖ φασι πανδήμῳ πόλει  
κήρυγμα θεῖναι τὸν στρατηγὸν ἀρτίως;  
ἔχεις τι κείσκουσας; ἢ σε λανθάνει  
πρὸς τοὺς φίλους στείχοντα τῶν ἔχθρῶν κακά;

10

#### I S M H N H

έμοι μὲν οὐδεὶς μῆθος, 'Αντιγόνη, φίλων  
οὔθ' ἡδὺς οὔτ' ἀλγεινὸς ἵκετ', ἐξ ὅτου  
δυοῖν ἀδελφοῖν ἐστερήθημεν δύο,  
μιᾷ θανόντοιν ἡμέρᾳ διπλῇ χειρὶ.  
ἐπεὶ δὲ φροῦδός ἐστιν 'Αργείων στρατὸς  
ἐν νυκτὶ τῇ νῦν, οὐδὲν οἴδ' ὑπέρτερον,  
οὔτ' εὐτυχοῦσσα μᾶλλον οὔτ' ἀτωμένη.  
ἡδη καλῶς, καὶ σ' ἔκτὸς αὐλείων πυλῶν  
τοῦδ' οὕνεκ' ἐξέπεμπον, ώς μόνη κλύοις.

15

AN.

- ΙΣ. τί δ' ἔστι ; δηλοῦ γάρ τι καλχαίνουσ' ἔπος. 20  
 ΑΝ. οὐ γάρ τάφου νῷν τὰ κασιγνήτω Κρέων  
 τὸν μὲν προτίσας, τὸν δ' ἀτιμάσας ἔχει ;  
 Ἐτεοκλέα μέν, ὡς λέγουσι, σὺν δίκῃ  
 χρησθεὶς δικαίᾳ καὶ νόμῳ κατὰ χθονὸς  
 ἔκρυψε τοῖς ἔνερθεν ἔντιμον νεκροῖς,  
 τὸν δ' ἀθλίως θανόντα Πολυνείκους νέκυν  
 ἀστοῖσί φασιν ἐκκεκηρύχθαι τὸ μὴ  
 τάφω καλύψαι μηδὲ κωκῦσαι τινα,  
 ἐάν δ' ἀκλαυτον, ἀταφον, οἰωνοῖς γλυκὺν  
 θησαυρὸν εἰσορῶσι πρὸς χάριν Βορᾶς. 30  
 τοιαῦτά φασι τὸν ἀγαθὸν Κρέοντα σοὶ  
 κάμοι — λέγω γάρ κάμε — κηρύξαντ' ἔχειν,  
 καὶ δεῦρο νεῖσθαι ταῦτα τοῖσι μὴ εἰδόσιν  
 σαφῆ προκηρύξοντα, καὶ τὸ πρᾶγμ' ἄγειν  
 οὐχ ὡς παρ' οὐδέν, ἀλλ' ὅς ἂν τούτων τι δρᾷ,  
 φόνον προκεῖσθαι δημόλευστον ἐν πόλει. 35  
 οὕτως ἔχει σοι ταῦτα, καὶ δεῖξεις τάχα  
 εἴτ' εὐγενῆς πέφυκας εἴτ' ἐσθλῶν κακή.  
 ΙΣ. τί δ', ὦ ταλαῖφρον, εἰ τάδ' ἐν τούτοις, ἐγώ  
 λύουσ' ἀν εἴθ' ἀπτουσα προσθείμην πλέον ; 40  
 ΑΝ. εἰ ξυμπονήσεις καὶ ξυνεργάση σκόπει.  
 ΙΣ. ποιόν τι κινδύνευμα ; ποῦ γνώμης ποτ' εἴ ;  
 ΑΝ. εἰ τὸν νεκρὸν ξὺν τῇδε κουφιεῖς χερί.  
 ΙΣ. ἦ γάρ νοεῖς θάπτειν σφ', ἀπόρρητον πόλει ;  
 ΑΝ. τὸν γοῦν ἐμὸν καὶ τὸν σόν, ἦν σὺ μὴ θέλης,  
 ἀδελφόν· οὐ γάρ δὴ προδοῦσ' ἀλώσομαι. 45  
 ΙΣ. ὦ σγετλία, Κρέοντος ἀντειρηκότος ;  
 ΑΝ. ἀλλ' οὐδέν αὐτῷ τῶν ἐμῶν μ' εἴργειν μέτα.  
 ΙΣ. οἵμοι· φρόνησον, ὦ κασιγνήτη, πατήρ  
 ὡς νῷν ἀπεχθῆς δυσκλεής τ' ἀπώλετο 50

πρὸς αὐτοφώρων ἀμπλακημάτων διπλᾶς  
δύψεις ἀράξας αὐτὸς αὐτουργῷ χερί·  
ἔπειτα μήτηρ καὶ γυνή, διπλοῦν ἔπος,  
πλεκταῖσιν ἀρτάναισι λωβάται βίον·  
τρίτον δ' ἀδελφῷ δύο μίαν καθ' ἡμέραν  
αὐτοκτονοῦντε τὰ ταλαιπώρω μόρον  
κοινὸν κατειργάσαντ' ἐπαλλήλοιν χεροῖν.  
νῦν δ' αὖ μόνα δὴ νῶ λελειμμένα σκόπει  
ὅσφι κάκιστ' ὀλούμεθ', εἰ νόμου βίᾳ  
ψῆφον τυράννων ἢ κράτη παρέξιμεν.

55

ἀλλ' ἐννοεῖν χρὴ τοῦτο μὲν γυναιχ' ὅτι  
ἔφυμεν, ὡς πρὸς ἄνδρας οὐ μαχουμένα·  
ἔπειτα δ' οὕνεκ' ἀρχόμεσθ' ἐκ κρεισσόνων  
καὶ ταῦτ' ἀκούειν κάτι τῶνδ' ἀλγίονα.

ἐγὼ μὲν οὖν αἴτοῦσα τοὺς ὑπὸ χθονὸς  
ξύγγνοιαν ἵσχειν, ὡς βιάζομαι τάδε,  
τοῖς ἐν τέλει βεβῶσι πείσομαι· τὸ γάρ  
περισσὰ πράσσειν οὐκ ἔχει νοῦν οὐδένα.

AN.

οὔτ' ἀν κελεύσαιμ' οὔτ' ἄν, εἰ θέλοις ἔτι  
πράσσειν, ἐμοῦ γ' ἄν ἥδεως δρῷης μέτα.  
ἀλλ' ἵσθ' ὅποιά σοι δοκεῖ, κεῖνον δ' ἐγὼ  
θάψω· καλόν μοι τοῦτο ποιούσῃ θανεῖν·

70

φίλη μετ' αὐτοῦ κείσομαι, φίλου μέτα,  
ὅσια πανουργήσασ'· ἐπεὶ πλείων χρόνος,  
δὸν δεῖ μ' ἀρέσκειν τοῖς κάτω τῶν ἐνθάδε.

75

ἔκει γάρ αἰεὶ κείσομαι· σοὶ δ' εἰ δοκεῖ,  
τὰ τῶν θεῶν ἔντιμ' ἀτιμάσασ' ἔχε.

IΣ.

ἐγὼ μὲν οὐκ ἀτιμα ποιοῦμαι, τὸ δὲ  
βίᾳ πολιτῶν δρᾶν ἔφυν ἀμήχανος.

AN.

σὺ μὲν τάδ' ἀν προύχοι· ἐγὼ δὲ δὴ τάφον  
χώσουσ' ἀδελφῷ φιλτάτῳ πορεύσομαι.

80

- ΙΣ οἴμοι ταλαινης, ὡς ὑπερδέδοικά σου.  
 ΑΝ. μὴ 'μοῦ προτάρβει· τὸν σὸν ἔξόρθου πότμον.  
 ΙΣ. ἀλλ' οὖν προμηνύσῃς γε τοῦτο μηδενὶ<sup>85</sup>  
       τοὔργον, κρυφῇ δὲ κεῦθε, σὺν δ' αὔτως ἐγώ.  
 ΑΝ. οἴμοι, καταύδα· πολλὸν ἔχθιων ἔσῃ  
       σιγῶσ', ἐὰν μὴ πᾶσι κηρούξης τάδε.  
 ΙΣ. θερμὴν ἐπὶ ψυχροῖσι καρδίαν ἔχει.  
 ΑΝ. ἀλλ' οἶδ' ἀρέσκουσ' οἵς μάλισθ' ἀδεῖν με χρή.  
 ΙΣ. εἰ καὶ δυνήσῃ γ'. ἀλλ' ἀμηχάνων ἐρῆσι.<sup>90</sup>  
 ΑΝ. οὐκοῦν, δταν δὴ μὴ σθένω, πεπαύσομαι.  
 ΙΣ. ἀρχὴν δὲ θηρᾶν οὐ πρέπει τάμήχανα.  
 ΑΝ. εἰ ταῦτα λέξεις, ἔχθαρῃ μὲν ἔξ ἔμοῦ,  
       ἔχθρᾳ δὲ τῷ θανόντι προσκείσῃ δίκη.  
       ἀλλ' ἔα με καὶ τὴν ἔξ ἔμοῦ δυσβουλίαν  
       παθεῖν τὸ δεινὸν τοῦτο· πείσομαι γάρ οὐ  
       τοσοῦτον οὐδέν, ὥστε μὴ οὐ καλῶς θανεῖν.<sup>95</sup>  
 ΙΣ. ἀλλ' εἰ δοκεῖ σοι, στεῖχε· τοῦτο δ' ἵσθ', δτε  
       ἄγους μὲν ἕρχη, τοῖς φίλοις δ' ὅρθῶς φίλη.

## Χ Ο Ρ Ο Σ

- στροφὴ α' ἀκτίς ἀελίου, τὸ κάλ-<sup>100</sup>  
       λιστον ἐπταπύλω φανὲν  
       Θήβᾳ τῶν προτέρων φάος,  
       ἐφάνθης ποτ', ὡς χρυσέας  
       ἀμέρας βλέφαρον, Διρκαί-  
       ων ὑπὲρ ῥεέθρων μολοῦσα,  
       τὸν λεύκασπιν Ἀργόθεν  
       φῶτα βάντα πανσαγίᾳ  
       φυγάδα πρόδρομον ὀξυτέρῳ  
       κινήσασα χαλινῷ.<sup>105</sup>

δν ἐφ' ἡμετέρᾳ γῇ Πολυνείκης  
ἀρθεὶς νεικέων ἐξ ἀμφιλόγων  
ἥγαγε· κεῖνος δ' ὁξέα κλάζων  
αἰετὸς ἐς γᾶν ὧν ὑπερέπτα,  
λευκῆς χιόνος πτέρυγι στεγανός,  
πολλῶν μεθ' ὅπλων  
ξὺν θ' ἵπποκόμοις κορύθεσσιν.

110

στὰς δ' ὑπὲρ μελάθρων, φονώ-  
σαισιν ἀμφιχανῶν κύκλῳ  
λόγχαις ἐπτάπυλον στόμα  
ἔβα, πρὶν ποθ' ἀμετέρων  
αἷμάτων γένυσιν πλησθῆ-  
ναι τε καὶ στεφάνωμα πύργων  
πευκάενθ' "Ηφαιστον ἐλεῖν.  
τοῖος ἀμφὶ νῶτ' ἐτάθη  
πάταγος" Αρεος, ἀντιπάλῳ  
δυσχείρωμα δράκοντι.

120

125

Ζεὺς γάρ μεγάλης γλώσσης κόμπους  
ὑπερεχθαίρει, καὶ σφας ἐσιδῶν  
πολλῷ ῥεύματι προσνισσομένους  
χρυσοῦ καναχῆς ὑπεροπλίας,  
παλτῷ ῥιπτεῖ πυρὶ βαλβίδων  
ἐπ' ἄκρω ἥδη  
νίκην ὁρμῶντ' ἀλαλάξαι.

130

Στροφὴ β' ἀντιτύπα δ' ἐπὶ γῇ πέσε τανταλωθεὶς  
πυρφόρος, ὃς τότε μαινομένα ξὺν ὁρμῇ  
βακχεύων ἐπέπνει  
ῥιπαῖς ἔχθιστων ἀνέμων.

135

εῖχε δ' ἄλλα τὰ μέν,  
ἄλλα δ' ἐπ' ἄλλοις ἐπενώματα στυφελίζων  
δεξιόσειρος.

140

ἐπτὰ λοχαγοὶ γάρ ἐφ' ἐπτὰ πύλαις  
ταχθέντες ἵσοι πρὸς ἵσους ἔλιπον  
Ζηνὶ τροπαίῳ πάγχαλκα τέλη,  
πλὴν τοῦ στυγεροῦ, ὃ πατρὸς ἐνὸς  
μητρός τε μιᾶς φύντε καθ' αὐτοῦ  
δικρατεῖς λόγχας στήσαντ' ἔχετον  
κοινοῦ θανάτου μέρος ἀμφω.

145

ἀντιστρ. β ἄλλα γάρ ἀ μεγαλώνυμος ἦλθε Νίκα  
τῷ πολυκριμάτῳ ἀντιχαρεῖσα Θήβᾳ,  
ἐκ μὲν δὴ πολέμων  
τῶν νῦν θέσθε λησμοσύναν,  
θεῶν δὲ ναοὺς χοροῖς  
παινυχίοις πάντας ἐπέλθωμεν,  
[ ὁ Θήβας δ' ἐλείγθων

150

Βάκχιος ἄρχοι.

✓ ἄλλ' ὅδε γάρ δὴ βασιλεὺς χώρας,  
Κρέων ὁ Μενοικέως, νέον εἰληγχός  
ἀρχήν, νεοχμὸς νεαραῖσι θεῶν  
ἐπὶ συντυχίαις χωρεῖ, τίνα δὴ  
μῆτιν ἐρέσσων, ὅτι σύγκλητον  
τήνδε γερόντων προύθετο λέσχην,  
κοινῷ κηρύγματι πέμψας ;

155

160

K P E Ω N

ἀνδρες, τὰ μὲν δὴ πόλεος ἀσφαλῶς θεοὶ

πολλῷ σάλῳ σείσαντες ὥρθωσαν πάλιν.  
 Ήμᾶς δ' ἐγὼ πομποῖσιν ἐκ πάντων δίχα  
 ἔστειλ' ίκέσθαι, τοῦτο μὲν τὰ Λαῖου  
 σέβοντας εἰδὼς εῦ θρόνων ἀεὶ κράτη,  
 τοῦτ' αὔθις, ἡνίκ' Οἰδίπους ὥρθου πόλιν,  
 κἀπεὶ διώλετ', ἀμφὶ τοὺς κείνων ἔτι  
 παῖδας μένοντας ἐμπέδοις φρονήμασιν.  
 ὅτ' οὖν ἔκεινοι πρὸς διπλῆς μοίρας μίαν  
 καθ' ἡμέραν ὠλοντο παίσαντές τε καὶ  
 πληγέντες αὐτόχειρι σύν μιάσματι,  
 ἐγὼ κράτη δὴ πάντα καὶ θρόνους ἔχω  
 γένους κατ' ἀγχιστεῖα τῶν ὀλωλότων.  
 ἀμῆχανον δὲ παντὸς ἀνδρὸς ἔκμαθεῖν  
 ψυχήν τε καὶ φρόνημα καὶ γνώμην, πρὶν ἀν  
 ἀρχαῖς τε καὶ νόμοισιν ἐντριβῆς φανῆ·  
 ἐμοὶ γάρ ὅστις πᾶσαν εὐθύνων πόλιν  
 μὴ τῶν ἀρίστων ἀπτεται βουλευμάτων,  
 ἀλλ' ἐκ φόρου του γλῶσσαν ἐγκλήσας ἔχει,  
 κάκιστος εἶναι νῦν τε καὶ πάλαι δοκεῖ.  
 καὶ μείζον' ὅστις ἀντὶ τῆς αὐτοῦ πάτρας  
 φίλον νομίζει, τοῦτον οὐδαμοῦ λέγω.  
 ἐγὼ γάρ, ιστω Ζεὺς δ πάνθ' ὁρῶν ἀεὶ,  
 οὔτ' ἀν σιωπήσαιμι τὴν ἀτην ὁρῶν  
 στείχουσαν ἀστοῖς ἀντὶ τῆς σωτηρίας,  
 οὔτ' ἀν φίλον ποτ' ἀνδρα δυσμενῆ χθονὸς  
 θείμην ἐμαυτῷ, τοῦτο γιγνώσκων ὅτι  
 ἥδ' ἔστιν ἡ σφέζουσα καὶ ταύτης ἐπὶ<sup>165</sup>  
 πλέοντες ὄρθης τοὺς φίλους ποιούμεθα.  
 τοιοῖσδ' ἐγὼ νόμοισι τήνδ' αὔξω πόλιν.  
 καὶ νῦν ἀδελφά τῶνδε κηρύξας ἔχω  
 ἀστοῖσι παίδων τῶν ἀπ' Οἰδίπου πέρι.  
 170  
 175  
 180  
 185  
 190

- Ἐτεοκλέα μέν, ὃς πόλεως ὑπερμαχῶν  
σύλωλε τῆσδε, πάντ' ἀριστεύσας δορί,  
τάφῳ τε κρύψαι καὶ τὰ πάντ' ἐφαγνίσαι,  
ἀ τοῖς ἀρίστοις ἔρχεται κάτω νεκροῖς.  
τὸν δ' αὖτις ξύναιμον τοῦδε, Πολυνείκη λέγω  
ὅς γῆν πατρώαν καὶ θεοὺς τοὺς ἐγγενεῖς  
φυγὰς κατελθὼν ἡθέλησε μὲν πυρὶ 195  
πρῆσαι κατ' ἄκρας, ἡθέλησε δ' αἴματος  
κοινοῦ πάσασθαι, τοὺς δὲ δουλώσας ἄγειν,  
τοῦτον πόλει τῇδ' ἐκκεκηρύχθαι λέγω  
μήτε κτερίζειν μήτε κωκύσαι τινα,  
ἔαν δ' ἀθαπτον καὶ πρὸς οἰωνῶν δέμας 200  
καὶ πρὸς κυνῶν ἐδεστὸν αἰκισθὲν τ' ἴδεῖν.  
τοιόνδ' ἐμὸν φρόνημα, κούποτ' ἐκ γ' ἐμοῦ  
τιμὴν προέξουσ' οἱ κακοὶ τῶν ἐνδίκων.  
ἀλλ' ὅστις εὔνους τῇδε τῇ πόλει, θανὼν  
καὶ ζῶν δ' ὁμοίως ἐκ γ' ἐμοῦ τιμήσεται. 205  
ΧΟ σοὶ ταῦτ' ἀρέσκει, παῖ Μενοικέως Κρέον,  
τὸν τῇδε δύσνουν καὶ τὸν εὔμενη πόλει.  
νόμῳ δὲ χρῆσθαι παντὶ ποὺ γ' ἔνεστί σοι  
καὶ τῶν θανόντων χώρόσοι ζῶμεν πέρι.  
KP ὡς ἀν σκοποί νυν ἥτε τῶν εἰρημένων. 215  
ΧΟ νεωτέρῳ τῷ τοῦτο βαστάζειν πρόθες.  
KP. ἀλλ' εἰσ' ἔτοιμοι τοῦ νεκροῦ γ' ἐπίσκοποι.  
ΧΟ. τί δῆτ' ἀν ἀλλο τοῦτ' ἐπεντέλλοις ἔτι ;  
KP. τὸ μὴ πιχωρεῖν τοῖς ἀπιστοῦσιν τάδε.  
ΧΟ. οὐκ ἔστιν οὕτω μῶρος, ὃς θανεῖν ἐρᾷ.  
KP. καὶ μὴν ὁ μισθὸς γ' οὗτος ἀλλ' ὑπ' ἐλπίδων  
ἄνδρας τὸ κέρδος πολλάκις διώλεσεν.

## Φ Υ Λ Α Ξ

ἄναξ, ἐρῶ μὲν οὐχ ὅπως τάχους ὅποι  
δύσπνους ἵκάνω κοῦφον ἔξαρας πόδα·  
πολλὰς γάρ ἔσχον φροντίδων ἐπιστάσεις,  
δόδοις κυκλῶν ἐμαυτὸν εἰς ἀναστροφήν.  
ψυχὴ γάρ ηὔδα πολλά μοι μαθουμένη·  
τάλας, τί χωρεῖς, οἵ μολὼν δώσεις δίκην;  
πλήμων, μένεις αὖ; κεὶ τάδ' εἴσεται Κρέων  
ἄλλου παρ' ἀνδρός, πῶς σὺ δῆτ' οὐκ ἀλγυνῇ;  
τοιαῦθ' ἐλίσσων ἥνυτον σχολῇ βραδύς,  
χούτως ὁδὸς βραχεῖα γίγνεται μακρά.  
τέλος γε μέντοι δεῦρ' ἐνίκησεν μολεῖν  
σοί· κεὶ τὸ μηδὲν ἔξερῶ, φράσω δ' ὄμως.  
τῆς ἐλπίδος γάρ ἔρχομαι δεδραγμένος  
τὸ μὴ παθεῖν ἀν ἄλλο πλὴν τὸ μόρσιμον.

225

KP. τί δ' ἔστιν, ἀνθ' οὗ τὴνδ' ἔχεις ἀθυμίαν;  
ΦΥ. φράσαι θέλω σοι πρῶτα τάμαυτοῦ· τὸ γάρ  
πρᾶγμ' οὗτ' ἔδρασ' οὗτ' εἶδον ὅστις ἦν ὁ δρῶν,  
οὐδ' ἀν δικαίως ἔς κακὸν πέσοιμί τι.

230

KP. εὕ γε στοχάζῃ κάποιφάργυνσαι κύκλῳ  
τὸ πρᾶγμα· δηλοῖς δ' ᾧς τι σημανῶν νέον.  
ΦΥ. τὰ δεινὰ γάρ τοι προστίθησ' ὄκνον πολὺν.  
KP. οὐκουν ἔρεῖς ποτ', εἰτ' ἀπαλλαχθεὶς ἄπει;  
ΦΥ. καὶ δὴ λέγω σοι· τὸν νεκρόν τις ἀρτίως

235

θάψας βέβηκε κάπι χρωτὶ διψίαν  
κόνιν παλύνας καφαγιστεύσας ἢ χοή·  
τί φής; τίς ἀνδρῶν ἦν ὁ τολμήσας τάδε;  
οὐκ οἶδ'; ἔκει γάρ οὔτε του γενῆδος ἦν  
πλῆγμ', οὐ δικέληντος ἐκβολή· στύφλος δὲ γῆ

240

KP. τροχοῖσιν, ἀλλ' ἀσημος οὔργατης τις ἦν.  
ΦΥ.

245

ὅπως δ' ὁ πρῶτος ἡμίν ἡμεροσκόπος  
δείκνυσι, πᾶσι θαῦμα δυσχερὲς παρῆν·  
οἱ μὲν γάρ ἡφάνιστο — τυμβήρης μὲν οὖ,  
λεπτὴ δ', ὡγος φεύγοντος ὥς, ἐπῆν κόνις.  
σημεῖα δ' οὔτε θηρὸς οὔτε του κυνῶν  
ἐλθόντος, οὐ σπάσαντος ἔξεφαίνετο.

λόγοι δ' ἐν ἀλλήλοισιν ἐρρόθουν κακοί,  
φύλαξ ἐλέγχων φύλακα, κανέντο  
πληγὴ τελευτῶσ', οὐδ' ὁ κωλύσων παρῆν·  
εἰς γάρ τις ἦν ἔκαστος οὐξειργασμένος,  
κούδεις ἐναργής, ἀλλ' ἔφευγε μὴ εἰδέναι.  
ἡμεν δ' ἔτοιμοι καὶ μύδρους αἱρειν χεροῖν  
καὶ πῦρ διέρπειν καὶ θεοὺς ὄρκωμοτεῖν,  
τὸ μήτε δρᾶσαι μήτε τῷ ξυνειδέναι  
τὸ πρᾶγμα βουλεύσαντι μήτ' εἰργασμένῳ.  
τέλος δ' ὅτ' οὐδὲν ἦν ἐρευνῶσιν πλέον,  
λέγει τις εἰς, διὰ πάντας ἐς πέδον κάρα  
νεῦσαι φόβῳ προύτρεψεν· οὐ γάρ εἴχομεν  
οὔτ' ἀντιφωνεῖν οὔθ' ὅπως δρῶντες καλῶς  
πράξαιμεν· ἦν δ' ὁ μῆθος ὡς ἀνοιστέον  
σοὶ τοῦργον εἶη τοῦτο κούχι κρυπτέον.  
καὶ ταῦτ' ἐνίκα, κάμε τὸν δυσδαίμονα  
πάλος καθαιρεῖ τοῦτο τάγαθὸν λαβεῖν.  
πάρειμι δ' ἄκων οὐχ ἔκοῦσιν, οἴδ' ὅτι·  
στέργει γάρ οὐδεὶς ἄγγελον κακῶν ἐπῶν.

XO ἄναξ, ἐμοί τοι, μή τι καὶ θεήλατον  
τοῦργον τόδ', ή ξύννοια βουλεύει πάλαι.  
KR παῦσαι, πρὶν ὀργῆς κάμε μεστῶσαι λέγων,  
μή 'φευρεθῆς ἀνους τε καὶ γέρων ἄμα·  
λέγεις γάρ οὐκ ἀνεκτά, δαίμονας λέγων  
πρόνοιαν ἵσχειν τοῦδε τοῦ νεκροῦ πέρι·

πότερον ὑπερτιμῶντες ὡς εὐεργέτην  
ἔκρυπτον αὐτόν, δστις ἀμφικίονας  
ναοὺς πυρώσων ἥλθε κάναθήματα 285  
καὶ γῆν ἐκείνων καὶ νόμους διασκεδῶν ;  
ἢ τοὺς κακοὺς τιμῶντας εἰσορᾶς θεούς ;  
οὐκ ἔστιν ἀλλὰ ταῦτα καὶ πάλαι πόλεως  
ἄνδρες μόλις φέροντες ἔρροθουν ἐμοὶ 290  
κρυφῇ, κάρα σείοντες, οὐδ' ὑπὸ ζυγῷ  
λόφον δικαίως εἶχον, ὡς στέργειν ἐμέ.  
ἐκ τῶνδε τούτους ἔξεπίσταμαι καλῶς  
παρηγμένους μισθοῖσιν εἰργάσθαι τάδε.  
οὐδὲν γάρ ἀνθρώποισιν οἶον ἄργυρος 295  
κακὸν νόμισμ' ἔβλαστε· τοῦτο καὶ πόλεις  
πορθεῖ, τόδ' ἄνδρας ἔξανίστησιν δόμων,  
τόδ' ἐκδιδάσκει καὶ παραλλάσσει φρένας  
χρηστὰς πρὸς αἰσχρὰ πράγμαθ' ἵστασθαι βροτῶν·  
πανουργίας δ' ἐδειξεν ἀνθρώποις ἔχειν 300  
καὶ παντὸς ἕργου δυσσέβειαν εἰδέναι.  
ὅσοι δὲ μισθαρνοῦντες ἤγυσαν τάδε,  
χρόνῳ ποτ' ἔξεπραξαν ὡς δοῦναι δίκην.  
ἀλλ' εἴπερ ἴσχει Ζεὺς ἔτ' ἔξ ἐμοῦ σέβας,  
εῦ τοῦτ' ἐπίστασ', ὅρκιος δέ σοι λέγω, 305  
εὶ μὴ τὸν αὐτόχειρα τοῦδε τοῦ τάφου  
εύροντες ἐκφανεῖτ' ἐς ὁφθαλμοὺς ἐμούς,  
οὐχ ὑμὶν "Αἰδης μοῦνος ἀρκέσει, πρὶν ἂν  
ζῶντες κρεμαστοὶ τήγδε δηλώσῃθ' ὑβριν,  
ἴν' εἰδότες τὸ κέρδος ἔνθεν οἰστέον 310  
τὸ λοιπὸν ἀρπάζητε καὶ μάθηθ' ὅτι  
οὐκ ἔξ ἀπαντος δεῖ τὸ κερδαίνειν φιλεῖν.  
ἐκ τῶν γάρ αἰσχρῶν ληματῶν τοὺς πλείονας  
ἀτωμένους ἴδοις ἀν ἢ σεσωσμένους.

- ΦΥ. εἰπεῖν τι δώσεις ἢ στραφεὶς οὕτως ἵω ;  
 KP. οὐκ οἶσθα καὶ νῦν ὡς ἀνιαρῶς λέγεις ;  
 ΦΥ. ἐν τοῖσιν ωσὶν ἢ πὶ τῇ ψυχῇ δάκνῃ ;  
 KP. τί δαὶ ῥυθμίζεις τὴν ἐμὴν λύπην ὅπου ;  
 ΦΥ. ὁ δρῶν σ' ἀνιᾱͅ τὰς φρένας, τὰ δ' ὕπτ' ἐγώ.  
 KP. οἴμ' ὡς λάλημα δῆλον ἔκπεψικὸς εἰ. 320  
 ΦΥ. οὔκουν τό γ' ἔργον τοῦτο ποιήσας ποτέ.  
 KP. καὶ ταῦτ' ἐπ' ἀργύρῳ γε τὴν ψυχὴν προδούς.  
 ΦΥ. ἢ δεινὸν ὥδοικεῖ γε καὶ φευδῆ δοκεῖν.  
 φεῦ !
- KP. κόμψευέ νυν τὴν δόξαν· εἰ δὲ ταῦτα μὴ φανεῖτε μοι τοὺς δρῶντας, ἔξερεῖθ', ὅτι 325  
 τὰ δειλὰ κέρδη πημονὰς ἐργάζεται.
- ΦΥ. ἀλλ' εὑρεθείη μὲν μάλιστ'. ἐὰν δέ τοι ληφθῇ τε καὶ μή, τοῦτο γάρ τύχη κρινεῖ,  
 οὐκ ἔσθ' ὅπως ὅψει σὺ δεῦρ' ἐλθόντα με.  
 καὶ νῦν γάρ ἐκτὸς ἐλπίδος γνώμης τ' ἐμῆς 330  
 σωθεὶς ὀφείλω τοῖς θεοῖς πολλὴν χάριν.

## ΧΟΡΟΣ

- στροφὴ α' πολλὰ τὰ δεινὰ κούδεν ἀν-  
 θρώπου δεινότερον πέλει.  
 τοῦτο καὶ πολιοῦ πέραν  
 πόντου χειμερίων νότῳ  
 χωρεῖ, περιβρυχίοισιν  
 περῶν ὑπ' οἰδμασιν,  
 θεῶν τε τὰν ὑπερτάταν, Γᾶν  
 ἄφθιτον, ἀκαμάταν ἀποτρύεται,  
 ἵλλομένων ἀρότρων ἔτος εἰς ἔτος,  
 ἴππείω γένει πολεύων. 335  
 340

- στροφὴ α' κουφονόων τε φῦλον ὁρ-  
νίθων ἀμφιβαλῶν ἄγει  
καὶ θηρῶν ἀγρίων ἔθυνη  
πόντου τ' εἰναλίαν φύσιν  
σπείραισι δικτυοκλώστοις,  
περιφραδῆς ἀνήρ·  
κρατεῖ δὲ μηχαναῖς ἀγραύλου  
θηρὸς ὀρεσσιβάτα, λασιαύχενά θ'  
ἴππον ὀχυράζεται ἀμφιλόφῳ ζυγῷ  
οὔρειόν τ' ἀκμῆτα ταῦρον.
- 345
- στροφὴ β' καὶ φθέγμα καὶ ἀνεμόεν  
φρόνημα καὶ ἀστυνόμους  
ὅργας ἐδιάξατο καὶ δυσαύλων  
πάγων ὑπαίθρια καὶ  
δύσομβρα φεύγειν βέλη,  
ποντοπόρος.  
ἀπόρος ἐπ' οὐδὲν ἔρχεται  
τὸ μέλλον.. "Αἰδα μόνον  
φεῦξιν οὐκ ἐπάξεται."  
νόσων δ' ἀμηχάνων φυγὰς  
ξυμπέφρασται.
- 355
- στροφὴ β' σοφὸν τι τὸ μηχανόεν  
téχνας ὑπὲρ ἐλπίδ' ἔχων  
ποτὲ μὲν κακόν, ἄλλοτ' ἐπ' ἐσθλὸν ἔρπει·  
νόμους γεραίρων χθονὸς  
θεῶν τ' ἔνορκον δίκαν  
ὑψίπολις·  
ἄπολις, ὅτῳ τὸ μὴ καλὸν  
ξύνεστι, τόλμας χάριν·
- 360
- 365
- 370

μήτε μοι παρέστιος  
γένοιτο μήτ' ἵσον φρονῶν  
δις τάδ' ἔρδει.

375

B Ταῦτα δοδον

✓ ἐξ δαιμόνιον τέρας ἀμφινοῶ  
τόδε· πῶς εἰδὼς ἀντιλογήσω  
τήνδ' οὐκ εἶναι παῖδ' Ἀντιγόνη;  
καὶ δυστήνου πατρὸς Οἰδίποδα  
τί ποτ'; οὐδὲ ποὺ σέ γ' ἀπιστοῦσαν  
τοῖς βασιλείοισιν ἄγουσι νόμοις  
καὶ ἐν ἀφροσύνῃ καθελόντες;

380

- ΦΥ. ήδ' ἔστ' ἐκείνη τούργον ἡ ἔξειργασμένη·  
τήνδ' εἴλομεν θάπτουσαν· ἀλλὰ ποὺ Κρέων; 385  
ΧΟ. ήδ' ἐξ δόμων ἄψυρρος ἐξ δέον περᾶ.  
ΚΡ. τί δ' ἔστι; ποίᾳ ἔνυμετρος προύβην τύχη;  
ΦΥ. ἄναξ, βροτοῦσιν οὐδέν ἐστ' ἀπώμοτον·  
ψεύδει γάρ ἡ πίνοια τὴν γνώμην· ἐπεὶ  
σχολῆ ποθ' ἡξειν δεῦρ' ἀν ἐξηγουν ἐγώ  
ταῖς σαῖς ἀπειλαῖς, αἷς ἔχειμάσθην τότε·  
ἀλλ' ἡ γάρ ἐκτὸς καὶ παρ' ἐλπίδας χαρὰ  
ἔσοικεν ἀλλη μῆκος οὐδὲν ἥδονη,  
ἥκω, δι' ὅρκων καίπερ ὅν, ἀπώμοτος,  
κόρην ἄγων τήνδ', ἡ καθηρέθη τάφον 395  
κοσμοῦσα. κλῆρος ἐνθάδ' οὐκ ἐπάλλετο,  
ἀλλ' ἔστ' ἐμὸν θιούρματιον, οὐκ ἄλλου, τόδε.  
καὶ νῦν, ἄναξ, τήνδ' αὔτὸς, ὡς θέλεις, λαβών  
καὶ κρῖνε καξέλεγχο· ἐγώ δ' ἐλεύθερος  
δίκαιος εἰμι τῶνδ' ἀπηλλάχθαι κακῶν. 400  
ΚΡ. ἀγεις δὲ τήνδε τῷ τρόπῳ πόθεν λαβών;  
ΦΥ. αὕτη τὸν ἄνδρ' ἔθαπτε· πάντ' ἐπίστασαι

- ΚΡ. ή καὶ ξυνίης καὶ λέγεις δρθῶς ἢ φήσις ;  
 ΦΥ. ταύτην γ' ίδων θάπτουσαν δὲ σὺ τὸν νεκρὸν  
 ἀπεῖπας· ἄρος ἔνδηλα καὶ σαφῆ λέγω ; 405
- ΚΡ. καὶ πῶς ὀρᾶται κἀπίληπτος ἥρεθι ;  
 ΦΥ. τοιοῦτον ήν τὸ πρᾶγμα· ὅπως γὰρ ἤκομεν,  
 πρὸς σοῦ τὰ δείν' ἐκεῖν' ἐπηπειλημένοι,  
 πᾶσαν κόνιν σήραντες, ή κατεῖχε τὸν  
 νέκυν, μυδῶν τε σῶμα γυμνώσαντες εὖ, 410  
 καθήμεθ' ἀκρων ἐκ πάγων ὑπήνεμοι,  
 δομὴν ἀπ' αὐτοῦ, μὴ βάλῃ, πεφευγότες,  
 ἐγερτὶ κινῶν ἀνδρὸς ἀνὴρ ἐπιρρόθοις  
 κακοῖσιν, εἴ τις τοῦδε ἀκηδήσοι πόνου.  
 χρόνον τάδε ήν τοσοῦτον, ἔστιν ἐν αἰθέρι 415  
 μέσῳ κατέστη λαμπρὸς ἡλίου κύκλος  
 καὶ καῦμ' ἔθαλπε· καὶ τότε ἐξαίφνης χθονὸς  
 τυφῶς ἀείρας σκηνπτόν, οὐράνιον ἄχος,  
 πύμπλησι πεδίον, πᾶσαν αἰκίζων φόβην  
 σῆλης πεδιάδος, ἐν δὲ ἐμεστάθη μέγας 420  
 αἰθήρ· μύσαντες δὲ εἴχομεν θείαν νόσον.  
 καὶ τοῦδε ἀπαλλαγέντος ἐν χρόνῳ μακρῷ,  
 ἡ παῖς ὀρᾶται κάνακωκύει πικρᾶς  
 ὅρνιθος δέξιν φθόγγον, ὡς ὅταν κενῆς  
 εὐνῆς νεοσσῶν δρφανὸν βλέψῃ λέχος· 425  
 οὕτω δὲ χαῖτη, ψιλὸν ὡς δρᾶς νέκυν,  
 γόδοισιν ἐξώμωξεν, ἐκ δὲ ἀρὰς κακὰς  
 ἥρατο τοῖσι τούργον ἐξειργασμένοις.  
 καὶ χερσὶν εὐθὺς διψίαν φέρει κόνιν,  
 ἐκ τοῦ εὐκροτήτου χαλκέας ἄρδην πρόχου  
 χοαῖσι τρισπόνδιοισι τὸν νέκυν στέφει. 430  
 χῆμεῖς ίδόντες ιέμεσθα, σὺν δέ νιν  
 θηρώμεθ' εὐθὺς οὐδὲν ἐκπεπληγμένην,

- καὶ τάς τε πρόσθεν τάς τε νῦν ἡλέγχομεν  
πράξεις· ἀπαρνος δ' οὐδενὸς καθίστατο  
ἄμ' ἥδεως ἔμοιγε κἀλγεινῶς ἄμα· 435
- τὸ μὲν γὰρ αὐτὸν ἐκ κακῶν πεφευγέναι  
ἥδιστον, ἐς κακὸν δὲ τοὺς φίλους ἄγειν  
ἀλγεινόν· ἀλλὰ πάντα ταῦθ' ἥσσω λαβεῖν  
ἔμοι πέφυκε τῆς ἐμῆς σωτηρίας. 440
- KP. σὲ δή, σὲ τὴν νεύουσαν ἐς πέδον κάρα,  
φήσ ἡ καταρνῆ μὴ δεδρακέναι τάδε;
- AN. καὶ φημὶ δρᾶσαι κούκι ἀπαρνοῦμαι τὸ μή.
- KP. σὺ μὲν κομίζοις ἂν σεαυτὸν οἴ θέλεις  
ἔξω βαρείας αἰτίας ἐλεύθερον. 445
- σὺ δ' εἰπέ μοι, μὴ μῆκος, ἀλλὰ συντόμως,  
ἥδησθα κηρυχθέντα μὴ πράσσειν τάδε;  
ἢδη· τί δ' οὐκ ἔμελον; ἐμφανῆ γὰρ ἦν.
- AN. καὶ δῆτ' ἐτόλμας τούσδ' ὑπερβαίνειν νόμους;
- KP. οὐ γάρ τί μοι Ζεὺς ἦν ὁ κηρύξας τάδε,  
οὐδὲ ἡ ξύνοικος τῶν κάτω θεῶν Δίκη  
τοιούσδ' ἐν ἀνθρώποισιν ὥρισεν νόμους,  
οὐδὲ σθένειν τοσοῦτον ὡρίμην τὰ σὰ  
κηρύγμαθ', ὕστε' ἀγραπτα κάσφαλῃ θεῶν  
νόμιμα δύνασθαι θητὸν ὅνθ' ὑπερδραμεῖν. 450
- οὐ γάρ τι νῦν γε κακθέεις, ἀλλ' ἀεὶ ποτε  
ζῆται ταῦτα, κούδεις οἰδειν ἔξ οὗτον φάνη·  
τούτων ἐγὼ οὐκ ἔμελον, ἀνδρὸς οὐδενὸς  
φρόνημα δείσασ', ἐν θεοῖσι τὴν δίκην  
δώσειν· θανουμένη γὰρ ἔξηδη — τί δ' οὕ;
- κεὶ μὴ σὺ προουκήρουξας· εἰ δὲ τοῦ χρόνου  
πρόσθεν θανοῦμαι, κέρδος αὔτ' ἐγὼ λέγω.  
ὅστις γὰρ ἐν πολλοῖσιν ὡς ἐγὼ κακοῖς  
ζῆται, πῶς ὅδ' οὐχὶ κατθανῶν κέρδος φέρει;

οὔτως ἔμοιγε τοῦδε τοῦ μόρου τυχεῖν  
παρ' οὐδὲν ἀλγος ἀλλ' ἄν, εἰ τὸν ἐξ ἐμῆς  
μητρὸς θυνόντ' ἀθαπτον ἡνσχόμην νέκυν,  
κείνοις ἀν ἥλγουν· τοῦσδε δ' οὐκ ἀλγύνομαι.  
σοὶ δ' εἰ δοκῶ νῦν μῶρα δρῶσα τυγχάνειν,  
σχεδόν τι μώρῳ μωρίαν ὀφλισκάνω.

465

XO. δηλοῦ τὸ γέννημ' ὡμὸν ἐξ ὡμοῦ πατρὸς  
τῆς παιδός, εἴκειν δ' οὐκ ἐπίσταται κακοῖς.

KP. ἀλλ' ἵσθι τοι τὰ σκλήρ' ἄγαν φρονήματα  
πίπτειν μάλιστα, καὶ τὸν ἐγκρατέστατον  
σίδηρον ὅπτὸν ἐκ πυρὸς περισκελῆ  
θραυσθέντα καὶ ῥαγέντα πλεῖστ' ἀν εἰσίδοις.  
σμικρῷ χαλινῷ δ' οἶδα τοὺς θυμουμένους  
ἴππους καταρτυθέντας· οὐ γάρ ἐκπέλει  
φρονεῖν μέγ' ὅστις δοῦλός ἐστι τῶν πέλας.  
αὕτη δ' ὑβρίζειν μὲν τότ' ἐξηπίστατο,  
νόμους ὑπερβαίνουσα τοὺς προκειμένους.  
ὑβρις δ', ἐπεὶ δέδρακεν, ἥδε δευτέρα,  
τούτοις ἐπαυγεῖν καὶ δεδρακυῖαν γελᾶν.  
ἥ νῦν ἐγὼ μὲν οὐκ ἀνήρ, αὕτη δ' ἀνήρ,  
εἰ ταῦτ' ἀνατὶ τῇδε κείσεται κράτη.

475

ἀλλ' εἴτ' ἀδελφῆς εἴθ' ὁμαιμονεστέρα  
τοῦ παντὸς ἡμῖν Ζηνὸς ἐρκείου κυρεῖ,  
αὐτὴ τε χῆ ἔνυαιμος οὐκ ἀλύξετον  
μόρου κακίστου· καὶ γάρ οὖν κείνην ἵσον  
ἐπαιτιῶμαι τοῦδε βουλεῦσαι τάφου.  
καί νιν καλεῖτ'. ἔσω γάρ εἰδον ἀρτίως  
λυσσῶσαν αὐτὴν οὐδ' ἐπήβολον φρενῶν.  
φιλεῖ δ' δι θυμὸς πρόσθεν ἥρησθαι κλοπεύς  
τῶν μηδὲν ὀρθῶς ἐν σκότῳ τεχνωμένων.  
μισῶ γε μέντοι χῶταν ἐν κακοῖσί τις

480

485

490

495

- ἀλούς ἔπειτα τοῦτο καλλύνειν θέλη.  
 AN. Θέλεις τι μεῖζον ἢ κατακτεῖναι μ' ἐλών ;  
 KP. ἐγών μὲν οὐδέν· τοῦτ' ἔχων ἀπαντ' ἔχω.  
 AN. τί δῆτα μέλλεις ; ὡς ἐμοὶ τῶν σῶν λόγων  
     ἀρεστὸν οὐδέν, μηδ' ἀρεσθείη ποτέ. 500  
     οὕτω δὲ καὶ σοὶ τάμ' ἀφανδάνοντ' ἔφυ·  
     καίτοι πόθεν κλέος γ' ἀν εὔκλεέστερον  
     κατέσχον ἢ τὸν αὐτάδελφον ἐν τάφῳ  
     τιθεῖσα ; τούτοις τοῦτο πᾶσιν ἀνδάνειν  
     λέγοιτ' ἄν, εἰ μὴ γλῶσσαν ἐγκλήσιοι φόβος.  
     ἀλλ' ἢ τυραννίς πολλά τ' ἀλλ' εὐδαιμονεῖ  
     καξεστιν αὐτῇ δρᾶν λέγειν θ' ἢ βούλεται. 505  
 KP. σὺ τοῦτο μούνη τῶνδε Καδμείων ὁρᾶς.  
 AN. ὅρωσι χοῦτοι, σοὶ δ' ὑπίλλουσι στόμα.  
 KP. σὺ δ' οὐκ ἐπαιδῆ, τῶνδε χωρὶς εἰ φρονεῖς ; 510  
 AN. οὐδὲν γάρ αἰσχρὸν τοὺς ὅμοσπλάγχνους σέβειν.  
 KP. οὔκουν ὅμαιμος χώρα καταντίον θανών ;  
 AN. ὅμαιμος, ἐκ μιᾶς τε καὶ ταύτοῦ πατρός.  
 KP. πῶς δῆτ' ἔκεινω δυσσεβῆ τιμᾶς χάριν ;  
 AN. οὐ μαρτυρήσει ταῦθ' ὁ κατθανὼν νέκυς.  
 KP. εἴ τοι σφε τιμᾶς ἔξι ἵσου τῷ δυσσεβεῖ. 515  
 AN. οὐ γάρ τι δοῦλος, ἀλλ' ἀδελφὸς ὥλετο.  
 KP. πορθῶν γε τήνδε γῆν· δ δ' ἀντιστὰς ὑπερ.  
 AN. ὅμως δ' γ' "Αἰδης τοὺς νόμους ἵσους ποθεῖ.  
 KP. ἀλλ' οὐχ ὁ χρηστὸς τῷ κακῷ λαχεῖν ἵσον.  
 AN. τίς οἶδεν, εἰ κάτωθεν εὐαγῆ τάδε ; 520  
 KP. οὕτοι ποθ' οὐχθρός, οὐδ' ὅταν θάνη, φίλος.  
 AN. οὕτοι συνέχθειν, ἀλλὰ συμφίλειν ἔφυν.  
 KP. κάτω νυν ἐλθοῦσ', εἰ φιλητέον, φίλει  
     κείνους· ἐμοῦ δὲ ζῶντος οὐκ ἀρξει γυνή.  
 XO. καὶ μὴν πρὸ πυλῶν ἥδ' Ἰσμήνη, 525

- φιλάδελφα κάτω δάκρυ' είβομένη,  
νεφέλη δ' ὀφρύων ὑπερ αίματόν  
ρέθιος αἰσχύνει,  
τέγγουσ' εὐῶπα παρειάν. 530
- KP. σὺ δ', ἢ κατ' οἴκους ώς ἔχιδν' ὑφειμένη  
λήθουσά μ' ἔξεπινες, οὐδ' ἐμάνθανον  
τρέφων δύ' ἄτα κάπαναστάσεις θρόνων,  
φέρ', εἰπὲ δή μοι, καὶ σὺ τοῦδε τοῦ τάφου  
φῆσεις μετασχεῦν ἢ 'ξομῆ τὸ μὴ εἰδέναι; 535
- IΣ. δέδρακα τούργον, εἴπερ ἥδ' ὁμορροθεῖ,  
καὶ ξυμετίσχω καὶ φέρω τῆς αἰτίας.
- AN. ἀλλ' οὐκ ἔάσει τοῦτο γ' ἢ δίκη σ', ἐπεὶ  
οὗτ' ἡθέλησας οὔτ' ἐγὼ 'κοινωσάμην.
- IΣ. ἀλλ' ἐν κακοῖς τοῖς σοῖσιν οὐκ αἰσχύνομαι 540  
ξύμπλουν ἐμαυτὴν τοῦ πάθους ποιουμένη.
- AN. ὅν τούργον "Αιδης χοὶ κάτω ξυνίστορες"  
λόγοις δ' ἐγὼ φιλοῦσαν οὐ στέργω φίλην.
- IΣ. μήτοι, κασιγνήτη, μ' ἀτιμάσης τὸ μὴ οὐ  
θανεῖν τε σὺν σοὶ τὸν θανόντα θ' ἀγνίσαι. 545
- AN. μὴ μοι θάνης σὺ κοινά, μηδ' ὁ μὴ 'θιγεις  
ποιοῦ σεαυτῆς· ἀρκέσω θνήσκουσ' ἐγώ.
- IΣ. καὶ τίς βίος μοι σοῦ λελειμμένη φίλος;  
AN. Κρέοντ' ἐρώτα· τοῦδε γάρ σὺ κηδεμών. 550
- IΣ. τί ταῦτ' ἀνιᾶξ μ', οὐδὲν ὠφελουμένη;
- AN. ἀλγοῦσα μὲν δῆτ', εἰ γέλωτ' ἐν σοὶ γελῶ.  
IΣ. τί δῆτ' ἂν ἀλλὰ νῦν σ' ἔτ' ὠφελοῦμ' ἐγώ;
- AN. σῶσον σεαυτήν· οὐ φθονῶ σ' ὑπεκψυγεῖν.  
IΣ. οἵμοι τάλαινα, κάμπτλάκω τοῦ σοῦ μόρου;
- AN. σὺ μὲν γάρ εἴλου ζῆν, ἐγὼ δὲ κατθανεῖν. 555
- IΣ. ἀλλ' οὐκ ἐπ' ἀρρήτοις γε τοῖς ἐμοῖς λόγοις.  
AN. καλῶς σὺ μὲν τοῖς, τοῖς δ' ἐγώ 'δόκουν φρονεῖν.

- ΙΣ. καὶ μὴν ἵση νῷν ἔστιν ἡ ἔχαμαρτία.  
 AN. Θάρσει· σὺ μὲν ζῆς, ἡ δ' ἐμὴ ψυχὴ πάλαι  
 τέθνηκεν, ὥστε τοῖς θανοῦσιν ὀφελεῖν. 560  
 KP. τὸ παῖδες φημὶ τώδε, τὴν μὲν ἀρτίως  
 ἄνουν πεφάνθαι, τὴν δ' ἀφ' οὗ τὰ πρῶτα ἔφυ.  
 ΙΣ. οὐ γάρ ποτ', ὅναξ, οὐδὲ διὸς ἀν βλάστη μένει  
 νοῦς τοῖς κακῶς πράσσουσιν, ἀλλ' ἔξισταται.  
 KP. σοὶ γοῦν, διθ' εἶλου σὺν κακοῖς πράσσειν κακά. 565  
 ΙΣ. τί γάρ μόνη μοι τῆσδε ἀτερ βιώσιμον;  
 KP. ἀλλ' ἥδη μέντοι μὴ λέγε· οὐ γάρ ἔστ' ἔτι.  
 ΙΣ. ἀλλὰ κτενεῖς νυμφεῖα τοῦ σαυτοῦ τέκνου;  
 KP. ἀρώσιμοι γάρ χάτέρων εἰσὶν γύαι.  
 ΙΣ. οὐχ ὡς γ' ἔκεινω τῇδε τ' ἦν ἥρμοσμένα. 570  
 KP. κακάς ἔγω γυναῖκας υἱέσι στυγῶ.  
 ΙΣ. ὃ φίλταθ' Αἴμον, ὡς σ' ἀτιμάζει πατήρ.  
 KP. ἄγαν γε λυπεῖς καὶ σὺ καὶ τὸ σὸν λέγος.  
 XO. ἥ γάρ στερήσεις τῆσδε τὸν σαυτοῦ γόνον;  
 KP. "Αἰδης δὲ παύσων τούσδε τοὺς γάμους ἔφυ. 575  
 XO. δεδογμέν', ὡς ἔοικε, τήνδε κατθανεῖν.  
 KP. καὶ σοὶ γε κάμοι· μὴ τριβάξῃ τ', ἀλλά νυν  
 κομίζετ' εἰσω, δμῶες, ἐκ δὲ τοῦδε χρὴ  
 γυναῖκας εἶναι τάσδε μηδὲ ἀνειμένας·  
 φεύγουσι γάρ τοι χοί θρασεῖς, ὅταν πέλας  
 ἥδη τὸν "Αἰδην εἰσορῶσι τοῦ βίου. 580

## Χ Ο Ρ Ο Σ

- στροφὴ α' εὐδαιμονες οῖσι κακῶν ἄγευστος αἰών.  
 οῖς γάρ ἀν σεισθῇ θεόθεν δόμοις, ἀτας  
 οὐδὲν ἐλλείπει γενεᾶς ἐπὶ πλῆθος ἔρπον.  
 ὅμοιον ὥστε ποντίκις  
 οῖδμα δυσπνόοις ὅταν 585

Θρήσσαισιν ἔρεβος ὑφαλον ἐπιδράμη πνοαις  
κυλίνδει βυσσόθεν κελαινὰν  
θῖνα καὶ δυσάνεμον,  
στόνῳ βρέμουσι δ' ἀντιπλῆγες ἀκταί.

590

ἀντιστρ. α' ἀρχαῖα τὰ Λαβδακιδᾶν οἴκων ὁρῶμαι  
πήματα φθιτῶν ἐπὶ πήμασι πίπτοντ',  
οὐδ' ἀπαλλάσσει γενεὰν γένος, ἀλλ' ἔρείπει  
θεῶν τις, οὐδ' ἔχει λύσιν.  
νῦν γάρ ἐσχάτας ὑπὲρ  
ρίζας ἐτέτατο φάος ἐν Οἰδίπου δόμοις. 600  
κατ' αὖ νιν φοινία θεῶν τῶν  
νερτέρων ἀμῷκοπίς  
λόγου τ' ἄνοια καὶ φρενῶν Ἐρινύς.

595

στροφὴ β' τεάν, Ζεῦ, δύνασιν τίς ἀν-  
δρῶν ὑπερβασία κατάσχοι,  
τὰν οὔθ' ὕπνος αἱρεῖ ποθ' ὁ πανταγρεύς οὔτ'  
ἀκάματοι θέοντες  
μῆνες; ἀγήρως δὲ χρόνῳ δυνάστας  
κατέχεις Ὁλύμπου μαρμαρόεσσαν αἰγλαν. 610  
τὸ τ' ἔπειτα καὶ τὸ μέλλον  
καὶ τὸ πρὸν ἐπαρκέσει  
νόμοις· ὁ δ' οὐδὲν ἔρπει  
θνατῶν βίοτος πάμπολύ γ' ἐκτὸς ἀτας.

605

ἀντιστρ. β' ἀ γάρ δὴ πολύπλαγκτος ἐλ-  
πὶς πολλοῖς μὲν ὄνασις ἀνδρῶν,  
πολλοῖς δ' ἀπάτα κουφονόων ἔρώτων.  
εἰδότι δ' οὐδὲν ἔρπει,  
πρὸν πυρὶ θερμῷ πόδα τις προσαύσῃ.

610

σοφία γάρ ἔκ του κλεινὸν ἔτος πέφανται, 620  
 τὸ κακὸν δοκεῖν ποτ' ἐσθλὸν  
 τῷδ' ἔμμεν, ὅτῳ φρένας  
 θεὸς ἀγει πρὸς ἄτας.

✓ ὅδε μὴν Αἴμων, παίδων τῶν σῶν  
 νέατον γέννημ', ἦρ' ἀχνύμενος  
 τῆς μελλογάμου τάλιδος ἦκει  
 μόρον Ἀυτιγόνης,  
 ἀπάτας λεχέων ὑπεραλγῶν ; 630  
 τάχ' εἰσόμεσθα μάντεων ὑπέρτερον.  
 ὃ παῖ, τελείαν ψῆφον ἄρα μὴ κλύων  
 τῆς μελλονύμφου πατρὶ λυσσαίνων πάρει ;  
 ἢ σοὶ μὲν ἡμεῖς πανταχῇ δρῶντες φίλοι ;

K.P.

## ΑΙΜΩΝ

πάτερ, σός εἴμι καὶ σύ μοι γνώμας ἔχων  
 χρηστὰς ἀπορθοῖς, αἷς ἔγωγ' ἐφέψομαι· 635  
 ἐμοὶ γάρ οὐδεὶς ἀξιώσεται γάμος  
 μείζων φέρεσθαι σοῦ καλῶς ἡγουμένου.  
 οὕτω γάρ, ὃ παῖ, χρὴ διὰ στέρνων ἔχειν,  
 γνώμης πατρώας πάντ' ὅπισθεν ἐστάναι. 640  
 τούτου γάρ οὕνεκ' ἀνδρες εὔχονται γονάς  
 κατηκόους φύσαντες ἐν δόμοις ἔχειν,  
 ὡς καὶ τὸν ἔχθρὸν ἀνταμύνωνται κακοῖς  
 καὶ τὸν φίλον τιμῶσιν ἐξ ἵσου πατρὶ·  
 ὅστις δ' ἀνωφέλητα φιτύει τέκνα,  
 τί τόνδ' ἂν εἴποις ἀλλο πλὴν αὐτῷ πόνους  
 φῦσαι, πολὺν δὲ τοῖσιν ἔχθροῖσιν γέλων ; 645  
 μή νύν ποτ', ὃ παῖ, τάσδ' ὑφ' ἡδονῆς φρένας

γυναικὸς οὐνεκ' ἔχβάλης , εἰδὼς ὅτι  
ψυχρὸν παραγκάλισμα τοῦτο γίγνεται, 650  
γυνὴ κακὴ ἔνυνευνος ἐν δόμοις· τί γὰρ  
γέντοιτ' ἀν Ἑλκος μεῖζον ἢ φίλος κακός ;  
ἀλλὰ πτύσας ὥσει τε δυσμενῆ μέθες  
τὴν παῦδ' ἐν "Αἰδου τήνδε νυμφεύειν τινί.  
ἐπεὶ γὰρ αὐτὴν εἶλον ἐμφανῶς ἐγώ 655  
πόλεως ἀπιστήσασαν ἐκ πάσης μόνην,  
ψευδῆ γ' ἔμαυτὸν οὐ καταστήσω πόλει,  
ἀλλὰ κτενῶ. πρὸς ταῦτ' ἐφυμνείτω Δία  
ἔνυναιμον· εἰ γὰρ δὴ τά γ' ἐγγενῆ φύσει  
ἄκοσμα θρέψω, κάρτα τοὺς ἔξω γένους. 660  
ἐν τοῖς γὰρ οἰκείοισιν δστις ἔστ' ἀνὴρ  
χρηστός, φανεῖται καν πόλει δίκαιος ὡν.  
δστις δ' ὑπερβάς ἢ νόμους βιάζεται  
ἢ τούπιτάσσειν τοῖς κρατύνουσιν νοεῖ, 665  
οὐκ ἔστ' ἐπαίνου τοῦτον ἐξ ἐμοῦ τυχεῖν.  
ἀλλ' ὃν πόλις στήσειε, τοῦδε χρὴ κλύειν  
καὶ σμικρὰ καὶ δίκαια καὶ τάνατία.  
καὶ τοῦτον ἀν τὸν ἀνδρα θαρσοίην ἐγώ  
καλῶς μὲν ἄρχειν, εῦ δ' ἀν ἄρχεσθαι θέλειν, 670  
δορός τ' ἀν ἐν χειμῶνι προστεταγμένον  
μένειν δίκαιον καγαθὸν παραστάτην.  
ἀναρχίας δὲ μεῖζον οὐκ ἔστιν κακόν.  
αὕτη πόλεις ὅλυσιν, ἥδ' ἀναστάτους  
οἴκους τίθησιν, ἥδε συμμάχου δορὸς  
τροπὰς καταρρήγνυσι· τῶν δ' ὁρθουμένων 675  
σφύζει τὰ πολλὰ σώμαθ' ἢ πειθαρχία.  
οὔτως ἀμυντέ· ἔστι τοῖς κοσμουμένοις,  
κούτοι γυναικὸς οὐδαμῶς ἥσσητέα·  
κρεῖσσον γάρ, εἴπερ δεῖ, πρὸς ἀνδρὸς ἐκπεσεῖν,

- κούν κάν γυναικῶν ἡσσονες καλοίμεθ' οὖν. 680  
 ΧΟ.  
 ἥμιν μέν, εἰ μὴ τῷ χρόνῳ κεκλέμεθα,  
 λέγειν φρονούντως δὲ λέγεις δοκεῖς πέρι.  
 πάτερ, θεοὶ φύουσιν ἀνθρώποις φρένας,  
 πάντων ὅσ' ἔστι χρημάτων ὑπέρτατον.  
 ἐγὼ δ' ὅπως σὺ μὴ λέγεις ὄρθως τάδε,  
 οὔτ' ἀν δυναίμην μήτ' ἐπισταίμην λέγειν.  
 γένοιτο μεντᾶν χάτερῷ καλῶς ἔχον.  
 σοῦ δ' οὖν πέφυκα πάντα προσκοπεῖν, ὅσα  
 λέγει τις ἢ πράσσει τις ἢ ψέγειν ἔχει.  
 τὸ γάρ σὸν ὅμμα δεινὸν ἀνδρὶ δημότῃ  
 λόγοις τοιούτοις, οὓς σὺ μὴ τέρψῃ κλύων.  
 ἐμοὶ δ' ἀκούειν ἔσθ' ὑπὸ σκότου τάδε,  
 τὴν παῖδα ταύτην οἴτ' ὀδύρεται πόλις,  
 πασῶν γυναικῶν ὡς ἀναξιωτάτη  
 κάκιστ' ἀπ' ἔργων εὐκλεεστάτων φθίνει. 695  
 ἥπις τὸν αὐτῆς αὐτάδελφον ἐν φοναῖς  
 πεπτῶτ' ἀθαπτον μήθ' ὑπ' ὡμηστῶν κυνῶν  
 εἴσασ' ὀλέσθαι μήθ' ὑπ' οἰωνῶν τινος.  
 οὐχ ἥδε χρυσῆς ἀξία τιμῆς λαχεῖν;  
 τοιάδ' ἔρεμνὴ σῆγ' ὑπέροχεται φάτις. 700  
 ἐμοὶ δὲ σοῦ πράσσοντος εύτυχῶς, πάτερ,  
 οὐκ ἔστιν οὐδὲν κτῆμα τιμώτερον.  
 τί γάρ πατρὸς θάλλοντος εὐκλείας τέκνοις  
 ἀγαλμα μεῖζον ἢ τί πρὸς παίδων πατρί;  
 μή νυν ἐν ἥθιος μοῦνον ἐν σαυτῷ φόρει,  
 ὡς φῆς σύ, κούδεν ἄλλο, τοῦτ' ὄρθως ἔχειν.  
 ὅστις γάρ αὐτὸς ἢ φρονεῖν μόνος δοκεῖ  
 ἢ γλῶσσαν, ἦν οὐκ ἄλλος, ἢ ψυχὴν ἔχειν,  
 οὗτοι διαπτυχθέντες ὠφθησαν κενοί.  
 ἀλλ' ἀνδρα, κεῖ τις ἢ σοφός, τὸ μανθάνειν 710

πόλλα' αἰσχρὸν οὐδὲν καὶ τὸ μὴ τείνειν ἄγαν.  
δρᾶς παρὰ ῥείθροισι χειμάρροις ὅσα  
δένδρων ὑπείκει, κλῶνας ὡς ἐκσφύζεται,  
τὰ δ' ἀντιτείνοντ' αὐτόπρεμν' ἀπόλλυται.

αὔτως δὲ ναὸς ὅστις ἐγκρατῆ πόδα  
τείνας ὑπείκει μηδέν, ὑπτίοις κάτω  
στρέψας τὸ λοιπὸν σέλμασιν ναυτίλλεται.

ἀλλ' εἴκε θυμῷ καὶ μετάστασιν δίδου.  
γνώμῃ γάρ εἴ τις κάπ' ἔμοῦ νεωτέρου  
πρόσεστι, φήμ' ἔγωγε πρεσβεύειν πολὺ<sup>720</sup>  
φῦναι τιν' ἄνδρα πάντ' ἐπιστήμης πλέων.  
εἰ δ' οὖν, φιλεῖ γάρ τοῦτο μὴ ταύτῃ ῥέπειν,  
καὶ τῶν λεγόντων εὗ καλὸν τὸ μανθάνειν.

XO. ἄναξ, σέ τ' εἰκός, εἴ τι καίριον λέγει,  
μαθεῖν, σέ τ' αὖ τοῦδε· εὗ γάρ εἴρηται διπλῆ. <sup>725</sup>  
KP. οἱ τηλικοίδε καὶ διδαξόμεσθα δὴ  
φρονεῖν ὑπ' ἀνδρὸς τηλικοῦδε τὴν φύσιν;

AI. μηδὲν τὸ μὴ δίκαιον· εἰ δ' ἔγῳ νέος,  
οὐ τὸν χρόνον χρὴ μᾶλλον ἢ τάχρια σκοπεῖν.

KP. ἔργον γάρ ἐστι τοὺς ἀκοσμοῦντας σέβειν; <sup>730</sup>

AI. οὐδ' ἀν κελεύσαιμ' εύσεβεῖν ἐξ τοὺς κακούς.

KP. οὐχ ἥδε γάρ τοι ἂδει πειληπται νόσῳ;

AI. οὕ φησι Θήβης τῆσδε δύμόπτολις λεώς.

KP. πόλις γάρ ἡμῖν, ἀμὲν χρὴ τάσσειν, ἔρειν <sup>735</sup>

AI. δρᾶς τόδε ὡς εἴρηκας ὡς ἄγαν νέος;

KP. ἄλλων γάρ ἡ μοὶ χρὴ με τῆσδε ἀρχειν χθονός;

AI. πόλις γάρ οὐκ ἔσθι, ἡτις ἀνδρὸς ἔσθι ἐνός.

KP. οὐ τοῦ κρατοῦντος ἡ πόλις νομίζεται;

AI. καλῶς ἔρημης γ' ἀν σὺ γῆς ἀρχοις μόνος.

KP. ὅδε, ὡς ἔοικε, τῇ γυναικὶ συμμαχεῖ. <sup>740</sup>

AI. εἴπερ γυνὴ σύ· σοῦ γάρ οὖν προκήδομαι.

- KP. δῶ παγκάκιστε, διὰ δίκης ἴών πατρί ;  
 AI. οὐ γάρ δίκαια σ' ἔξαμαρτάνονθ' δρῶ.  
 KP. ἀμαρτάνω γάρ τὰς ἐμὰς ἀρχὰς σέβων ;  
 AI. οὐ γάρ σέβεις, τιμάς γε τὰς θεῶν πατῶν. 745  
 KP. ὃ μιαρὸν ἥθος καὶ γυναικὸς ὕστερον.  
 AI. οὖ τὸν ἔλοις ἥσσω γε τῶν αἰσχρῶν ἐμέ.  
 KP. ὁ γοῦν λόγος σοι πᾶς ὑπὲρ κείνης ὅδε.  
 AI. καὶ σοῦ γε κάμου καὶ θεῶν τῶν νερτέρων.  
 KP. ταύτην ποτ' οὐκ ἔσθ' ὡς ἔτι ζῶσαν γαμεῖς. 750  
 AI. ἥδ' οὖν θανεῖται καὶ θανοῦσ' ὀλεῖ τινα.  
 KP. ἦ κάπαπειλῶν ὃδ' ἐπεξέρχη θρασύς ;  
 AI. τίς δ' ἔστ' ἀπειλὴ πρὸς κενὰς γνώμας λέγειν ;  
 KP. κλαίων φρενώσεις, ὃν φρενῶν αὐτὸς κενός.  
 AI. εἰ μὴ πατήρ ἥσθ', εἶπον ἂν σ' οὐκ εὗ φρονεῖν. 755  
 KP. γυναικὸς ὃν δούλευμα, μὴ κώτιλέ με.  
 AI. βούλει λέγειν τι καὶ λέγων μηδὲν κλύειν ;  
 KP. ἄληθες ; ἀλλ' οὐ, τόνδ' "Ολυμπον, ἵσθ' ὅτι,  
 χαίρων ἐπὶ ψόγοισι δεννάσεις ἐμέ.  
 ἄγετε τὸ μῆσος, ὡς κατ' ὅμματ' αὐτίκα 760  
 παρόντι θνήσκη πλησία τῷ νυμφίῳ.  
 AI. οὐ δῆτ' ἔμοιγε, τοῦτο μὴ δόξης ποτέ,  
 οὔθ' ἥδ' ὀλεῖται πλησία, σὺ τ' οὐδαμὰ  
 τούμὸν προσόψει κράτ' ἐν δρθαλμοῖς δρῶν,  
 ὡς τοῖς θέλουσι τῶν φίλων μαίνη ξυνών. 765  
 XO. ἀνήρ, ἄναξ, βέβηκεν ἐξ δργῆς ταχύς.  
 νοῦς δ' ἐστὶ τηλικοῦτος ἀλγήσας βαρύς.  
 KP. δράτω, φρονείτω μεῖζον ἦ κατ' ἄνδρ' ἴών.  
 τῷ δ' οὖν κόρᾳ τῷδ' οὐκ ἀπαλλάξει μόρου. 770  
 XO. ἀμφω γάρ αὐτῷ καὶ κατακτεῖναι νοεῖς ;  
 KP. οὐ τήν γε μὴ θιγοῦσαν· εὗ γάρ οὖν λέγεις.  
 XO. μόρῳ δὲ ποίω καὶ σφε βουλεύῃ κτανεῖν ;

KP. ἄγων ἐρῆμος ἔνθ' ἀν τῇ βροτῶν στίβος  
 αρύψω πετρώδει ζῶσαν ἐν κατώρυχι,  
 φορβῆς τοσοῦτον ὁς ἄγος μόνον προθείς, 775  
 ὅπως μίασμα πᾶσ' ὑπεκφύγη πόλις.  
 κάκει τὸν "Αἰδην, δὲ μόνον σέβει θεῶν,  
 αἰτουμένη που τεῦξεται τὸ μὴ θανεῖν,  
 τῇ γνώσεται γοῦν ἀλλὰ τηγικαῦθ', ὅτι  
 πόνος περισσός ἐστι τὰν "Αἰδου σέβειν. 780

## ΧΟΡΟΣ

στροφὴ ✓ "Ἐρως ἀνίκατε μάχαν,  
 "Ἐρως, ὃς ἐν κτήμασι πίπτεις,  
 δει ἐν μαλακαῖς παρειαῖς  
 νεάνιδος ἐννυχεύεις,  
 φοιτᾶς δ' ὑπερπόντιος ἐν τῷ ἀγρονόμοις  
 [ αὐλαῖς. 785  
 καὶ σ' οὔτ ἀθανάτων φύξιμος οὐδεὶς  
 οὔθ' ἀμερίων σέ γ' ἀνθρώπων· ὁ δ' ἔχων  
 [ μέμηνεν. 790  
 ἀντιστρ.

σὺ καὶ δικαίων ἀδίκους  
 φρένας παρασπᾶς ἐπὶ λώβῳ.  
 σὺ καὶ τόδε νεῖκος ἀνδρῶν  
 ξύναιμον ἔχεις ταράξας.  
 νικᾷς δ' ἐναργῆς βλεφάρων ἵμερος εὐλέκτρου 795  
 νύμφας, τῶν μεγάλων πάρεδρος ἐν ἀρχαῖς  
 θεσμῶν· ἀμαχος γάρ ἐμπαίζει θεὸς  
 [ Ἀφροδίτα. 800  
 νῦν δ' ἥδη 'γὼ καύτὸς θεσμῶν  
 ἔξω φέρομαι τάδ' ὄρῶν, ἵσχειν δ'  
 οὐκέτι πηγὰς δύναμαι δακρύων,  
 τὸν παγκοίταν ὅθ' ὄρῶ θάλαμον  
 τήνδ' 'Αντιγόνην ἀνύτουσαν.

AN. στρ. α' δρᾶτ' ἔμ', ὃ γᾶς πατρίας πολῖται,  
 τὰν νεάτων ὄδὸν  
 στείχουσαν, νέατον δὲ φέγ-  
 γος λευσσουσαν ἀελίου,  
 κοῦποτ' αὔθις· ἀλλά μ' ὁ παγ-  
 κοίτας "Αἰδας ζῶσαν ἄγει  
 τὰν Ἀχέροντος  
 ἀκτάν, οὕτ' ὑμεναίων  
 ἔγκληρον οὕτ' ἐπινυμφίδιος  
 πώ μέ τις ὕμνος  
 ὕμνησεν, ἀλλ' Ἀχέροντι νυμφεύσω.

810

815

XO.  
 οὐκοῦν κλεινὴ καὶ ἔπαινον ἔχουσ'  
 ἐς τόδ' ἀπέρχῃ κεῦθος νεκύων,  
 οὔτε φθινάσιν πληγεῖσα νόσοις  
 οὔτε ξιφέων ἐπίχειρα λαχοῦσ',  
 ἀλλ' αὐτόνομος, ζῶσα μόνη δὴ  
 θνατῶν Αἴδαν καταβήσῃ.

820

AN. ἀντ. α' ἥκουσα δὴ λυγροτάταν ὀλέσθαι  
 τὰν Φρυγίαν ξέναν  
 Ταντάλου Σιπύλω πρὸς ἔ-  
 κρω, τὰς κισσὸς ώς ἀτενῆς  
 πετραία βλάστα δάμασεν.  
 καὶ νιψ ὅμβροι τακομέναν,  
 ώς φάτις ἀνδρῶν,  
 χιών τ' οὐδαμὰ λείπει,  
 τέγγει δ' ὑπ' ὄφρύσι παγκλαύτοις  
 δειράδας· ἢ με  
 δαίμων ὁμοιοτάταν κατευνάζει.

825

830

XO.  
 ἀλλὰ θεός τοι καὶ θεογεννής,  
 ἡμεῖς δὲ βροτοὶ καὶ θνητογενεῖς.

835

καίτοι φθιμένῃ μέγα τάκοῦσαι  
τοῖς ἴσοθέοις ἔγκληρα λαχεῖν  
ζῶσαν καὶ ἐπειτα θανοῦσαν.

AN. στρ. β' οἵμοι γελῶμαι. τί με, πρὸς θεῶν πατρῷών, 840  
οὐκ οἰγομέναν ὑβρίζεις, ἀλλ' ἐπίφαντον;  
ὦ πόλις, ὦ πόλεως  
πολυκτήμονες ἄνδρες.

ἰὼ Διρκαῖαι κρῆναι  
Θήβας τ' εὐαρμάτου ἄλσος, ἔμπας 845  
ξυμμάρτυρας ψυμ' ἐπικτῶμαι,  
οἴκα φύλων ἄκλαυτος, οἴοις νόμοις  
πρὸς ἔργυμα τυμβόγωστον ἔρχομαι τάφου πο-  
[ταινίου.

ἰὼ δύστανος,  
οὔτ' ἐν βροτοῖσιν οὔτ' ἐν νεκροῖσιν 850  
μέτοικος, οὐ ζῶσιν οὐ θανοῦσιν.

XO. προβᾶσ' ἐπ' ἔσχατον θράσους  
ὑψηλὸν ἐς Δίκας βάθρον  
προσέπεσες, ὦ τέκνον. 855  
πατρῷον δ' ἐκτίνεις τιν' ἄθλον.

AN. ἀντ. β' ἔψαυσας ἀλγεινοτάτας ἐμοὶ μερίμνας,  
πατρὸς τριπόλιστον οἶτον τοῦ τε πρόπαντος  
ἀμετέρου πότμου 860  
κλεινοῖς Λαβδακίδαισιν.  
ἰὼ ματρῷαι λέκτρων  
ἄται κοιμήματά τ' αὐτογέννητ'  
ἐμῷ πατρὶ δυσμόροου ματρός,  
οἴων ἐγώ ποθ' ἀ ταλαίφρων ἔψυν. 865

πρὸς οὓς ἀραῖος, ἄγαμος, δόδ' ἐγὼ μέτοικος  
[έρχομαι.

ἰὰ δυσπότμων,  
κασίγνητε, γάμων κυρήσας,  
θανὼν ἔτ' οὖσαν κατήναρές με.

870

XO. σέβειν μὲν εὔσέβειά τις·  
κράτος δ', ὅτῳ κράτος μέλει,  
παραβατὸν οὐδαμῆ πέλει.  
σὲ δ' αὐτόγνωτος ὥλεσ' δργά.

875

AN. ἐπωδ. ἀκλαυτος, ἄφιλος, ἀνυμέναιος ταλαιφρων  
[ἄγομαι

τάνδ' ἔτοίμαν ὁδόν.  
οὐκέτι μοι τόδε λαμπάδος ιερὸν ὅμικ  
θείμις ὁρᾶν ταλαίνα,  
τὸν δ' ἐμὸν πότμον ἀδάκρυτον οὐδεὶς φίλων  
[στενάζει.

800

KP. Ἀρ' ίστ' ἀοιδάς καὶ γόους πρὸ τοῦ θανεῖν  
ώς οὐδ' ἀν εἰς παύσαιτ' ἂν, εἰ χρείη, λέγων;  
οὐκ ἀξεθ' ὡς τάχιστα; καὶ κατηρεφεῖ  
τύμφω περιπτύξαντες, ὡς εἴρηκ' ἐγώ,  
ἀφετε μόνην ἐρῆμον, εἴτε χρῆ θανεῖν  
εἴτ' ἐν τοιαύτῃ ζῶσα τυμβεύειν στέγη·  
ήμεις γάρ ἀγνοὶ τούπι τήνδε τὴν κόρην·  
μετοικίας δ' οὖν τῆς ἀνω στερήσεται.

885

AN. ὁ τύμβος, ὁ νυμφεῖον, ὁ κατασκαφῆς  
οἰκησις ἀείφρουρος, οἶ πορεύομαι  
πρὸς τοὺς ἐμαυτῆς, ὃν ἀριθμὸς ἐν νεκροῖς·  
πλεῖστον δέδεκται Φερσέφασσ' ὀλωλότων·  
ὃν λοισθία γὼ καὶ κάκιστα δὴ μακρῷ  
κάτειμι, πρίν μοι μοῖραν ἔξήκειν βίου.

890

895

έλθοῦσα μέντοι κάρτ' ἐν ἐλπίσιν τρέφω  
φίλη μὲν ἥξειν πατρί, προσφιλής δὲ σοί,  
μῆτερ, φίλη δὲ σοί, κασίγνητον κάρα.  
ἐπεὶ θανόντας αὐτόχειρ ύμᾶς ἔγω 900  
έλουσα κάκόσμησα κάπιτυμβίους  
χοὰς ἁδωκα. νῦν δέ, Πολύνεικες, τὸ σὸν  
δέμας περιστέλλουσα τοιάδ' ἄρνυμαι.  
καίτοι σ' ἔγω 'τίμησα τοῖς φρονοῦσιν εὖ.  
οὐ γάρ ποτ' ἀν, εἰ τέκν', ὃν μήτηρ ἔφυν, 905  
οὔτ' εἰ πόσις μοι κατθανὼν ἐτήκετο,  
βίᾳ πολιτῶν τόνδ' ἀν ἡρόμην πόνον.  
τίνος νόμου δὴ ταῦτα πρὸς χάριν λέγω ;  
πόσις μὲν ἀν μοι κατθανόντος ἄλλος ἦν,  
καὶ παῖς ἀπ' ἄλλου φωτός, εἰ τοῦδ' ἥμπλακον, 910  
μητρὸς δ' ἐν "Αἰδου καὶ πατρὸς κεκευθότοιν  
οὐκ' ἔστ' ἀδελφὸς ὅστις ἀν βλάστοι ποτέ.  
τοιῷδε μέντοι σ' ἐκπροτιμήσασ' ἔγω  
νόμῳ, Κρέοντι ταῦτ' ἔδοξ' ἀμαρτάνειν  
καὶ δειγὰ τολμᾶν, ὃ κασίγνητον κάρα. 915  
καὶ νῦν ἄγει με διὰ χερῶν οὔτω λαβῶν  
ἄλεκτρον, ἀνυμέναιογ, οὔτε του γάμου  
μέρος λαχοῦσαν οὔτε παιδείου τροφῆς,  
ἄλλ' ὥδ' ἐρῆμος πρὸς φίλων ἡ δύσμορος  
ζῶσ' ἐς θανόντων ἔρχομαι κατασκαφάς.  
ποίαν παρεξέλθοῦσα δαιμόνων δίκην ; 920  
τί χρή με τὴν δύστηνον ἐς θεοὺς ἔτι  
βλέπειν ; τίν' αὐδᾶν ξυμμάχων ; ἐπεὶ γε δὴ  
τὴν δυσσέβειαν εύσεβοῦσ' ἐκτησάμην.  
ἄλλ' εἰ μὲν οὖν τάδ' ἔστιν ἐν θεοῖς καλά,  
παθόντες ἀν ξυγγνοῦμεν ἡμαρτηκότες.  
εἰ δ' οἵδ' ἀμαρτάνουσι, μὴ πλείω κακὰ

- πάθοιεν ή καὶ δρῶσιν ἐκδίκως ἐμέ. *V*  
 ΧΟ.      ἔτι τῶν αὐτῶν ἀνέμων αὕται  
                 ψυχῆς ῥιπαῖ τήνδε γ' ἔχουσιν.  
 ΚΡ.      τοιγάρ τούτων τοῖσιν ἄγουσιν  
                 κλαύμαθ' ὑπάρξει βραδυτῆτος ὑπερ.  
 ΑΝ.      οἵμοι, θανάτου τοῦτ' ἐγγυτάτῳ  
                 τοῦπος ἀφίκται.  
 ΧΟ.      θαρσεῖν οὐδὲν παραμυθοῦμαι,  
                 μὴ οὐ τάδε ταύτη κατακυροῦσθαι.  
 ΑΝ.      ὡς γῆς Θήβης ἄστυ πατρῶν  
                 καὶ θεοὶ προγενεῖς,  
                 ἔγομαι δὴ κούκέτι μέλλω.  
                 λεύσσετε, Θήβης οἱ κοιρανίδαι,  
                 τὴν βασιλειδᾶν μούνην λοιπήν,  
                 οἵα πρὸς οἴων ἀνδρῶν πάσχω  
                 τὴν εὐσεβίαν σεβίσασα.  
  
 ΧΟ. στρ. α' ἔτλα καὶ Δανάας οὐράνιον φῶς  
                 ἀλλάξαι δέμας ἐν χαλκοδέτοις αὐλαῖς.  
                 κρυπτομένα δ' ἐν τυμβήρει θαλάμῳ κατεζεύχθη.  
                 καίτοι καὶ γενεᾷ τίμιος, ὡς παῖ παῖ,  
                 καὶ Ζηνὸς ταμιεύεσκε γονὰς χρυσορύτους.  
                 ἀλλ' ἀ μοιριδία τις δύνασις δεινά:  
                 οὕτ' ἂν νιν ὅλβος οὔτ' "Αρης,  
                 οὐ πύργος, οὐχ ἀλίκτυποι  
                 κελαιναῖ νᾶες ἐκφύγοιεν.  
 ἀντ. α'      ζεύχθη δ' ὁξύχολος παῖς ὁ Δρύαντος,  
                 Ἡδωνῶν βασιλεὺς, κερτομίοις ὀργαῖς,  
                 ἐκ Διονύσου πετρώδει κατάφαρκτος ἐν δεσμῷ.  
                 οὕτω τᾶς μανίας δεινὸν ἀποστάζει  
                 ἀνθηρόν τε μένος· κεῖνος ἐπέγνω μανίας  
                 955  
                 960

ψαύων τὸν θεὸν ἐν κερτομίοις γλώσσαις.  
παύεσκε μὲν γὰρ ἐνθέους  
γυναικας εὗιόν τε πῦρ,  
φιλαύλους τ' ἡρέθιζε Μούσας.

965

στρ. β' παρὰ δὲ Κυανέων πελαγέων διδύμας ἀλὸς  
ἀκταὶ Βοσπόριαι ἵδ' ὁ Θρηγκῶν ἄξενος  
Σαλμυδησσός, ἵν' ἀγχίπολις Ἀρης  
δισσοῖσι Φινετδαις  
εἰδεν ἀρατὸν ἔλκος  
τυφλωθὲν ἐξ ἀγρίας δάμαρτος  
ἀλαὸν ἀλαστόροισιν ὄμμάτων κύκλοις,  
ἀραχθέντων ὑφ' αίματηραῖς  
χείρεσσι καὶ κερκίδων ἀκμαῖσιν.

970

975

αντιστρ. κατὰ δὲ τακόμενοι μέλεοι μελέαν πάθαν  
κλαῖον, ματρὸς ἔχοντες ἀνύμφευτον γονάν.  
ἄ δὲ σπέρμα μὲν ἀρχαιογόνων  
ἄντασ' Ἐρεχθεῖδᾶν,  
τηλεπόροις δ' ἐν ἄντροις  
τράφη θυέλλαισιν ἐν πατρώαις  
Βορεὰς ἀμιππος ὁρθόποδος ὑπὲρ πάγου  
θεῶν παῖς· ἀλλὰ καπ' ἐκείνᾳ  
Μοῖραι μακραίωνες ἔσχον, ὃ παῖ.

980

985

## ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

V Θήβης ἄνακτες, ἥκομεν κοινὴν ὁδὸν  
δύ' ἐξ ἐνὸς βλέποντε· τοῖς τυφλοῖσι γὰρ  
αὔτη κέλευθος ἐκ προηγγητοῦ πέλει.  
τί δ' ἔστιν, ὃ γεραιὲ Τειρεσία, νέον;  
ἐγὼ διδάξω, καὶ σὺ τῷ μάντει πιθοῦ.

990

K.P.  
TEI.

- KP. ούκουν πάρος γε σῆς ἀπεστάτουν φρενός.  
 TEI. τοιγάρ δί' ὅρθης τήνδ' ἐναυκλήρεις πόλιν.
- KP. ἔχω πεπονθώς μαρτυρεῖν ὄνήσιμα. 995  
 TEI. φρόνει βεβώς αὖ νῦν ἐπὶ ξυροῦ τύχης.  
 KP. τί δ' ἔστιν; ὡς ἐγώ τὸ σὸν φρίσσω στόμα.  
 TEI. γνώσῃ, τέχνης σημεῖα τῆς ἐμῆς κλύων.  
       ἐς γάρ παλαιὸν θᾶκον ὅρνιθοσκόπον  
       ἴζων, ἵν μοι παντὸς οἰωνοῦ λιμήν, 1000  
       ἀγνῶτ' ἀκούω φθόγγον ὅρνιθων, κακῷ  
       κλάζοντας οἴστρῳ καὶ βεβαρβαρωμένῳ.  
       καὶ σπῶντας ἐν χηλαῖσιν ἀλλήλους φοναῖς  
       ἔγνων· πτερῶν γάρ ῥοῖβδος οὐκ ἀσημος ἦν.  
       εὐθὺς δὲ δείσας ἐμπύρων ἐγευόμην 1005  
       βωμοῖσι παμφλέκτοισιν· ἐκ δὲ θυμάτων  
       "Ηφαιστος οὐκ ἔλαμπεν, ἀλλ' ἐπὶ σποδῷ  
       μαδῶσα κηκὶς μηρίων ἐτήκετο  
       κάτυφε κάνεπτυε, καὶ μετάρσιοι  
       χολαὶ διεσπείροντο, καὶ καταρρυεῖς 1010  
       μηροὶ καλυπτῆς ἔξεκειντο πιμελῆς.  
       τοιαῦτα παιδὸς τοῦδ' ἐμάνθανον πάρα,  
       φθίνοντ' ἀσήμων ὅργίων μαντεύματα·  
       ἐμοὶ γάρ οὗτος ἡγεμών, ἄλλοις δ' ἐγώ.  
       καὶ ταῦτα τῆς σῆς ἐκ φρενὸς νοσεῖ πόλις. 1015  
       βωμοὶ γάρ ἡμῖν ἐσχάραι τε παντελεῖς  
       πλήρεις ὑπ' οἰωνῶν τε καὶ κυνῶν βορᾶς  
       τοῦ δυσμόρου πεπτῶτος Οἰδίπου γόνου.  
       καὶ τ' οὐ δέχονται θυστάδας λιτὰς ἔτι  
       θεοὶ παρ' ἡμῶν οὐδὲ μηρίων φλόγα,  
       οὐδ' ὅρνις εὐσήμους ἀπορροιβδεῖ βοάς,  
       ἀνδροφθόρου βεβρῶτες αἷματος λίπος.  
       ταῦτ' οὖν, τέχνον, φρόνησον· ἀνθρώποισι γάρ 1020

τοῖς πᾶσι κοινόν ἔστι τοῦξαμαρτάνειν.  
 ἐπεὶ δ' ἀμάρτη, κεῖνος οὐκέτ' ἔστ' ἀνὴρ  
 ἀβουλος οὐδ' ἄνοιλβος, ὅστις ἐς κακὸν  
 πεσὼν ἀκῆται μηδ' ἀκίνητος πέλη.  
 αὐθαδία τοι σκαιότητ' δφλισκάνει.  
 ἀλλ' εἴκε τῷ θανόντι μηδ' ὄλωλότα  
 κέντει· τίς ἀλκὴ τὸν θανόντ' ἐπικτανεῖν;  
 εῦ σοι φρονήσας εῦ λέγω· τὸ μανθάνειν δ'  
 ἥδιστον εῦ λέγοντος, εἰ κέρδος φέρει.

KP. ✓ ὡς πρέσβυ, πάντες ὥστε τοξόται σκοποῦ  
 τοξεύετ' ἀνδρὸς τοῦδε, κούδε μαντικῆς  
 ἄπρακτος ὑμῖν εἰμι, τῶν δ' ὑπαὶ γένους  
 ἐξημπόλημαι κακοπεφόρτισμαι πάλαι.  
 κερδαίνετ', ἐμπολᾶτε τάπο Σάρδεων  
 ἥλεκτρον, εἰ βούλεσθε, καὶ τὸν Ἰνδικὸν  
 χρυσόν, τάφω δ' ἐκεῖνον οὐχὶ κρύψετε,  
 οὐδ' εἰ θέλουσ' οἱ Ζηνὸς αἰετοὶ βορὰν  
 φέρειν νιν ἀρπάζοντες ἐς Διὸς θρόνους,  
 οὐδ' ὡς μίασμα τοῦτο μὴ τρέσας ἐγώ  
 θάπτειν παρήσω κεῖνον· εῦ γάρ οἶδ', ὅτι  
 θεοὺς μιάνειν οὕτις ἀνθρώπων σθένει.  
 πίπτουσι δ', ὡς γεραιὲ Τειρεσία, βροτῶν  
 κοὶ πολλὰ δεινοὶ πτώματ' αἰσχρ', δταν λόγους  
 αἰσχρούς καλῶς λέγωσιν τοῦ κέρδους χάριν.

TEI. φεῦ,  
 ἄρα οἶδεν ἀνθρώπων τις, ἄρα φράζεται;  
 KP. τί χρῆμα; ποῖον τοῦτο πάγκοινον λέγεις;  
 TEI. δσω κράτιστον κτημάτων εύβουλία;  
 KP. δσφπερ, οἷμαι, μὴ φρονεῖν πλείστη βλάβη.  
 TEI. ταύτης σὺ μέντοι τῆς νόσου πλήρης ἔφυς.  
 KP. οὐ βούλομαι τὸν μάντιν ἀντειπεῖν κακῶν.

- ΤΕΙ. καὶ μὴν λέγεις, ψευδῆ με θεσπίζειν λέγων.  
 KP. τὸ μαντικὸν γάρ πᾶν φιλάργυρον γένος. 1055  
 TEI. τὸ δ' ἐκ τυράννων αἰσχροκέρδειαν φιλεῖ.  
 KP. ἂρ' οἶσθα ταγούς ὅντας, ἀν λέγης λέγων ;  
 TEI. οἴδ'. ἐξ ἐμοῦ γάρ τήνδ' ἔχεις σώσας πόλιν.  
 KP. σοφὸς σὺ μάντις, ἀλλὰ τάδικεῖν φιλῶν.  
 TEI. ὅρσεις με τάκινητα διὰ φρενῶν φράσαι. 1060  
 KP. κίνει, μόνον δὲ μὴ πὶ κέρδεσιν λέγων.  
 TEI. οὕτω γάρ ἥδη καὶ δοκῶ τὸ σὸν μέρος.  
 KP. ὡς μὴ μπολήσων ἵσθι τὴν ἐμὴν φρένα.  
 TEI. ἀλλ' εὖ γέ τοι κάτισθι μὴ πολλοὺς ἔπι  
 τρόχους ἀμιλλητῆρας ἥλίου τελῶν, 1065  
 ἐν οἷσι τῶν σῶν αὐτὸς ἐκ σπλάγχνων ἔνα  
 νέκυν νεκρῶν ἀμοιβὸν ἀντιδοὺς ἔσῃ,  
 ἀνθ' ὅν ἔχεις μὲν τῶν ἁνω βαλὸν κάτω  
 ψυχὴν τ' ἀτίμως ἐν τάφῳ κατῷκισας,  
 ἔχεις δὲ τῶν κάτωθεν ἐνθάδ' αὖ θεῶν 1070  
 ἄμοιρον, ἀκτέριστον, ἀνόσιον νέκυν.  
 ὅν οὔτε σοὶ μέτεστιν οὔτε τοῖς ἁνω  
 θεοῖσιν, ἀλλ' ἐκ σοῦ βιάζονται τάδε.  
 τούτων σε λωβητῆρες ὑστεροφθόροι  
 λογῶσιν "Αἰδου καὶ θεῶν Ἐρινύες, 1075  
 ἐν τοῖσιν αὐτοῖς τοῖσδε ληφθῆναι κακοῖς.  
 καὶ ταῦτ' ἀθρησον εἰ κατηργυρωμένος  
 λέγω· φανεῖ γάρ, οὐ μακροῦ χρόνου τριβή,  
 ἀνδρῶν γυναικῶν σοῖς δόμοις κωκύματα.  
 ἐχθραὶ δὲ πᾶσαι συνταράσσονται πόλεις, 1080  
 ὅσων σπαράγματ' ἡ κύνες καθήγνισαν  
 ἢ θῆρες ἢ τις πτηνὸς οἰωνός, φέρων  
 ἀνόσιον ὀσμὴν ἔστιοῦχον ἐς πόλιν.  
 τοιαῦτά σου, λυπεῖς γάρ, ὥστε τοξότης,

- 1085
- ἀφῆκα θυμῷ καρδίας τοξεύματα  
βέβαια, τῶν σὺ θάλπος οὐχ ὑπεκδραμῆ.  
Ὥ παῖ, σὺ δ' ἡμᾶς ἀπαγε πρὸς δόμους, ἵνα  
τὸν θυμὸν οὗτος ἐξ νεωτέρους ἀφῆ,  
καὶ γνῷ τρέφειν τὴν γλῶσσαν ἡσυχωτέραν  
τὸν νῦν τ' ἀμείνω τῶν φρενῶν ἢ νῦν φέρει. 1090
- ΧΟ. ἀνήρ, ἄναξ, βέβηκε δεινὰ θεσπίσας·  
ἐπιστάμεθα δ' ἐξ ὅτου λευκὴν ἔγώ  
τήνδ' ἐκ μελαίνης ἀμφιβάλλομαι τρίχα,  
μή πώ ποτ' αὐτὸν ψεῦδος ἐξ πόλιν λακεῖν.
- ΚΡ. ἔγνωκα καυτὸς καὶ ταράσσομαι φρένας· 1095  
τό τ' εἰκαθῆν γάρ δεινόν, ἀντιστάντα δὲ  
ἄτῃ πατάξαι θυμὸν ἐν δεινῷ πάρα.
- ΧΟ. εὐβουλίας δεῖ, παῖ Μενοικέως, Κρέον.  
ΚΡ. τί δῆτα χρὴ δρᾶν; φράζε· πείσομαι δ' ἔγώ.
- ΧΟ. ἐλθὼν κόρην μὲν ἐκ κατώρυχος στέγης 1100  
ὄνεις, κτίσον δὲ τῷ προκειμένῳ τάφον.  
ΚΡ. καὶ ταῦτ' ἐπαινεῖς καὶ δοκεῖς παρεικαθεῖν;
- ΧΟ. ὅσον γ', ἄναξ, τάχιστα· συντέμνουσι γάρ  
θεῶν ποδώκεις τοὺς κακόφρονας βλάβαι.
- ΚΡ. οἴμοι· μόλις μέν, καρδίας δ' ἐξίσταμαι 1105  
τὸ δρᾶν, ἀνάγκη δ' οὐχὶ δυσμαχητέον.
- ΧΟ. δρᾶ νυν τάδ' ἐλθὼν μηδ' ἐπ' ἄλλοισιν τρέπε.  
ΚΡ. ὃδ', ὡς ἔχω, στείχουμ' ἀν. ἵτ' ἵπ' ὀπόδουες,
- οἵ τ' ὄντες οἱ τ' ἀπόντες, ἀξίνας χεροῖν 1110  
ὅρμασθ' ἐλόντες εἰς ἐπόψιον τόπον·  
ἔγώ δ', ἐπειδὴ δόξα τῇδ' ἐπεστράφη,  
αὐτὸς τ' ἔδησα καὶ παρὼν ἐκλύσομαι·  
δέδοικα γάρ, μή τοὺς καθεστῶτας νόμους  
ἀριστον ἢ σώζοντα τὸν βίον τελεῖν. 1115
- ΧΟ. στρ. α' Πολυώνυμε, Καδμείας ἄγαλμα νύμφας

- καὶ Διὸς βαρυβρεμέτα γένος,  
κλυτὰν δὲ ἀμφέπεις  
Ίταλίαν, μέδεις δὲ  
Παγκοίνοις Ἐλευσινίας 1120.  
Δηοῦς ἐν κόλποις,  
ῷ Βακχεῦ, Βακχῶν ματρόπολιν Θήβαν  
ναιετῶν παρ' ὑγροῖς  
Ίσμηνοῦ ῥείθροις ἀγρίου τ'  
ἐπὶ σπορᾷ δράκοντος. 1125
- ἀντιστρ. α' σὲ δ' ὑπὲρ διλόφου πέτρας στέροψ ὅπωπε  
λιγνύς, ἔνθα Κωρύκιαι νύμφαι  
στείχουσι Βακχίδες  
Κασταλίας τε νᾶμα. 1130  
καὶ σε Νυσαίων ὄρέων  
κισσήρεις ὅχθαι  
χλωρά τ' ἀκτὰ πολυστάφυλος πέμπει,  
ἀμβρότων ἐπέων  
εὐαζόντων, Θηβαῖας 1135  
ἐπισκοποῦντ' ἀγυιάς.
- στροφὴ β' τὰν ἐκ πασῶν τιμῆς ὑπερτάταν πόλεων  
ματρὶ σὺν κεραυνίᾳ.  
καὶ νῦν, ὡς βιαίας ἔχεται  
πάνδαμος πόλις ἐπὶ νόσου,  
μολεῖν καθαρσίφ ποδὶ Παρνασσίαν 1140  
ὑπὲρ κλιτὺν ἢ στονόεντα πορθμόν. 1145
- ἀντιστρ. α' Ἰώ πύρπνων ἀστρῶν χοραγὴ καὶ νυγίων  
φθεγμάτων ἐπίσκοπε,  
παῖ Διὸς γένεθλον, προφάνηθ',  
ῶναξ, σαῖς ἄμα περιπόλοις 1150  
Θυίαισιν, αἵ σε μαινόμεναι πάνυνυχοι  
χορεύουσιν τὸν ταμίαν "Ιαχχον.

# Ε Ζ Ζ Δ Ο Σ

## Α Γ Γ Ε Λ Ο Σ

- ✓ Κάδμου πάροικοι καὶ δόμων Ἀμφίονος, 1155  
 οὐκ ἔσθ' ὅποῖον στάντ' ἀν ἀνθρώπου βίον  
 οὔτ' αἰνέσαιμ' ἀν οὕτε μεμψάκην ποτέ.  
 τύχη γὰρ ὁρθοῦ καὶ τύχη καταρρέπει  
 τὸν εὔτυχοῦντα τόντε δυστυχοῦντ' ἀεί,  
 καὶ μάντις οὐδεὶς τῶν καθεστώτων βροτοῖς. 1160  
 Κρέων γὰρ ἦν ζηλωτός, ὡς ἐμοί, ποτέ,  
 σώσας μὲν ἔχθρῶν τήνδε Καδμείαν χθόνα  
 λαβών τε χώρας παντελῆ μοναρχίαν  
 ηγύθυνε, θάλλων εὐγενεῖ τέκνων σπορᾶ. 1165  
 καὶ νῦν ἀφεῖται πάντα· τὰς γὰρ ἥδονάς  
 ὅταν προδῶσιν ἄνδρες, οὐ τίθημ' ἐγὼ  
 ζῆν τοῦτον, ἀλλ' ἔμψυχον ἥγοῦμαι νεκρόν.  
 πλούτει τε γὰρ κατ' οἶκον, εἰ βούλει, μέγα  
 καὶ ζῆται τύραννον σχῆμ' ἔχων· ἐὰν δ' ἀπῆ  
 τούτων τὸ γαίρειν, τάλλ' ἐγὼ καπνοῦ σκιᾶς 1170  
 οὐκ ἀν πριαίμην ἀνδρὶ πρὸς τὴν ἥδονήν.  
 ΧΟ.      τί δ' αὖ τόδ' ἄχθιος βασιλέων ἥκεις φέρων ;  
 ΑΓ.      τεθνᾶσιν· οἱ δὲ ζῶντες αἴτιοι θανεῖν.  
 ΧΟ.      καὶ τίς φονεύει ; τίς δ' ὁ κείμενος ; λέγε.  
 ΑΓ.      Αἴματα ὅλωλεν, αὐτόχειρ δ' αἰμάσσεται. 1175  
 ΧΟ.      πότερα πατρώχας ἢ πρὸς οἰκείας χερός ;  
 ΑΓ.      αὐτὸς πρὸς αὐτοῦ, πατρὶ μηνίσας φόνου.  
 ΧΟ.      ὡς μάντι, τοῦπος ὡς ἀρ' ὁρθὸν ἥνυσσας.  
 ΑΓ.      ὡς ὁδὸς ἔχόντων τῶνδε βουλεύειν πάρα.  
 ΧΟ.      καὶ μὴν δρῶ τάλαιναν Εύρυδίκην ὁμοῦ 1180  
 δάμαρτα τὴν Κρέοντος ἐκ δὲ δωμάτων  
 ἥτοι κλύουσα παιδὸς ἢ τύχη περᾶ.

## ΕΥΡΥΔΙΚΗ

δι πάντες ἀστοί, τῶν λόγων ἐπησθόμην  
πρὸς ἔξοδον στείχουσα, Παλλάδος θεᾶς  
Ὄπως ἵκοίμην εὐγμάτων προσήγορος. 1185

καὶ τυγχάνω τε κλῆθρ' ἀνασπαστοῦ πύλης  
γαλῶσα καὶ με φθόγγος οἰκείου κακοῦ  
βάλλει δι' ὄτων· ὑπτία δὲ κλίνομαι  
δείσασα πρὸς δμωαῖσι κάποπλήσομαι.  
ἀλλ' ὅστις ἦν ὁ μῦθος, αὗθις εἴπατε·  
κακῶν γάρ οὐκ ἄπειρος οὖσ' ἀκούσομαι.

ΑΓ. 1190  
ἐγώ, φίλη δέσποινα, καὶ παρὼν ἔρω  
κούδεν παρήσω τῆς ἀληθείας ἔπος·  
τί γάρ σε μαλθάσσοιμεν; ἀν, ψυχής  
ψεῦσται φανούμεθ'; δρθὸν ἀλήθευτον  
ἐγώ δὲ σῷ ποδαγὸς ἐσπόμην πόσει  
πεδίον ἐπ' ἄκρον, ἐνθ' ἔκειτο νηλεὺς  
κυνοσπάρακτον σῶμα Πολυνείκους ἔτι·  
καὶ τὸν μέν, αἰτήσαντες ἐνοδίαν θεὸν  
Πλούτωνά τ' δργάς εὑμενεῖς κατασχεθεῖν, 1200  
λούσαντες ἀγνὸν λουτρὸν ἐν νεοσπάσιν  
θαλλοῖς, δ' δὴ ἡλέωπτο, συγκατήθομεν,  
καὶ τύμβον δρθόκρανον οἰκείας χθονὸς  
χώσαντες αὗθις πρὸς λιθόστρωτον κόρης  
νυμφεῖν "Αἰδους κοῖλον εἰσεβαίνομεν. 1205  
φωνῆς δ' ἄπωθεν δρθίων κωκυμάτων  
κλύει τις ἀκτέριστον ἀμφὶ παστάδα,  
καὶ δεσπότη Κρέοντι σημαίνει μολὼν·  
τῷ δ' ἀθλίας ἀσημα περιβαίνει βοῆς  
ἔρποντι μᾶλλον ἄσσον, οἰμώξας δ' ἔπος  
ἴησι δυσθρήνητον· ὡς τάλας ἐγώ,

ἄρ' εἰμὶ μάντις ; ἔρα δυστυχεστάτην  
κέλευθον ἔρπω τῶν παρελθουσῶν ὁδῶν ✓  
παιδός με σαίνει φθόγγος· ἀλλά, πρόσπολοι,  
ἴτ' ἄσσον ὡκεῖς καὶ παραστάντες τάφῳ 1215  
ἀθρήσαθ', ἀριὸν χώματος λιθοσπαδῆ  
δύντες πρὸς αὐτὸν στόμιον, εἰ τὸν Αἴμονος  
φθόγγον συνίημ' ή θεοῦσι κλέπτομαι.

τάδ' ἐξ ἀθύμου δεσπότου κελευμάτων  
ἡθροῦμεν· ἐν δὲ λοισθίῳ τυμβεύματι 1220  
τὴν μὲν κρεμαστὴν αὐχένος κατείδομεν,  
βρόχῳ μιτώδει σινδόνος καθημαμένην,  
τὸν δ' ἀμφὶ μέσσῃ περιπετῇ προσκείμενον,  
εὐνῆς ἀποιμάζοντα τῆς κάτω φθορὰν  
καὶ πατρὸς ἔργα καὶ τὸ δύστηγον λέχος.  
ό δ' ὡς ὁρᾶσθε, στυγνὸν οἰμάζας ἔσω 1225  
χωρεῖ πρὸς αὐτὸν κάνακωκύσας καλεῖ·  
ὅ τλημον, οἶον ἔργον εἴργασαι ; τίνα  
νοῦν ἔσχες ; ἐν τῷ συμφορᾶς διεφθάρης ;  
ἔξελθε, τέκνον, ίκέσιός σε λίστομαι.

✓ τὸν δ' ἀγρίοις ὄσσοισι παπτήνας ὁ παῖς,  
πτύσας προσώπῳ κούδὲν ἀντειπῶν, ξίφους  
ἔλκει διπλοῦς κνώδοντας· ἐκ δ' ὅρμωμένου  
πατρὸς φυγαῖσιν ἥμπλακ· εἰθ' ὁ δύσμορος  
αὐτῷ χολωθεῖς, ὥσπερ εἴχ' ἐπενταθεῖς 1235  
ἥρεισε πλευραῖς μέσσον ἔγχος, ἐς δ' ὑγρὸν

ἀγκῶν' ἔτ' ἔμφρων παρθένον προσπτύσσεται,  
καὶ φυσιῶν δέξειαν ἐκβάλλει ῥοήν  
λευκῇ παρειᾱͅ φοινίου σταλάγματος.  
κεῖται δὲ νεκρὸς περὶ νεκρῷ, τὰ νυμφικὰ 1240  
τέλη λαχῶν δείλαιος ἐν γ' "Αἰδου δόμοις,  
δείξας ἐν ἀθρώποισι τὴν ἀβουλίαν

- δσω μέγιστον ἀνδρὶ πρόσκειται κακόν.  
ΧΟ. τί τοῦτ' ἂν εἰκάσεις; ή γυνὴ πάλιν  
φρούδη, πρὸν εἰπεῖν ἐσθλὸν ή κακὸν λόγον.
- ΑΓ. καύτὸς τεθάμβηκ· ἐλπίσιν δὲ βόσκομαι;  
ἄχη τέκνου κλύουσαν ἐς πόλιν γόους  
οὐκ ἀξιώσειν, ἀλλ' ὑπὸ στέγης ἔσω  
δμωαῖς προθήσειν πένθος οἰκεῖον στένειν.
- ΧΟ. γηώμης γάρ οὐκ ἀπειρος, ὥσθ' ἀμαρτάνειν.  
οὐκ οἶδ'. ἔμοι δ' οὖν ή τ' ἄγαν σιγὴ βαρὺ  
δοκεῖ προσεῖναι χή μάτην πολλὴ βοή.
- ΑΓ. ἀλλ' εἰσόμεθα, μή τι καὶ κατάσγετον  
κρυφῇ καλύπτει καρδίᾳ θυμουμένῃ,  
δόμους παραστείχοντες· εὗ γάρ οὖν λέγεις·  
καὶ τῆς ἄγαν γάρ ἔστι που σιγῆς βάρος.
- ΧΟ. καὶ μὴν ὅδ' ἀναξ αὐτὸς ἐφήκει  
μνῆμ' ἐπίσημον διὰ χειρὸς ἔχων,  
εἰ θέμις εἰπεῖν, οὐκ ἀλλοτρίας  
ἀτης, ἀλλ' αὐτὸς ἀμαρτών.
- ΚΡ. στρ. α' ίώ φρενῶν δυσφρόνων ἀμαρτήματα  
στερεά, θανατόεντ',  
ώ κτανόντας τε καὶ  
θανόντας βλέποντες ἐμψυλίους,  
ώμοι ἐμῶν ἀνολβα βουλευμάτων!  
ίώ παῖ, νέος νέωρ ξύν μόρω,  
αἰαῖ αἰαῖ,  
ἔθανες, ἀπελύθης,  
ἐμαῖς οὐδὲ σαῖσι δυσβουλίαις!
- ΧΟ. οἴμ' ὡς ἔοικας ὅψε τὴν δίκην ίδεῖν!  
ΚΡ. οἴμοι,  
ἔχω μαθὼν δείλαιος· ἐν δ' ἐμῷ κάρα  
θεὸς τότ' ἄρα, τότε μέγα βάρος μ' ἔχων

έπαισεν, έν δ' ἔσεισεν ἀγρίαις ὁδοῖς,  
οἴμοι, λακπάτητον ἀντρέπων χαράν !  
φεῦ, φεῦ, ὡ πόνοι βροτῶν δύσπονοι.

1275

## ΕΞΑΓΓΕΛΟΣ

ώ δέσποθ' ὡς ἔχων τε καὶ κεκτημένος,  
τὰ μὲν πρὸ τῶν χειρῶν τάδε φέρων, τὰ δ' ἐν δόμοις  
ἔσικας ἥκειν καὶ τάχ' ὅψεσθαι κακά. 1280

KP. τί δ' ἔστιν, αὖ; κάκιον ἢ κακῶν ἔτι ;  
ΕΞ. γυνὴ τεθνήκε, τοῦδε παμμήτωρ νεκροῦ,  
δύστηνος, ἄρτι νεοτόμοισι πλήγμασιν.  
KP. ἀντ. α' ίώ ίώ δυσκάθαρτος "Αἰδου λιμήν,  
τί μ' ἄρα, τί μ' ὀλέκεις ; 1285  
ώ κακάγγελτά μοι  
προπέμψας ἄχη, τίνα θροεῖς λόγον;

αἰαῖ, ὀλωλότ' ἄνδρα ἐπεξειργάσω.  
τί φῆς, ὡ παῖ, τίνα λέγεις μοι νέον,  
αἰαῖ, αἰαῖ, 1290  
σφάγιον ἐπ' ὀλέθρῳ

γυναικεῖον ἀμφικεῖσθαι μόρον ;  
ΧΟ. δρᾶν πάρεστιν· οὐ γάρ ἐν μυχοῖς ἔτι.  
KP.

κακὸν τόδ' ἄλλο δεύτερον βλέπω τάλας.  
τίς ἄρα, τίς με πότμος ἔτι περιμένει ;  
ἔχω μὲν ἐν χείρεσσιν ἀρτίως τέκνον,  
τάλας, τὸν δ' ἐναντα προσβλέπω νεκρόν.  
φεῦ, φεῦ μᾶτερ, ἀθλία, φεῦ τέκνον. 1300

ΕΞ. ἥδ' ὀξυθήκτῳ βωμίᾳ περὶ ξίφει  
λύει κελαινὰ βλέφαρα, κωκύσασα μὲν  
τοῦ πρὸν θανόντος Μεγαρέως κλεινὸν λάχος,

- αῦθις δὲ τοῦδε, λοίσθιον δὲ σοὶ κακάς  
πράξεις ἐφυμάνσατα τῷ παιδοκτόνῳ. 1305
- KP. πᾶ. β' ἀνέπταν φύσιν, τί μ' οὐκ ἀνταίαν, αἰαῖ, αἰαῖ  
ἔπαισέν τις ἀμφιθήκτῳ ξίφει;  
δείλαιος ἐγώ, αἰαῖ, 1310  
δειλαίᾳ δὲ συγκέντρωμαι δύο.
- EΞ. ώς αἰτίαν γε τῶνδε κακείνων ἔχων  
πρὸς τῆς θανούσης τῆσδ' ἐπεσκήπτου μόρων.
- KP. ποίω δὲ κἀπελέσατ' ἐν φοναῖς τρόπῳ;
- EΞ. παίσασ' οὐφ' ἡπαρ αὐτόχειρ αὐτήν, ἐπως 1315  
παιδὸς τόδ' ἥσθετ' ὁξυκώντον πάθος.
- KP. ὕμοι μοι, τάδ' οὐκ ἐπ' ἄλλον βροτῶν  
ἔμᾶς ἀρμόσει ποτ' ἐξ αἰτίας.  
ἐγώ γάρ σ' ἔκανον, ἵω μέλεος,  
ἐγώ, φάμ' ἔτυμον· ἵω πρόσπολοι, 1320  
ἄγετέ μ' ἐκποδών, ἄγετέ μ' ὅ τι τάχος  
τὸν οὐκ ὄντα μᾶλλον ἢ μηδένα. 1325
- XO. κέρδη παραινεῖς, εἴ τι κέρδος ἐν κακοῖς.  
βράχιστα γὰρ κράτιστα τὰν ποσὶν κακά.
- KP. ἄντ. β' ἵσω ἵτω,  
φανήτω μόρων ὁ κάλλιστ' ἐμῶν  
ἔμοι τερμίαν ἄγων ἀμέρον 1330  
ὕπατος· ἵτω ἵτω,  
ὅπως μηκέτ' ἀμφὶ ἄλλ' εἰσίδω.
- XO. μέλλοντα ταῦτα· τῶν προκειμένων τι χρὴ  
πράξειν· μέλλει γάρ τῶνδ' ὅτοις χρὴ μέλειν. 1335
- KP. ἀλλ' ὅν ἐρῶ μὲν, ταῦτα συγκατημένην.  
XO. μή νυν προσεύχου μηδέν· ώς πεπρωμένης  
οὐκ ἔστι θητοῖς συμφορᾶς ἀπαλλαγή.
- KP. ὄγοιτ' ἀν μάταιον ἄνδρ' ἐκποδών,  
ὅς, δὲ πᾶν, σέ τ' οὐχ ἔκδων κατέκτανον, 1340

σέ τ' αὖ τάνδ' ὄμοι μέλεος, οὐδ' ἔχω  
πρὸς πότερον ἵδω, πᾶς κλιθῶ πάντα γάρ  
λέχρια τὰν χεροῦν, πὰ δ' ἐπὶ κρατί μοι  
πότμος δυσκόμιοτος εἰσήλατο.

1345

XO.

πολλῷ τὸ φρονεῖν εὐδαιμονίας  
πρῶτον ὑπάρχει. χρὴ δέ τά γ' ἐξ θεούς  
μηδὲν ἀσεπτεῖν· μεγάλοι δὲ λόγοι  
μεγάλας πληγὰς τῶν ὑπεραύχων  
ἀποτείσαντες  
γήρᾳ τὸ φρονεῖν ἐδίδαξαν.

1350



## ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

### ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ 1 - 99

α') 1 - 10

**Λεξιλογικαί.** κοινὸς = συνδεδεμένος διὰ κοινῆς καταγωγῆς ή συγγενείας, ίδίως ἐπὶ ἀδελφῶν, δμαιμος. αὐτάδελφος = ὁ ἐκ τῶν αὐτῶν γονέων γεννηθεὶς ἀδελφός. δποῖον = ὅποιονδήποτε. κάρα, (τὸ) = κεφαλή. 'Ισμήνης κάρα· περίφρασις εἰς ἔκδήλωσιν ἀγάπης, ἀντί: 'Ισμήνη. ἄρ' οἰσθα... ή κανονικὴ πλοκὴ τῶν λέξεων: ἄρ' οἰσθα δ, τι ἐστὶ τῶν ἀπ' ἀπ' Οἰδίπου κακῶν, δποῖον οὐχὶ Ζεὺς τελεῖ νῶν ἔτι ζώσαιν; νῷν, δοτικὴ ἀντιχαριστική. ἔτι ζώσαιν = αἱ ὅποιαι ἐπιζῶμεν, ὑπολειπόμεθα ( μετὰ τὸν θάνατον γονέων καὶ ἀδελφῶν ). ή ἄτη = ἡ ἐκ θείας τιμωρίας σύγχυσις φρενῶν, βλάβη, συμφορά. ἀλγεινὸς = λυπηρός. ἄτερ = ἀνευ. ἄτης ἄτερ ( ἐδῶ ) = βλαβερόν, καταστρεπτικόν. αἰσχρόν, ἄτιμον = πρόξενον αἰσχύνης, ἀτιμίας. δποῖον οὐκ... ή σειρὰ τῶν λέξεων: δποῖον οὐκ ὅπωπα ἔγω οὐκ δν τῶν σῶν τε κάμων κακῶν. τῶν κακῶν ( γεν. διαιρ.). καὶ νῦν· μετάβασις ἀπὸ τῆς γενικῆς εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν. πανδήμω πόλει· ποιητ. ἔκφρασις ἀντὶ τοῦ πάσῃ τῇ πόλει. 'Η σειρὰ τῶν λέξεων: καὶ νῦν τί ἐστιν αὖ τὸ κήρυγμα τοῦτο, δ φασι θεῖναι ἀρτίως τὸν στρατηγὸν πανδήμω πόλει: κήρυγμα θεῖναι = κηρῦξαι, προκηρῦξαι. στρατηγόν· ἐνν. τὸν Κρέοντα. ἔχω = γνωρίζω. ἔχεις τι κείσήκουσας; σχῆμα πρωθύστερον. λανθάνω = διαφεύγω τὴν προσοχήν. φίλους ἐνν. τὸν Πολυνείκη. ἔχθρῶν, ἐνν. τὸν Κρέοντα, λόγῳ τοῦ δυσμενοῦς διὰ τὸν Πολυνείκη κηρύγματος.

**Πραγματικαί.** 'Η σκηνὴ τοῦ δράματος ὑπόκειται ἐν Θήβαις πρὸ τῶν ἐν τῇ Καδμείᾳ ἀνακτόρων τῶν Λαζδακιδῶν, τὰ δποῖα εἰκονίζονται διὰ τῆς ἀναλόγου σκηνογραφίας. 'Ο πρόλογος ἀπὸ τοῦ στ. 1 - 99, περιέχων τὴν πρότασιν τοῦ δράματος, ἐκθέτει δι' ὀλίγων τὰ πρὸ τοῦ δράματος συμβάντα καὶ εἰσάγει τὸν θεατὴν εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτοῦ.

Αἱ δύο ἀδελφαὶ ἔξέρχονται ἐκ τῆς δεξιᾶς θύρας τῶν ἀνακτόρων, τῆς ἀγούσης εἰς τὴν γυναικωνῖτιν, καὶ προσφωνοῦνται διὰ τοῦ ὄνόματός των ἀμφότεραι διὰ νὰ δηλωθῇ τὸ πρόσωπον αὐτῶν εἰς τοὺς θεατάς. Προσφωνεῖ δὲ ἡ Ἀντιγόνη μετὰ πολλῆς στοργῆς καὶ τρυφερότητος τὴν Ἰσιμήνην, διότι μόνη αὐτὴ ἔξ ὀλοκλήρου τῆς οἰκογενείας ἀπέμεινεν ὡς σύντροφος καὶ παρήγορας τῆς ζωῆς τῆς καὶ διότι θέλει νὰ προσεταρισθῇ αὐτὴν εἰς κοινάς ἐνεργείας. Πῶς ἡθοποιεῖαι ἡ Ἀντιγόνη εἰς τοὺς πρώτους τούτους στίχους; τῶν ἀπ' Οἰδίπου κακῶν· εἶναι τὰ προελθόντα ἐκ τῆς πατροκονίας καὶ αἴμομειξίας τοῦ Οἰδίποδος, προσέτει δὲ τὸ χυθὲν νωπὸν ἔτι αἴμα τῶν ἀλληλοιφονευθέντων ἀδελφῶν, τὰ διοῖα εἶναι γνωστὰ εἰς τοὺς θεατάς ἐκ τοῦ μόθου. Κοινὴ εἶναι ἡ ἀντίληψις ἀρχαίων καὶ νέων Ἑλλήνων, ὅτι τὰ ἀμαρτήματα γονέων παιδεύουσι τέκνα.

β') 14 - 38

Λεξιλογικαί, μὲν = τούλαχιστον. μῆθος = λόγος, εἰδησις. Ἀντιγόνη (μέτρ., ἀνάπαιστος). φίλων = ἔξαρτ. ἐκ τοῦ μῆθος, ὡς γεν. ἀντικ = περὶ τῶν φίλων. δυοῖν - δύο· ἐπαλληλία πρὸς μείζονα ἔμφρασιν. μιᾷδιπλῆ· ἀντίθεσις, εἰς ἥν ἀσμενίζουσιν οἱ τραγικοί. διπλῆ χερὶ = δυοῖν χεροί, μιᾷ τοῦ Ἐπεικλέους καὶ μιᾷ τοῦ Πολυνείκους. φροῦδός = ἐστιν (πρὸς-δύος) = ἔρυγεν, ἀπῆλθεν. ἐν νυκτὶ τῇ νῦν, δηλ. τῇ παρελθούσῃ (καθ' ἥν ἀπῆλθον ἐκ τῶν Θηβῶν οἱ Ἀργεῖοι). ὑπέρτερον = πλέον. ἀτῶμαι (ἀτη) = δυσιυχῶ. ἥδη· ἀρχαιότ. τύπος τοῦ ἥδειν (ἐνν. μηδὲν σε ὑπέρτερον εἰδύσσει). οὕνεκα (ἐκ τοῦ οὗ ἔνεκα), ὡς πρόθ. = ἔνεκα. ὡς μόνη κλύοις, ἐπεξηγεῖ τό : τοῦδ' οὕνεκα. κλύω = ἀκούω. ἐκπέμπω ἀντὶ τοῦ μέσου ἐκπέμπομαι = προσκαλῶ ἔξω. τί δ' ἔστι ; (μετά τινος ἐκπλήξεως) = ἀλλὰ τί συμβαίνει ; καλχαίνω (μεταφρ. ἐκ τῆς τεταρταγμένης θαλάσσης) = κάλμω τι πορφυροῦν. δηλοῖς γάρ τι καλχαίνουσ' ἔπος = διότι φανερὰ δεικνύεις, ὅτι ἔχεις ψυχικὴν ταραχήν, ἔτοιμη νὰ εἰπης κάποιον λόγον. καστίγνητος = ἀδελφός. γάρ· αἰτιολογεῖ ἀποσιωπήθεσαν ἀπόκρισιν : ναί, βέβαια. τὼ κατιγνήτω... τὸν μέν... τὸν δὲ (σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος, μέρη καὶ ὅλον τίθενται ὁμοιοπτώτως). ηῶν = ήμιν. προτίω = κατὰ προτίμησιν τιμῶ (διὰ ταρῆς). ἀτιμάζω τάφου = δὲν θεωρῶ ἔξιον τῆς τιμῆς τοῦ ἐνταφιασμοῦ, στερῶ τῆς τιμῆς τοῦ ἐνταφιασμοῦ. Τὸ προτίσας τίθεται ἀπλῶς εἰς ἀντίθ. πρὸς τὸ ἀτιμάσας. σὺν δίκη· τροπ. διορισμός. χρησθεῖς=χρησάμενος (ἐνν. ἀντικ. αὐτῷ). ὡς λέγουσι· ἀρμόζει εἰς τὸ σὺν δίκῃ, δηλ. μὲ δικαίαν κρίσιν,

ὅπως λέγουν οἱ ἀνθρώποι, χωρὶς ἐνν. νὰ τὴν παραδέχωμαι ἐγὼ ὡς τοι-  
αύτην, ἐφόσον δὲν τιμῇ δι' ἐνταφιασμοῦ καὶ τὸν Πολυνείκη. ἔνερθε  
ἢ ἔνερθεν=κάτω ( σημ. τὴν ἐν τόπῳ στάσιν ), ἀρμόζει εἰς τό : νεκροῖς.  
ἔκρυψε κατὰ χθονὸς = διέταξε νὰ θάψουν ὑποκάτω τῆς γῆς. ἔντι-  
μον( προληπτ. κατηγορ. ) = ὥστε εἶναι ἔντιμον. ἀθλίως = κατὰ τρόπουν  
ἀξιολύπητον. θανόντα Πολυν. νέκυν· ὑπαλλαγὴ ἀντί : νέκυν θανόν-  
τος Πολυνείκους . ἔκκηρούττω = κηρύττω δημοσίᾳ. τὸ μὴ καλύψαι  
ὑποκείμ. τοῦ ἔκκεκηρυχθαι. κωκύω = θρηνῶ, κλαίω. τάφῳ καλύψαι  
-κωκύσαι· σχ. πρωθύστερον ( ὁ κωκυτὸς προηγεῖται τῆς ταφῆς ). οἰω-  
νός=πτηνὸν ( ἀρπαχτικόν ). θησαυρὸς = εὕρημα. εἰσορῶ=προσβλέπω  
μετὰ πόθου. βορὰ=τροφὴ ( ἐπὶ σαρκοβόρων θηρίων ). ἀγαθόν· ἐλέχθη  
μετά τινος πικρᾶς εἰρωνείας, διότι οὐσιαστικῶς κατὰ τὴν ἀντίληψιν  
τῆς Ἀντιγόνης ὁ τοσοῦτον ἀσεβήσας κατὰ τοῦ θείου δικαίου δὲν δύ-  
ναται νὰ εἶναι ἀγαθός, ἀλλὰ τούναντίον κακός. σοὶ κάμοι· τὸ κήρυγμα  
ἥτο μὲν βεβαίως γενικὸν διὰ πάντα τὸν λαόν, ἀλλ' ἡ Ἀντιγόνη περιο-  
ρίζει τοῦτο εἰς τὰς δύο ἀδελφάς, διότι αὐταὶ μόναι εἶναι αἱ στενώτε-  
ραι συγγενεῖς του καὶ αὐταὶ εἴχον ἵδιον ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ταφὴν τοῦ  
ἀδελφοῦ. δεῦρο· προδηλοῦ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ χοροῦ καὶ τοῦ Κρέον-  
τος. νέομαι=ἔρχομαι, μὲ σημ. μέλλοντος=ὅτι θὰ ἔλθῃ. προκη-  
ρύσσω = δημοσίᾳ κηρύττω ( ἡ πρόθ. πρὸ τίθεται πρὸς δήλωσιν δη-  
μοσιότητος, ὅπως καὶ ἡμεῖς μεταχειρίζομεθ τὴν λέξιν προκήρυξιν ).  
ἄγω = θεωρῶ, νομίζω. τὸ πρᾶγμα δηλ. τὸ τάφῳ καλύψαι καὶ κωκ-  
σαί τινα. οὖν ὡς παρ' οὐδὲν = οὐχὶ ὡς ἀσήμαντον. φόνος = θάνα-  
τος. δημόλευστος ( λεύω = λιθοβολῶ ) = γινόμενος ὑπὸ τοῦ λακοῦ διὰ  
δημοσίου λιθοβολισμοῦ. ἐν πόλει = ἐνώπιον τῆς πόλεως, δημοσίᾳ·  
προκεισθαι=ὅτι ἐπικρέμαται, ἀπειλεῖται. σοι· δοτ. ἡθική. τάχα =  
ταχέως. εὐγενής = γενναίας τὸ ξήθος ( ἔχουσα εὐγενῆ καταγωγήν ). ἔ-  
σθλῶν = ἐξ ἔσθλῶν ( εὐγενῶν γονέων ).

**Πραγματικαί· Αργείων·** ὁ Πολυνείκης, ὡς γνωστόν, ἔξεστράτευσε  
μετὰ συμμάχων τῶν Ἀργείων, τῶν ὄποιών βασιλεὺς ἦτο ὁ Ἀδραστος,  
πενθερὸς αὐτοῦ. ἔντιμον· ἐπιστεύετο, ὅτι ὁ ἀταφος καὶ μὴ τυχών ὑπὸ<sup>τοῦ</sup>  
τῶν ζώντων τῶν νεονομισμέτων τιμῶν ἡτιμάζετο καὶ ἐν "Ἀδηγ" αὐλείων  
πυλῶν· αὐλεῖοι πύλαι ἥσαν αἱ κείμεναι πρὸς τὴν ὁδόν, ὅπως φαίνεται  
ἐκ τοῦ : ὡς μόνη κλύοις. Αὐλεῖος μὲν πύλη ἦτο ἡ κείμενη ἐν τῷ τοίχῳ  
τῷ περιβάλλοντι τὸν οἰκον μετὰ τῆς αὐλῆς· ἡ πύλη δέ, ἡ ὄποια ὡδή-

γει ἐκ τῆς αὐλῆς εἰς τὸν οἶκον, ἐλέγετο μέταυλος. τάφω καλύψαι· ἀπὸ τῆς ἀπωτάτης ἀρχαιότητος ἐπεκράτει ἡ ἴδεα, διὰ ἀταφος νεκρὸς οὐδόλως ἥτο δεκτὸς εἰς τὸν "Ἀδην, ἀλλ' ἐταλαιπωρεῦτο καὶ ἐπλανᾶτο δίκην φαντάσματος Πρβλ. Ἰλιάδ. Ψ, στίχ. 65 καὶ ἔξης, ἔνθα ἡ ψυχὴ τοῦ Πατρόκλου ἐμφανίζεται εἰς τὸν κοιμώμενον Ἀχιλλέα καὶ τὸν παρακαλεῖ νὰ τὸν θάψῃ, διότι περιπλανᾶται, αἱ δὲ ψυχαὶ τῶν νεκρῶν τὴν ἐμποδίζουν νὰ πλησιάσῃ εἰς "Ἀδην κτλ. κωκῦσαι· ὁ θρῆνος τοῦ ἀποθανόντος ἥτο ἀπαραίτητον καθῆκον τῶν οἰκείων του. εἰσορῶσι· θέλει νὰ ἔξαρῃ τὸ ἀτενὲς καὶ λαίμαργον βλέμμα τῶν ἀρπακτικῶν πτηνῶν. λέγω γάρ κάμε· δι' αὐτῶν ἡθικοὶ εἰται ἡ Ἀντιγόνη καὶ προ, βλέπεται ἡ σύγκρουσις αὐτῆς πρὸς τὸν Κρέοντα, ἐξ ἄλλου δὲ γίνεται προσπάθεια ὑπ' αὐτῆς νὰ διεγείρῃ τὴν φιλοτιμίαν τῆς Ἰσμήνης· ὥστε νὰ μὴ ὑπολειφθῇ αὐτῇ εἰς τὰς προσπαθείας της. φόνος δημόλευστος· οἱ ἀρχαῖοι ἔκτὸς τῶν ἄλλων ποιῶν ἐπέβαλλον καὶ τὴν διὰ δημοσίου λιθοβολισμοῦ θανατικὴν τιμωρίαν εἰς ἀτομα κηρυσσόμενα ἔκτὸς νόμου διὰ προδοσίαν ἢ προσβολὴν κοινοῦ συμφέροντος ἢ ἵεροσυλίαν· ὁ καταδίκος ὀδηγεῖτο εἰς τὸν τόπον τῆς ἔκτελέσεως, οἱ μάρτυρες δὲ πρῶτοι ἔρριπτον τοὺς λίθους καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ ἄλλοι παρευρισκόμενοι ἔκει. Διὰ τοιαύτης τιμωρίας ἐτιμωρήθη καὶ ὁ Παλαμήδης ἐν Τροίᾳ. ἐσθλῶν· ἀναφέρει τὴν εὐγενῆ καταγωγὴν της, διὰ νὰ προκαλέσῃ τὴν φιλοτιμίαν τῆς Ἰσμήνης καὶ νὰ παρακινήσῃ ἔτι περισσότερον αὐτὴν εἰς σύμπραξιν.

γ') 39 - 68

Λεξιλογικαί. ταλαιφρων = τολμηρός. εἰ τάδ' ἐν τούτοις = (ἐν τοιαύτῃ καταστάσει) ἐστί. εἰθ' ἀπτουσα = εἴτε δεσμοῦσα (ἢ φράσις λύουσα εἰθ' ἀπτουσα ἥτο ἐν χρήσει ἐπὶ μεγάλης ἀμηχανίας περὶ τοῦ πρακτέου). ξυμπονῶ = συγκοπιάζω (γενικώτερον τοῦ ἀμέσως ἐπομένου ρήμ. ). εἰ ξυμπονήσεις καὶ ξυνεργάσθη· πλάγιαι ἐρωτ. πρότ., πόθεν ἔξαρτῶνται; κινδύνευμα = ἐπικίνδυνος πρᾶξις. εἰ ( μέλ. τοῦ ἔρχομαι ) = θὰ φθάσῃς, θὰ διφθῆς· ἡ κανονικὴ σειρὰ τῆς προηγουμένης προτάσεως εἰναι: ποιῶν τι κινδύνευμα λέγεις σκοπεῖν με, εἰ ξυμπονήσω καὶ ξυνεργάσομαι; κουφίζω = ἀναιροῦμαι = σηκώνω πρὸς ταφήν, θάπτω. εἰ κουφιεῖς· πλαγ. ἐρωτημ. πρότ. ἐκ τοῦ ἐννοούμ. σκόπει. ξὺν τῇδε χερὶ = σὺν ἐμῇ χειρὶ = σὺν ἐμοὶ· ( ὁ ὑποκριτὴς λέγων ταῦτα σηκώνει καταλήλως τὴν χεῖρα διὰ νὰ δείξῃ ). Ἡ

γάρ ; = ἄρα γε λοιπόν ; σφέ = αὐτόν. ἀπόρρητον ( ἐνν. ἡ μετ. ὅν, παράθ. εἰς τὸ θάπτειν.) = πρᾶγμα τὸ δόπιον εἶναι ἀπηγορευμένον. τὸν γοῦν ἔμδν = τὸν γ' ἔμδν = τὸν ἰδικὸν μου τούλάχιστον. οὐχ ἀλώσομαι = οὐκ ἐλεγχθήσομαι, δὲν θὰ εὑρεθῶ. προδοῦσα ( κατηγορ. μετ. ) = διτὶ ἐπρόδωσα. σχέτλιος ( ἐκ τοῦ ἀορ. β' σχεθεῖν τοῦ ἔχω ) = ὁ δεινὰ τολμῶν, ἔπειτα δέ, ὡς ἔδω, ὁ δεινὰ πάσχων, ὁ δυστυχισμένος. ἀντειρηκότος· ἐναντιωμ. μετ., ἐννοεῖται ἡ πρότ. νοεῖς θάπτειν σφε. ( Διαφαίνεται καὶ πάλιν τὸ θῆσος τῆς Ἰσμήνης ). ἀλλ' οὐδὲν μέτα = μέτεστι. 'Η σειρὰ τῶν λέξεων : ἀλλ' οὐδὲν μέτεστιν αὐτῷ εἴργειν με τῶν ἔμῶν ( καθηκόντων ) = ἀλλ' οὐδὲν δικαίωμα ἔχει αὐτὸς νὰ μὲ ἐμποδίζῃ ἀπὸ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἰδικῶν μου καθηκόντων. φρόνησον = σκέψθητι, ἀναλογίσου. νῷν· δοτ. ἡθ. ὡς ἀπεκθῆς ( ἐνν. πᾶσι ) = πόσον μισητός. δυσκλεής = μὲ κακὴν φήμην ( λόγῳ τῶν ἀνοσιουργημάτων του ). ἀπώλετο = ἐχάθη ( ἡθικῶς ). αὐτόφωρος ( αὐτὸς-φώρ, φωρὸς = κλέπτης ) = ὁ ὑπ' αὐτοῦ ἀνακαλυφθεὶς ἀμπλάκημα = ἀμάρτημα. πρὸς αὐτοφ. ἀμπλακημάτων = ἔνεκεν ἀμαρτημάτων ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἀποκαλυφθέντων. ἀράσσω = κτυπῶ, κρούω ἵσχυρῶς ( τυφλώνω ). αὐτουργῷ χερὶ = ἴδιᾳ χειρὶ. αὐτὸς αὐτουργῷ· σχῆμα ἐπαλληλίας. ἔπειτα· δὲν ἐκφράζει δι' αὐτοῦ χρονικὴν ἀκολουθίαν, ἀλλὰ θέλει νὰ δηλώσῃ τὴν σειρὰν τῆς διηγήσεως τῶν γεγονότων, ἀναφέρων πρῶτον τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸν πατέρα, ἀκολούθως τὰ εἰς τὴν μητέρα κ.ο.κ. διπλοῦν ἔπος = διπλοῦν δύομα ( παραθ. τῶν : μήτηρ καὶ γυνὴ ) = ἡ ἔχουσα τὸ διπλοῦν τοῦτο δύομα. λωβάσομαι-ῶμαι = βλάπτω, κακομεταχειρίζομαι. ἀρτάνη ( ἐκ τοῦ ἀρτάω ) = σχοινίον, ἀγχόνη. λωβᾶται βίον = ἀτίμως τελευτᾷ, θέτει ἀτιμωτικὸν τέρμα εἰς τὸν βίον της. δύο - μίαν. ἀντίθεσις. αὐτοκτονῶ = ἀλληλοκτονῶ. κοινὸν μόρον = ἀμοιβαῖον θάνατον. ἐπαλλήλοιν χεροῖν ( δοτ. δργαν. ) = μὲ χεῖρας ὑψωθείσας ἐνανίον ἀλλήλων. θσω κάκιστα δλούμεθα ( πλαγ. ἐρωτ. πρότ. ἐκ τοῦ σκόπει ) = δόπιον δίκτροτατον τέλος, ποῖον θάνατον θὰ ἔχωμεν. νόμου βίᾳ = παραβιάζουσαι τὸν νόμον. εἱ παρέξιμεν ( δῆμ. παρέξειμ ) = ἐὰν θὰ παραβῶμεν. ψῆφον = ὠρισμένην ἀπόφασιν, ἐνῷ διὰ τοῦ κράτη ἐννοεῖ τὴν καθόλου βασιλικὴν ἔξουσίαν. γυναῖχ' = γυναικε. ὡς οὐ μαχουμένα = ὡς μὴ δυνάμεναι νὰ πολεμήσωμεν. ἔπειτα δέ· ἀντί : τοῦτο δέ. ἐκ κρεισσόνων = ὑπὸ ἵσχυροτέρων. ἀκούειν ταῦτα· ἀπαρέμφ. ἀκολουθίας = ὥστε νὰ ὑπακούωμεν εἰς ταῦτα. ἀλγίονα ( ἀλγειδὸς ) = λυπη-

ρότερα, χειρότερα. αἰτοῦσα = παρακληοῦσα. τοὺς ὑπὸ χθονὸς ( ὄντας )· ἐννοεῖ τὸν Πολυνείκη καὶ τοὺς ὑποχθονίους θεούς. ξύγγνοιαν ἴσχω ( περιφρ. ) = ξυγγιγνώσκω = συγχωρῶ. βιάζομαι τάδε = παρὰ τὴν θέλησίν μου πράττω αὐτὰ ἐδῶ. τέλος = ἀρχή, ἀξίωμα. οἱ ἐν τέλει ὄντες ( καὶ ποιητ. βεβῶτες ) = οἱ ἀρχοντες. περισσός = ὑπερβολικός, ὑπερβαίνων τὴν δύναμιν. νοῦν οὐδένα = κανὲν νόημα, τ.ἔ. εἶναι ὅλως διέλου ἀνόητον.

**Πραγματικά. κινδύνευμα.** ἡ λέξις ὑποδηλοῦ μικροψυχίαν τῆς Ισμήνης. **Ἄλετο.** δὲν ἐννοεῖ ἀπέθανε μετὰ τὴν τύφλωσιν, ἀλλ' ἡθικῶς ἔχαθη μετὰ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς πατροκτονίας καὶ αίμομειξίας. **ἀμπλακήματα.** ἐννοεῖ τὰ ἀνοσιουργήματα του ταῦτα. **πλεκταῖσιν ἀρτάναισι.** ἐννοεῖ τὴν ἀγγόνην, δι' ἣς ἀπηγχονίσθη ἡ μήτηρ των Ἰοκάστη.

δ') 69 - 99

**Λεξιλογικαί. κελεύσαιμ' ἄν.** ἐνν. ὡς ἀντικ. τὸ προηγ. πράσσειν. **ἔτι** = ( τώρα ) πλέον, τ.ἔ. μετὰ τοὺς τελευταίους λόγους σου, οἱ ὅποιοι ἐφανέρωσαν τὰ φρονήματά σου. **δρῶ μετά τινος** = συμπράττω μετὰ τινος· μετ' ἐμοῦ γε δρώης ἄν ἡδέως = ἤθελες συμπράξει βεβαίως μὲν ἐμὲ κατὰ τρόπου εὐχάριστον ( εἰς ἐμέ )· τίνος εἰδους λόγος εἶναι ἐδῶ ; **δοκεῖ** ( ἐνν. εἰδέναι ). **κείνον δ' ἔγώ ἀντί:** ἔγώ δ' ἔκεινον· προηγεῖται τὸ ἔκεινον πρὸς ἔμφασιν ( εἶναι ἀντίθεσις ). **καλόν...** **φιλη...** ἀσύνδετα, πρὸς ἔμφασιν. **ὅσια** = θεῖα, δίκαια. **πανουργήσασα** ( ἢ. πανουργέω-ῶ ) = ἀποτολμήσασα δίκαιον ἔγκλημα ( σχ. ὁξύμωρον, διότι ἡ Ἀντιγόνη θάπτουσα τὸν Πολυνείκη παραβαίνει μὲν τὸν νόμον, ὅπερ ἡτο πανούργημα, ἀλλ' ἔκτελεῖ ἔργον εὔσεβές ). **δν** = καθ' ὅν. **τοῖς κάτω** = τοῖς χθονίοις θεοῖς. **τῶν ἐνθάδε** · συγκρ. γεν. ἀντί : ἡ τοῖς ἐνθάδες ( δηλ. τῷ Κρέοντι καὶ τοῖς λοιποῖς ἐπὶ τῆς γῆς ἀνθρώποις ). **δοκεῖ** ( ἐνν. τό : ἀτιμάσαι... ). **τὰ τῶν θεῶν ἔντιμα** = τὰ παρὰ τοῖς θεοῖς νομίζομενα ἔντιμα. **ἄτιμα ποιοῦμαι** = θεωρῶ ἄτιμα. **ἀμήχανος** = ἀπορος, ἀνίκανος. **τὸ δρᾶν** · προσδιορ. τῆς ἀναφορᾶς, πλεοναστ. ἐτέθη τὸ ἄρθρον. **προέχομαι** = προφασίζομαι. **ἄν προύχοιο** = ( ἀντὶ προστακτ. ). **ἔγώ δέ· ίσχυρ.** ἀντίθεσις. ( σοῦ ) **ταλαίνης· γεν.** τῆς αἰτίας. **προταρβέω-ῶ** = φοβοῦμαι ὑπέρ τινος. **ἴξορθόω-ῶ** = ἀνορθῶ, ( ἐδῶ ) **ἴξασφαλίζω** ( ἀποπειρ. ἐνεστώς ). **πότμος** ( πίπτω ) = μοῖρα. **κεύθω** = ἀποκρύπτω. **κρυφῇ κεῦθε** ( πλεονασμὸς ) = τήρησέ

το μυσικόν. σύν δ' αὔτως = δύσαύτως δέ. καταυδάω-ῶ = ὅμιλῶ,  
λέγω φανερά. ἔχθιων = μισητοτέρα. σιγῶσ', ἐὰν μὴ πᾶσι ιηρού-  
ξης τάδε· καταφατιῶς καὶ ἀρνητικῶς ἐκφράζει τὴν ἔννοιαν πρὸς  
μείζονα ἔμφασιν καὶ ἔξαρσιν τοῦ πάθους τῆς Ἀντιγόνης. Θερμήν-  
ψυχροῖσι· χάριν τῆς ἀντιθ. ἔθηκε ψυχροῖς ἀντὶ δεινοῖς. ἀδεῖν· ἀρ.  
β' τοῦ ῥ. ἀνδάνω = ἀρέσκω. οἶς· ἐνν. τὸν Πολυνείκη καὶ τοὺς χθο-  
νίους θεούς. εἰ καὶ δυνήσῃ γε ( ἐνν. ἀρέσεις ) = θὰ εἴσαι ἀρεστὴ εἰς  
αὐτοὺς βεβαίως ( τό γε ), ἀν καὶ θὰ δυνηθῆς νὰ εἴσαι ἀρεστὴ ( θά-  
πτουσα ). ἔραω-ῶ = ( μετὰ γεν. ) = ἐπιθυμῶ. ἀμήχανα = ἀδύνατα  
ἀμηχάνων ἔρας· ἡ φράσις αὕτη εἶναι παροιμιώδης, ὅπως καὶ ἡ : ἀδύ-  
νατα θηρᾶς· πεπαύσομαι, ( ἀντὶ ἀπλ. μέλλοντος ) = θὰ παύσω ὅρι-  
στικῶς, θὰ παραιτηθῶ ἀσφαλῶς τοῦ ἐγχειρήματος. ἀρχὴν οὖ = οὐ-  
δαμῶς. ἔχθαίρομαι = μισοῦμαι: ἐτέθη ὁ μέσ. μέλλων ἀντὶ παθη-  
ἔξ = ὑπό. προσκείσομαι = ἔσει ( μετὰ θάνατον ). δίκη = δικαίως. δυσ-  
βουλία = ἀφροσύνη. πείσομαι, τοῦ πάσχω. τοσοῦτον = τόσον μέγα.  
ἔα ( μέτρ., συνίζησις ) με καὶ τὴν ἔξ ἐμοῦ δυσβουλίαν· τὸ ὅλον  
συνάπτ. μὲ τὸ μέρος ἦ μὲ ἴδιότητα αὐτοῦ. μὴ οὐ καλῶς ( μετρικῶς  
τὸ μὴ οὐ πάσχει συνίζησιν ) = οὐχὶ ἐντίμως, μετ' ἄρνησιν τίθενται καὶ  
τὰ δύο ἀρνητικὰ μόρια. στείχω = βαδίζω, πηγαίνω. ἔρχῃ = ἀπέρ-  
χεσαι. ἄνους = ἀπερίσκεπτος. ὄρθως = εἰλικρινῶς.

Πραγματικαί. οὗτ' εἰ θέλοις ἔτι πράττειν, ἥδέως δρώης  
ἄν... ἡ Ἀντιγόνη ἔξαντλήσασα προηγουμένως ὅλα τὰ ἐπιχειρήματά  
της διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν σύμπραξιν τῆς Ἰσμήνης καὶ μὴ ἐπιτυχοῦσα  
ταύτης, ἀρχεται πλέον αἰσθανομένη ἀντιπάθειαν πρὸς αὐτήν, ὡς ἐπι-  
λήσμονα τῶν καθηκόντων της καὶ δειλήν, καὶ μὴ θέλουσα τὴν συνερ-  
γασίαν της. πλείων χρόνος, ἐκεῖ γὰρ ἀεὶ κείσομαι· οἱ ἀρχαῖοι  
ἐπίστευον εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς καὶ τὴν αἰωνιότητα τῆς μετὰ  
θάνατον ζωῆς ἐν τῷ "Ἄδη. πολλὸν ἔχθιων ἔση σιγῶσσα κτλ. ὅποῖον  
διαφαίνεται πάλιν τὸ ἥθος τῆς Ἀντιγόνης; ὥστε μὴ οὐ καλῶς  
θανεῖν· μετὰ τοὺς λόγους τούτους ἡ μὲν Ἀντιγόνη ἔξερχεται διὰ τῆς  
ἀριστερᾶς παρόδου, ἵνα ἔξελθοῦσα τῆς πόλεως προβῇ εἰς τὴν ταφὴν  
τοῦ νεκροῦ, ἡ δὲ Ἰσμήνη διὰ τῆς δειπέας θύρας εἰσέρχεται εἰς τὰ ἀνά-  
κτορα, καὶ τοιουτοτρόπως κενοῦσται ἡ σκηνή.

Οὕτως ἐν τέλει τοῦ προλόγου αἱ δύο ἀδελφαι ἔχαρωκτηρίσθησαν  
δι' ὀλίγων καὶ ἐδηλώθη ἡ ὅλη δέσις τοῦ δράματος.

## ( ΠΑΡΟΔΟΣ 100 - 161 )

**Λελιλογικαί.** σ τ ρ ο φ ḥ α'. ἀκτίς· συνεκδοχ. ἀντὶ ἀκτῖνες. ἀκτίς ἀελίου = ἀκτινοβόλη ἥλιες. Ἡ κανονικὴ σειρὰ τῶν λέξεων : ἀκτίς ἀελίου, φάσις φανὲν ἐπταπύλῳ Θήβᾳ, τὸ κάλλιστον τῶν προτέρων. ποτὲ = τέλος πάντων, ἐπὶ τέλους. Δι' αὐτοῦ θέλει νὰ δηλώσῃ τὴν μακρὰν ἐναγώνιον προσδοκίαν. φανὲν φάσις ἐφάνθησ· παρήχησις χάριν ἐμφάσεως. ἀμέρας βλέφαρον (περίφρασις) = ἡμέρας ὀφθαλμέ· τὸ βλέφαρον ἐτέθη ἀντὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἤτοι τὸ μέρος ἀντὶ τοῦ ὅλου· τὰ πολλὰ συνώνυμα ἀκτίς ἀελίου, τὸ κάλλιστον φάσις, βλέφαρον ὀφείλονται εἰς τὰ καταπλημμυροῦντα τὴν ψυχὴν τῶν πολιτῶν αἰσθήματα χαρᾶς ἐπὶ τῇ ἀπαλλαγῇ τῆς πόλεως ἀπὸ τῶν ἔχθρῶν. μολοῦσσα (φημ.-βλάσκω) = ἐλθοῦσσα. φώς, φωτὸς (ό) = ἀνήρ. τὸν λεύκασπιν φῶτα=τὸν ἔχοντα λευκὰς ἀσπίδας στρατόν, διότι τὸ φῶς λαμβάνεται περιληπτ. καὶ ἐννοεῖ ὅλον τὸν στρατόν· ἢσαν δὲ αἱ Ἀργολικαὶ ἀσπίδες λευκαὶ καὶ στρογγύλαι. πανσαγία (πᾶν-σάγη = δόπλισμδς) = μὲ πανοπλίαν, πάνοπλον. φυγάδα (κατηγορ. κατὰ πρόληψιν) = ὥστε εἶναι φυγάδα. πρόδρομον· ἐπιρρηματικὸς προσδιορ. τοῦ φυγάδα, σημ. προτροπάδην. κινήσασα· μετχ. χρονική, προσδιορίζουσα χρον. τὸ μολοῦσσα, ἤτοι ἀφοῦ ἐκίνησε (πρότερον), ἀφοῦ ἐτρεψεν εἰς φυγήν. δέξυτέρω χαλινῷ = σὺν δέξυτέρῳ χαλινῷ. Ἀνήκει εἰς τὸ φυγάδα καὶ σημαίνει σὺν ταχυτέρῳ δρόματι, διότι τὴν ἴδιότητα δέξυτέρω ἀπέδωκεν εἰς τὸ μέρος χαλινῷ, ἀντὶ εἰς τὸ ὅλον δρόματι, ἤτο δὲ ταχύτερον, διότι οἱ Ἀργεῖοι διωκόμενοι κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἥλιου ἔφευγον ταχύτερον παρὰ κατὰ τὴν νύκτα. αἴρομαι = παρακινοῦμαι, ἔξαπτομαι. (τὸ) νεῖκος = ἔρις, φιλονικία. ἀμφίβολος = ἀμφίβολος, προκαλῶν ἀμφισβητήσεις, (διότι ὁ Ἔτεοκλῆς καὶ ὁ Πολυνείκης ἐφιλονίκουν, ἀμφισβητοῦντες περὶ τῆς βασιλείας). δέξαται κλάζων = ἐκβάλλων δέξεῖς κρωγμούς. ὑπερέπτα (ὑπερεπόμαι) = ἐπέταξεν ὑπεράνω (τῆς πόλεως μας). αἰετὸς εἰς γᾶν ὡς ὑπερέπτα = ὡς αἰετὸς ὑπερέπτα εἰς γᾶν. στεγανὸς = ἐστεγαχμένος, κεκαλυμμένος. λευκῆς χιόνος ἡ γεν. ἀντὶ ἐπιθέτου χιονώδει (πτέρυγι) = μὲ πτέρυγας χιονελύκους. ἵπποκομος = ὁ κομῶν θριξὶν ἵππου. κόρυς ἵπποκομος = περικεφαλία ἔχουσα λόφον ἐξ οὐρᾶς ἵππου.

ἀντιστρ. α'. στὰς ὑπὲρ μελάθρων = σταθεὶς (λαβὼν θέσιν) ὑπεράνω τῶν οἰκιῶν ἥμῶν. φονώσαισι (ἐκ τοῦ φόνος, φονή) λόγχαις = μὲ λόγχας αἰμοδιψεῖς (προσωποπ.). ἀμφιχάσκω = ἀνοίγω τὸ στόμα

πέριξ, περιτριγυρίζω, μὲ ἀνοικτὸν στόμα ( θέλει νὰ δηλώσῃ διὰ τούτου τὴν μεγάλην μανίαν τῶν Ἀργείων ). ἔβα = ἀπῆλθε ( πρὶν δὴ. ἐκτελέση τὸν σκοπόν του ). ‘Η σειρὰ τῶν λέξεων : στὰς δ’ ὑπὲρ μελάθρων φονώσαις λόγχαις, ἀμφιχανὼν στόμα κύκλῳ ἐπτάπυλον ἔβα· ἡ μετ. στὰς προσδιορίζει χρον. τὴν μετ. ἀμφιχανών. γένυσιν· ἐτέθη δοτ. ὅργαν. ἀντὶ τῆς αἰτιατ. γένυς, οὐ δόνυμαστ. εἶναι γένυς = κυρίως ἡ κάτω σιαγών, ἐν δὲ τῷ πληθυντ. γένυες καὶ συνηρ. γένυς = αἱ σιαγόνες ἡ τὸ στόμα μετὰ τῶν ὁδόντων. πλησθῆναι· ἀδρ. τοῦ πίμπλαμαι = χορτανῶ. στεφάνωμα πύργων = πύργους στεφανώνοντας τὴν πόλιν, τὸ πυργωτὸν περίβολον. πευκάεις “Ηφαιστος = τὸ ἐκ καιομένων πευκίνων δέκδων πῦρ ( μετωνυμία, δπως εἶναι : “Αρης ἀντὶ πόλεμος, Ἀφροδίτη ἀντὶ ἔρως, Ἀμφιτρίτη ἀντὶ θάλασσα κ.λ.π). πρὶν ἐλεῖν = πρὸ τοῦ καταλάβη, περιλάβῃ. τοῖος = διότι τοιοῦτος ( αἰτιολογεῖται τὸ διατὶ ἔφυγον προτροπάδην οἱ Ἀργεῖοι ). ἐτάθη = συντόμως ἔγινεν, ἥγερθη πάταγος “Αρεος = παταγώδης μάχη. δυσχείρωμα = τὸ δυσκόλως χειρόμενον = δυσκόλως νικηθεῖσα ( κερδηθεῖσα ), δύσκολος κατάκτησις εἶναι παράθεσις εἰς τὸ πάταγος “Αρεος. ἀντιπάλῳ δράκοντι· αἴτιον. ποιητ. μεγάλης γλώσσης κόμπους = τὰς μεγαλαυχίας, τὰς μεγάλας κομπορρημούνας. ὑπερεχθαίρω = ὑπερβολικὰ μισῶ. σφᾶς = τοὺς Ἀργείους. πολλῷ ρεύματι = μὲ πολλὴν δρμὴν ( ἐπιτυχῆς μεταφορὰ ἐκ τοῦ χειμάρρου ). προσνίσομαι = προσφέρομαι, ἐπέρχομαι ( ἐναντίον τοῦ τείχους ἡμῶν ). καναχῇ ( ἐκ τοῦ κανάσσω ) = δέξις ἥχος, κλαγγῇ ( ἴδιᾳ μετάλλου ). χρυσοῦ = χρυσῶν ὅπλων· ἡ γεν. εἶναι ὑποκειμενική εἰς τὸ καναχῇ καὶ αἰτιολογεῖ τὸ ὑπεροπλίας = λόγῳ κλαγγῆς τῶν χρυσοποικίλτων ὅπλων. ὑπεροπλία = ὑπερβολικὴ πεποιθησις εἰς τὰ δότλα, ὑπεροψία. παλτὸν πῦρ = ὁ κεραυνὸς ( ὁ παλλόμενος ἄνωθεν ). παλτῷ πυρὶ = διὰ τοῦ ἐκσφενδονισθέντος ὑπ’ αὐτοῦ ( τοῦ Διδες ) κεραυνοῦ· τίνος εἴδους δοτικὴ εἶναι ; ριπτεῖ ( ἴστορ. ἐν. ) = ἔριψε, κατεκρήμνισε τὸ ὑπερεχθαίρει καὶ τὸ ριπτεῖ ἐτέθησαν παρατακτικῶς ἀντὶ νὰ τεθῇ : ὑπερεχθαίρων ( αἴτιολ. μετ. ) ριπτεῖ. βαλβίς· ίδε πραγματ. ἐπ’ ἄκρων βαλβίδων = ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων τοῦ τείχους προσδιορίζει τοπικῶς τὸ δόρμαντα· ἄκραι βαλβίδες κυρίως εἶναι τὰ ἄκρα τοῦ τείχους, εἰς τὰ δόποια διὰ κλίμακος ἀνέβη ὁ Καπανεύς. νίκην = νικητήριον κραυγῆν. ἀλαλάζω = κραυγάζω ἵσχυρῶς· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : ριπτεῖ ( τοῦτον τὸν Καπανέα ) παλτῷ πυρὶ ὁρμῶντα ἤδη ἀλαλάξαι νίκην ἐπ’ ἄκρων βαλβίδων.

νοβιολήθη δὲ ὑπὸ τοῦ Διὸς, διότι ἐκαυχήθη, ὅτι θὰ κατασκάψῃ τὰς Θήβας, εἴτε τὸ ξῆθεν, εἴτε μὴ ὁ Ζεύς. **βαλβίδων**· βαλβίδες καὶ βαλβίδες ητο τὸ μέρος τοῦ σταδίου, ἀπὸ τοῦ ὄποιού ξργίζεν ὁ δρόμος τῶν ἀγωνιζομένων καὶ τὸ ὄποιον εἰς τὸν ἵπποδρομον ἐλέγετο **ἄφεσις** ή **ἀφετηρία**· ἐνίστε ὅμως ἐσήμαινε καὶ τὸ τέρμα, ἐπειδὴ οἱ ἀγωνιζόμενοι δίσυλον ἐπανήρχοντο εἰς τὰς βαλβίδας. Ἐδῶ δὲ σημαίνουν τὰ ἄκρα τοῦ τείχους, τὰς ἐπάλξεις αὐτοῦ. **δεξιόσειρος**· μεταφορ. ἀπὸ τῶν ἐν τοῖς τεθρίπποις ἄρμασι δεξιῶν παρασείρων ἵππων. Παράσειροι δὲ ἵπποι ησαν οἱ βοηθητικοὶ τῶν δύο κυρίων ἵππων ὑπὸ τὸν ζυγὸν τοῦ ἄρματος, τῶν καλουμένων ζυγίων, οἱ λεγόμενοι σειραῖοι ή παρήροοι (παρ' ἡμῖν λέγονται γεντέκια). Ἐπειδὴ ὅμως ὁ δεξιὸς ἵππος ὀφειλε κατὰ τοὺς ἀγῶνας τῶν ἀρματοδρομιῶν, κάμπτων τὴν νύσσαν πρὸς τὰ ἀριστερά, νὰ διατρέχῃ τὸν μεγαλύτερον ἀπὸ τοὺς ὅλους κύκλον, ἔπρεπε νὰ εἶναι γενναῖος καὶ ἴσχυρός. **ἔπτα λοχαγοί**· ἔπτα πύλαι ησαν, ἔπτα οἱ ἡγεμόνες τῶν Ἀργείων καὶ ἔπτα οἱ Θηβαῖοι ἡγεμόνες. **Ζηνὶ τροπαῖω**· ὁ Ζεύς ητο ὁ δοτήρ τῆς νίκης, ὁ τροπαῖος· τρόπαιον δὲ ητο τὸ σύμβολον τῆς τροπῆς τοῦ ἔχθροῦ, ἂν μνημεῖον τῆς νίκης, σηματιζόμενον ὑπὸ τῶν νικητῶν ἐξ ἀσπίδων, περικεφαλαιῶν καὶ ὅλων ὅπλων τῶν ἡτημένων. **Νίκα**· ἐτιμάτο ὡς ἴδια θεά, ἔχουσα πτερὰ καὶ φέρουσα συνήθως στέφανον ή κλάδον νίκης· ὡραιοτάτην παράστασιν αὐτῆς ἔχομεν τὴν νίκην τοῦ Παιωνίου. **πολυαρμάτῳ Θήβᾳ**· ἐλέγετο πολυάρματος, διότι εἶχε πολλὰ καὶ ὥραῖα ἄρματα, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Πίνδαρος τὴν ἀποκαλεῖ φιλάρματον, εὐάρματον, χρυσάρματον κτ.λ., **Βάκχιος** ἀντὶ Βάκχος, γεννηθεὶς ἐν Θήβαις ὑπὸ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Σεμέλης, θυγατρός τοῦ Κάδμου, καὶ διὰ τοῦτο ἰδιαιτέρως λατρευόμενος ἐν αὐταῖς, συνεχόρευε δὲ οὗτος διευθύνων τοὺς χορούς, ὅπως ἐπιστεύετο καὶ παρίστατο διὰ πολλῶν ἔργων τέχνης. **ἄλλ** 'δε γάρ... οἱ ἐν τοῖς τελευταῖοις στίχ. 155—161 ἀπαγγελλόμενοι ὑπὸ τοῦ κορυφαίου τοῦ χοροῦ ἀνάπαιστοι ρύθμίζουσι τὸ βῆμα τοῦ ἔξερχομένου ἐκ τῶν ἀνακτόρων Κρέοντος. **σύγκλητος λέσχη**· ἀναχρονιστικῶς εἶναι ή κατὰ τοὺς ιστορικοὺς χρόνους γινομένη ἔκτακτος συνέλευσις τῆς Ἐπικλησίας, διεκρίνοντο δὲ αἱ ἔκκλησίαι τοῦ Δήμου τῶν Ἀθηναίων εἰς τὰς τακτικάς, γινομένας κατὰ μῆνα καὶ καλουμένας κυρίας, καὶ εἰς τὰς ἔκτακτους, τὰς ὄποιας συνεκρότουν δι' ἐπειγούσας καὶ ἔκτακτους ἀνάγκας, καὶ τὰς ὄποιας ἐκάλουν ἔκτακτους. συμφώνως λοιπὸν πρὸς αὐτὰς λέγει ἐδῶ ὁ Σοφοκλῆς σύγκλητον τὴν συνέλευσιν τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ καὶ διὰ

τοῦτο λέγει κοινῷ κηρύγματι, διότι δημοσίᾳ εἰδοποίησεν, ὅπως δημοσίᾳ ἐκάλεστο καὶ ἡ ἔκτακτος συνέλευσις τοῦ δήμου.

ΠΡΩΤΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ ( 162 - 381 )

α' ) 162 - 222

**Λεξιλογικαί.** ἀσφαλῶς· προσδιορ. τὸ ὥρθωσαν καὶ κάμνει ἀντίθεσιν πρὸς τὸ σάλω. σάλω = μὲ θαλασσοταραχὴν ( μεταφορὰ ἀπὸ τῆς θαλάσσης, παραβαλλομένης τῆς πολιτείας πρὸς σαλεῦον σκάφος ). σείσαντες = συγκλονίσαντες. πομπὸς = ἀπεσταλμένος, κλητήρ. δίχα ἐκ πάντων = ξεχωριστά, κατ' ἔκλογὴν ἀπὸ δόλους. ἔστειλ' ίκέσθαι = μετεπεμψάμην = ἔστειλα καὶ σᾶς προσεκάλεσα. εἰδώς ( αἰτιολ. ). κράτη θρόνων = τὴν βασιλικὴν ἀρχὴν ( δὲ πληθυντ. ἀριθ. πρὸς ἐκδήλωσιν μεγαλοπρεπείας ). ὥρθου = ἐκυβέρνα, ὀδήγει δρθῶς. διώλετο = ἐχάθη. μένοντας ἐμπ. φρονήμασιν = ὅτι παρεμένετε μὲ σταθερὰ φρονήματα ( ὅτι ἐμένετε πιστοί ). Ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : εὗ εἰδὼς τοῦτο μὲν σέβοντας ἀεὶ τὰ κράτη θρόνων Λατοῦ, τοῦτ' αὐθίς, ἦνίκα Οἰδίπους ἀρθου πόλιν, καπὲι διώλετο, μένοντας ἔτι ἐμπ. φρονήμασιν ἀμφὶ τοὺς κείνων ( Λατοῦ καὶ Οἰδίπ. ) παῖδας. πρὸς διπλῆς μοίρας = ἀπὸ κοινῆς μοῖραν ( θανάτου ). παίσαντες καὶ πληγέντες = κτυπήσαντες καὶ κτυπηθέντες, φονεύσαντες καὶ φονευθέντες. σὺν αὐτόχειρι μιάσματι = σὺν μιάσματι αὐτοχειρίας = δι' ίδιοχειρού μιαρᾶς πράξεως. κράτη καὶ θρόνους. σχῆμα ἐν διὰ δυοῖν ( θέλει νὰ δηλώσῃ τὴν ἔξουσίαν ). δὴ = ὡς εἶναι γνωστόν. κατ' ἀγχιστεῖα γένους τῶν διλωλότων ( ἐτέθη οὐδ. ἀγχιστεῖα ἀντὶ θηλ. ἀγχιστεῖαν ) = σύμφωνα μὲ τὴν πλησιεστάτην συγγένειαν πρὸς τοὺς φονευθέντας. ἀμήχανον = ἀδύνατον. παντὸς ἀνδρὸς ( ἐνν. ἀρχοντος. ) ἐκμαθεῖν ( ὑποκ. τινὰ ) = νὰ μάθῃ τις ἀκριβῶς. γνώμην = τὰς ἰδέας. Ἡ ἐπαλληλία τῶν πολλῶν συνωνύμων ψυχήν, φρόνημα, γνώμην, διὰ νὰ δηλωθῇ τὸ δόλον καὶ ἀληθὲς φρόνημα. πρὶν ἄν· ἡ σύνταξις τοῦ πρὸν μεθ' ὑποτακτ. ( φανῆ ) λόγῳ τῆς προηγ. ἀρνητικῆς ἐννοίας ἀμήχανον κ.λ.π. ἀρχαῖς τε καὶ νόμοισιν = ἐν τῇ ἵκανότητι τῆς διοικητικῆς ἔξουσίας καὶ τοῦ νομοθετεῖν ( εἰς τὴν γνώμην τοῦ Βίκιντος τοῦ Πριηγέως « ἀρχὴ ἀνδρα δείκνυσι » προσθέτει ὁ Σοφοκλῆς καὶ τὴν νομοθετικὴν ἵκανότητα τοῦ ἀρχοντος ). ἐντριβῆς φανῆ = δοκιμασθῆ. ἐμοὶ γάρ... Ὁ Κρέων ἀρχε-

ται ἀναπτύσσων τὸ βασιλικὸν πρόγραμμά του. ὅστις μὴ ἀπτεται (ἀναφ. ὑποθ. πρότ.) = ἐάν τις δὲν ἐπιλαμβάνηται. ἔγκλήσας. ἔχει = ἔχει κλεισμένην (ἐκ φόβου), δὲν ομιλεῖ μετὰ παρρησίας. δοκεῖ. ἐξ αὐτοῦ ἡ ἐν ἀρχῇ δοτ. προσωπ. ἔμοι. Εἰς τὸ δέ τοῦτο ἀνήκει τὸ νῦν, ἐνῷ εἰς τὸ πάλαι θὰ ἐννοηθῇ δι παρατατ. ἐδόκει, δῆλ. πάλαι τε ἐδόκει καὶ νῦν δοκεῖ. μεῖζον<sup>9</sup> (α) = ἀνώτερον, πολυτιμάτερον φίλον (χρησιμ. ὡς ἐπιθ. διορ. τοῦ φίλον). ἀντὶ τῆς αὐτοῦ πάτρας· β' ὅρος τῆς συγκρίσεως = ἡ τὴν αὐτοῦ πάτραν. οὐδαμοῦ λέγω (ἐνν. εἶναι) = οὐδόλως τὸν ὑπολογίζω, οὐδόλως τὸν ἐκτιμῶ, ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: καὶ ὅστις ἀντὶ τῆς αὐτοῦ πάτρας φίλον νομίζει μεῖζον<sup>9</sup> (α), τοῦτον οὐδαμοῦ λέγω. Τὰ κατωτέρω: ἵστω Ζεύς... μέχρι τοῦ στίχ. 187 εἶναι διὰ μέσου καὶ περιγράφουν τὸν ἐπίσημον δρόκον, διν κάμνει δι Κρέων εἰς τὸν Δία. ἵστω (οἰδά) = ἀς εἶναι μάρτυς. οὗτ' ἀν σιωπήσαιμι, εἶναι ἀπόδοσις τῆς ὑποθετ. μετ. δρῶν = εἰ δρόφην. ἀτη (ἡ) = ὅλεθρος, καταστροφή. τοῦτο = τὸ ἐξῆς. γιγνώσκω = ἔχω πρὸ διφθαλμῶν. ἥδε, ἡ πόλις. πλέοντες (ὑποθ.) μεταφορὰ ἀπὸ τῶν πλοίων. ποιούμεθα = ἀποκτῶμεν. δρθῆς = εὐτυχούσης, οὔσης σώκης. τοιοῖσδε νόμοισι = ἐπὶ τῇ βάσει τοιούτων προγραμματικῶν δρχῶν. αὔξω = μεγαλύνω, μεγαλυτέρων καὶ ἐνδιξοτέρων καθιστῶ. ἀδελφὸς τῶνδε = σύμφωνα μὲ τὰς ἀρχάς μου αὐτάς. πάντ' ἀριστεύσας δορὶ = καθ' ὅλα ἄριστος δειχθεὶς ἐν τῇ μάχῃ. τὰ πάντ' ἐφαγγίσαι (ἐξαρτ. ἐκ τοῦ κηρύξας ἔχω) = νὰ προσφέρωμεν πάσας τὰς νενομισμένας τιμὰς (δῆλ. σπονδάς, κτερίσματα κτλ.). ὅσα ἔρχεται κάτω = δσα κατέρχονται κάτω ὑπὸ τὴν γῆν. Πολυνείκη λέγω. παράθεσις τοῦ ξύναιμον. ἐγγενεῖς = ἐγχωρίους. φυγάδες κατελθών = ἐπανελθόντι ἐκ τῆς φυγῆς. πρῆσαι (πρήθω) = νὰ κατακαύσῃ. κατ' ἄκρας (κυρίως ἀπὸ κορυφῆς ἔως κάτω) = καθ' ὅλοκληράν. κοινοῦ πάσασθαι (πατέομαι) = νὰ γευθῇ ἀδελφικοῦ ἡ συγγενικοῦ αἴματος. τοὺς δὲ ἐνν. πολίτας. κτερίζω = προσφέρω κτέρεια ἡ κτερίσματα, κηδεύω μὲ πᾶσαν τιμὴν ἀνήκουσαν εἰς τοὺς νεκρούς. πρὸς οἰωνῶν· ποιητ. αἴτιον. ἐδεστὸν = ἐδεσθὲν = κατασπαραχθέν. αἰκίζω καὶ αἰκίζομαι = μεταχειρίζομαι, κακῶς, κακοποιῶ. φρόνημα = θέλησις ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: ἔτι δ' ἄθαπτον καὶ ίδειν δέμας (Πολυνείκους) ἐδεστὸν καὶ αἰκισθὲν πρὸς οἰωνῶν καὶ κυνῶν. κούποτο<sup>10</sup> ἔκ γ' ἐμοῦ τιμὴν προέξουσ' οἱ κακοὶ τῶν ἐνδίκων = καὶ οὐδέποτε ἀπὸ ἐμὲ τούλάχιστον θὰ τύχωσι μαγαλυτέρας τιμῆς οἱ κακοὶ ἀπὸ τοὺς δικαίους (δὲν πρόκειται

βεβαίως ἐνταῦθα περὶ ἀποδόσεως μεγαλυτέρας τιμῆς εἰς τὸν Πολυνεί-  
κη, ἀλλὰ περὶ ἵσης, ἀλλ' ὁ Κρέων ἐννοεῖ διὰ τούτων, ὅτι δὲν δοθῇ  
ἵση τιμή, τότε οἱ ἀγριθοὶ τιμῶνται ἔξ ἵσου, ἐνῷ αὐτοὶ δικαιοῦνται  
μεγαλυτέρας τιμῆς, ὄμοιώς οἱ κακοὶ τιμῶνται ἔξ ἵσου, ἐνῷ οὐδεμιᾶς  
δικαιοῦνται τιμῆς). Θανὼν καὶ ζῶν· πρωθύστερον. τὸν δύσονουν  
καὶ εὔμενη· προσδιορ. ἀναφορᾶς. δύσονους = δυσμενής, ἔχθρός. που  
= ὡς νομίζω. ἔνεστί σοι = εἶναι δικάιωμά σου. νόμῳ χρῆσθαι =  
νομοθετεῖν· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: σοὶ γέ που ἔνεστι παντὶ νόμῳ χρῆ-  
σαι καὶ περὶ τῶν θυνόντων καὶ περὶ ἡμῶν, δόποις ζῶμεν. ὡς ἀν σκο-  
ποὶ ἦτε (εἶναι πλαγ. ἐρωτ. πρότασις ἔξαρτη. ἐκ τοῦ ὁρᾶτε ἡ σκοπεῖ-  
τε) τῶν εἰρημένων = προσέξατε, πῶς θὰ φυλάξετε τὰ διατεταγμένα  
ὑπ' ἐμοῦ. υἱὸς = λοιπόν. βαστάζειν (μεταφ. ἀπὸ τοῦ φορτίου) = νὰ  
ἀναλάβῃ τὸ βάρος τῆς φυλάξεως. προτίθημι = ἀναθέτω. ἐπίσκοπος  
= σκοπός, φρουρός. ἐπεντέλλω = πρὸς τούτοις διατάσσω· ἡ κανο-  
νικὴ διατύπωσις τῆς φράσεως θὰ ἥτο: τί δῆτ' ἔστι τοῦτο τὸ ἄλλο,  
ἢ ἐπεντέλλοις ἔτι ἄν; ἀλλὰ τί λοιπὸν εἶναι τοῦτο τὸ ἄλλο, τὸ δόποιον  
προσέτι ζήθελες διατάξεις εἰς ἔμενον νὰ ἔκτελέσω; ἡ δύναται τὸ ἄλλο νὰ  
ἔχειη φθῆ ὡς ἐπιρρηματικὸν ακτηγορούμενον τοῦ τοῦτο καὶ νὰ ἔξη-  
γγηθῇ ἐπὶ πλέον, δηλ. τί ἄλλο ἐπὶ πλέον ζήθελες διατάξεις; ἐπιχωρῶ =  
ἐπιτρέπω. τὸ μὴ ἐπιχωρεῖν ἀντ. τοῦ ἐπεντέλλω. ἀπιστῶ = ἀπει-  
θαρχῶ. τάδε = τὰ κεκηρυγμένα, τὰ διατεταγμένα. δις ἐρᾶ... ἀναφορ.  
συμπερ. πρότ. = ὡστε οὕτος νὰ ἐπιθυμῇ. καὶ μὴν = καὶ ἀληθῶς.  
μισθὸς (εἰρων.). ὑπ' ἐλπίδων (ἀναγκ. αἴτιον). τὸ κέρδος = ἡ  
ἐλπὶς τοῦ κέρδους. διώλεσεν γνωμ. ἀρ. = συνήθως καταστρέψει.

**Πραγματικαί.** ἀνδρες· ἔξελθῶν μετὰ πολλῆς μεγαλοπρεπείας  
διὰ τῆς μέσης (βασικῆς) πλήτης τοῦ ἀνακτόρου ὁ Κρέων καὶ κρατῶν  
σκῆπτρον προχωρεῖ ἐν συνοδείᾳ τῶν δυουφόρων του μὲ δύθιμὸν σύμφω-  
νον πρὸς τοὺς ἀναπτυστικοὺς στίχους 155—156 τοῦ κορυφαίου τοῦ Χοροῦ.  
Λαβῶν δὲ ἀκολούθως θέσιν εἰς τὸ προσκήνιον, προσφωνεῖ μετά τινος  
ὑπεφροσύνης τοὺς γέροντας, τοὺς ἀποτελοῦντας τὸν χορόν, ἀπλῶς  
καὶ συντόμως διὰ τοῦ «Ἀνδρες», ἀνακοινοῦ τὰς ἀργὰς τοῦ προγράμμα-  
τος του καὶ ἔξαγγέλλει τὸ προκηρυχθὲν διάταγμα αὗτοῦ περὶ τῶν  
ἀδελφῶν Ἐπεοκλέους καὶ Πολυνείκους. ὅτι ἥδις ἔστιν ἡ σφέζουσα  
κλπ. Τὴν ὥραίν ταύτην ἰδέαν τοῦ Κρέοντος, ὅτι ἐφ' ἕσον τὸ σκάφος  
τῆς πολιτείας πλέει καλῶς, ἀποκτῶμεν καὶ τοὺς φίλους, ἢτοι ἐγ γιο-

μεν πατρίδα, ἔχομεν καὶ φίλους, ἀν δὲν ἔχωμεν πατρίδα, οὐδὲν ἔχομεν, ἔξέφρασε δι' ἀλλων λόγων καὶ ὁ Περικλῆς (Θουκ. II 60) «ἔγω γάρ ήγοῦμαι πόλιν πλείω ξύμπασαν δρθουμένην ὀφελεῖν τοὺς ίδιώτας, η̄ καθ' ἔκαστον τῶν πολιτῶν εὐπραγοῦσαν, ἀθρόαν δὲ σφυλλομένην...» . ἂν ἔρχεται τοῖς κάτω νεκροῖς· παρ' ἀρχαίοις ἐπεκράτει ἡ ἀντίληψίς, ὅτι αἱ ἐπιτύβαιμοι χοαὶ εἰσέδυον ὑπὸ τὴν γῆν καὶ ἔφθανον μέχρι τῶν νεκρῶν. τοὺς ἔγγενεῖς = τοὺς λατρευομένους καὶ τιμωμένους ἐν τινὶ τόπῳ, λέγεται δὲ πρῆσαι, ὑπερβολικῶς διὰ τοὺς θεούς, διότι θὰ ἔκαιοντο μόνον τὰ ιερά των καὶ οὐχὶ καὶ οἱ θεοί. "Αξιον ἐν τέλει παρατηρήσεως ἐπὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Κρέοντος λεχθέντων εἶναι, ὅτι κατὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους ὁ λαὸς καλούμενος ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἤκουε τὰς γνώμας αὐτοῦ, χωρὶς νὰ φέρῃ ἀντιρρήσεις, ἀλλὰ μόνον συμβουλευτικὰς γνώμας διατυπῶν.

β') 223.—277

**Λεξιλογικαὶ.** ὅπως = ὅτι. ὑπὸ τάχους = ἔνεκκα ταχύτητος. δύσπνους = δυσκόλως ἀναπνέων, ἀσθμακίνων. ικάνω (σημ. παρακ). = ἔχω ἔλθει. κοῦφον ἔξάρας πόδα (τὸ κοῦφον προληπτ. κατηγορ., ἡ δὲ μετοχ. αἰτιολ.) = μετεωρίσας τὸν πόδα (συνεκδ. ἀντὶ πληγήν.), ὥστε νὰ εἰναι ἐλάφρος, βαδίσας πολὺ ταχέως. φροντίδων· γεν. ὑποκειμ. εἰς τὰς ἐπιστάσεις, ὅπερ σημαίνει σταθμούς. πολλὰς γάρ ἔσχον φροντίδων ἐπιστάσεις = διότι αἱ διάφοροι σκέψεις μὲ ἡγάρκασαν νὰ κάμω πολλούς σταθμούς. κυκλῶν ἐμαυτὸν ὄδοις εἰς ἀναστροφὴν = κάμνων πολλὰς στροφὰς εἰς τὰ διάφορα σημεῖα τῆς ὄδοις μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐπιστρέψω (τοῦτο λέγεται περὶ τῶν ἀναποφασίστων). αὐδάω -ῶ = λέγω. ηὔδα μυθουμένη, πλεονασμός. οἱ = ἐκεῖ ὅπου. δίδωμι δίκην (παθ. τοῦ λαμβάνων δίκην) = σημωροῦμαι. μολὼν (βλώσκω) ὑποθετ. μετ. τλήμων = ἀθλιος. τάδε = τὸ περὶ οὓς ὁ λόγος ζήτημα. οὐκ ἀλγυνῆς; (δὲν θὰ λυπηθῆς) = δὲν θὰ τιμωρηθῆς; ἐλίσσω = ἀνελίσσω εἰς τὸν νοῦν μου. ἀνύτω καὶ ἀνύω = διανύω, διατρέχω. σχολῆ βραδὺς = βραδέως καὶ μετὰ δυσκολίας. βραχεῖα μακρά· δεξύμωρον σχῆμα. ἐνίκησεν = ἐπεκράτησεν, ὑπερίσχυσεν ἡ γνώμη, ὑποκ. αὐτοῦ τὸ δεῦρο μολεῖν. κεὶ τὸ μηδὲν ἔξερῶ = καὶ ἀν θὰ εἴπω ἐν μηδενικόν, καὶ ἀν θὰ σου ἀνακοινώσω ἐν τίποτε. δράττομαί τινος = πιάνομαι ἡ κρατοῦμαι ἀπό τι. τὸ μὴ παθεῖν ἀν ἀλλο πλὴν τὸ μόρσιμον = ὅτι δὲν

θέλω πάθει ἄλλο τι ἢ τὸ πεπρωμένον. ἀνθ' οὗ· ἀναγκη. αἰτιον. ἀθυ-  
μία = ἐναγώνιος λύπη. τάμαυτοῦ = τὰ ἀφορῶντα εἰς ἐμέ. γάρ ( δια-  
σαρ. ). δῖστις ἦν ὁ δρῶν ( ὁ δράστης )· πλαγ. ἐρωτ πρότ. οὐδὲ ἂν δι-  
καιώσ... = καὶ ἐπομένως δέν... στοχάζομαι = σκοπεύω. εὖ γε στο-  
χάζῃ = ἀληθῶς καὶ ἀποβλέπεις πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ σου. ἀπο-  
φάργυνσαι αὐκλωτὸ τὸ πρᾶγμα = προφυλάσσεσσι ὀλόγυρα πρὸς ἀπο-  
φυγὴν τῆς εὐθύνης τοῦ πράγματος. ὡς σημανῶν νέον τι = ὅτι πρό-  
κειται ν' ἀνακοινώσῃς σοβαρόν τι. γάρ. αἰτιολογ. τὰ ἐννοούμενα ἐκ  
τῶν προηγουμένων, εὖ στοχάζῃ καποφράγυνσαι τὸ πρᾶγμα... τὰ  
δεινὰ = τὰ φοβερά ( ἔννοεῖ τὴν τιμωρίαν τοῦ θανάτου ). προστίθησ'  
δίκον πολὺν = ἐμβάλλουν μεγάλην δειλίαν. οὕκουν ἔρεις ποτε ;  
= δὲν θὰ εἴπῃς τέλος πάντων ; ἡ ἐρώτησις μετὰ τῆς ἀρνήσεως ἴσοδυ-  
ναμεῖ μὲντον κατάρασιν : εἰπὲ τέλος πάντων ὄμοίως καὶ τὸ εἴτ'  
ἀπαλλαχθεῖς ἀπει ( περίφρασις ) = καὶ ἔπειτα κρημνίσου νὰ φύγῃς.  
καὶ δὴ = καὶ ίδού λοιπόν. βαίνω = ἀπέρχομαι. καπὲν χρωτὶ = ( χρωτ-  
τὸς ) = καὶ ἐπὶ τοῦ σώματος. δίψιος = ξηρὸς. παλύνω = ἐπιπάσσω,  
πασπαλίζω. ἐφαγιστεύω καὶ ἐφαγνίζω = κάμνω νεκρικὴν τελετήν.  
ἢ χρὴ = τὰ νενομισμένα, τὰ ἐπιβεβλημένα. τις ἀνδρῶν· τραγικὴ εἰρω-  
νεία· οὐδόλως φαντάζεται δὲ Κρέων, διτε εἰναι δυνατὸν νὰ εἶναι γυνὴ  
ὁ δράστης. ( ἡ ) γενῆς, γενῆδος = ἀξίην. δίκελλα = σκαπάνη ἔχουσα  
δύο δόδόντας ( μάκελλα δὲ εἶναι ἡ ἔχουσα ἔνα ). πλῆγμα = κτύπημα, ἐκ τού-  
του ἡ γεν. θυποκ. γενῆδος. ἐκβολὴ = ἐκβεβλημένον χῶμα ( ὑπὸ τῆς δι-  
κέλλης ). στύφλος = σκληρός. ἀρρώξ = ( ἀ-ρήγυνμι ) = ἀσχιστος, μὴ  
ἐσκαμψένη. ἐπαμακεύεύω ( ἀντὶ ἐφαμακεύεύω ). τροχοῖσι = χαράσσω διὰ  
τροχῶν ἀμάξης. ἄσημος = ἀγνωστος· κατ' ἄλλην ἐριμην. : δὲν ἀφῆκεν  
ἴχγη, σημεῖόν τι. δπως· χρον. = μόλις ( τὸ παρ' ἡμῖν καθώς ). ἥμερο-  
σικόποιος = σκοπὸς τῆς ἡμέρας. δυσχερέες = δυσερμήνευτον. ὁ μέν· ἐν.  
νεκρός. τυμβήρης = τεθαμμένος, τυμβόχωστος. ὡς φεύγοντος ( ἐν.  
τοῦ ἐργάτου, τοῦ δράστου ) = ὡς ἐὰν ἤθελες ν' ἀποφύγῃ. ἄγος = τὸ μία-  
σμα, τὸ ἔγκλημα τῆς ἀσεβείας. ( ὁ ) θήρ-θηρὸς = ἄγριον θηρίον ( σαρκο-  
βόρον ). σπάω-ῶ = σπαράσσω ( ἐὰν τὸ θηρίον ἡ κύων, θὰ ἐφαίνοντο  
πάντως ἴχγη τῶν ποδῶν του ἐπὶ τοῦ κάρματος ἡ ἴχνη δόδόντων καὶ  
ὄνυγων ἐπὶ τοῦ πτώματος ). ῥιθέω-ῶ = κάμνω ρόθον, βοήν ( λέγεται  
ἐπὶ κυμάτων ἡ καπνηλασία ), θορυβῶ. λόγοι ἐρρόθουν κακοὶ = ἀ-  
τηλλάσσοντο νιβριστικαί, δργίλοι λόγοι. φύλαξ ἐλέγχων· σχῆμα ἀν-  
κόλουθον, ἀντὶ γεν. ἀπολ. μετοχῆς. καὶ ἐγίγνετο πληγὴ τελευτῶσα

(ένικ. ἀντὶ πληθ.). = καὶ ἡ ὑπόθεσις θὰ κατέληγεν εἰς ἀμοιβαῖα κτυπήματα· εἶναι ἀπόδοσις τῆς ἐκ τοῦ κατωτέρω λέγει ἐννουμένης ὑποθ. εἰ μὴ τις ἔλεγεν, ἡτις δὲν ἐτέθη, ἐπειδὴ παρενεβλήθησαν ὅλαι προτάσεις. εἰς γάρ τις ἦν ἕκαστος οὐξειργασμένος = διότι εἰς ἕκαστος ἐξ ἡμῶν, οἰοσδήποτε (τό: τις) καὶ ἀν ἡτο, κατὰ τὴν γνώμην τῶν ὅλων ὁ διαπράξας τὸ ἔργον. καὶ οὐδεὶς ἐναργῆς = καὶ οὐδεὶς ἐφανερώνετο ὡς ἀληθινὸς δράστης. ἀλλ' ἔφευγε μὴ εἰδέναι = ἀλλ' ἥρνεῖτο, ὅτι ἐγνώριζε (πλεον. ὁ μὴ). μύδρος = σίδηρος πεπυρακτωμένος. πῦρ διέρπειν = καὶ νὰ διερχώμεθα διὰ μέσου τοῦ πυρός. δρκωμοτῶ θεοὺς = ἐπικαλοῦμαι μεθ' ὄρκου τοὺς θεούς. τὸ μῆτε δρᾶσαι μῆτε τῷ ξυνειδέναι = ὅτι οὔτε ἐπράξαμεν τὸ ἔργον οὔτε ὅτι ἔχομεν γνῶσιν περὶ τινος (ὅτι κτ.λ.). βουλεύσαντι· ἐνν. καὶ πρὸ αὐτοῦ τὸ μῆτε = μῆτε ὅτι τὸ διενόθη (αἱ μετοχαὶ κατηγορ.). ὅτε (αἵτιολ.). οὐδὲν ἦν ἡμῖν πλέον ἔρευνωσιν = οὐδὲν κέρδος (οὐδεμίαν ὀφέλειαν) εἴχομεν, ἀν καὶ ἐκάμινομεν πρὸς τοῦτο ἔρευνας. πέδον = τὸ ἔδαφος. νεύω = κλίνω κάτω. καλῶς πράττω = εὖ πράττω = εύτυχῶ, σφίζομαι. ὅπως πράξαιμεν· πλαχ. ἔρωτ., ἔξαρτ. ἐκ ρήμ. γνώσεως σημαντ. (ἐγιγνώσκομεν), ὅπερ κατὰ ζεῦγμα ἐννοεῖται ἐκ τοῦ εἴχομεν (= ἡδυνάμεθα). μῆθος = λόγος. ἀνοιστέον (ἀναφέρω). τούργον = τὴν ταφὴν τοῦ Πολυνείκους. καὶ ταῦτ' ἐνίκα = καὶ ὑπερίσχυεν ἡ γνώμη αὕτη. ὁ πάλος (ἐκ τοῦ πάλλω) = ὁ κλῆρος. καθαιρεῖ = κατεδίκασε. τάγαθὸν (εἰρων.). οὐχ ἐκοῦσιν (ἐνν. ὑμῖν, πληθ. ἀντὶ ἐνικοῦ) = χωρὶς νὰ μὲ θέλετε.

**Πραγματικαί.** ἄναξ... ὁ φύλαξ εἰσῆλθεν διὰ τῆς ἀριστερᾶς παρόδου ἀσθμακίνων καὶ πνευστιῶν· ἡθογραφεῖται λαμπρὰ ὡς ἀνθρωπος τοῦ λαοῦ, προσπαθῶν διὰ γνωμολογιῶν καὶ μακρολογιῶν νὰ σώσῃ πρωτίστως ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς ἐπαπειλουμένης μεγάλης τιμωρίας. 'Ο ποιητὴς σκοπεῖ διὰ τοῦ ταπεινοῦ τούτου τύπου νὰ ἔξαρῃ τὸ ἰδιαικὸν ὑψός τῆς Ἀντιγόνης. τὸ μόρσιμον· οἱ ἀνθρωποι τοῦ λαοῦ ἀποδίδουν ἴδιαιτέρων σημασίαν εἰς τὸ πεπρωμένον, τὸ ὄποιον κατ' αὐτοὺς διέπει τὰ ἀνθρώπινα. παλύνας διψίαν κόνιν κάφαγιστεύσας· δηλ. ἀπλῶς ἐπαπάλισε διὰ τὸ πτῶμα τοῦ νεκροῦ, τοῦτο δὲ κατὰ τοὺς ἀρχαίους ἐν ἀνάγκῃ ἀνεπλήρωντε τὴν κανονικὴν ταφὴν· διὰ τοῦ ἐφαγιστεύσας δὲ ἐννοεῖ τὰς νεονομισμένας νεκρικὰς τρισπόνδους χοάς. ὁ πρωτος ἡμεροσκόπος· οἱ φύλακες εῖχον ἀναλάβει τὴν φρούρησιν τοῦ νε-

χροῦ καθ' ὥρισμένα χρονικὰ διαστήματα τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός. Ὁ πρῶτος δὲ ἦτο ἔκεινος, ὁ ὄποιος ἀνέλαβε λίαν πρώτην φρούρησιν, διότι ταύτην τὴν ἡμέραν τὸ πρῶτον ἀνέλαβον τὴν ὑπηρεσίαν οἱ φύλακες· ἐκ τούτου συμπεραίνομεν, δτι ἡ Ἀντιγόνη λίαν πρώτη ἐλθοῦσα ἔθαψε τὸν νεκρόν, οἱ δὲ φύλακες ἢ λόγῳ τοῦ σκότους δὲν ἀντελήθησαν αὐτὴν θάπτουσαν ἢ ἡλθον ἐκεῖ μετὰ τὸ γενόμενον. ἄγος φεύγοντος· ὑπῆρχεν ἔθος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις νὰ θεωρῆται ἀσεβῆς ἔκεινος, δστις εὔρισκεν ἀταφὸν πτῶμα καὶ δὲν ἔριπτε τούλαχιστον κόνιν ἐπ' αὐτοῦ· ( διὰ τῆς φράσεως ταύτης τοῦ φύλακος ἐπιφρίπτεται λεληθότως μορφὴ κατὰ τοῦ Κρέοντος, διατάξοντος νὰ μὴ ταφῇ τὸ πτῶμα ). Ἡμεν δ' ἔτοιμοι καὶ μύδρους· ταῦτα ἤσαν εἶδος θεοκρισιῶν ἢ θεοδικιῶν, κι ὄποιαι ὑφίσταντο ἐν τῇ πραγματικότητι καὶ εἰς παλαιοτέρας τῆς τοῦ Σοφοκλέους ἐπογάς. Κατὰ ταύτας ἐν περιπτώσει ἀμφιβολίας περὶ τῆς ἐνοχῆς τινος δ θεωρούμενος ἔνοχος ἐκράτει εἰς τὰς χεῖρας τεμάχια πεπυρακτωμένου σιδήρου ἢ διήρχετο δι' ἀνημμένων ἀνθράκων κλπ., ἔπρεπε δὲ νὰ ἔξελθῃ σῶος καὶ ὀβλαβῆς, ἐὰν ἦτο ἀθῆος. ὁριωμοτεῖν· οἱ ἀρχαῖοι τύσον εἰς τὰς εὐχάρας, δσον καὶ εἰς τοὺς ὄρκους των ἐπεκαλοῦντο τοὺς θεούς. κάμε τὸν συσδαίμονα πάλος καθαιρεῖ· ἡ κλήρωσις παρ' ἀρχαίοις ἐγίνετο ὡς ἔξῆς: ἔθετον τοὺς κλήρους ἐντὸς κυνῆς ( δερματίνου καλύμματος τῆς κεφαλῆς ) ἢ ἀγγείου καὶ ἔπαλλον αὐτούς, μέχρις ὅτου ἔξεπήδα εἰς κλῆρος, δ ὄποιος ἀνῆκεν εἰς τὸν λαθόντα.

γ') 278 - 331

**Λεξιλογικαί.** Θεήλατον = ὑπὸ τοῦ θεοῦ προκυθέν, πεμφθέν. μὴ τι· πλαγ. ἐρωτ. πρότ. ἐκ τοῦ βουλεύει. ἔγύνοια = διαλογισμός. πάλαι, ἀφ' ἡς στιγμῆς ἤκουσεν ἀπὸ τὸν φύλακα τὰ τῆς ταφῆς. πρὶν καὶ μεστῶσαι με ὄργης = πρὸ τοῦ καὶ νὰ μὲ πληρώσῃς θυμοῦ ( τὸ κοινῶς λεγόμ. πρὶν καὶ νὰ μὲ παραφουσκώσῃς ) Διὰ τοῦ κάμε ποιεῖται συμμετρικὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἐμοὶ τι τοῦ χοροῦ. ἀνους τε καὶ γέρων ἄμα, ἀντὶ νὰ εἴπῃ: ἀνους καίπερ γέρων ὃν = ἀπερίσκεπτος, ἀν καὶ εῖσαι γέρων ( ἐπειδὴ τὸ γῆρας καὶ ἡ ἀπερισκεψία εἶναι ἀσυμβίβαστα ). ὑπερτιμῶ ( ἡ μετοχ. αἰτιολ. ) = ἔξαιρετικὰ τιμῶ. κρύπτω = θάπτω. ἀμφικίων = περίστυλος. πυρόω-ῶ = καίω. διασκεδάνυμι = καταλύω ( συάπτεται πρὸς τοὺς νόμους ), ἔξ κύτοῦ δὲ κατὸς ζεῦγμα θὰ ἐννοήσ., καταπατήσων τὴν γῆν· ἡ σειρὰ τῶν

λέξεων τῆς ἑπομ. προτ. : ἡ εἰσορᾶς θεούς τιμῶντας τοὺς κακούς ; ταῦτα = τὰ κηρύγματά μου ταῦτα (ἀντικ. τοῦ φέροντες). καὶ πάλαι· ἐνν. οὐ νῦν πρῶτον, ὀλλὰ καὶ πάλαι. μόλις φέρω = μετὰ δυσκολίας ἀνέχομαι. ριθῶ τινι = ψιθυρίζων ἀποδίδω ὕβρεις κατά τινος. λόφος = τράχηλος. λόφον ὑπὸ ζυγῷ (μεταφορὰ ἐκ τῶν ὑποζυγίων). διὰ τούτου είκονίζεται τὸ αὐταρχικὸν τοῦ Κρέοντος. δικαίως = ὅπως ἐπέβαλλε τὸ δίκαιον. ὡς στέργειν ἔμε = ὥστε νὰ δεικνύωσι τὸν δρειλόμενον εἰς ἔμε σεβασμόν. ἐκ τῶνδε = ὑπὸ τούτων. τούτους (τοὺς φύλακας, δεικνύει τὸν παρόντα). ἔξεπίσταμαι καλῶς· (πλεονασμ.). ἡ πρόθ. ἐκ καὶ τὸ καλῶς, διὰ νὰ δείξῃ τὴν ἀπόλυτον πεποιθησίν του. παράγομαι = παρασύρομαι. παρηγμένους· ἡ κατ- γορ. μετ., ὅτε τὸ εἰργάσθαι ἔξαρτ. ἐξ αὐτῆς, ὡς ἀπαρέμφ. ὀκολοθίας, ἡ αἰτιολ., ὅτε τὸ εἰργάσθαι ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἐπίσταμαι. τάδε = τὴν ταφήν. νόμισμα = τὸ νομιζόμενον καὶ χρησιμοποιούμενον ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. κακὸν νόμισμα = κακὸν κατασκεύασμα, θέσπισμα· (δὲν κατακρίνει τὴν χρῆσιν τοῦ νομίσματος, ἀλλὰ τὴν κακὴν χρῆσιν αὐτοῦ). τοῦτο τὸ νόμισμα, ἀντί: οὗτος ὁ ἄργυρος. ἔξανίστημι = ἀναστατώνων ἐκβάλλω (ἐκ τῶν δόμων). ἐκδιδάσκω = διδάσκω καλῶς, καθοδηγῶ. παραλλάσσω = μεταστρέφω. ἵστασθαι = ὥστε νὰ προσχωροῦν, νὰ λαμβάνουν κατεύθυνσιν. πανουργίας ἔχειν = νὰ ἀσχολοῦνται εἰς ἔργα πονηρά. ἔδειξεν· γνωμ. ἀόρ. δυσσέβεια παντὸς ἔργου = πᾶν ἔργον ἀσεβές. μισθαρνέω (μισθὸν ἄρνυμαι) = λαμβάνω μισθόν, δωροδοκοῦμαι. ἀνύω ἡ ἀνύτω = ἐκτελῶ, πράττω. ἥνυσαν-ἔξεπραξαν (γνωμ. ἀόριστοι). τὸ β' ῥῆμ. = συνήθως κατορθώνουν. ἵσχω σέβας (παθητ. τοῦ σέβω καὶ σέβομαι) = τυγχάνω σεβασμοῦ. ὄρκιος = μεθ' ὄρκου. αὐτόχειρ = αὐτουργός. ἐκφαίνω = παρουσιάζω. μόνος "Αἰδης = μόνη ἡ τιμωρία τοῦ θανάτου, μόνος ὁ ἀπλοῦς θάνατος. 'Ἡ πλοκὴ τοῦ λόγου θὰ ἥτο ὅμαλωτέρα, ἐὰν ἐξέφρετο ὥδε: οὐχ ὑμῖν "Αἰδης μοῦνος ὀρκέσσει, ἀλλὰ πρότερον ζῶντες κρεμασθήσεσθε, μέχρις ἂν τήνδε δηλώσῃς ὕβριν. τὴν ὕβριν = τὴν πρᾶξιν τῆς θρασείας ταύτης ἀσεβείας καὶ τὸν δράστην αὐτῆς. δθεν οἰστέον (ῥήμ. φέρω) τὸ κέρδος (πλαγ. ἔρωτ. πρότ.) = πόθεν πρέπει νὰ λαμβάνετε τὸ κέρδος, τὸ λοιπὸν (ἐπιρρ.) = εἰς τὸ ἔξῆς. ἐξ ἀπαντος = ἐκ παντὸς ἐν γένει πράγματος. ἐκ τῶν αἰσχρῶν λημμάτων (ἀναγκ. αἴτ. ) ἐκ τῶν αἰσχρῶν κερδῶν. ἀτῶμαι = δυστυχῶ. Αἱ μετ. κατηγορημ. δώσεις = θὰ ἐπιτρέψῃς. οὕτως = ἔτσι, ἀναπολόγητος.

καὶ νῦν ὡς ἀνιαρῶς λέγεις; = ὡς καὶ νῦν...= ὅτι καὶ τώρα διμιεῖς ( ὅπως καὶ πρωτύτερα ) μὲν δυσαρέσκειάν μου, ὅτι καὶ τώρα οἱ λόγοι σου μοῦ εἶναι δυσάρεστοι ; δάκνω = δαγκώνω, ἐδῶ λύπω. ἐν τοῖσιν ὡσὶν ἢ πί... προσδ. ἀναφορᾶς. τί δαλ = ἀλλὰ πῶς. ῥυθμίζω = κανονίζω, σταθμίζω. τὴν ἐμὴν λύπην ὅπου· πρόληψις, ἀντὶ τοῦ ἐστὶν ἡ ἐμὴ λύπη = ποῦ ἔχει τὴν ἔδραν της... σὲ τὰς φρένας· σχ. καθ' ὅλον καὶ μέρος. λάλημα = φλύαρος. ἐκπεφυκὸς ( ἀγτὶ - κώς πρὸς τὸ ὑποκείμενον σὺ ) = ὅτι εἶσαι ἐκ φύσεως φλύαρος: ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: οἵμ' ὡς δῆλον εἰ ἐκπεφυκὸς λάλημα. οὔκουν τὸ γ' ἔργον τοῦτο ποιήσας ( εἴμι ) ποτὲ = ίσως εἶμαι φλύαρος, ἀλλ' ἐν οἰαδήποτε περιπτώσει τοῦτο τούλάχιστον τὸ ἔργον οὐδέποτε ἔχω κάμει. καὶ ταῦτα ( προσδιορ. τοῦ προδούς ) = καὶ μάλιστα. ἡ δεινὸν = ἀλήθεια, φοβερὸν εἶναι. ψευδῆ δοκεῖν = νὰ σχηματίζῃ ἐσφαλμένας ἀντιλήψεις. ὡς δοκεῖ γε = τούλάχιστον ἔκεινος, δὲ ὅποιος λαμβάνει ἀποφάσεις ( ὡστε ἡ σημ. τοῦ δοκεῖν εἶναι διάφορος ἐνταῦθα ). ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: ἡ δεινόν ἐστι δοκεῖν τούτῳ ψευδῆ ὡς γε δοκεῖ. Θέλει νὰ τονίσῃ ἐνταῦθα, ὅτι εἶναι φοβερὸν νὰ ἀπατᾶται εἰς τὰς ἀντιλήψεις του δὲ ἄρχων. κόμψεις τὴν δόξαν = εὐφυολόγει λογοπαικτῶν μὲ τὴν λέξιν δοκεῖν. εἰς τὴν κομψόλογίαν τοῦ φύλακος συντείνει καὶ ἡ ἐπαλληλία τοῦ γράμματος δ. τοὺς δρῶντας ( δὲν ἔννοεῖ τοὺς πολλούς ) = τὸν δράστην, οἰοσδήποτε καὶ ἂν εἶναι. ἔξερῶ ( τοῦ ἔξαγορεύω ) = θὰ διακηρύξω. δειλὰ ιέρδη = τὰ κέρδη, τὰ ἔχοντα κακὰ ( σκότια ) ἐλατήρια. πημοναὶ = συμφοραὶ ( ἀφ' οὗ εἴπε ταῦτα δὲ Κρέων ἀπῆλθε διὰ τῆς μέσης θύρας εἰς τὰ ἀνάκτορα ). ἀλλ' εὐρεθείη μὲν μάλιστα = ἀλλὰ πρὸ παντὸς μὲν ἄλλου εὔχομαι νὰ εύρεθῇ δὲ δράστης. ἐὰν ληφθῇ τε καὶ μὴ ἀντί: εἴτε ληφθῇ εἴτε μή. οὐκ ἔσθ' ὅπως = κατ' οὐδένα τρόπον, οὐδέλως. ἔκτος ἐλπίδος γνώμης τ' ἐμῆς = παρ' ἐλπίδα καὶ παρὰ τὴν πεποίθησίν μου. ( Τὰ ἀπὸ τοῦ 327 λεγθέντα εἴπεν ὁ φύλαξ, καθ' ὃν χρόνον εἶχε φύγει δὲ Κρέων ).

**Πραγματικαί. παῦσαι.** παρατηρητέα ἡ αὐταρχικὴ καὶ δεσποτικὴ στάσις τοῦ Κρέοντος, προσιδιάζουσα εἰς τοὺς ἡρωικούς χρόνους. πότερον... μεταχειρίζεται πρὸς ἀπόδειξιν τῆς γνώμης του, ὅτι δὲν εἶναι θεήλατος ἡ ταφή, τὸ ἔξῆς δίλημμα: διὰ νὰ εἶναι θεήλατον τὸ ἔργον τῆς ταφῆς, ἔπρεπε οἱ θεοὶ ἡ νὰ τιμῶσι τὸν Πολυνείκη, ὡς εὐεργέτην αὐτῶν, ἡ νὰ τιμῶσι τοὺς κακούς· ἀλλὰ τὸ πρῶτον εἶναι ἀδύνατον

νὰ ἀληθεύῃ, διότι αὐτὸς ἥλθε νὰ καύσῃ τοὺς υκούς των... ὁμοίως δὲ καὶ οἱ δευτέροι ἀφ' ἔσυτοῦ ἀναιρεῖται. πόλεως ἄνδρες μάλις φέροντες· ἵδιον τῶν τυράννων εἶναι νὰ ὑποπτεύωσι συνωμοσίας καὶ σκευωρίας πρὸς ἀνατροπὴν αὐτῶν. κρεμαστοί· ἐσυνηθίζετο κατὰ τὴν ἀργχιότητα νὰ ὑποβάλλωνται οἱ δοῦλοι εἰς βασάνους, διὰ νὰ μαρτυρήσωσι τὴν ἀλήθειαν, καὶ γενικῶς πᾶσα μαρτυρία αὐτῶν καὶ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων κατόπιν διαφέρων βασάνων ἔθεωρεῖτο ἔγκυρος.

ΠΡΩΤΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ (332 - 375)

Λεξιλογικαί. στροφὴ α'. τὰ δεινὰ = τὰ ἐκπληκτικά, τὰ ὑπερφυσικὰ ( τὰ ὑπερφύσιοντα τὸ σύνηθες μέτρον ἐπὶ τε καλοῦ καὶ κακοῦ )· ἡ σύνταξις παρατατική, ἀντὶ νὰ εἴπῃ: πολλῶν τῶν δεινῶν ὅντων, οὐδὲν ἐστιν ἀνθρώπου δεινότερον. κούδεν = καὶ ὅμως τίποτε. δεινότερον ( διὰ τὴν σοφίαν καὶ τὴν τόλμην του ). πέλω = ὑπάρχω. τοῦτο· ἀντὶ οὗτος. πέραν πολιοῦ πόντου χωρεῖ = διαπερᾷ τὸ πολιὸν πέλαγος. χειμερίων νότῳ = ἐν καιρῷ τριχυμιώδους νότου. ὑπ' οἴδμασι περιβρυχίοισι = ὑπὸ τὰ κύματα, τὰ ὄποια τὸν περικλύζουν. ὑπερτάτα = μεγαλειοτάτη. ἀφθιτος = ἀφθαρτος, αἰωνία. ἀκαμάτα = ἀκαταπόνητος ( ἡ οὐδέποτε ἀποκάμνουσα ἐν τῇ παροχῇ δώρων, προϊόντων ). ἀποτρύομαι = κατατρίβω, καταπονῶ πρὸς ὠφέλειάν μου ( ἡ ἔννοια τοῦ ἀποτρύεται ἀποτελεῖ μεγάλην ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ὑπερτάταν, ἀφθιτον κλπ.). Ἰλλομαι = περιστρέφομαι ( βουστροφῆδὸν κινοῦμαι ). πολεύω = ἀροτριῶ, καλλιεργῶ. ἴππείω γένει· δηλ. δι' ἵππων καὶ ἡμιόνων.

ἄντις τροφαία. κουφόνους=δ ἔχων κοῦφον νοῦν, ἐλαφρόμυαλος, φῦλον = σμῆνος. ὀρνίθων = πτηνῶν. Τὸ ἀμφιβάλλω ὄπως καὶ τὸ περιβάλλω χρησιμοπ. ἐν τῇ θηρευτικῇ καὶ ἀλιευτικῇ = συλλαμβάνω. ἄγει = ἀπάγει ( ἀπὸ τῆς ἐνέδρας οἴκαδε ). ἔθνη = γένη· εἰναλίαν τε φύσιν = καὶ τὰ θηλάσσια εἰδή ( τοὺς ἰχθύς κτλ. ) πόντου εἰναλίαν πλεονασμός· τὰ φῦλον, ἔθνη, φύσιν χρησιμ. ὧς ἀντικείμ. τοῦ ἀμφιβαλλὸν ἄγει. σπεῖρα δικτυόκλωστος = δίκτυον νηματόκλωστον. περιφραδῆς = πολυμήχανος, περίνους ( φραδὺς = συνετός ). κρατεῖ = ἔχουσιαί τοι, δαμάζει. μηχαναῖς ( δοτ. ὀργαν. ) = διὰ διαφόρων τεγγασμάτων ( δι' ὃν ὁ ἀνθρώπος συλλαμβάνει καὶ τιθασσεύει τὰ ἄγροια θηρία ). ἄγραυλος = ὁ ἐν τοῖς ἄγροῖς αὐλαζόμενος, ὁ ἀγροδίαιτος. δρεστιβάτης = ὀρεστίος. λασιταύχην = ὁ ἔχων λάσιον ( δακσύν ) αὐχένα. δχμάζομαι ( ἐκ τῆς δίζ. ἐχ. τοῦ ἔχω ) = δαμάζω πρὸς ὠφέλειάν μου.

**ἀμφιλόφω ζυγῷ** = διὰ τοῦ περιτραχηλίου ζυγοῦ. ἀκμής (ἀ- κάμνω). = ἀκαταπόνητος.

στροφὴ β'. φθέγμα = τὴν ἔναρθρον φωνήν, τὴν γλῶσσαν, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἄναρθρον τῶν ζώων. ἀνεμόεις = ταχὺς ὡς ἄνεμος. φρόνημα = σκέψις, ἴδεα. δργὴ = δρμή, ῥοπή. ἀστυνόμοι δργαὶ = ἡ δρμὴ πρὸς διαμόρφωσιν καὶ ῥύθμισιν πολιτειῶν, αἰσθήματα καὶ διαθέσεις τῆς κατὰ νόμους κοινωνικῆς διαβιώσεως. ἐδιδάξατο = ἐδίδαξεν ὁ εἰς τὸν ἄλλον (ἀμοιβαίως ἐδιδάχθησαν) δύσαυλος = ὁ καθιστῶν δύσκολον τὸν καταυλισμόν, τὴν διαμονήν. ὑπαιθριος = εἰς τὸ ὑπαίθριον. πάγος = παγετός, δύσομβρα βέλη = τὰς προσβολὰς τῶν θυελωδῶν βροχῶν. ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : ἐδιδάξατο φθέγμα καὶ ἀνεμόεν φρόνημα καὶ ἀστυνόμους δργαὶς καὶ φεύγειν (ἔθηκεν ἀπαρέμφ. ἀντὶ οὐσ. φυγὰς) ὑπαιθρια βέλη δυσαύλων πάγων (ἀντὶ ὑπαιθρίων) δυσαύλων πάγων βέλη) καὶ δύσομβρα. παντοπόρος (ἐπιφωνηματικῶς ἐν τέλει ἐτέθη πρὸς ἔκφρασιν ἐκπλήξεως διὰ τὰς προηγουμένας ἐφευρέσεις αὐτοῦ) = ὁ παμμήχανος. ἄπορος (ἐτέθη πλησίον τοῦ παντοπόρου πρὸς ἔξαρσιν τῆς ἀντιθ.) = ἀποπλος, ἀμήχανος. τὸ μέλλον (ἐνν. συμβήσεσθαι). "Αἰδα φεῦξιν = τὴν ἀποφυγὴν τοῦ θανάτου. ἐπάγομαι = κατορθώνω. ἀμήχανος = ἀθεράπευτος. ξυμφράζομαι = ἐπινοῶ, ἐφευρίσκω. ἡ ξὺν ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν. φυγὰς νόσων = διαφόρους τρόπους ἀποφυγῆς ἀπὸ τῶν νόσων (τ. ἐ. τὴν ιατρικήν, τὰ διάφορα φάρμακα, τὴν δίαιταν, τὴν γυμναστικὴν κτλ.).

ἀντιστροφὴ β'. τὸ μηχανόεν τέχνας = τὸ ἐπινοητικὸν τέχνης, τὴν δύναμιν τῆς ἐπινοήσεως διαφέρων μηχανημάτων. κακόν = ἐνν. καὶ πρὸ αὐτοῦ ἡ ἐπί. ἐσθλὸν = ἀγαθόν, ἔρπω = βαρῖζω. γεραίρω = τιμῶ, (ἡ μετ. ὑποθ.) νόμους χθονὸς = τὸ ἀνθρώπινον δίκαιον. θεῶν τὸ ἔνορκον δίκαιαν = καὶ τὸ δι' ὅρκου πρὸς τοὺς θεοὺς κεκυρωμένον δίκαιον. ὑψίπολις (ἐνν. ἐστὶ) = ἀπολαύει μεγάλης τιμῆς ἐν τῇ πόλει. ἄπολις = οὐχὶ ἀγαθὸς πολίτης. δτωξένεστι (ἀναφορ. ὑποθ. πρότ.) τὸ μὴ καλὸν (προσωπ.) = δστις τῷ μὴ καλῷ ξύνεστι = ἐάν τις ἀναστρέφεται τὸ κακόν. τόλμας (λαμβάν. ἐπὶ κακῆς σημασ.) χάριν = λόγῳ τῆς ἀλογίστου τόλμης του. παρέστιος = σύνοικος. μῆτ' ἵσον φρονῶν = μῆτ' ἔχων τὰς αὐτὰς πρὸς ἐμὲ πολιτικὰς γνώμας· (δι' ἀμφοτέρων θέλει νὰ δηλώσῃ, ὅτι ἀποστέρεγει πᾶσαν σχέσιν πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ δημοσίῳ καὶ τῷ ἰδιωτικῷ βίῳ). τάδε = ταῦτα (τὰ ὅποια ἀνέφερα ἀνωτέρω, τὰ ἀσεβῆ καὶ κακά).

**Πραγματικά.** πολλά τὰ δεινά... πόθεν λαμβάνει ἀφορμήν ὁ χορὸς νὰ ἄση τὸ πρῶτον στάσιμον καὶ νὰ θυμάσῃ τὴν δεινότητα τοῦ ἀνθρώπου; καὶ πολιοῦ πέραν πόντου χειμερίων νότῳ περιβρυχίοισιν ὑπ' οἰδμασιν· πόσας προόδους καὶ γιγαντιαῖα ἀλματὰ δὲν ἐπετέλεσεν ὁ ἀνθρωπὸς ἐν τῇ ναυσιπλοῖᾳ; λέγει δὲ χειμερίων νότῳ, διὰ νὰ δηλώσῃ ὅτι ὁ ἀνθρωπὸς ναυσιπλοεῖ καὶ ὅταν ἡ θάλασσα εἴναι πολὺ τρικυμιώδης καὶ τεταραγμένη, τοιαύτην δὲ ἐν Ἑλλάδι καθιστᾶ κυρίως ὁ νότιος ἀνεμος. **Γάν.** ὀνομάζει αὐτὴν ὑπερτάτην, ἀφ' ἐνὸς μὲν διύτι τὴν θεωρεῖ πρεσβυτάτην, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὡς ταυτίζομένην πρὸς τὴν μητέρα τῶν θεῶν Πέαν καὶ Κυβέλην, τὴν γεννήτορα τῶν ἄλλων θεῶν, καὶ ἐν τῇ ἴδιότητὶ τῆς ὡς τὰ πάντα φυούσης καὶ ἀποδιδούσης ὅλους τοὺς καρπούς· προεκάλει δὲ τὴν κατάπληξιν τοῦ ἀνθρώπου διὰ τὴν ἀνεξάντλητον γονιμότητα καὶ τὴν ἀφθαρσίαν τῆς. **Ιλλομένων** ἀρότρων, ἵππείων γένει πολεύων· οἱ ἀρχαῖοι μετεχειρίζοντο ἐν τῇ γεωργίᾳ τὸ ἀροτρὸν ἀπὸ τῶν ὁμηρικῶν χρόνων, χρησιμοποιοῦντες πρὸς τοῦτο τὰς ἡμίονους, αἱ ὄποιαι μετὰ τοὺς βοῦς ἔθεωροι διέτεραι τῶν ἵππων, οἵτινες ἦσαν ἀφιερωμένοι καὶ εἰς ἄλλας ὑπηρεσίας. **Φθέγμα-** ἐνν. βεβαίως τὴν διὰ φθόγγων ἔκφρασιν τῶν σκέψεων τοῦ ἀνθρώπου, τὸν ἔναρθρον λόγον, τὸν ὄποιον ὁ Σοφοκλῆς θεωρεῖ οὐχὶ ὡς φυσικὸν δῶρον τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἐπίκτητον ἐπινόημα καὶ δημιουργημα αὐτοῦ, ὡς ἐπρέσβευον καὶ ἄλλοι φιλόσοφοι, οἱ Ἐλεᾶται, ὁ Πυθαγόρας κλπ., λέγει δὲ ἀνεμόεν τὸ φρόνημα, δηλ. τὰς σκέψεις καὶ τὰς ἰδέας τοῦ ἀνθρώπου, λόγῳ τῆς μεγάλης ταχύτητος καὶ εύκινησίας τοῦ νοῦ εἰς τὸ συλλαχμβάνειν αὐτάς. **Ἄστυνόμους** δργάς· ὅτι εἶπε περὶ προφορικοῦ καὶ ἐνδιαθέτου λόγου ἐφαρμόζεται καὶ ἐνταῦθα, δηλ. ὅτι εἴναι μὲν φύσει ὁ ἀνθρωπὸς πολιτικὸς καὶ κοινωνικός, ὡς ἐτόνισε καὶ ὁ Ἀριστοτέλης, ἀλλὰ τὰς ἴδιοτητας ταύτας, καὶ ἴδιᾳ τὰς πρὸς διαιρόφωσιν καὶ ῥύθμισιν πολιτειῶν, ἐτελειοποίησαν καὶ μετέδωσαν οἱ ἀνθρώποι πρὸς ἀλλήλους διὰ τῆς πολιτικῆς ἀνατροφῆς καὶ διδασκαλίας. **Ἐδιδάξατο** δὲ καὶ φεύγειν βέλη... ἐπενόησε δηλ. οἰκίας, τελειοποιήσας αὐτὰς μέχρι τοῦ σημερινοῦ σημείου τελειότητος, ἐνῷ πρότερον κατηγορίζετο εἰς τὸ ὑπαιθρον, κακουχούμενος ἀπὸ τὰ ψύχη καὶ τὰς ἄλλας ἐναντιότητας τῆς φύσεως. **Ἐπίσης** ἐφεῦρε τὰ κατάλληλα ἐνδύματα καὶ τὰ ἄλλα προφυλακτικά μέσα ἀπὸ τῶν προσβολῶν τῶν βροχῶν, ἀφ' οὓς ἤλθε γυμνὸς ἐπὶ τῆς γῆς, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ἄλλα ζῷα. νόσων δὲ φυγάς ξυμπέφρασται· "Αἰδα μόνον φεῦξιν ούκ ἐπάξεται· πῶς

πιλαίει ὁ ἄνθρωπος διαρκῶς πρὸς τὰς ἀσθενείας καὶ τὸν θάνατον ; σγε-  
τικῶς δὲ μὲ τὸν θάνατον ὁ λαὸς λέγει σήμερον « μόνον τὸν χάρον δὲν  
μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀποφύγῃ ». νόμους χθονός, θεῶν δίκαιαν· ἐν-  
νοεῖ βεβαίως τό τε ἄνθρωπινον καὶ θεῖον ἢ φυσικὸν δίκαιον, τὰ δύοτα  
ὅ τέλειος πολίτης διφείλει νὰ εὐλαβῆται καὶ νὰ τηρῇ.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΕΠΠΕΙΣΟΔΙΟΝ ( 376 - 581 )

α' ( 376 - 440 )

**Λεξιλογικαί.** δαιμόνιον τέρας = ὑπερφυσικὸν ( ἐκπληκτικὸν )  
θαῦμα ( κατηγορ. τοῦ τόδε ). ἀμφινοῶ = μετ' ἀμφιβολίας προσβέπω.  
ἀπορῶ, δὲν δύναμαι νὰ πιστεύσω· βραχυλογία, τὸ κανονικὸν θὰ ἥτο :  
δαιμόνιον τέρας ἔστι τόδε, ἐς ὃ ἀμφινοῶ. πῶς ἀντιλογήσω  
( ἀπορημ. ὑποτ. ) = πῶς νὰ ἀντείπω. εἰδώς = ἐναντ. μετ. Οἰδιπόδα =  
Οἰδίποδος, τὸ α εἶναι τύπος Δωρ. τί ποτε ( ἔστιν ) ; = τί ἄρα γε  
συμβαίνει ; οὐκ ἄγουσι σέ γε ἀπιστοῦσαν δή που τοῖς βασιλείοις  
νόμοις = δὲν σὲ ὅδηγοῦσι βέβαια, διότι προφανῶς; ὡς νομίζω, ἀ-  
πειθαρχεῖς εἰς τὰ βασιλικὰ προστάγματα ; καθαιρῶ = συλλαμβάνω  
ἐπ' αὐτοφώρῳ. ἐν ἀφροσύνῃ = ἐν ἀφρονι καταστάσει ἢ ἀσύνετα πρά-  
τουσαν. ἥδ' ἔστ' ἔκείνη... ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : ἔκεινη ἢ ἔστιν  
σμένη τούργον ( τὴν ταφὴν ) ἔστιν ἥδε. Θάπτουσαν μετ. κατηγορημ.  
δέε = ἰδού. ἄψιρος ( ἄψ- ρέω ) = πάλιν. ἐς δέον = εἰς δέοντα  
καιρὸν = ἐπικαίρως. τὶ δ' ἔστιν ; ( ἐκπληξίς ). ξύμμετρος ( ἐπιρρημ-  
κατηγορούμ. ) ποίᾳ τύχῃ ; = ταύτοχρόνως ( ἐν συμπτώσει ) μὲ ποῖον  
περιστατικόν ; προύβην = ἥλθον. οὐδὲν ἔστ' ἀπώμοτον = τίποτε  
δὲν ὑπάρχει, τὸ δύοτον δύναται κανεὶς ν' ἀρνηθῇ μεθ' ὅρκου, ὅτι δὲν  
θὰ γίνη. ψεύδω = διαψεύδω. ἡ πίνοια = ἡ δευτέρα γνώμη. τὴν  
γνώμην = τὴν πρώτην γνώμην. σχολῆ = μετὰ δυσκολίας, οὐδόλως.  
ἔξαυχῶ = σφόδρα οὐχῶ, διακηρύττω. ταῖς σαῖς ἀπειλαῖς. ἀνγκ.  
αἴτιον· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : ἔπει ἔξηντον ἐγώ στολῇ ποθ' ἀν ἥ-  
ξειν δεῦρο.... χειμάζομαι = πάσχω μεγάλως, καταταράσσομαι, δοκι-  
μάζω μεγάλην λύπην. οὐδὲν ἔοικεν = οὐδόλως ὄμοιάζει. μῆκος = κα-  
τὰ τὸ μέγεθος. χαρὰν ( ἐννοεῖ τὴν μεγάλην χαράν του ἐπὶ τῇ ἀνευρέ-  
σει τοῦ δράστου τῆς ταφῆς ). καίπερ ὥν ἀπώμοτος δι' ὅρκων ( πλεο-  
νασμ. ) = ἀν καὶ εἶχον ὅρκισθη ( ὅτι δὲν θὰ ἔλθω ). καθηρέθη, ἵδε τὸ  
ἀνωτέρω καθαιρῶ. τάφον κοσμοῦσα ( μετ. κατηγορ. ) = τὴν ταφὴν

εύτρεπίζουσα, θάπτουσα. αληθρος ἐνθάδ' ούκ ἐπάλλετο = δὲν ἔγινε αλήρωσις αὐτὴν τὴν φορὰν ( ὅπως τὴν πρώτην φοράν ). θιύμραιον = τὸ ἔρμαιον = τὸ εὔρημα. κρίνω = ἀνακρίνω. ἔξελέγχω = ἔξετάζω. δίκαιός είμι ( προσ. σύνταξις ἀντὶ τίνος ἀπροσ.; ) = δικαιοῦμαι. ἐλευθερος ἀπηλλάχθαι ( πλεον ). τῶνδε κακῶν = τῶν ἀπειληθεισῶν ἐναντίον μου τιμωριῶν διά τὴν μόρθεσιν αὐτὴν ἐδῶ. τῷ τρόπῳ = τίνι τρόπῳ. πόθεν· ἐπέθη ἀντὶ ἐπιρρήμ. ἐν τόπῳ στάσεως, διότι ἐνυπάρχει κίνησις. ή καὶ ξυνιεῖς ; = ἄρα γε ἔχεις σαφῆ συνείδησιν τῶν λεγομένων σου ; δρθῶς = ἀκριβῶς. ίδων· αἰτιολ. τὸ πρὸ αὐτῆς ἐννοητέον ἐκ τῶν προηγουμένων : ὁρθῶς λέγω. 'Η σειρὰ τῶν λέξεων : ίδωγ ταύτην θάπτουσαν τὸν νεκρόν, ὃν σὺ ἀπεῖπας θάπτειν. ἀπεῖπας, τοῦ ἀπαγορεύω. ἐπίληηπτος = ἐπ' αὐτοφώρῳ, ἐπ' αὐτῷ τῷ ἔργῳ εἰλημμένη. δπως γάρ ήκομεν ( ἀντὶ ήκον ἐγώ ) = μόλις δηλ. ἐπανήλθομεν. τὰ δείν' ἔκειν' ἐπηπτειλημένοι = ἔχοντες λάβει τὰς φοβερὰς ἔκεινας ἀπειλὰς ( ἐν τῇ πραγματικότητι ἡπειλήθη καὶ ἐπανῆλθε μόνον ὁ φύλακ ἔκεινος, οἱ δὲ ἄλλοι ἀναμένοντες ἐπανῆλθον μετ' αὐτοῦ καὶ ἔσθραν τὴν κόνιν ). σαίρω = σαρώνω, ἀποκαθαίρω. κατέχω = καλύπτω. μυδάω = είμαι ύγρος, καὶ ἐπὶ πτώματος ἐδῶ = στάζω ἐκ σήψεως. ἄκρων ἐκ πάγων = ἐπὶ τῶν ἄκρων πάγων ( τὸ ἄκρον κατηγορ. καὶ ὅχι ἐπιθ. διορ. ) = εἰς τὰ πλευρὰ τῶν κορυφῶν τῶν βράχων. ὑπήνεμος = ἔχων τὰ νῶτα πρὸς τὸν ἄνεμον καὶ προφυλαττόμενος ἀπ' αὐτοῦ. δσμήν... ή σειρὰ τῶν λέξεων : πεφεγύότες δσμήν ἀπ' αὐτοῦ, μὴ βάλῃ δηλ. ἀποφεύγοντες μήπως προσβάλῃ τὰς ἥμινας ἥμινην ἡ ὑπ' αὐτοῦ ( τοῦ πτώματος ) ἐκπεμπομένη δσμή. ἐγερτὶ = ἀγρύπνως, ἐγρηγορτὶ. ἐπίρροθος = ύβριστικός. κακοῖσιν = ὀνείδεσι, κακολογίαις. ἀκηδῶ τινος = παραμελῶ τι. εἰ τις ἀκηδήσοι· πλαγ. ἐρωτ. πρότ. ἔξαρτ. ἔξ ἐννοουμένου φύβου σημαντ. ρήμ. πόνος = ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἐπιπόνου ἔργου ( τῆς φρουρήσεως τοῦ πτώματος ). ήν = ἐλάμβανον χώραν. ἔστε = ἔως ὅτου. μέσω· κατηγορ. ἐν αἰθέρι μέσω = εἰς τὸ μέσον τοῦ οὐρανοῦ ( πρόκειται περὶ τῆς μεσημβρίας ). θάλπω = καίω ( ὡς ἀμετάβατ. ἐδῶ ) τυφώς = μανιώδης, καταιγιδώδης ἄνεμος, θύελλα. σκηπτὸς = ἀνεμοστρόβιλος. οὐράνιον ἄχος ( παραθ. τοῦ προηγουμένου ) = θεομηνία. πίμπλησι ( ἐνν. τοῦ σκηπτοῦ τὴν πεδιάδα ). αἰκίζω = κακοποιῶ, ἀποκόπτω. φύλακα. ςλης πεδιάδος = τῶν δένδρων τῆς πεδ. ἐν δέ, ἐπιρρηματ. = προσέτι δέ. ἐμεστώθη ( αὐτοῦ τοῦ ἀνεμοστροβίλου ) = ἐπληρώθη. μύω = κλείω τοὺς διθαλασσοὺς ( ἐδῶ, πρὸς τὸν σηκωθέντα κονιορτόν ). εἴχο-

μεν τὴν θείαν νόσον = ὑπεμένομεν, ἀναμενοντες νὰ παρέλθῃ ἡ θεο-  
μηγία. καὶ τοῦδ' ἀπαλλαγέντος = καὶ ἀφ' οὗ αὐτὸ τὸ κακὸν (δ ἀνε-  
μοστρόβιλος) ἔπαυσεν. ἐν χρόνῳ μακρῷ = μετὰ παρέλευσιν πολλοῦ  
χρόνου. κἀνακωκύει πικρᾶς δόξης δέξιν φθόγγον = καὶ ἐκβάλ-  
λει μετὰ θρήνου δέξιαν κραυγὴν πικραμένου (ἔξωργισμένου) πτηνοῦ.  
λέχος εὐνῆς = τὴν κλίνην τῆς φωλεᾶς της. δρφανὸν = ἐστερημένη.  
κενῆς· προληπτ. κατηγορ. τοῦ εὐνῆς = ὥστε νὰ εἶναι κενή. δρφανὸν  
κενῆς (πλεο.) Φιλὸν = γυμνὸν (τῆς κόνεως). γόοισιν ἔξωμαξε  
= γοερῶς ἐστέναξεν. ἐκ δ' ἄρδας (τμῆσις) ἥρατο = ἔξέφερε δὲ φοβερὰς  
κατάρας. εὐκρότητος = καλῶς ἐσφυρηλατημένος, σφυρήλατος. ἄρδην  
= σηκώσασα αὐτήν. πρόχους (ἡ) = ὑδρία, τὸ κανάτι. χοαι = σπον-  
δαί. στέφει = στεφανώνει, περιρραίνει. ἵέμεσθα (ἐνεστ.) = φερόμεθα  
κατ' ἐπάνω της. σύν-θηρώμεθα (τμῆσις) νιν = συλλαμβάνομεν ταῦ-  
τοχρόνως αὐτήν. ἥλεγχομεν = ἀνεκρίνομεν. ἀπαρνος καθίσταμαι  
= ἀρνοῦμαι. ἅμ' ἥδεως ἔμοιγε κάλγεινῶς ἅμα = συγχρόνως πρὸς  
εὐχαρίστησιν, ἀλλὰ καὶ πρὸς λύπην ἔμοι τούλαχιστον. ἥδιστον καὶ  
ἀλγεινόν· κατηγορούμενα τῶν: τὸ πεφευγέναι καὶ τὸ ἄγειν... φίλους,  
ἐνν. τὴν Ἀντιγόνην, ὡς βασιλόπαιδα. ἔμοι πέφυκε = εἶναι φυσικὸν  
εἰς ἔμε, εἶναι ἔδιον τοῦ χαρακτῆρός μου. ἥσσω = κατώτερα. λαβεῖν  
= ὑπολαβεῖν = νὰ θεωρήσω. 'Ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: ἀλλ' ἔμοι πέφυκε  
λαβεῖν πάντα ταῦτα (δηλ. τό: εἰς κακὸν τοὺς φίλους ἄγειν ἀλγεινὸν)  
ἥσσω τῆς ἐμῆς σωτηρίας.

**Πραγματικαί.** 'Ἐν τῷ δευτέρῳ ἐπεισοδίῳ γίνεται ἡ συνάγτησις  
Κρέοντος καὶ Ἀντιγόνης καὶ ἡ ταύτην ἐπακολουθήσασα δεινὴ συγκρου-  
σις αὐτῶν. 'Ο χορὸς εἰς τοὺς στίχους 376 - 383. δι' ἀναπαίστων, ρύθμι-  
ζόντων τὸ βῆμα αὐτῆς, ἀναγγέλλει τὴν εἰσοδον τῆς Ἀντιγόνης ἔξ ἀρι-  
στερῶν πρὸς τοὺς θεατάς, συνοδευομένης ὑπὸ τοῦ φύλακος. ἔξ δαιμό-  
νιον τέρας... διατὶ ὁ χορὸς αἰσθάνεται ἔκπληξιν; Οἰδιπόδα· ἀναφέρει  
τοῦτον ὁ ποιητὴς διὰ νὰ δηλώσῃ, ὅτι ἡ δυστυχία τῆς Ἀντιγόνης προ-  
έρχεται οίονει ἐκ κληρονομίας τοῦ πατρός. ἥδ' ἔστ' ἔκεινη... μετὰ  
ποίας ἐκδηλώσεως αἰσθημάτων ὅμιλει τώρα ὁ φύλαξ κατ' ἀντίθεσιν  
πρὸς τὴν πρώτην αὐτοῦ ἐμφάνισιν; ἄναξ βροτοῖσιν οὐδὲν ἔστ' ἀπώ-  
μοτον· πῶς ὅμιλει καὶ πάλιν ἐν ἀρχῇ ὁ φύλαξ; ἔρμαιον· ἐλέγετο  
οὕτω τὸ εύτυχὲς εὔρημα, τὸ δόποιον ὧφείλετο εἰς τὴν εὔνοιαν τοῦ θεοῦ  
Ἐρμοῦ καὶ διὰ τοῦτο, ὁσάκις οἱ Ἀρχαῖοι εὔρισκον τυχαίως τοιοῦτον

ἀντικείμενον, ἀνεφώνουν «κοινὸς Ἐρμῆς». τυφῶς ἀείρας σκηνπτόν... ή φοβερὰ περιγραφὴ τοῦ τυφῶνος ἔξαίρει τὸ ἀτρόμητον τῆς Ἀντιγόνης, ἀφ' οὗ ἐφοβήθησαν μὲν οἱ ἄνδρες, οὐχὶ ὅμως καὶ αὐτή. χοαῖσι τρισπόνδοισι: αἱ τριπλαῖ σπονδαὶ ἡσαν, ή μὲν ἀπὸ μελίχρατον (γάλα μὲ μέλι), ή ἄλλῃ ἀπὸ οἶνον καὶ ή τρίτη ἀπὸ ὕδωρ· ἀκλοτε πάλιν, ή μὲν α' συνέκειτο ἀπὸ γάλα, ή β' οἶνον ἀπὸ καὶ ή γ' ἀπὸ μέλι μὲ ὕδωρ. Στρεφόμενοι πρὸς δύσμαξ ἔχυνον αὐτὰς ἡ χωριστὰ ἑκάστην ἡ ὅλας ὁμοῦ, ὅπως ἔκαμε τώρα ἡ Ἀντιγόνη, ἔχουσα μίαν πρόχουν, ἀφοῦ τὰς ἀνέμειξεν ἐντὸς αὐτῆς. Καὶ παρ' ήμιν ὁ Ἱερεὺς χύνει ἐπὶ τοῦ νεκροῦ εἰς τὸν τάφον τρεῖς χοάς ἐλαίου καὶ ὕδατος. Ἡσσω λαβεῖν τῆς ἐμῆς σωτηρίας· παρατηρητέα ή μεγάλη ἀντίθεσις τοῦ χαρακτῆρος τῆς Ἀντιγόνης καὶ τοῦ φύλακος.

β') 441 - 525

**Λεξιλογικαί.** σέ, ἐνν. τὸ λέγω ἡ κρίνω. νεύω=κλίνω (ἡ Ἀντιγόνη καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς παρουσίας της πρὸ τοῦ Κρέοντος ἵσταται σιωπηλὴ καὶ ἔχουσα τοὺς δόφιναλμοὺς πρὸς τὰ κάτω). φῆς = ὁμολογεῖς. καταρνέομαι-οῦμαι = ἀρνοῦμαι ἴσχυρῶς, ἐπιμένω ἀρνούμενος· ή σειρὰ τῶν λέξεων: φῆς ή καταρνεῖ μὴ δεδρακέναι τάδε; καὶ φημὶ κούκ... σχῆμα ἐκ παραλλήλου πρὸς μείζονα ἔμφασιν. Ἡ ἀπάντησις εἶναι ὁμοία πρὸς τὴν ἐρώτησιν, οὕσα τοιουτοτρόπως πειρακτικὴ διὰ τὸν Κρέοντα. τὸ μὴ (ἐνν. δρᾶσαι). οἴ = ὅπου. αἰτία = κατηγορία. ἔξω ἐλεύθερον (πλεον.). Κατόπιν τούτου ἀπέρχεται ὁ φύλαξ διὰ νὰ ἐπιανέλθῃ βραδύτερον μεταμφιενύμενος ὡς Ἰσμήνη. μὴ μῆκος = οὐχὶ ἐν ἐκτάσει. ἥδησθα· ἀρχαιοπρεπέστερος τύπος τοῦ ἥδεις (οἰδα). τάδε = τὰ πραχθέντα ύπ' αὐτῆς. τί δ' οὐκ ἔμελλον (ἐνν. εἰδέναι) = καὶ διατὶ ὅχι. καὶ δῆτα (ὁ Κρέων δργίζεται) = καὶ ὅμως (μολονότι δηλ. ἐγνώριζες). γάρ· αἰτιολογεῖ τὸ ἐννοούμ. ναί, ἐτόλμων ὑπερβαίνειν... ἐν ἀνθρώπιοισι = μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. σθένειν τοσοῦτον = δτι ἔχουν τόσον μεγάλην ἴσχυν. τὰ σὰ κηρύγματα, τὸ λέγει μετά τινος περιφρονήσεως. ἀσφαλῆ = ἀσάλευτα στερεὰ (διότι εἶναι ἐντετυπωμένα εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων). θυητὸν δντα· ἐναντ. μετ. ὥσθ' ὑπερδαμεῖν (τοῦ ῥήματος ὑπερτρέχω) = ὥστε νὰ τὰ παραβῇς. ζῆ = ἴσχυουν, ἔχουν κῦρος. ἔξ δτου ᾄφανη (πλχγ. ἐρώτ.) = ἀπὸ πότε ἐφάνησαν. τούτων (βραχυλογ.), διὰ τὴν παράβασιν αὐτῶν τῶν νομίμων, τῶν ἀγράφων (ἀναγκ. αἴτιον). οὐκ ἔμελλον = δὲν

εῖχον σκοπόν. δείσασα ( δέδοικα ). φρόνημα = θέλησις, διάθεσις. ἐν θεοῖσι = ἐνώπιον τῶν θεῶν· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: οὐκ ἔμελον ἐγὼ οὐδενὸς ἀνδρὸς φρόνημα δείσασα ἐν θεοῖσι δώσει δίκην τούτων. ἔξηδη ( ἔξοιδα ) = ἐγνώριζον καλῶς θανουμένη = κατηγορημ. μετ. πρόσθεν τοῦ χρόνου = πρὸ τοῦ πεπρωμένου χρόνου. αὗτε = τούτων τίντιον ( ἐγὼ ἐν ἀντιθέσει πρὸς σέ ). δστις γάρ... ( ὁ γάρ δικαιολογεῖ τὸ ἐννοούμ. : καὶ λέγω ἐγὼ κέρδος ). ἐν πολλοῖς κακοῖς = ἐν μέσῳ πολλῶν κακῶν ( ἐννοεῖ τὰς δυστυχίας τῆς οἰκουγενείας της, πατρός μητρός, ἀδελφῶν της ). κατθανών· ύποθ. φέρει = λαμβάνει, ἀποκομίζει. οὕτως = κατὰ ταῦτα, κατόπιν τούτων. παρ' οὐδὲν ἄλγος ἔστι = οὐδόλως μὲ λυπεῖ. τὸ τυχεῖν τοῦδε... εἶναι ύποκείμ. τῆς προτάσεως αὐτῆς, τὸ δὲ παρ' οὐδὲν ἄλγος κατηγορ. αὐτοῦ. κείνοις ἀν τῇλγουν ( ὁ ἀν ἐπέθη δίς τίνος εἴδους ύποθ. λόγ. εἶναι καὶ τις ἡ ἀπόδοσις ); τὸν ἔξ ἐμῆς μητρὸς ( ἐνν. γεγῶτα, γεννηθέντα ), ἀθαπτον νέκυν κατηγορ. τοῦ προηγουμένου. εἰ τὸν ἔξ ἐμᾶς μητρὸς θανόντ' ἄθαπτον ἡνσχόμην νέκυν = ἐὰν ἥθελον ἀνεχθῆ, ὥστε ὁ ἐκ τῆς ἰδικῆς μου μητρὸς γεννηθεῖς ( ὁ ἀδελφός μου ) μετὰ τὸν θάνατόν του νὰ μείνῃ νεκρὸς ἀταφος. τοῖσδε = δι' αὐτό. ἀλγύνομαι = θλίβομαι, λυποῦμαι διά τι. 'Η σειρὰ τῶν λέξεων: εἰ δὲ δοκῶ σοι νῦν τυγχάνειν δρῶσα μῶρα... σχεδόν τι μώρω μωρίαν διφλισκάνω ( τὸ σχεδόν τι φαίνεται μέν, ὅτι μετριάζει τὴν δεινὴν ὕβριν τοῦ μωροῦ, κυρίως δ' ὅμως ἐνέχει εἰρώνείσαν διὰ τὸν Κρέοντα ) = ἵσως θεωροῦμαι μῶρα ἀπὸ σὲ μωρόν. τὸ γέννημα = ἡ ἴδιοσυγκρασία, ὁ χαρακτήρ. ὠμὸν ( ἐνν. δν ) = ὅτι εἶναι σκληρόν, ὡς προελθὸν ἐκ... εἴκω = ύποχωρῶ, ἐνδίδω. κακοῖς = τοῖς ἀτυχήμασιν ( εἰς τὰ δεινὰ συμβεβηκότα ). τὰ σκλήροι ἄγαν = τὰ λίαν ὀκαρππα. πίπτειν ( ἀντὶ κατηγ. μετ. ἐκ τοῦ ἵσθι ). μάλιστα = ὅτι κατὰ τὸ πλεῖστον ταπεινοῦνται. ἔγκρατης = ἴσχυρός. δπτὸν ἐκ πυρὸς ( δργαν. ) = πυρακτωθέντα. περισκελῆ ( κατηγ. ) = ὥστε νὰ σκληρυνθῇ πολὺ. θραυσθέντα, ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: εἰσίδοις ἀν καὶ τὸν ἐγκρατέστατον σίδηρον ( δντα ) δπτὸν ἐκ πυρός, περισκελῆ, θραυσθέντα πλεῖστα ( σύστ. ἀντικ. ) = εἰς παρὰ πολλὰ τεμάχια. θυμοῦμαι = ἔξαγριοῦμαι, εἴμαι θυμοειδῆς. καταρτύομαι = σωφρονίζομαι, πειθαρχῶ. γάρ. αἰτιολ. τὸ ἐννοούμ. ἐκ τοῦ προηγουμένου: τοῦτο θὰ πάθῃ καὶ αὐτὴ ( ἡ Ἀντιγόνη ) διότι... οὐκ ἔκπέλει = δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένον. μέγα φρονεῖν = μεγαλοφρονεῖν. διοῦλος ( ἀντὶ υπήκοος ): δὲν ἀρμόζει εἰς βασιλόπαιδα, ἀλλ' ὀφείλεται

εἰς τὸ πάθος τοῦ Κρέοντος. οἱ πέλας = οἱ ἄλοι. ὑβρίζω = παρεκτρέπομαι. τότε ( συμπληρ. διὰ τῆς μετ. ὑπερβαίνουσα ) = ὅτε παρέβαινεν. ἔπει δέδρακεν = ἀφο' οὐ ἔκαμε τὴν πρᾶξιν ( τὴν ταφήν ). ἥδε καθ' ἔλξιν πρὸς τὸ ὕβρις, ἀντὶ τόδε, ἐπεξηγεῖται δὲ ὑπὸ τῶν ἀμέσως ἐπομένων: τούτοις ἐπαυχεῖν καὶ δεδρακυῖαν γελᾶν = νὰ καυχησιολογῇ, διότι διέπραξε ταῦτα, καὶ, ἀν καὶ τὰ ἔπραξε, νὰ φέρεται σκωπτικῶς. ἥ = ἀλήθεια, εἰς τὸ α' ἀνήρ ἐνν. εἴμι, εἰς δὲ τὸ β' ἔσται. ἀνατὶ ( ἐκ τοῦ ἄνατος, τὸ ὅποιον γίνεται ἐκ τοῦ στερητ. α καὶ ἄτη = βλάβη ) = ἄνευ τιμωρίας. ταῦτα = ἡ βασιλικὴ μου αὔτη ἔξουσία. κείσεται = θὰ ἔξακολουθῇ νὰ ταπεινοῦται. τῆδε ( ποιητ. αἰτ. ) =, ὑπ' αὐτῆς ἐδῶ. ἀλλ' εἴτε κυρεῖ ( τυγχάνει κόρη ) τῆς ἀδελφῆς μου εἴθ' ὁμαιμονεστέρα = εἴτε πλησιεστέρα συγγενής. τοῦ παντὸς ἡμῶν Ζηνὸς ἔρκείου ( ἔρκος ) γεν. μεριστ. = ἐκ τοῦ ὅλου ἡμῶν συγγενικοῦ κύκλου. Τὸ Ζηνὸς ἔρκείου ἐτέθη κατὰ μετων. ἀντὶ τῆς συγγενείας, τὸ δὲ ἡμῶν ἀντὶ τοῦ ἡμῶν. ἀλύσικα μόρον = διαφεύγω τὸν θάνατον. ἵσον ἐπαιτιῶμαι = ἔξ ἵσου κατηγορῶ. τοῦδε τάφου γεν. αἰτίας. βουλεῦσαι ( ἐπεξήγ. ) = ὅτι δηλ. ἐσκέφθη καὶ ἐπρομελέτησεν ἀπεφάσισεν αὐτὸν ( τὴν ταφήν ). Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἀμέσως εἰσῆλθεν εἰς τὰ ἀνάκτορα δορυφόρος, διὰ νὰ φέρῃ τὴν Ἰσμήνην. νιν = αὐτήν. λυσσάω-ῶ = μαίνομαι, εἴμαι σφόδρα τεταραγμένος. ἐπήβολός τινος = κύριος τινος. φιλεῖ = συνηθίζει. θυμὸς = ἡ ψυχή. ἡρῆσθαι = νὰ ἔχῃ συλληφθῆ ἐπ' αὐτοφώρῳ. κλοπεὺς = λαθραῖος δράστης. πρόσθεν = πρωτύτερα ( πρὶν δηλ. ἐπιχειρηθῆ τὸ κακόν ). τῶν μηδὲν ὄρθως ἐν σκότῳ τεχνωμένων = ἔκείνων, οἱ δόποιοι οὐδὲν καλὸν μηχανεύονται ἐν τῷ κρυπτῷ. μισῶ γε μέντοι = ἀλλ' ὅμως μισῶ. ἀλούς τις ἐν κακοῖς = συλληφθείς τις ἐπ' αὐτοφώρῳ διαπράττων τὸ κακόν. καλλύνω = παριστῶ ὡς καλόν. τοῦτο = τὴν σύλληψιν ἐπὶ κακῷ. ἥ κατακτεῖναι μ' ἔλων = ἥ νὰ μὲ πιάσῃς καὶ νὰ μὲ σκοτώσῃς. οὐδὲν ( ἐνν. θέλω μεῖζον ). μὲν = τούλαχιστον. τοῦτο = τὸ ἔλεῖν σε, τὸ ὅτι σὲ ἔχω πιάσει. ( ἐνν. μέλλεις κατακτεῖναι ) = ἀναβάλλεις, βραδύνεις. ἀφανδάνω = ἀπαρέσκω. καὶ σοὶ τάμα ἀφανδάνοντ' ἔφρυ = οἱ λόγοι μου καὶ ἐν γένει ἡ συμπεριφορά μου δὲν ὑπῆρξαν ἀρεστὰ εἰς σέ. κατέσχον γ' ἂν = ἥθελον τούλαχιστον ἀποκτήσει. πόθεν = ἐκ τίνος ἄλλου γεγονότος. κλέος μέση λέξις, ἐπὶ καλοῦ καὶ κακοῦ. εὐκλεέστερον κλέος = μεγχλυτέραν δόξαν. ἥ τιθεῖσα = ἥ εἰ ἐπίθην. τούτοις, τοῦς ἀποτελοῦσι τὸν χορόν, ἀντικ.

τοῦ ἀνδάνειν = ἀρέσκειν, ἀλλὰ καὶ ποιητ. αἴτιον τοῦ λέγοιτ' ἄν. τούτοις λέγοιτ' ἂν τοῦτο πᾶσιν ἀνδάνειν = τοῦτο ἥθελεν δμολογηθῆναι καὶ ὑπὸ πάντων τούτων (τοῦ χοροῦ), δτι εἶναι ἀρεστὸν εἰς αὐτοὺς (ὅτι ἐπιδοκιμάζεται ὑπὸ αὐτῶν). Τίνος εἰδους λόγος εἶναι ἐδῶ; Ἑγκλήμα γλῶσσαν = δένω τὴν γλῶσσαν. ἡ τυραννίς (τὸ ἀφηρ. ἀντὶ τοῦ συγκεχρ.) = ὁ τύραννος. πολλὰ τ' ἀλλα εὐδαιμονεῖ = καὶ ὑπὸ πολλὰς ἀλλας ἐπόψεις πλεονεκτεῖ. τοῦτο· τὸ δτι εἶναι καλὸν νὰ γίνῃ ἡ ταφὴ τοῦ Πολυνείκους. Τὸ δρῶσι, ὅπως καὶ τὸ προηγούμ. ὁρᾶσι, ἔχουσι γνωμικὴν σημασ. = γιγνώσκουσι, φρονοῦσιν. ὑπὲλλω (ἐκ μεταφορᾶς ἀπὸ τῶν κυνῶν, οἱ δποῖοι φοβούμενοι συστέλλουν ὑπὸ τὰ σκέλην των τὴν οὔραν) = συμμαζεύω ἐκ φόβου. στόμα = τὴν γλῶσσαν. ἐπαιδοῦματι = αἰσχύνοματι. χωρὶς τῶνδε = διαφορετικὰ ἀπὸ αὐτούς, διαφωνοῦσα πρὸς τὴν γνώμην αὐτῶν ἐδῶ, δηλ. τῶν γερόντων τοῦ χοροῦ καὶ κατ' ἀκολουθίαν πάντων τῶν Θηβαίων, οὓς ἐκπροσωποῦσιν οὗτοι· εἰ φρονεῖς = ἔάν (διότι) σκέπτεσαι καὶ ἐκτελῆς τὰς σκέψεις σου. (δηλ. οἱ ἀποτελοῦντες τὸν χορὸν δυνατὸν νὰ ἔχουν τὰς ίδίας μὲ σὲ σκέψεις, ἀλλὰ δὲν προβαίνουν εἰς ἐκτέλεσιν αὐτῶν, ἀλλ' ὑπακούουν εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ ἀρχοντος). γάρ· αἰτιολογ. τὸ ἐννοούμ. οὐκ ἐπαιδοῦματι. οὐδὲν αἰσχρὸν = οὐδεμία εἶναι αἰσχύνη. δμόσπλαγχνος = δμογάστριος = ἀδελφός. δικαστήιον = δικαστήιον τοῦ Πολυνείκους (διετοκλῆς). μιᾶς τε (μητρὸς) ἔνν. γεγάρ. πῶς δῆτα τιμᾶς (Πολυνείκη) χάριν δυσσεβῆ ἔκείνῳ; = πῶς λοιπὸν ἀποδίδεις τιμὴν εἰς τὸν Πολυνείκη, ἡ δποία μαρτυρεῖ ἀσέβειαν εἰς ἔκεινον τὸν Ἐτεοκλέα); ταῦτα = δτι ἀποδίδων τιμὴν εἰς τὸν Πολυνείκη δεικνύω ἀσέβειαν εἰς τὸν Ἐτεοκλέα... εἰ τοί σφε τιμᾶς, ἔνν. ὡς κύριον δῆμα μαρτυρήσει ταῦτα... σφέ· τὸν Ἐτεοκλέα. πορθῶν... ἔνν. ὥλετο ἀδελφός. ὑπερ = ὑπὲρ, ὑπὲρ αὐτῆς. τοὺς νόμους ἵσους ποθεῖ = ἔχει τὴν ἀξίωσιν οἱ διέποντες τὴν ταφὴν νόμοι νὰ εἶναι ἵσοι δι' ὅλους (νὰ ἐφαρμόζωνται ἐξ ἵσου δι' ὅλους). ἵσος = εἶναι ἐν τῇ αὐτῇ μοίρᾳ. λαχεῖν = ὕστε νὰ τύχῃ τῆς αὐτῆς τιμῆς. εὐαγῆ = εὐσεβῆ. τάδε = αἱ τοιαῦται διακρίσεις περὶ τοὺς ἀποθανόντας. συνέχθω = συμμισῶ, μετέχω τῆς ἀγάπης. οὕτοι ἔφυν = δὲν εῖμαι βεβαίως τοιαύτη κατὰ τὴν φύσιν. νῦν = λοιπόν. κείνους· τοὺς ἐν "Ἄδη καὶ μάλιστα τὸν Πολ. ἐμοῦ δὲ ζῶντος... εἰς τὰ ἐπιχειρήματα τῆς Ἀντ. ὁ Κρ. ἀπαντᾷ διὰ σατραπικοῦ ἀξιώματος.

**Πραγματικαί. καὶ φημὶ δρᾶσαι... ἡ κατὰ τοιοῦτον διτὸν τρόπον καὶ μετὰ σθένους βεβαίωσις τῆς πράξεως ὑπὸ τῆς Ἀντιγόνης πῶς χαρακτηρίζει τὸ ξήθος αὐτῆς ; Ἀσφαλῶς μᾶς προδικάζει τὴν μέλλουσαν νὰ λάβῃ χώραν σοβαρὰν σύγκρουσιν αὐτῆς πρὸς τὸν Κρέοντα καὶ ἀναδεικνύει ταύτην ἀληθῆ ξρωίδα. οὐ γάρ τι μοι Ζεύς· θέλει νὰ εἴπη, ὅτι μόνον ἂν ὁ Ζεὺς καὶ ἡ Δίκη, οἱ ὄποιοι καθώρισαν τὴν ὑποχρέωσιν τῶν ἀνθρώπων λείεις τὸ νὰ θάπτουν τοὺς νεκρούς, διέτασσον τὰ ἐναντία ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει, τότε θὰ ὑπήκουεν εἰς αὐτούς, θεωρεῖ δηλ. τὸ θεῖον καὶ φυσικὸν δίκαιον ὑπέρτερον τοῦ ἀνθρωπίνου καὶ θετοῦ. Δίκη· ξήτο θυγάτηρ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Θέμιδος. Εἶναι σύνεδρος τοῦ Διὸς καὶ παρακολουθοῦσα ἀγρύπνως τὰ ἐπὶ γῆς καὶ ἐν τῷ "Ἄδη συμβαίνοντα ἀναφέρει ἐκάστοτε εἰς τὸν Δία διὰ τὴν τιμωρίαν τῶν παραβατινόντων τοὺς διέποντας τὰ τοῦ κόσμου κανόνας καὶ σχέσεις. οὐ γάρ τι νῦν γε κάκθεέ... τὴν ἀντίληψιν περὶ τοῦ αἰωνίου κύρους τοῦ φυσικοῦ δικαίου εἰχον ἀνέκαθεν οἱ ἀρχαῖοι "Ελληνες. σχεδόν τι μώρω... ἡ στάσις τῆς Ἀντιγόνης διὰ τῶν λόγων αὐτῆς ἀπὸ ὑψηλόφρονος καὶ ἀνδροπρεποῦς γίνεται αὐστηρὰ καὶ περιφρονητική, ἐπιβάλλουσα νὰ σχηματίσωμεν τὴν γνώμην, ὅτι οὐδεμία συνεννόησις πλέον εἶναι δυνατὴ μεταξὺ τῶν δύο. τὰ σκλήρῳ ἄγαν φρονήματα... τραγικὴ εἰρωνεία διὰ τὸν Κρέοντα, εἰς τὸν ὄποιον ἐφαρμοσθήσονται ταῦτα ἐν τέλει τοῦ δράματος. Ζηνὸς ἔρκειον· ὀνομάζεται οὕτω, διότι ὁ βωμὸς αὐτοῦ ἔκειτο εἰς τὸ προαύλιον ( τὸ ἔρκος ) πάσης οἰκίας. οὐ γάρ τι δοῦλος· ἵδε τὰς ἀντιλήψεις τοῦ ἀρχαίου κόσμου περὶ τῆς μεγάλης ἀποστάσεως, τῆς ὑφισταμένης μεταξὺ ἐλευθέρων καὶ δούλων, τὴν ὄποιαν κατήργησεν ὁ χριστιανισμός. Ἐκ πάντων ὅμως τῶν ἀρχαίων λαῶν οἱ "Ελληνες, καὶ δῆ καὶ οἱ "Αθηναῖοι, ἐφέροντο σχετικῶς ἡπιώτερον πρὸς τοὺς δούλους αὐτῶν καὶ προστατευτικούς νόμους εἰχον θεσπίσει ὑπὲρ αὐτῶν. οὕτοι ποθ' οὐχθρός... ὑπῆρχεν ἡ ἴδεα, ὅτι τὰ ψυχικὰ πάθη ἔξηκολούθουν νὰ ὑφίστανται καὶ εἰς τὸν "Ἄδην καὶ διὰ τοῦτο ἡ ψυχὴ τοῦ Αἴαντος, ὡς βλέπομεν ἐν Ὁδυσσείᾳ ( λ 583 ), ἀπηξίωσε τὸν Ὅδυσσέα πάσης συνομιλίας, ὅτε οὗτος κατέβη ἔκει. οὕτοι συνέχθειν, ἀλλὰ συμφιλεῖν ἔφυν· καὶ διὰ μόνου τούτου τοῦ περιέχοντος ἀρίστην καὶ ἡθικωτάτην γνώμην στίχου δύναται ἔριστα νὰ χαρακτηρισθῇ τὸ ξήθος τῆς Ἀντιγόνης.**

γ' ) 526 — 581

**Λεξιλογικαί.** καὶ μὴν = ἀλλ' ἵδοι (τὰς λέξεις ταύτας μεταχειρίζεται συνήθως δι Σοφοκλῆς περὶ τῶν εἰσαγομένων προσώπων). εἴβομαι καὶ εἴβω = χύνω. φιλάδελφα δάκρυα = δάκρυα ἀδελφικῆς ἀγάπης. νεφέλη = θλῖψις, κατήφεια (μεταφ. ἀπὸ τῆς νεφέλης τοῦ οὐρανοῦ, ή ὅποια καθιστᾶ κατηφῆ τὴν ἡμέραν καὶ ἐπιφέρει τὴν βροιχήν). ὑπέρ διφρύων (ἐνν. οὖσα = ἐπικαθημένη). νεφέλη δ' ὁδοφρύων ὅπερ = κατήφεια δὲ ὥσταν νεφέλη ἐπικαθημένη ὑπεράνω τῶν διφρύων αὐτῆς. αἰσχύνω = ἀσχημίζω. αἰματόεις = αἵματόχρους, κατακόκκινος (λόγῳ τῶν κλαυσμάτων καὶ τῆς μεγάλης στενοχωρίας διὰ τὴν περιπέτειαν τῆς ἀδελφῆς της). ῥέθιος (ῥέθεια παρ' Ομήρῳ = τὰ μέλη τοῦ σώματος) = τὸ πρόσωπον. τέγγω = βρέχω. εὐώψ-εὐώποις = ὁ ἔχων καλὴν ὅψιν, ὠραῖος (ἐκ τῆς αἰτιατ. εὐώπα προῆλθε καὶ ή σημερινὴ λέξις γάπα, τὸ ψάρι τὸ ἔχον μεγάλους καὶ ὠραίους διφθαλμούς). ὑφειμένη (ἢ. ὑφίεμαι) = ἐλλογῶσα. κατ' οἴκους = σύνοικος οὖσα. λήθουσα = χωρίς νὰ τὸ ἐννοῶ. μ' ἔξεπινες = μοῦ ἔπινες τὸ αἷμα (μεταφορ. ἀπὸ τῆς βδέλλας, διότι ή ἔχειν δὲν πίνει αἷμα). δύ' ἄτα κἀπαναστάσεις (ἐτέθησαν τὰ ἀφηρημένα ἀντὶ τῶν συγκεκριμένων) = δύο συμφοράς (πανοῦκλες) καὶ ἐπαναστάτιδας. ή γειομῆ (ἐξόμυνμι) = ή θὰ ἀρνηθῆς μεθ' ὄρκου. διμορροθῶ (ἐκ μεταφορᾶς ἐκ τοῦ ῥόθου = τοῦ κρότου τοῦ παραγομένου ὑπὸ τῶν κωπηλατῶν, συγχρόνως κωπηλατούντων) = συμφωνῶ. ξυμμετίσχω τῆς αἰτίας καὶ φέρω = συμμετέχω τῆς κατηγορίας, ἀναλαμβάνουσα καὶ ἔγω τὴν εὐθύνην τῆς πράξεως. ἀλλ' οὐκ ἔάσει γέ σοι τοῦτο ή δίκη = ἀλλὰ δὲν θὰ ἐπιτρέψῃ βέβαια τοῦτο ή δικαιοσύνη εἰς σέ. κοινοῦμαί τινα = λαμβάνω τινὰ συμμέτοχον. ἐν καιοῖς τοῖς σοῖσι = ἐν τῇ δυστυχίᾳ σου. ξύμπλους = συμμέτοχος. τοῦ πάθους = τοῦ παθήματός μου. ών τίνων (ἐνν. εἰσί, πλαχ. ἐρώτ. ἐκ τοῦ ξυνίστορες). ξυνίστορές εἰσι = ξυνίσκοι = γνωρίζουσι καλῶς. στέργω = ἀγαπῶ. ἀτιμάζω = στερῶ τῆς τιμῆς. μὴ οὐ (ἔθηκε δύο ἀρνήσεις λόγῳ ἔξαρτήσεως ἐξ ἀρνητικῆς ἐνοίας μὴ ἀτιμάσῃς) = ἀπὸ τοῦ νὰ μή. ἀγνίζω = ἔξαγνίζω, ἔξιλεώνω. μοι κοινά (= κοινῆ) = ἀπὸ κοινοῦ μὲ ἐμέ. ζθιγεις (θιγγάνω) = ήγγισες, ἔβαλες χέρι. ποιοῦμαι ἔμαυτοῦ = οἰκειοποιοῦμαι, θεωρῶ ἰδικά μου. ἀρκέσω... ἀντὶ τῆς ἀπροσ. συντάξ. = ἀρκετὸν ἔσται θνήσκειν ἐμέ. λελειμμένη σου (ὑποθ. μετ.).

= ἐὰν ὑπολειφθῶ σοῦ, νὰ στερηθῶ σοῦ. **κηδεμῶν** ( ἐνν. εἰ ) = ἐνδικφέρεσαι. **ταῦτ'** ἀνιᾶς με ( συντάσ. διπλῆ αἰτιατ. ) = μὲ αὐτὰ μὲ λυπεῖς. **ἀλγοῦσα** μὲν δῆτα ( ἐνν. τὸ ῥῆμα ἀνιῶ σε ) = ὄπωσδήποτε ὅμως αἰσθηνομένη θλῖψιν. **γέλωτα** ἐν τινι γελῶ = περιγελῶ τινα. **τί δῆτα...** ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: ( εἰ μὴ πρότερον ὠφέλησά σε ) ἀλλὰ νῦν δῆτα τί ἀν σ' ἔτι ὠφελοῦμ' ἔγώ ; = ἀλλὰ τώρα τούλαχιστον εἰς τέ δύναμιν νὰ ὠφελήσω σε. οὐ φθονῶ = δὲν ἀρνοῦμαι. **ὑπεκφυγεῖν** σε, ἐνν. τὸν θάνατον. **ἀμπλάκω** ( ἀρό. τοῦ ἀμπλακίσκω ) ἀπορηματ. **ὑποτ.** = ν' ἀποτύχω, νὰ στερηθῶ τῆς τιμῆς νὰ μετάσχω. **γάρ· αἰτιολογεῖ** τὸ ἐννοούμ. ναί. **αἱροῦμαι** = προτιμῶ. **ἀλλ'** οὐκ ἐπ' ἀρρήτοις = ἀλλ' οὐχὶ χωρὶς νὰ εἴπω τοὺς λόγους ( τὰς ἰδέας ποὺ μὲ ὕθησαν ) **τοῖς· δοτ.** προσωπ. ἐκ τοῦ ἐννοουμένου ἐδόκεις ( διὰ τοῦ : **τοῖς** μὲν ἐνν. τὸν Κρέοντα, διὰ τοῦ **τοῖς** δὲ τὸν Πολυνείκη καὶ τοὺς κάτω θεούς ). **σὺ** μὲν **τοῖς—τοῖς** δ' ἔγώ . σχ. χιαστόν. καὶ μὴν ἡ **ξαμαρτία** ἵση ἐστὶν νῷν = καὶ ὅμως ἡ παρεκτροπή, τὸ ἀμάρτημά μας εἶναι ὅμοιον ( ἐπειδὴ ἡ μὲν Ἀντιγόνη προέβη εἰς τὴν πρᾶξιν, ἡ δὲ Ἰσμήνη συνεφάνει μὲν κατ' ἀρχήν, ἀλλὰ τῆς ἔλευπε τὸ ἐπιβαλλόμενον θάρρος ). **ζῆς** = δικαιοῦσαι νὰ ζῆς. τῷ παῖδε—τὴν μέν, τὴν δέ, σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος. **ἀφ'** οὐ τὰ πρῶτ' ἔφυ = ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς γεννήσεως της ( χαρακτηρίζει τὴν Ἀντιγόνην ὡς ἀνέκαθεν ἀπείθαρχον ). **οὐδ'** δὲς ἀν βλάστη... ( ἐπίδοσις ) = ὅχι μόνον ὁ τῶν ἀλλων πεπειραμένος νοῦς, ἀλλὰ οὔτε καὶ ἐκεῖνος, ὁ ὅποιος ἤθελε γεννηθῆναι λαλῶς φρονῶν, παραμένει τοιοῦτος εἰς τοὺς δυστυχοῦντας, ἀλλὰ σαλεύει ( βγαίνει ἀπὸ τὴν θέσιν του ). **σοὶ** γοῦν ( ἐνν. ἔξέστη ) = σοῦ λοιπὸν ἐσάλευσεν ὁ νοῦς. **ὅτε** = ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν γάρ· αἰτιολογεῖ τὸ ἐννοούμ : ναί, πράσσω κακῶς (=δυστυχῶ ), ὅπερ ἡ Ἰσμήνη ἐκ παρανοήσεως ἐκ τοῦ πράσσειν κακὸν εἴπε. **ἄτερ** τῆσδε = ἀνευ αὐτῆς. **ἥδε** ( ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ προηγούμενον τῆσδε ) = αὕτη ἐδῶ ( ὡς παροῦσα καὶ ζῶσα, ἐνῷ εἶναι ἀποθαμένη ). **νυμφεῖα** = ὁ γάμος, καὶ κατὰ μετωνυμίαν = ἡ νύμφη. **ἀρώσιμος** = δυνάμενος νὰ ἀρωθῇ, νὰ σπαρῆγύηται = ἀγρός ( ἐδῶ ἐνν. κόρη ). **οὐχ** ὡς γ' ἔκεινω τῆδε τ' ἦν ἡρμοσμένα = ἀλλὰ τὰ τοῦ γάμου οὐκ ἔσται ἡρμοσμένα, ὡς γ' ἔκεινω... = ἀλλ' ὁ γάμος μετ' ἀλληγε δὲν θὰ εἶναι εὐάρμοστος εἰς τὸν ἔδιον βαθμόν, ὅπως ἢτο εὐάρμοστος μεταξὺ αὐτῆς ἐδῶ καὶ ἔκεινου. **υἱέσι**, ἀντὶ τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ. **στυγῶ** = μισῶ. τὸ σὸν λέχος = ὁ περὶ τοῦ γάμου λόγος σου, ἡ νύμφη, περὶ τῆς ὅποιας ὅμιλεῖς ( τοῦτο λέγεται

μετὰ σκληροῦ ὑπαινιγμοῦ). σ' ἀτιμάζει· ὁ Κρέων ὑβρίζων τὴν μνήστην τοῦ Αἴμονος καὶ ἀρνούμενος τὸν μετ' αὐτῆς γάμον του, ὑβρίζει αὐτὸν τοῦτον τὸν υἱόν του. διπάυσων = ὁ μέλλων νὰ διαλύσῃ (ἐνν. διὰ τοῦ θανάτου τῆς Ἀντιγόνης· τραγ. εἰρωνεία, διότι ἡ διάλυσις θὰ γίνη διὰ τοῦ θανάτου καὶ αὐτοῦ τοῦ υἱοῦ του Αἴμονος). ἔφυ = προώρισται, ἐστί. δεδογμένα ἐστὶ = εἶναι ἀποφασισμένον. καὶ σοὶ γε κάμοι· ποιητ. αἰτια εἰς τό: δεδογμένα ἐστί. (Διότι καὶ ὁ χορὸς ἐν στίχῳ 213 εἶχεν ἀποφανθῆ ὑπὲρ τῆς τιμωρίας τοῦ ἀποκαλυφθησομένου ὡς δράστου τῆς ταφῆς). μὴ τριβάς ἔτι (ἐνν. τριβὰς χρόνου ποιεῖσθε) = μὴ βραδύνετε, μὴ χρονοτριβεῖτε πλέον. νιν = αὐτάς. ἐκ δὲ τοῦτο = ἀπ' ἐδῶ δὲ καὶ εἰς τὸ ἔξης. μηδ' ἀνειμένας = καὶ μὴ χειραφετημένας, ἀπολύτως ἐλευθέρας. θρασὺς = τολμηρός. τὸν "Ἄδην πέλας τοῦ βίου = τὸν "Ἄδην προσεγγίζοντα τὴν ζωὴν αὐτῶν, ἐπομένως ἐπικείμενον τὸν θάνατον. Μετὰ τοῦτο ἀπάγονται αἱ δύο ἀδελφαὶ εἰς τὴν γυναικωνῆτιν ὑπὸ τῶν δύο δορυφόρων τοῦ Κρέοντος.

**Πραγματικαί.** ἐπαναστάσεις θρόνων· ἡ τυραννίς πάντοτε ὑποτεύει συνωμοσίας καὶ ἀνατροπάς. οὔτ' ἡ θέλησας, ὅτε δηλ. τῇ ἔχαιμε τὴν πρότασιν νὰ μετάσχῃ τῆς ταφῆς, πρὶν προβῆ εἰς αὐτήν· ξύμπλουν· οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς λαὸς ναυτικός, ἔχαιρον ἀκούοντες ναυτικὰς λέξεις, ὅπως ὁμορροθεῖ κλπ. τοῦτο γάρ σὺ κηδεμών· ἐννοεῖ, ὅτι ἡ Ἰσμήνη, μὴ θελήσασα νὰ μετάσχῃ τοῦ ἔργου τῆς ταφῆς καὶ ὑπακούσασα τυφλῶς εἰς τὰ κέλευσματα τοῦ Κρέοντος, ὑπὲρ αὐτοῦ ἐνδιαφέρεται. τί ταῦτα ἀνιψίς μ' οὐδὲν ὠφελουμένη; τὸ παράπονον τοῦτο τῆς Ἰσμήνης εἶχεν ἀγαθὸν ἀποτέλεσμα, τὸ μέν, διότι ἡ Ἀντιγόνη καθίσταται ἐφεξῆς ἡ πιωτέρα, τὸ δέ, διότι σφέζεται ἐκ τῆς καταδίκης ἡ Ἰσμήνη, ἐφ' ὅσον ἔναντι αὐτῆς αὐστηρῶς προσηγέθη ἡ Ἀντιγόνη παρουσίᾳ τοῦ Κρέοντος. σὺ μὲν ζῆς, ἡ δ' ἐμὴ ψυχὴ πάλαι τέθυη· μεγάλη ἡ ἀπόστασις μεταξὺ τῶν δύο ἀδελφῶν, τῆς μὲν Ἰσμήνης ἔχούσης δικαιώματα ἐπὶ τῆς γηίνης αὐτῆς ζωῆς, ης τὰς ἴδεας ἡ κοιλούθησε, τῆς δὲ Ἀντιγόνης, ὡς ἡρωίδος λόγω τῶν ὑψηλῶν καὶ θείων ἀντιλήψεων της, πρὸ πολλοῦ ἀνηκούσης εἰς ἄλλας σφαίρας ὑψηλοτέρας καὶ εὐγενεστέρας, εἰς τὴν ἄλλην ὑπερκόσμιον ζωήν. ἀρώσιμοι γάρ ξατέρων γύαι· λέγει τοῦτο, διότι ὅπως ἡ γῆ παράγει καρπούς διὰ τῆς ἀρόσεως, οὕτω καὶ ἡ γυνὴ εἶναι κατάληγλος πρὸς τεκνοποίαν. Εἶναι δὲ ἄξιον σημειώσεως, ὅτι ὁ Κρέων, παραγγωρίζων ἐι-

τῇ δργῇ του τὴν ἔνωσιν δύο εὐγενῶν ὑπάρξεων, συγκαισθηματικῶς συνδεδεμένων, θεωρεῖ τὸν γάμον ὡς ἀποκλειστικὸν μέσον διὰ τὴν γέννησιν παίδων κτλ. ὁ φίλατθ' Αἴμον· ὁ Αἴμων ἦτο δευτερότοκος υἱὸς τοῦ Κρέοντος, τοῦ πρώτου υἱοῦ του, τοῦ Μεγαρέως, θυσιασθέντος τῇ προτάσει τοῦ μάντεως Τειρεσίου χάριν τῆς σωτηρίας τῆς πόλεως, προσφωνεῖ δὲ τοῦτον περιπαθῶς φίλατον ἡ Ἰσμήνη, ὡς ἐξάδελφον καὶ μνηστῆρα τῆς ἀδελφῆς τῆς καὶ ὡς ὑβριζόμενον ὑπὸ τοῦ πατρός του. γυναικας εἶναι μηδ' ἀνειμένας· ὅμιλετ ἀναχρονιστικῶς ἐνταῦθα ὁ Σοφοκλῆς περὶ τῶν γυναικῶν τῶν ἴστορικῶν χρόνων, αἱ ὅποιαι ὄντως εἰς τὰς Ἰωνικὰς φυλάς, καὶ δὴ παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις, ἥσαν ὑποτεταγμέναι ὑπάρξεις, προορισμὸν ἔχουσαι νὰ γεννῶσι τέκνα καὶ νὰ τηρῶσιν ἐν τάξει τὰ τοῦ οἴκου των. Οὐδέποτε ὅμως ἡ γυνὴ καὶ τότε ἐταπεινώθη ἔναντι τοῦ ἀνδρὸς εἰς ἀνδραποδώδη ὑποταγὴν καὶ ἐξάρτησιν, ὅπως παρὰ τοῖς βαρβάροις λαοῖς τῆς Ἀσίας. Τούναντίον κατὰ τοὺς ἡρωικοὺς χρόνους ἡ γυνὴ ἀπέλαυσε πολλῆς ἐκτιμήσεως, ὡς βλέπομεν εἰς τὰ διμηρικὰ ποιήματα καὶ ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις ἡ θέσις αὐτῆς ἦτο ἰσοδύναμος πρὸς τὴν τοῦ ἀνδρός.

### ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ ( 528 - 625 )

**Λεξιλογικαί.** στροφή α'. ἄγευστος (μετ' ἐνεργ. διαθ.) = ὁ μὴ γευθείς, ὁ μὴ δοκιμάσας. αἰών = βίος. οἶς = δν. δόμος = οἶκος. ἀτα, δωρ. (ἀτη) = συμφορά: γεν. διαιρ. τοῦ οὐδὲν = οὐδεμία συμφορά. ἐπὶ πλῆθος γενεᾶς = ἐπὶ πολλὰς γενεὰς ( δὲν σταματᾷ εἰς μίαν γενεάν, ἀλλὰ μεταβαίνει ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην ). Ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: οἶς γάρ ἀν ὁ δόμος σεισθῇ θεόθεν, ( τούτοις ) οὐδὲν ἐλλείπει ἔρπον ἐπὶ πλῆθος γενεᾶς. ὅμοιον = ( ἐνν. ἐστί ). ὥστε = ὅπως. ποντίαις δυσπνόις Θρήσσαισι πνοαῖς ( ἀναγκ. αἰτ. ) = ἔνεκα τῶν διὰ τοῦ πόντου πνεόντων μανιωδῶν Θρακικῶν ἀνέμων. ὕφαλον ἔρεβος = τὰ σκοτεινὰ ὕφαλα στρώματα ( τῆς θαλάσσης ). ἐπιδράσῃ = διαδράμῃ: ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : ὅμοιόν ἐστι ( τὸ πρᾶγμα ), ὥστε ὅταν οἶδμα δυσπνόις ποντίαις Θρήσσαισι πνοαῖς ἐπιδράμῃ ὕφαλον ἔρεβος. βυσσάθεν = ἀπὸ τοῦ βυθοῦ τοῦ πυθμένος. κελαινὸς = μαῦρος, ἔχων σκοτεινὸν χρῶμα. κυλίνδω = ἀνασκάπτω, ἀνασκαλεύω. ἡ θις - θινὸς = ἡ ἀμμώδης ἀκτὴ τῆς θαλάσσης καὶ ὁ πυθμήν αὐτῆς. δυσάνεμος = ὑπὸ κακῶν ἀνέμων ταρασσομένη, ἀνεμόδαρτος. βρέμω = ἀντηχῶ. στόνος = στε-

ναγμός, μυκηθμός. στόνω βρέμουσι = στενάζουσαι ἀντηχοῦσιν. ἀντιπλῆγες = αἱ ἀντιπληττόμεναι.

ἀντιστροφή. α'. ἀρχαῖα (ἐπιρρηματικῶς) = παλαιόθεν. πήματα = δυστυχήματα. ἐπὶ πήμασι φθιτῶν = ἐπάνω εἰς τὰ δυστυχήματα τῶν ἔξαφανισθεισῶν γενεῶν· ή σειρὰ τῶν λέξεων: ὄρῶμαι (ἀντὶ ὄρῶ) τὰ πήματα τῶν Λαζαρίδη. οἶκων πίπτοντα ἐπὶ πήμασι βροτῶν· παρήχησις τοῦ π. οὐδ' ἀπαλλάσσει = καὶ δὲν ἀπολυτρώνει (ἀπὸ τῶν δυστυχημάτων). γενεὰν γένος = ή προηγουμένη γενεὰ τὴν ἐπομένην. ἐρείπω = κατακρημνίζω, καταβάλλω, φθείρω. οὐδ' ἔχει λύσιν = οὐδ' ἔχει τέρμα (ὑποκ. τὰ πήματα) = καὶ δὲν ἔχουν τέλος (δὲν παύουν) αἱ συμφοραί. νῦν γάρ = διότι τώρα ἐπὶ παραδείγματι. ὑπὲρ ἐσχάτας ρίζας = ὑπεράνω τῆς τελευταίας ρίζης (ἐνν. τὰς δύο ἀδελφὰς καὶ ιδίᾳ τὴν Ἀντιγόνην, ἐκ τοῦ γάμου τῆς ὅποιας, ὡς ἀπὸ ρίζης, θὰ προήρχοντο νέοι κλάδοι τοῦ οἰκογενειακοῦ δένδρου). ἐτέτατο φάσος = εἶχεν ἀκτινοβολήσεις ἀκτίς σωτηρίας (ἐπιλίδος). κατ' ἀμῆ (τμῆσις) καταμῆ = κατακόπτει, θερίζει. φοινία κοπίς νερτέρων θεῶν = ή φονικὴ μάχαιρα τῶν κάτω θεῶν. λόγου ἀνοια καὶ φρενῶν ἐρινύς (ἐπεξήγ. τοῦ προηγουμ.) = ἀσυνεσία καὶ διατάραξις φρενῶν (ἐνν. τὴν Ἀντιγόνην, ἡτις λόγῳ ἀσυνεσίας περιεφρόνησε τὸ κήρυγμα τοῦ Κρέοντος, δομίως δὲ λόγῳ φρενοβλαβείας ἐπεσκοτίσθη ὁ νοῦς αὐτῆς).

στροφὴ β'. δύνασις = δύναμις. ὑπερβασία = παράβασις, ἀμάρτημα κατ' ἀλλην ἔρμην.: ἀλαζονεία, ἐπαρσία. τὰν = ἦν. κατάσχοι = ἥθελε καταβάλει. πανταγρεύς (πάντα-ἀγρεύω) = δ τὰ πάντα κυριεύων, δ πανδαμάτωρ. ἀκάματοι, κατηγορ. ἐξηγεῖται ἐπιρρημ. = ἀκούραστα. μῆνες = χρόνος. ἀγήρως = ἀγήραστος. χρόνῳ = ἐκ τῆς παρόδου τοῦ χρόνου. δυνάστας = ὡς κυρίαρχος. κατέχεις = ἔχεις ὡς ἔδραν. Ὁλύμπου μαρμαρόεσσα αἴγλα = δ ἀκτινοβόλος λάμπων "Ολυμπος. τὸ τ' ἔπειτα = καὶ κατὰ τὸ ἔγγυς μέλλον (ἐπόμενως καὶ κατ' αὐτὸ τὸ παρόν). καὶ τὸ μέλλον καὶ τὸ πρὸν = καὶ κατὰ τὸ ἀπώτερον μέλλον καὶ κατὰ τὸ παρελθόν ἐπαρκεῖ νόμος = ισχύει, ἐπικρατεῖ δ νόμος οὗτος. οὐδὲν ἔρπει = οὐδόλως προχωρεῖ πάμπολυ = παρὰ πολὺ· ή σειρὰ τῶν λέξεων: δὲ διότος θνατῶν οὐδὲν ἔρπει πάμπολυ γ' ἐκτὸς ἄτας.

ἀντιστροφή. β'. πολύπλακτος = πολυπλάνητος (πολὺ πλάζω = πλανῶ), ἀβεβαία. δηνασις (ἐκ τοῦ δηνήμη = ὠφελῶ) (ἐστὶν) = εἶναι ὠφέλεια. κουφόνους ἔρως = ἀνόητος ἐπιθυμία. κουφον. ἔρ. γεν. ὑποκ. εἰς τὸ ἀπάτα, τὴν ὅποιαν προκαλοῦσιν ἀγόντοι ἐπιθυμίαι. οὐδὲν

**δ'** ειδότι ( τινὶ ) = χωρὶς δὲ οὐδόλως νὰ γνωρίζῃ. ἔρπει = ἀνεπαισθήτως ὑπεισέρχεται. πρὶν = ἔως ὅτου. προσαύση πόδα = πρὶν ζεματισθῇ ( δῆλ. πρὶν πάθη δεινόν τι καὶ τοιουτοτρόπως σωφρονισθῇ ). σοφίᾳ· μετὰ σοφίας. ἐκ του· ποιητ. αἴτ. πέφανται = ἔχει φανερωθῆ, λεχθῆ. κλεινὸν ἔπος = τὸ περίφημον ῥήτον. ἐσθιόν = ἀγαθόν. ἔμμεν ( Ὁμηρ. τύπος ) = εἶναι. ὅτῳ δοτ. ἀντιχαριστ. θεός ἄγει πρὸς ἄταν = ὁ θεός ὁδηγεῖ πρὸς διαστρέβλωσιν· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : κλεινὸν ἔπος πέφανται δοκεῖν εἶναι ποτ' ἐσθιόν τῷδ' ὅτῳ φρένας θεός ἄγει πρὸς ἄταν. πράσσει ἐκτὸς ἄτας = διάγει ἐκτὸς δυστυχίας· ἵσοδυναμεῖ πρὸς τὴν φράσιν : εῦ πράσσει.

**Πραγματικαί.** Ὁδηγηθεισῶν τῶν δύο ἀδελφῶν ὑπὸ δορυφόρων εἰς τὴν θύραν, τὴν ἀγουσαν εἰς τὴν γυναικωνῖτιν, καὶ τοῦ Κρέοντος μείναντος μόνου ἐν τῇ σκηνῇ καὶ σκεπτομένου, ὁ χορὸς ἐν τῷ δευτέρῳ στασίμῳ, λαβὼν ἀφορμὴν ἐκ τῆς καταδίκης τῶν δύο ἀδελφῶν καὶ ἐκ τῆς ἐπελθούσης δεινῆς συμφορᾶς ὅλου τοῦ οἴκου τῶν Λαβδακιδῶν, προβαίνει εἰς τὴν διατύπωσιν γενικῆς γνώμης περὶ τοῦ ἀστάτου τῆς ἀνθρωπίνης εὐτυχίας κ.τ.λ. εὐδαίμονες οἶσι κ.τ.λ. τὸ ἀνύπαρκτον τῆς διὰ βίου εὐτυχίας τοῦ ἀνθρώπου ἐτόνισαν πάντες σχεδὸν οἱ συγγραφεῖς καὶ οἱ ποιηταὶ κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχάς. πρβλ. καὶ τό : τέρας ἐστὶν εἴ τις ηύτυχησε διὰ βίου. Θρήσσαισι πνοαῖς· ἐπειδὴ ἐκ βορρᾶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πνέουσιν οἱ σφοδροὶ ἀνεμοί, καὶ δὴ καὶ ἐκ Θράκης, διὰ τοῦτο ἐθεώρουν οἱ "Ἐλληνες πατρίδα τούτων τὴν Θράκην, οἱ Ἀθηναῖοι δὲ μάλιστα ἐτίμων ἴδιαιτέρως τὸν Βορέαν καὶ εἶχον πρὸς τιμὴν αὐτοῦ βωμὸν παρὰ τῷ Ἰλισῷ, ἀπὸ ὅπου ἐμυθολογεῖτο, ὅτι ἥρπασε τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως Ἐρεχθέως Ὡρείθυιαν καὶ μετήγαγεν αὐτὴν εἰς τὴν Θράκην. Λαβδακιδῶν οἰκων· ὁ Λάβδακος ἦτο πατήρ τοῦ Λαΐου, πατήρ δὲ τοῦ Λαβδάκου ἦτο ὁ Πολύδωρος καὶ τούτου πατήρ ὁ Κάδμος, αἱ συμφοραὶ ὅμως ἤχισαν ἀπὸ τοῦ Λαΐου καὶ ἔξῆς. οὐδ' ἔχει λύσιν· ἐκάστη γενεὰ ἥδυνατο ν' ἀπολυτρώσῃ ἀπὸ τῶν δεινῶν τὴν ἐπομένην γενεὰν μόνον διὰ τῆς θείας δυνάμεως, ἀν κατέφευγεν εἰς ἔξιλέωσιν αὐτῆς. Τοιοῦτον τι δὲ ἔκαμεν ἡ γενεὰ τοῦ Ὁρέστου, δστις τῇ βοηθείᾳ τῆς Ἀθηνᾶς ἔξιλέωσε τοὺς θεοὺς καὶ ἀπήλαξε τοὺς ἀπογόνους του ἀπὸ τῆς ἀρᾶς τῶν Ταυταλιδῶν. θεῶν κοπίς· ἀποδίδονται εἰς τοὺς θεοὺς ξέφη, μάχαιραι, ἔγχη κ.λ.π. ὑπνος πανταγρεύς· ὁ ὑπνος καταλαμβάνει πάντα τὰ ἔμψυχα καὶ διὰ τοῦτο πανδαμάτωρ

έλεγετο καὶ δίδυμος ἀδελφὸς τοῦ θανάτου ἐθεωρεῖτο. ὅτῳ φρένας θεός  
ἄγει πρὸς ἄταν· τοῦτο εἶναι παρεμφερὲς πρὸς τὸ χριστιανικὸν ᾧ-  
τόν : μωραίνει Κύριος, δν βούλετ' ἀπολέσαι.

ΤΡΙΤΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (626 - 780)

α' ) 626 - 680

**Λεξιλογικαί.** νέατος = νεώτατος, τελευταῖος. ἄχνυμαι = λυποῦ-  
μαι. μόρον ( ἔχει θέσιν ἀναγ. αἰτ. ) = διὰ τὸν θάνατον. τāλις - ίδος =  
μελλόνυμφος, μνηστή. ἀπάτας ( αἴτιατ. ) = διὰ τὴν στέρησιν διὰ τὴν  
ἀποτυχίαν. λεχέων = τοῦ γάμου. ὑπεραλγῶ = ὑπερβολικὰ λυποῦ-  
μαι. τάχα = ταχέως. ὑπέρτερον = ἀκριβέστερον. τελεία = τελεσί-  
δικος ( τοῦτο λέγει διὰ νὰ δεῖξῃ εἰς τὸν Αἴμονα, ὅτι ἡ ἀπόφασίς του  
εἶναι τελεσίδικος καὶ ἐπομένως ἀνέκκλητος ). Ψῆφον τῆς μελλονύμ-  
φου ( γενικ. ἀντικειμ. ) = ἀπόφασιν κατὰ τῆς μελλονύμφου. λυσσαίνω  
= δργίζομαι ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : ἄρα μὴ πάρει ( ἔχεις ἔλθει ) λυσσαί-  
νων πατρί, κλύων ( αἴτιοι. ) τελείαν ψῆφον τῆς μελλονύμφου; πανταχῇ  
δρῶντες = καθ' οίονδήποτε τρόπον καὶ ἀν πράττωμεν. ἔχων · κατὰ  
τὸν Κρέοντα μὲν αἴτιοι., κατὰ δὲ τὸν Αἴμονα ὑποθετ. μετοχ. ἀπορ-  
θοῖς· διμοίως κατὰ μὲν τὸν Κρέοντα δριστ. ἐγχλίσ., κατὰ δὲ τὸν Αἴ-  
μονα εὐκτικῆς. ἀπορθόω-ῶ = κατευθύνω εἰς τὸν ὁρθόν, ὁρθῶς καθο-  
δηγῶ. ἀξιώσεται = κριθήσεται ἄξιος. ἔμοι· ποιητ. αἰτ. μείζων =  
σπουδαιότερος, πολυτιμότερος. φέρεσθαι = ὠστε νὰ ἔχω αὐτόν. σοῦ  
ἡγουμένου ( ὑποθ. μετ. ) β' ὅρ. συγκρ. = παρὰ ἐὰν σύ, ἀφ' ὅ, πι σύ  
νομίζεις καλόν, ἀπὸ τὰς καλάς σου συμβουλάς. οὔτω γάρ· ὁ γάρ αἴτιοι.  
τὸ ὑπονοούμενον : καλῶς ὁμιλεῖς, συμφωνῶ εἰς ὅσα εἰπεις. διὰ στέρ-  
νων ἔχω = ἐν τῇ καρδίᾳ ἔχω, φρονῶ· τοιαῦται φράσεις μετὰ τῆς  
προθ. διὰ ἀπαντῶνται καὶ ἄλλαι : διὰ χειρός, διὰ στόματος ἔχω κ.ἄ.  
πάντα ἔσταναι ὅπισθεν πατρῷας γνώμης ( ἐπεξῆγ. τὸ οὔτω χρή ...) =  
δηλαδὴ νὰ ἀκολουθῇ τις καθ' ὅλα ( πιστῶς ) τὴν πατρικὴν γνώμην.  
τούτου ἔνεκα· τελ. αἰτ. γοναῖ = τέκνα, κατήκοος = εὐπειθής·  
τὸ α' εἶναι ἀντικ. τοῦ φύσαντες, ἀμφότερα δὲ ἀντικ. τοῦ ἔχειν. ἀντα-  
μύνωνται κακοῖς = ἀποκρούωσιν ἀποδίδοντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ.  
ἀνωφέλητος = ἀνωφελής, παρήκοος. φιτύω = γεννῶ. πόνους = βά-  
σανα, στενοχωρίας. τόνδε = τοῦτον ( τὸν γεννήσαντα ). γέλων =  
ἀφορμὴν γέλωτος. 'Η σειρὰ τῶν λέξεων : εἴποις ἀν φῦσαι τόνδε τί

ἄλλο πλήν πόνους έκαυτῷ, πολὺν δὲ γέλωτα τοῖς ἔχθροῖς. νῦν = λοιπόν. ύφ' ἡδονῆς· ἀναγκ. αἴτιον, ἐνῷ τὸ οὐνεκα γυναικός, τελ. αἴτ. ψυχρὸς = παγερός, ἀηδής. παραγκάλισμα = τὸ ἐν ἀγκάλαις λαμβανόμενον ἀγαπητόν, τὸ ἀντικείμενον περιπτύξεως. τοῦτο, ἀναφέρεται εἰς τὸ ἀκολουθοῦν: γυνὴ ξύνευνος (σύζυγος). ἔλκος = πληγὴ λύπη. φίλος = οἰκιακὸς φίλος. πτύω = ἀποπτύω (ἀποστρέφομαι). σικχαίνομαι. ὥσει τε = δις. μέθεις = ἀφεις. ἐν "Αἰδου νυμφεύειν (σχ. δέξύμωρον). αἱρῶ ἐμφανῶς = συλλαμβάνω ἐπ' αὐτοφώρῳ. ἐκ πόλεως πάσης = ἐξ ὅλων τῶν πολιτῶν. ἀπιστῶ = ἀπειθαρχῶ. πρὸς ταῦτα = ἔναντι τούτων (κατὰ τῆς ἀποφάσεώς μου ταύτης). ἐφυμνῶ = ἐπικαλοῦμαι πρὸς βοήθειαν. ξύναιμος = ἔφορος τῆς συγγενείας. τὰ φύσει ἐγγενῆ = τοὺς ἐκ φύσεως συγγενεῖς. ἄκοσμα (προληπτ. κατηγ.) = ὥστε νὰ εἶναι ἀπειθάρχητα. κάρτα = παρὰ πολύ. τοὺς ἔξω γένους (ὅντας) τοὺς μὴ συγγενεῖς ἐνν. ἀκόσμους ποιήσω ἢ θήσω. ἐν οἰκείοισιν = ἐν μέσῳ τῶν οἰκείων του. δικαιοις = ἀμερόληπτος, εὐσυνείδητος. ὑπερβάς = ὑπερβάς τὰ ὅρια ἐξ ἀλαζονείας. δστις βιάζεται (ἀναφ. ὑποθ. πρότ.). = ἐάν τις παραβιάζῃ. οὐκ ἔστι πέπαλνου τυχειν σχ. λιτότητος, ἀντί: δεῖ τοῦτον τῆς μεγίστης τιμωρίας τυχεῖν. δν στήσιεε = δν ἀν στήση = οἰονδήποτε ἀνακηρύξῃ, καταστήσῃ ἀρχοντα. τοῦδε χρὴ καλύειν = εἰς αὐτὸν πρέπει νὰ ὑπακούῃ τις. καὶ τάναντία = καὶ τὰ ἀντίθετα τούτων, ἤτοι τὰ μεγάλα καὶ ἄδικα. θαρσῶ = ἔχω πεποίθησιν. ἐκ τοῦ θέλειν ἔξαρτ. τὰ ἀπαρέμφατα ἀρχειν καὶ ἀρχεσθαι· ἡ δὲ σειρὰ τῶν λέξεων: καὶ θαρσοίην ἀν ἐγὼ τοῦτον τὸν ἄνδρα θέλειν ἢν καλῶς μὲν ἀρχειν, εὖ δ' ἀρχεσθαι.... . . . ἐν χειμῶνι δὲ δορὸς = ἐν τῇ σφοδρότητι δὲ τῆς μάχης, ἐν τῇ θυελλώδει μάχῃ. προστεταγμένος = ἐάν ἔχῃ ταχθῆ πλησίον. μένειν (ἄν), ἔξαρτάται ἐκ τοῦ θαρσοίην ἄν. κάγαθὸν παραστάτην = καὶ γενναῖον συστρατιώτην, σύντροφον, βοηθόν. αὔτη - ἥδε - ἥδε, ἡ ἀναφορὰ αὕτη διὰ νὰ ἔξαρῃ τὴν μεγάλην καταστρεπτικὴν δύναμιν τῆς ἀναρχίας. ἀναστάτους τίθησι = ἀναστατώνουσα καταστρέψει. συμμάχου δορὸς = συμμάχων πολεμιστῶν, συμμαχικῶν στρατευμάτων. τροπὰς καταρρήγνυμι = καταρρηγνύουσα (διασπῶσα) τὰς ταξεις τοῦ συμμαχ. στρατοῦ ποιεῖ αὐτὰς φεύγειν. τῶν δρθουμένων (ἀντίθεσις πρὸς τὸ προηγούμενον ἀναρχίαν) = τῶν ἀρχομένων καλῶς, τῶν πειθαρχούντων. τὰ πολλὰ σώματα = τοὺς πολλούς. οὔτως = τούτων οὔτως ἔχόντων. ἀμύνω· συντάσσεται δοτικῇ, ὅπως καὶ τὰ συνώνυμα αὐτοῦ: βοηθῶ, ἐπικουρῶ, τιμωρῶ.

ἀρήγω. ἀμυντέα ἔστι ( δ πληθ. ἀντὶ ἐνικ.) τοῖς κοσμουμένοις (οὐδ-γέν.) = πρέπει νὰ ὑπερασπίζῃ τις τὰ διατασόμενα, τὰ νομοθετούμενα, τοὺς νόμους. οὐδαμῶς ἡσσητέα ( ἡσσῶμαι, ἡττῶμαι ) = ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ πρέπει νὰ γίνεται τις κατώτερος ( ἡττῶν ) μιᾶς γυναικός. ἐκπεσεῖν ( τῆς ἀρχῆς ) = νὰ ἐκθρόνισθῶ. εἰπερ δεῖ· ἐνν. ἐκπεσεῖν πρός τινος.

**Πραγματικάι. νέατον**· ὁ Αἴμων ἦτο ὁ τελευταῖος, ὃς εἴπομεν ἀνωτέρω, υἱὸς τοῦ Κρέοντος. **τάλιδος**· τἄλις ἐλέγετο παρ' ἀρχαῖοις ἡ εἰς ὕραν γάμου παρθένος καὶ κατονομασθεῖσα εἰς τινα νύμφη. **μάντεων** ὑπέρτερον· δεικνύεται ἡ δυσμένειά του πρὸς τὸ γένος τῶν μάντεων, τὴν φράσιν δὲ ταύτην οἱ ἀρχαῖοι ἐλάμβανον ἐκ παροιμίας, ὅτε ἥθελον νὰ δηλώσουν, ὅτι ἐγνώριζόν τι ἐξ αὐτοφίας καὶ οὐχὶ ἐκ στοχασμῶν, ὅμως ἐπραττον οἱ μάντεις. ὡς καὶ τὸν ἐχθρὸν ἀνταμύνωνται· τὸ ὠφελεῖν τὸν φίλον καὶ καταδιώκειν τὸν ἐχθρόν, κακῶς ποιεῖν τὸν ἐχθρὸν καὶ εὖ ποιεῖν τὸν φίλον ἐπεκράτει εἰς τὴν ἀρχαΐτητα γενικῶς πρὸ τοῦ Σωκράτους, ὅστις πρῶτος ἐδίδαξε χριστιανικὰς ὅντας ἀληθείας, λέγων « μηδαμῶς ἀδικεῖν » καὶ « εἰ αἰρόμην ἀδικεῖσθαι η̄ ἀδικεῖν, ἐλοίμην ἀν ἀδικεῖσθαι η̄ ἀδικεῖν ». Παρατηρητέα ὅμοίως ἡ μεγάλη ἀπόστασις μεταξὺ τοῦ Κρέοντος, εἰπόντος τὰ ἀνωτέρω, καὶ τῆς Ἀντιγόνης εἰπούσης τὴν ἡθικωτάτην ἐκείνην ῥῆσιν ( στίχ. 523 ) « οὗτοι συνέχθειν, ἀλλὰ συμφιλεῖν ἔφυν ». **ἀλλ'** δν πόλις στήσειε· ἀναχρονιστικῶς δ Σοφοκλῆς ὅμιλεῖ περὶ ἐκλογῆς τοῦ ἡγεμόνος ὑπὸ τῶν πολιτῶν, ἐπειδὴ μόνον κατὰ τοὺς ἴστορικοὺς χρόνους τοῦτο ἵσχεν, ἐνῷ κατὰ τοὺς ἡρωικοὺς χρόνους, εἰς οὓς ἀναφέρεται τὸ δρᾶμα, οἱ βασιλεῖς ἐγίνοντο τοιοῦτοι κληρονομικῷ δικαιώματι. **δίκαια** καὶ τάναντία· τοῦτο ἐφαρμοζόμενον προυποθότει λαὸν δουλοπρεπῆ καὶ στερούμενον καθ' δλοκληρίαν φιλελευθέρων φρονημάτων.

B') 681 — 723

**Λεξιλογικαί. τῷ χρόνῳ** = λόγῳ τῆς παρόδου τοῦ χρόνου τῆς ζωῆς, ἔνεκα τοῦ βαθέος γήρατός μας. **κεκλέμμεθα** = ἔχομεν στερηθῆ, ἔχομεν χάσει· ἀντικείμ. εἶναι: τὰς φρένας. λέγω φρονούντως = ὅμιλῶν σωφρόνως, συνετῶς. **ὑπέρτατον** = πολυτιμότατον. **ὅπως** ( εἰδικ. ) = ὅτι. **τάδε·** ἐνν. τὰ προηγουμένως διακηρυχθέντα ὑπὸ τοῦ Κρέοντος. **μήτ'** ἐπισταίμην = μήτε εὔχομαι νὰ γνωρίζω. **μεντὸν** = μέντοι ἄν, ὁ δὲ ἀν ἀρμόζει τῇ εὐκτικῇ γένοιτο = δύναται ὅμως νὰ

έλθη εις τὸν νοῦν καὶ ἄλλου συνετή τις σκέψις. δ' οὖν = ὅπως καὶ ἀν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα. πέφυκα = ἔχω ἐκ τῆς φύσεως τῆς θέσεώς μου τὴν ἴδιότητα. προσκοπεῖν = σκοπεῖν πρὸ σοῦ = νὰ ἔξετάζω πρὸ σοῦ καὶ πρὸς τὸ συμφέρον σου. λόγοις τοιούτοις ( δηλοῦται τὸ αἴτιον τοῦ φόβου τοῦ δημότου ) = λέγοντι τοιούτους λόγους = ἐὰν λέγῃ τοιούτους λόγους. οἰς μὴ τέρψει ( ἀναφ. συμπερ. πρότ. ) = ὥστε σὺ νὰ μὴ εὐχαριστήσαι ἀκούων τούτους. ὑπὸ σκότου ( ἀναγκ. αἴτ. ) = ἔνεκα τῆς ἀσημότητος τῆς θέσεώς μου ( ὡς βασιλόπαιδος ). τὴν παῖδα ταύτην ( ἀναγκ. αἴτ. ). οἰα ( σύστ. ἀντικ. τοῦ ῥήματος ) δόδυρεται πόλις = πόσον θηρευτεῖ ἐξ αἰτίας τῆς κόρης ταύτης. ὡς ἀναξιωτάτη = πόσον ἀναξιώτατα, ἐλάχιστα ἀξία τιμωρίας. ἀπ' ἔργων εὐκλεεστάτων· ἀναγκ. αἴτ. ήτις... ἀναφ. αἰτιολ. πρότ. ( αἰτιολ. τὸ ἀπ' ἔργ. εὐκλ. ). ἐν φοναῖς πεπτῶτα = ἐν φονικοῖς πλήγμασι πεπτωκότα = φονευθέντα. ωμηστής = ωμοφάγος. μήθ' ὑπ' ὠμηστῶν... ήτις οὖν εἰπασσεν ( ἀθαπτον ) ὀλέσθαι μήθ' ὑπ' ὠμηστῶν κυνῶν, μήθ' ὑπ' οἰωνῶν τινος. χρυσῆς· τὸ ἐπίθ. τοῦτο ἐλέγετο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων κατὰ μεταφορὰν ἐπὶ λαμπρῶν καὶ ἔξαιρέτων πραγμάτων, ὅπως καὶ τοῦ ήμῶν : χρυσὸς ἀνθρωπος, χρυσῆ καρδιὰ κ.τ.λ. τιμῆς· ἔξαρτ. ἐκ τοῦ λαχεῖν. ἔρεμνὸς ( ἐκ τοῦ ἔρεβος, ἔρεβενός, ἔρεμνὸς ) = σκοτεινός. σίγα = λεληθότως. ἐπέρχεται = διαδίδεται ἀνὰ τὴν πόλιν. εὐτυχῶς πράσσω = εὐτυχῶ. Ἡ μετοχ. ὑποθ., ἐπέχουσα θέσιν β' ὅρου συγκρ. = τῆς ἴδιας τοῦ εὐτυχίας. τιμιώτερον = πολυτιμότερον. εὐκλείας· β' ὅρος συγκρ. εἰς τὸ μεῖζον ἄγαλμα. ἄγαλμα = κόσμος, εὐχαρίστησις. θάλλω = εὐτυχῶ. πρὸς παίδων = ἐκ μέρους παίδων ( ἐτέθη ἀντὶ τοῦ : εὐκλείας παίδων θαλλόντων ). ή σειρὰ τῶν λέξ. : ή τί ἄγαλμα μεῖζόν ἐστι πατρὶ πρὸς παίδων θαλλόντων ; νῦν· ἀντὶ νῦν = λοιπόν. ἐν μοῦνον ηθος = ἔνα μόνον τρόπον σκέψεως, μίαν γνώμην. ἐν σαυτῷ φόρει = ἐν τῇ ψυχῇ σου ἔχεις, δηλ. μὴ σχηματίζης γνώμας μονοτρόπως. ὡς φῆς σὺ = δὶς λέγεις· ή σειρὰ τῶν λέξεων : μὴ νῦν ἐν ηθος μοῦνον ἐν σαυτῷ φόρει, τοῦτ' ὅρθις ἔχειν, ὡς φῆς, κούδεν ἄλλο· τὸ δόστις ἐν περιλ. ἐννοίᾳ. φρονεῖν = ὅτι σκέπτεται ὅρθως, συνετῶς. διαπτύσσομαι = διανοίγομαι ὡς καρπός, ἔξετάζομαι ἀκριβέστερον ( κατὰ μεταφορὰν ἐκ τῶν καρπῶν ) ὄφθησαν ( γνωμ. ἀρόρ. ) = συνήθως φαίνονται, ἀποκαλύπτονται. μὴ τείνειν ἄγαν ( μεταφορ. ἀπὸ τῶν σχοινίων καὶ τῶν χορδῶν τοῦ τόξου, αἱ ὁποῖαι τεντωνόμεναι πολὺ θραύσονται ) = νὰ μὴ τὸ παρατεντώνη, νὰ μὴ ἵχυρογνωμονῆ ὑπερ-

βολικά, νὰ μὴ εῖναι ὑπερβολικὰ αὐθάδης· ἡ κανον. πλοκὴ τῶν λέξ. : ὅλλ' οὐδὲν αἰσχρὸν ἔστι τὸ μανθάνειν τὸν ἄνδρα πολλά, κείτις ἡ σοφός, καὶ τὸ μὴ τείνειν ἄγαν. παρὰ ρείθροις χειμάρροις = πλησίον τῶν χειμάρρων. ὑπείκω = ἐνδίδω, ὑποχωρῶ. ὡς ἐκσώζεται = πῶς διασφέζουν. ἀντιτείνω = ἀνθίσταμαι. αὐτόπρεμνα (αὐτοῖς πρέμνοις, πρέμον) δὲ εἶναι ὁ κορμός, τὸ στέλεχος, ἡ ρίζα) = αὐτόρριζα, σύρριζα. αὔτως = ὥσταύτως. πόδα = σκόταν· ταύτην ἀπετέλουν τὰ δύο ἄκρα τοῦ ἴστιου καὶ τὰ εἰς αὐτὰ προσδενόμενα σχοινία, ἐπὶ τῶν ὅποιων στηρίζεται, ὡς ἐπὶ ποδός, τὸ ἴστιον τοῦ πλοίου. ναὸς = νεώς· ἡ γεν. αὐτῇ εἶναι κτητικὴ τοῦ πόδα, ὄμοιως δὲ γεν. ἀντικειμ. τοῦ ἐγκρατῆ· τὸ δὲ ἐγκρατῆ προληπτ. κατηγ. = ὥστε εἶναι ἐγκρατῆ, ὥστε νὰ ἔξουσιάζῃ, νὰ κανονίζῃ τὴν διεύθυνσιν τοῦ πλοίου· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: ὅστις τείνας πόδα ναὸς ἐγκρατῆ ὑπείκει μηδὲν = ἐάν τις τεντώσας τὴν σκόταν τοῦ ἴστιου τοῦ πλοίου, ὥστε νὰ εἶναι κυρία αὐτοῦ, οὐδόλως χαλαρώνη αὐτήν. κάτω στρέψας = ἀναστρέψας. τὸ λοιπὸν = εἰς τὸ ἔξης. ὑπτίοις σέλμασι ναυτίλλεται = μὲ ἀνεστραμένα τὰ σανιδώματα ναυσιπλοεῖ (δηλ. καταποντίζεται). καὶ μετάστασιν δίδου = καὶ δίδε μεταβολὴν τῆς ψυχικῆς σου καταστάσεως, καὶ μετάβαλλε γνώμην. κἀπ' ἐμοῦ = καὶ ἐκ μέρους ἐμοῦ (ἐκδήλωσις μετριοφροσύνης). πρόσεστι = δύναται νὰ προστεθῇ. πρεσβεύω = ὑπερέχω. πάντ' ἐπιστήμης πλέως = πανεπιστήμων. πάντα· ἐπιρρηματ. Ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: φήμ' ἔγωγε πολὺ πρεσβεύειν φῦναι τὸν ἄνδρα πάντα πλέων ἐπιστήμης. φῦναι τὸν ἄνδρα = τὸ νὰ εἶναι τις ἐκ φύσεως. εἰ δ' οὖν = εἰ δὲ μὴ συμβαίνει τοῦτο, εἰ δὲ μή, δηλ. εἰ μὴ ἔφу ἐπιστήμης πλέως. φιλεῖ γάρ τοῦτο μὴ ταύτη ρέπειν (μετ. ἐκ τοῦ ζυγοῦ) = διότι τοῦτο συνηθίζει νὰ μὴ κλίνῃ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, νὰ μὴ ἔχῃ τοιουτοτρόπως τὸ πρᾶγμα. καὶ τῶν λεγόντων εὗ = καὶ ἀπὸ τοὺς ὄμιλοῦντας ὄρθιῶς.

**Πραγματικαί.** οὐδὲν αἰσχρὸν ἔστι καὶ τὸ μανθάνειν πολλά· προβλ. καὶ τὸ ὥραῖν τοῦ Σόλωνος «γηράσκω δ' ἀεὶ πολλὰ διδασκόμενος». ὅσα δένδρων ὑπείκει κ.λ.π.: παρεμφερῆ γνώμην ἔξεφρασεν ὁ Κρέων ἐν στίχ. 473, ὅτε εἶπεν, ὅτι καὶ τὰ σκληρὰ φρονήματα ταπεινοῦνται καὶ ὁ σίδηρος θραύεται εἰς πλεῖστα τεμάχια κ.τ.λ.

γ' ) 724 — 780

**Λεξιλογικαί.** καίριον = ὄρθον. λέγει· ὁ Αἴμων. σέ τε· ἐνν. τὸν Αἴμονα. τοῦνδε· τοῦ Κρέοντος. μαθεῖν· συνετάχθη μετὰ γεν. κατὰ τὸ ἀκούειν. διπλῆ = καὶ ἀπὸ τοὺς δύο. οἱ τηλικοίδε· μέση λέξις ἐπὶ μεγάλης καὶ μικρᾶς ἡλικίας· διὰ μὲν τὸν Κρέοντα σημ. οἱ πρεβεβηκότες τὴν ἡλικίαν, διὰ δὲ τὸν Αἴμονα τηλικοῦδε = τοσοῦτον νέου. διδαξόμεσθα ἀντὶ διδαχθησόμεθα. μηδὲν τὸ μὴ δίκαιον· ἀντικ. τοῦ ἐννοούμενου διδάσκου. τὸν χρόνον = τὴν ἡλικίαν. τὰ ἔργα = τὰς πράξεις (ἐνν. τὴν ἐνέργειάν του πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ δικαίου τῆς Ἀντιγόνης). ἔργον γάρ ἔστι... εἶναι λοιπὸν (καλὸν) ἔργον... τοὺς ἀκοσμοῦντας = τοὺς ἀπειθαρχοῦντας. οὐδὲν (ἐπιδοτ.) κελεύσαιμ<sup>ν</sup> ἀν = οὐ μόνον δὲν δεικνύω σεβασμὸν εἰς τοὺς ἀπειθαρχοῦντας, ἀλλ' οὔτε καὶ ἄλλους ἥθελον προτρέψει νὰ σέβωνται τοὺς κακούς. ἥδε· μετά τινος περιφρονήσεως ἀναφέρει τὴν Ἀντιγόνην. τοιχδ<sup>τ</sup> ἐπείληπται νόσω = ἔχει ἀποκαλυφθῆ (ἔχει συλληφθῆ ἐπ' αὐτοφόρῳ), ὅτι περιέπεσεν εἰς τοιαύτην παρεκτροπὴν (δηλ. νὰ εύσεβῃ εἰς τοὺς κακούς). νόσω = αὐτῷ τῷ ἐγκλήματι. οὐ φησι = δὲν ὅμοιογεν<sup>ν</sup> (δὲν παραδέχεται) τοῦτο. διμόπτολις λεώς = δλος ἐν γένει ὁ λαὸς τῆς πόλεως. ἡμῖν (ὁ πληθυντ. χάριν τῆς μεγαλοπρεπείας). ἔρει = θὰ ὑπαγορεύσῃ εἰς ἡμᾶς. ἀμὲ = ἀ ἐμέ. τάσσειν = προστάσσειν. ἄλλω ἢ 'μοι = ἐπ' δινόματι ἄλλου (κατὰ τὴν γνώμην ὄλλου) ἢ ἐπ' δινόματι ἐμοῦ. πόλις γάρ· ὁ γάρ αἰτιολογεῖ τὸ ἐννοούμενον: σοὶ καὶ τῷ λαῷ δεῖ σε ἀρχειν. ἥτις ἔσθ<sup>τ</sup> ἐνὸς ἀνδρὸς (ἀναφ. ὑποθ. πρότ.). τοῦ κρατοῦντος· ἐνν. κτῆμα. νομίζεται = θεωρεῖται κατὰ γενικὴν γνώμην. καλῶς = ὠραῖα (εἰρων.). δδ<sup>τ</sup> ὡς ἔοικε... μετὰ τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Αἴμονος, ὁ Κρέων ἀλλάσσει θέμα καὶ στρέφεται εἰς τοὺς παρεστῶτας, διμιλῶν περιφρονητικῶς περὶ αὐτοῦ. εἰπερ γυνὴ (ἐνν. εἰ). προκήδομαι = προνοῶ ὑπέρ. ὁ παγκάκιστε· ἐνν. τὸ φῆμ. προκήδει μου. διὰ δίκης ίέναι τινὶ = εἶναι ἀντίδικον πρὸς τινα. οὐ δίκαια ἔξαμαρτάνω = λαμβάνω ἀποφάσεις μὴ συμφωνούσας μὲ τὸ δίκαιον. ἀρχᾶς = ἀρχήν, ἀξίωμα. οὐ γάρ σέβεις· αἰτιολογεῖ τὸ ἐννοούμ. ἀμαρτάνεις. πατῶν = καταπατῶν, περιφρονῶν (ἀσεβῶν πρὸς τοὺς θεούς). ἥθος = χαρακτήρ. ὕστερον = κατώτερον, ὅργανον μιᾶς γυναικός. οὐ τὰν ἔλοις γε ἥσσω = (ἴσως εἶμαι κατώτερος γυναικός), ἀλλὰ δὲν δύνασαι τούλαχιστον νὰ μὲ εὑρης κατώτερον (ὑποχείριον) αἰσχρῶν πράξεων. ἐμέ. ἐτέθη εἰς προέχουσαν θέσιν (ἐν τέλει) τοῦ στίχ., ἵνα

δηλωθή ή ἀντίθεσις πρὸς τὸν Κρέοντα. γοῦν = τούλάχιστον. ὑπὲρ ἔκεινης καὶ κατ' ἀκολουθίαν ὑπὲρ τῶν αἰσχρῶν κατὰ τὸν Κρέοντα πρᾶξεων, ἃς ἔπραξεν ἔκεινη. οὐκ ἔσθ' ὡς = οὐκ ἔσθ' δπως = κατ' οὐδένα τρόπον, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ. γαμεῖς· χρόν. μέλλ. ὅλει τινα = θὰ γίνη αἴτιος ν' ἀποθάνῃ τις ( δ Αἴμων ὑπονοεῖ βεβαίως ἔκυτόν, μέλλοντα ν' αὐτοκτονήσῃ, ἀλλ' ὁ Κρέων νομίζει δτι τὸν ἀπειλεῖ ). καπαπειλῶν = καὶ ἐπαπειλῶν = καὶ μετ' ἀπειλῶν ἀκόμη. ἔξεχέρχει ὥδε θρασὺς = ἐπέρχεσαι ἐναντίον μου μετὰ τόσον μεγάλης θρασύτητος. κενὸς = κοῦφος, μωρός. φρενώω-ω = νουθετῶ, συνετίζω. κλαίων = οὐχὶ ἀτιμωρητί, κατόπιν τιμωρίας. εἰ μή... τίς λόγος εἶναι ἐδῶ ; ὃν ( ἐναντιωμ ). δούλευμα = δοῦλος, δργανον. κατίλλω = κολακευτικῶς προσαγορεύω ( πατέρα ). λέγων μηδὲν κλύειν· ἀντίθεσις· δηλ. θέλεις νὰ λέγης καὶ ὅχι νὰ ἀκούῃς, τ.ε. χάνει κανεὶς τὰ λόγια του ὄμιλῶν πρὸς σέ. ἀληθεῖς ; = ἀληθεια ; ( εἰρων ). οὐ ( ἀρμόζει εἰς τὸ χαίρων ) = οὐχὶ ἀτιμωρητί. δευνάζω = ὑβρίζω, περιπαίζω· ἐν τοῖς προηγουμένοις στίχοις, ίδια ἐν τῷ 735 καὶ 753, διεῖδεν ὁ Κρέων ψόγον ἐκ μέρους τοῦ Αἴμονος, ἐν δὲ τοῖς στίχ. 755 καὶ 757 ἀντελήφθη εἰρωνείαν ἐκ μέρους αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ὠργίσθη. ἐπὶ ψόγοισι = μετὰ τοὺς ψόγους σου. ἀγετε = ἀπομακρύνετε ( τὴν παραγγελίαν δίδει εἰς τοὺς συνοδοὺς τῆς Ἀντιγόνης ). τὸ μῆσος ( τὸ ἀφηρημ. ἀντὶ τοῦ συγκεκριμ. ) = τὴν μισητήν. κατ' ὅμματα πλησίᾳ τῷ νυμφίῳ παρόντι = ἐνώπιον καὶ πλησίον τοῦ νυμφίου παρόντος. ἔμοιγε ( ἐκ τοῦ πλησίον ) πλησίον ἔμοι τούλάχιστον. οὐδαμὰ = οὐδόλως. τούμδον κράτα = τὴν κεφαλήν μου, τὸ πρόσωπόν μου, ἔμε. προσόφει ἐν δφθαλμ. δρῶν· καὶ δ Αἴμων, δπως ἀνωτέρω δ πατήρ, χρησιμοποιεῖ πλεονασμὸν πρὸς ἔξαρσιν τῶν λεγομένων του. ὡς ( τελ. ) μαίνη ξυνῶν τοῖς θέλουσι τῶν φίλων = ἵνα ἐπιδεικνύῃς τὴν μαίναν σου ἀναστρεφόμενος μὲ τοὺς θέλοντας ἐκ τῶν φίλων σου νὰ ἀντικρύζουν αὐτήν. νοῦς τηλικούτος = νοῦς τηλικούτου = τοσοῦτον νέου. βαρὺς = ἐπικίνδυνος ( εὐεπίφορος εἰς κινδύνους ). ἀλγήσας· ὑποθ. μετ. φρονείτω μεῖζον ἢ κατ' ἀνδραὶ ἴων ( ἢ πρόθ. κατὰ σημ. ἐδῶ συμφωνίαν ) = ἃς μεγαλοφρονῇ περισσότερον ἀπὸ δ, τι ἀρμόζει εἰς ἀνδρα. τῷ δ' οὖν κόρα ( δ δὲ πρὸς δήλωσιν ἀντιθέσεως μεταξὺ τοῦ Αἴμονος, ὅστις δύναται νὰ πράττῃ δ, τι θέλει, καὶ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Κρέοντος διὰ τὴν καταδίκην τῶν δύο κορῶν ) = ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει τὰς κόρας. καὶ κατακτεῖναι· δ καὶ εἶναι ἐπιδοτικός ὅχι μόνον κατεδίκασας, ἀλλὰ

καὶ σκοπεύεις... οὐ ( ἐνν. οὐ νοῶ κατακτεῖναι ). γε = τοὺλάχιστον. εὗ γὰρ οὖν λέγεις = διέτι ἀληθῶς καλὸς μοῦ τὸ ὑπενθύμισες. σφε = αὐτῆν. στίβος ( ὁ ) = ὁδός. κρύψω = θὰ βάλω νὰ θάψουν. κατώρυξ-υχος· ὡς ἐπί0. = ὑπόγειος, ἐνταῦθα ὡς οὔσιαστ. = ὅρυγμα, λάκ-κος. φορβὴ = νομή, βοσκὴ ἐπὶ ζῷων, ἐπὶ ἀνθρώπων δὲ τροφή. το-σοῦτον = τόσον ὀλίγον. ἄγος· ἡ λέξις αὕτη ἐσήμαινε τὴν κάθαρ-σιν, τὴν ἀποτροπήν ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀμαρτίαν, τὸ μία-σμα· τὴν πρώτην σημασίαν ἔχει ἐδῶ, ἐνῷ ἐν τῷ στίχῳ 256 ἔχει τὴν δευτέραν· τό : ὡς ἄγος μόνον ( ἐνν. εἶναι ) = ὥστε νὰ εἴναι ίκανὸν πρὸς κάθαρσιν μόνον. προτίθημι = θέτω ἐμπρός, παραθέτω. δῆ μό-νον σέβει θεῶν ( διότι χάριν αὐτοῦ παρέβη τὴν ἐντολὴν τοῦ ἀρχον-τος ). τεύξεται που = θὰ τύχῃ πιθανῶς ( εἰρων. ) · τὸ ῥῆμα συντάσ. ἐδῶ μετ' αἰτιατικῆς. τηγνικαῦτα = τότε. πόνος περισσός = μάταιος κόπος.

**Πραγματικαί.** ἀλλω γὰρ ἡ 'μοὶ χρὴ ἀρχειν... ιδὲ ἐν τοῖς λό-γοις τοῦ Κρέοντος τὰς ἀπολυταρχικὰς ἀντιλήψεις τῶν ἀρχόντων κατὰ τοὺς ἡρωικοὺς χρόνους, τὴν αὐτῆν δ' ἔννοιαν ἔχει καὶ ὁ στίχ. 737, ἐνῷ ὁ Αἴμων ἀντιπροσωπεύει διὰ τῶν γνωμῶν του πολίτην τῶν ἴστορικῶν χρόνων, καθ' οὓς ἐπεκράτουν ἀρχαὶ μᾶλλον φιλελεύθεραι. **πετρώδει κατώρυχι.** ἐννοεῖ ὑπόγειον θολωτὸν τάφον, οἷοι ἡσαν καὶ οἱ λεγόμενοι θήραυροι ἐν Μυκήναις. **ἄγος.** ἦτο ἀρχαία σηνήθεια νὰ παραθέτουν εἰς τὸν καταδικασθέντα εἰς θάνατον ὀλίγην τροφήν, ἵνα μὴ ἀποθάνῃ ἐκ πείνης, ὅπερ ἦτο μιαρὸν δι' ὀλόκληρον τὴν πόλιν καὶ δὲν ἦτο ἀνεκτὸν ὑπὸ τῶν θεῶν.

### ΤΡΙΤΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ ( 781 - 800 )

**Λεξιλογικαί.** στροφή. δῆς ἐν κτήμασι πίπτεις ( τὸ ἐν κτήμασι ἐπέθη προληπτικῶς ) = δῆς ποιεῖς κτήματα ἐκείνους, οἵς ἂν ἐμπέσης = ὁ ὄποιος καθιστᾶς κτήματά σου ἐκείνους, εἰς ὃσους ἤθελες ἐμπέσει. **Ἐ-ρως.** ἡ λέξις αὕτη, ὡς καὶ ἐν τῇ ἀντιστροφῇ ἡ λέξις σύ, τιθέμεναι ἐν ἀναφορᾷ καὶ ἐν ἀρχῇ στίχου προσδίδουσι μείζονα ἔμφρασιν καὶ ἐνέρ-γειαν. μαλακὸς = τρυφερός. **νεάνιδος.** συνεχδ. ἀντὶ πληθ. ἐννυ-χεύω = διανυκτερεύω. **ὑπερπόντιος.** κατηγορούμενον, ἐξηγούμενον δι' ἐμπροθέτου προσδιορισμοῦ. ἐν ἀγρονόμοις αὐλαῖς = ἐν αὐλαῖς ἀγρονόμων = εἰς τὰς αὐλὰς ( καὶ ἐπομένως εἰς τὰς κατοικίας ) ἀνθρώ-

πων ἀγροδιαιτῶν. οὐδείς σε φύξιμος (μεταβλ.). = οὐδεὶς δύνεται νὰ σὲ διαφύγῃ. ἄμεριος = ἐφήμερος (ἀντίθ. τοῦ ἀθανάτου). Ἡ ἐπανά-ληψις τοῦ σὲ χάριν ἐμφύτευσις. δὲ χων σε = ὁ κατεχόμενος ὑπὸ σοῦ. μαίνομαι = καταλαμβάνομαι ὑπὸ μανίας.

ἀντιστρό. ἀδίκους (προληπτ. κατηγορ.) = ὥστε νὰ γίνωνται ἄδικοι. παρασπῶ = παραπλανῶ, παρασύρω. ἐπὶ λώβᾳ (τελ. αἴτιον) = πρὸς βλάβην, πρὸς καταστροφήν. τὸ νεῖκος = φιλονικία, εἶναι δὲ ἐ-δῶ σχῆμα ὑπαλλαγῆς: τόδε νεῖκος ἀνδρῶν ξυναίμων (ἥτοι υἱοῦ πρὸς πατέρα). ἔχεις ταράξας = ἔχεις ἐγείρει. ὁ Ἰμερος = ὁ πόθος. εὔλε-κτρος = ἡ καλὸν λέκτρον (κλίνην) ἔχουσα, ἡ ἐμφυγίζουσα καλὸν γά-μουν, ἡ ὠραία. βλεφάρων· γεν. ὑποκειμ. ἐκ τοῦ Ἰμερος. νύμφας· κτητ-εῖς τὸ βλεφάρων. ἐναργῆς (κατηγορ. ἐπιφρημ.) = ἐναργῶς, ὀλοφά-νερα. πάρεδρος (παράθεσις τοῦ ἕρως, Ἰμερος) = συμπάρεδρος. τῶν μεγάλων ἐν ἀρχαῖς θεσμῶν = τῶν μεγάλων ἡθικῶν νόμων τῆς δια-κυβερνήσεως τοῦ κόσμου. ἀμαχος = ἀκαταγώνιστος. ἐμπαίζει = παί-ζει ἐν τοῖς βλεφάροις τῆς νύμφης.

**Πραγματικαί.** "Ἐρως· ὡς θεὸς ἐθεωρεῖτο γενικῶς υἱὸς τῆς Ἀφρο-δίτης καὶ τοῦ "Αρεως, κατ' ἄλλους δὲ μύθους τοῦ Διὸς ἢ τοῦ Ἐρμοῦ. Παρίστατο ὑπὸ τῆς τέχνης κατ' ἀρχὰς μὲν ὡς χαριέστατος πρόσθιος νεανίας, βραδύτερον δὲ ὡς ὡραῖον καὶ πονηρὸν ὑπόπτερον παιδίον, φέρον τόξον καὶ βέλη ἐντὸς φαρέτρας ἢ ἐνίστε καὶ δῷδα, καὶ τοιουτο-τρόπως εἰκονίζετο πάντοτε ὡς τοξότης καὶ πύκτης καὶ ἐν γένει ὡς μα-χητής. Εἶναι δὲ τὸ τρίτον τοῦτο στάσιμον τοῦ χοροῦ εἰς ἐπινίκιος ὕμνος εἰς τὴν δύναμιν τοῦ "Ἐρωτος. Λέγει δὲ ἀνίκητον τοῦτον, διότι ἐκτὸς τῶν ἄλλων περιπτώσεων καὶ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Αἴμονος ἐνί-κησεν οὗτος τὰ πρὸς τὸν πατέρα καὶ ἀρχοντα καθήκοντα τοῦ υἱοῦ ὑπερπόντιος ἐν τῷ ἀγρονόμοις αὐλαῖς· ἐννοεῖ βεβαίως πᾶσαν τὴν χερσαίαν καὶ θαλασσίαν φύσιν. Πρβλ. καὶ τοὺς στίχους τοῦ ποιήματος τος τοῦ νεωτέρου "Ελληνος ποιητοῦ Ἀθ. Χριστοπούλου «ἐσύ θεοὺς κι' αἰθέρια, οὐράνια κι' ἀέρια κρατεῖς καὶ βασιλεύεις» τῶν μεγά-λων θεσμῶν· ὁ "Ἐρως, ὡς ἐπηρεάζων τὰς σκέψεις καὶ ἐνεργείας τῶν ἀνθρώπων, θεωρεῖται ὡς δύναμις ἵση πρὸς τοὺς ἄλλους ἡθικοὺς νό-μους, τοὺς διέποντας τὰς σκέψεις καὶ τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν, καὶ κατ' ἀκολουθίαν, θεωρεῖται ὡς συμπάρεδρος καὶ συνάρχων τῶν ἄλλων ἡθι-κῶν νόμων.

## ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ ( 801 - 943 )

( 'Ἐν τούτῳ περιλαμβάνεται καὶ ὁ κομμὸς 806 - 886 )

α' ) 801 - 882

**Λεξιλογικαί.** ἔξω θεσμῶν = ἔξω τῶν νομίμων, τῆς καθιερωμένης τάξεως τῶν πραγμάτων. δρῶν καὶ ὅθ' δρῶ. ἐκφράζεται αἰτιολογία. παγκοίτας = ὁ τοὺς πάντας κοιμίζων. ἀνύτω καὶ ἀνύώ θάλαμον = δικαίω τὴν ὁδὸν εἰς τὸν κοιτῶνα ( ἐνν. τὸν "Ἄδην ).

στροφὴ α'. **νεάταν** ( νέος ) = τὴν τελευταίαν ὁδόν. **νέατον** · ἐπιρρημ. προσδιορ = διὰ τελευταίαν φοράν. **ἔγκληρος** = μέτουχος. **ἐπινυμφίδιος** = ἀδόμενος χάριν τῆς νύμφης ἐπὶ τῷ νυμφῶνι, τῷ ἐπιθαλάμιον ἄσμα. **κεῦθος** ( τὸ ) = ὁ κευθύνων, ἡ κρύπτη. **φθινάδες** νόσοι = νοσοὶ φθιρτικοί, φθίσις. **ἐπίχειρα** **ξιφέων** ( ἡ γεν. ὑποκειμ. ) = ἀμοιβὴ παρεχομένη ὑπὸ τοῦ ξίφους, ὁ διὰ ξίφους θάνατος ( τοῦτον ἐσκόπει, ἀρχικῶς νὰ ἐφαρμόσῃ ὁ Κρέων, ἵδε στίχ. 760 καὶ 761 ). **αὐτόνομος** = αὐτοκίρετος, οἰκείᾳ θελήσει. **μάνη** · ἀναφέρεται εἰς τὸ **ζῶσα**.

ἀντιστροφὴ α'. **λυγροτάταν** ( ἐπιρρημ. κατηγ. ) = οἰκτρότατα, κατὰ τρόπον λυπηρότατον. **πρὸς ἀκρῷ Σιπύλω** = παρὰ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους Σιπύλου ( κυρίως εἶναι εἰς τὸ μέσον τοῦ κρημνοῦ ). **δαμάζω** = ἀπολιθώνω. **πετραία** **βλάστα** = βλάστησις ( προεξογή ) τοῦ βράχου. **ώς ἀτενής κισσός** = ὡς κισσὸς ἴσχυρῶς περιτετυλιγμένος, ὅπως δηλ., ὁ κισσός, σφιγκτὰ περιφυόμενος εἰς τὸ δένδρον, ἀφανὲς καθιστᾶ ἀυτό. **οὔτω** καὶ ὁ βράχος ἴσχυρῶς περιπεπλεγμένος ἀπελίθωσε τὴν Νιόβην. **ώς φάτις ἀνδρῶν** = ὡς λέγεται. **τάκομαι** = τήκομαι = λειώνω, μαραίνομαι ἐκ λύπης. **λείπει** · **καθ'** ἐνικόν, ὡς συνταχθὲν πρὸς τὸ πλησιέστερον. **χιών** · **χιών** ἐτέθη ἀντὶ τοῦ ἔξ αὐτῆς παραγομένου ὕδατος· διὰ τούτου μᾶς ἔρμηνεύει, πόθεν προέρχονται τὰ δάκρυα τῆς Νιόβης. **δειράτες-ἀδος** = ὁ λαιμὸς τοῦ σώματος. Τοῦτο λέγεται καὶ περὶ τῆς ράχεως τοῦ ὄρους, δρῶς καὶ αἱ ὀφρύες ( ἐδῶ δρθαλάμοι ) λέγονται καὶ ἐπὶ ὄρους καὶ ἐπὶ ἀνθρωπίνου σώματος. **παγκλαύτοις** = ταῖς ἀεὶ κλαιούσαις. **ἄ με διμοιοτάταν** ( ἐπιρρ. κατηγορ. ) = πρὸς αὐτὴν δὲ ἐμὲ καθ' διμοιότατον τρόπον ( δηλ. καὶ ἡ μία καὶ ἡ ἄλλη ὑπὸ βράχου περιβάλλονται ). **κατευνάζω** = κοιμίζω, θανατώνω. **θεογεννής** = γεννηθεῖσα ἐκ θεῶν ( ἡ Νιόβη ). **καίτοι** = καὶ δύως. **φθιμένᾳ** ( τινὶ ) = ὅταν ἀποθάνῃ τις. **ἀκούω** = νομίζομαι, φημίζομαι. **ἔγκλημα** = κοινά, δμοια. **Ἔ** σειρὰ τῶν λέξεων: **καίτοι** **τάκουσαι** **ἔγκληρα** **τοῖς** **ἰσοθέοις**

λαχεῖν μέγα ἔστι ( πιν ) φθιμένφ = καὶ δύως τὸ νὰ γίνη φήμη περὶ τινος, δι, δὲ ἀπέθανεν, ἔτυχε τῆς αὐτῆς μοίρας πρὸς τοὺς ισοθέους, εἶναι σπουδαῖον.

στροφὴ β'. γελῶμαι = περιπατίζομαι ( ἡ Ἀντιγόνη λέγει τοῦτο, εἴτε διότι ἡρμήνευσε τὴν λέξιν λαχεῖν διὰ τοῦ παθεῖν, εἴτε διότι δὲν ἔβλεπε τὸν λόγον νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν Νιόβην, θεωρήσασα εἰρωνικὰ εἰς βάρος τῆς τὰ λεγθέντα ὑπὸ τοῦ χοροῦ ). οἰχομαι = φεύγω, ἀποθήσκω. ἐπίφαντος = δρωμένη, ζῶσα. πολυκτήμονες = πλούσιοι ( εἰς οὓς περιλαμβάνεται καὶ ὁ τίτλος εὐγενείας ). θύμμε ( αἰολικὸς τύπος ) = ὑμᾶς· ἔμπας = μ' ὅλα ταῦτα· ( ἀν καὶ οὐδὲν κερδίζω ). ἐπικτῶμαι = ἐπικαλοῦμαι μάρτυρας. οῖα... ἔρχομαι· πλαγ. ἔρωτ. πρότ. = ὑπὸ ποίας συνθήκας... Ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ : φίλων ἄκλωτος. οῖοις νόμοις ( ἐνν. ἀνοσίοις ) = μὲ ποίους ἀνοσίους νόμους. ἔργμα ( εἰργνυμι, εἰργω ) = εἰρκτή, τάφος. τυμβόχωστος = ὥστὲ τύμβος κεχωσμένος. ποταίνιος = νέος, πρωτάκουστος ( καινοφανής, διότι πρόκειται νὰ κλεισθῇ ἐν αὐτῷ ζωντανή ). πρὸς ἔργμα τυμβόχ. ἔρχομαι τάφου ποταίνιον = πηγαίνω εἰς εἰρκτὴν πρωτακούστου τάφου, ὥστὲ τύμβον ἐπικεχωσμένην. μέτοικος = ζῶσα, κατοικοῦσα μεταξύ. προσέπεσες = προσέκρουσες ( ἔκφρασις ποιητική ), βαρέως ἥμαρτες. βάθρον δίκας = βάσιν ( θρόνον ) τοῦ ἀγάλματος τῆς θεᾶς Δικαιοσύνης. ἐκτίνω = πληρώνω. πατρῶος = ὑπὸ τοῦ πατρὸς κληροδοτηθείς. πολύν τινα = παρὰ πολὺν ( φιβερόν ). ἄθλος = ἀγών, δυστύχημα.

ἀντιστροφὴ β'. ϕαύω ( συντάσσ. ἔδω μετ. αἰτιατ. ) = ἐγγίζω, ὑπομιμήσκω. τριπόλιστος = ( τρίς - πολίζω ἢ πολέω = ἀροτριῶ, στρέφω ) = τρίς ( δηλ. ἐπανειλημμένως ) λεγόμενος καὶ ἐπομένως διαβόητος. οίτος ( ἐκ δίζ. οἱ τοῦ οἰσω τοῦ ῥήμ. φέρω ) = μοιριαῖον, τύχη ( χρησιμ. ὡς ἐπεξ. τοῦ μερίμνας ). πρόπαντος = ὄλοκλήρου ἐν γένει ( ἡ πρὸς ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν τοῦ πάντος ). κλεινοῖς Λαβδακ. ἀντιγενικῆς ἔτεθη ἡ δοτ. ἐκ τοῦ πότμου ( πίπτω ) = τοῦ πεσόντος ἥμιν κλπ., χρησιμ. δὲ ἡ δοτικὴ αὕτη ὡς ἐπεξήγησις τοῦ : ἀμετέρου. ματρῶαι λέκτρων ἄται = ἄται ματρώων λέκτρων = δυστυχήματα ( συμφορῶν ) προελθόντα ἐκ τοῦ γάμου τῆς μητρός μας. κοιμήματα δυσμόρου μητρὸς ( γεν. ὑποκ. ) = περιπτύξεις, πλαγιάσματα τῆς... αὐτογέννητα ( ὑπαλλαγὴ ) ἀντὶ αὐτογενήτῳ πατρὶ = μὲ τὸν πατέρα, ὃν αὐτὴ ἡ ἴδια ἐγένησεν. οἴων = ἀπὸ ποίους γονεῖς. ἀραιοῖς = ἐπικυτάρατος, μέτοικος = ἵνα συνοικήσω μετ' αὐτῶν. δύσποτμος = κακότυχος. κυρέω-

**ῶ** = τυγχάνω. κατήναρες· ἀόρ. β'. τοῦ ἀποθ. δῆμ. κατενάρομαι = φονεύω. εὐσέβεια = εἶναι τεκμήριον εὐσεβῶν φρονημάτων. κράτος δὲ ( τούτου ) **ῷ** κράτος μέλει, οὐδαμῆ παραβατὸν πέλει = ἡ ἔξουσία δὲ ἐκείνου, ὅστις εἶναι ἐπιτετραμμένος αὐτήν, κατ' οὐδένα τρόπον εἶναι παραβατή. αὐτόγνωτος δργὰ = αὐτόβουλος δρμή, αὐθαίρετος σπουδή. τάνδε = δι' αὐτῆς ἐδῶ. οὐκέτι μοι θέμις ( ἐστί ) = δὲν εἶναι πλέον ἐπιτετραμμένον εἰς ἔμε. λαμπάδος = τοῦ ἡλίου. πότμος ( ὁ ) = μοῖρα. ἀδάκρυτος = ἀκλαυτος.

**Πραγματικά.** **ἔξω** φέρομαι τῶν θεσμῶν· ἐξέρχεται τῆς κεκανονισμένης τάξεως τῶν πραγμάτων, ἐπειδὴ διὰ τῶν δακρύων του δεικνύει συμπάθειαν πρὸς τὴν καταδικασθεῖσαν βασιλόπαιδα. Ἐν τῷ κοιμῷ, στίχ. 806 — 882, ἡ Ἀντιγόνη, ἥτις, ὡς ἡρωὶς ὑπὲρ τοῦ ἄλλους κοινοὺς ἀνθρώπους, ἐθυσίασε ζωὴν καὶ πᾶν ἀγαθὸν χάριν τῆς ἐκπληρώσεως ἐνὸς ὑπερτάτου καθήκοντος, τώρα, ὅτε ἐπετελέσθη τοῦτο καὶ βλέπει ἐμπρός της τὸ φάσμα τοῦ θανάτου καὶ ἀναλογίζεται τὴν στέρησιν τοῦ γάμου, ὅστις ἦτο καὶ εἶναι ὁ φυσικὸς τῆς γυναικὸς προορισμός, λυπεῖται ὑπερβολικὰ ὡς ἀνθρωπος κ.τ.λ. ποῖα ἄλλα παρόμοια παραδείγματα ἔχομεν; **Ἀχέρων**· ποταμὸς ἐν Θεσπρωτίᾳ τῆς Ἡπείρου· πηγάζων οὗτος ἀπὸ τὰ βουνὰ τοῦ Σουλίου διαφρέει τὴν Ἀχερούσιαν λίμνην, βυθίζεται ὑπὸ τὴν γῆν καὶ ἐκρέει ἀκολούθως εἰς τὴν Ἰόνιον θάλασσαν. Τὸ ἄγριον καὶ τραχὺ καὶ μυστηριῶδες τῶν τόπων, δι' ᾧ διέρχεται, τὰ σκοτεινὰ καὶ λασπώδη νερὰ τῆς λίμνης, αἱ ἔξαφανίσεις καὶ ἐπανεμφανίσεις αὐτοῦ, ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς παλαιοτάτας τοπικὰς παραδόσεις καὶ ἐπλασαν τὸν ὄμώνυμον τοῦ "Ἄδου ποταμόν. ὑμεναίων· οἱ ὑμέναιοι ἡσαν ἄσματα ἀδόμενα κατὰ τοὺς γάμους, καὶ ἴδιᾳ κατὰ τὴν πομπήν, ἐν συνοδείᾳ αὐλοῦ. Ὁ δ' ἐπιθαλάσσιος μυνός μενος ἐψάλλετο ἔξωθι τοῦ νυμφικοῦ θαλάμου πρὸς τιμὴν τῆς νύμφης ὑπὸ παρθένων ἔξωθι τοῦ νυμφῶνος ἰσταμένων. **Ζῶσα μόνη δῆ...** ὁ χορὸς θέλων νὰ παρηγορήσῃ τὴν τεθλιμμένην Ἀντιγόνην εύρισκει πρόγειρον δικαιολογίαν, ὅτι μόνη αὐτὴ κατ' ἔξαίρεσιν, χωρὶς νὰ ἀσθενήσῃ κλπ., ζωντανὴ κατέρχεται εἰς τὸν Ἄδην. **Φρυγίαν**· ξέναν· πρόκειται περὶ τῆς Νιόβης, τῆς θυγατρὸς τοῦ περιβοήτου Ταντάλου, ὁ μῆθος τοῦ ὄποιου καὶ τῆς Νιόβης εἶναι γνωστός, ἡ δὲ ἀπολίθωσις αὐτῆς κατὰ τὴν μυθολογίαν ἐγένετο ἐκεῖ παρὰ τὸ ὄρος Σίπυλον τῆς Λυδίας ἐν Μ. Ἀσίᾳ, ὅπου ὑπάρχει ἀνάγλυφος φυσικὴ ἐκ πέτρας γυναικεία μορφὴ καθημένη, ἐπιγέννημα μὲν

αὐτῆς τῆς φύσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς τέχνης καταλλήλως διασκευασθεῖσα, ὥστε νὰ μὴ παραλλάσσῃ τῆς μορφῆς γυναικὸς καθημένης καὶ δακρυρρο-ούσης, δάκρυα δὲ εἶναι τὰ ὅμβρια καὶ τὰ ἐκ τῆς τηκομένης χιόνος κα-ταρρέοντα ὕδατα. Τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο ἀναφέρει καὶ διπεριηγητῆς Παυ-σανίας, ὅτι εἰδεν. Φαίνεται, ὅτι κατ' ἀρχὰς ἦτο καθιερωμένον εἰς τὴν Ἀσιανὴν θεὰν Κυβέλην καὶ ὑστερὸν ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ πλασθῇ διμῆιος τῆς Νιόβης, μὲ τὸν ὁποῖον ἡ σχολὴ θῆται ἐπική, λυρικὴ καὶ δραματικὴ ποίησις. Θεογεννής ὡς καταγομένη ἐκ τοῦ Διός, οὔ. υἱὸς ἦτο ὁ πατὴρ Τάνταλος. Διρκαῖαι κρῆναι· ἐτέθη πληθ., διότι ἡ Δίρκη ἀπετελεῖτο ἐκ πολλῶν πηγῶν, ἔκειντο δὲ αὖται πλησίον τῶν Θηβῶν. συμμάρτυρας ἐπικτῶματι· συχνάκις ἐγίνετο παρ' ἀρχαίοις ἐπίκλησις τῆς πέριξ φύσεως τῆς θαλάσσης, τῶν ὄρεων, τῶν ποταμῶν κ.τ.λ. δυσπότμων γάμων· ἡ ὑπόμνησις τοῦ ἀτυχοῦς γάμου τῶν γονέων της ἀνέμνησεν αὐτὴν καὶ τὸν ἀτυχῆ γάμον τοῦ ἀδελφοῦ Πολυνείκους, νυμφευθέντος τὴν κόρην τοῦ Ἀδράστου, ὅστις γάμος πρὸς τοὺς ἀλλοίος ὑπῆρξεν αἰτία τῆς ἐκστρα-τείας αὐτοῦ ἐναντίον τῶν Θηβῶν, τοῦ ὀλέθρου του καὶ τῆς καταδίκης εἰς θάνατον τῆς Ἀντιγόνης. ἀκλαυτος, ἀφιλος κλπ. ἐν τῇ ἐπωδῷ ἡ Ἀντιγόνη ἐπαναλαμβάνει δι' ὀλίγων τὰ λεχθέντα ἐν τῷ κομμῷ, προσθέ-τουσα μόνον τὸ ἀκλαυτὸν ὑπὸ τῶν φίλων.

β') 883 - 943

**Λεξιλογικαί.** Ὁ Κρέων ἐξελθὼν τῶν ἀνακτόρων καὶ ἴδων ἔκπλη-κτος, ὅτι ἔκει ἦτο ἀκόμη ἡ Ἀντιγόνη, δργίζεται κ.τ.λ. ἀοιδὴ = θρῆ-νος. εἰ χρείη = ἐὰν ἥθελε παραστῆ ἀνάγκη, ἥθελε προκύψει ὠφέλεια· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: ἀρ' ἵσθ ὡς, εἰ χρείη λέγειν πρὸ τοῦ θανεῖν (= ἐνώ-πιον τοῦ θανάτου) ἀοιδάς καὶ γόους, οὐδ' ἀν εἰς παύσατ' ἀν λέγειν; οὐκ ἀξεθ' ὡς τάχιστα ἰσοδυν. πρὸς ἔντονον προσταγὴν = ἀπαγά-γετέ την τάχιστα. κατηρεφῆς τύμβος = θολωτὸς τάφος (ἐστεγασμένος ἀνωθεν). περιπτύσσω = περικλείω, περιβάλλω. χρῆ (τοῦ ῥημ. χράω) = θέλω, χρήζω. τυμβεύω (ἀμετάβ.) = διάγω ἐν τύμβῳ, κατοικῶ ἐντὸς τάφου. τούπι τήνδε τὴν κόρην (προσδιορ. τῆς ἀναφορᾶς) = ὅσον ἀφορᾷ εἰς αὐτὴν ἐδῶ τὴν κόρην. ἀγνοί· λέγει οὕτω, διότι δὲν φονεύει αὐτήν, ἀλλὰ τὴν ἀφίνει ζῶσαν μετά τινος τροφῆς, ὡς εἶπε καὶ ἐν στίχ. 775 (φορβῆς τοσοῦτον) δ' οὖν = ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει. μετοι-κίας τῆς ἀνω = τοῦ δικαιώματος νὰ κατοικῇ (νὰ εἴνα)ι μεταξὺ ἡμῶν

τῶν ζώντων ἀνω ἐπὶ τῆς γῆς. νυμφεῖον = νυμφικὸς θάλαμος (μετὰ πολλῆς πικρίας λέγει τὸν ἀπαίσιον τάφον τῆς νυμφικὸν θάλαμον). κατα-  
σκαφῆς = κοῦλος, ὑπόγειος. ἀείφρουρος=διότι ἐπρόκειτο μέχρι τέλους τῆς ζωῆς νὰ φυλάττῃ τὴν Ἀντιγόνην. οἱ πορεύομαι πρὸς τοὺς ἔμαυ-  
τῆς = ὅπου πορευομένη πηγαίνω πρὸς τοὺς ίδικούς μου. ὥν... ἡ σειρά-  
τῶν λέξεων : ὥν δλωλότων πλεῖστον ἀριθμόν. Φερσέφρασσα=ἡ Περσε-  
φόνη. ὥν λοισθία (ἡ ὥν γεν. διαιρ.) = ἐσχάτη. μακρῷ (ἐπιτείνει  
τὸ ) κάκιστα = μὲν ὑπερβολικὰ οἰκτρότατον θάνατον (διότι θάπτεται  
ἀθώα, νέα καὶ ζωντανή). πρὶν μοι μοῖραν ἔχηκεν βίου (ποίᾳ ἡ σύν-  
ταξις τοῦ πρὶν ; ) = πρὸ τοῦ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ τέρμα ὁ εἰμαρμένος εἰς  
ἔμε χρόνος τῆς ζωῆς. κάρτ' ἐν ἐλπίσιν τρέφω = διατηρῶ παρὰ πολὺ  
μεγάλην ἐλπίδα. φίλη-προσφιλῆς-φίλη· ἡ ἀναφορὰ χάριν ἐμφάσεως.  
κασίγνητον κάρα· οὕτως ἀποκαλεῖ τὸν Ἐπεοκλέα. περιστέλλω (κυ-  
ρίως)=ἐνδύω τὸν νεκρόν, εἴτα κηδεύω, θάπτω, τοιάδ' ἄρνυματ=τοικύ-  
την λαμβάνω ἀμοιβήν. τοῖς φρονοῦσιν (δοτ. τῆς κρίσεως) = κατὰ τὴν  
γνώμην τῶν ὑγιῶν φρονούντων. τὸ εὖ ἀνήκει εἰς τὸ φ. ἐτίμησα: διὰ τὰ  
ἀπό: σ' ἔγω πίμησα... μέχρι: νόμῳ, ἵδε πραγματ. παρατηρήσεις. ἐτή-  
κετο = ἔλειωνεν, ἐσήπετο ἀταφος. εἰ τέκνα· ἐνν. τὸ ἐτήκοντο. βίᾳ =  
παρὰ τὴν θέλησιν. ἀν ἡρόμην τόνδε πόνον = θὰ ἀνελάμβανον τὴν  
πραγματοποίησιν τοῦ ἐπιπόνου, ὡς αὐτοῦ ἐδῶ, ἔργου. πρὸς χάριν  
τίνος νόμου ; = πρὸς χάριν ποίας ἡθικῆς ἀρχῆς, τίνος ἡθικοῦ ἀξιώ-  
ματος ; Ἡ μετ. κατθανόντος εἶναι ὑποθ. ἀμπλακίσκω = στεροῦμαι.  
τοῦδε, δηλ. παιδός. κεκευθότοιν (τοῦ ῥήμ. κεύθω ὡς ἀμέταβ.). = ἐὰν  
ἐὰν ξθελον ἀποθάνει. οὐκ ἔστιν δστις = οὐδεὶς. βλάστοι· τοῦ ῥ. βλα-  
στάνω. τοιῶδε μέντοι νόμῳ = ἐπὶ τῇ βάσει ὅμως τοικύτης ἀρχῆς  
(περὶ τῆς ὡμίλησα ἀνωτέρω). ἔκπροτιμήσασσα = προτιμήσασσα ἀπὸ  
τοὺς ἄλλους πατέρα καὶ οὔτον. ταῦτα ἔδοξ' ἀμαρτάνειν = ἐφάνην,  
ὅτι ἔπεσα εἰς αὐτὸν (ποὺ μοῦ ἀπεδόθη) τὸ ἔγκλημα. διὰ της βίας  
= διὰ τῆς βίας ἔτσι. ἀγει με = διέταξε τοὺς δορυφόρους νὰ μὲν ὁδη-  
γήσωσι. μὴ λαχοῦσαν μέρος οὕτε γάμου του οὕτε παιδείου τρο-  
φῆς = χωρὶς νὰ μετάσχω οὕτε γάμου τυνὸς (χωρὶς νὰ νυμφευθῶ),  
οὕτε καὶ ἀνατροφῆς τέκνων. ἔρημος πρὸς = ἐγκαταλειπμένη ὑπό.  
εἰς κατασκαφὰς θανόντων = εἰς κοῦλον τάφον. ποίαν παρεξελ-  
θοῦσα δαιμόνων δίκην = διότι ποῖον θεῖον δίκαιον παρέβην; βλέ-  
πειν = προσβλέπειν. αὐδᾶν = προσφωνεῖν, ἐπικαλεῖσθαι. ἐπεί γε δὴ  
εὔσεβοῦσα τὴν δυσσέβειαν ἔκτησάμην = ἐπειδή, ὡς γνωστόν, πράτ-

τουσα εύσεβη πρᾶξιν ἀπέκτησα κατηγορίαν (και τιμωρίαν) ἐπὶ ἀσεβείᾳ.  
**τάδε** = τάνωτέρω (δηλ. ἡ ἀπόκτησις τῆς κατηγορίας... διὰ τὴν εύσεβη  
 μου πρᾶξιν). **ξυγγιγνώσκω**=λαμβάνω γνῶσιν, διδάσκομαι. **παθόντες**  
 ξυγγνοῦμεν ἀν ἡμαρτηκότες = ἀφ' οὗ πάθωμεν, θέλομεν μάθει, διὰ  
 ἐσφάλαμεν ( πρβλ. τὴν λαϊκὴν φῆσιν : ὁ παθός μαθός). **οἶδε**. ὁ Κρέων  
 καὶ οἱ ὄμφορονές του. μὴ πλείω ἢ καὶ=ἴσα, ὅμοια πρὸς ὅσα. **ἐκδίκως**=  
 ἀδίκως. **ἔτι** αὐταὶ διπαὶ τῶν αὐτῶν ἀνέμων ψυχῆς τήνδε γ' ἔχου-  
 σιν =ἀκόμη ἢ ίδια ψυχικὴ ταραχὴ (ἔξαψις) κατέχει αὐτὴν δὰ τούλαχι-  
 στον. **τοιγάρ**=διὰ τοῦτο ἀκριβῶς. **κλαύμαθ'** **ὑπάρξει**=θὰ τιμωρηθῶσι.  
 ὑπέρ **βραδυτῆτος**· λόγῳ τῆς βραδύτητος νὰ τὴν ἀπαγάγουν. **θανά-**  
**του** **ἔγγυτάτω**=πλησιέστατα πρὸς τὸν θάνατον. **ἀφίκται** =ἔχει ἐκφρα-  
 σθῇ ( δηλ. ὁ λόγος αὐτὸς τοῦ Κρέοντος ἔχει ἐκστομισθῇ δεικνύων, διὰ  
 προσεγγίζει ὁ θάνατος ). **οὐδὲν παραμυθοῦμαι** =οὐδόλως σὲ συμβου-  
 λεύω. μὴ οὐ τάδε ταύτη κατακυροῦσθαι = διὰ ταῦτα ἐδῶ, δηλ. αἱ  
 ἀπειλαὶ ( ἀποφάσεις ) του περὶ θανάτου, δὲν θὰ ἐπικυρωθῶσι κατ'  
 αὐτῶν τὸν τρόπον. **προγενεῖς**=προγονικοί. **ἄγομαι** δὴ κούκέτι μέλλω  
 (ἐνν. ίέναι). **κοιρανίδαι** = τύραννοι, βασιλεῖς, ἡγεμόνες. **βασιλειδᾶν**=  
 βασιλειδῶν, τῶν βασιλοπαίδων. **τὴν εὔσεβίαν σεβίσασα** = ἐπειδὴ  
 ἐτίμησα τὸ ἔργον τῆς εὔσεβείας.

**Πραγματικαί. Φερσέφασσα.** ἡ Περσέφονη λέγεται καὶ Περσε-  
 φόνεια, Περσέφασσα καὶ π. Κατὰ τὸν μῦθον ἡτο κόρη τῆς θεᾶς Δήμη-  
 τρος καὶ τοῦ Διὸς καὶ σύζυγος τοῦ Πλούτωνος, θεοῦ τοῦ "Ἄδου. Αὕτη  
 ἔζη ἐπὶ ἔξ μηνας εἰς τὸν κάτω κόσμον μετὰ τοῦ ἀνδρός της καὶ ἐπὶ ἔξ  
 μηνας ἐπὶ τῆς γῆς μετὰ τῆς μητρός της. Τοῦτο δὲν εἶναι ἄλλο τι ἢ συμβο-  
 λικὴ παράστασις τοῦ σπόρου τοῦ σίτου, δὸποῖς οὓς κάνεται εἰς τὴν γῆν  
 καὶ φυτρώνει πάλιν. Τὰ ἀπὸ τοῦ στίχ. 904: **σ' ἔγῳ τίμησ'** ... μέχρι<sup>1</sup>  
 τοῦ ἐν τῷ στίχ. 914: **νόμῳ**, κατὰ τὴν γνώμην ποιλῶν ( τοῦ μεγάλου  
 Γερμανοῦ ποιητοῦ Goethe καὶ ἄλλων ἡμετέρων καὶ ζένων ) δὲν ἥσαν  
 τοῦ Σοφοκλέους, ἀλλὰ προσετέθησαν ὑπ' ἄλλης χειρός, διότι οἱ λόγοι  
 οὗτοι τῆς Ἀντιγόνης ἀντιφάσκουσι πρὸς τὰς πρᾶξεις καὶ τοῦ προηγου-  
 μένους λόγους καὶ ἀρχὰς αὐτῆς. Ἐνῷ δηλ. προηγουμένως ἐδικαιολόγει  
 τὴν πρᾶξιν της, λέγουσα, διὰ παρέβη τὴν ἐντολὴν τοῦ ἀρχοντος χάριν  
 τῶν θείων νόμων, τώρα θεωρεῖ τοὺς ἀνθρωπίνους νόμους ὑπερτέρους  
 τῶν θείων καὶ ὄμοιογενεῖ, διὰ παρήκουεν εἰς τοὺς νόμους τῆς πολιτείας  
 χάριν μόνον ὡρισμένου συγγενοῦς, τοῦ ἀδελφοῦ. Τὸ χωρίον τοῦτο λοι-

πὸν κατὰ τὴν γνώμην τῶν δὲν εἶναι γνήσιον, ἀλλὰ προσετέθη μεταγενεστέρως, παραληφθὲν ἔξ οὐδὸς διηγήματος τοῦ Ἡροδότου, κατὰ τὸ δρποῖον, ὅτε συνελήφθη, ὡς αἰχμάλωτος, ὑπὸ τοῦ Δαρείου δὲ Ἰνταφέρνης καὶ κατεδικάσθη μεθ' ὅλων τῶν περὶ αὐτὸν εἰς Θάνατον, ἐπροτάθη ὑπὸ τοῦ Δαρείου εἰς τὴν σύζυγόν του νὰ ἐκλέξῃ ποῖον θέλει νὰ σώσῃ ἐκ τῶν οἰκείων της; αὕτη δὲ ἐσπευσε νὰ ἐκλέξῃ τὸν ἀδελφόν της, διότι, ὡς εἶπεν, ἂν ὁ θεὸς ἤθελεν, ἥδυνατο νὰ ἀποκτήσῃ ἄλλον σύζυγον ἢ οὐίον, ἂν ἤθελον ἀποθάνει ἐκεῖνοι, ἐνῷ ἀδελφὸν δὲν ἥδυνατο νὰ ἀποκτήσῃ ἄλλον, διότι εἶχον ἀποθάνει οἱ γονεῖς αὐτῆς. "Αλλωστε, ὡς εἶναι λογικόν, δὲ Πολυνείκης δὲν ἔζη, ὥστε νὰ προτιμήσῃ ἡ Ἀντιγόνη τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ τῆς τῶν ἄλλων. Τινὲς δόμως παραδέχονται, ὅτι οἱ ἀνωτέρω στίχοι εἶναι γνήσιοι τοῦ Σοφοκλέους, μαρτυροῦντες ἀφ' ἔνδος μὲν τὴν μεγάλην ἀξίαν καὶ προτίμησιν τῆς πατροπαραδότου παρ' "Ελλησιν ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν στενὴν συνάφειαν τὴν ὑπάρχουσαν μεταξὺ τοῦ Ἡροδότου καὶ Σοφοκλέους, οἵτινες ἦσαν σύγχρονοι καὶ φιλικώτατα συνεδέοντο πρός ἀλλήλους. προιγενεῖς· ἐννοεῖ τοὺς ἀρχαίους ἐπιχωρίους θεούς. κοιραντίδαι· οὕτω προσφωνοῦνται οἱ ἀποτελοῦντες τὸν χορόν, ὅπως καὶ ἀλλαχοῦ ἀποκαλοῦνται ἀνακτεῖς τὴν ἐπωνυμίαν δὲ ταύτην εἶχον οὐ μόνον οἱ βασίλεις, ἀλλὰ καὶ οἱ εὐγενεῖς ἐκ τῶν πολιτῶν

#### ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ (944 - 987)

**Λεξιλογικαί.** στροφὴ α'. ἔτλα καὶ = ὑπέστη τὴν αὐτὴν τύχην (ρ. τλάω = ὑπομένω, καρτερῶ). Πρὸ αὐτοῦ δέον νὰ ἐννοήσωμεν τὸ ἐκ μέρους τοῦ χοροῦ παραινετικὸν πρὸς τὴν Ἀντιγόνην « τέτλαθι ». Δανάης δέμας (περίφρασις) = ἡ Δανάη ἀλλάξαι = νὰ ἀνταλλάξῃ τὸ οὐράνιον φῶς πρὸς τὸ σκότος τῆς εἰρκτῆς (·ἐν τῷ κατακέιψι οἰκοδομήματι). χαλκόδετοι αὐλαῖ=δωμάτιον, εἰς τοὺς τοίχους τοῦ δρποίου εἶναι προσηρμοσμέναι διὰ χαλκῶν ἥλων χαλκαῖ πλάκες. ἐν τυμβ. θαλάμῳ· ἐπεξηγεῖ τὸ χαλκόδ. αὐλαῖς. κατεζεύχθη = ὑπέκυψεν εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς είμαρμένης. τίμιος γενεᾶ=εὐγενῆς τὴν καταγωγήν. ταμιεύεσκεν (μεταφορὰ ἀπὸ τῶν ταμιῶν, οἵτινες φυλάσσουν τὸν θησαυρὸν τῆς πόλεως ἢ ναοῦ)=ἐφύλασσεν ἐν τῇ κοιλίᾳ. χρυσορύτους (δι' ἔνδος ρχάριν τοῦ μέτρου). γονάς = τὸν ὑπὸ μορφὴν χρυσῆς βροχῆς χυθέντα εἰς αὐτὴν γόνον. ἀμοιριδία δύνασις=ἡ δύναμις τῆς μοίρας. δεινά τις

= ἔξοχως ἵσχυρά. "Αρης ( μετωνυμ. ) = πολεμική δύναμις. πύργος = ἐν. οὔτε καὶ ἀν τις ἐγκλεισθῇ ἐν πύργῳ. ἀλίκτυπος = ὁ ὑπὸ τῆς θαλάσσης κτυπώμενος. κελαινός = ὁ ἔχων σκοτε. νὸν χρῶμα.

ἀν τις τορ. α'. ζεύχθη = ἐδαμάσθη ( ὑπέκυψε καὶ οὗτος εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς είμαρμένης ). δξύχολος = ὁξύθυμος. κερτομίοις ὀργαῖς = λόγῳ τῶν πειρακτικῶν, σκωπικῶν ἐκδηλώσεων τῆς ὀργῆς του. ἐκ Διονύσου, ποιητ. αἰτ. κατάφαρκτος ἐν πετρώδει δεσμῷ = κατάφρακτος ( ἐγκάθιερκτος ) εἰς πετρώδεις δεσμωτήριον. ( 'Ενν. τὸ ἄντρον τοῦ Παγγαίου, ἐν τῷ ὅποι φέρεται ὁ Λυκοῦργος ). οὔτω = τοιουτοτρόπως ( δηλ. ἐν τοιάντη καθείρξει, λόγῳ τοιάντης καθείρξεως ). ἀποστάζει = βαθυμήδον ἔξαφανίζεται ( καταρρέουσα κατὰ σταγόνας ). μεταφορὰ ἐκ τοῦ ἀποστήματος, ὅπερ, ὅταν ὡριμάσῃ, διαρρηγνύεται καὶ ἔκρεει. δεινὸν ἀνθηρόν τε μένος μανίας = ἡ φοβερὰ καὶ φλογερὰ ἔξαφις τῆς μανίας. ἐπέγνω = ἥλθεν εἰς ἐπίγνωσιν, κατενόγησεν. μανίαις φαύων = ὅτι ὑπὸ τὸ κράτος τῆς μανίας ἥρθειτε τὸν θεόν. κερτομίοις γλώσσαις = μὲ πειρακτικούς λόγους. παύεσκε = διέκοπτεν, ἤναγκαζε νὰ παιύουν. ἔνθεος = θεόληπτος, ἐνθουσιῶν. εύιον πῦρ = τὰς δᾶδας, αἴτινες ἐκαίοντο ὑπ' αὐτῶν ( τῶν μαινάδων ) ἐν συνοδείᾳ τῶν φωνῶν εὔοι, εὔοι. φίλαυλος = δ ἀγαπῶν τῶν αὐλόν.

στροφὴ β'. κυανέων = σκοτεινῶν ( ἴδε πραγματ. ). διδύμας ἀλόδος = τοῦ Εὔξεινου πόντου καὶ τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου. ἀκταί, ἐνν. εἰσί, κεῖνται. ίδ' = ἴδε = ἥδε = καί. ἀξενος = ἀφιλόξενος. ἵνα = ὅπου. ἀγχίπολις = ὁ ( παρὰ τὴν πόλιν Σαλμουδησὸν ) πάροικος, γείτων. ἀρατὸν = ἐπάρατον, ἀποτρόπαιον. ἔλκος τυφλωθὲν = ἔλκος γενόμενον διὰ τυφλώσεως ( ἐνῷ τὸ ἔλκος ὑπῆρξε τὸ αἴτιον τῆς τυφλώσεως ). δάμαρτος ( ἡ ) = σύζυγος. ἀλαὸν ( κατηγορ. ) = ὡστε γενέσθαι τυφλὸν ( τὸ συνῆψε πρὸς τὸ ἔλκος ἀντὶ τῶν ὀμμάτων ). κύκλοι ὀμμάτων = αἱ κόρωι τῶν ὀφθαλμῶν. Τά: δισσοῖσι Φινεΐδαις καὶ ἱκύλοις ὀμμάτων ἀποτελοῦσι σχῆμα καθ' δλον καὶ μέρος. 'Η δοτ. δισσοῖσι Φιν. ἀντὶ γενικῆς κτητικῆς τοῦ κύκλοις ὀμμάτων. ἀλάστοροι = ( οἱ ἀλαστα παθόντες ) = οἱ ἀπαιτοῦντες ἐκδίκησιν ( ἐκ τοῦ : ἀλάστωρ - ρος = ἡ τιμωροῦσα τὸ ἔγκλημα θεότης. ) ἀράσσω = κτυπῶ ἵσχυρῶς. αίματηραῖς ( ἐτέθη κατὰ πρόληψιν ) = ὡστε νὰ αίματώσουν, νὰ γίνουν αίμόφυρτοι. ἀκμαὶ κερκίδων = αἱ ἀκραι τῶν κερκίδων ( κερκίς ήτο τὸ ὑφαντικὸν ἐργαλεῖον, δι' οὗ αἱ γυναικες κτυποῦσαι ἐπύκνωνον τὸ ὕφασμα ). ὑφ' αίματηραῖς χείρεσσι κλπ. δοτ. δργανική· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων ἀπὸ τοῦ : ἵν'

**ἀγχίπολις...** ἔχει οὕτως : ἵνα ἀγχίπολις "Αρης εἰδεν ἀρκτὸν ἔλκος τυφλωθὲν ἀλαὸν ( ἀντί, τυφλωθέντων ἀλαῶν πρὸς τό : δύματων ) ἀλαστόροισι κύκλοις δύματων δισσοῖσι Φινεΐδαις, ἀραχθέντων νέφ' αἰματηραῖς χείρεσσι καὶ ἀκμαῖσι κερκίδων ἐξ ἀγρίας δάμαρτος.

ἀντιστρόφ. β'. κατὰ δὲ τακόμενοι ( τμῆσις ) = κατατηκόμενοι δέ. μέλεος = δυστυχής. μελέαν πάθαν = τὴν οἰκτρὰν συμφοράν. ἀνύμφευτος = ἐπὶ κακῷ νυμφευθείσης. ἀντασε ( ὁ. ἀντάω = συναντῶ ) = μετέχω, κοινωνῶ, σπέρμα = καταγωγή, γένος ( προσδιορ. ἀναφορᾶς ) ἀρχαιόγονος = πρωτόγονος, πανάρχαιος. & δέ... = αὕτη δὲ κατὰ μὲν τὸ γένος μετέσχεν ( ἐκοινώνησε ) τῶν παναρχαίων Ἐρεχθ. τηλέπορα ἀντρα = τὰ ἔχοντα μακρὸν ἢ εὐρὺν πόρον, δηλ. τὰ μεγάλα. Βορεάς = ἡ κόρη τοῦ Βορέου ( ἡ Κλεοπάτρα ). ἀμιππος = ἡ τρέχουσα σύμφωνα μὲ τοὺς ἵππους ( ταχύτατα ). πάγος = πέτρα, ὅρος. δρθόπους πάγος = ἀπόκρημνον ὅρος. ὑπὲρ = ἐπί. θεῶν παῖς. διότι ὁ πατὴρ τῆς Κλεοπάτρας Βορέας καὶ ὁ πάππος Ἐρεχθεὺς ἦσαν θεοί. κάπ' ἔκεινα ἔσχον ( τμῆσις ) = καὶ ἔκεινα ἐπέσχον = καὶ καὶ' ἔκεινης ἐστράφησαν. μακραίων. = πολυχρόνιος ( ἄτε ὑπάρχων ἀρχαίθεν ).

**Πραγματικαί.** 'Εν τῷ στασίμῳ τούτῳ φέρει τρία παραδείγματα δικορὸς καὶ ἄλλων προσώπων, ὑποστάντων τὴν μοιραίαν ἀνάγκην, διὰ νὰ παραμυθήσῃ τὴν Ἀντιγόνην καὶ διὰ νὰ παραστήσῃ τὸ ἀναπόφευκτον τοῦ μοιραίου. Εἰς τοὺς στίχους 949 καὶ 987 δἰς προσαγορεύει τὴν Ἀντιγόνην : ὅ παῖ παῖ, καίπερ ἀποῦσαν, οἵονει παρακολουθῶν αὔτὴν βαίνουσαν εἰς τὸν Ἀδην. **Δανάας.** Ἡτο κόρη τοῦ βασιλέως τοῦ Ἀργούς Ἀκριόου, δστις εἶχε λάβει χρησμόν, ὅτι ἔλαν ἡ κόρη του γεννήσῃ υἱόν, οὗτος θὰ φονεύσῃ τὸν πάππον. Διὰ τοῦτο ὁ τελευταῖος οὗτος ἐνέκλεισε τὴν κόρην του εἰς ἔνα ὑπόγειον τοῦ ἀνακτόρου χαλκοῦν θάλαμον, διὰ νὰ ἀποφύγῃ αὕτη τὸν γάμον, ἀλλ' ὁ Ζεὺς ὡς χρυσῆ βροχὴ μετ' αὐτῆς ἐγέννησε τὸν Περσέα. Κατόπιν τούτου δ' Ἀκρίσιος ἐνέβαλε τὴν Δανάην καὶ τὸν Περσέα εἰς λάρνακα καὶ τοὺς ἔρριψεν εἰς τὴν θάλασσαν. **Βασιλεὺς τῶν Ἁδωνῶν.** ὁ υἱὸς τοῦ Δρύαντος, ὀνόματι Λυκοῦργος, βασιλεὺς τῶν παρὰ τὸν Στρυμόνα Θρακῶν Ἁδωνῶν, κατεδίωξε τὸν Διόνυσον μετὰ τῶν συντρόφων του Μαινάδων καὶ διὰ τοῦτο ἐδέθη καὶ ἐσπαράχθη ἐπὶ τοῦ Παγγαίου ὅρους εἰς βραχῶδες σπήλαιον ὑπὸ τοῦ θεοῦ. **Μούσας.**

αῦται κατ' ἀρχὰς ἡκολούθουν τὸν κιθαρώδὸν Ἀπόλλωνα, διὸ καὶ μουσιγέτης οὗτος ἐπεκαλεῖτο. "Τοτερὸν δέ, ὅτε ἐπεκράτησεν ἡ λατρεία τοῦ Διονύσου καὶ ἐγεννήθη τὸ δρᾶμα, ἔγιναν καὶ τοῦ Διονύσου ἀκόλουθοι καὶ μετεχειρίζοντο τοὺς αὐλούς. **Κυανέων**· τοιουτοτρόπως λέγονται ἀπὸ τῶν Κυανέων πετρῶν, αἵτινες ἥσαν δύο νησίδια κείμενα κατὰ τὸ πρὸς τὸν Εὔξεινον πόντον στόμιον τοῦ Βοσπόρου. Κατὰ τὸν μῆθον ἐκινοῦντο κατ' ἀρχὰς καὶ συνεκρούοντο, διὸ καὶ Συμπληγάδες ἐλέγοντο, ἀλλ' ὅτε διέπλευσαν οἱ Ἀργοναῦται ἔμειναν ἀκίνητοι πλέον. **Σαλμυδησός**· πόλις καὶ παραλία Β.Δ. τοῦ Βοσπόρου. **ἀγγίπολις** "Αρης· ἐπιστεύετο ὅτι καὶ παραλία Β.Δ. τοῦ Βοσπόρου. **ἐπιχώριος** ἔκει θεός. 'Απὸ τοῦ στίχ. 96θ φέρει τρίτον παράδειγμα, τὸ ἐπιχώριος ἔκει θεός. 'Απὸ τοῦ στίχ. 96θ φέρει τρίτον παράδειγμα, τὸ πάθημα τῆς Κλεοπάτρας καὶ τῶν παίδων αὐτῆς. 'Ο περὶ αὐτῆς μῆθος τῆς Κλεοπάτρας καὶ τῶν παίδων αὐτῆς. 'Ο περὶ αὐτῆς μῆθος τῆς Κλεοπάτρας καὶ τῶν παίδων αὐτῆς. Θεός Βορέας ἀπήγαγέ ποτε ἐξ Ἀθηνῶν ἀρέψας παρὰ τὸν Ἰλισὸν ποταμὸν τὴν κάρην τοῦ βασιλέως Ἐρεχθέως, καλουμένην Ὁρείθυιαν, καὶ ὠδήγησεν αὐτὴν εἰς τὴν Σαρπηδόνα πέτραν τοῦ δροῦ Αἴμου, γεννήσας μετ' αὐτῆς τοὺς πτερωτοὺς υἱούς Ζήτην καὶ Κάλαφιν καὶ τὴν Κλεοπάτραν. Ταύτην ἐνυμφεύθη ὁ βασιλεὺς τῆς Σαλμυδησοῦ Φινεύς καὶ ἀπέκτησε δύο υἱούς. 'Αλλ' ὁ Φινεὺς ἐγκαθείρξας μετὰ τοῦ Φινέως καὶ καθεῖρξεν αὐτούς. **δάμαρτος**· ἐνν. τὴν Εἰδοθέαν. **ἀρχαιογόνων** 'Ἐρεχθειδῶν· διότι οὗτοι ἥσαν αὐτόχθονες, τοῦ Ἐρεχθέως ὄντος υἱοῦ τῆς Γῆς καὶ ἀνατραφέντος κατὰ τὸν μῆθον ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς, ἐπὶ δὲ τιμωμένου μετ' αὐτῆς ἐν τῷ Ἐρεχθείῳ. **τηλέπορα** ἀντρα· ταῦτα, εἰς τὰ ὄποια ἀνετράφη ἡ Κλεοπάτρα, ἔκειντο ἐν Σαρπηδόνι πέτρᾳ τῆς Θράκης. **ἄμιππος**· καὶ ἡ Κλεοπάτρα, δύος ὁ Ζήτης καὶ ὁ Κάλαφος, ἀν καὶ ἥτο ἀπτερος, δὲν καθυστέρει αὐτῶν εἰς ταχύτητα.

ΠΕΜΠΤΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (988-1114)

α') 988 - 1032

**Λεξιλογικαί. Θήβης ἀνακτες**· ὁ Τειρεσίας εἰσέρχεται διὰ τῆς δεξιᾶς παρόδου ἀγόμενος ὡς τυφλὸς ὑπὸ παιδὸς καὶ προσφωνεῖ οὕτω τὸν Κρέοντα καὶ τοὺς χορευτάς. ἐξ ἐνὸς (προσδιορ. ὀργαν.) = δι' ἐνὸς

**κέλευθος** ( ἥ ) = ὁδός. **προηγητής** = ὁδηγός. **οὔκουν** ἀπεστάτουν = ἀλλ' ὅμως δὲν ἀπεικρύνομην. **φρενὸς** = μαντείας, γνώμης. **πάρος** γε· ἐνοεῖ καὶ τὰς ἄλλας περιπτώσεις, καθ' ἃς ὑπήκουε προθύμως εἰς τοὺς μάντεις, καὶ δὴ κατὰ τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἔθυσίκασε τὸν πρῶτον υἱόν του Μεγαρέα ἢ Μενοικέα χάριν τῆς σωτηρίας τῆς πατρίδος· **τοιγάρ** = διὰ τοῦτο ἀκριβῶς. **ναυκληρῶ** = διευθύνω ὡς κυβερνήτης· **δινήσιμος** ( β. δύνηνημι = ὠφελῶ ) = ὠφέλιμος. **πάσχω** δινήσιμα = ὠφελοῦμαι. 'Η σειρὰ τῶν λέξεων: **πεπονθῶς** δινήσιμα ἔχω (=δύναμαι) μαρτυρεῖν ( ταῦτα ). **βεβώς**· κατηγ. μετ. ἐκ τοῦ φρόνει. ἐπὶ ξυροῦ τύχης = εἰς τὸ κρισμάτερον σημεῖον τῆς τύχης. ( "Εκφραστικά παροιμιακή ληφθεῖσα κατὰ μεταφορὰν ἀπὸ τοῦ ξυραφίου, ἐπὶ τῆς λεπτοτάτης κορυφῆς τοῦ δποίου οὐδὲν ίσορροπεῖ, ἀλλὰ κλίνει πρὸς τὴν μίαν τῶν πλευρῶν αὐτοῦ· λέγεται καὶ : ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς ). ὡς **φρίσσω** = διότι μὲ καταλαμβάνει φρίκη ἀπὸ τὰ λεγόμενά σου. **θᾶκος** = ἔδρα. **δρυιθοσκόπος** = τοῦ οἰωνοσκοπέοντος. **ἴνα** = ἔνθα. **λιμὴν** = τόπος καταφυγῆς. **οἰωνὸς** καὶ κατωτέρω **ὄρνις** = πτηνόν, ὄρνεον. ἦν ἀντὶ ἐστί, ἐπειδὴ πρόκειται περὶ διηγήσεως, δτε καὶ συχνάκις ἀπαντᾷ τοῦτο. **ἀγνῶς** - **ῶτος** = δυσδιάγνωστος, δυσκατάληπτος. **κλάζω** = ἐκβάλλω κρωγμούς. **οἰστρος** ( δ ) = μανία. **βεβαρβαρωμένος** = ἀνερμήνευτος, ζενότροπος. 'Η σειρὰ τῶν λέξεων: **άκούω** φθόγγον **ὄρνιθων** κλάζοντας ( ἀντὶ κλαζόντων, ἐτέθη κατὰ τὸ νούμενον σχῆμα, ὡς ἐὰν δηλ. προηγεῖτο ὄρνιθας ). **κακῶ** **οἰστρῳ** καὶ **βεβαρβαρωμένῳ** = ἀκούω φωνὰς ὄρνεων, τὰ ὄποια ἔξεβαλλον κρωγμούς μετὰ μανίας ἀγρίας καὶ ἀνερμηνεύτου. **σπάω** = σπαράττω. **φονὸς** = φονικὸς ( βίζ. φεν. τοῦ ἀχρήστου φένω ). **χηλὴ** ( ἥ ) = ὄνυξ. ἐν **χηλαῖς** ( προσδιορ. δργάν. ). **γάρ**· αἰτιολογεῖ τὸ ἔγνων ( ὡς τυφλός ). **βοῖβδος** ( δ ) ( συγγ. πρὸς τὸ βοῖζος ) = δ ὄρμητικὸς ἥχος, δ προκαλούμενος ἐκ τῆς βιαίας κινήσεως τῶν πτερῶν τῶν ὄρνεων. **οὐκ ἀσημος** ( σχῆμα λιτότητος ) = πολὺσαφῆς. **δείσας**· ῥῆμ. δέδοικα. **γεύομαι** = ἀποπειρῶμαι, δοκιμάζω. **ἔμπυρα** = ἥ διὰ πυρὸς θυσία. **πάμφλεκτος** ( τὸ πᾶς ἐν συνθέσει παρὰ τοὺς τραγικοῖς δηλοῦ μεγάλην ποσότητα ἢ μέγαν βαθμόν ) = ὀλόγυρα φλέγων. **"Ηφαιστος**· μετων. ἀντὶ πῦρ. **σποδὸς** ( ἥ ) = τέφρα. **κηκις** - **Ιδος** = λιπαρὰ οὔσια ἔξερχομένη ἐκ καιομένων σωμάτων. 'Ρῆμ. **κηκίω** = ἐκρέω ἀναβλύζω. **μυδάω** = διαλύματι, καθ' ὑπαλλαγὴν ἀρμόζει εἰς τὸ μηρίων, δηλ. μυδώντων **μηρίων** = ἐκ τῆς διαλύσεως τῶν μηρίων. **μηρία** δὲ ἥσκη τὰ ὄστα τῶν μηρῶν μετὰ μεγάλου ἢ μικροῦ μέρους τῶν σαρ-

κῶν αὐτῶν ( περιεβάλλοντο δὲ ταῦτα καὶ ὑπὸ διπλοῦ λίπους ). τύφω = καπνίζω. ἀναπτύω = πετῶ μόρια ( ἐκ τοῦ λίπους ). μετάρσιοι ( μεταῖρω ) κατηγορ. = μετεωριζόμεναι ( ὑπὸ τῆς θερμότητος βέβαια ). καταρρυεῖς . ὑπαλλαγή ἀντὶ καταρρυείσης πιμελῆς. ἔκκειμαι = κεῖμαι ἔξω, ἐδῶ : ἀπογυμνοῦμαι· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : καὶ μηροὶ ἔξεκειντο καταρρυεῖς ( ἀντὶ καταρρυείσης ) καλυπτῆς πιμελῆς = καὶ τὰ ὅστα τῶν μηρῶν ἀπεγυμνοῦντο ( ἥσαν γυμνά ), καταρρευσάσης τῆς περιβαλλούσης αὐτὰ πιμελῆς. φθίνοντα ( μετ. κατηγορημ. ) μαντεύματα ἀσήμεων ὄργιών = δτι αἱ μακτεῖαι ἔχανοντο ἔνεκα τῶν ἀσαφῶν θυσιῶν. 'Ο στίχος δὲ οὗτος 1013 εἶναι ἐπεξήγησις τῆς προηγουμένης λέξ. : τοι-αῦτα. ἥγεμών = ὁδηγός ( ὁ δηγῶν αὐτὸν παῖς ). ἐκ σῆς φρενὸς ( ἀναγκ. αἴτ. ) = ἐξ αἰτίας τῆς ἴδικῆς σου ἰσχυρογνωμοσύνης. παντε-λεῖς = ὅλαι ἐν γένει· ἀνήκει καὶ εἰς τὸ ἐσχάραι (= στρογγύλαι ἐπὶ τῆς γῆς ἐστίαι) καὶ εἰς τὸ βωμοί. πλήρεις βορᾶς τοῦ πεπτῶτος δυσμάροου γόνου Οἰδίπου ὑπ' οἰωνῶν τε καὶ κυνῶν = εἶναι γεμάτα ἀπὸ ἐσπαρα-γμένα μέλη τοῦ ἀποθανόντος ἀτυχοῦς υἱοῦ τοῦ Οἰδίποδος ὑπὸ ὄρνέων καὶ κυνῶν, ὥστε τό : ὑπ' οἰωνῶν κλπ. εἶναι ποιητ. αἴτ. τοῦ βορᾶς. ιδῆτα. χρον. μὲν προσδιορ., ἀλλ' ἐνταῦθα ἔχει αἰτιολ. ἔννοιαν = καὶ διὰ τοῦτο. λιτή θυστάς = ἡ διὰ θυσιῶν γενομένη παράκλησις. ἀπορροιθεδέω-ῶ = ἀφίνω, ἐκβάλλω. εὔσημος=σαφής, εὐδήλος. βεθρῶτες λίπος αἴμα-τος ἀνδροφθόρου = ἐπειδὴ ἔχουσι φάγει λιπαρὸν αἷμα ἀνδρὸς φθαρέντος. ἐπεὶ δ' ἀμάρτη ( παραλείπεται, ὅπως καὶ ἀλλαχοῦ, τὸ ἀν ) = ὁσάκις δὲ ἥθελεν ὑποπέσει εἰς ἀμάρτημα. ἀνολβος = ἀθλιος, κακόμυιρος, ( ὑπὸ διανοητικὴν ἔποψιν ) = μωρός, ἀπερίσκεπτος. ἀκέομαι-οῦμαι = θερα-πεύω, διορθώνω ( ἐνν. ἀντικείμ. αὐτὸ τὸ κακόν ). ἀκίνητος = χρετά-πειστος. ἀκαμπτος. αὐθαδία ( αὐτὸς - ἀνδάνω ) = αὐθάδεια ἰσχυρο-γνωμοσύνη. σκαιότητ<sup>7</sup> διφλισκάνει = αἴτιαν σκαιότητος διφλισκάνει = θεωρεῖται ἀνόητος. ( Παρόμ. φράσεις : κακίαν, δειλίαν, μωρίαν διφλι-σκάνω ). εἴκω τινι = ὑποχωρῶ εἰς τινα. ( Δηλ. ἀφησεις νὰ λάβῃ ὅτι τοῦ ἀνήκει). κεντῶ = πλήττω. ἀλιή = ἔνδειξις ἀνδρείας. ἐπικτείνω= φονεύω διὰ δευτέραν φοράν. εὖ φρονῶ τινι = σκέπτομαι πρὸς τὸ σμφέ-ρον τινός. κέρδος. = κερδαλέα, ἐπωφελῆ.

Πραγματικαί. Τὸ ε' ἐπεισόδιον περιέχει περιπέτειαν· ποῦ βλέ-πομεν αὐτήν ; Τειρεσίας. ἦτο περίφημος μάντις τῆς ἀρχαιότητος, Θη-βαῖος τὴν καταγωγὴν καὶ τυφλὸς ἀπὸ τοῦ ἐβδόμου ἔτους τῆς ἡλικίας

του, διότι ἀνήγγειλεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν βουλὴν τῶν θεῶν. Ὁ Ζεὺς ὅμως ἀντὶ τῆς τυφλώσεως του ἔδωκε τὸ χάρισμα τῆς μαντικῆς καὶ τὴν ἰδιότητα νὰ ἐννοῇ τὴν φωνὴν τῶν πτηνῶν καὶ νὰ προβλέπῃ καὶ νὰ προλέγῃ τὰ μέλλοντα, ἔτι δὲ τῷ ἔχαρισε τὴν μακροβιότητα ἐπὶ ἐπτά ἡ ἐννέα γενεάς. δρνιθοσκόπον· πολλὰ εἴδη μαντικῆς ἔχησιμοποιοῦντο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα. Ἐκ τούτων ἡ οἰωνοσκοπία ἡ δρνεοσκοπία συνίστατο εἰς τὴν παρατήρησιν τῆς πτήσεως ἢ τοῦ λαλήματος καὶ τῶν ἄλλων κινήσεων τῶν πτηνῶν. Οἱ δρνιθοσκόποι ἡ οἰωνοσκόποι ἐκάθιντο πρός παρατήρησιν εἰς τὸ οἰωνιστήριον ἢ δρνιθοσκοπεῖον, δπερ ἐλέγετο καὶ θῶκος ἢ θᾶκος δρνιθοσκόπος, καὶ ἥσαν ἐνδεδυμένοι λευκὰ ἴματια καὶ ἔφερον στέφανον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ πίνακας εἰς τὰς χεῖρας, εἰς τοὺς δποίους ἀνέγραφον τὰς παρατηρήσεις των. Τὸ οἰωνοσκοπεῖον τοῦ Τειρεσίου ἐδεικνύετο καὶ μ. X., ὡς ἀναγράφει ὁ Παυσανίας (Παυσ. 9, 16, 1). Ἐμπυρομαντεία δὲ ἦτο ἡ παρατήρησις ἐκείνη, καθ' ἣν παρετήρουν, πῶς ἔγκαπτε τὸ πῦρ, ὅποιου εἴδους φλόγα είχεν, ἢν περιεκύλωντε τὸ θῦμα κλπ. βωμοῖσι παμφλέκτοισιν **"Ηφαιστος οὐκ ἔλαμπε.** Μολονότι πανταχόθεν ἐφλέγοντο τὰ θύματα, ὅμως δὲν ἐκαίοντο. Τοῦτο ἦτο δεῖγμα ὅτι δὲν ἦτο ἡ θυσία εὐπρόσδεκτος ὑπὸ τῶν θεῶν. **χολαι** διεσπείροντο· ἡ χολὴ ἦτο μέρος τῶν σπλαγχνῶν, ὅτε δὲ ἡ θυσία ἦτο καλή, ἡ χολὴ ἔλειωνε σιγὰ - σιγὰ καὶ δὲν διερρηγνύετο, ὅπως ἐδῶ. καὶ ταῦτα τῆς σῆς ἐκ φρενὸς κλπ. Ἀφ' οὗ αἱ φωναὶ τῶν δρνέων καὶ τὰ τῆς θυσίας ἥσαν ἀκατάληπτα εἰς τὸν μάντιν, ἀντελήφθη πλέον οὗτος, ὅτι τοῦτο ὠφείλετο εἰς τὰς αὐθαιρέτους ἐκείνας ἐνεργείας τοῦ Κρέοντος.

β') 1033 - 1063

**Λεξιλογικαί.** ὥστε. = ὡς. ἀνδρὸς τοῦδε = ἐμοῦ. σκοποῦ = στόχου, κούδε ἀπρακτός είμι μαντικῆς ὑμῖν = καὶ δὲν ἔμεινα ἀνεπιβούλευτος, ἀκακοποίητος ἀπὸ τὴν μαντικὴν τέχνην σας. τῶν = δν (δηλ. τῶν μάντεων). ὑπαλ = ὑπό. γένος = σωματεῖον, σύλλογος. ἐξεμπολάομαι-ῶμαι = πωλοῦμαι ὡς ἐμπόρευμα. ἐκφορτίζομαι φορτώνομαι (ώς ἐμπόρευμα). ἐμπολάω-ῶ = ἐμπορεύομαι. τάφω δ' οὐχὶ κρύψετε... = ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει δὲν θὰ ἐνταφιάσητε. τρέω = φοβοῦμαι. οὐδ' ὡς μίασμα τοῦτο μὴ τρέσας ἐγὼ παρήσω θάπτειν κεῖνον = οὐδ' ὡς μὴ παρήσω θάπτειν τρέσας τὸ μίασμα

τοῦτο = οὕτε καὶ ὑπάρχει φόβος ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει μήπως ἔγω,  
φοβηθεὶς τὸ μίασμα τοῦτο, ἐπιτρέψω νὰ θάπτουν ἐκεῖνον. πίπτουσι δ'  
αἰσχρὰ πτώματα = ὑφίστανται δὲ ἐπονειδίστους πτώσεις. χοὶ πολλὰ  
δεινοὶ = καὶ οἱ δεινότατοι, οἱ πολὺ ἐπιτήδειοι. φράζομαι = σκέπτομαι.  
χρῆμα=πρᾶγμα. ποῖον τοῦτο... σύμπτυξις τῶν δύο προτάσεων ποιόν  
ἔστι τοῦτο τὸ πάγκοινον, δὲ λέγεις; εὐθουλία=σύνεσις, δρθὴ σκέψις.  
μὴ φρονεῖν = ή ἀφροσύνη, ή ἀσυνεσία. τῆς νόσου = τοῦ μὴ φρονεῖν.  
ἀντιλέγω κακῶς = ἀντικακολογῶ. θεσπίζω = μαντεύω. ταγδὲ=ἡγε-  
μών, ἄρχων. Ή σύνταξις: ἀρ' οἰσθα λέγων ταγούς δητας ἢ ἀν λέγης;  
ἄρα γε γνωρίζεις, δτι λέγεις πρὸς ἀνθρώπους, οἱ δποῖοι εἶναι ἡγεμόνες  
σου, ὁσαδήποτε λέγεις; δρσεις=θὰ μὲ ἀναγκάσῃς. τάκινητα διὰ  
φρενῶν=τὰ ἐν τῇ ψυχῇ μου ἀπόρρητα. κίνει=λέγα τα. μόνον δὲ μὴ  
λέγων=ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ λέγης. ἐπὶ κέρδεσι=πρὸς κερδοσκοπίαν.  
οὕτω (δηλ. ἐπὶ κέρδεσι) γάρ ἥδη καὶ δοκῶ (λέγειν) τὸ σὸν μέρος;  
ἔτσι λοιπὸν τώρα πλέον πρὸς κερδοσκοπίαν φαίνομαι, δτι δμιλῶ κατὰ  
τὴν ἴδικὴν σου γνώμην; ὡς μὴ ὕμπολήσων τὴν ἔμὴν φρένα = δτι  
δὲν θὰ μεταβάλῃς τὰς σκέψεις μου, πωλῶν αὐτὰς εἰς τοὺς συνενόχους  
(συνεργούς) σου.

**Πραγματικαί.** κούδὲ μαντικῆς ἄπρακτός εἰμι· οἱ ὀρχαῖοι, ὡς  
διαφαίνεται καὶ ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Σοφοκλέους, τοὺς μάντεις ἔθεωρουν  
καπηλευομένους ἐνίστε τὸ ἐπάγγελμά των πρὸς κερδοσκοπίαν καὶ χρη-  
ματισμὸν (πρβλ. καὶ Οἰδίποδος τυράννου στίχ. 387, ἔνθα ὁ Οἰδίποος  
ἀποκαλεῖ τὸν Τειρεσίαν «δόλιον ἀγύρτην δστις ἐν τοῖς κέρδεσιν μά-  
νον δέδορκε...»). **ἥλεκτρον**. εἶναι η φυσικὸν ἡ ἐπίτηδες γεννόμενον τε-  
χνητῶς κρῆμα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου εἰς ποσοστὸν 3/4 ἐκ τοῦ πρώτου καὶ  
1/4 ἐκ τοῦ δευτέρου. Συνελέγετο πολὺ παρὰ τὰς Σάρδεις καὶ εξ Ἰνδιῶν,  
οἱ δποῖκι κατέβαλλον εἰς τὸν Δαρεῖον ὡς φέρον 360 τάλαντα ψήγμα-  
τος (κόνεως) χρυσοῦ. **Διός αἰετοί**. δ ἀετός, ὃς ἵπτάμενος εἰς τὰ ὑψη  
καὶ τὸν Ολυμπον, ἔθεωρεῖτο ἱερὸν τοῦ Διός πτηνόν. εἰς Διός θρό-  
νους· ὁ Κρέων ἔξ ὀργῆς παραφέρεται εἰς σημεῖον νὰ ἀσεβήσῃ καὶ πρὸς  
αὐτὸν τὸν Δία, καὶ τοῦτο ἐννοήσας προσπαθεῖ νὰ διορθώσῃ τὸ σφάλμα  
του διὰ τῶν λεγομένων του ἐν στίχ. 1044.

γ') 1064 - 1090

**Λεξιλογικαί.** κάτισθι· δ Τειρεσίας δμιλεῖ, χρησιμοποιῶν τὴν

αὐτὴν λέξιν τοῦ Κρέοντος, ἵσθι, πρὸς ἔμφασιν. τρόχους = τροχίας, δρόμους. ἀμιλλητῆρας· ἀμιλλωμένους εἰς τὴν ταχύτητα πρὸς ἀλλήλους· εἶναι ποιητικὴ ἔκφρασις ἀντὶ ἡμέρας, λέγονται δὲ οὕτως, ἐπειδὴ οἱ δρόμοι τοῦ ἥλιου, αἱ ἡμέραι, φαίνονται ἀμιλλώμεναι πρὸς ἀλλήλας κατὰ τὴν ταχύτητα. τελῶν (μέλλ. χρόνου) = διακύσσων. σπλάγχνον = τέκνον. νέκυν νεκρῶν· τὸν Αἴμονα ἀντὶ τοῦ Πολυνείκους καὶ τῆς Ἀντιγόνης ἡ σύνταξις: ἐν οἷσι (τρόχοις...) αὐτὸς ἀντιδούς ἔσῃ, = ἐντὸς τῶν ὅποιων ἡμερῶν θὰ ἔχης δώσει ὁ ἴδιος εἰς ἀνταπόδοσιν. ἀμοιβὸν νεκρῶν = εἰς ἀντάλλαγμα τῶν νεκρῶν. ἀνθ' ὄν = διότι. τῶν ἀνω· γενικὴ τοῦ διηρημένου ὅλου. ἐνα τῶν δυντῶν ἀνω (ἐπὶ τῆς γῆς). ἐννοεῖ τὴν Ἀντιγόνην. ψυχὴν τ' ἀτίμωσ· ἀναπτύσσουσι τὸν προηγούμ. στίχον (διὰ τοῦ ψυχῆν ἐννοεῖ τὴν ζωήν). ἀτίμωσ = ἀνευ τῶν ὀφειλομένων αὐτῇ τιμῶν. κατοικίζω = βάλω νὰ κατοικήσῃ. ἀμοιρος = ἀμέτοχος, ἐστερημένος. τῶν κάτωθεν θεῶν (εἰς οὓς ἀνήκει). ἡ γενικὴ αὐτῇ ἔξαρται ἐκ τοῦ προηγουμένου ἐπιθέτου ἀμοιρος. ἐνθάδε = ἐδῶ ἐπὶ τῆς γῆς. ἡ ὅλη πρότασις: ἔχεις δ' αὖ ἐνθάδ' (ἐνα ἄλλον) ἀμοιρον τῶν κάτωθεν θεῶν = κρατεῖ δὲ ἀφ' ἔτέρου ἐδῶ ἐπάνω εἰς τὴν γῆν ἐνα ἄλλον ἐστερημένον τῶν κάτω θεῶν, εἰς οὓς ἀνήκει. ἀκτέριστος = ὁ μὴ μετασχὼν τῶν κτερισμάτων (τῶν προσηκουσῶν ἐπικηδείων τιμῶν). ἀνόσιος = μὴ τυχῶν τῶν ὁσίων· τὰ δύο τελευταῖα ἐπίθετα ἐπεξηγοῦσι τὸ ἐπίθετον ἀμοιρον. μέτεστι τινὶ τινος = μετέχει τίς τινος, ἔχει τις δικαιώματα ἐπὶ τινος. ὄν = ἐπὶ πάντων τῶν ἀνωτέρω (τιμῶν καὶ δικαιωμάτων). ἐκ σοῦ βιάζονται τάδε= ὑπὸ σοῦ ἔξαναγκάζονται νὰ βλέπωσι αὐτὰ ἐδῶ (οἱ θεοί). κατ' ἀλλήνη ἐρμηνείαν: ἀλλὰ ταῦτα εἶναι αὐθαίρετοι ἐνέργειαι σου. τούτων (γεν. αἵτ.) = διὰ ταῦτα) ἐννοεῖ τὸ ἀταφὸν τοῦ Πολυνείκους καὶ τὴν ἐγκάθειρξ τῆς Ἀντιγόνης). λωβητήρ-ηρος (θηλ. γεν.) = ἐξολοθρεύτρια. ὑστεροφθόρος = ἡ ὕστερον (μετὰ τὴν κακὴν πρᾶξιν) βλάπτουσα ἡ τιμωραῦσα. λοχάω-ῶ = ἐνεδρεύω καὶ φυλάττω. καὶ θεῶν = καὶ τῶν ἀνω θεῶν, διότι ὁ Κρέων ἦμαρτε καὶ εἰς τοὺς ἀνω καὶ εἰς τοὺς κάτω θεοὺς καὶ κατ' ἀκολουθίαν χάριν ἀμφοτέρων θὰ καταδιωχθῇ ὑπὸ τῶν Ἐρινύων. ληφθῆναι ἐν τοῖσιν αὐτοῖς τοῖσδε κακοῖς = ὡστε νὰ περιπλακῆς εἰς τὰς ἰδίας μὲ αὐτὰς ἐδῶ τὰς συμφοράς. ἀθρέω-ῶ = παρατηρῶ. καταργυρόω-ῶ = ἀσημώνω, περικαλύπτω μὲ ἀργυρον, ἐδῶ : δεκάζω διὰ χρημάτων, διαφθείρω. τριβὴ = παρέλευσις. ἀνδρῶν γυναικῶν (ὑπανίσσεται τοὺς μετέπειτα θρήνους τοῦ Κρέοντος καὶ τῆς Εύρωδίκης) γεν. ὑποκειμ. εἰς τὰ κωκύ-

ματα. κωκύματα = θρῆνοι. ἔχθραι ( κατηγορούμενον τροπικῶς προσδιορίζον τὸ δῆμα ). συνταράσσονται = περιπίπτουν εἰς ἐμφυλίους ἔριδας. δσων · γεν. κτητ. εἰς τὸ σπαράγματα = ἐσπαραγμένα μέλη ( ὡς ἐδῶ τοῦ Πολυνείκους ). καθαγνίζω = καθιερώνω, ἐκπληρῶ δσιον καθῆκον · ( μετά τινος σαρκαστικῆς εἰρωνείας λέγει, ότι οἱ κύνες ἢ τὰ θηρία ἢ τὰ ὄρνεα ἔξεπλήρωσαν ἀντὶ τῶν ἀνθρώπων τὸ καθῆκον τοῦ ἐνταφιασμοῦ, θάψαντα τὰ ἐσπαραγμένα μέλη ἐντὸς τῆς κοιλίας των ). ἔστιουχος = ἡ ἔχουσα ναοὺς καὶ βωμούς. πόλις = ἀκρόπολις. τοξεύματα καρδίας ( γεν. ἀντικειμ. ) = βέλη πλήττοντά τὴν καρδίαν σου. θυμῷ = ὑπὸ τὸ κράτος τῆς δργῆς μου. βέβαια = ἀσφαλῆ. τὸ θάλπος = τὴν φλόγα, τὴν καυστικότητα, οὐχ ὑπεκδραμῆ ( ῥ. ὑπεκθέω ) = δὲν θὰ διαφύγῃς. ἀφῇ = ἐκχύσῃ. τὸν νοῦν τῶν φρενῶν = τὰς ἴδεας του.

δ') 1091 - 1114

Λεξιλογικαί. δεινὰ θεσπίσας = φοβεράς μαντείας εἰπών. ἔξ δτου τήνδε λευκὴν ἐκ μελαίνης ἀμφιβάλλομαι τρίχα = ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἀντὶ μελαίνης περιβάλλομαι τὰς λευκὰς ταύτας τρίχας, μεταπίπτω ἐκ τῆς νεανικῆς εἰς τὴν γεροντικὴν ἡλικίαν. λακεῖν · ἀδρ. β' τοῦ λάσκω = λέγω. Παρατηρητέα ἡ ἔξάρτησις τοῦ ἀπαρεμφάτου ἐκ τοῦ ἐπιστάμεθα. ἔγνωκα καύτος ( ὅτι δηλ. οὐδέποτε ἄλλοτε ἐψεύσθη ). εἰκαθεῖν · ἀπαρ. τοῦ ἐπεκταθέντος ἀδρ. β' τοῦ ῥ. εἴκω = ὑποχωρῶ. ἀντιστάντα ( ὑποθ. μετ. ) πατάξαι θυμὸν ἀτη = νὰ πλήξω τὴν ψυχήν μου μὲ συμφοράν. ἐν δεινῷ πάρα ( πάρεστι ) = ὑπάρχει κίνδυνος. εὑβουλίας δεῖ = παρίσταται ἀνάγκη δρθῆς σκέψεως ( δρθοφορούνης ). ἀνεξ = ἀφησε ἐλευθέρων. ἐπαινεῖς = συμβουλεύεις. παρεικαθεῖν = τῷ προηγ. εἰκαθεῖν. δσον γ' ἀναξ · ἐνν. δοκεῖ μοι παρεικαθεῖν. συντέμνω τὸν κακόφρονας = συντέμνω τὴν ὁδὸν πρὸς τοὺς κακόφρονας = συντόμως καταφθάνω τὸν κακῶν φρονοῦντας. θεῶν βλάβαι · αἱ Ἐρινύες τῶν θεῶν. ποδώκης = ταχύπους. μόλις μὲν = μετὰ δυσκολίας μὲν ( ἐνν. ἔξισταμαι τῆς καρδίας = ἀφίσταμαι τῆς γνώμης, μεταβάλλω ἀπόφασιν ). τὸ δρᾶν = εἰς τὸ νὰ πράττω, νὰ ἐνεργῶ. ἀνάγκη δ' οὐχὶ δυσμαχητέον = δὲν πρέπει δὲ νὰ ἀντιμάχηται τὶς ματαίως ( ἀνευ ἐλπίδος ἐπιτυχίας ) πρὸς τὴν ( ἀδήριτον ) ἀνάγκην τῶν πραγμάτων. δρᾶ ( προσταχτ. ) = πρᾶττε. μηδὲ τρέπε = καὶ νὰ μὴ ἀναθέτῃς ( ἀντικ. ἐνν. δρᾶν ). στείχοιμ' ἀν = εῖμι. δπάων = ἀκό-

16

λουθος. δρμᾶσθε = ἔκκινήσατε ταχέως. ἐπόψιος τόπος = τόπος περίοπτος, καταφαγής. ή δόξα τῆδ' ἐπεστράφη = ή γνώμη μου ἔλαβεν αὐτὴν τὴν κατεύθυνσιν. αὐτὸς τ' ἔδησα καὶ παρὼν ἐκλύσομαι = ὅπως ὁ Ἰδιος περιέπλεξα τὰ πράγματα, οὕτω καὶ ἐγὼ ὁ Ἰδιος διὰ τῆς παρουσίας μου ( αὐτοπροσώπως ) θὰ ἐπιφέρω τὴν λύσιν αὐτῶν. τὸν βίον τελῶ = διάγω τὸν βίον. 'Η σύνταξις: δέδοικα γάρ μὴ ἀριστον ἢ τελεῖν τὸν βίον σώζοντα τοὺς καθεστῶτας νόμους = τοὺς παλαιόθεν ὑφίσταμένους νόμους ( δηλ. τὸ φυσικὸν καὶ θεῖον δίκαιον ). Τοιουτορόπως ἐν τέλει ὑφίσταται ὀλοκληρωτικὴν ἡτταν ὁ Κρέων, παραδεχόμενος ἐκεῖνο τὸ δόπιον μετ' αὐτοθυσίας ὑπερήσπισεν ἡ ἥρωις μας Ἀντιγόνη. 'Ο Κρέων εἰπὼν ταῦτα ἀπῆλθεν ἐξ ἀριστερῶν, μεταβαίνων ἐκεῖ, ὅπου ἔκειτο ἄταφον τὸ πτῶμα τοῦ Πολυνείκους.

Πραγματικαί. τρόχους ἀμιλλητῆρας· τὸν "Ηλιον ἐφαντάζοντο ἐπιβαίνοντα τεθρίπου ἀρματος. οὐχ ὑπεκδραμῇ · ἐννοεῖ, ὅτι τὰ σφάλματα τοῦ Κρέοντος εἶναι πλέον ἀθεράπευτα καὶ δὲν θὰ δυνηθῇ ν' ἀποφύγῃ τὸ θλιβερὸν ἀποτέλεσμα αὐτῶν. ἀξίνας διὰ νὰ κόψουν τὰ ἔγλα τῆς πυρᾶς τοῦ Πολυνείκους καὶ νὰ ἀνοίξωσι τὸν στόμιον τοῦ τάφου τῆς Ἀντιγόνης. αὐτὸς τ' ἔδησα καὶ ἐκλύσομαι· ταῦτα ἀναφέρονται εἰς τὴν Ἀντιγόνην, τὴν δόπιον ἔχει δεσμίαν ζωντανὴν ἐν τῷ τάφῳ, καὶ εἰς τὸν Πολυνείκη, διὸ ἐκράτει ἄταφον, μὴ δυνάμενον νὰ κατέλθῃ εἰς Ἀδην. Παρατηρεῖται δὲ ἀσάφειά τις εἰς τὰς παραγγελίας τοῦ Κρέοντος, ἡτις ἔξηγεῖται, ἀφ' ἑνὸς μὲν λόγῳ τῆς σπουδῆς καὶ ἀφ' ἑτέρου διότι καὶ ὁ Ἰδιος πηγαίνει καὶ δύναται αὐτοπροσώπως καὶ ἐπὶ τόπου νὰ δώσῃ ἀκαλυτέρας ὁδηγίας.

#### ΠΕΜΠΤΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ ( 1115 - 1153 )

Λεξιλογικαί. στροφὴ α'. πολυώνυμε· ἀποκαλεῖ οὕτω τὸν Διόνυσον, διότι ἐλέγετο ὑπὸ διάφορα ὄντα πολλά. Ιανχος, Διθύραμβος, Εὔιος κτλ. Καδμ. νύμφαις = τῆς Σεμέλης. ἄγαλμα ( ἀγάλλομαι ) = χάριμα. βαρυβρεμέτας ( βαρύς - βρέμω ) = ὁ βαρέως βροντῶν. ἀμφέπω = προστατεύω. κλυτὸς = ἔνδοξος. μέδω = ἀρχω, κυβερνῶ. κόλποις = πεδίοις. πάγκοινοι = κοινοὶ εἰς ὅλους ( διότι πολλοὶ καὶ ξένοι συνέρρεον εἰς Ἐλευσῖνα κατὰ τὰς ἑορτάς ). Δηῶ = ἡ Δημή-

**τηρ. Βακχᾶν** = τῶν Βακχῶν ( ἀκολούθων τοῦ Διονύσου ). **ναιετάω-ῶ** = κατοικῶ. **ἐπὶ σπορᾶ δράκοντος** = παρὰ τὸν τόπον, ὅπου ἐσπάρησαν οἱ ὀδόντες τοῦ δράκοντος. ("Εθηκε τὸ ὄλον, δράκοντος, ὃντὶ νὰ θέσῃ τὸ μέρος, ὀδόντων )· τά: **παρ'** ὑγροῖς δείθροις καὶ **ἐπὶ σπορᾶ** πρόσδιορίζουν τοπικῶς τό: Θήβαν, καὶ ὅχι τό : ναιετῶν.

ἀντιστροφή. α'. **ὑπὲρ διλόφου πέτρας** = ὑπεράνω τοῦ ὄρους, τὸ δύοιν ἔχει δύο κορυφὰς ( ἵδε πραγμ. παρατηρ. ). **στέροψ-οπος** (στερέξ οὖ ἀστραπή, καὶ ὅπ-ὅψις) = ἀπαστράπτων, λαμπρός. **λιγνὺς** ( ἥ ) = πυκνὸς καπνὸς ( τῶν δέδων ), ἀναμεμειγμένος μετὰ φλογῶν. **στείχω** = βαθίζω. **Κωρύκιαι — Βακχίδες — Κασταλίας — Νυσαίων** ( ἵδε πραγματ. παρατηρήσ. ). **νῆμα ( ὁ. νάω = ῥέω )** = πηγή. **κιστήρεις** = κισσοτρόφοι, κισσόφυτοι. **δύχθαι = λόφοι, ἔξοχαι. ἀκτά· ἦτο** ἥ Νῦσα ἥ Εύβοϊκή, ἦτις ἦτο παραθαλασσία. **πέμπει** = συνοδεύει ( ἐνν. σέ ). **ἄμβροτος = θεῖος, θεόπνευστος. εὐάζω = ( λέγω εὔοī, εὔλω ) = ήμιν. ἐπισκοποῦντα = ὅταν ἐπισκέπτεσαι. ἀγυιὰ ( ἥ ) = ( εὔρεια ) ὁδός.**

στροφὴ β'. **τὰν = ἥν** ( Θήβαν ). **ὑπερτάταν** ( ἐπιρροήμ. κατηγ. ) = εἰς ὑπέρτατον βαθμόν. **σὺν κεραυνίᾳ μητρὶ** = μετὰ τῆς κεραυνοπλήκτου μ. 'Η Σεμέλη, ὡς εἶναι γνωστὸν ἐκ τοῦ μύθου, ἐπλήγη διὰ κεραυνοῦ ὑπὸ τοῦ Διός, παρουσιασθέντος ἐνώπιόν της καὶ κατ' ἐπιθυμίαν της ἐν δλῃ του τῇ μεγαλοπρεπείᾳ, καὶ κατεκάη, ἀποβαλοῦσα οὕτω προώρως τὸν Διόνυσον. **ώς = ἐπειδή. ἔχεται = κατέχεται. νόσου = ἐνν.** τὸ μίασμα τῆς πόλεως. **μολεῖν ( ἀντὶ προστ. ) = ἐλθέ. καθαρσίω ποδὶ** = μὲ καθαρτήριον ἐρχομόν, ὡς καθαρτής. **στονόεις = πολύστονος,** πολυθόρυβος. **πορθμόν· ἐνν. τὸν Εὔριπον.**

ἀντιστροφή. β'. **πύρπνους** = πυρίπνους, δὲκπνέων πῦρ. **νυχίων** = νυκτερινῶν. **ἐπίσκοπος** = ἔφορος, ὁμιλιστής. **παῖς Διὸς γένεθλον** ( ποιητ. ἔκφρασις ) = διογενής. **προφάνηθι = ἐμπρὸς ἐμφανίσθητι περίπολοι = ἀκόλουθοι. Θυῖαι καὶ Θυιάδες = Βάκχαι. χορεύω = μέλπω διὰ χορῶν, τιμῶ διὰ τιμητικῶν χορῶν. ταμίας = δεσπότης.**

**Πραγματικαί.** "Οτε ἀπῆλθεν ὁ Κρέων, ὁ χορὸς μετὰ πολλῆς χαρᾶς ἥδει, ἐπικαλούμενος τὸν πολιοῦχον τῶν Θηβῶν Βάκχον, ἵνα σώσῃ τὴν γενέθλιον πόλιν ἀπὸ τῶν κακῶν· ἔξυμνεῖ δὲ τὸν Διόνυσον καὶ διότι ἦτο πολιοῦχος τῶν Θηβῶν καὶ διότι οἱ τραγικοὶ ἡσμένιζον νὰ ἀνα-

φέρωσιν αὐτόν, ἐπειδὴ καὶ τὸ δρᾶμα ἐκ τῶν Διονυσιακῶν ἑορτῶν προῆλθε καὶ ἐν τῷ Διονυσιακῷ θεάτρῳ ἐπαίζετο. Καδμείας νύμφαις = τῆς Σεμέλης, τῆς κόρης τοῦ Κάδμου. κλυτάν 'Ιταλίαν. ἀναφέρει πρῶτον τὴν 'Ιταλίαν ὡς τόπον λατρείας τοῦ Διονύσου, ὅπου πολλαὶ ἀμπελοὶ ἦσαν καὶ εἶναι. 'Αποκαλεῖ δὲ ἔνδοξον αὐτήν, διότι ἥκμαζε τότε ἡ Κάτω 'Ιταλία, ἡ καλουμένη Μεγάλη 'Ελλάδας, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ οἱ 'Αθηναῖοι εἶχον ἀποικίσει πρὸ μικροῦ (τῷ 443 π.Χ.) τοὺς Θουρίους. **Ἐλευσινίας Δηοῦς.** εἰς τὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια ἡ Δημήτηρ, πρὸς τιμὴν τῆς ὁποίας ἐγίνοντο ταῦτα ἐκαλεῖτο Δηώ. Όμοιώς καὶ ὁ 'Ιακχος, ταυτίζομενος ὑπὸ τῶν 'Αθηναίων πρὸς τὸν θεὸν Διόνυσον, ἐλατρεύετο κατὰ τὴν τέλεσιν τῶν Ἐλευσινίων Μυστηρίων, τοῦ ἀγάλματός του μεταφερομένου ἐκ τοῦ Κεραμεικοῦ εἰς τὴν Ἐλευσίνα. **Βακχᾶν.** ἦσαν αἱ Μαινάδες, αἱ ἀκόλουθοι τοῦ Διονύσου. ἐπὶ σπορᾶ δράκοντος· ἐννοεῖ τὸν τόπον, ὅπου ἐσπάρησαν ὑπὸ τοῦ Κάδμου οἱ ὄδόντες τοῦ δράκοντος, τοῦ φύλακος τῆς 'Αρείας Κρήνης. διιλόφου πέτρας· δικόρυφον ὄρος λέγει τὸν Παρνασσόν, διότι ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἔχει δύο ὑψηλοτάτας κορυφάς, τὴν Λυκώρειαν καὶ τὴν Ύαμπειαν. **Κωρύκιαι νύμφαι.** ἦσαν αἱ νύμφαι τοῦ Κωρυκίου ἀντρου, εἰς τοὺς νοτίους πρόποδας τοῦ Παρνασσοῦ. ἥτο δὲ τὸ Κωρύκιον ἀντρον ἵερὸν καὶ ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη αὐτοῦ ἐστάλαζε καθαρὸν καὶ διαιργέστατον ὕδωρ. **Βακχίδες.** ἦσαν αἱ νύμφαι τῆς Φωκίδος, Βοιωτίας καὶ 'Αττικῆς, αἴτινες κατὰ πᾶν δεύτερον ἔτος κατὰ τὰς χειμερινὰς τροπὰς τοῦ ἥλιου ἐτέλουν ἐν καιρῷ νυκτὸς θρησκευτικὰς τελετὰς πρὸς τιμὴν τοῦ Διονύσου καὶ 'Απόλλωνος· ἐπενράτει δέ ἡ πίστις, ὅτι καὶ εἰς τὰς τελετὰς ταύτας ἥτο παρὸν ὁ Βάκχος. **Κασταλίας.** εἶναι ἡ περίφημος πηγὴ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Παρνασσοῦ, ἵερὰ τοῦ 'Απόλλωνος καὶ τῶν Μόουσῶν Νυσσιών ὁρέων πολλὰ μέρη τῆς 'Ελλάδος, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς τῆς 'Ελλάδος μέχρι τῶν Ἰνδιῶν, ἔφερον τὸ ὄνομα Νῦσα, εἰς ὅλας δὲ ταύτας ἐλατρεύετο ὁ Διόνυσος. Ἐδῶ πρόκειται περὶ τῆς Νύσης τῆς Εὔβοι· κῆς, ἡ ὁποία ἥτο πολυστάφυλος. κισσήρεις· ὁ κισσὸς ἥτο ἵερὸν φυτὸν τοῦ Διονύσου. ματρί· ἐννοεῖ τὴν Σεμέλην, ἥτις ἐθεωρεῖτο κεραυνία (= κεραυνόπληγκτος), μολονότι δὲν ἐπλήγη αὐτή, ἀλλ᾽ ἀπέβαλε προώρως τὸν Διόνυσον, φοβηθεῖσα τὰς ἀστραπὰς καὶ τοὺς κεραυνούς, οἵτινες ἐρρίθησαν πέριξ αὐτῆς. **"Ιακχον.** τὸ ὄνομα τοῦτο τοῦ Διονύσου ἥτο ἐν γρήσει κατὰ τὰς μυστικὰς τοῦ θεοῦ τελετάς.

ΕΞΟΔΟΣ ( 1155 - 1352 )

α') 1155 - 1182

**Λεξιλογικαί. δόμων** • ἀνήκει καὶ εἰς τὸ Κάδμου, ἡσαν δὲ οἱ Θηβαῖοι πάροικοι, διότι κατέφουν πλησίον τῆς ἀκροπόλεως Καδμείας, τὴν δύοιαν ἔκτισε μὲν ὁ Κάδμος, ὡχύρωσε δὲ ὁ Ἀμφίων. στάντα = ἐφ' ὅσον ὑπῆρξε. αἰνέω-ῶ = ἐπανῶ, μακαρίζω. μέμφομαι = κατακρίνω, φέγω. 'Η σύνταξις: οὐκ ἔστ' ἀνθρώπου βίος τοιοῦτος, δποῖον στάντα οὔτ' αἰνέσαιμ' ἀν οὔτε μεμψαίμην ποτέ. βίον. ἐτέθη κατ' αἰτιατικὴν καθ' ἔλξιν πρὸς τὸ δποῖον. τύχη ὄρθοι —καταρρέπει, εὐτυχοῦντα—δυστυχοῦντα. σχῆμα χιαστόν. δρθόω -ῶ = ἀνορθώνω. καταρρέπω = κατακρημνίζω. τῶν καθεστώτων = τοῦ πεπρωμένου καὶ τῆς ἐκβάσεως αὐτοῦ. γάρ. ἐνῷ ὠμίλησε γενικῶς προηγουμένως, ἥδη εἰδίκευει διὰ τοῦ παραδείγματος τοῦ Κρέοντος· διὸ ἐρμηνευτέον τὸ γάρ = ἐπὶ παραδείγματι. ὡς ἔμοι ( ἐνν. ἐδόκει ) = κατὰ τὴν γνώμην μου. παντελῆ = γενικῶς ὅλην. εὐθύνω = διοικῶ, κυβερνῶ. Θάλλω = ἀκμάζω, εἴμαι εὐτυχής. τέκνων. ἐνν. τὸν Αἴμονα, διότι ὁ Μεγαρεὺς εἶχε θυσιασθῆ πρὸ πολλοῦ. Μέχρις ἐδῶ ἐκτίθεται ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου ἡ δημοσία καὶ ίδιωτικὴ εὐτυχία τοῦ Κρέοντος. ἀφεῖται = ἔχουν ἔξαφανισθῆ ( ἡ βραχυλογία καὶ ὁ παρακείμενος δηλοῦσι τὸ ἀπότομον καὶ τετελεσμένον τῆς καταστροφῆς ). δταν προδῶσι = δταν ἀφήσουν νὰ χαθῦν. τίθημι = θεωρῶ, νομίζω. ἔμψυχον νεκρὸν ( σχ. δξύμωρον ) = ζωντανὸν νεκρόν. πλούτει καὶ ζῆ ( = ζῆθι )· ἐτέθησαν προστακτικαὶ μὲ τὴν ἔννοιαν ἐναντιώσεως: ἔστω καὶ ἄν... τύραννον σχῆμα = βασιλικὸν ἀξίωμα. τὸ χαίρειν = ἡ χαρά, ἡ ἥδονή. τάλλα-δηλ. τὸν πλοῦτον, τὴν τυραννικὴν ἔξουσίαν κτ.λ. σκιᾶς καπνοῦ· γεν. κατηγορηματικὴ ( τοῦ τιμήματος ) = ἀντὶ ἐνὸς τίποτε. πρὸς τὴν ἥδονὴν = ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν χαράν. Βλέπομεν ὅτι ὁ ἄγγελος καθ' ὅμοιον τρόπον, ὅπως καὶ ὁ φύλαξ ( ἀπὸ τοῦ στίχ. 223 καὶ 338 καὶ ἔξῆς ), δύμιλει διὰ γνωμολογιῶν καὶ φιλοσοφιῶν θεωριῶν, ὡσάν δπαδὸς τῶν ἥδονικῶν φιλοσόφων, μὴ δύμιλῶν περὶ τοῦ κυρίου θέματος, χάριν τοῦ δποίου ἥλθεν, ἀλλ' ἀπλῶς νύξιν καὶ αὐτοῦ ποιούμενος. ἀχθος = λύπη, συμφορά. 'Η σειρὰ τῶν λέξεων: τί δ' αὖ ἔστι τοῦτο τὸ ἀχθος βασιλέων ( περὶ τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας ), δ ἥκεις φέρων; τεθνᾶσι· μονολεκτῶς καὶ ἀποτόμως λέγει τὸ πρᾶγμα παρὰ τὴν προηγουμένην

ἀπεραντολογίαν του, ὅπως καὶ ὁ φύλαξ ἐν στίχ. 402 παρὰ τὴν ἀφόρητον προηγουμένως μακρολογίαν του εἰπεν ἀποτόμως: αὕτη τὸν ἄνδρα ἔθαπτε πάντ' ἐπίστασαι. καὶ τὶς φρονεύει; ὁ χορὸς κάμνει ταύτην τὴν ἐρώτησιν, διότι ἐκ τῆς λέξεως θανεῖν σχηματίζει τὴν ἀντίληψιν, ὅτι πρόκειται περὶ φόνου. **ὅ κείμενος** = ὁ φονευθείς. **αίμασσοματι** = χύνω τὸ αἷμά μου, φονεύομαι. **αὐτὸς πρὸς αὐτοῦ** = ὁ ἕδιος μὲ τὸ ἕδικόν του χέρι. φόνου· γεν. αἰτίας (ἐνν. τῆς Ἀντιγόνης). **τούπος** = τὸ μάντευμας. **ώς ἄρ**<sup>2</sup> ὅρθὸν **ἥνυσας** = πόσον λοιπὸν ἀληθὲς ἐξέφερες τὸ μάντευμά σου. **ἔχόντων τῶνδε** = τούτων οὕτως ἔχόντων (ὅπως τὰ ἐξέθηκα). **πάρα** = πάρεστι = εἶναι δυνατόν. **βουλεύειν** = νὰ γίνη σκέψις καὶ περὶ τοῦ ἄλλου καθήκοντός σου (νὰ σπεύσῃς νὰ τὸ ἀναγγείλης καὶ εἰς τὴν Εὔρυδίκην). **δάμαρ - τος** = (ἐκ τοῦ δαμάω = δαμάζω =) σύζυγος. **ὅμοιος** = πλησίον. **ἥτοι κλύουσα παιδὸς** = ἡ διότι ἥκουσε τὴν ἀγγελίαν περὶ τοῦ τέκνου της. **τύχη** = τυχαίως.

**Πραγματικαί.** **Κάδμου πάροικοι...** ὁ Κάδμος, ὡς εἴπομεν, ἦτο ὁ πρῶτος ἴδρυτὴς τῆς Καδμείας, ἀκροπόλεως τῶν Θηβῶν. **Οἱ ἄγγελος** ἐν ἀρχῇ ἀπευθύνει μετά τινος μεγαλοπρεπείας ἐπίσημον τρόπον τιὰν χαιρετισμὸν πρὸς τὸν χορόν, θέλων νὰ δείξῃ τὴν μεγάλην σοβαρότητα τῆς εἰδήσεως, ἢν φέρει πρὸς ἀνακοίνωσιν. **Ἀμφίονος**. οὗτος ἦτο υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀντιόπης, συζύγου τοῦ Λύκου, βασιλέως τῶν Θηβῶν, ἦτο δὲ ὁ πρῶτος πραγματικὸς οἰκιστὴς τῶν Θηβῶν. **τύχη γάρος ὅρθοι...** ὁ ἄγγελος, ὡς βλέπομεν, δύματε ὑσάν πιστὸς ὄπαδὸς τῆς ἰδέας περὶ τοῦ ἀστάτου τῆς τύχης εἰς τὰ ἀνθρώπινα καὶ τῶν ἥδονικῶν δογμάτων τῆς Κυρηναϊκῆς σχολῆς. **Εύρυδίκην**. αὕτη ἔρχεται ἐκ τῆς μέσης πύλης τοῦ ἀνακτόρου, ἀκολουθούμενη ὑπὸ δύο θεραπαινίδων, ἐπὶ τῷ ἀκούσματι δὲ τοῦ: **Αἴμων δλωλεν κατελήφθη** ὑπὸ λιποθυμίας, συνελθοῦσα δὲ ἐξῆλθεν ἐν στίχ. 1180,

β') 1183 - 1243

**Λεξιλογικαί.** **ἐπαισθάνοματι τινος** = ἀκούω τι. **Ἴνα ίκοίμην προσήγορος εὐγμάτων** = ἵνα προσελθοῦσα ἀπευθύνω εὐχάρ. εὐγμάτων καὶ **Παλλάδος**· γεν. ἀντικειμ. ἐκ τοῦ προσήγορος. **ἀνασπαστοῦ**· (προληπτ. κατηγορ.) = ὥστε ἀνασπαστὸν γενέσθαι = ὥστε νὰ ἀνοιχθῇ. **χαλῶ** = χαλαρώνω, λύω. **Ὥπτιος** (ἐκ τῆς ὑπὸ) = ὁ πρὸς τὰ

δύπισω κλίνων· ἀντίθετον εἶναι τὸ πρηγής. δείσασα (ρ. δέδοικα). πρὸς δμωαῖσι = εἰς τὰς χεῖρας (τὰς ἀγκάλας) τῶν θεραπαινίδων τῆς. ἀποπλήσσομαι = λιποθυμῶ. ὅστις ήν... πλαγ. πρότ. οὐκ ἄπειρος σχ. λιτότητος. παρών = αὐτόπτης μάρτυς ἡν. ἔρῶ κούδεν παρήσω· θετικῶς καὶ ἀρνητικῶς ἐξεφράσθη ἡ αὐτὴ ἔννοια. μαλ-θάσσω = παραμυθοῦμαι, παρηγορῶ. ποδαγὸς = ὁδηγός. πόσις = συζυγος. νηλεές (νη - ἔλεος) = μή τυχὸν οἴκτου (καθόσον οὐδεὶς εὔμενος νὰ θάψῃ αὐτό). αἰτῶ = παρακαλῶ. ἐνοδία θεός = ἡ Ἐκάτη. ἐτόλμακ νὰ θάψῃ αὐτό). εὐμενῶς (ἐξευμενισθέντες). δργὰς κατα-σχεθεῖν = νὰ κατάσχωσι, νὰ παύσωσι τὴν δργήν των (ἢν εἶχον, διότι ἔμενεν ἄταφος ἔτι ὁ νεκρὸς τοῦ Πολυνείκους). νεοσπάς θαλλὸς = νεωστὶ ἀποκοπεὶς θαλλὸς (κλάδος ἑλαίας). δ δὴ = ὅ, τι βεβαίως ἐκ τοῦ πτώματος (τοῦ Πολυνείκους). συγκαταίθω = καίω ὅλα ὅμοια τὰ τεμάχια. δρθόκρανον = ὑψηλὸν. οἰκείας χθονὸς (γενικὴ τῆς οὐλῆς) = ἐκ τῆς πατρώφας, γενεθλίου γῆς. νυμφεῖον (κατ' εὐφημ.) = νεκρικὸν θάλαμον. εἰσβαίνω = πηγαίνω διὰ νὰ εἰσέλθω. δρθίων κωκυμά-των = δέξυφρώνων θρήνων. ἀμφὶ ἀκτέριστον παστάδα = εἰς τὸν ἐστερη-μένον τῶν νενομισμένων νεκρικῶν τιμῶν νυμφικὸν θάλαμον. τῷ δὲ περὶ τὰ ὅτα δὲ τούτου. πέριβαίνει ἀσημα βοῆς = πλήττει δυσ-διάγνωστος φωνή. μᾶλλον ἀσσον = ἔτι πλησιέστερον τὸ μᾶλλον πλεονάζει. ίησι = ἔκβάλλει. δυσθρήνητον ἔπος = λίαν θρηνώδη φωνήν. σαίνω = μαλακῶς πλήττω. ἵτ' ἀσσον ὥκεῖς (πλεονασμ. διὰ νὰ δείξῃ τὴν μεγάλην σπουδὴν). ἀρμὸν χώματος = ἄνοιγμα τάφου. λιθοσπαδῆ = γενόμενον δι' ἀποσπάσεως λίθου. στόμιον = εἰσοδος. Ἡ πλοκὴ τῶν λέξ.: ἀθρήσατε (ἀθρέω - ω), δύντες ἄρμὸν λιθο-σπαδῆ χώματος, πρὸς αὐτὸν στόμιον = παρατηρήσατε, ἀφ' οὗ (χω-θῆτε) διεισδύσητε εἰς τὸ ἄνοιγμα τοῦ τάφου, τὸ σχηματισθὲν ἐξ ἀ-ποσπάσεως λίθου, (καὶ προχωρήσητε) ἀκριβῶς ἔως εἰς αὐτὸν τὸ στό-μιον. εἰ τὸ Αἴμονος... βραχυλογία ἀντί: εἰ αὐτὸς ἔστιν ὁ φθόγγος (ἢ φωνὴ) τοῦ Αἴμονος, δὲν ἀκούω. κλέπτομαι = ἀπατῶμαι. ἀθυ-μος = ητο χωρὶς καρδ.ἄ, εἶχε χάσει τὸ θήικόν του. ἐν λοισθίᾳ τυμ-βεύματι = εἰς τὸ ἐνδότατον μέρος τοῦ θολωτοῦ τάφου. βρόχος μι-τώδης = βρόχος (θηλειὰ) ἀπὸ μίτους (κλωστές, λωρία). σινδῶν = λινοῦν ψφασμα. καθημένη (καθάπτομαι) = κρεμασμένη. τὸν δὲ (Αἴμονα) προσκείμενον ἀμφὶ μέσσῃ περιπετῆ = νὰ ἔγῃ ἐναγκα-λισθῇ αὐτὴν ἐκ τοῦ μέσου. εὐνῆς = τῆς μηνηστῆς. ἀποιμάζω =

θρηγῶ μεγαλοφώνως. φθορὰν = ἀπώλειαν. τῆς κάτω = ἡ ὅποια τώρα πλέον ήτο κάτω εἰς τὸν "Αδην. στυγὴν = ἀπαισίως. δύστηνον λέχος = τὸν δυστυχῆ (κακότυχον) γάμον. ἐν τῷ (τίνι) ξυμφορᾶς (γεν. δικιρετ.) διεφθάρης; = εἰς ποῖον βαθμὸν τυφλώσεως ἔχεσες τὸν νοῦν σου; δόσσοισι = δόφθαλμοῖς. ίκέσιος λίσσομαι = θερμοπαρακαλῶ. παπταίνω = προσβλέπω. διπλοῦς κνώδοντας = τοὺς δύο ἑκατέρωθεν τοῦ ξίφους κατὰ τὸ τέλος τῆς λαβῆς προέχοντας σιδηροῦς δόδοντας. Ἐδῶ σημαίνει: τὸ ἀμφίστομον ξίφος. φυγαῖσιν = πρὸς φυγήν. ἀμπλακίσκω = ἀποτυγχάνω. αὐτῷ χολωθεὶς = ὀργισθεὶς καθ' ἑαυτοῦ (διὰ τὴν ἐπιχειρηθεῖσαν ἀνόσιον πρᾶξιν κατὰ τοῦ πυκτρός του). ὄσπερ εἶχε· δηλ. ἀνεῦ ἄλλης προπαρασκευῆς καὶ παρελεύσεως χρόνου. ἐπενταθεὶς = ἀνατείνας τὴν χεῖρα καθ' ἑαυτοῦ. ἥρεισε = ὥθησε, ἐνέπηξε. μέσσον (κατηγ. τοῦ) ἔγχος = μέχρι τοῦ μέσου τοῦ ξίφους. ὑγρὸν = χαλαρόν, ἄτονον. ἕτ' ἔμφρων = ἔγων ἀκόμη τὰς αἰσθήσεις του. φυσιῶ = φυσῶ, ἵσχυρῶς, ἀναπνέω δυνατό. δξεῖαν = ὁρμητικήν. φοινίου σταλάγματος = φονικοῦ αἴματος. τὰ νυμφικά τέλη λαχῶν = τελέσας τὴν γαμήλιον τελετήν. δείλαιος = ὁ δυστυχής. τὴν ἀβουλίαν (κατὰ πρόληψιν).

**Πραγματικαί.** Παλλάδος θεᾶς· καὶ ἐδῶ Σοφοκλῆς, ὅπως καὶ εἰς ἄλλας περιπτώσεις, ἀναφέρει τὴν Παλλάδα Ἀθηνᾶν, ἵνα περιποιηθῇ τοὺς Ἀθηναίους, πρὸ τῶν ὅποίων παιζεται τὸ δράμα. κλείθρα ἀνασπαστοῦ· κλείθρα εἶναι οἱ δύο μοχλοὶ ἔσωθεν τῆς θύρας, εἰς ἓξ ἀριστερῶν καὶ εἷς ἐκ δεξιῶν, διὰ νὰ ἀνασπασθῇ δὲ (νὰ ἀνοιγθῇ) ἡ θύρα, ἐπρεπε νὰ ἀποσυρθοῦν οἱ μοχλοί. οὐκ ἀπειρος (τί ἐννοεῖ διὰ τούτου;). ἐνοδία θεός· ἡ Ἔκάτη διέτριβεν εἰς τὰς δόδούς, τὰς τριόδους καὶ τοὺς τάφους, διὸ καὶ Ἐνοδία, Τριοδῖτις, Τυμβιδία κλπ. ἀπεκαλεῖτο. οἰκείας χθονός· ἵδιον χαρακτηριστικὸν παντὸς "Ελληνος ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων εἶναι νὰ ποιθῇ νὰ ταφῇ ἐν τῇ γενεθλίῳ γῆ, καὶ μόνον οἱ ἐγθροὶ τῆς πατρίδος ἀταφοὶ ἐρρίπτοντο μακρὰν τῶν ὄρίων αὐτῆς. Θαπτόμενος ἥδη ὁ Πολυνείκης ἐν τῇ πατρῷᾳ γῇ παύει νὰ εἶναι πλέον φυγάς καὶ ἐγθρὸς αὐτῆς. λιθόστρωτον· μὲ πέτρες καὶ ὅχι μὲ τάπητας κ.λ.π., ὅπως θὰ ἦτο ἐστρωμένος ὁ νυμφικὸς θάλαμος. ἕτ' ἀσσον κλπ.. ὁ Κρέων προσισθανόμενος μέγα κακόν, ἀντιλαμβάνεται, ὅτι γάνει τὸ θάρρος καὶ τὰς δυνάμεις του καὶ ἀναθέτει εἰς τοὺς θεράποντας νὰ πλησιάσουν εἰς τὸν τάφον. ἀρμὸν χώ-

ματος κ.τ.λ.· οι τάφοι ούτοι ήσαν μὲν λιθόστρωτοι, ἀλλ' εἶχον καλυφθῆ διὰ χώματος καὶ ώμοιάζον ἔξωθεν πρὸς γηλόφους. Τῶν τοιούτων τάφων ἡ θύρα ἀπεκλείετο διὰ λίθων, ἵσως μάλιστα οἱ τελευταῖοι ούτοι ἐτάσσοντο τοιουτοτρόπως, ὥστε εἰς αὐτῶν ἀποσπάμενος ἀπετέλει τὸν ἄρμόν, δὲ ἀναφέρει ὁ συγγραφεὺς. Τοιούτους τάφους γνωρίζομεν τοὺς Μυκηναϊκούς θολωτούς τάφους. **σινδόνος.** σινδόνα ἔννοεῖ τὸ λινοῦν ψφασμα, τὸ ὅποιον συνέστρεψε καὶ ἔκαμε βρόχον. Τὸ ψφασμα δὲ τοῦτο ἔχρησιμοποίει ἢ ὡς ζώνην ἢ ὡς κρήδεμνον ( δηλ. κεφαλόδεσμον ) ἢ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς φθάνον ἑκατέρωθεν μέχρι τῶν ώμων.

γ') 1244 - 1276

**Λεξιλογικαί.** τι (κατηγορ. τοῦ τοῦτο) = πῶς. **φρούδη** = ἀπῆλθε. **θαυμβέω** = εἴμαι ἐκπεπληγμένος, εἴμαι ἐκθαμβώς. **βόσκομαι** ἐλπίσιν τρέφομαι μὲν ἐλπίδας. ( 'Η Εὐρυδίκη ἐπανῆλθεν εἰς τὰ ἀνάκτορα διὰ τῆς μέσης βασιλείου θύρας, χωρὶς νὰ εἰπῃ τι). **ἄχη** = λύπην, ἐδῶ συμφοράν. **ὑπὸ στέγης** ἔσω. τὸ ἔσω πλεονάζει. **προθήσειν** = ἀλλ' ὅτι θὰ προβάλῃ, θὰ ἀναθέσῃ. 'Η σύνταξις: βόσκομαι δι' ἐλπίσιν αἰλύουσαν ( αἵτιολ. μετ. ) **ἄχη** τέκνου ούκ ἀξιώσειν στένειν ἐς πόλιν ἀλλὰ προθήσειν δμωαῖς (= εἰς τὰς θεραπαινίδας) στένειν (= θρηνεῖν) οἰκεῖον πένθος ὑπὸ στέγης ἔσω. **γνώμης** = συνέσεως. **γν.** **ἀπειρος** = ἐστερημένη συνέσεως, ἀνόητος. **ἀμαρτάνειν** = νὰ κάμην ἀτοπόν τι ( ὃ μὲν ἄγγελος ἔννοει βεβαίως, ὅτι δὲν θὰ παρεκτραπῇ θρηνοῦσα δημοσίᾳ, οἱ δὲ θεαταὶ ἔννοοῦσιν ἐπικείμενον ἀπονενοημένον διάβημα αὐτῆς ). **ἔμοι δ'** οὖν = εἰς ἐμὲ ὅμως ἐν πάσῃ περιπτώσει. **εἰσόμεσθα** ( ὁ. οἰδα ). ἐτέθη δριστ. μελλ. ἀντὶ υποτακτ. εἰδῶμεν. **βαρὺ** = ἐπίφοβον, σοβαρόν. **κατάσχετον** = κρυψήν τινα πρόθεσιν. **κρυψῆ** = μὲν τὴν σιωπήν της παραστείχω = εἰσέρχομαι. **βάρος τῆς σιγῆς** ( ἡ γεν. εἶναι ὑποκειμ. ) = ἡ σιγὴ ἐνέχει σοβαρόν τι· ( ὃ ἄγγελος ἀκολούθως εἰσέρχεται εἰς τὰ ἀνάκτορα ). **ἐφήκει** = ἤλθεν, εἶναι παρών. **ἐπίσημον** **μνῆμα** = φανερὸν σημεῖον. **εἰ θέμις** **εἰπεῖν** · διὰ τούτων μετριάζει τὴν κατηγορίαν κατὰ τοῦ Κρέοντος : « αὐτὸς ἀμαρτών ».

**στροφή** α'. **δυσφρόνων** φρενῶν ( δξύμωρον ) = ἀφρονος νοῦ. **στερεὰ** ( ἀντὶ στερεῶν εἰς τὸ φρενῶν ) = ἴσχυρογνώμονος ( νοῦ ). **θανατόεντα** = θανατηφόρα. **ἔμφυλίους** = συγγενεῖς. **ἄνοιβλα** **ἔμῶν** **βουλευμάτων** = ἀνοιβά ( = ἀτυχῆ ) ίδιακά μου βουλεύματα. **ξύν** νέω μό-

ρω = μὲ θάνατον καινοπρεπῆ ( διότι ηύτοκτόνησε καὶ μάλιστα ἐξ αἰτίας τοῦ πατρός ). ἀπελύθης ἐνν. τοῦ ζῆν . τὴν δίκην = τὸ δίκαιον. τότε· ὅτε προεκήρυξαν τὸ κήρυγμα περὶ μὴ ταφῆς. ἄρα· ως βλέπω ἐκ τῶν ὑστέρων. μέγα βάρος = μεγάλην συμφοράν. ἐνέπαισεν ἐμῷ κάρῳ = παίσας ἐνέβαλεν εἰς τὴν κεφαλήν μου. Ἡ κανον. πλοκὴ τῶν λέξεων. θεὸς δ' ἄρα ἔχων με ( κατέχων με ὅλως ἐν τῇ ἔξουσίᾳ του ) ἐπαισε τότε μέγα βάρος ἐν ἐμῷ κάρῳ. ἐνέσειε δέ με ἐν ἀγρίαις ὁδοῖς = μὲ ἐνέβαλε δὲ εἰς ἄγρια βουλεύματα. λακπάτητον ( λάξ - πατῶ ). προληπτ. κατηγορ. = ἡν ἐλάκτισε διὰ τῶν ποδῶν του. πόνοι δύσπονοι βροτῶν = βάσανα τῶν ἀνθρώπων, ποὺ γεμίζουν πικρίας τὸν βίον των.

**Πραγματικαί.** οὐκ ἀξιώσειν ἐς πόλιν στένειν· ἔθεωρεῖτο ἀτοπον τὸ νὰ θρηγοῦν αἱ γυναῖκες δημοσίᾳ, ἥτο δὲ συνήθεια νὰ μοιρολογοῦν αὗται μετὰ τῶν θεραπαινίδῶν των ἐντὸς τῆς οἰκίας ( προβλ. Ἰλιάδ. X 340, 515 ). καὶ μὴν δδ' ἀναξ ἐφήκει... εἰσέρχονται ἐκ τῆς ἀριστερᾶς παρόδου ὁ Κρέων μετὰ τῶν ἀκολούθων του, φέροντες τὸν νεκρὸν Αἴμονα, ἐπὶ τοῦ ὅποιου ἔχει τὰς χεῖρας ὁ Κρέων. ἐν δ' ἐσεισεν ἀγρίαις ὁδοῖς· οἱ ἀνθρώποι τῶν ἡρωικῶν χρόνων τὴν αἰτίαν τῶν δυσβουλιῶν αὐτῶν συχνάκις ἀπέδιδον εἰς τοὺς θεούς.

δ') 1277 - 1305

**Λεξιλογικαί.** ἔχων τε καὶ κεκτημένος· ἐνν. ἀντικ. κακά. φρέρων= κρατῶν· ἡ κανονικὴ σειρὰ τῶν λέξεων : ἔοικας ἥκειν ἔχων τε καὶ κεκτημένος κακά, τὰ μέν... ( ἐνν. τὸν Αἴμονα ), τὰ δὲ ( ἐνν. τὴν Εὔρυδίκην ) τάχα ὅψεσθαι ( καθ' ἔλξιν πρὸς τὸ πλησιέστερον ἥκειν, ἀντὶ τοῦ δόψομενος ). ἦ ; = ἄρα γε ; παμμήτωρ = ἡ καθ' ὅλα ( ἡ γεννήσασα τὸν Αἴμονα καὶ μέχρι τοῦ τάφου ἀκολουθήσασα αὐτόν ) μήτηρ. νεοτόμος = ὁ νεωστὶ πλήξας.

ἀντιστρόφ. α'. δυσκάθαρτος = δυσεξιλέωτος ( μὴ ἀρκεσθεὶς εἰς τὴν μεταμέλειαν τοῦ Κρέοντος, ὀλλ' ἀπαιτήσας καὶ δύο θύματα, τὸν Αἴμονα καὶ τὴν Εύρυδίκην ). κακάγγελτα ἄχη=λύπας διὰ τῶν ἀπαισίων εἰδήσεών σου. προπέμπω = ἐξαπολύω, προξενῶ. θροῶ = λέγω. ἐπεξειργάσω = ἀπετελείωσες ( ἔδωκες τὸ τελειωτικὸν πλήγμα ). σφάγιος = γεννόμενος διὰ σφαγῆς. ἐπ' δλέθρῳ=εὐθὺς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ μου· ἡ σύνταξις: τίνα νέον σφάγιον γυναικεῖον μόρον λέγεις

ἀμφικεῖσθαι μοι ἐπ' ὀλέθρῳ ( τοῦ υἱοῦ ) ; οὐκ ἐν μυχοῖς ἔτι = δὲν εἴναι πλέον εἰς τὸ βάθος τοῦ οὐκου ( διότι αἱ θύραι ἡγούμησαν ). ἔναντα = ἀπέναντι. πότμος ( πίπτω ) = ( κακὴ ) τύχῃ. δξύθηκτος = ὁζέως ἡκονημένος ( θήγω = ἀκονίζω ), κοπτερός. βωμία = οὕσα εἰς τὸν βωμόν. λύει = παρέλυσε. κελαινὰ ( κατηγορ. προληπτικὸν ) = ὥστε γενέσθαι κελαινὴ = ἡ νύξ τοῦ θυνάτου ἐκάλυψεν αὐτά. λάχος ( τὸ ) = μοῖρα. λοίσθιον ( ἐπιρ. διορ. ) = τέλος δέ. ἐφυμνῶ = καταρῶμαι.

Πραγματικά. τὰ μὲν πρὸ τῶν χειρῶν· οἱ θεράποντες φέρουσιν ἐπὶ φερέτρου τὸ πτῶμα τοῦ Αἴμονος, ὃ δὲ πατήρ διὰ τῆς χειρός του περιβάλλει αὐτό. "Αἰδου λιμήν, ὁ λιμὴν τοῦ θυνάτου, λέγεται δὲ οὕτω διότι ἐκ τῆς τρικυμιώδους ζωῆς δέχεται ὡς λιμὴν γαλήνιος πάντας. ὁρᾶν πάρεστιν· ἀνοίγεται ἡ μέση πύλη τῶν ἀνακτόρων καὶ ἐκφέρεται διὰ μηχανήματος ( τοῦ ἐκκυκλήματος ) ὃ νεκρὸς τῆς Εύρυδίκης. κακὰς πράξεις ἐφυμνήσασα· πῶς καρακτηρίζεται ὁ ἄγγελος, ἀναφέρων ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ Κρέοντος τοὺς λόγους τῆς Εύρυδίκης περὶ κακῶν πράξεων αὐτοῦ ;

ε' ) 1306 - 1353

Λεξιλογικά. στροφὴ β'. ἀνέπταν = ἀνέπτην ( ἀναπέτομαι ) = ἐτρόμαξα, ἐπετάχηκα ἀπὸ τὸν φόβον μου ( ἐπειδὴ ἤκουσε τὸ λεχθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου περὶ τῆς ἐκστομισθείσης ἐναντίον του κατάρας τῆς Εύρυδικης : « ἐφυμνήσασα τῷ παιδοκόνῳ ». ἀνταίαν ( ἐνν. πληγὴν ) = ἐμπόρις εἰς τὸ στῆθος. τί μ' οὐκ ἔπαισεν ( ισοδυν. μὲν ἔντονον προτροπήν ) = ἐμπρός, ἀς μὲ κτυπήσῃ τις. ἀμφίθηκτος = ἀμφίστομος. συγκέκραμαι = ἔχω συνδεθῆ ἀναποσπάστως. δύα = δύη = δυστυχία ( προσωποπ. ). ἐπισκήπτομαι = κατηγοροῦμαι. τῶνδε μόρων κάκείνων· διὰ μὲν τῶν α' ἐνν. τὸν θάνατον τοῦ Αἴμονος, διὰ δὲ τῶν β' τὸν τοῦ Μεγαρέως. Ἡ κανον. σειρὰ τῶν λέξεων : ( ἐνν. ἐκ τῶν προηγ.: ὁρθῶς θρηνεῖς λέγων ταῦτα ) ἐπεσκήπτου γε πρὸς τῆς θυνόστης, ὡς ἔχων αἰτίαν τῶνδε κάκείνων μόρων. ποίω ἔτε τρόπῳ κάπελύσατο ἐν φοναῖς ; = καὶ μὲ ποῖον δὲ τρόπον φονεύσασα ἐκυτήν ἀπέθανεν ; δπως = μόλις. δξυιώκυτον = τὸ ὄποιον ἐθρήνησε μὲ δξείας φωνάς. τάδε οὐ ποθ' ἀρμόσει ἐξ ἐμᾶς αἰτίας ἐπ' ἄλλον βροτῶν = ἡ αἰτία ( ἡ εὐθύνη ) αὐτῶν ἐδῶ τῶν δεινῶν οὐδέποτε θὰ μεταβιβασθῇ

ἀπὸ ἐμὲ εἰς... καίνω = φονεύω. φάμι = φαμὶ = φημί. ἔτυμον = τῇ ἀληθείᾳ. ἐν κακοῖς = ἐν μέσῳ τῶν κακῶν ( θέλει νὰ εἴπῃ ἐνταῦθα ὅτι ἡ ἀπομάκρυνσις τοῦ Κρέοντος ἀπὸ τοῦ νὰ βλέπῃ τοὺς νεκροὺς εἶναι κέρδος δι' αὐτόν, ἐφ' ὅσον εἶναι δυνατὸν νὰ γίνη λόγος περὶ κέρδους ). βράχιστα = συντομώματα. 'Η σύνταξις εἶναι : κράτιστα γάρ τὰ ἐν ποσὶν κακὰ ( ἐνν. ἐστὶν ) ὄντα ( ὑποθ. ) βράχιστα' 'Η σύντ. προσωπ. ἀντὶ ἀπροσώπου : κράτιστον γάρ ἐστι βράχιστα εἶναι τὰ ἐν ποσὶν ( πρὸ τῶν ὁφθαλμῶν ) ὄντα κακά. ( Γίνονται δὲ συντομώτατα τὰ κακά, ἀν ἀποχωρήσῃ ὁ Κρέων τὸ ταχύτερον ἀπὸ τῆς ὅψεως τῶν πτωμάτων, εἶναι δηλ. ἔμμεσος ὑπόδειξις τοῦ χοροῦ πρὸς τὸν Κρέοντα νὰ ἀποχωρήσῃ ).

ἀντιστρ. β' τέρμιος ἥμέρα = ἡ τελευταία ἥμέρα ( τοῦ θανάτου ). ὕπατος = ἔσχατος. 'Η σύντ. : φανήτω ὁ ὕπατος ἐμῶν μόρων ( μοιρῶν ) ἄγων μοι κάλλιστα τερμίτικης ἥμέραν. τῶν προκειμένων τι = ἐκ τούτων τι, ὅσα ἡ παροῦσα περίστασις ἀπαιτεῖ. ( 'Ενν. τὴν ταφὴν τῶν νεκρῶν ) τῶνδε δηλ. τοῦ θανάτου σου. δτοισι ( δηλ. τοῖς θεοῖς ). ταῦτα ( δηλ. τὸν θάνατον ). συγκατεύχομαι = εὔχομαι δλα ὁμοῦ, συγκεφαλαιώσας εὔχομαι. μάταιον = τὸν μηδὲν ὄντα, τὸν ἄχρηστον. ἴδω = νὰ προσβλέψω. πᾶ κλιθῶ = ποῦ νὰ στηριχθῶ ( ἀφ' οὐ ἔχασα ἥδη πάντας ). λέχριος = πλάγιος, πεπτωκώς. τὰν χεροῖν· ἐνν. τὴν γυναικα καὶ τὸν Αἴμονα. τὰ δὲ = ἀφ' ἐτέρου δέ. ἐπὶ κρατὶ = εἰς τὴν κεφαλήν μου. πότμος = μοῖρα. δυσκόμιστος = ἔκεινος, δὲν δυσκόλως φέρεις τις, δὲ ἀνυπόφορος, δὲ ἀφόρητος. εἰσάλλομαι = εἰσοριμῶ, ἐνσκήπτω. 'Αφ' οὐ δὲ οἱ Κρέων εἴπε τοὺς τελευταίους του λόγους, ἀπῆλθεν ὁδηγούμενος ὑπὸ τῶν θεραπόντων του, δὲ δὲ χορὸς ἀκολούθως, καθ' δὲν χρόνον ἀπέρχεται λέγει τοὺς τελευταίους ἐξ στίχους, ἐν οἷς ἐνυπάρχει ἡ θήικὴ τοῦ δράματος ἀρχή. τὸ φρονεῖν = ἡ φρόνησις, ἡ εὑβουλία, πολλῷ πρῶτον = πρώτιστον, κυριώτατον. τὰ γ' εἰς θεοὺς = τούλαχιστον ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς θεοὺς ( καὶ τοὺς ὑπ' αὐτῶν ὄριζομένους νόμους ). ἀσεπτῶ = ἀσεβῶ. μεγάλοι λόγοι = μεγαλυχίαι, κομπορρημασύναι. μεγάλας πληγάς ἀποτείσαντες = πληρώσαντες μεγάλας ποινάς, δηλ. διὰ μεγάλων δυστυχημάτων τιμωρηθέντες. μεγάλοι λόγοι μεγάλας πληγάς. παρήχησις. ὑπέραυχος = ὑπερήφανος. γήρα ( μεταφορικῶς ) = μὲ τὸν χρόνον, ὀργά ( μετὰ τὴν τιμωρίαν ). ἔδιδαξαν ( γνωμικὸς ἀόριστος ) = συνήθως διδάσκουν τοὺς ἄλλους.

**Πραγματικαί. μέλλοντα ταῦτα...** ὁ χορὸς ἀφ' ἐνὸς μὲν εὐσχήμως κατακρίνει ὡς ἀνόητον τὴν ὑπὸ τοῦ Κρέοντος ἐπίκλησιν τοῦ θανάτου, διὸ καὶ δικαιολογεῖται ὁ Κρέων ἐν στίχ. 1336, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐπιζητεῖ νὰ ἐπισπευσθῇ ἡ ταφὴ τῶν νεκρῶν πρὸς ἀνακούφισιν τοῦ Κρέοντος. τὸ φρονεῖν πρῶτον. κ.τ.λ. ἡ εὐβουλία δηλ. κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἀρχαίων ἐθεωρεῖτο ὡς μέρος τῆς εὐδαιμονίας, καὶ μάλιστα πολὺ πρῶτον, ἦτοι ἄριστον, ἐνῷ ἀντιθέτως ἐν στίχῳ 1051 εἰδομεν ὅτι τὸ μὴ φρονεῖν πλείστη βλάβη ἔστι.



## ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΙ

A. Εἰσαγωγὴ . . . . .	3 - 10
B. ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ	
1. Κείμενον . . . . .	13 - 62
2. Ἐρμηνευτικαὶ σημειώσεις . . . . .	63 - 129
C. ANTIGONI	
1. Κείμενον . . . . .	133 - 178
2. Ἐρμηνευτικαὶ σημειώσεις . . . . .	179 - 253

ΕΞΩΦΥΛΛΟΝ : ΡΕΝΑΣ Π. ΜΑΛΑΜΑ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής



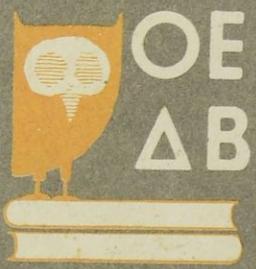
024000028284

"Εκδοσις ΙΔ'ΙΖ', 1970 (VI) — 'Αντίτυπα 64.000 — 'Αριθ. Συμβ. 2023/9-4-70

\*Εκτύπωσις-Βιβλιοδεσία: Πάπυρος Γραφικαὶ Τέχναι Α.Ε. Ιωαννίδου 4 Αμαρόσιον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής





Ψηλορειθρικο πανεπιστημιο της Ελληνικης Δημοκρατιας